

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01061302 4

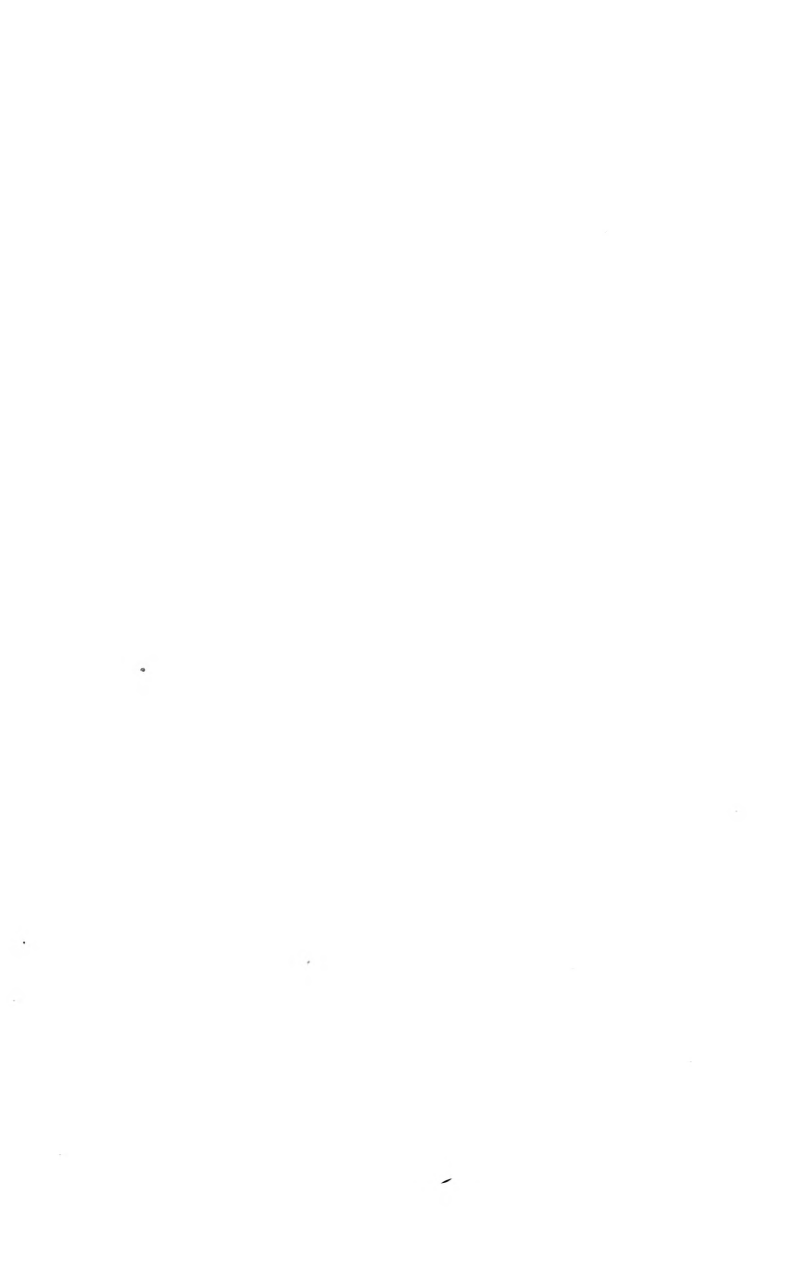
PROPERTY OF
THE REGISTRAR'S OFFICE
UNIVERSITY OF TORONTO

SCRIPTORUM CLASSICORUM
BIBLIOTHECA OXONIENSIS

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO
LONDINI ET NOVI EBORACI
APUD HUMPHREDUM MILFORD

T. MACCI PLAVTI

COMOEDIAE

RECOGNOVIT
BREVIQUE ADNOTATIONE CRITICA INSTRUXIT

W. M. LINDSAY
IN VNIVERSITATE ANDREANA LITTERARVM HUMANIORVM PROFESSOR

TOMVS II

MILES GLORIOSVS   MOSTELLARIA   PERSA   POENVLVS
PSEVDOLVS   RVDENS   STICHVS   TRINVMVS
TRVCVLENTVS   VIDVLARIA   FRAGMENTA

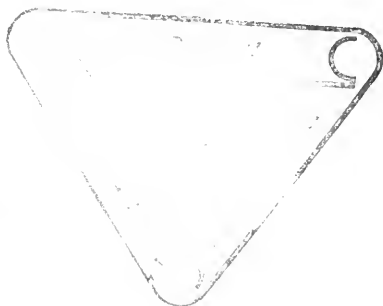
OXONII

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

OXONII

Excudebat Ioannes Johnson

Architypographus academicus

Printed in Great Britain

ADDENDA ET CORRIGENDA

IN ADNOTATIONE CRITICA

[Occasionem nactus, dum novum examen ex alveari typographico emittitur, pauca in fabulis ipsis, aliquot in adnotatione aut correxi aut addidi; plura hic indicavi quae in adnotatione aut corrigenda videntur aut addenda.

W. M. LINDSAY.

Anno MCMX, ex *Universitate Andreama.*]

- MIL. 101 ADD. 101 Ut *codd. Donati Adolph. I. i. 25* qui amor
est *id. ut vid. (cf. Berl. Phil. Woch. 26, 17)*
- 149 LEG. *ne Priscianus 1, 200, sed cf. Thulin de coniunct. p. 157*
- 240 PRO *vel lactest* LEG. *fort. quam lacte est (vel lactest, lactis)*
- 304 POST *e* ADD. *Camerarius* ADD. (*cf. Class. Rev. 19, 110*)
- 361 ADD. : quis illic est *Skutsch (Glotta 1, 315)*
- 379 PRO fenestra *codd.* LEG. fenestra *codd.* : *vel festra*
- 480 POST (*pro -ret?*) ADD. , *quod tuctur Blase de mod. permutat. p. 18*
- 488 POST (*cf. 490*) ADD. *fort. pro in uia*
- 631 ADD. *vix albicapillust*
- 731 POST *om. P* ADD. , *fort. recte.*
- 812 POST *A n. l.* ADD. *Cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 15)*
- 843 POST *Ritschl* ADD. , *Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 190)*
- 863 POST *quot tu* *cod.* ADD. (*cf. Class. Rev. 19, 110*)
- 897 POST *incedit* *cod.* ADD. (*cf. Poen. 577 incedit pro cedit 1*
- 920 ADD. *quin Durham ('Subj. Subst. Clauses', p. 87)*
- 926 PRO *fort.* LEG. *vix*
- 1005 POST *iliam* *cod.* ADD. *tuis*] *tueris Camnegiter de form. fut. exacti, p. 102*
- 1033 PRO *fort.* LEG. *vix*
- 1042 POST *Camerarius* ADD. , *sed cf. Class. Rev. 19, 110*
- 1061 POST *suspectum* ADD. : *fort. tantum (δευτικῶς)*
- 1071 POST *quod* *cod.* ADD. , *quod tuctur Gaffiot ('Subj. Subordin.', p. 202)*
- 1072 POST *me B* ADD. : *quoniam (del. me, Gaffiot)*
- 1231 POST *metri causa* ADD. , *sed cf. Radford (Trans. Amer. Phil. Ass. 35, 47)*
- 1253 POST *Lco* ADD. (*sed cf. Cist. 132*)
- 1278 POST *sunt* ADD. *Fort. dotis*
- 1359 ADD. *obliscendi pronuntiantum*
- 1389 ADD. 1389 *stātu improbat Marx (ad Lucil. 28, 794)*
- MOST. (*Personae*) ADD. THEOPROPIDES] *Theoropides (Theu-) codd., ut vid., quod tuctur Sonnenschein (Class. Rev. 20, 448)*

T. MACCI PLAVTI

- Most. 21 POST *Leo* ADD. *adulescentem(que) Sonnenschein*
 72 ADD. 72 *itan est? Seyffert*
 73 POST *scripsi* ADD. (*Class. Rev.* 19, 110)
 75 ADD. *facies ex facias cod., ut vid.*
 142 ADD. : *plūit in corpus meum Sonnenschein*
 171 LEG. 171 *res o. Camerarius; o. res cod.: omnes morūs Bergk*
 199 ADD. *vel sic distingue* II. q. sim; et q. f. ante! *sum alii*
 200 ADD. 200 *Nimio Fay*
 211 ADD. *vel capiti*
 213 PRO *vix . . . plena* LEG. *vix malesuada mali uiti plena (cf. Rud. 319)*
 241 ADD. (cu) *ed. Sonnenschein*
 ADD. : *Ioni eo Sonnenschein*
 284, 285 PRO : *tibi cod. LEG. (sed cf. Sonnenschein ad loc.)*
 302 ADD. (*quod tuetur Sonnenschein ad loc.*)
 366 POST *est* ADD. (*vel sit*)
 368 POST *agam cod.* ADD. , *quod tuetur Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 84)*
 PRO *vel LEG. vix*
 372 ADD. s. i *D. Tranioni dant quidam*
 407 LEG. 407-8 *probrior (proprior P^{CD}, quod tuetur Sonnenschein in Class. Rev. 20, 439) cod. &c.*
 419 ADD. *iam iam (scio: A Philolachete mi adfers clauem istam) Niemeyer (Berl. Phil. Woch. 28, 429)*
 445 POST *Schoell* ADD. : *fort. istist (cf. v. 1064)*
 494 ADD. 494 *annos Abraham stud. Plaut. p. 232*
 500 PRO *KAREO* LEG. *KAREO*
 501 ADD. *nequit Ahlberg de correptione, p. 30*
 580 POST *Guietus* ADD. , *Sicker (Philol. Suppl. II, 204)*
 605 POST *P* ADD. (*cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 201)*)
 691 ADD. *cf. Gaffiot ('Subjunct Subordin.' p. 192)*
 711 ADD. , *Sjögren (Fut. im Alllat.' p. 157)*
 741 PRO *uellem Muretus* : *uelim cod. LEG. Vellem Muretus*
 765 PRO *col-* LEG. *col-*
 878 ADD. , *sed cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 204)*
 928 PRO (? *pro uti ubes*) LEG. , *cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 55)*
 959 POST (*corr. B²*) ADD. *haud int. est Sonnenschein (Class. Rev. 20, 157)*
 974 PRO (*inimo -ac*) LEG. (*fort. -e dat. casu*)
 992 LEG. *erum ut (pro uti?) P, fort. recte : ut e. et Skutsch*
 1067 POST *cuius A* ADD. *ludificabo] cf. Class. Rev. 19, 110*
 POST *hic P* ADD. : *hodie hic Skutsch*
 1077 ADD. *op. mi Niemeyer* : *mi opportunus Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 22)*
 1077 LEG. *aduenies cod. (pro -neis?) : aduenerit Bentley*
 1081 ADD. *quidem (edepol) Niemeyer (Berl. Phil. Woch. 28, 430)*
 1107 PRO *quaesiti* LEG. *quaesiti sit (-sti sict)*

ADDENDA ET CORRIGENDA

- MOST.** 1110 POST munxti *cod.* ADD. : *vel emunxisti*
 1114 ADD. , *sed cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 31)*
- PERS** 1 POST es *P* ADD. *vix Am. in iam. octonar.)*
 39 POST *fiat* ADD. *tuiame P^{CD} T u. l. , unde tu iam me Roppenecker Plant Mtr. 2. 35)*
 42 PRO *sitiat Ital.* : *sitiare cod.* LEG. *sitiare cod* : *corr. Roppenecker*
 97 ADD. (*cf. Class. Rev. 19, 110*)
 106 ADD. (*sed cf. Class. Rev. 19, 110*)
 120 PRO *q.* LEG. *cui (i. e. qui?)*
 153 ADD. 153 *tanta Havet (cf. ad Men. 680)*
 182 LEG. *aurcis A e. a. (cis) q. m. o. del sunt Saker (Philol. Suppl. 11, 223) sunt m. Ritschl, ut versus anapaesticus fiat*
 218 ADD. 218 *sciero] scio Kampmann. Lind-kog de conditionalibus, p. 15*
 225 PRO *écquid* LEG. *écquid*
 269 ADD. *cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 157)*
 338 POST *uendes* ADD. *quod approbat Sjögren 'Fut. im Alllat.' p. 94*
 788 ADD. : *quidem del. Havet (cf. 789) uir, (saluc). To. Salueto. Do. et tu b. l. LE. Dord h. To. quin i. a. LE. Adi s. l. To ag. ad. SAG. Dord. h. l. s. To. Locus Havet (Arch. Lat. Lex. 10, 289)*
- POEN.** 16 PRO *haece* LEG. *f. haecce*
 43 ADD. *fort. (Nunc) nunc*
 211 ADD. *illaec Skutsch (Berl. Phil. Woch. 17, 1167)*
 231^a ADD. (*cf. ad Truc. 213*)
 259 POST *Dousa*, ADD. *Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 64)*
 524 ADD. 524 *in fort. delend.*
 544 ADD. 544 *vel At tr. cf. Radford 'Amor. Journ. Phil.' 25, 162)*
 547 ADD. , *sed cf. Gaffiot ('Subj. Subordin.' p. 193)*
 561 LEG. *qu. s cod.* : *traï. Bothe aduenis Bothe: aduentares Seyffert*
 599 ADD. (? *pro ag. Phil., ita n. a. est*)
 701 PRO *ego om. P* LEG. *ego om. P* : *post répl. collocat Giffert*
 730 ADD. , *sed cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 103)*
 740 ADD. *cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.' p. 96)*
 778 ADD. (*quod tuetur Marx ad Lucil. v. 1289*)
 818 ADD. : *ita Seyffert*
 875 ADD. *vix tacere (tertiæ coniugationis; cf. Sicker in Philol. Suppl 11, 225)*
 954 ADD. (*cf. Journ. Phil. 20, 145*)
 972 PRO *vel quo tu T* LEG. *vel quo tu T P*
 1051 ADD. *Antidamas] cf. Class. Rev. 19, 110*
 1070 ADD. *vel med vel obit*
 1075 PRO *fort . . . aperi* LEG. *aperi] Aphrodite Niemeyer Liter. Centralbl. 11, 394)*

T. MACCI PLAVTI

- POEN. 1137 PRO *omnino* LEG. *satis*
 1251 ADD. , cf. *Lindskog de condicionalibus*, p. 102
 1271 ADD. *Apella P*
 1278 ADD. *fort. recte*
 1390 ADD. *facite et vix ferendum*
- PSEUD. 146 ADD. , *potius peristroma*
 147 ADD. (*cf. ad Stich.* 378)
 156 POST loquar *A*, ADD. *quod tuetur Sjögren* ('*Fut. im Alllat.*' p. 9 ;
 157 PRO igeḡ LEG. i(vē e)geḡ
 163 POST *Ritschl* ADD. , *Sjögren* ('*Fut. im Alllat.*' p. 8)
 184 POST *madefecistis A* ADD. , *quod tuetur Gaffiot* ('*Sulj. Subordin.*' p. 122)
 208 PRO sermone LEG. sermone
 263 ADD. 263 *potin in fine coli improbat Seyffert* (*Berl. Phil. Woch.* 18, 1577)
 340 ADD. , *sed cf. Sjögren* ('*Fut. im Alllat.*' p. 126)
 521 PRO *vel* LEG. *ironice vel*
 564 ADD. : *fort. quasi*
 573 PRO *homocoarch.* LEG. *homocoarch.*, e. g. (Domi. mox exibo)?
 615 ADD. (*sed cf. Class. Rev.* 19, 111)
 650 POST *Bothe* ADD. , *sed cf. Prescott* ('*Some Phases*', p. 245)
 734 ADD. 734 *hominem B* (*vix pro homonem*)
 785 ADD. , *sed cf. Landgraf* (*Arch. Lat. Lex.* 10, 376)
 841 ADD. *odos* (*pronunt. olos*) *dimissis manibus in c. u Postgate* (*Indogerm. Forsch.* 26, 115)
 949 PRO *effici* (*P ut vid. . . P^{CD}*) LEG. *effici B* (*pro effici. i. c. -cies?*)
 954 POST *suspectum* ADD. : *ill'c est Skut-ch, fort. recte*
 1071 ADD. : *erit Brugmann, Lindskog de condicionalibus*, p. 47
 1159 ADD. , cf. *Sjögren* ('*Fut. im Alllat.*' p. 87)
 1274, 1274⁴ ADD. *nime ex discipul. (anapaest.) Skutsch* (*Glotta* 1, 313)
 1320 PRO *doleastu* LEG. *dolcas tu*
- RUD. 79 POST *illic'st* ADD. (*ill'c est*)
 96 ADD. (*Class. Rev.* 19, 111)
 103 ADD. p., (*saluo*). DA. *salueto*. PL. *am. ad*. Sc. *sal. sis Havet* (*Arch. Lat. Lex.* 10, 288) :
 107 ADD. : *sēcus Havet* (*Rev. Phil.* 31, 233)
 161 DEL. NOT. ET LEG. *cf. Arch. Lat. Lex.* 15, 144
 191 DEL. *vel laborest*
 259 PRO *omnino* LEG. *satis*
 272 POST *Bentley* ADD. *metri causa*
 309 ADD. *cf. Sjögren* ('*Fut. im Alllat.*' p. 12)
 376 ADD. *cf. Sjögren* ('*Fut. im Alllat.*' p. 59)

ADDENDA ET CORRIGENDA

- RUD. 384 ADD. (*cf. Class. Rev.* 19, 111)
 479 ADD. 479 hanc hinc *Seyffert Burs. Jahresber.* 1890, p. 15
 528 POST *suspiciatur* ADD. (*cf. tamen Havet, Arch. Lat. Lex.*
 15, 358)
 537 ADD., *sed cf. Havet Arch. Lat. Lex.* 15, 357
 636 ADD. *cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.'* p. 61
 ADD., *Lindskog de conditionalibus*, p. 41
 687 POST *exhibuit cod.* ADD. : *cf. Class. Rev.* 10, 111
 699 PRO *pot* LEG. *pat*
 705 ADD. 705 *vel* exit
 822 DEL. NOT. ET LEG. *Hereuli fit Palmer*
 884 POST *ferendus* : ADD. *semel eluo Brix, Havet Arch. Lat.*
Lex. 15, 357)
 888 PRO *testatur Priscianus* LEG. *codices Prisciani*
 PRO *Fleckisen . . . causa* LEG. *codices aliquot Prisciani*
 913 ADD. *iamb. dim. cum anap. trim.*
 920 ADD. *nimisque improbat Leo*
 926 ADD. 926^a *an consciust?*
 993 ADD. *audiuisti cod.*
 1006 POST *cerritus* ADD. *c. ego Schoell*
 1127 POST *Pylades* ADD. *fort. Gr. uidualum*
 1130 ADD. *fort. uidualus estne hic*
 1140 POST *Mueller* ADD. . *sed cf. Thulin de coniunctivo*, p. 102
 1144 ADD. (*cf. ad Cist.* 678)
 1247 POST *Pylades* ADD. . *sed cf. Exon (Class. Rev.* 20, 35
 1292 ADD. , *Sjögren ('Fut. im Alllat.'* p. 64)
 1307 ADD. , *sed cf. Havet Arch. Lat. Lex.* 15, 357
 1318 ADD. , *Sjögren ('Fut. im Alllat.'* p. 112
 1401 POST *Leo* ADD. . *Sjögren ('Fut. im Alllat.'* p. 190
- STICH. 149 ADD. , *sed cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.'* p. 130)
 167 ADD. *vix hocce*
 197 ADD. *Cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.'* p. 50)
 297 PRO *id* LEG. *id prius*
 470, 471 ADD. , *sed cf. Sjögren ('Fut. im Alllat.'* p. 103)
 538 ADD. , *sed. cf. Thulin l. c.*
 568 POST *Fleckisen* ADD. : *post (immo post), lauatum in*
p. ibo Ritschl, Havet (Arch. Lat. Lex. 15, 353)
 577 ADD. : *fort. delend. atque*
 PRO *omnino* LEG. *satis*
 663 LEG. *an nos conuiuimst*
 671 PRO *redeunti Acidalius* LEG. *cf. Leo (Herm.* 40, 612)
 686 ADD. 686 *quisque (quisqu')* *Ahlberg ('Proceusm.'* p. 80
 687 ADD. , *quod mavult Thulin de coniunct.* p. 151
 691 ADD. *et oleai*
 715 PRO *omnino* LEG. *satis*
- TRIN. 31 ADD. *cf. Havet (Rev. Phil.* 31, 230)
 351 ADD. : *malum del. ut gloss. Brix, Morris ('Subjunctive'*
p. 137)

T. MACCI PLAVTI

- TRIN. 502 ADD. : res Schoell, Sicker (*Plilol. Suppl.* 11, 242)
 535 ADD. , cf. Havet (*Rev. Phil.* 31, 230)
 540 POST 1896 ADD. , p. 155
 581 ADD. 581 LE. e. h. c. Niemeyer.
 590 ADD. ero. ⟨St. i modo⟩ Niemeyer
 606 POST *Ital.* ADD. , Sjögren ('*Fut. im Alllat.*' p. 117)
 679 POST tamen et si *cod.* ADD. : vix tamen si (*cf. ad Pers.* 362)
 724 POST *Bothe*, ADD. Seyffert ('*Stud. Plant.*' p. 30),
 768 ADD. fort. ignotae
 923 ADD. 923 erat *Acidalius*, Sjögren ('*Fut. im Alllat.*' p. 116)
 928 PRO *cecropio* . . . *cod.* LEG. *cecropia* F^{CD} *cf. Prescott* (*Amer. Journ. Phil.* 29, 59)
 987 PRO ip SY. LEG. ip (? *pro* CH. ipse) SY.
 1012 POST *Camerarius* ADD. , *Thulin de coniunct* p. 179
 1115 ADD. 1115 hominum o. *Reiz metri causa*, fort. recte (*cf. ad Most.* 593)
 1126 POST suum *cod.* ADD. . fort. recte
 1187 POST *B* ADD. (? *pro* -as *corr.* -es)
- TRUC. 62^a PRO siet . . . *cod.* LEG. p. siet *scripsi* : p. est *cod.* : hic posthac minus *Camerarius* (*cf. v.* 64)
 127 POST *cena detur A* ADD. , quod tuctur Sjögren ('*Fut. im Alllat.*' p. 121)
 131 PRO tonstricem LEG. tonstricem (tost-)
 POST non placet ADD. : vix obstricem, *cf. Buecheler* (*Glotta* 1, 3)
 165 PRO n LEG. n.
 201 PRO ut] LEG. ut *alt.*]
 249 POST (*i. e.* transit) ADD. , quod approbat *Abraham* ('*Stud. Plant.*' p. 239)
 301 POST displicet ADD. ; *cf. Havet*, *Rev. Phil.* 31, 230
 363 PRO non LEG. non nimis
 374 POST *Plantinum* ADD. (*cf. tamen Sjögren* '*Fut. im Alllat.*' p. 231)
 381 DEL fort. recte
 ADD. *cf. Gaffiot* ('*Subjonct. Subordin.*' p. 100)
 393 ADD. annum *C. F. Müller* ('*Nom. Akk. im Lat.*' p. 101) :
 419 ADD. , quod tuctur Sjögren ('*Fut. im Alllat.*' p. 36)
 447 POST displicet ADD. ; sed *cf. Radford* (*Trans. Amer. Phil. Ass.* 35, 47)
 485 PRO pote LEG. potis
 501 POST *Leo* ADD. , sed *cf. Seyffert* (*Berl. Phil. Woch.* 17, 749) : uincerest tuctur *Kauer ad Ter. Adolph.* 828
 519 PRO (magnos dolores) *Ital.* LEG. *Ital.*, *Leo* (*scil. morbum*)
 523 POST *Bothe* ADD. , sed *oppl. op. placet* (*Vahlen, Sitzber. Berl. Akad.* 37, 13)
 570 POST *sanatus* ADD. ; *cf. Seyffert* (*Berl. Phil. Woch.* 17, 750)

ADDENDA ET CORRIGENDA

- TRUC. 658 POST amasios ADD *an m. a. (om. stos) incert.*
 768 ADD. 768 caedas *Studemund, Sjögren ('Fut. in Allat'*
p. 119)
 775 PRO *scripsi* LEG. *scripsi dubitante*
 830 POST *Camerarius* ADD. ; *cf. Lindskog de condicionibus,*
p. 102
 862 LEG. uis] uelis *Camerarius*
 863 PRO uis LEG. uis, te a me ire *Leo : uis*
 885 POST *Schoell* ADD. mem. (uolgo) *C. F. Müller ('Syntax'*
p. 7)
 890 ADD. ; *sed cf. Scyffert (Berl. Phil. W'ch 17. 746*
 893 DEL. : *damnis cod.*
 942 PRO i consultum i, LEG. i consultum i..

VID. 75 ADD. 75 *cf. Journ. Phil. 20, 151*

FRAGM. LIX POST (facesso et facio) ADD. arg.] '*fort. titulus Plautinae*
comoediae (Artemona? latet,' Schoell

SIGLA

- A* = Ambrosianus palimpsestus (G 82 sup.), saec. iii-iv
B = Palatinus Vaticanus (1612), saec. x-xi
C = Palatinus Heidelbergensis (1613), saec. x-xi
codd. = *AP*
cod. = *P* (ubi *A* deest) vel *A* (ubi *P* deest)
D = Vaticanus (3870), saec. x-xi
E = Ambrosianus (I 257 inf.), saec. xii ex.
J = Londinensis (Mus. Britann., Reg. 15 C XI), saec. xii in.
O = fragmentum Ottobonianum Vaticanum (misc. Lat. 687),
 saec. xi
P = archetypus codicum 'Palatinae' recensiois vel fons
 codicum *BCDEVJO* et correctionum *B*³. In partibus
 iis ubi *T* praesto est (Bacch. 35-80. 570-650, 810-
 900, Pers., Poen., Pseud. 730-fin., Rud. init.-790)
 idem siglum pro *P*^A adhibetur.
P^A = proarchetypus 'Palatinae' recensiois vel fons codicum
P et *T*
P^{BC} = fons codicum *B* (in parte altera) et *P*^{CD}
P^{BD} = fons codicum *B* (in parte priori) et *DPE*
P^{CD} = fons codicum *C* et *D*
P^E = fons codicum *EV* et *PJ*
PJ = fons codicum *JO* et correctionum *I*²
T = deperditus codex Turnebi vel fragmenta Senonensia
V = Vossianus Leidensis (Q 30), saec. xii in.

In textu apicibus ictus metricus indicatur; lineis inter vocabula ductis hiatus.

Numerationem versuum quae est in Teubneriana editione maiori conservare volui.

In adnotatione:

numeri uncinis inclusi spectant ad capita et capitum particulas in libello meo supra memorato ('Introduction to Latin Textual Emendation,' Macmillan., Lond., 1896), quem Francogallice reddidit I. Waltzing (Paris., Klincksieck., 1898).

Vocabula a capitali littera incipientia stant in initiis versuum.

In lectionibus Palimpsesti (*A*) enarrandis haec animadvertenda; punctis singulis singulae indicantur litterae quae omnino legi non possunt; puncto sub littera posito indicatur eam litteram dubiam esse; litterae quae intra uncinos stant legi quidem non possunt sed coniectura restitui; linea recta indicat neque numerum litterarum neque formas ullo modo legi nec conici posse.

MILES GLORIOSVS

ARGVMENTVM I

Meretricem Athenis Ephesum miles auelit.
Id dum ero amanti servos nuntiare volt
Legato peregre, ipso captus in mari
Et eidem illi militi dono datust.
Suom accessit erum Athenis et forat 5
Geminis communem clam parietem in aedibus,
Licere ut quiret convenire amantibus.
Obhaerentis custos hos videt de tegulis,
Ridiculis autem, quasi sit alia, luditur.
Itemque impellit militem Palaestrio 10
Omissam faciat concubinam, quando ei
Senis vicini cupiat uxor nubere.
Vltro abeat orat, donat multa. ipse in domo
Senis prehensus poenas pro moecho luit.

3 capsust *corr.* -tust *cod. ut vid* 5 (servos) erum (ab) *Ribbeck*
6 ciam *cod. corr. B²* 7 liceret *cod.* 8 Oberrans *Ritschl*,
cui obhaerentis *displicet* 9 ridicule is *Seyffert* deluditur *P^{CD}*
11 q. ei *B²*: q. cel *cod.* (pro q. eei; vix quandoc ei) 13 modo
cod. (corr. B²)

ARGVMENTVM II

Meretricem ingenuam deperibat mutuo
 Atheniensis iuuenis ; Naupactum is domo
 legatus abiit. miles in eandem incidit,
 deportat Ephesum invitam. servos Attici,
 5 ut nuntiaret domino factum, navigat ;
 capitur, donatur illi captus militi.
 ad erum ut veniret Ephesum scribit. advolat
 adulescens atque in proximo devortitur
 apud hospitem paternum. medium parietem
 10 perfodit servos commeatus clanculum
 qua foret amantum. geminam fingit mulieris
 sororem adesse. mox ei dominus aedium
 suam clientam sollicitandum ad militem
 subornat. capitur ille, sperat nuptias,
 15 dimittit concubinam et moechus vapulat.

2 naupactis domum *cod.* : *corr Pylades*   4 inuitam *Saracenus* :
 inuitat (-ta *B*¹) *cod.*   5 facto *cod.* (*corr. B*²)   7 Aduerum *cod.*
 (*corr. B*²)   8 deu. *Saracenus, Bothe* : reuortitur *cod.*   11 gemi-
 nam *Scutarius* : geminat *cod.*   mulieris *Camerarius* : mulier *cod.*
 12 adesse *Pylades* : ait esse *cod.*   14 spernat *cod.* (*corr. B*²)

PERSONAE

PYRGOPOLYNICES MILES
ARTOTROGVS PARASITVS
PALAESTRIO SERVVS
PERIPLECTOMENVS SENEX
SCELEDRV8 SERVVS
PHILOCOMASIVM MVLIER
PLEVSICLES ADVLESCENS
LVRCIO (?) PVER
ACROTELEVIVM MERETRIX
MILPHIDIPPA ANCILLA
PVER
CARIO COCVS

SCAENA EPHESI

vel PYRGOPOLINICES

PERIPLECTOMENVS *Ritschl, K. Schmidt (Herm. 37, 377*

LVRCIO *dubium* (III. ii LVCRIO P. A n. l. ; v. 843 uotio *vel* uocio P,
A n. l., ubi Lūcrio metro non convenit)

ACTVS I

I. i PYRGOPOLYNICES ARTOTROGVS

PY. Curate ut splendor meo sit clupear clarior
 quam solis radii esse olim quom sudumst solent,
 ut, ubi usus ueniat, contra conserta manu
 praestringat oculorum aciem | in acie hostibus.
 5 nam ego hanc machaeram mihi consolari uolo, 5
 ne lamentetur neue animum despondeat,
 quia se iam pridem feriatam gestitem,
 quae misera gestit fartem facere ex hostibus.
 sed ubi Artotrogus hic est? AR. stat propter uirum
 10 fortem atque fortunatum et forma regia; 10
 tum bellatorem—Mars haud ausit dicere
 neque acquirere suas uirtutes ad tuas.
 PY. quemne ego seruauit in campis Curculionieis,
 ubi Bumbomachides Clutomestoridysarchides
 15 erat imperator summus, Neptuni nepos? 15
 AR. memini. nempe illum dicis cum armis aureis,
 quouis tu legiones difflauisti spiritu,
 quasi uentus folia aut peniculum tectorium.
 PY. istuc quidem edepol nihil est. AR. nihil hercle hoc
quidemst
 20 praeut alia dicam—quae tu numquam feceris. 20
 peiuiorem hoc hominem si quis uiderit

I. i incipit A; usque ad v. 17 pauca seruata 7 fieri attam P
 8 quem P miserę A gestitet P, A n. l. (cf. v. 7) fartem (-im)
 Skutsch, etiam PA ut uid. (fartum (-im?) T (?), fratrem (-im?) PBC),
 A n. l. 11 tam Bot:e ars P (corr. B²) 12 nequi P
 13 curcus lis donis P 14 Bumb. Pylades: bumbomarides P,
 A n. l. Clutom. Ritschl: clutum ista ridis archidis P, A n. l.:
 Clutomistharidysarchides Leo 16 armis Ital.: auris P, A n. i.
 (v. 4) 17 egionis P 18 aut Merula: ut P, A n. l. pan-
 iculum Turnebus, A n. l. (sed uide Class. Rev. 6, 88) 19 hoc quidem
 P (cf. 31) 20 tu que P (i. e. tu quae, fort. recte; sed cf. ad v. 45)

aut gloriarum pleniorē quam illīc est,
me sibi habēto, ego me mancupio dabo ;
nisi unum, épityra estur insanum bene.

25 PY. ubi tu es? AR. eccum. edepol uel elephanto in India, 25
quo pacto ei pugno praefregisti bracchium.

PY. quid, 'bracchium'? AR. illud dicere uolui, 'femur.'

PY. at indiligenter iceram. AR. pol si quidem
conixus eesses, per corium, per uiscera

30 perque os elephanti transmineret bracchium. 30

PY. nolo istaec hic nunc. AR. ne hercle operae pretium
quidemst

mihī te narrare tuas qui uirtutes sciam.

uenter creat omnis hasce aerumnas : auribus
peraudienda sunt, ne dentes dentiant,

35 et adsentandumst quidquid hic mentibitur. 35

PY. quid illūc quod dico? AR. ehem, scio iam quid uis
dicere.

factum herclest, memini fieri. PY. quid id est? AR. quid-
quid est.

PY. habes—AR. tabellas uis rogare. habeo, et stilum.

PY. facete aduortis tuom animum ad animum meum.

40 AR. nouisse mores tuos me meditate decet 40

curamque adhibere ut praeolat mihī quod tu uelis.

PY. ecquid meministi? AR. memini centum in Cilicia

et quinquaginta, centum in Scytholatronia,

triginta Sardos, sexaginta Macedones—

45 sunt homines quos tu—occidisti uno die. 45

23 habeto [et] P (pro hab., ei?) 24 epityra Varro L. L. 7, 86 :
epityra ut (pro uel) aput illa P (prava emendatione inculcata), A u. l. :
epityrum edd., quibus constructio epityra (acc. pl.) estur displicet
insane Varro, etiam (iens-) P. contra morem Plautinum 25 indian
A 26 ei om. P praefregisti P 31 quidem P (cf. 19) 34
peraurienda C i. e. -haur-), fort. recte 36 hem P 37 factumst
hercle P (cf. ad Merc. 330) 39 facite P adu. animum tuum A
40 me tuos P 41 praeuolat in quo tu P 42 ciliciam A 43
Scyth. Geppert : scytholatroniam A : sycho latroniae P 44 sardos
A : sardis P (abl. plur.?) 45 tu quos Pylades contra morem
Plautinum (hoc) oc. (scil. gladio) Schoell (una) uno Ritschl

Py. quanta istaec hominum summast? AR. septem milia.

Py. tantum esse oportet. recte rationem tenes.

AR. at nullos habeo scriptos: sic memini tamen.

Py. edepol memoria's optumá. AR. offae monent.

50 Py. dum tale facies quale adhuc, adsiduo edes, 50
communicabo semper te mensa mea.

AR. quid in Cappadocia, ubi tu quingentos simul,
ni hebes machaera foret, uno ictu occideras?

Py. at peditastelli quia erant, siui uiuerent.

55 AR. quid tibi ego dicam, quod omnes mortales sciunt, 55
Pyrgopolynicem te unum in terra uiuere
uirtute et forma et factis inuictissimis?

amant ted omnes mulieres neque iniúria,

qui sis tam pulcher; uel illae quae here pallio

60 me reprehenderunt. Py. quid eae dixerunt tibi? 60

AR. rogabant: 'hicine Achilles est?' inquit mihi.

'immo eius frater' inquam 'est.' ibi illarum altera

'ergo mecastor pulcher est' inquit mihi

'et liberalis. uide caesaries quam decet.

65 ne illae sunt fortunatae quae cum isto cubant!' 65

Py. itane aibant tandem? AR. quatenus me ambae opsecra-
uerint

ut te hodie quasi pompam illa praeterducerem?

Py. nimias miseria nimirum esse hominem. AR.
immo itast.

46 istic A 49 memoriast P monet P 50 qualem P
cdis P 53 occideris P (pro-res?) 54 peditas telu P si
uiuerent P 57 uirtutem P (corr. B²) inuictissimum Ritschl
58 te codd. iniuriam A 59 quistam B (iii. 3): qui es tan A
(? pro qui sies t.) pulcher[um] P (seq. uel; iv. 3) hercle P
60 eae Ritschl: ere P, A n. l. (pro here?) 61 uel Achillis (nom.)
tibi P 62 est om. P ibi] inuit P (pro iui; cf. 104 interiuit
pro interibi) 63 pulchere si P (1 pro T) 64 uida et caesariis P
65 illo A cubat P (corr. B²) 66 aibant] a leuat P (1 pro j)
quatenus] que P obsecrauerit P 67 illam codd. (corr. B²)
praeterducerent A 68 nimirum] nimis P (pro nimist?) immo
itast om. P

molestae sunt : orant, ambiunt, exopsecrant
 70 uidere ut liceat, ad sese accessi iubent, 70
 ut tuo non liceat dare operam negotio.
 Py. uidetur tempus esse ut eamus ad forum,
 ut in tabellis quos consignavi hic heri
 latrones, ibus denumerem stipendium.
 75 nam rex Seleucus me opere orauit maximo 75
 ut sibi latrones cogere et conscriberem.
 regi hunc diem mihi operam decretumst dare.
 Ar. age demus ergo. Py. sequimini, satellites.—

ACTVS II

PALAESTRIO

II. i

Mihi ad enarrandum hoc argumentum est comitas,
 80 si ad auscultandum uostra erit benignitas ;
 qui autem auscultare nolet exurgat foras,
 ut sit ubi sedeat ille qui auscultare uolt.
 nunc qua adsedistis caussa in festiuo loco, 5
 comoediai quam nos acturi sumus
 85 et argumentum et nomen uobis eloquar.
 Ἀλαζόν Graece huic nomen est comoediae,
 id nos Latine 'gloriosum' dicimus.
 hoc oppidum Ephesust ; illest miles meus erus, 10
 qui hinc ad forum abiit, gloriosus, impudens,
 90 stercoreus, plenus peiuri atque adulteri.

69 obsecrant *P* 70 uiderit (-ri *B*²), ut *P* 71 negotii *P* (corr. *B*²)
 73 aeri *P* 74-146 deest *A* 74 latrones ibus *Nonius*
 486 *testans* ibus (cf. *Placidus corp. gloss.* 5, 75, *Donatus ad Eun.*
 3, 1, 42) : latronis bus *cod.* vel *din.* 75 res *cod.* (corr. *B*²)
 77 rei *BC* die *cod.* (corr. *B*²) 78 demus *Hasper* : temus (tenc-
 mus *B*¹, teneamus ut *vid. B*²) *cod.* : eamus *Ital.* 79 comitas *cod.*
 (corr. *B*²) 81 auscultabunt *cod.* (pro auscultā ; vii. p. 106) (corr.
*B*²) nollet *cod.* : nolit *B*² 84 quam nos *Pylades* : quandos *cod.*
 (pro quannos) aucturi *cod.* (corr. *B*²) 86 est *Pylades* : eloquar
cod. (cx v. 85) pro ē, i. e. est) 88 illest *Scyffert* : idē *B* (? pro illē,
 i. e. illest), om. *PCD* (iii, 4)

- ait sésé ultro omnis mulieres sectarier :
 is deridiculost quaqua incedit omnibus.
- 15 itaque hic meretrices, labiis dum nictant ei,
 maiorem partem uideas ualgis sauiis.
 nam ego hau diu apud hunc seruitutem seruio ; 95
 id uolo uos scire quo modo ád hunc deuenerim
 in seruitutem ab eo quoi seruiui prius.
- 20 date operam, nam nunc argumentum exordiar.
 erat erus Athenis mihi adulescens optumus ;
 is amabat meretricem †matre† Athenis Atticis 100
 et illa illum contra ; qui est amor cultu optumus.
 is publice legatus Naupactum fuit
- 25 magnai rei publicai gratia.
 interibi hic miles forte Athenas aduenit,
 insinuat sese ad illam amicam ‹mei› eri. 105
 ocepit eiuis matri subpalparier
 uino, ornamentis opiparisque opsoniis,
- 30 itaque intumum ibi se miles apud lenam facit.
 ubi primum euenit militi huic occasio,
 sublinat os illi lenae, matri mulieris, 110
 quam eru' meus amabat ; nám is illius filiam
 conicit in nauem miles clam matrem suam,
- 35 eamque húc inuitam mulierem in Ephesum aduehit.
 ubi amicam erilem Athenis auectam scio,

91 [ut] omnis *cod* (*corr. B²*) (*cf. 151*)   cctarier *cod.* (*corr. B²*)
 92 deridiculost *Acidalius* : dericulus (B) *vel* deri dicust (C) *cod.*
 93 nictant *Fulgent. serm. ant. 46* : ductant *Charis. 103* : ducant *cod.*
 ei *scripsi* : eum *codd. Fulgentii cum vell. (cf. Class. Rev. 12, 456)*
 96 deuenerit *cod.* (*corr. B²*)   97 ab eo cui *B²* : habe oculi *cod.*
 (i. e. ab eo cui)   98 exordiat *cod.* (*corr. B²*)   100 *post* meretricem *lacunam sign. Leo*   matre] *acre Tyrrell* : arte *Scioppius* :
fort. ex (Class. Rev. 10, 333)   103 *codd. Mar. Victorni 147* rei
 magnai publicai, *diductionem syllabarum testantis* : magna rei publicam
cod.   gratia *Ital.* : gratiast *cod.* : gratiai *codd. Mar Vict.*   104 interibi
Acidalius : interiuuit *cod.*   105 me] eri *dubitanter scripsi* : meri *cod.*
 (eri *B²*) : eri, ilico *Schoell*   110 illis *cod.* (*vix pro illius*)   111
 filia *cod.* (*corr. B²*)   112 conicit *Camerarius* : contegit (contigit B)
cod. (vi. 1, p. 84)   113 aduenit *cod.* (*corr. B²*) (*cf. Rud. 63 auenit*
pro auchit)   114 *post* 115 : trai, *Acidalius*

- 115 ego quantum uiuos possum mihi nauem paro,
 inscendo, ut eam rem Naupactum ad erum nuntiem.
 ubi sumu' prouecti in altum, fit quod (di) uolunt,
 capiunt praedones nauem illam ubi uectus fui : 40
 priu' perii quam ad erum ueni quo ire occeperam.
- 120 ill' (qui) me cepit dat me huic dono militi.
 hic postquam in aedis me ad se deduxit domum,
 uideo illam amicam erilem, Athenis quae fuit.
 ubi contra aspexit me, oculis mihi signum dedit 45
 ne se appellarem : deinde, postquam occasio est,
- 125 conqueritur mecum mulier fortunas suas :
 ait sésé Athenas fugere cupere ex hac domu,
 sese illum amare meum erum, Athenis qui fuit,
 neque peius quemquam odisse quam istum militem. 50
 ego quoniam inspexi mulieris sententiam,
- 130 cepi tabellas, consignauit, clanculum
 dedi mércatori quoidam qui ad illum deferat
 meum erum, qui Athenis fuerat, qui hanc amauerat,
 ut is huc ueniret. is non spreuit nuntium ; 55
 nam et uenit et is in proxumo hic deuortitur
- 135 apud súom paternum | hospitem, lepidum senem ;
 itaque illi amanti suo hospiti morem gerit
 nosque opera consilioque adhortatur, iuuat.
 itaque ego parauit hic intus magnas machinas 60
 qui amanti una inter se facerem conuenas.
- 140 nam unum conclaue, concubinae quod dedit
 miles, quo nemo nisi eapse inferret pedem,

116 nuntiet *cod.* (*corr.* B²) 117 di *add.* Lipsius 119 periiit
 ... uenit ... iret *cod.* (*corr.* B²) 120 qui *add.*
 Beroaldus huc *cod.* 121 deduxit Camerarius : duxit *cod.*
 125 fortuna sua *cod.* (*corr.* B²) 126 cuperet *cod.* (*corr.* B²) 127
 amaret *cod.* (*corr.* B²) 128 odisset qua istum milite *cod.* (*corr.*
 B²) 130 consignauit *cod.* (*corr.* B²) 132 hac *cod.* 134
 et *pr. del.* Seyffert is et Ribbeck 135 vix paternum hosp.
 paternum suom Guictus 139 conuenias *cod.* 140 conclaue
cod. (*corr.* B²) 141 eapse Turnebus : ea se *cod.*

- in eo conclauī ego perfodi parietem
 65 qua commeatus clam esset hinc huc mulieri ;
 et sene sciente hoc feci : is consilium dedit.
 nam meū' conseruos est homo hau magni preti, 145
 quem concubinae miles custodem addidit.
 ei nos facietis fabriciis et doctis dolis
 70 glaucumam ob oculos obiciemus eumque ita
 faciemus ut quod uiderit non uiderit.
 et mox ne erretis, haec duarum hodie uicem 150
 et hinc et illinc mulier feret imaginem,
 atque eadem erit, uerum alia esse adsimulabitur.
 75 ita sublinetur os custodi mulieris.
 sed fori' concrepuit hinc a uicino sene ;
 ipse exit : hic illest lepidus quem dixi senem. 155

ii PERIPLECTOMENVS PALAESTRIO

- PE. Ni hercle diffregeritis talos posthac quemque in
 tegulis
 uideritis alienum, ego uostra faciam latera lorea.
 miquidem iam arbitri uicini sunt meae quid fiat domi,
 ita per impluuium intro spectant. nunc adeo edico om-
 nibus :
 5 quemque a milite hoc uideritis hominem in nostris 160
 tegulis,
 extra unum Palaestrionem, huc deturbatote in uiam.
 quod ille gallinam aut columbam se sectari aut simiam

143 hinc *Camerarius* : hic *cod.* 144 senem scientem *cod.* (*corr.*
B²) fecit *cod.* (*corr.* *B²*) 147 *accedit A* doctis] fa(kti)s *A*
(i. e. fictis?) 148 i(ie)mus *A* 149 ne *Priscianus* I, 200 : non
codd. 151 hic *P* [ut] feret *P* (*ut del. B²*) (*cf.* 91) 152 al. es.
om. A esset *P* (*corr.* *B²*) 153 es *ut uid. P* 154 senem
P (*corr.* *B²*) 155 dixit (*corr.* *B²*) senex [est] *P* (*est del. B²*),
unde duplicem lectionem senex et senem eruit Seyffert 156 de fr.
codd. 157 uestra ego *A* 158 mihi equidem *A* arbitriet
 uicis (-cini *B²*) eunt *P* (*i. e. arb. et uic. s.?*) 161 uia *P*

- dicat, desperiistis ni usque ad mortem male mulcassitis.
 atque adeo, ut ne legi fraudem faciant alariae,
 165 adcuratote ut sine talis domi agitent conuiuium. 15
 PA. nescioquid malefactum a nostra hic familiast, quantum
 audio:
 ita hic senex talos elidi iussit conseruis meis.
 sed me excepit: nihili facio quid illis faciat ceteris.
 adgrediar hominem. PE. estne aduorsum hic qui aduenit
 Palaestrio?
 170 PA. quid agis, Periplectomene? PE. hau multos homines, 15
 si optandum foret,
 nunc uidere et conuenire quam te mauellem. PA. quid
 est?
 quid tumultuas cum nostra familia? PE. occisi sumus.
 PA. quid negotist? PE. res palamst. PA. quae res
 palam est? PE. de tegulis
 modo nescioquis inspectauit uostrum familiarium
 175 per nostrum impluuium intus apud nos Philocomasium 20
 atque hospitem
 osculantis. PA. quis homo id uidit? PE. tuo' conseruos.
 PA. quis is homost?
 PE. nescio, ita abripuit repente sese subito. PA. suspicor
 me periisse. PE. ubi abit, conclamo: 'heus quid agis tu'
 inquam 'in tegulis?'
 ille mihi abiens ita respondit, 'se sectari simiam.'

163 desperisti *P*   164 alariae *P*   165 talis *P*   domi]
 dolis *A* agitet *P*   166 a om. *P*   huic *P*   167 conseruus meus
P (corr. *B*²)   168 excepit nihil facio quod *A*   169 auenit *A*
 estne . . . Pal.] estne aduorsum est quasi *P* (quasi pro qui a-?) om.
 uenit Palaestrio; iii. 2)   170 fuerit *P*   171 uideret *P* (corr.
*B*²)   quam ueniret *P* (-re *B*²) (? pro quomueniret, antiqua forma)
 quantem auellet *P* (corr. *B*²)   172 om. *P* propter homocarch.
 quum cod.   173 de] a (nota personae?) de *A*   174 quisit *P*
 (corr. *B*²)   uestrarum *P*   176 id uidit] tuidit *P*   conseruus
 [est] *P*   is [erit] *P* (corr. *B*²), unde lectionem duplicem, homost et
 erit (immo erat), eruit Seyffert   177 arripuit *A*   178 abit (praes.)
 Bothe   [a] quid *P* (iv. 3)   in tegulis om. *P* cf. ii. 5)

25 PA. uae mihi misero quoi pereundumst propter nihili 180
bestiam!

sed Philocomasium hicine etiam nunc est? PE. quom
exibam, hic erat.

PA. i sis, iube transire huc quantum possit, se ut uideant
domi

familiares, nisi quidem illa nos uolt, qui serui sumus,
propter amorem suom omnis crucibus contubernalis dari.

30 PE. dixi ego istuc; nisi quid aliud uis. PA. uolo. hoc ei 185
dicitō:

profecto ut ne quoquam de ingenio degrediat̄ur muliebri 185^a
earumque artem et disciplinam optineat colere. PE. quēm
ad modum?

PA. ut eum, qui se hic uidit, uerbis uincat né is se uiderit.
siquidem centiens hic uisa sit, tamen infitias eat.

35 os habet, linguam, perfidiam, malitiam atque audaciam,
confidentiam, confirmatē, fraudulentiam. 189^a

qui arguat se, eum contra uincat iureiurando suo: 190
domi habet animum falsiloquom, falsificum, falsiurium,
domi dolos, domi délenifica facta, dómi fallacias.

40 nam mulier holitori numquam supplicat si quast mala:
domi habet hortum et condimenta ad omnis mores mali-
ficos.

PE. ego istaec, si erit hic, nuntiabo. sed quid est, Palae- 195
strio,

quod uolutas tute tecum in corde? PA. paullisper tace,
dum ego mihi consilia in animum conuoco et dum consulo

180 misero] amisero *P* (*corr.* *B*²) nihil bestia *P* (*corr.* *B*²) 181
eram *P* (*corr.* *B*²) 182 i sis *Geppert*: istis *A*: sis *P* huc
transire *A*, *fort. recte* possint *A* uideat *P* 185 hic *P* d.,
om. ci *P* (*pro* idicito? i. 4, p. 108) 185^a *om.* *P* 186 colerem
P quem] [et] quem *P* (*corr.* *B*²) 187 hic se *P* ueruis
uincta uinctane esse *P* (iv. 3) 189 perfidia militia *P* (*corr.* *B*²)
audatia *P* (-am *B*²) 189^a confidentia c. fraudulentia *P* (*corr.* *B*²)
191 *om.* *A* *propter* homoeoarch. 194 mores] molis *P* 196
tacet *P* (*corr.* *B*²)

- quid agam, quem dolum doloso contra conseruo parem, 15
 qui illam hic uidit osculantem, id uisum ut ne uisum siet.
- 200 PE. quaere : ego hinc apscessero aps te huc interim. illu
 sis uide,
 quem ad modum astitit, seuro fronte curans, cogitans.
 pectus digitis pultat, cor credo euocaturust foras ;
 ecce auortit : nixus laeuo in femine habet laeuam manum, 50
 dextera digitis rationem computat, feriens femur
- 205 dexterum. ita uehementer icit : quod agat aegre suppetit.
 concrepuit digitis : laborat ; crebro commutat status.
 eccere autem capite nutat : non placet quod repperit.
 quidquid est, incoctum non expromet, bene coctum dabit. 55
 ecce autem aedificat : columnnam mento suffigit suo.
- 210 apage, non placet profecto mihi illaec aedificatio ;
 nam os columnatum poetae esse inaudiui barbaro,
 quoi bini custodes semper totis horis occubant.
 eugae ! euscheme hercle astitit et dulice et comoedice ; 60
 numquam hodie quiescet priu' quam id quod petit per-
 fecerit.
- 215 habet opinor. age si quid agis, uigila, ne somno stude.
 nisi quidem hic agitare mauis uarius uirgis uigilias.
 tibi ego dico. †anheriatus uestis† heus te adloqui, Palae-
 strio.

198 conserua *P* 199 ut *om. A* me *P* 200 illus *P*
 (*corr. B*²) 201 abstilit seuera f. curas cogitas *P* 203 ecce
 [autem] au. *P* (iv. 3) leua in femina (-ne *B*²) *P* 204 dexteram
P (*corr. D*) ferit *A* : feries *P* (i. e. feriens) : feruit *Studemund*
 205 eicit *A* : *om. P* (iii. 4, p. 49) agat *Ritschl* : agit *A* : acta *P*
 (ii. 7) 206 crebros *A* 207 quo *P* 208 expromit *P*
 (*pro -met?*) coctu adabit *P ut vid.* 209 columna *P* suffulsit *P*
 210 mihi illam *P* (? *pro* [mihi] illa mi) 211 osculumatum *A*
 inaudiui *P* : audiui *A* 212-48 *deest A* 212 uini *cod.* (i. e.
 bini) occubat *cod.* (*corr. B*²) 213 astitis *cod.* : adstetisti *codd.*
Paul. Fest. 61 dulce *cod.* 214 perfecit *cod.* : *corr. Beroaldus*
 215 vel opino studet *cod.* (*corr. B*²) 216 uigilas *cod.* 217
 cantheriatu's latere videtur cum aut scis (v. 3) aut nescis (vel cf. iii.
 11) : t. e. d. an heri adbibisti? heus te adloquor (*Beroaldus*), Pal.
 Go 12, Schoell

- 65 uigila inquam, expergiscere inquam, lucet hoc inquam. PA.
 audio.
 PE. uiden hostis tibi adesse tuoque tergo opsidium? consule,
 arripe opem auxiliumque ad hanc rem: propere hoc, non 220
 placide decet.
 anteueni aliqua, aliquo saltu circumduce exercitum,
 coge in opsidium perduellis, nostris praesidium para;
 70 interclude inimicis commeatum, tibi muni uiam
 qua cibatus commeatusque ad te et legiones tuas
 tuto possit peruenire: hanc rem age, res subitaria est. 225
 reperi, comminiscere, cedo calidum consilium cito,
 quae hic sunt uisa ut uisa ne sint, facta infecta ne sient.
 75 magnam illic homo rem incipissit, magna munit moenia.
 tute unus si recipere hoc [ad] te dicis, confidentiast
 nos inimicos profligare posse. PA. dico et recipio 230
 ad me. PE. et ego impetrare dico id quod petis. PA. at
 te Iuppiter
 bene amet! PE. auden participare me quod commentu's?
 PA. tace,
 80 dum in regionem astutiarum mearum te induco, ut scias
 iuxta mecum mea consilia. PE. salua sumes indidem.
 PA. eru' meus elephantu corio circumtentust, non suo, 235
 neque habet plus sapientia quam lapis. PE. ego istuc scio:

218 expergis *cod. (corr. B²)* hoc inqua *cod. (corr. B²)* 219
 uident *cod. (corr. B²)* tergo *Pylades*: ergo *cod* consuli *cod.*
 220 arripet *cod. (corr. B²)* properem *cod. (corr. B²)* 221 aliquo
 saltu *Kiessling*: aliquos autu (aut tu *B*) *cod.*: aut tu aliquo(r)sum
Leo 222 coge *Camerarius*: cor *cod.* 223 interclude *Ital.*:
 intercludite *cod. (pro intercludet? saepissime per hanc fabulam t littera*
perperam adscripta, ut in vv. 119, 215, 220) 226 reperit *cod.*
(corr. B²) 227 uisa ne *Ital.*: tui sane *cod.* infecta] ut facta
Spengel siet *cod.* 228 homo rem *Meursius*: honorem *cod.*
 incipis sed magna munitis menia *cod.*: *corr. Salmasius* 229 tute
 u. *Reiz*: tude u. *cod.*: tu oenus *Bergk* te *scripsi*: atte (a te *B*) *cod.*
 (i. e. ad te) 230 possit *cod.* 231 et . . . petis *Palaestroni*
continuat Appuhn egom inpetrarem (-re *B²*) dicom *cod.* 231-2
 at . . . amet *Periplecomeni Appuhn* 232 aut inparte mici pare
cod.: *corr. Bugge* 234 saluam *cod.* 235 circumtentus sum
 (est *B²*) *cod.*: circumtectus est *codd. Donati ad Hec. 2, 1, 17* 236
 sapientia *Mueller*: sapientiam *cod.* aegomi stuescio *cod.* (egomet
 istuc scio *B²*): *corr. Tyrrell*

PA. nunc sic rationem incipisso, hanc institutam astutiam,
ut Philocomasio hanc sororem geminam germanam alteram 85
dicam Athenis aduenisse cum amatore aliquo suo,

240 tam similem quam lacte lactist; apud (te) eos hic de
uortier
dicam hospitio. PE. eugae eugae, lepide, laudo commen-
tum tuum!

PA. ut si illic concriminatus sit aduersum militem
meu' conseruos, eam uidisse hic cum alieno osculari, eam 90
arguam uidisse apud te contra conseruom meum

245 cum suo amatore amplexantem atque osculantem. PE.
immo optume!

idem ego dicam si (ex) me exquiret miles. PA. sed simil-
limas

dicito esse, et Philocomasio id praecipendum est ut sciat,
ne titubet si (ex)quiret ex ea miles. PE. nimi' doctum 95
dolum!

sed si ambas uidere in uno miles concilio uolet,

250 quid agimus? PA. facilest: trecentae possunt caussae con-
ligi:

'non domist, abiit ambulatum, dormit, ornatur, lauat,
prandet, potat: occupatast, operae non est, non potest,'

quantum uis prolotionis, dum modo hunc prima uia 100
inducamus uera ut esse credat quae mentibitur. .

237 incipissom *cod.* (*corr.* B²) 238 philochomasiom *cod.* (*sac-*
pissine per hanc fabulam -om pro -o scriptum) huc *Ritschl* altera
cod. (*corr.* B¹) 239 aduenissaet c. *cod.* (*corr.* B) (et *pro ec*; vi,
p. 85) amatorem *cod.* (*corr.* B²) aliquo B²: aliquid quot *cod.*
(iv. 3) 240 tum *cod.* (*corr.* B²) quam lacte (*vel lact'*) *Ital.*:
quam lac B²; tam (*om.* l.) *cod.* vel lactest te *add.* *Ital.* 243
eam u. *Merula*: eum u. *cod.* 244 uidisset *cod.* (*corr.* B²) 245
amatorem *cod.* (*corr.* B²) immo *Bentley*: immo [ut] *cod.* (*cf.* 91)
246 ex *add.* *Ritschl* 247 esset (-se B²) et *cod.* recipiendum
cod.: *corr.* *Pins* 248 exquiret *Ritschl*: quiret *cod.*: queret (*i. e.*
quaeret) B² 249 *accedit* A miles in uno c. uelut A 250
trecentem P (*corr.* B²) conlici P 251 *vel* abit (*ita* A) 252
pr. potest P (*corr.* B²) 253 is P prolotionum P nunc P
254 mentibimur B²: mentibitis *Havet* (*sed cf. ad 24*): *fort.* (ea) m.

PE. placet ut dicis. PA. intro abi ergo et, si isti est mulier, 255
 eam iube
 cito domum transire, atque haec ei dice, monstra, praecipe,
 ut teneat consilia nostra quem ad modum exorsi sumus
 105 de gemina sorore. PE. docte tibi illam perdoctam dabo.
 numquid aliud? PA. intro ut abeas. PE. abeo.—PA. et
 quidem ego ibo domum
 atque hominem inuestigando operam huic dissimulabiliter 260
 dabo
 qui fuerit conseruos qui hodie siet sectatus simiam.
 nam ill' non potuit quin sermone suo aliquem familiarium
 110 participauerit de amica eri, sese uidisse eam
 hic in proxumo osculantem cum alieno adulescentulo.
 noui morem egomet: 'tacere nequeo solus quod scio.' 265
 si inuenio qui uidit, ad eum uineam pluteosque agam:
 res parast, ui pugnandoque hominem caperest certa res.
 115 si ita non reperio, ibo odorans quasi canis uenaticus
 usque donec persecutus uolpem ero uestigiis.
 sed fores crepuerunt nostrae, ego uoci moderabor meae; 270
 nam illic est Philocomasio custos meu' conseruos qui it
 foras.

iii

SCELEDRVS PALAESTRIO

Sc. Nisi quidem ego hodie ambulauit dormiens in tegulis,
 certo edepol scio mé uidisse hic proxumae uiciniae
 Philocomasium erilem amicam sibi malam rem quaerere.

255 abiit *P* muliere *cod.* (*corr. B²*) 256 transiret *P* (*corr.*
B²) dice *om. P* monstram *P* (*corr. B²*) 257 consimilia *P*
 (*corr. B²*) (v. 8) 258 perdocta *P* (*corr. B²*) 259 et qu] ecquidem
P (*corr. B²*) 260 atquem *P* inuestigandos *P* dissimulando
 (*om. dabo*) *P* 261 simia *P* (*corr. B²*) 262 illem *P* (*corr. B²*)
 qui sermone ? *antiqua ablativi forma*) *P* familiarum *P* 263
 participauerit *P* erius euidisset (*B¹*) *vel* eriqui uidisset (*PCD*) *P* (eri
 se uidisse *B²*): erili se uidisse *Ritschl, et fort. ita P* 264 quom *P*
ut uid. (*antiqua forma*) 265 ego et *P* quod *om. P* 266 quid
A uineas *P* 267 capere *P* 269 ero] pro *A* 270 uoce
 (? *pro uocci*) (-cem *B¹*) moderabo me (*pro mee, i.e. meae*) *P* 271
 atque it *P* (? *pro quei it*) 274 malam rem] malum *ut uid.* (*alium*
PCD) *P, v. 1.*

- 275 PA. hic illam uidit osculantem, quantum hunc audiui
loqui.
Sc. quis hic est? PA. tuo' conseruos. quid agis, Sceledre? ;
Sc. te, Palaestrio,
uolup est conuenisse. PA. quid iam? aut quid negotist?
fac sciam.
Sc. metuo—PA. quid metuis? Sc. ne herele hodie, quan-
tum hic familiariumst,
maximum in malum cruciatumque insuliamus. PA. tu sali
280 solus, nam égo istam insulturam et desulturam nil moror.
Sc. nescis tu fortasse apud nos facinus quod natumst 10
nouom.
PA. quod id est facinus? Sc. inpudicum. PA. tute sci
soli tibi,
mibi ne dixis, scire nolo. Sc. non enim faciam quin scias.
simiam hodie sum sectatus nostram in horum tegulis.
285 PA. edepol, Sceledre, homo sectatu's nihili nequam bestiam.
Sc. di te perdant! PA. té istuc aequom—quoniam oce- 15
pisti, eloqui.
Sc. forte fortuna per impluuium huc despexi in proximum:
atque ego illi áspicio osculantem Philocomasium cum altero
nescioquo adulescente. PA. quod ego, Sceledre, scelus ex
te audio?
290 Sc. profecto uidi. PA. tutin? Sc. egomet- duobus his
oculis meis.
PA. abi, non ueri simile dicis neque uidisti. Sc. num tibi 20
lippus uideor? PA. medicum istuc tibi meliust percon-
tarier.

275 loquere (*B*¹) *vel* loquentem (*PCD*) *vel* potius loq. *i. e.* loqui
per compend. script. *P* 276 te] ste (sta *B*²) *P* *pro S.*, nota
personae, te) 277 quid negotii fac sciam *P*: quid iam negoti est
fasciam *A* 278 Metu *P* hic familiariumst *st om. B*¹) *P*: est
fami— *A in fine folii* 279-343 *deest A* 280 *vel* istanc nihil
[hil] (hic *B*) *cod.* (iv. 3) 281 natus [hic] *B* (*cf.* 280) 282 sci
Bentley (*satis dubia forma*): scis *cod.*: scias *Gulielmus* soli[te] tibi
cod.: *corr. Camerarius* (iv. 3) 286 aequomst *Ritschl* 288 illa
*B*² 290 *vel* hisce 292 melius *cod.*

uerum enim tu istam, si te dí ament, temere hau tollas
fabulam :

tuis nunc cruribus capitique fraudem capitalem hinc creas.

nam tibi iam ut pereas paratum est dupliciter nisi supprimis 295

25 tuom stultiloquium. Sc. qui uero dupliciter? PA. dicam tibi.
primumdum, si falso insimulas Philocomasium, hoc perieris;
iterum, si id uerumst, tu ei custos additus periueris.

Sc. quid fuat me nescio : haec me uidisse ego certo scio.

PA. pergin, infelix? Sc. quid tibi uis dicam nisi quod 300
uiderim?

30 quin etiam nunc intus hic in proxumost. PA. cho an non
domist?

Sc. uisse, abi intro tute, nam ego mi iam nil credi postulo.

PA. certum est facere.—Sc. híc te opperiam; eadem illi
insidias dabo,
quam mox horsum ad stabulum iuuenix recipiat se (e)
pabulo.

quid ego nunc faciam? custodem me illi miles addidit : 305

35 nunc si indicium facio, interii; (interii) si taceo tamen,
si hoc palam fuerit. quid peius muliere aut audacius?

dúm ego in tegulis sum, illaec †sum† hospitio edit foras ;
edepol facinus fecit audax. hoccine si miles sciat,

credo hercle has sustollat aedis totas atque hunc in crucem. 310

40 hercle quidquid est, mússitabo potius quam inteream male ;

295 nam *Camerarius* : iam *cod.* 295 et 300 nesi *B*¹ 296 dicam
Guietus : [hic] dictam *cod.* (iv. 3) 297 falsom *cod.* (cf. ad v. 238
298 (eo) perieris (ita *cod.*) *Acidalius* it. perieris si id u.; tu ei c.
additu's *Niemeyer* 299 quia *cod.* (corr. *B*²) 303 facere certum
est *Seyffert*, secundum morem *Plautinum* operiat *B*¹ : -ar *B*²
304 mox horsum *Camerarius* : uxor *cod.* vel iunix : iuuenis *cod.* (v.
9, p. 71; i. 8) e *add. Camerarius* 305 addidit *Dousa* : tradidit
cod. 306 interii *add.* (post tacco) *Camerarius* 307 quod *B*
308 illaec *Ital.* : illac hec *cod.* s̄ (i. e. sum) ut *vid. cod.* (se *B*²) : se
(immo sese) ex *Lambinus* illa ex suo sese *Lorenz* : illaec ec suo
se *Schoell* 309 si miles *Pius* : simile *cod.* 310 totas *Pius* : tota
si (totas *B*²) [tollat] *cod.* (iv. 3) atquem *cod.* hunc *Heraldus* :
hic *cod.* (hinc *B*²) 311 qu. herclest *Bothe metro consulens*

non ego possum quae ipsa sese uenditat tutarier.

PA. Sceledre, Sceledre, quis homo in terra te alter est
audacior?

quis magi' dis inimicis natus quam tu atque iratis? Sc.
quid est?

315 PA. iuben tibi oculos effodiri, quibus id quod nusquam hic
uides?

Sc. quid, nusquam? PA. non ego tuam empsim uitam 45
uitiosa nuce.

Sc. quid negotist? PA. quid negoti sit rogas? Sc. qui
non rogem?

PA. non tu tibi istam praetruncari linguam largiloquam iubes?

Sc. quám ob rem iubeam? PA. Philocomasium eccam
domi, quam in proximo

320 uidisse aibas te osculantem atque amplexantem cum altero.

Sc. mirumst lolio uicitare te tam uili tritico. 50

PA. quid iam? Sc. quia luscitosu's. PA. uerbero, edepol
tu quidem

caecus, non luscitosu's. nam illa quidem | illae domi.

Sc. quid, domi? PA. domi herele uero. Sc. abi, ludis
me, Palaestrio.

325 PA. tum mihi sunt manus inquinatae. Sc. quidum? PA.
quia ludo luto.

312 issa *cod.*, *fort. recte* 313 interemat est alter audacior *cod.*:
corr. Ritschl, nam test altēr (*cf. ad Asin.* 250, *Curc.* 438) suspectum
314 vel mage dehis *cod.* quantum *cod.* (vii. 4) iratis *Camera-*
rius: irat *cod.* 315 iubent *cod.* (*corr. B²* hic] est (*immo st*
Ital. uidis *cod.* 316 tuam empsim uitam *Liudemann*: mutuan
ea ipsi tui tam *cod.* 318 non tu tibi *Bentley*: non in et ibi *cod.* *ut*
vid. (num tute tibi *B²*) praetune ari *cod.* (*corr. B²*): praeruncari
Gortz, *Schoell* 319 iubeat *cod.* (*corr. B²*) qua *cod.* (*corr. B²*)
320 aleuas *cod.* (aiebas *B²*) amplexante (*B¹*) vel ampleocante
P^{CD}) (*utrum pro -ox- an -ees- incert.*) *cod.* (*corr. B²*) 321 mirum
lolio *cod.* *Fulgentii serm. ant.* 13 ('*Plaut. Merc.*': mirus olio *cod.*
322 ueherbero *cod.* (*corr. B²*) 323 vel caecu's illam q. *cod.*
(*corr. D²*) (*m littera perperam adscripta est saepissime per hanc fabulam,*
ut in vv. 231, 297. 262, etc.) *fort.* quidemst (*cf. 19*) illae *scripsi*:
illa *cod.* (*cf. 348*) nam illam quidem eccam *Gruterus* 325 Tum
B²: Tam *cod.* 2*

- 55 Sc. uae capiti tuo! P.A. <tuo> istuc, Sceledre, promitto fore
nisi oculos orationemque aliam commutas tibi.
sed fores cóncrepuerunt nostrae. Sc. at ego ilico opseruo
fores;
nam nihil est qua hinc huc transire ea possit nisi recto ostio.
P.A. quin domi eecam! nescioquae te, Sceledre, scelera 330
suscitant.
- 60 Sc. mihi ego uideo. mihi ego sapio, <mihi> ego credo pluru-
mum:
mé homo nemo deterrebit quin ea sit in his aedibus.
hic opsistam, ne imprudenti huc ea se subrepsit mihi.
P.A. meus illic homo est, deturbabo iam ego illum de
pugnaculis.
uin iam faciam uti stultiuidum te fateare? Sc. áge face. 335
- 65 P.A. neque te quicquam sapere corde neque oculis uti?
Sc. uolo.
P.A. nemp' tu istic ais esse erilem concubinam? Sc. atque
arguo
eam me uidisse osculantem hic intus cum alieno uiro.
P.A. scin tu nullum commeatum hinc esse a nobis? Sc.
scio.
P.A. neque solarium neque hortum nisi per impluuium? 340
Sc. scio.
- 70 P.A. quid nunc? si ea domist, si facio ut eam exire hinc
uideas domo,
dignun es uerberibus multis? Sc. dignus. P.A. serua istas
fores,

326 tuo *add. Camerarius* 327 alia *Guietus* 328 ilico (B) *vel*
 ilia (PCD) *cod.* (illas B²) obseruo *Ital.*: obserui (-uis PCD) *cod.*
 329 hinc *Ital.*: hic *cod.* 330 Quin *Merula*: Quem *cod.* (pro Quein?)
 quae *Camerarius*: [ut] que *cod.* (cf. 245) suscitatur *cod.* (corr. B²)
 331 mihi *add. Pylades* 332 *rel med* deterrebit *Klotz*: deterenti
cod. (-ti pro -it) sit ea *Mueller*, nam sit in his (*dact.*) *displect*: in
 his sit *Niemcyer fort. recte* 335 uim *cod.* te B²: ut (*om.* PCD)
cod. ut (*ita cod.*) st. esse tu (*om. alii*) te f. *Gortz* 337 ais
Camerarius: as *cod.* (cf. 358) esset *cod.* (corr. B²) 338 me
Camerarius: ne *cod.* midisset *cod.* 339 esset *cod.* (corr. B²)
 341 hinc exire *cod.*: *traí. Acidalius* domi *cod.*

ne tibi clam se supterducat istinc atque huc transeat.

Sc. consilium est ita facere. PA. pede ego iam illam huc
tibi sistam in uiam. -

345 Sc. agedum ergo face. uólo scire utrum egon id quod uidi
uiderim

an illic faciat, quod facturum dicit, ut ea sit domi. 75

nam egoquidem meos óculos habeo nec rogo utendos foris.

sed hic illi subparasitatur semper, hic cae proxumust,
primus ad cibum uocatur, primo pulmentum datur ;

350 nam illic noster est fortasse circiter triennium

neque quoiquam quam illic in nostra meliust famulo familia. so

sed ego hoc quod ago, id me agere oportet, hoc opseruare
ostium.

sic opsistam. hac quidem pol certo uerba mihi numquam
dabunt.

- PALAESTRIO PHILOCOMASIVM iv
SCELEDRVS

PA. Praecepta facito ut memineris. PH. totiens monere
mirumst.

355 PA. at metuo ut sati' sis subdola. PH. cedo uel decem,
edocebo

minime malas ut sint malae, mihi solae quod superfit.

age nunciam insiste in dolos ; ego aps te. procul re-
cedam.

PA. quid ais tu, Sceledre? Sc. hanc rem geró. habeo 5
auris, loquere quiduis.

PA. credo ego istoc exemplo tibi esse pereundum extra
portam,

344 pede *Acidalius* ; pedes *cod.* accedit *A* inuitam *P* 345
ego *P* 347 roga utendi (*P^{CD}*) uel rogat utende *B P* 348 ea *P*
350 fortasset *P* (*corr. B²*) 351 uel quoiquam quam illi (*illi codd.*)
in *om. P* 352 quid *P* 354 tolles *P LL pro TI* ; vi. i. 355
ut *om. A* 356 Memini *P* sola equo *P* 357 *Palaestrioni*
tribuit *P* (*A n. l.*) iam nunc *P* 358 ais] as *P* (*cf. 337*) 359
exemplo (*B¹*) an extemplo (*P^{CD}B²*) *incert. P* esse pereundum
perfundum *A*, eundum *codd. Gell.* extra portam *A*, *codd. Gelli*

dispressis manibus, patibulum quom habebis. Sc. quamnam 360
| ob rem?

PA. respicedum ad laeuam: quis illaec est mulier? Sc.
pro di immortales,
erí cóncubinast haec quidem! PA. mihi quoque pol ita
uidetur.

10 age nunciam, quando lubet—Sc. quid agam? PA. perire
propera.

PH. ubi iste ést bonu' seruos qui probri me maxumi inno-
centem

falso insimulauit? PA. em tibi! hic mihi dixit tibi quae 365
dixi.

PH. tun me uidisse in proxumo hic, sceleste, ais oscu-
lantem?

PA. ac cum alieno adulescentulo dixit. Sc. dixi hercle
uero.

15 PH. tun me uidisti? Sc. atque his quidem hercle oculis—

PH. carebis, credo,
qui plus uident quam quod uident. Sc. numquam hercle
deterrebore

quin uiderim id quod uiderím. PH. ego stulta et mora 370
multum

quae cum hoc insano fabuler, quem pol ego capitis perdam.

Sc. noli minitari: scio crucem futuram mihi sepulcrum;

20 ibi mei maióres sunt siti, pater, auos, proauos, abauos.

15, 15, 4: esse eundum actutum si extra portam est *P* (*conflatum ex duplici lectione esse pereundum et eundum actutumst; vix ortum ex eundum actutum sc(ilicet), glossa in pereundum*) 360
dispressis *testatur Gellius*: dispensis *A*: dispersis *P* habebis] uidetis *A* 361 illaec quis est *Bothe, nam spondens in fine hemistichii displicet* 363 peripe (*pro perire*) prope ut *vid. P* (peripe propero *B*¹, peri perprope *PCDB*²) 364 est (*e*) *om. P* probri] prodit *P* (*pro probi; cf. ad 223*) maxume *P* 365 insimulauit *A* m. id dixit *PH.* tibi quem d. *P* dixit (*B*¹) *vel dixit (PCD) P* 366 tun] tute *P om.* ais *P* 368 tune (*om.* me) *A* hercle *om. P* crebro *A* (*pro crebo*) 371 fabulem (*-let B*¹) *P* fort. recte (*sed cf. Langen 'Beitraege,' p. 61*) 373 sunt maioris *A*

non possunt mihi minaciis tuis hisce oculi escodiri.

- 375 sed paucis uerbis te uolo, Palaestrio. opsecro, unde
 exit haec huc? PA. und' nisi domo? SC. domo? PA.
 mé uiden? SC. te uideo.
 nimi' mirumst facinus quo modo haec hinc huc transire
 potuit;
 nam certo neque solariumst apud nós neque hortus ullus 25
 neque fenestra nisi clatrata; nam certe ego te hic intus uidi.
 380 PA. pergin, sceleste, intendere hanc arguere? PH. ecastor
 ergo
 mi hau falsum euenit somnium quod noctu hac somniaui.
 PA. quid somnia[ui]sti? PH. ego eloquar. sed amabo
 aduortite animum.
 hac nocte in somnis mea soror geminast germana uisa 30
 uenisse Athenis in Ephesum cum suo amatore quodam;
 385 i ambo hóspitio huc in proximum mihi deuortisse uisi.
 PA. Palaestriionis somnium narratur. perge porro.
 PH. ego laeta uisa quia soror uenisset, propter eandem
 suspicionem maxumam sum uisa sustinere. 35
 nam arguere in somnis me meus mihi familiaris uisust
 390 me cum alieno adulescentulo, quasi nunc tu, esse osculatam,
 quom illa osculata mea soror gemina esset suompte amicum.

374 mihi possunt *AP^{CD}* minis *A* oculis *AB¹* fodici *P*
 375 o. [te] *A* unde in initio sequentis versus *AP*; huc transposui
 (cf. *Class. Rev.* 6, 404) 376 hac huc *P*: haec (*om.* huc *A*, fort.
 altera lectio) opsecro te, Unde exit (*praes.*) haec domo? SC. domo?
 PA. me] domo modo me *A* 377 nimis] nis *D* vel nisi (*BC*)
P (!*pro* nīs, i. e. nimis) miserum est *A* hic (*om.* huc) *P*
 potuerit *P* 379 fenestra *codd.* nisi] neque *A* clatrata *Scu-*
tarius: clarata *codd.* certo *P* hic *om.* *A* 380 intenderet
 (-re et *P^{CD}B²*) *P* ego *P* 381 eueniat *P* (*pro* -niet?) 382
 aduortit (*B¹*) vel aduortito (*P^{CD}B²*) *P* 383 gemina et *P^{CD}* vel
 gemina (*B*) *P* 384 quom *A* (*antiqua forma*) suo] eo *P* 385
 ei *Ritschl*: et *A* (*T pro I*): hi *P* hospitium *A* deuortis i. e.
 -isse) *P* ut vid. (-tis *B¹*, -ti sunt *P^{CD}B²*. *Plurima apud hanc fabulam*
cuiusmodi contractionum vestigia 386 Palaestriionis *Dousa*: palae-
 strioni *codd.* (*seq. s*) 389 me familiaris meus mihi uisus est *P*
 390 nunc est osculatam esse *P* (v. 3): nunc tu es ausculatam *A*
 391 ausculata *AB¹* (*pro* ausculata) suompte (-uum-) *tiam P* ut vid.
 (sumptu *B¹*, suum *P^{CD}*)

id me insimulatam perperam falsum esse somniaui.

40 PA. satin eadem uigilanti expetunt quae in somnis uisa
memoras?

eu hercle praesens somnium! abi intro et comprecare.

narrandum ego istuc militi censebo. PII. facere certumst, 395

neque me quidem patiar probri falso inpune insimulatam.—

Sc. timeo quid rerum gesserim, ita dorsus totus prurit.

45 PA. scin te periisse? Sc. nunc quidem domi certost. certa
res est

nunc nostrum opseruare ostium, ubi ubist. PA. at, Sceledre,
quaeso,

ut ad id exemplum somnium quam simile somniauit 400
atque ut tu suspicatus es eam uidisse osculantem!

Sc. nescio quid credam egomet mihi iam, ita quod uidisse
credo

50 me id iam non uidisse arbitrator. PA. ne tu hercle sero,
opinor,

resipisces: si ad erum haec res prius praeuenit, peribis
pulchre.

Sc. nunc demum experior mi ob oculos caliginem opstittisse. 405

PA. dudum edepol planumst id quidem, quae hic usque
fuerit intus.

Sc. nihil habeo certi quid loquar: non uidi eam, etsi uidi.

55 PA. ne tu edepol stultitia tua nos paene perdidisti:

392 id (it. *etiam* P ut *uid.* (item B¹, ita P^{CD}B²) 393 uigilantis P
394 heus P praesentisomnium ut *uid.* P (perdent somnium B¹,
praesentia omnia P^{CD}B²) 396 proui P (i. e. probi, *vulgaris*
forma) (prout B¹, prodi P^{CD}B²) 397 gesserit P 398 num A
399 o. ubisset (ubi isset P^{CD}B²) P (*pro* o. ubi siet?) 400 quam (qua
etiam P ut *uid.* (quia B, quasi P^{CD}B²) 401 es om. A 402
om. P 403 id iam] eam P arbitri (B¹) *vel* arbitraris (P^{CD}B²)
vel potius arbitri (i. e. -ror) P h. opinor obsecro (*pro* sero) P *vel*
opino 404 respicis si (P^{CD}B²) *vel* respiscisci (B¹) P deuenerit
A: [ob oculos] (*ex* 405) praeuenit P ut *uid.* (creuerit B¹, praeuenit
P^{CD}B²) peruis P (*corr.* B²) 405 mi] prius P (*ex* 404)
optigisse P ut *uid.* 406 planum hic q. P hinc P 407-66
dicit A 407 uidi eam *Camerarius*: nideam *cod.* 408 nostra
(nos B²) p. perdidit *cod.*: *corr.* *Camerarius*

dum te fidelem facere ero uoluisti, apsumptu's paene.
 410 sed fores uicini proximi crepuerunt. conticiscam.

PHILOCOMASIVM SCELEDRVS V
 PALAESTRIO

PH. Inde ignem in aram, ut Ephesiae Dianae laeta laudes
 gratisque agam eique ut Arabico fumificem odore amoene,
 quom me in locis Neptuniis templisque turbulentis
 seruauit, saeuis fluctibus ubi sum adflictata multum.

415 Sc. Palaestrio, o Palaestrió! PA. o Sceledre, Sceledre, quid 5
 uis?

Sc. haec mulier, quae hinc exit modo, estne erilis concubina
 Philocomasium an non est ea? PA. hercle opinor, ea uidetur.
 sed facinus mirum est quo modo haec hinc huc transire
 potuit,
 si quidem east. Sc. an dubium tibi est eam esse hanc?
 PA. ea uidetur.

420 Sc. adeamus, appellemus. heus, quid istuc est, Philo- 10
 comasium?

quid tibi istic in istisce aedibus debetur, quid negotist?
 quid nunc taces? tecum loquor. PA. immo edepol tute
 tecum;
 nam haec nihil respondet. Sc. te adloquor, uiti probrique
 plena,
 quae circum uicinos uagas. PH. quicum tu fabulare?

425 Sc. quicum nisi tecum? PH. quis tu homo es aut mecum 15
 quid est negoti?

Sc. me rogas? hem, qui sim? PH. quin ego hoc
 rogem quod nesciam?

411 lacta *Parvus*: lata (latas *PCD B²*) *cod.* 413 quom *Leo*: qui
cod. (pro quom, seq. m.?): quae *B²* 417 *viv* opino 418 haec hic
 nunc tr. potuerit *cod.*: *corr.* *Ritschl* 419 tibi (*PCD*) an id *B*
incert. cod.: an id tibi? 421 in istisce *Scyffert*: insce (*B¹*) vel in
 hisce (*PCD B²*) *cod.* 423 nihil [est] respondit *cod.* (est del. *B²*) (iv. 3)
 adloquar *B* probrique *codd.* *Nomin* 467: propinque *cod.* (pro probi-
 que) 425 negotist *Ritschl* 426 hem] homo *Acidalius* quae
 n. *PCD*

PA. quis ego sum igitur, si hunc ignoras? PH. mihi odiosus, quisquis es, et tu et hic. SC. non nos nouisti? PH. neutrum. SC. metuo maxume, PA. quid metuis? SC. enim ne (nos) nosmet perdiderimus uspiam; 20 nam nec te neque me nouisse ait haec. PA. persectari hic 430 uolo, Sceledre, nos nostri an alieni simus, ne dum quispiam nos uicinorum imprudentis aliquis immutauerit. SC. certe equidem noster sum. PA. et pol ego. quaeris tu, mulier, malum. tibi ego dico, heus, Philocomasium! PH. quae te intemperiae tenent 25 qui me perperam perplexo nomine appelles? PA. eho! 435 quis igitur uocare? PH. Diceae nomen est. SC. iniuria's, falsum nomen possidere, Philocomasium, postulas; *ἀδικος* es tu, non *δικαία*, et meo ero facis iniuriam. PH. egone? SC. tu(ne). PH. quae heri Athenis Ephesum adueni uesperii 30 cum meo amatore, adulescente Atheniensi? PA. dic 440 mihi, quid hic tibi in Epheso est negoti? PH. geminam germanam meam hic sororem esse inaudiui, eam ueni quaesitum. SC. mala es. PH. immo ecastor stulta multum quae uobiscum fabuler.

427 hunc *Pylades*: [tu] hunc *cod.* (? *pro* hunc tu) 428 PA. metuo *Ribbeck* (*et in* 429 SC. quid . . . PA. enim) 429 nos *add. Reiz* 430 hic] *fort.* hac 431 ne clam *Bothe* 433 quaeres *cod.* 436 *Dicaeae* (*Δικαία*) *Spengel* (*melius* -ce-, *ut* 'prehendo' *pro* 'praehendo'; *cf. v. 808*): *dicere cod.*: *Glycerae Pareus* iniuria est (ε) *cod.* (*cf. Isid. etym.* 5, 26, 10) 438 a dice testu non dicat ei et *cod.*: *corr. Spengel*: 'Αγλυκῆς es tu, non γλυκεία et *Hasper* [non] facis *cod.*: non *del. Ital.* 439 ne *add. Ritschl* 442 inaudiui *ut vid. cod.* (*B¹ n. l.*) uenio *B¹* 443 etcastor *B¹* fabulem *cod.* (*cf. 371. fort. recte (corr. B²)*)

abeo. Sc. abire non sinam te. PH. mitte. Sc. manustaria's.

445 non omitto. PH. at iam crepabunt mihi manus, malae tibi, 35
nisi me omittis. Sc. quid, malum, astas? quin retines
altrinsecus?

PA. nil moror negotiosum mihi esse tergum. qui scio
an ista non sit Philocomasium atque alia eius similis siet?

PH. mittis me an non mittis? Sc. immo uí atque inuitam
ingratiis,

450 nisi uoluntate ibis, rapiam te domum. PH. hosticum hoc 40
mihi
domicilium est, Athenis domus est atque erus: ego istam
domum
neque moror neque uos qui homines sitis noui neque scio.

Sc. lege agito: te nusquam mittam, nisi das firmatam
fidem

te huc, si omisero, intro ituram. PH. uí me cogis, quis-
quis es.

455 do fidem, si omittis, isto me intro ituram quo iubes. 45

Sc. ecce omitto! PH. at ego abeo missa.—Sc. muliebri
fecit fide.

PA. Sceledre, manibus amisisti praedam. tam east quam
potis

nostra erilis concubina. uin tu facere hoc strenue?

Sc. quid faciam? PA. efer mihi machaeram huc intus.

Sc. quid facies ea?

460 PA. intro rumpam recta in aedis: quemque hic intus uidero: o

444 m. es *Ritschl*: m. res est *cod.* (v. 3) 445 iam cr. mihi *Bothe*:
iam cr. cum mihi in marg. addito, ut *vid. cod.* mihi ante iam *B*, om.
PCD) 446 quin retines *Pylades*: qui detenes (-tin- *PCD*) *cod.*
(quid te tenes *B*²) 448 vel istaec vel sit (*ita cod.*) 449

inuitam *Ital.*: uita *cod.* 450 uoluntate ibis *Camerarius*: uoluptate
(-em *B*) ibi *cod.* hosticum *Lipsius*: hostium (ost-) *cod.* 451 est
domicilium *PCD*, fort. recte Sc. at erus (hic) *Ritschl*: Atticis *Leo*

452 q. s. h. *Guietus* 456 vel PA. mul. feci (*B*¹) vel fecisti
(*PCD B*²) *cod.*: egisti *Seyffert* 457 Sceledre (e) *Fleckeisen* east
quam potis *Camerarius*: ea sique ampotis *cod.* vii 1. p. 20)

cum Philocomasio osculantem, eum ego opruncabo extempulo.

Sc. uisanest ea esse? PA. immo edepol plane east. Sc. sed quo modo dissimulabat! PA. abi, machaeram huc efer. Sc. iam faxo hic erit.—

PA. neque eques neque pedes profectost quisquam tanta audacia

55 qui aequae faciat confidenter quicquam quam mulier facit. 465
ut utrobique orationem docte diuisit suam,
ut sublinitur os custodi cauto, conseruo meo!
nimi' beat quod commeatus transtinet trans parietem

Sc. heus, Palaestrio, machaera nihil opust. PA. quid iam? aut quid est?

60 Sc. domi eccam erilem concubinam. PA. quid, domi? 470
Sc. in lecto cubat.

PA. edepol ne tu tibi malam rem repperisti, ut praedicas.
Sc. quid iam? PA. quia hanc attingere ausu's mulierem hinc ex proxumo.

Sc. magis hercle metuo. PA. sed numquam quisquam faciet quin soror istaec sit gemina huius: eam pol tu osculantem hic uideras.

65 Sc. id quidem palam est eam esse, ut dicis; quid propius fuit 475
quam ut perirem, si elocutus essem ero? PA. ergo, si sapis, mussitabis: plus oportet scire seruom quam loqui.
ego abeo a te, ne quid tecum consili commisceam,

461 obstruncabo [me] B¹ 465 mulier facit *Luchs*: mulieris faciunt *cod.* 466 ductae *cod.* (*corr.* B²) diuisit suam *Luc. Mueller*: diuit uttuam (P^{CD}) *vel* du it intuam (B¹) *cod.*: *vix* ducit in uiam 467 *accedit* A subl. os] subliniturus (*corr.* B²) P custodiit P (custodi ut B²) 469 aut quid est] haud quid [opus] est P 472 hinc ex] hic in P 473 qui P 474 ista sit germana P 475 Et P *pro* It, i. e. Id) 476 locutus P 478 a om. P

atque apud hunc ero uicinum ; tuae mihi turbae non placent.
 480 eru' si ueniet, si me quaeret, hic ero : hinc me arcesso. 70

SCELEDRVS PERIPLICTOMENAS vi

Sc. Satin abiit ille neque erili negotio
 plus curat, quasi non seruitutem seruiat ?
 certo illa quidem hic nunc intus est in aedibus,
 nam egomet cubantem eam modo offendi domi.
 485 certum est nunc opseruationi operam dare. 5
 PE. non hercle hisce homines me marem, sed feminam
 uicini rentur esse serui militis :
 ita me ludificant. meamne hic inuitam hospitam,
 quae heri huc Athenis cum hospite aduenit meo,
 490 tractatam et ludificatam, ingenuam et liberam ? 10
 Sc. perii hercle ! hic ad me recta habet rectam uiam.
 metuo illaec mihi res ne malo magno fuat,
 quantum hunc audiui facere uerborum senem.
 PE. accedam ad hominem. tun, Sceledre, hic, scelerum
 caput,
 495 meam ludificauisti hospitam ante aedis modo ? 15
 Sc. uicine, ausculta quaeso. PE. ego auscultem tibi ?
 Sc. [ex]purgare uolo me. PE. tun ted expurges mihi,
 qui facinus tantum tanque indignum feceris ?
 an quia latrocinamini, arbitramini
 500 quiduis licere facere uobis, uerbero ? 20
 Sc. licetne ? PE. at ita me di deaeque omnes ament

479 ero om. P 480 quaerit P pro -ret?, hinc] hic P
 481 erile negotium codd. (i. 9, fort. recte, quamquam neque erile
 neque erile negot- placet : eri rem, negotium Redslob (Liter. Centralbl.
 1895, p. 1762) : eri hilo negotium Leo 482 seruitute codd.
 483 quidem illa P 484 ego et cubantem ea domo P offen-
 dam A 488 mea (me C) mane P inuita P (cf. 490) hospi
 ut uid. P (i. c. hospitam?) 490 tractata et ludificata ingenua et
 libera P 491 r. h. recta uia P 497 ex (fort. ex E, nota
 personae, ortum) seclusi, nam expurgar' uix ferendum, neque expur-
 garé uolo placet Expurigare . . te (ita codd.) expuriges (del. mihi)
 Ritschl 501-38 deest A

- nisi mihi supplicium uirgarum de te datur
longum diutinumque, a mani ad uesperum,
quod meas confregisti imbricis et tegulas,
25 ibi dum condignam te sectatus simiam, 505
quodque inde inspectauisti meum apud me hospitem
amplexum amicam, quom osculabatur, suam,
quodq' concubinam erilem insimulare ausus es
probris pudicam meque summi flagiti,
30 tum quod tractauisti hospitam ante aedis meas : 510
nisi mihi supplicium stimuleum de (te) datur,
dedecoris pleniorum erum faciam tuorum
quam magno uento plenum undarum mare.
Sc. ita sum coactus, Periplectomene, ut nesciam
35 utrum me (ex)postulare prius tecum aequius - 515
nisi (si) istaec non est haec neque (haec) istast, mihi
med expurgare haec tibi uideatur aequius ;
sicut etiam nunc nescio quid uiderim :
itast ista huius similis nostrae tua,
40 siquidem non eadem est. PE. uise ad me intro, iam scies. 520
Sc. licetne? PE. quin te iubeo ; et placide noscitur.
Sc. ita facere certum est.—PE. heus, Philocomasium, cito
transcurre curriculo ad nos, ita negotiumst.
post, quando exierit Sceledrus a nobis, cito
45 transcurrito ad uos rusum curriculo domum. 525
nunc pol ego metuo ne quid infuscauerit.
si hic non uidebit mulierem—aperitur foris.

502 uirgeum *Guictus* 503 longumque *Luc. Mueller, cui diu-*
tinum *displect* diutinum usque *Redslob* 505 sectaris *codd.*
Serui ad Georg. 4, 296 507 amplexam *Bothe* 510 meam
Leo 511 mihi *Lambinus* : tibi *cod.* te *add. Lambinus* 513
nentum *cod. (corr. B²)* 515 exp. *Ritschl* aequios *an aequomst*
incert. P (aequomst *P^{CD}*, aequo sit *B¹*) (*cf. Journ. Phil. 26, 291*)
utrum me postulare prius (ut satis duis, an ueniam ut des orare)
tecum aequom sicut (?) *Leo* 516 si *add. Acidalius* haec *add.*
Ritschl 517 *vel* me (*ita P^{CD}B²* : mea *B¹*) expurgare 521 quin
Lipsius : [ne]quin *cod.* et] i ei *Ritschl (cf. Sjögren 'Part. Copul.'*
p. 85) 523 transcurre *cod. (corr. B²)* negotiis *cod. (-tinst B²)*
527 fobis *cod. (corr. B²)* (B pro R)

Sc. pro di immortales ! similiorem mulierem

529-30 magi'que eandem, ut pote quae non sit eadem, non reor
deos facere posse. PE. quid nunc ? Sc. commerui malum. 50

PE. quid igitur ? eanest ? Sc. etsi east, non est ea.

PE. uidistin istam ? Sc. uidi et illam et hospitem
complexam atque osculantem. PE. eanest ? Sc. nescio.

535 PE. uin scire plane ? Sc. cupio. PE. abi intro ad uos domum.
continuo, uide sitne istaec uostra intus. Sc. licet, 55
pulehre admonuisti. iam ego ad te exhibo foras.—

PE. numquam edepol hominem quemquam ludificariet
magis facete uidi et magi' miris modis.

540 sed eccum egreditur. Sc. Periplectomene, te opsecro
per deos atque homines perque stultitiam meam 60
perque tua genua—PE. quid opsecras me ? Sc. inscitiae
meae et stultitiae ignoscas. nunc demum scio
me fuisse excordem, caecum, incogitabilem.

545 nam Philocomasium eccam intus. PE. quid nunc, furcifer ?
uidistin ambas ? Sc. uidi. PE. erum exhibeas uolo. 65
Sc. meruisse equidem me maxumum fateor malum
et tuae fecisse me hospitae aio iniuriam ;
sed meam esse erilem concubinam censui,

550 quoi me custodem erus addidit miles meus.
nam ex uno puteo similior numquam potis 70
aqua aquai sumi quam haec est atque ista hospita.

529, 530 no sit *cod.* (*corr.* B²) reo *cod.* (*corr.* B²) 531
conmeru *cod.* (*corr.* B²) 532 etsi aest *cod.* (*corr.* B²) 533
istam] *utrum* istam (P^{CD}) an eam (B an iam pro illam?) *incert. cod.*
534 complexum *Acidalius* 535 uim *cod.* (*corr.* B²) abit *cod.* (*corr.*
B²) 536 uostra *Bothc*: [domum] uostra *cod.* (*ex v.* 535; iv. 3
537 iam *Ital.*: [si] iam *cod.* (iv. 3) 539 accedit A vel mage m.
541 stultitia mea P (*corr.* B²) 542 gea P pro gea. i. e. genua ?
543 demum] dem P (*corr.* B²) 544 excorde P (*corr.* B²)
545 quis nunc P (*corr.* B²) (pro quinnunc; i. 4) 546 Vidisti P
547 equidem me] tequideme P facior P 548 fecisset P (*corr.*
B²) hospitiae A alo iniuria P (*corr.* B²) 551 umo P (*corr.*
B²) (? pro ño) potest A 552 aqua] atquam P pro aqua.
vulgari forma (*corr.* B²) aquai (-ae) aeque A¹B¹ summis
P (*corr.* B²) atquem histham i. e. istam ut *vul.* P (*corr.* B²)

- et me despexe ad te per impluuium tuom
 fateor. PE. quidni fateare ego quod uiderim ?
 et ibi osculantem meum hospitem cum ista hospita 555
 75 uidisti? Sc. uidi (quod negem quod uiderim?),
 sed Philocomasium me uidisse censui.
 PE. ratu'n istic me hominem esse omnium minimi preti,
 si ego me sciente paterer uicino meo
 eam fieri apud me tam insignite iniuriam? 560
 80 Sc. nunc demum a me insipienter factum esse arbitror
 quom rem cognosco; at non malitiose tamen
 feci. PE. immo indigne; nam hominem seruom suos
 domitos habere oportet oculos et manus
 orationemque. Sc. ego(ne) si post hunc diem 565
 85 muttiero, etiam quod egomet certo sciam,
 dato excruciantum me: egomet me dedam tibi;
 nunc hoc mi ignosce quaeso. PE. uincam animum meum.
 ne malitiose factum id esse aps te arbitrer.
 ignoscam tibi istuc. Sc. at tibi di faciant bene! 570
 90 PE. ne tu hercle, si te di ament, linguam comprimes,
 posthac etiam illud quod scies nesciueris
 nec uideris quod uideris. Sc. bene me mones,
 ita facere certum est. sed satine oratu's? PE. abi.
 Sc. numquid nunc aliud me uis? PE. ne me noueris. 575

553 meo *A* despexi *P* 554 ni] nunc *A* fatear et ego
 [et] *P* (et utrumque del. *B*²): fateare ergo *A*: *vix* fatearis ego uide-
 rit *P* (corr. *B*²) 555, 556 om. *P* (iii. 11) 557 uidisset *P* (corr. *B*²)
 558 me istic *P* minimum *P* (corr. *B*²) praeteli ut vid. *A* 559
 scientem patere *P* (corr. *B*²) 560 eam] em *P* (corr. *B*²) (*vix antiqua*
forma: itam *P* (corr. *B*²) insignitam *A* (cf. 569) iniuria *P*
 (corr. *B*²) 561 a me *Ital.*: a me [tam] *A* (cf. v. 560): me *P*
 (om. a) arbitro *P*^d fort. recte 563 homine *P* (corr. *B*²)
 seruo *P* (corr. *B*²): seruos *A* suo *P* (corr. *B*²) 565 huc *P*
 (corr. *B*²) 566 ego mes (*B*¹) vel ego me (*PCD*) *P* (corr. *B*²)
 scio *A* 567 dato excruciatum me ego medidam (egomet dedam
*B*²) tibi *P* 568 ignoscam *P* (*pro*-sc?) (ignoscas *B*²) 569
 malitiosum *A* (cf. 560) 570 di om. *P* (add. *B*²) 571 Ni *A*
 amant *PCD* comprimis *P* 571-2 vel sic distingue compr. posthac,
 et. 572 post haec *P* 573 nec] ne *P* 574 ita pacere
 (corr. *B*²) certum esset (est *B*²): satine oratus abit *P*

- Sc. dedit híc mihi uerba. quam benigne gratiam 95
 fecit ne iratus esset ! scio quam rem gerat
 ut, miles quom extemplo a foro adueniat domum,
 domi cómprehendar. una hic et Palaestrio
 580 me habent uenalem : sensi et iam dudum scio.
 numquam herele ex ista nassa ego hodie escam petam ; 100
 nam iam aliquo aufugiam et me occultabo aliquot dies,
 dum haec consiliescunt turbae atque irae leniunt.
 nam uni satis populo inpio merui mali.
 585 uerum tamendem quidquid est, ibo hinc domum.—
 PE. illic hinc apscellit. sat edepol certo scio 105
 occisam saepe sapere plus multo suem :
 quoin id adimatur ne id quod uidit uiderit ?
 nam illius oculi atque aures atque opinio
 590 transfugere ad nos. usque adhuc actum est probe ;
 nimium festiuam mulier operam praehibuit. 110
 redeo in senatum rusum ; nam Palaestrio
 domi núnc apud me est, Sceledrus nunc autemst foris :
 frequens senatus poterit nunc haberier.
 595 tibo intro, ne, dum apsum, multae sortitae fuanť.

576 gratia *P* 577 socios qua (so dos qua *PCD*) *P* (*corr.* *B*²)
 579 comprehendat *P* 581 massa *P* hod. capetam *P* 582
 [aut] aliquot *P* (*corr.* *B*²) (iv. 3) 583 leuiunt *B*¹ 584 uni]
 nunc *P* 585 tamen deme (*i. e.* de me?) *P* hic *P* *corr.* *B*²
 588 quoin id *Ribbeck* : quin id *A* : quod in *P* (quod ei *B*²) 590
 adhuc *P* (*corr.* *B*²) actum] tum *A* 591 festiuam *Gulielmus* :
 festiua *codd.* opera *P* peribunt *P* 592 senatu *A* 593. 594
turbati in P, freq. sen. scel. n. autem foras dom. n. ap. me pot. n. hab.
 (iv. 3) 595 ibo] *fort.* i : *vix delend.* (intro 'introco') *vix troch.*
septenar. multae sortitae fiat *A* : multi (multis *B*²) sortito fuam
P : alter sorti defuat *Leo*

ACTVS III

III. i PALAESTRIO PERIPLECTOMENVS
PLEVSICLES

PA. Cohibete intra limen etiam uos parumper, Pleusicles,
sinite me priu' perspectare, ne uspiam insidiae sient
concilium quod habere uolumus. nam opus est nunc tuto
loco

unde inimicus ne quis nostri spolia capiat consili.

- 5 nam bene consultum inconsultumst, si id inimicis usuist, 600
neque potest quin, si id inimicis usuist, opsit tibi ;
nam bene (consultum) consilium surripitur saepissime,
si minu' cum cura aut cautela locu' loquendi lectus est.
quippe qui, si rescuere inimici consilium tuom,
10 tuopte tibi consilio occludunt linguam et constringunt manus 605
atque eadem quae illis uoluisti facere, illi faciunt tibi.
sed speculabor nequis aut hinc aut ab laeua aut a dextera
nostro consilio uenator adsit cum auritis plagis.
sterilis hinc prospectus usque ad ultumamst plateam probe.
15 euocabo. heus Periplectomene et Pleusicles, progredimini ! 610
PE. ecce nos tibi oboedientes. PA. facilest imperium in
bonis.
sed uolo scire, eodem consilio quod intus meditati sumus

597 perspectari *P^{CD}*: prospectare *B* 598 nunc *om. A* 599
nequi *A* nostris (-ra *B*¹) *P* ut *vid.* captat *A* (*T pro I*) sequitur
in P: unde inimicus nequis nostra spolia capiat auribus (*hacc aut*
retractatoris sunt aut ex una glossa 'auribus' orta) 600 est *om.*
P inimicis usuist *Ritschl*: inimicusuist *A*: inimicis usus *P*
601 quin si id qui nisi *P* tibi *Acidalius*: mihi *P* (*A n. l.*)
602, 603 *retractatoris esse credit Weise* 602 consultum *add. Bothe*
(iii. i) 603 aut *catalogos P* (v. 9, i) lectum *P* (?-us *B*¹)
604 quippe qui *Tyrell*: quippe hi *A*: quippe *P* scire siuere *P*
(i. 5) suu n *P* 606 illi *om. P* (? *pro* faciunt i) 607 nequis
suspectum (A n. l.) aut hinc hinc *Studemund (etiam A?)* aut
ab [a' l. a l. *P^{CD}* aut a d.] aut d. *B* 609 ultumam plateamst *P*
(*cf. Merc. 330*) 612-80 *deest A*

gerimus rem? PE. magis non potest esse ad rem utile.

PA. ⁴immo?

quid tibi, Pleusicles? PL. quodn' uobis placeat, displiceat
mihî?

615 quis homo sit magis meu' quam tu's? PA. loquere lepide ²⁰
et commode.

PE. pol ita decet hunc facere. PL. at hoc me facinus
miserum macerat

meumque cor corpusque cruciat. PE. quid id est quod
cruciat? cedo.

PL. me tibi istuc aetatis homini facinora puerilia
obicere neque te decora neque tuis uirtutibus;

620 ea te expetere ex opibus summis meî honôris gratia ²⁵

mihique amanti ire opitulatum atque ea te facere facinora
quae istaec aetas fugere facta magi' quam sectari solet:
eam pudet me tibi in senecta obicere sollicitudinem.

PA. nouo modo tu homo amas, siquidem te quicquam quod
faxis pudet;

625 nihil amas, umbra es amantis magi' quam amator, Pleusicles. ³⁰

PL. hancine aetatem exercere meî amôris gratia?

PE. quid ais tu? itane tibi ego uideor oppido Accherunticus?
tam capularis? tamne tibi diu uideor uitam uiuere?

nam equidem hau sum annos natus praeter quinquaginta
et quatuor

630 clare oculis uideo, pernix sum pedibus, manibus mobilis. ³⁵

PA. si albicapillus hic, uidetur neutiquam ab ingenio senex.

613 ad rem non potest esse ^{PCD} immo *in initio v.* 614 ^{PCD}:
fort. i modo (per compend. script. imō) 616 hunc *Ital.*: hanc *cod.*
miseram B¹, unde misere Bothe 617 cedo *Camerarius*: eed *P*
ut uid. 619 o. atque *B¹, unde o. ac neque Ribbeck* 620 *A*
Ritschl ex *Bothe*: [te] ex *cod.* (ii. 2) mei *Pylades*: mihî *cod.* (pro
mi?) 622, 625 *vel mage* 624 *taxis cod.* (corr. *B²*) *vel sic*
distingue amas; . . pudet. 625 *amantis Niemeyer*: amantum
cod. (cf. 253, 385) 626 mei *Ital.*: me *cod.* (? pro med): (mei) me
Lindemann 627 tu itane] totam pro tu? tam) *codd.* Nonii 4
628 *tamine cod.* (antiqua forma?) uitam *Camerarius*: uita *cod.* 629
natus annos *cod.*: trai. *Camerarius* 630 manibus pedibus *cod.*: trai.
Guietus (ii. i. p. 37) 631 ab *codd.* Nonii 9: ibi *cod.* *vix senexst*
3*

inest in hoc emussitata sua sibi ingenua indoles.

PL. pol id quidem experior ita esse ut praedicas, Palaestrio ;
nam benignitas quidem huius oppido adolescentulist.

40 PE. immo, hospes, magi' quom periculum facies, magi' nosces 635
meam

comitatem erga te amantem. PL. quid opus nota noscere ?

PE. ut apud te exemplum experiundi habeas, ne titas† foris ;
nam nisi qui ipse amauiit aegre amantis ingenium inspicit :
et ego amoris aliquantum habeo umorisque etiam in corpore 639-40

45 nequedum exarui ex amoenis rebus et uoluptariis.

uel cauillator facetus uel conuiuia commodus

item ero neque ego oblocutor sum alteri in conuiuio :

incommoditate apstinere me apud conuiuas commodo

commemini et meam orationis iustam partem persequi 645

50 et meam partem itidem tacere, quom aliena est oratio ;

minime sputator, screator sum, itidem minime mucidus :

post Ephesi sum natus, non enim in Apulis ; non sum

Animula.

PA. o lepidum semisenem, si quas memorat uirtutes habet,

atque equidem plane educatum in nutritatu Venerio ! 650

55 PE. plus dabo quam praedicabo ex me uenustatis tibi.

neque ego umquam alienum scortum subigito in conuiuio

634 adolescentules (-le *P^{CD}B²*) *cod.* : *corr. Camerarius* : -la est *Leo*
635 *vel* mage . . . mage *mea cod.* 636 comitatem erga
Camerarius : comitante merce *cod.* *vel* opust *ante* 637 *talem*
sententiam intercidisse conuicit Ritschl : nam ipsum amasse oportet, si
amanti ire opitulatum uoles 637 te *B²* : *om. cod.* ne itas]

negis *P^{CD}* (^{gi} *pro* neitas, *i. c.* neitas *corr.* negitas?) *uir* ne bitas foras
(*cf. ad* 869) 638 nisi *Gruterus* : ipsi *cod.* *ut uid.* 639, 640
[me] etiam *cod.* : me *del. Ital.* 643 idem *Ussing* ego *om. B*
oblocutor (obliuiscor *B*) *cod.* (*corr. B²*) 644 conuiuias *cod.* (*corr. B²*)
quomodo *cod.* : commodos *Mueller* 645 *ompost* meminuit *cod.* meam
(?) *Leo* : meae *cod.*, *sed* me(ac) *displicet* 646 taceret *cod.* 647
minimis (*corr. B²*) putatur serahator *cod.* 648 *Animula Schol. Virg.*
G. 2, 134 : in imula *cod.* : *Animulâs Scioppius* : *Animulae Bothe* 649
semisenem *Ital.* : semisemne (semine *B*) *cod.* uirtutis *Scutarius* :
ur tuis *cod.* 650 *vel* quidem eduetum *cod.* : *corr. Bentley*
652 numquam *Merula* : umquam *cod.* subigito[m] in (s. mi in *B²*)
cod. (*cf. ad vv.* 323, 784)

neque praeripio pulpamentum neque praeuorto poculum
neque per uinum unquam ex me exoritur discidium in con-
uiuio :

- 655 si quis ibi est odiosus, ab eo domum, sermonem segrego ;
Venerem, amorem amoenitatemque accubans exerceo. 60
PA. tu quidem edepol omnis moris ad uenustatem tuicett ;
cedo tris mi homines aurichalco contra cum istis moribus.
PL. at quidem illuc aetatis qui sit non inuenies alterum
660 lepidiorem ad omnis res nec qui amicus amico sit magis.
PE. tute me ut fateare faciam esse adulescentem moribus, 65
ita apud omnis comparebo tibi res benefactis frequens.
opu'ne erit tibi aduocato tristi, iracundo ? ecce me !
opu'ne leni ? leniorem dices quam mutum est mare
665 liquidiusculusque ero quam uentus est fauonius.
uel hilarissimum conuiuiam hinc indidem expromam tibi 70
uel primarium parasitum atque opsonatorem optimum ;
tum ad saltandum non cinaedus malacus aequat atque ego.
PA. quid ad illas artis optassis, si optio eueniat tibi ?
670 PL. huius pro meritis ut referri pariter possit gratia,
tibi que, quibus nunc me esse experior summae sollicitudini. 75
at tibi tanto sumptui esse mihi molestumst. PE. morus es.
nam in mala uxore atque inimico si quid sumas, sumptus est,
in bono hospite atque amico quaestus est quod sumitur :

653 copulum *cod.* (*corr.* B²) (ii. 7) 654 mea *cod.* in *om.* B
655 odiosus est B *fort.* ibist o. 656 amoram amonitatem quae
accubas *cod.* (*corr.* B²) 657 uel mōris uenustate P^{CD} uacet
B: uiges D² *fort.* tuus . . . moris (*nom. sing.*) . . . uiget (*uix* facit) :
tui (*Camerarius*) . . . uigent *Ribbeck* 658 contra cum B²: con-
tramtum *cod.* (t *pro* c) 660 nec [magis] quid (*corr.* B²) amicus
amicos sint (*corr.* B²) magis *cod.* (ii. 2) : *corr.* *Ital.* 661 fateare
Ital.: fatear et *cod.* adulescente *cod.* (*corr.* B²) 662 bona
factis *cod.* 663 tris furacundo *cod.* (*corr.* D²) 664 dieis *cod.*
(*pro* -es? i. 3) 666 conuiuium hinc indidam *cod.*: *corr.* *Ital.*,
Camerarius 668 saltandum *Nomius* 5: saltandum *cod.* antequam
cod. (*corr.* B²) 669 qui B at tillas *cod.* (*pro* at illas, i. e. ad i.)
(*corr.* B²) optissi *cod.* (optassi B²): *corr.* *Camerarius* 670 huic
Gnietus referet *cod.* (*corr.* B²) 671 esset experio *cod.* (*corr.* B²)
(-io *fort.* *recte*) 672 es est *cod.* 673 sumas *Camerarius*: sumat
cod. 674 quaetus *cod.* (*corr.* D²)

et quod in dínis rebus sumas sumpti sapienti lucrost. 675
 80 deum uirtute est te unde hospitio accipiam apud me comiter :
 es, bibe, animo opsequere mecum atque onera te hilari-
 tudine.
 liberae sunt aedes, liber sum autem ego ; me uolo uiuere.
 nam mihi, deum uirtute dicam, propter diuitias meas
 licuit uxorem dotatam genere summo ducere ; 680
 85 sed nolo mi oblatricem in aedis intro mittere.
 PA. quir non uis ? nam procreare liberos lepidumst opus.
 PE. hercle uero liberum esse tete, id multo lepidiust.
 PA. tú homo et alteri sapienter potis es consulere et tibi.
 PE. nam bona uxor suaue ductust, si sit usquam gentium 685
 90 ubi ea possit inueniri ; uerum egone eam ducam domum
 quae mihi numquam hoc dicat ‘eme, mi uir, lanam, und’
 tibi pallium
 malacum et calidum conficiatur tunicaeque hibernae bonae,
 ne algeas hac hieme’ (hoc numquam uerbum ex uxore
 audias),
 uerum priu’ quam galli cantent quae me e somno suscitet, 690
 95 dicat ‘da, mi uir, calendis meam qui matrem moenerem,
 da qui faciam condimenta, da quod dem quinquatrubus

675 dínis (*i. e.* diuinis ; *ita cod.*) *suspectum* sumat *Gortz, Schoell*
 sumpti *Gortz, Schoell* : sumptu *cod.* (-tus B²) : *del. Camerarius* : sump-
 tumst (*del. sumas*) *Ritschl* hucrumst *Leo* (*cf. Merc. 553*) 676 te
 unde *Haupt* : eundem *codd. Nonii* 415 : *tasenunde cod.* (? ii. 4 ; *cf. comi-*
tas infra) accipiem *cod.* (*vix antiqua forma*) comitas *cod.* (*pro comit,*
i. e. -ter) 677 est *cod.* hilaritudine *Nonius* 120 · hilaritus me
 (hilarissime B) *cod.* 678 ego ; me u. *scripsi* : egomet uuolo *cod.*
 (v. 10) : ego ; mei u. *Leo* : ego et u. *Scyffert* uiuere *Haupt* : libere
cod. (bibere B²) liberum autem ego me uolo uiuere *Lorenz* 679
 uirtutem *cod.* (*corr. B²*) 681 accedit A introducere A (*cf. 680*)
 682 *vel Pl.* lepidus sonus P (lepidissimumst B²) : lepidumst onus
Lipsius 683 tete *om. P* est lepidius P 684 est P (*corr.*
B²), A n. l. 685 sua deductust situs quam P (i. 5 ; iii. 3) 686
 possi (possim B) P 687 lanam *Ital.* : ianam A : tanam P 688
 malamcum P mihi bernaes P (*corr. B²*) 690 e *om. P* 691
 munerem A : uenerit P 692 faciam *Ritschl* : faciat P, *fort. recte*
 (A n. l.) condimenta, da *Ritschl* : condiat da (dan P^{CD}, *pro dá ?*) P
 (*cf. Rud. 574 uesti pro uestimenti ; v, p. 106*) det P (*corr. B²*)

praecantrici, coniectrici, háriolae atque haruspicae ;
 flagitiumst si nihil mittetur quae supercilio spicit ;
 695 tum plicatricem clementer non potest quin moenerem ,
 iam pridem, quia nihil apstulerit, suscenset ceriaria ; 100
 tum opstetrix expostulauit mecum, parum missum sibi ;
 quid? nutrici non missurus quicquam quae uernas alit?'
 haec atque huius similia alia damna multa mulierum
 700 mé uxoré prohibent, mihi quae huius similis sermones
 sera[n]t.
 PA. di tibi propitii sunt, nam hercle si istam semel amiseris 105
 libertatem, hau facile in eundem rusum restitues locum.
 PL. at illa laus est, magno in genere et in diuitiis maxumis
 liberos hominem educare, generi monumentum et sibi.
 705 PE. quando habeo multos cognatos, quid opu' sit mihi
 liberis?
 nunc bene uiuo et fortunate atque ut uolo atque animo ut 110
 lubet.
 mea bona mea morti cognatis didam, inter eos partiam.
 í apud me aderunt, me curabunt, uisent quid agam, ecquid
 uelim.
 priu' quam lucet adsunt, rogitant noctu ut somnum ceperim.
 710 eos pro liberis habebó qui mihi mittunt munera.

693 precatrici *B*² et fort. *P* coniectrici *P* 1 pro j): cęę ri cę *A*
 694 si om. *A* (iii. 1) 695 plicatricem *Studemund*: plicat— *A*: patri-
 cam *P* quin (*ita B*².) hinc quam *P* (pro hinc qui?) mun *codd.*
 696 ceraria *P* 697 obstrex *P* (*corr. B*²) 698 quid, qui *P*
 (pro quit?) 699 huius *vix tolerandum*: horum *Ritschl* (*cf. v. 700*)
 700 vel nied prohibenti *P* simile *B* sermones serat *Lambinus*:
 sermones serant *A*: sermoniserant *P* (pro sermonis s.?) 701 sunt
 om. *A* hercle nam *P* ista *P* 702 in [te *P* iv. 2] restituis
A uocum *P* (iocum *B*²) 703 vel illac 704 homines *A* i. 9)
 educaret *P* (*corr. B*²) 705 sit *Ital.*: fit *P*: om. *A*: est *Ritschl*,
Goetz liberis om. *A* 706 et⁷ ei *P* (*corr. B*²) fortunato *P*
 atquam animo ut lubet *P*: atque [ut] animo ut uolet *A* 707 Meam
P (*corr. D*²) cognatim *P* dicam *P* partim *P* 708 li *P*
 (pro ii): hi *A* ederunt *P* uisunt uisam *B*) *P* ecquid *Ital.*:
 hic quid *P*: quid *A* uelint (-it *PCD*) *P* ut *vid.* 709 somnium *P*
 caeperiam *P* 710 habeo quam mittunt *P*

- 115 sacrificant : dant inde partem mihi maiorem quam sibi,
 abducunt ad exta ; me ad se ad prandium, ad cenam
 uocant ;
 ille miserrimum se retur minimum qui misit mihi.
 illi inter se certant donis, egomet mecum mussito :
 bona mea inhiant, me certatim nutricant et munerant 715
- 120 PA. nimi' bona ratione nimiumque ad te et tuam uitam
 uides :
 et tibi sunt gemini et trigemini, si te bene habes, filii.
 PE. pol si habuissem, sati' cepissem miseriarum e liberis :
 continuo excruciarer animi : si ei fort' fuisset febris, 719-20
 censerem emori ; cecidissetue ebrius aut de equo uspiam,
 125 metuerem ne ibi diffregisset crura aut ceruices sibi.
 PL. huic homini dignum est diuitias esse et diu uitam dari,
 qui et rem seruat et se bene habet suisque amicis usui est.
 PA. o lepidum caput ! ita me di deaque ament, aequom 725
 fuit
 deos parauisse uno exemplo ne omnes uitam uiuerent ;
 130 sicuti merci pretium statuit qui est probus agoranomus :
 quae probast mers, pretium ei statuit, pro uirtute ut ueneat,
 quae inprobast, pro mercis uitio dominum pretio pauperet,
 itidem diuos dispertisse uitam humanam aequom fuit : 730

711 dant *per compend. script. in P* (dent *P^{CD}*, dus *B*) (*corr. B²*)
 malorem *A* 712 ad se ad¹ ad se *P* (*corr. B²*) uocat *P* (*corr. B²*)
 714 ego et mucum (mecum *B²*) *P* 715 me *om. P*
 nutricant et munera *P* (ra *pro -rā*, i. e. rant ; v, p. 106) 716 tua
 multam *P* (L *pro I* : v, p. 76) habes *A* : sapis *Mueller (Rhein. Mus. 54. 399)*. *sed cf. Webr (Philol. 57, 231)* 717 triticemini
 (tricemini *B²* *P* habet filia *A* 718 habuisset s. cepisse *P*
 (*corr. B²*) e *om. P* 719. 720 *om. P* (? iii. 11) *vel* forti, *vix* forte
 721 cecidissetne *AP* : *corr. Ritschl* dequo suspiam *P* 722 defr.
codd. aut ad *P* 723 *vel* PA. esset d. *P* (*corr. B²*) dare *P*
 (*pro -rei?*) 724 se] qui *P* usui est] uule *P* L *pro I*, e *pro ē*,
 i. e. est) 725 *vel* PL. media caeque amet *P* (*corr. B²*) 726
 parauisset *P* unouo *A* 727-9 *vel* sicut qui est . . . ei
 statuit *om. P* : mers pretium . . . inprobast *om. A* : quae inproba est
 mers pretium eis statuis pro uirtute ut neuant *codd. Nonii 415* (iii. 11,
 p. 50) 728 ueniat *P* : neuiant *codd. Nonii 729* pauper erit
P : pauperat *codd. Nonii 157* 730 disperdisset *P*

- qui lepide ingeniatus esset, uitam ei longinquam darent,
 qui improbi essent et scelesti, is adimerent animam cito. 1. 5
 si hoc parauissent, et homines essent minu' multi mali
 et minus audacter scelesta facerent facta, et postea,
 735 quí homines probi essent, esset is annona uilior.
 PE. qui deorúm consilia culpet stultus inscitusque sit,
 quíque eos uituperet. nunc [iam] istis rebus desisti decet. 142
 nunc uolo opsonare, ut, hospes, tua te ex uirtute et mea
 meae domi accipiam benigne, lepide et lepidis uictibus.
 740 PL. nihil me paenitet iam quanto sumptui fuerim tibi ;
 nam hospes nullus tám in amici hospitium deuerti potest
 quin, ubi triduom continuom fuerit, iam odiosus siet ; 145
 uerum ubi dies decem continuos sit, east ódiorum Ilias :
 tam etsi dominus non inuitus patitur, serui murmurant.
 745 PE. seruiendae seruituti ego seruos instruxi mihi,
 hospes, non qui mi imperarent quibu'ue ego essem ob-
 noxius :
 si illis aegrest mihi id quod uolup est, meo remigio rem 150
 gerunt,
 tamen id quod odiosum est faciendum est cum malo atque ingratiis.
 nunc, quod ocepi, opsonatum pergam. PL. si certum est
 tibi,
 750 commodulum opsona, ne magno sumptu : mihi quiduis sat
 est.

731 ingenuatus *P* ei *om. P* 732 i. estet (est *P^{CD}*, sunt et
B² ut *vid.*) scaeles his (scaelesti his *B²*) *P* adhimerant -cut
B²) *P* animum *A* 733 parauisset *P* (*corr. B²*) hominis esset
 (ēēt) *P* 734 faceret *P* 736 concilia culpe *P* inscitusque *P*
 737 quidque *P* iam *om. A* isti *P* 738 ut [uel ut ut *vid.*
P (iv. 3. p. 97) 739 demi *P* (*corr. B²*) 740 quantum sumptum
A : quanto sumptum *P* (-ptu *B²* : *corr. Camerarius* tibi] ihibi
A (? *ex* mihi *corr. tibi*) 741 hoc pis *P* t. inimici *P* 743
 c. ite astodorum illas *P* 744 inuitus partitur *A* : uitus sit patitur
P murmurat *P* 745 seruienti seruitute *P* (? *pro* -di -tem)
 introuxi *P* 746 inpararent quibus ego aessae o. *P* 747 si
 illius egressi mihi incit (incit *B*) quod uolupis me horem remigio *P*
 gero *P* 748 odiose *P* malum *P* atque *P* ut *vid.* 749
 certus *P* (*pro* certust, i. e. -tumst) 750 88 *deest A* 750 ne
 magno *Ital.* : nemo agnum *cod.*

PE. quin tu istanc orationem hinc ueterem atque antiquam
amoues?

155 proletario sermone nunc quidem, hospes, utere ;
nam i solent, quando accubuere, ubi cena adpositast, dicere :
'quid opus fuit hoc (sumpto) sumptu tanto nostra gratia?
insaniuisti hercle, nám idem hoc hominibus sat erat decem.' 755
quod eorum caussa opsonatumst culpant et comedunt tamen.

160 PA. fit pol illud ad illud exemplum. ut docte et perspecte
sapit !

PE. sed eidem homines numquam dicunt, quamquam ad-
positumst ampliter :

'iube illud demi ; tolle hanc patinam ; remoue pernam, nil
moror ;

aufer illam offam porcina, probus hic conger frigidus(t), 760
remoue, abi aufer' : neminem eorum haec adseuerare audias,

165 sed procellunt sese [et procumbunt] in mensam dimidiati,
dum appetunt.

PA. bonu' bene ut malos descripsit mores ! PE. hau cen-
tensumam

partem dixi atque, otium rei si sit, possum expromere.

PA. igitur id quod agitur, (ei) hic primum praeuorti decet. 765
nunc hoc animum aduortite ambo. mihi opus est opera
tua,

170 Periplectomene ; nám ego inueni lepidam sycophantiam
qui admutiletur miles usque caesariatus, atque uti
huic amanti ac Philocomasio hanc ecfciamus copiam,

751 quan *cod.* uerem *cod.* 752 [nam] pr. *cod.* (ex v. 753)
(iv. 3) : nam *del. Bentley* 753 accubueret *cod.* 754 sumpto
addidi : (hospes) *Camerarius* 755 erant *cod.* 756
culpante et *cod.* 757 vel illuc ad illuc perspecie *cod.* 758
umquam *B* (*vix interrogative*) 760 hinc coner *cod.* 761 hac
cod. 762 post v. 777 *repetitur talis* sed (se) procumbunt in mensam
dimidiati petunt sese in mensam *Ritschl* : se et procumbunt *cod.*
(v. 1) 763 descipsit (decepsit *B*) *cod.* centesima *cod.* 764
rei si sit *Pylades* : reis istit *cod.* 765 (ei) hic *Bothe* : huic *Scaliger* :
ei rei *Seyffert* 767 lepidem *cod.* 768 usque *Camerarius* : que
cod. 769 philocomasium *cod.* (v. 9. p. 71)

- 770 ut hic eam abducatur habeatque. PE. dari istanc rationem
uolo.
PA. at ego mi anulum dari istunc tuom uolo. PE. quam
ad rem usui est?
PA. quando habebō, igitur rationem mearum fabricarum dabo. 175
PE. utere, accipe. PA. accipe a me rusum rationem doli
quam institui. PE. perpurigatis damu' tibi ambo operam
auribus.
775 PA. eru' meus ita magnus moechus mulierum est ut neminem
fuisse aeque neque futurum credo. PE. credo ego istuc idem.
PA. isque Alexandri praestare praedicat formam suam 180
itaque omnis se ultro sectari in Epheso memorat mulieres.
PE. edepol qui te de isto multi cupiunt nunc mentirier,
780 sed ego ita esse ut dicis teneo pulchre. proin, Palaestrio,
quam potis tam uerba confer maxume ad compendium.
PA. ecquam tu potis reperire forma lepida mulierem 185
quoi facetiarum cor pectusque sit plenum et doli?
PE. ingenuamne an libertinam? PA. aequi istuc facio, dum
modo
785 eam des quae sit quaestuosa, quae alat corpus corpore,
quouique sapiat pectus; nam cor non potest quod nulla
habet.
PE. lautam uis an quae nondum sit lauta? PA. sic con- 190
sucidam,
quam lepidissumam potis quamque adulescentem maxume.

770 abducit *cod.* vel abeatque (*ita cod.*) dare *cod.* (*pro -rei?*)
771 quam ad rem *Camerarius*: quamatre *cod.* (*pro quamatrē*) 772
ratione *cod.* 774 institi *Fleckeisen* (*Jahrb. Class. Phil.* 67, 405)
vel PL. vel perpurigatis (*ita cod.*) ambo damus tibi *cod.*: *trai. Fleckeisen*
776 fuisse aeque *Ital.*: fuisset atque *cod.* vel PL. istunc *cod.*
777 isque *Leo*: itaque *cod.* (*cf. v. 778*): atque *Ribbeck* 778 omni
se *cod.* 779 nunc *Acidalius*: non *cod.* (vii. 2) mentirier *Ital.*:
mentier (*metier PCD*) *cod.* 781 vel potes 783 facetiarum
Camerarius: fatiarum *cod.* cor pectusque *Dziatzko*: corpusque
cod.: cor corpusque *Camerarius* 784 ingenuumne hanc liber-
tinam. PA. atque istuc facio[m]dum (*faciundum B*, *sed cf. v. 652*)
modo *cod.*: *corr. Ital.*, *Lambinus* 786 nam *Ital.*: iam *cod.*
787 sit lautam *cod.* 788 quamquem (*quamquam B*) *cod.*

PE. habeo ecillam meam clientam, meretricem adulescentulam.

sed quid ea usus est? PA. ut ad te eam iam deducas 790
domum

itaque eam huc ornatam adducas, ex matronarum modo,
195 capite compto, crinis uittasque habeat adsimuletque se
tuam esse uxorem : ita praecipiundum est. PL. erro quam
insistas uiam.

PA. at scietis. sed ecqua ancillast illi? PE. ést prime
cata.

PA. ea quoque opus est. ita praecipito mulieri atque an- 795
cillulae,
ut simulet se tuam esse uxorem et deperire hunc militem,

200 quasique hu(n)c anulum faeuae suae dederit, ea porro mihi,
militi ut darem, quasique ego rei sim interpres. PE. audio.
ne me surdum uerberauit ! si audes, ego recte meis
auris ut * (PA.) *

ei dabo, (a) tua mi uxore dicam delatum et datum, 799^a
800

205 ut sese ad eum conciliarem ; ille eiusmodi est : cupiet miser,
qui nisi adulterio studiosus rei nulli aliaest inprobis.

PE. non potuit reperire, si ipsi Soli quaerendas dares,
lepidiores duas ad hanc rem quám ego. hábe animum
bonum.

789-91 *praesto est A* 789 clientam meam meretricem *A* :
meam clientameletricem *P* (mel. *forma vulgaris*) 790 aut *A*
(vel *A*, *i. e. pers. nota*, ut) 791 ex om. *P* 792-804 *versuum*
initia leguntur A 793 tuam] tam *P* 794 haecque *P* (*i. e.*
ecquae) vel illic prime cata *Salmasius* : primicata *P*, *A n. l.*
795 praecipito *Saracenus* : praecipio *P*, *A n. l.* 797 hunc *Ital.* :
hoc *AB* : huc *PCD* faeuae suae *Scaliger* : famaesae [ancille] (famose
ancille *B*) *P* (iv 1, p. 61), *A n. l.* 798 (ei) rei *Ritschl* 799
ueruerat uit (uerberauit *B*) si audis *cod.* : esse arbitreris (*immo tu*
arbitrere) sodes *Scyffert fort* uerbera (*unde cod.* uerberat) 799^a
om. P (si in ei (cf. v. 800) versus desiit, propter homoeotel.) (meas)
Auris utur *Scyffert* : Auribus utur *Leo* 800 (ei) dabo *A* (*suppl.*
Ribbeck) : dabo *P* a *add. Camerarius* (*A n. l.*) uxorem *P*
(*A n. l.*) 803 potui *P*, *A n. l.* reperiri *B* 804 (ergo) habe
Pradel : (dabo.) habe *Luchs* (*A n. l.*)

- 805 PA. ergo adcura, sed propere opust. nunc tu ausculta mi,
Pleusicles.
PL. tibi sum oboediens. PA. hoc facito, miles domum ubi 210
aduenerit,
memineris ne Philocomasium nomines. PL. quem nomi-
nem?
PA. Diceam. PL. nempe eandem quae dudum constitutast.
PA. pax! abi.
PL. meminero. sed quid meminisse id refert, (rogo) ego te
tamen.
810 PA. ego enim dicam tum quando usus poscet; interea tace;
ut nunc etiam hic agit, actutum partis defendas tuas. 215
PL. eo ego intro igitur.—PA. et praecepta sobrie ut cures
face.

PALAESTRIO LVRCIO

ii

- PA. Quantas res turbo, quantas moueo machinas!
eripiam ego hodie concubinam militi,
815 si centuriati bene sunt manuplares mei.
sed illum uocabo. heus Sceledre, nisi negotiumst,
progredere ante aedis, te uocat Palaestrio. 5
Lv. non operaest Sceledro. PA. quid iam? Lv. sorbet
dormiens.
PA. quid, sorbet? Lv. illud 'stertit' uolui dicere.
820-1 sed quia consimile est, quom stertas, quasi sorbeas—

805-18 *pauca in versuum finibus leguntur A* 805 propere
Brix: properam (B) vel properas (PCD) vel etiam properā (i. e. pro-
perato?) P, A n. l. mi om. B 806 huc B 807 quam PCD
808 de Diceam (ita cod.) cf. ad v. 436 abi Camcrarius: abis P: -bes
ut vid. A (i. e. habes?) 809 rogo add. Brix (A n. l.) 810 poscit P
(pro-et?, A n. l.) 811 nunc (nē) (B) vel cum (c) (PCD P, A n. l.)
agat (A n. l.) ac tu tum Leo ut cum etiam hic agat, (tu) actutum
Niemyer (sed cf. Thulin 'de coniunctivo,' p. 185) 812 eo Ital.: ego
P, A n. l. et] ei (i) Gulielmius, fort. recte (cf. Sjögren 'Part. Copul.'
p. 85) ut cures] adcures (atc.) Ritschl 817 uocat Ital.: uoca (B)
vel uoco (PCD) P, A n. l. 819 stertit Ital.: steterit (B) vel
sterterit (PCD) P, A n. l. 820-39 *initia fere versuum leguntur*
A 820-1 quom Acidalius: quod P, A n. l.

- PA. eho an dormit Sceledrus intus? LV. non naso quidem,
 10 nam eo mágnum clamat. PA. tetigit calicem clanculum :
 †domisit† nardini amphoram cellarius.
 eho tu sceleste, qui illi subpromu's, eho— 825
 LV. quid uis? PA. qui[d] lubitum est illi condormiscere?
 LV. oculis opinor. PA. non te istuc rogitó, scelus.
 15 procede huc. periisti iam nisi uerum scio.
 prompsisti tu illi uinum? LV. non prompsi. PA. negas?
 LV. nego hercle uero, nam ill' me uotuit dicere ; 830
 neque equidem heminas octo exprompsi in urceum
 neque illic calidum | exhibit in prandium.
 20 PA. neque tu bibisti? LV. di me perdant si bibi,
 si bibere potui! PA. quid iam? LV. quia enim opsorbui ;
 nam nimi' calebat, amburebat gutturem. 835
 PA. alii ebrii sunt, alii poscam potitant.
 bono subpromo et promo cellam creditam !
 25 LV. tu | hercle idem fáceres si tibi esset credita :
 quoniam aemulari non licet, nunc inuides. 839-40
 PA. eho an umquam prompsit antehac? responde, scelus.
 atque ut tu scire possies, dico tibi :
 si falsa dices, Lurcio, excruciabere.
 30 LV. ita uero? ut tu ipse me dixisse delices,

824 domi sitam ardimi nam amphoram *PCD*: dormis ita arcliminam
 phoram *B*: a litteris *pr-* versus *incepisse potest in A* dum misit (nar-
 dum in am.) *Ussing*: prompsit *Pareus* (vii, p. 99): *vix* promisit
 nardini *Ital.* 826 qui *Beroaldus*: quid *P* et ut *vid. A* (*vix* quid,
sed fort. quid lub. ita *pronuntiatum ut* qui lub. (quillub.) *audiretur*)
 827 vel opino 830 i. metuit *B* (*pro* ille uet.?) 831 heminas
Saraccus: feminas *P. A n. l.* (i. 8) 832 calidas *Niemeyer* (*A n. l.*)
 834 potuisti *P, A n. l.* 835 calebat adurebat *codd. Nonii* 207:
 (c)aleb— *A*: caleuit (*pro* -euat?) ambureuat *P* 836 alia posteam
 (postquam *B*) *P, A n. l.*: *corr. Palmerius, Acidalius, Lipsius* potitant
Lipsius: potitam *corr. potatam P ut vid.* (*M pro NT*; vi. 1), *A n. l.*
 838 *vix* hercule idem *Ital.*: id— *A*: diem *P*: itidem *Bergk* si
Ital.: sit *P, A n. l.* 842 possis (*ita P, A n. l.*) (ego) *Pylades*
 843 falsa *Ital.*: falsa *P, A n. l.* dices *Ritschl*: dicis *P* (*pro* -es?),
A n. l. Lurcio *Fleckeisen* ex *scenae tit. et pers. notis* (LVCRIO *P,*
 LVCHRIO *D², A n. l.*): uotio (-cio) *P, A n. l.* excruciaberet *P, A n. l.*:
corr. Ital. (*cf. ad* 223) 844-54 *extremi fere versus leguntur A*

- 845 post ⟨e⟩ sagina ego eiciar cellaria,
 ut tibi, si promptes, alium subpromum pares.
 P. non edepol faciam. age eloquere audacter mihi.
 Lv. numquam edepol uidi promeré. uerum hoc erat :
 mihi imperabat, ego promebam postea. 35
- 850 P. hoc illi crebro capite sistebant cadi.
 Lv. non hercle tam istoc ualide cassabant cadi ;
 sed in cella erat paullum nimi' loculi lubrici,
 ibi erat bilibris aula sic propter cados,
 ea saepe deciens complebatur : uidi eam 40
- 855 plenam atque inanem fieri ; ópera maxuma,
 ubi bacchabatur aula, cassabant cadi.
 P. abi, abi íntro iam. uos in cella uinaria
 bacchanal facitis. iam hercle ego illum ádducam a foro.
 Lv. perii ! excruciabit me erus, domum si uenerit, 45
- 860 quom haec facta scibit, quia sibi non dixerim.
 fugiam hercle aliquo atque hoc in diem extollam malum.
 ne dixeritis, opsecro, huic, uostram fidem !
 P. quo tú agis ? Lv. missus sum alio : iam huc reuenero.
 P. quis misit ? Lv. Philocomasium. P. abi, actutum 50
 redi.
- 865 Lv. quaeso tamen tú meam partem, infortunium

845 e *add. Ritschl (A n. l.) (i. 7) eicia P, A n. l.* 846
 promptis proptis *P^{CD}* P, A n. l. : prompsis *Ribbeck* subpromis
 paris P 847 aget P, A n. l. 849 inperauat (i. e. -bat) (impe-
 raut B) P, A n. l. 850 hoc *Brix*: hic P, A n. l. illi cebro (i. e.
 crebro) *ut uid. P* (illecebro B, illi celebros *P^{CD}*), A n. l. sistebat (B)
vel sistebas (P^{CD}) P 851 *om. A iii II*) cassabant *Pylades*:
 cassauat (cessauit B) *cod.* 852 erit p. P, A n. l. : paulum erat
Brix. nam erát paulum displicet 853 aula (-lla) sic *Ritschl*: auillis
 hic P, A n. l. 854, 855 compleuatur (-etur B) die Ea plenam P,
 A n. l. : *corr. Leo*: c. in die *Ritschl delcto versu sequenti* 854
 complebatur, deciens (?) *Leo, fort. recte* 855 plena maxuma P:
 plenam maxume *Leo* 856 auia cassabat P 858 illum] erum
 P adducata (-cta B) fore P 860 dixerit P 861-994 *deest A*
 861 diem *Camerarius*: die *cod.* extollat *cod.* 862 ne huic d.
Kellerhoff uostra *cod.* 863 quot tu *cod.* aliquo *Haupt*
 865 infortunium *cod.*

si diuidetur, mé apsen- te accipito tamen.—

PA. modo intellexi quam rem mulier gesserit :

quia Scéledrus dormit, hunc subcustodem suum

55 foras áblegavit, dum ab se huc transiret. placet

sed Periplectomenus quam ei mandavi mulierem

nimi' lepida forma ducit. dí hercle hanc rem adiuuant.

quam digne ornata incedit, hau meretricie !

lepide hoc succedit sub manus negotium.

870

iii PERIPLECTOMENVS ACROTELEVTIVM
MILPHIDIPPA PALAESTRIO

PE. Rem omnem tibi, Acroteleutium, tibi que una, Milphi-
dippa,

domi démonstravi in ordine. hanc fabricam fallaciasque 875

minu' si tenetis, denuo uolo pércipiatís plane ;

sati' si intellegitis, aliud est quod potius fabulemur.

5 AC. stultitia atque insipientia mea istaéc sit, <mi patrone,>

me ire in opus alienum aut [t]ibi meam operam pollicitari,

si ea in ópificina nesciam aut mala esse aut fraudulenta. 880

PE. at meliust <com>monerier. AC. meretricem com-
moneri

quam sane magni referat, nihil clám est. quin egomet ultro,

10 postquam adbibere aures meae tuam oram orationis,

tibi dixi, miles quém ad modum potisset deasciarei.

868 huc *cod.* 869 foras *Laubinus*: foris *cod.* (*contra usum Plautinum*) (*cf.* 1124, 1215 foris *pro* foras) transire *cod.* 871 atiuuat (at uiuat *P^{CD}*) *cod.* 874 r. o. acretele tibi ut ium (ut unum *B*) *cod.*: *corr.* *Studemund* 875 in *del.* *Pylades* 878 st. atque *Ital.*: stultitiaque *cod.* insipientiam falsa (falsa *B*) haesit *cod.* (*F pro E*, *L pro I*; vi. 1): *corr.* *Leo*, qui mi patrone *vel* Periplectomene *addidit*: insipientia insulsitasque haec esset *Goetz*: *propius a scripto absit* i. insulsitas siet haec 879 tibi *cod.*: ibi *Leo* mea *cod.* 880 ea in o. *Camerarius*: eam opificinam *cod.* nesciat *cod.* 881 *vix* melius est commonerier (cmon-) *Schoell*: monerier *cod.*: <te> mon. *Ritschl* 882 egomet ultro *Acidalius*: ego mfustro (eço insustro *B*) *cod.* 883 meae] mea et *P^{CD}* tuae oram *Gulielmii* (*sed tu*(ae) *displicet*): tuam moram *cod.* 884 potissit *Leo* deasciari *Palmerius*: deasdarei (*P^{CD}*) (*d pro cl*; vi. 1) *vel* assecla rei (*B*) *cod.*

885 PE. at nemo solus sati' sapit. nam ego multos saepe uidi
regionem fugere consili priu' quam repertam haberent.

Ac. si quid faciundum est mulieri male atque malitiose,
ea sibi immortalis memoriast meminisse et sempiterna ; 15
sin bene quid aut fideliter faciundumst, eo deueniunt

890 obliuiosae extemplo uti fiant, meminisse nequeunt.

PE. ergo istuc metuo, quom uenit uobis faciundum utrum-
que :

nam id proderit mihi, militi male quod facietis ambae.

Ac. dum nescientes quod bonum faciamus, ne formida. 20

894-5 PE. mala mille meres. Ac. st! ne paue, peioribus con-
ueniunt.

PE. ita uos decet. consequimini. PA. cesso ego illis ob-
uiam ire.

uenire saluom gaudeo, lepide hercle ornatus [in]cedis.

PE. bene opportuneque obuiam es, Palaestrio. em tibi
adsunt

quas me iussisti adducere et quo ornatu. PA. eu! noster esto. 25

900 Palaestrio Acroteleutium salutat. Ac. quis hic amabo est
qui tam pro nota nominat me? PE. hic noster architectust.

Ac. saue, architecte. PA. salua sis. sed dic mihi, ecquid
hic te

886 repertam haberent (-buere *Palmerius*) *Pylades, Lambinus* :
reperta habere *cod.* 888 meminisset et *cod.* (*cf. ad v. 223*)

889 quid aut *Camerarius* : [aut] quid aut *cod.* (iv. 3) faciundum si
(*pro* faciundumst) eadem ueniunt *cod.* : *corr. Camerarius* : faciundumst
eadem eueniet *Ritschl* : faciundum eisdem ueniat *Leo* : faciundumst
caedem ueniunt *Niemeyer* 890 vel extempulo ut (ut *cod.*) neque
eunt *PCD* 891 quom *Mueller* : quo *cod.* 892 militi *Acidalius* :

militia *cod.* 893 quod (*B*) vel quid (*PCD*) *cod.* faciemus *PCD*
vel dum ne scientes quid 894, 895 mala milla mer est (mala mulier
est *B*) Ac. ne pauet *cod.* : *correx*i (i, p 30) vel mill' mala mulier
mers est *Bentley* 897 uenere *cod.* cedis *Bothe* : incedit *cod.*

898 Pal. em] palestridem *cod.* 899 me *Ital.* : ne *cod.* adducere et
quo *Ital.* : adduceret et equo *cod.* esto *Ital.* : esio *cod.* 900 qui
sic ambo est *cod.* : *corr. Camerarius* 901 quid *B* notam minat

(mittat *B*) notam PE. ehic (hic *B*) *cod.* : *corr. Ital.*, *Guietus* 902
saluasissiet (salua si sis et *B*) *cod.* : *corr. Ital.*

- oneravit praeceptis? PE. probe meditatam utramque duco.
 c PA. audire cupio quém ad modum : ne quid peccetis pauco.
 PE. ad tua praecepta de meo nihil his nouom adposiui. 905
 AC. nemp' ludificari militem tuom erum uis? PA. exlo-
 cuta's[t].
 AC. lepide et sapienter, commode et facete res parata est.
 PA. atque huius uxorem te uolo (ted) adsimulare. AC. fiat.
 35 PA. quasi militi animum adieceris simulare. AC. sic
 futurum est.
 PA. quasique ea res per me interpretem et tuam ancillam ei 910
 curetur.
 AC. bonu' uatis poteras esse, nam quae sunt futura dicis.
 PA. quasique anulum hunc ancillula tua aps té detulerit
 ad me
 quem ego militi (porro) darem tuis uérbis. AC. uera dicis.
 40 PE. quid istís nunc memoratis opust quae commeminere?
 AC. meliust.
 nam, mi patrone, hoc cogitato, ubi próbus est architectus, 915
 bene lineatam si semel carinam conlocauit,
 facile esse nauem facere, ubi fundata, constitutast.
 nunc haec carina sati' probe fundata, [et] bene statutast,
 45 adsunt fabri architectique (adsunt) ad eam haud inperiti.
 si non nos materiarius remoratur, quod opus(t) qui det 920

903 ducam B 904 pauco (paueno B) *cod.* (-ebo pro -eo; v. 12)
 906 -ast *cod.* 907 facite *cod.* par. est *Camerarius* : paratae (-te) *cod.*
 (pro -ta ē, i. e. est?) 908 huius *P^{CD}* te *Ital.* : tu *cod.* ted *add.*
Ribbeck ux. uolo (te esse) *Leo* adsimulari *cod.* fiet *Beroaldus* :
 fiat *cod.* 909 adieris *P^{CD}* (iii. 10) 910 quasique aeres aest per
 (*P^{CD}*) *vel* quasi que res est per (B) *cod.* : *corr. Ital.*, *Ritschl*
 ancilla *P^{CD}* ei coeretur *Ribbeck* : eieceretur B) *vel* ceretur (*P^{CD}*) *cod.*
 911 nam *Camerarius* : num *cod.* (u pro a; vi. 1) qui *cod.* 912
 ancillulam tuam *cod.* aome *cod.* (O pro D; vi. 1) 913 quarem
 ego B porro *add. Reiz, Brix* 914 comminere B 918
 haec *Camerarius* : hic *cod.* satis profundata bene et statutast *cod.* :
corr. Acidalius (et bene) (vii. p. 105) 919 atsunt eabri (mulie-
 bria B) architectique ate ama ut amant B *inp. cod.* : fabri *Ital.*, ad eam
 (rem) haud *Pylades* adsunt *addidi* (*Journ. Phil.* 26, 293) : (famuli)
 fabri *Hasper* : fort. architecti (quo)que 920 materiarius *cod.*

(noui indolem nostri ingeni), cito erit parata nauis.

P.A. nemp' tu nouisti militem meum erum? Ac. rogare
mirumst.

populi odium quidni nouerim, magnidicum, cincinnatum,
moechum unguentatum? P.A. num ille te nam nouit? 50

Ac. numquam uidit:

925 qui nouerit me quis ego sim? P.A. nimi' lepide fabulare;

eo pote fuerit lepidius pol fieri. Ac. potin ut hominem

mihi des, quiescas cetera? ni ludificata lepide

ero, culpam omnem in me imponit. P.A. age igitur intro
abite,

insistite hoc negotium sapienter. Ac. alia cura. 55

930 P.A. age, Periplectomene, has nunciam duc intro; ego ad
forum illum

conueniam atque illi hunc anulum dabo atque praedicabo

a tua uxore mihi datum esse eamque illum deperire;

hanc ad nos, quom extemplo a foro ueniemus, mittitote.

quasi clanculum ad (eum) missa sit. P.E. faciemus: alia cura. 60

935 P.A. uos modo curate, ego illum probe iam oneratum huc
acciebo.—

P.E. bene ambula, bene rem geras. egone hoc si eficiam
plane,

ut concubinam militis meus hospes habeat hodie

atque hinc Athenas auehat, (si) hodie hunc dolum dolamus,

939-40 quid tibi ego mittam muneris! Ac. datne ab se mulier 65
operam?

923 nouerint (nouerit *P^{CD}*) *cod.* (v, p. 78) 924 ille te nam
Bothe: illa et aenam (illa eam *B*) *cod.* (pro illae tae nam?) 925

sum *cod.* (corr. *C*) 926 pote fuerit *scripsi*: potuerim (-riin vel -run

P^{CD}) *cod.*: fort. (opus) potuerit 931 atquem *cod.* 932 at *cod.*

esset *cod.* eamquam *cod.* 933 hanc ad *Ital.*: hac at ut *vid.*

cod. (hec ad *B*, hoc at *D*, haoit *C*) quom *Camerarius*: quam *cod.*

mittitote *Bothe*: mittito *cod.* 934 cum *add.* *Pylades* 935 oneratum

huc *Ital.*: oneratur hunc *cod.* 936 geras *Seyffert*: gerat *cod.*

937 concubina *cod.* 938 auehat *Dousa*: habeat *cod.* (v. 12, p. 73)

si *add.* *Camerarius*, *Gruterus* 939, 940 ab se *Ital.*: absi *cod.*: eapse

Acidalius

PE. lepidissime et comissime—Ac. confido confuturum.

ubi facta erit conlatio nostrarum malitiarum,

hau vereor ne nos subdola perfidia peruincamur.

PE. abeamus ergo intro, haec uti meditemur cogitate,

70 ut accurate et commode hoc quod agendumst exsequamur, 945

ne quid, ubi miles uenerit, titubetur. Ac. tu morare.

ACTVS IV

IV. i

PYRGOPOLYNICES PALAESTRIO

Py. Volup est, quod agas, si id procedit lepide at(que ex)
sententia ;

nam ego hodie ad Seleucum regem misi parasitum meum,
ut latrones quos conduxì hinc ad Seleucum duceret,
qui eius regnum tutarentur, mihi dum fieret otium. 950

5 PA. quin tu tuam rem cura potius quam Seleuci, quae tibi
condicio noua et lúculenta fertur per me interpretem.

Py. immo omnis res posteriores pono atque operam do
tibi.

loquere : auris meas profecto dedo in dicionem tuam.

PA. circumspicedum ne quis nostro hic auceps sermoni 955
siet.

10 nam hoc negoti clandestino ut agerem mandatust mihi.

Py. nemo adest. PA. hunc arrabonem amoris primum
a me accipe.

Py. quid hic ? unde est ? PA. a luculenta ác festiua femina,

941 lepidi sum et comisumet *cod.* : *corr. Gruterus* comissime (*i. e.*
compsissime) *Glossarium Plauti (ex hac fabula)* cumfut. *cod.* (*pro*
cfut. i. e. confut.?) 942 malitiarum *Ital.* : militiarum *cod.* 944
abeamus *Camerarius* : habemus *cod.* 945 post 946 *cod.* : *traì.*
Gulielmus : *vix secludend.* 947 atque ex *Ital.*, *Ritschl* 948 reg.
Scl. (?) Asmus de appositione, p. 48 949 ducere *cod.* 950
que *cod.* (*pro quei?*) 951 tu tuam] tuta uam *PCD* : tuam *B*
954 dido *cod.* 955 circumspicito cum *cod.* : *corr. Ital.*, *Guietus*
956 agere mandatus *cod.* 957 amoris *Ital.* : moris *cod.* accipi *cod.*

quae te amat tuamque expetessit pulchram pulchritudinem ;
 960 eius nunc mi anulum ad te ancilla porro ut deferrem dedit.

Pv. quid ea? ingenuan an festuca facta e serua liberast? 15

PA. uah! egone ut ad te ab libertina esse auderem internun-
 tius,

qui ingenuis sati' responsare nequeas quae cupiunt tui?

964-5 Pv. nuptanst an uidua? PA. et nupta et uidua. Pv. quo
 pacto potis

nupta et uidua esse eadem? PA. quia adulescens nuptast
 cum sene.

Pv. eugae! PA. lepida et liberali formast. Pv. caue men- 20
 dadium.

PA. ad tuam formam illa una dignast. Pv. hercle pulchram
 praedicas.

sed quis east? PA. senis huius uxor Periplectomeni e
 proxumo.

970 ea demoritur te atque ab illo cupit abire: odit senem.

nunc te orare atque opsecrare iussit ut eam copiam
 sibi potestatemque facias. Pv. cupio hercle equidem si illa 25
 uolt.

PA. quae cupit? Pv. quid illa faciemus concubina quae
 domist?

PA. quin tu illam iube aps te abire quo lubet: sicut soror

959 tuamque *Pius*: tumque (cumque *B*) *cod.* expetisset *cod.*
 960 eis *P^{CD}* hunc *Acidalius* deferret *cod.* 961 ingenua *cod.*
 an *Ital.*: ac *cod.* e serua *Dousa*: seruare *cod.* (? *pro* serua e)
 962 ad te *Ital.*: abste *cod.* (*pro* ate, *i. e.* atte) audere *cod.* 963
 responsaret (responderet *B*) *cod.* cupiunt tui *Scioppius*: cupit uti
 (capiti uti *B*) *cod.* 964, 965 nuptanst uidua (*B*) *vel* nuptanist
 anuida (*P^{CD}*) *cod.*: nuptan est an uidua *Ritschl fort. recte*: *vix* nupta?
 anst u.? quo *Ital.*: quid *cod.* (qui *B*²) 966 uidua et nupta *P^{CD}*
 adem (idem *B*) *cod.* quia *Ital.*: qui *cod.* 967 lepide et *B*, unde euge
 lepide. PA. liberali (?) *Leo* 968 pulchrum *cod.*: *corr.* *Pius* 969
 east] haecst *B* Pv. proxumo *cod.*: e proxumo (*om.* Pv.) *Bach* (*cf.*
ad Men. 151): Pv. ex pr. ? *alii* 970 cupit *Acidalius*: cipit *cod.* 971
 copiam *Ital.*: cupiam (*B*) *vel* capiam (*P^{CD}*) *cod.* 973 illam *B*
 concubinam *cod.* (*cf. ad v.* 323) quando mist *cod.* (*corr.* *D*²)
 974 quo lubet *Ital.*: quod iubet *cod.* (*vix pro quod l.*)

eius huc gemina uenit Ephesum et mater, accersuntque 975
eam.

Py. eho tu, aduenit Ephesum mater eiuis? PA. aiunt qui
sciunt.

30 Py. hercle occasionem lepidam, ut mulierem excludam
foras!

PA. immo uin tu lepide facere? Py. loquere et consilium
cedo.

PA. uin tu illam actutum amouere, a te ut abeat per gratiam?

Py. cupio. PA. tum te hoc facere oportet. tibi diuitiarum 980
adfatimst:

iube sibi aurum atque ornamenta, quae illi instruxti mulieri,
35 dono habere, (abire), auferre áps te quo lubeat sibi.

Py. placet ut dicis; sed ne istanc amittam et haec mutet
fidem

uide modo. PA. uah! delicatu's, quae te tamquam oculos
amet.

Py. Venu' me amat. PA. st tace! aperiúntur fores, concede 985
huc clanculum.

haec celox illiust, quae hinc egreditur, internuntia.

40 Py. quae haec celox? PA. ancillula illiust, quae hinc
egreditur foras.

quae anulum istunc attulit quem tibi dedi. Py. edepol
haec quidem

bellulast. PA. pithecium haec est prae illa et spinturni-
cium.

uiden tu illam oculis uenaturam facere atque aucupium 990
auribus?

975 ug geminam uenite *cod.* 976 eon *cod.* an uenit *Goetz*
eius *Ital.*: aeuus *cod.* 978 faceret *B et fort. cod.* loquerit et *B*
981 instruxit *cod.* 982 abire *aid. Goetz* auferet *cod.* quod
PCD (cf. ad 974) iubeat *cod. (corr. D)* 983 ne (et) istam (*ita*
cod.) *Brix* et *om. B (iii. 1)* 985 st] ast *cod.* aperitur foris
Bentley rhythmici causa 986 hic egr. *cod.* 987 retractatoris
esse credit Seyffert haec *del. Bothe* quae *om. B* hic *cod.*
988 dedit *cod. (corr. B²)*

MILPHIDIPPA PYRGOPOLYNICES ii

PALAESTRIO

Mi. Iam est ante aedis circus ubi sunt ludī faciendi mihi.
dissimulabo, hos quasi non uideam neque esse hic etiam-
dum sciam.

Pv. tace, subauscultenius ecquid de me fiat mentio.

Mi. numquis[nam] hic própe adest qui rem alienam potius
curet quam suam,

995 qui aucupet me quid agam, qui de uesperī uiuat suo? 5

cos nunc homines metuo, mihi ne opsint neue opstent uspīam,
domo si bita(n)t, dum huc transbitat, quae huius cupiens
corporist,

997^a (er)a mea, quouis propter amorem cor nunc miser(ae con-
tremit),

quae amat hunc hominem nimium lepidum et nimia pul-
chritudine,

militem Pyrgopolynicem. Pv. satin haec quoque me 10
deperit?

1000 meam laudat speciem. edepol huius sermo hau cinerem
quaeritat.

PA. quo argumento? Pv. quia enim loquitur laute et
minime sordide.

PA. quidquid istaec de te loquitur, nihil attrectat sordidi.

Pv. tum autem illa ipsa est nimium lepida nimi'que
nitida femina.

991 Tam *cod.* ludificandi *cod.*: *corr.* Camerarius 993 ec
qui *P^{CD}* 994 nam *del.* Reiz properat est *B* (*vix pro* propter
adest) *fort.* potius *delend.* 995-1000 in *initiiis quaedam legun-*
tur A 995 aquam *P* dem *P* (*pro dé*), *A n. l.* 996
fort. ópsint, ne *op. rhythmi causa (A n. l.)* obstent *Ital.*: obtet (*opt-*)
P, A n. l. 997 domosibit ac dum huc transiuit adque (*atque*) huius
P, A n. l.: *corr.* Leo (*bitat*) *vel* corporest 997^a *om. A¹P*
(?iii. 11): in *A mg. sup. manus coaeva ascripsit: retractatori ascribit Leo*
suppl. Goetz vix misere 998 nimiam pulchritudinem *B* 1000 *vel*
PA. edepol sermo *Grulerus*: sermonis *P, A n. l.* (i. 9) 1001 *PA.*]
vel Pv. Pv.] vel PA. 1002 quidquid i. *Bothe*: quid ad (*quid ait B*)
i. *P* (*a pro q. i. e. qui*): quid i. quae *A* de te *vel teteque A*
sordidi *Ritschl*: sordide *P* (*pro -ei?*), *A n. l.* 1003 tu *P* (*corr. D*)

- sed hic numquis adest? PA. uel adest uel non. MI. cedo 30
te mihi solae solum.
- 1020 PA. breuin an longinquo sermoni? MI. tribu' uerbis. PA.
iam ad te redeo.
- PV. quid ego? hic astabo tantisper cum hac forma et factis
[sic] frustra?
- PA. patere atque asta, tibi ego hanc operam do. PV. pro-
perandó—excrucior.
- PA. pedetemptim (tu haec scis) tractare soles hasce huius
modi mercis.
- PV. age age ut tibi maxume concinnumst. PA. nullumst 35
hoc stolidiu' saxum.
- 1025 redeo ad te. quid me uoluisti? MI. quo pacto hoc Ilium
appelli
uelis, id fero ád te consilium. PA. quasi hunc depereat—
MI. teneo istuc.
- PA. conlaudato formam et faciem et uirtutes commemorato.
- MI. ad eam rem habeo omnem aciem, tibi uti dudum iam
demonstrau.
- PA. tu cetera cura et contempla et de meis uenator uerbis. 40
- 1030 PV. aliquam mihi partem hodie operae des denique, iam
tandem ades tilico†
- PA. adsum, impera si quid uis. PV. quid illaec narrat tibi?
PA. lamentari

1019 uel est *B* solae solum [esse] *PCD*: sisoluē *B*: corr. *Pius*
1020 breuem—*A* sermone *P*, *A n. l.* 1021 quom *P* (*antiqua forma*),
A n. l. [sit] frustram *B*: [si sic] frustram *PCD*: *vix octonarius* (*A n. l.*)
1022 do operam *P*, *A n. l.*: *traieci, assonationis causa; de hiatu*
cf. Journ. Phil. 27, 218 *propera* (expecta)ndo *Ritschl*: *prope-*
radum (stando) *Coluius*: *fort. properandon* (-ne *i. e.* nonne) *excruc-*
ciet B 1023 haec (hec) scis] scis *Ritschl* (*del. hec*): *nescis*
Guetus (*interrogative*): *hoc scis Leo* *tractari Pylades* *solē ut vid.*
P (*A n. l.*): *solitas Ritschl* 1024 concinnus *P*, *A n. l.* (*pro*
-ust, i. e. -umst) 1025 Ilium *Gertz*: *cilium cod.* *apeli* (*PCD*)
vel a . . . pi (*B¹*) *P*, *A n. l.* (*accepi B²*): *accedi Gertz* *hoc occipiam*
aperi Koch 1026 *id*] *ut B* (*pro it*) *fero*] *fero* *Guetus* *ut*
ferrem abs te Leo *huc cod.* 1027-31 *pauca servata A*
1028 *aciem Camerarius*: *faciem PCD*: *matiem B, unde materiem*
Seiffert (*A n. l.*) 1030 *iam om. A* *adest B, A n. l.* *ilico*]
remeligo (*del. iam*) *Leo* (*A n. l.*) 1031 [*te*] *lam. PCD, A n. l.*

ait illam, miseram cruciari et lacrumantem se adflictare,
quia tis egeat, quia te careat. ob eam rem huc ad te missast.
45 Py. iube adire. PA. at scin quid tu facias? facito fastidi
plenum,
quasi non lubeat; me inclamato, quia sic te uolgo uolgem. 1035
Py. memini et praeceptis parebo. PA. uocon ergo hanc
quae te quaerit?
Py. adeat, si quid uolt. PA. si quid uis, adi, mulier. MI.
pulcher, salue.
Py. meum cognomentum commemorauit. di tibi dent
quaequomque optes.
50 MI. tecum aetatem exigere ut liceat—Py. nimium optas.
MI. non me dico,
sed eram meam quae te demoritur. Py. aliae multae idem 1040
istuc cupiunt
quibu' copia non est. MI. ecastor hau mirum si te habes
carum,
hominem tam pulchrum et praeclarum uirtute et forma,
factis.
deu' dignior fuit quisquam homo qui esset? PA. non
hercle humanust ergo—
55 nam uolturio plus humani credo est. Py. magnum me
faciam
nunc quom illaec me illi[c] conlaudat. PA. uiden tu 1045
ignauom ut sese infert?

1032-9 *pauca in primis et extremis versibus leguntur A* 1033
fort. tis (ea) (A n. l.) 1034 *facite B (? pro face te), A n. l.*
1035 *sic te Pylades: sic tam P, A n. l.: tam te Baier* 1036 *uocon*
Ritschl: uoco P, A n. l. 1037 *adi om. B* 1038 *[quis] com-*
merauit B: commemorat Hermann, cui octonarius displicet (cf. ad Pers.
834) (A n. l.) quaecumque] ut B ex supra scripto -cum-?): fort. quaeque
1040-1121 deficit A, nisi quod usque ad v. 1058 paucissima in primis et
extremis versibus leguntur 1040 *multae aliae cod.: trai. Brix*
itidem Pradel de praep. p. 506 1042 *praeclarum Ritschl: praec-*
claram (-ra PCD) cod. (a pro u; vi. r) uirtutem et forman B
(et) factis Camerarius 1043 *deus Brix: heus (heuis B) cod.*
quam h. B humanum stergeo cod.: corr. Haupt 1044 *me om. B*
1045 *quom Ritschl, et ut vid. cod. (quo B: qm (i. e. quoniam) D:*

quin tu huic responde, haec illaec est ab illa quam dudum
(dixi).

Py. qua ab illarum? nam ita me occursant multae: memi-
nisse hau possum.

Mi. ab illa quae digitos despoliat suos et tuos digitos
decorat.

nam hunc anulum ab tui cupientis huic detuli, hic porro (ad te). 60

1050 Py. quid nunc tibi uis, mulier? memora. Mi. ut quae te
cupit, eam ne spernas,
quae per tuam nunc uitam uiuit: sit necne sit spes in te
uno est.

Py. quid nunc uolt? Mi. te compellare et complecti et
contrectare.

nam nisi tu illi fers suppetias, iam illa animum despondebit.
age,

1054^a mi Achilles, fiat quod te oro, serua illam pulchram pulchre,
1055 exprome benignum ex te ingeniúm, urbicaepe, occisor regum.

Py. eu hercle odiosas res! quotiens hoc tibi, uerbero, ego
interdixi,
meam ne sic uolgo pollicitere operám? Pa. audin tu,
mulier?

dixi hoc tibi dudum et nunc dico: nisi huic uerri adfertur 70
merces,

1059- non hic suo seminio quemquam proculenam impertiturust.
1060

om. C) illic me illic *cod.*: illaec me sic *Ritschl* infert
Acidalius: inferat *cod.* (i. 9) 1046 illaec *Pylades*: illic *cod.*:
illinc *Seyffert* dixi *add. Reiz* 1047 quam *B* (vii. 4), unde quam
Camerarius, cui qua | ab *displicet* 1049 fort. anellum ab tui *om. B*
cupientis *cod.* huc *PCD*: vel huic: an huc huic? hic ad te p.
Ritschl: huic (*om. B*) p. *cod.* (etiam v. 1046 in fine *manus est*) hic (ad
te detulit) p. *Schoell* 1050 ut qui *cod.* 1051 uiuit *Pius*: uult
cod. nec *B*: vel necn? 1054 age *extra versum posui*, nam
Ächilles vix ferendum, neque fiat placet: mi Ach. *et sq. v. age exprome*
Fleckeisen fuat (?) *Leo* fort. quod *delend.* pulchre] pulcher
Pius 1055 urbicaepe *Camerarius*, etiam *cod.* ut *vid.* (ubi cape *B*:
[ini]uirbicaepe *PCD*) (ini *pro ui*; iv. 3) 1058 uerri affertur *Pris-*
cianus I, 149: uerriant fertur *cod.* (*pro u. atf.*) 1060 porculae
nam *codd.* *Prisciani*: proculenam *cod.* (*cf. Class. Rev.* 10, 333)

MI. dabitur quantum ipsus preti poscet. PA. talentum
 Philippi huic opus auri est ;
 minus ab nemine accipiet. MI. eu ecastor nimi' uilest
 tandem !
 PY. non mihi auaritia umquam innatast : satis habeo diui-
 tiarum,
 75 plus mi auri mille est modiorum Philippi. PA. praeter
 thensauros.
 tum argenti montes, non massas, habet Aetina non aequae 1065
 altos.
 MI. eu ecastor
 hominem peiurum ! PA. út ludo ? MI. quid ego ? ut 1066^a
 sublecto ? PA. scite.
 MI. sed amabo, mitte me áctutum. PA. quin tu huic
 respondes aliquid,
 80 aut facturum aut non facturum ? MI. quid illam miseram
 animi exrucias,
 quae numquam male de te meritast ? PY. iube eampse
 exire huc ad nos.
 dic me ei omnia quae uolt facturum. MI. faci' nunc ut 1070
 facere aequom,
 quom, quae te uolt, eandem tu uis. PY. non insulsum huic
 ingenium.

1061 talentum *suspectum* philippium *cod.* 1062 ab nem.
 min. (?) *Leo, rhythmo consulens* 1064 thensaurus *cod. ut vid.*
 1065 aethna (*om. B*) mons (*om. B*) non aequae a. *cod.* : Aetina non
 aequae altast *Loewe* : Aetna mōns non aequae altust *Lachmann* : Aetnā
 mons aequae altas *Tittler* 1066^a ut *Camerarius* : ui *cod.* sub-
 lectos *cod.* PA. scite *del. Acidalius, cui eu ecastor extra versum*
epiphonema displicet : versui sequenti (cum responde) tribuit Schoell
 1067 *vel mitt' med* : mittite me *C, cf. Skutsch (Philol. 59, 483)* 1069
 de te meritast] dixerit at *B (pro d&ccerit ast? vi, p. 85)* iube
 eampse *Rittershusius* : iubeam ipse *cod.* 1070 me ei *scripsi* :
 mihi *cod.* : me *Ital. (inmo med)* (te) facere *Hermann* : facerest
Goetz vel aequomst 1071 quom *Lampinus* : quod *cod.* quae
 te] ^{que} *te cod. ut vid. (ita D : ipse C : que B)* non [hoc] insulsum
 hinc *cod.* : *corr. Ritschl* non . . . ing. *Palaestroni dat Ital., fort.*
recte

MI. quomq' me oratricem hau spreuisti sístique exorare
ex te.

quid est? ut ludo? PA. nequeo hercle equidem risu[m] 85
admoderariet : (hahahae !)

MI. ob eam caussam huc aps te auorti. PY. non edepol tu
scis, mulier,

1075 quantum ego honorem nunc illi habeo. MI. scio et istuc
illi dicam.

PA. contra auro alii hanc uendere potuit operam. MI. pol
istuc tibi credo.

PA. meri bellatores gignuntur, quas hic praegnatis fecit,
et pueri annos octingentos uiuont. MI. uae tibi, nugator ! 90

PY. quin mille annorum perpetuo uiuont ab saeclo ad sae-
clum.

1080 PA. eo minu' dixi ne haec censeret me aduersum se mentiri.

MI. perii ! quot hic ipse annos uiuet, quouis filii tam diu
uiuont?

PY. postriduo natus sum ego, mulier, quam Iuppiter ex Ope
natust.

PA. si hic pridie natus foret quam ille est, hic haberet 95
regnum in caelo.

MI. iam iam sat, amabo, est. sinite abeam, si possum, uiua
a uobis.

1085 PA. quin ergo abeis, quando responsumst? MI. ibo atque
illam huc adducam,

propter (quam) opera est mihi. numquid uis? PY. ne
magi' sim pulcher quam sum,

ita me' mea forma habet sollicitum. PA. quid hic nunc
stas? quin abis? MI. abeo.

1072 quoniam (qm̄) me B   haud *Camerarius* : hii (hic *P^{CD}*) *cod.*
ex te] ixste *cod.* (exste *D²*)   1073 equidem *Bothe* : quidem *cod.*
risu meo mod. *P^{CD}* : risum ac mod. B (ae *pro* at, *i. e.* ad ? *sed* admo-
derariet *perdubium*)   hahahae *add. Studemund* (iii. 4)   1079
quin *Ital.* : qui *cod. cum codd.* Nonii 499   saeculo *codd. Nonii* :
sacio (-tio) *cod.* (i *pro* l)   1086 quam *add. Bentley*   vel mage
1087 habent *cod.*

- 100 PA. atque adeo (audin?) dicito docte et cordate, ut cor ei
saliat—
Philocomasio dic, sist istic, domum ut transeat : hunc hic esse.
MI. †hic cum era est, clam nostrum hunc† sermonem sub- 1090
legerunt.
PA. lepide factumst : iam ex sermone hoc gubernabunt
doctiu' porro.
MI. remorare, abeo.—PA. neque te remoror neque tango
neque te—taceo.
105 PY. iube maturare illam exire huc. iam istic rei praeuor-
temur.

iii PYRGOPOLYNICES PALAESTRIO

- PY. Quid nunc mihi es auctor ut faciam, Palaestrio,
de concubina? nam nullo pacto potest 1095
prius haec in aedis recipi quam illam amiserim.
PA. quid me consultas quid agas? dixi equidem tibi
5 quo id pacto fieri possit clementissime.
aurum atque uestem muliebrem omnem habeat sibi
quae illi instruxisti : sumat, habeat, auferat ; 1100
dicasque tempus maxume esse ut eat domum :
sororem geminam adesse et matrem dicito,
10 quibu' concomitata recte deueniat domum.
PY. qui tu scis eas adesse? PA. quia oculis meis
uidi hic sororem esse eius. PY. conuenitne eam? 1105
PA. conuenit. PY. ecquid fortis uisast? PA. omnia

1088 audin tu *cod.* : tu *del. Reiz* dicito ut docte et cordate curas
aluit *B* (i. 6) ut . . saliat *Milphidippae dant alii* 1089 istic
Brix : hic *cod.* 1090 (mea) era *Camerarius* quae etiam n.
Seruius Dan. in Virg. Buc. 9, 21 (? *pro* quae etiam clam n.) hunc
(hinc) *Mueller* 1092 PA. rememorare MI. abeo neque te remoro
cod. : *corr. Gruterus, Bothe* neque tango *Hermann, neque aliter ut*
vid. (neq.&ango) *cod.* (neque et ago *B* : neque te tango *PCD*) 1094
quis *PCD* mihi nunc est *cod.* 1096 amiserim *Scaliger* : ob-
miserit *cod.* 1098 pacto id *B* 1101 maxume *Scaliger* :
am
maximum *cod.* 1102 geminatesse *ut vid. cod.* (geminat esse *B*,
geminam esse *PCD*) 1103 concomitata *Acidalius* : cum comita
cod. 1104 Quid *cod.* 1106 fortis *Nonius 306* : fortius *cod.* (i. 9)

- uis optinere. Py. ubi matrem esse aiebat soror ?
 PA. cubare in nauī lippam atque oculis turgidis 15
 nauclerus dixit, qui illas aduexit, mihi.
- 1110 is ad hos nauclerus hospitio deuortitur.
 Py. quid is? ecquid fortis? PA. abi sis hinc, nam tu
 quidem
 ad equas fuisti scitus admissarius,
 qui consecrare qua maris qua feminas. 20
 hoc age nunc. Py. istuc quod das consilium mihi,
 1115 te cum illa uerba facere de ista re uolo ;
 nam cum illa sane congruos sermo tibi.
 PA. qui potius quam tute adeas, tuam rem tute agas?
 dicas uxorem tibi necessum ducere ; 25
 cognatos persuadere, amicos cogere.
- 1120 Py. itan tu censes? PA. quid ego ní ita censeam ?
 Py. ibo igitur intro. tu hic ante aedis interim
 specularē, ut, ubi illaec prodeat, me prouoces.
 PA. tu modo istuc cura quod agis. Py. curatum id qui- 30
 demst.
- quin si uoluntáte nolet, uí extrudam foras.
- 1125 PA. istuc caue faxis ; quin potius per gratiam
 bonam abeat aps te. atque illaec quae dixi dato,
 aurum, ornamenta quae illi instruxisti ferat.
 Py. cupio hercle. PA. credo te facile impetrassere. 35
 sed abi intro. noli stare. Py. tibi sum oboediens.—
- 1130 PA. numquid uidetur demutare taut utiquet
 dixi esse uobis dudum hunc moechum militem?
 nunc ad me ut ueniat usust Acroteleutium aut

1107 optinere *Camerarius*: optinare (opinare *P^{CD}*) *cod.* vcl aibat
 1110 hos *Pylades*: uos *cod.* 1111 equi *cod.* abisis (abhis
B) hic *cod.*: *corr. Saracenus* 1113 qua f. *Lipsius*: que f. *cod.*
 1116 illa] alio *B* vcl congruost: congruit *Ital.* 1117 adeas
Bothe: ades *cod.* 1118 necessum (-us *P^{CD}*) [esse] ducere *cod.*:
 esse *del. Scalger*, nam necēssum esse *suspectum* 1122 accedit *A*
 1124 Qui *A* foris *P, A n. l.* 1130 numquid quidetur *P*
 alio atque uti *Lachmann, A n. l.* 1131 dixisse u. ut *vid. A*
 huc mecum *P* 1132 aut *om. P* (*cf. Sjögren 'Part. Copul.' p. 33*)

40 ancillula eius aut Pleusicles. pro Iuppiter,
satine ut Commoditas usquequaque me adiuuat!
nam quos uidere exoptabam me maxume,
una exeuntis uideo | hinc e proxumo.

1135

iv ACROTELEVTIVM MILPHIDIPPA
PALAESTRIO PLEVSICLES

Ac. Sequimini, simul circumspicite ne quis adsit arbiter.

Mi. neminem pol uideo, nisi hunc quem uolumus conuen-
tum. PA. et ego uos.

Mi. quid agis, noster architecte? PA. egone architectus?
uah! Mi. quid est?

PA. qui(a) enim non sum dignus prae te palum ut figam in 1140
parietem.

5 Mi. heia uero! PA. nimi' facete nimi'que facunde mala's.
ut lepide deruncinauit militem! Mi. at etiam parum.

PA. bono animo es: negotium omne iam succedit sub
manus;

uos modo porro, ut ocepistis, date operam adiutabilem.

nam ipse miles concubinam intro abiit oratum suam 1145

10 ab se ut abeat cum sorore et matre Athenas. PL. eu,
probe!

PA. quin etiam aurum atque ornamenta quae ipse instruxit
mulieri
omnia dat dono, a se ut abeat: ita ego consilium dedi.

1135 me om. A 1136 uideo exeuntis *Acidalius* uideo (ego)
Bothe: fort. uideon hinc (huc) *Mueller* e om. P (i. e. hinc pro
hince; i. 7) 1138 pol om. A [est] et (? *notae personae loco*)
Palaestriani haec uerba dant edd. contra ordinem nominum in scaenae
titulo in codd. ubi PLEVSICLES praepositur; cf. *Spengel* (*Sitzber. Akad.*
Muench, 1883, p. 271) 1139 quidst A 1140 qui enim P, A n. l.
(e pro e, i. e. ae?) ut figam p. P 1141 Mi.] vel Ac. facite P
facunde P ut vid. (faeiunda B, fecunden PCD): fecunde A malast P
1142 parum] rogas A (*interrogative?*) 1143 est P, A n. l. 1144
porro ut *Ital.*: porro ue P: (uꝛ p)ꝛ(ro) A 1146 habeas P,
A n. l. 1147 instruxi mulieri A: instruxit mulier P 1148
donase A: dono se P consilium [tum] P

PL. facile istuc quidemst, si et illa uolt et ille autem cupit.

1150 PA. non tu scis, quom ex alto puteo susum ad summum
escenderis,
maxumum periculum inde esse ab summo ne rusum cadas? 15
nunc haec res apud summum puteum geritur: si prosen-
serit

miles, nihil efferri poterit huius: nunc quom maxume
opust dolis. PL. domi esse ad eam rem uideo siluai satis:

1155 mulieres tres, quartus tute's, quintus ego, sextus senex.
quod apud nos fallaciarum sex situmst, certo scio, 20
oppidum quoduis uidetur posse expugnari dolis.
date modo operam. AC. id nos ad te, si quid uelles,
uenimus.

PA. lepide facitis. nunc hanc tibi ego impero prouinciam.

1160 AC. impetrabis, imperator, quod ego potero, quod uoles.

PA. militem lepide et facete, laute ludificarier 25
uolo. AC. uoluptatem mecastor mi imperas. PA. scin
quem ad modum?

AC. nempe ut adsimulem me amore istius differri. PA.
tenes.

AC. quasi que istius causa amoris ex hoc matrimonio

1165 abierim, cupiens istius nuptiarum. PA. omne ordine.
nisi modo unum hoc: hasce esse aedis dicas dotalis tuas, 30
hinc senem aps te abiisse, postquam feceris diuortium:

1150 descenderis *P* 1151 indie esset (*FCD* vel in dono esset
(*B*) *P* 1152 nunc hanc *P* praesenserit *Ital. fort. recte*
1153 nihil hac ferre potuit *P* maximi (maximo *B*) *P* 1154
domi *sqq. Palaestroni continuat Lco* (cum *P*) esset *P* 1155
mulieres st res *P* sego *P* 1156-62 tantum priores partes
leguntur A 1156 sex situmst *Klotz*: sextumst ut *vid. P* (x pro
xs; i. 7), *A n. l.* 1157 posset (poset) *P* expugnare *P. A n. l.*
(pro -rei?) 1159 tacitis *P* hanc t. e. *Gruterus*: hoc tibi ego
P: tibi ego ha,nc) *A* 1161 (et) laute *Camerarius* 1162
uoluntatem *P* scin *Bothe*: [et] scin [tu] (et scintur *P^{CD}*) *P, A n. l.*
1163 amorem *P, A n. l.* differre titenis *P, A n. l* (pro -rei corr. ex
-ret?) 1164 causam *P* 1165 istius omne ordinis nuptiarum *P*:
istius nup(tia)ru(m) *PA. omne)m* (ordin)e)m *A*: corr. *Bentley* 1166
esset *P* dicat *P* 1167 abisset *P*

ne ille mox uereatur introire in alienam domum.

Ac. bene mones. PA. sed ubi ille exierit intus, istinc te
procul

ita uolo adsimulare, prae illius forma quasi spernas tuam 1170
35 quasique eius opulentitatem reuercaris, et simul
formam, amoenitatem illius, faciem, pulchritudinem
conlaudato. satin praeceptumst? Ac. teneo. satinest, si tibi
meum opus ita dabo expoliturum ut improbare non queas?

PA. sat habeo. nunc tibi uicissim quae imperabo ea discito. 1175
40 quom extemplo hoc erit factum, ubi intro haec abierit, ibi
tu ilico

facito uti uenias ornatu huc ad nos nauclerico ;
causeam habeas ferrugineam, [et] scutulam ob oculos laneam,
palliolum habeas ferrugineum (nam is colos thalassicust),
id conexum in umero laeuo, exfaillato brachio, 1180

45 praecinctus aliqui : adsimulato quasi gubernator sies ;
atque apud hunc senem omnia haec sunt, nam is piscatores
habet.

PL. quid? ubi ero exornatus quin tu dicis quid facturu'
sim?

PA. huc uenito et matris uerbis Philocomasium arcessito, 1184-5
ut, si itura siet Athenas, eat tecum ad portum cito
50 atque ut iubeat ferri in nauim si quid imponi uelit.

1168 *damnum P* (vii, p. 104) 1169 *istic P* 1170 *tuas P*
1171 *reuearis P* *ret P* 1172 *forma moenitatis P* 1173-9
extrema fere leguntur A 1175 *uissicisim P, A n. l.* (ea) *discito*
A : non discitos *P* (*pro disc. corr. ex nosc.?*) 1176 *quom Lind-*
mann : quam *P, A n. l.* *ibi] tibi P* 1177 *ueniat P, A n. l.*
ornatus -os P^{CD} *P* *ad nos om. P* 1178 *causiam Pius* : cause
hanc P, A n. l. *ferrugineam Scutarius* : ferrugenas (-es *P^{CD}*) *P,*
A n. l. *et scutulam A* : cultura *P* (i. 8) *ab P* *lanea P* 1179
is[is] P 1180 *conexum codd. Nonii* 103 : *conixum P, A n. l.*
exfaillato P cum testimonio Pauli 83 (*effaillatum*) *et Placidi c. gl. 5, 21,*
7; 63, 25 (item) cf. 67, 3 (exfabillauero) : expapillato Paulus 79,
Nonius : *ex(palliol)ato A* 1182 *hunc om. A ut vid.* 1183
sum A 1186 *it. est ethena se tecum B, it. esiam ethena se*
atecum P^{CD} 1187 *ut i.] adiubeat P. pro ati-, a pro u)* *imp.*
uelit] inponunt (-no P^{CD}) P (-nunt pro -ni fit, i. e. -ni uel it?)

nisi eat, te soluturum esse nauim : uentum operam dare.

PL. sati' placet pictura. perge. PA. ille extemplo illam
hortabitur

1190 ut eat, ut properet, ne sit matri morae. PL. múltimodis
sapis.

PA. ego illi dicam, ut me adiutorem, qui onu' feram ad por-
tum, roget.

ille iubebit me ire cum illa ad portum. ego adeo, ut tu 55
scias,

prorsum Athenas protinam abibo tecum. PL. atque ubi
illo ueneris,

triduom seruire numquam te quin liber sis sinam.

1195 PA. abi cito atque orna te. PL. numquid aliud? PA. haec
ut memineris.

PL. abeo.—PA. et uos abite hinc intro actutum ; nam illum
huc sat scio

iam exiturum esse intus. AC. celebre apud nos imperium 60
tuomst.—

PA. agite apscedite ergo. ecce autem commodum aperitur
foris.

hilarus exit : impetrauit. inhiat quod nusquam est miser.

PYRGOPOLYNICES PALAESTRIO V

1200 PY. Quod uolui ut uolui impetraui, per amicitiam et gratiam,
a Philocomasio. PA. quid tam intus fuisse te dicam diu ?

1188 ea te P 1190–1284 *deest A, nisi quod 1257–84 paucissima*
in primis et extremis versibus supersunt 1190 matri mora sit *Brix,*
rhythmica causa modice sapis *Nonius 342* ('Plautus in Milite')
(*cf. ad 1422*) 1191 adiutore *cod.* 1192 iussit *B* 1193 pro-
tinam *Bentley* : protinus *cod.* (i. 7) 1195 orna te *Ital.* : orare
cod. 1196 huc *Luchs* : hinc *cod.* 1197 iam *Merula* : nam
(non *P^{CD}*) *cod.* celebre *Camerarius* : celedre *ut vid. cod.* (sceledre

P^{CD}) 1198 peritur *cod.* 1199 hilarius *cod.* (*pro -us?*)
1200 ut uolui *Gruetius* : ut uolo *cod.* (iii. 3) 1201 quid [nam] tam
intus fuisset et (fuisse *P^{CD}*) dicam diu, *cod.* (*pro fuiss&edicam*) : *corr.*
Ussing

Py. numquam ego me tam sensi amari quam nunc ab illa
muliere.

Pa. quid iam? Py. ut multa uerba feci, ut lenta materies
fuit!

5 uerum postremo impetraui ut uolui: donauī, dedi
quae uoluit, quae postulauit; <te> quoque <ei> dono dedi. 1205

Pa. etiam me? quo modo ego uiuam sine te? Py. áge,
animo bono es,

idem ego te liberabo. nam si possem ullo modo
impetrare ut abiret, ne te abduceret, operam dedi;

10 uerum oppressit. Pa. deos sperabo teque. postremo tamen
etsi istuc mi acerbumst, quia ero te carendum est optumo, 1210

saltem id uolup est quom ex uirtute formai euenit tibi
mea opera super hac uicīna, quam ego nunc concilio tibi.

Py. quid opust uerbis? libertatem tibi ego et diuitias
dabo,

15 si impetras. Pa. reddam impetratum. Py. at gestio. Pa.
at modice decet:

moderare animo, ne sis cupidus. sed eccam ipsam, 1215
egreditur foras.

vi MILPHIDIPPA ACROTELEVTIVM
PYRGOPOLYNICES PALAESTRIO

Mi. Era, eccum praesto militém. Ac. ubi est? Mi. ad
laeuam. Ac. uideo.

1202 me tam *Camerarius*: mittam *cod* (quid tam *P^{CD}*) (*cf.* 1201)
1203 feci *Mueller*: fecit *cod.* 1204 impetrauit *cod.* (*corr.* *B²*) do.
dedi (-ei) *Brix*: dona uidere *cod.* (i. 6): dona uidero *Palmer* (*Hermath.*
9, 66) 1205 te et ei *add.* *Pylades* 1206 a. b. es *Ital.*: animo
bono (b. a. *B*) et (*in initio v.* 1207) *cod.* 1207 agotelli illibera bonam
(*B*) vel ago telliberabo nam (*P^{CD}*) *cod.*: *corr.* *Ital.*: e. te illum lib.
Ribbeck, Leo posset *cod.* uix alio modo 1208 haberet
cod. ut *uid.* (*pro* abeiret?) nec *Salmasius* 1210 optime *B*
1211 quoniam (q̄m) *B* forme uenit *cod.*: *corr.* *Camerarius* 1212
hac uicina *testatur Festus* 305: hanc uicinam *cod.* tibi *Festus*:
mihi *cod.* 1213 opus *cod.* 1214 imperatum *cod.* at modice
Camerarius: ac modico (modo *B*) *cod.* dice *P^{CD}* 1215 foris *P^{CD}*

Mi. aspicio limis, ne ille nos se sentiat uidere.

Ac. uideo. edepol nunc nos tempus est malas peiores fieri.

Mi. tuomst principium. Ac. ópsecro, tute ipsum conuenisti?

1220 ne parce uocem, ut audiat. Mi. cum ipso pol sum locuta, 5
placide, ipsae dum lubitum est mihi, otiose, meo arbitrato.

Pv. audin quae loquitur? Pa. audio. quam laeta est
quia ted adiit!

Ac. o, fortunata mulier es! Pv. ut amari uideor! Pa.
dignu's.

Ac. permirum ecastor praedicas te adiiisse atque exorasse;

1225 per epistulam aut per nuntium, quasi regem, adiri eum aiunt. 10

Mi. namque edepol uix fuit copiá adeundi atque impe-
trandi.

Pa. ut tu inclutu's apud mulieres! Pv. patiar, quando ita
Venus uolt.

Ac. Veneri pol habeo gratiam, eandémque et oro et quaeso
ut eius mihi sit copiá quem amo quemque expetesso

1230 benignusque erga me siet, quod cupiam ne grauetur. 15

Mi. spero ita futurum, quamquam multae illum sibi expe-
tessunt:

ille illas spernit, segregat hasce omnis, extra te unam.

Ac. ergo iste metus me macerat, quod ille fastidiosust,
ne óculi eius sententiam mutent, ubi uiderit me,

1235 atque eius elegantia meam extémplo speciem spernat. 20

1217 aspice *cod.* limis [oculis] *cod.* (iv. 1): oc. *del. Guictus*
uidere sentiant *cod.*: *corr. Ital., Reiz* 1218 fieri *B* 1219 tuom
éspa incipium (t. est initium *P^{CD}*) *cod.*: *corr. Camerarius* 1220
uocem *testatur schol. Aen.* 10, 532: uoci (parce nictu audiat *B*) *cod.*
locuta *Saracenus*: secuta *cod.* 1221 meo (me *B*) arbitrato (arbitrii
B) [ut uolui] *cod.* (iv. 1): ut uol. *del. Reiz* 1222 q. ad te *B* (*om.*
adiit) (? *pro* adiit te) 1223 muliër es) mulieris *B* (i. 4; v. 9, p. 70)
dubito an recte (nominatiuus antiquus) neque est cur corrigas o fortu-
natae mulieris dignus est *cod.* 1224 audisse *cod.* 1228 tan-
demque exoro *P^{CD}* 1229 expetes sunt *B* (*cf.* 1231) 1230
(ut) s. *Merula* 1231 illum multae *cod.*: *trai. Mueller metri causa*:
eum multae *Bentley* 1232 hasce *vix placet*: ab se *Ital.* 1233
vel ill' vel illic

- Mi. non faciet, (modo) bonum animum habé. Py. ut ipsa
se contemnit !
- Ac. metuo ne praedicatio tua nunc meam fórmam ex-
superet.
- Mi. istuc curauí, ut opinione illius pulchrior sis.
- Ac. si pol me nolet ducere uxorem, genua amplectar
25 atque opsecrabo ; alio modo, si non quibo impetrare, 1240
consciscam letum : uiuere sine illó scio mé non posse.
- Py. prohibendam mortem mulieri uideó. adíbon? PA.
minime ;
- nam tu te uilem feceris, si te ultro largiere :
sine ultro ueniat ; quaeritet, desideret, exspectet
- 30 sine : perdere istam gloriam uis quám habes? caue sis faxis. 1245
nam nulli mortali scio optigisse hoc nisi duobus,
tibi et Phaoni Lesbio, tam mulier sé ut amaret.
- Ac. eo intro, an tu illunc euocas foras, mea Milphi-
dippa?
- Mi. immo opperiamur dum exeat aliquis. Ac. durare ne-
queo
- 35 quin eam intro. Mi. oclusae sunt fores. Ac. ecfringam. 1250
Mi. sana non es[t].
- Ac. si amaui umquam aut si parem sapientiam [hic] habet
ac formam,
per amorem si quid fecero, clementi (hic) animo ignoscet.
- PA. ut, quaeso, amore perditast te misera ! Py. mutuom fit.
- PA. tace, ne aúdiat. Mi. quid astitisti opstupidá ? qur non
pultas ?

1236 modo(m) add. (?) Leo h. a. b. Bothe 1242 mulieri
uideo [mulieri (-rem P^{CD})] cod. : corr. Taubmann 1243 uelim
cod. 1245 sine, p. Leo : sino p. (sinon p. P^{CD}, summopere B) cod. :
nisi p. Ritschl : viv sīn' (i. q. nisi) p. 1247 mulier se Seyffert :
muuete (P^{CD}) vel uiuere (B) cod. 1248 illuc cod. : corr. Bentley
euocatus (-tum P^{CD}) cod. : corr. Seyffert aut tu illum huc euoca
Fleckeisen 1250 eam Saracenus : etiam cod. es Pylades
1251 si amaui Camerarius : simulauit cod. hic del. Bentley (cf. 1252)
1252 hic addidi (ex v. 1251) ignoscet animo Reiz 1253 te]
tuo Leo : om. P^{CD}

- 1255 Ac. quia non est intus quem ego uolo. Mi. qui scis? Ac. 40
 scio de olefactu ;
 nam odore nasum sentiat, si intus sit. Py. hariolatur.
 quia mé amat, propterea Venus fecit eam ut díuinaret.
 Ac. nescio ubi hic prope adest quem expeto uidere: olet
 profecto.
 Py. naso pol iam haecquidem plus uidet quam óculis. PA.
 caeca amore est.
- 1260 Ac. tene me ópsecro. Mi. qu? Ac. ne cadam. Mi. 45
 quid ita? Ac. quia stare nequeo,
 ita animus per oculos meos (meu') deficit. Mi. militem pol
 tu aspexisti. Ac. ita. Mi. non uideo. ubi est? Ac.
 uideres pol, si amares.
 Mi. non edepol tu illum magis amas quam ego, mea, si
 per te liceat.
 PA. omnes profecto mulieres te amant, ut quaeque aspexit.
- 1265 Py. nescio tu ex me hoc audiueris an non: nepos sum 50
 Veneris.
 Ac. mea Milphidippa, adi opsecro et congregere. Py. ut
 me ueretur!
 PA. illa ad nos pergit. Mi. uos uoló. Py. et nos te. Mi.
 út iussisti,
 eram meam eduxi foras. Py. uideo. Mi. iube ergo adire.
 Py. induxi in animum ne oderím item ut alias, quando
 orasti.
- 1270 Mi. uerbum edepol facere non potis, si accesserit prope 55
 ad te.
 dum te optuetur, interim linguam oculi praeciderunt.

1255 de olefactu *Skutsch (Philol. 59, 504)*: edepol facio (scio *B*)
cod.: pol de olfactu *Mueller (Rhein. Mus. 54, 400)*: scio edepol facile
Bothe: scio pol ego, olfacio *Lco* 1259 c. amore *Gruterus*: c. ore
cod. (pro caecãore) 1260 quor *cod.* 1261 meus *add. Haupt d.*
 (mi) *Schoell* 1263 mea (*B*) *vel me (PCD) cod.*: amem *Camerarius*
 1265 me ex *cod.*: *traí. Hermann* audieris *cod.* 1267 *vel ted*
vel uti 1268 foris *B* 1269 in *om; B* odorim *cod.* 1270
 edepol (*B*) *vel hercle (PCD, cod.* 1271 interim *om. PCD*

Py. leuandum morbum mulieri uideo. Mi. ut tremit! atque
 extimuit,
 postquam te aspexit. Py. uiri quoque armáti idem istuc
 faciunt,
 ne tu mirere mulierem. sed quid (est quod) uolt me facere?
 60 Mi. ad se ut eas: tecum uiueré uolt atque aetatem 1275
 exigere.
 Py. egon ád illam eam quae nupta sit? uir eius me depre-
 hendat.
 Mi. quín tua caussa exegit uirúm ab se. Py. qui id facere
 potuit?
 Mi. [quia] aedes dotalis huiiu' sunt. Py. itane? Mi. ita pol.
 Py. iube domum ire.
 iam ego illi ero. Mi. uide né sies in exspectatione,
 65 ne illam animi excrucies. Py. non ero profecto. abite. 1280
 Mi. abimus.—
 Py. sed quid ego uideo? PA. quid uides? Py. nescio-
 quis eccum incedit
 ornatu quidem thalassico. PA. it ad nos, uolt te profecto.
 nauclerus hicquidem est. Py. uidelicet accersit hanc iam.
 PA. credo.

1272 ut tremit *Hermann*: [uiden] ut tremit (iubent adirem *B*; cf. ad 1273) *cod.* (ii. 6) 1273 post faciunt sequitur iube domum ire in *P* (non in *A* ut vid.), quae uerba retractatoris fuisse credo qui *vv.* 1272-8 omittere uoluit: *del.*, ut ex *v.* 1278 illata, *Acidalius* 1274 [melius] mulierem *cod.* (iv. 3): melius *del. Guëtus*: eius mul. *Leo* est quod addidi iii. 11): q. (illa) *Ritschl* metacere (me tacerit *B*, met agere *PCD*): -cere *A* 1275 ad sed cas *B* (*vix recte*) 1276 ad *om.* *PCD* me deprehendat *Loewe*: μη . . . . dat *A*: metuere hendast (metuendus est *B*) *P*: med ut prendat (prehendat) *Gortz* 1277 exigit *cod.* a se *Merula*: asse[qui] (*PCD*) vel obse[quit] (*B*) *cod.* (iv. 3) quid? qui id *Camerarius* 1278 quia (*etiam A* ut vid.) *del. Reiz* (cf. ad 752). Neque quia aedes placet neque in quarto pede huius sunt iube *Weise*: iubam *cod.*: fort. iuben 1279 iam *Bothe*: itam *cod.* in ex. *Ital.*: inspectatione (exspectatione *B*, *cod.* ne sis (*ita cod.*) (illi) in ex. *Mueller* (*Rhein. Mus.* 54, 400) 1282 it ad nos *Brix*: iam (*pro itan?*) non *cod.* 1283 hanc iam. *PA.* credo *Leo* post alios: hanc — *A*: hac itam [hic] credo *P*

PLEYSICLES PALAESTRIO
PYRGOPOLYNICES

vii

- 1285 PL. Alium alio pacto propter amorem nī sciam
fecisse multa nequiter, uerear magis
me amoris caussa (huc) hoc ornatu incedere.
uerum quom multos multa admisse acceperim
inhonesta propter amorem atque aliena a bonis : 5
mitto iam, ut occīdi Achilles ciuis passus est—
1290 sed ecclm Palaestrionem, stat cum militi :
oratio alio mihi demutandast mea.
mulier profecto natast ex ipsa Mora ;
nam quaeuis alia, quae morast aequē, mora 10
minor ea uidetur quam quae propter mulieremst.
1295 hoc adeo fieri credo consuetudine.
nam ego hanc accerso Philocomasium. sed fores
pultabo. heus, ecquis hic est? PA. adulescens, quid est?
quid ueis? quid pultas? PL. Philocomasium quaerito. 15
a matre illius uenio. sī iturast, eat.
1300 omnis moratur : nauim cupimus soluere.
PY. iam dudum res paratast. i, Palaestrio,
aurum, ornamenta, uestem, pretiosa omnia
duc adiutores tecum ad nauim qui ferant. 20
omnia composita sunt quae donauī : auferat.
1305 PA. eo.—PL. quaeso hercle propera. PY. non mora-
bitur.
quid istuc, quaeso? quid oculo factumst tuo?

1284 nesciam *cod.* 1285-1303 *pauca in uitiis extant A* 1286
huc *add. Mueller Rhein. Mus.* 54, 400) 1287 9 *om. A* 1287
acceperimus (?) *Leo* 1288 *aliena Gulielmii : alienum cod.*
1290 *militi B* 1291 *allo P, A n. l.* 1298 *uis (ueis) Ritschl :*
tu eis ut uid. P (tu ais B, tu es PCD), A n. l. 1300 *absoluere*
PCD 1301 *paratast i Seyffert : paratas si B : paratast PCD, A n. l.*
1302 *pretiosa omnia Bothe : preciose (-um PCD) omne [ut ferat] P*
(ii. 5). A n. l. 1303 *duc] dum P* 1306 *quid oculus factus*
tuo B, A n. l.

PL. habeo equidem hercle oculum. PY. at laeuom dico.

PL. eloquar.

25 amoris caussa hercle hoc ego oculo utor minus,
nam si apstinuissem amorem, tamquam hoc uterer.
sed nimi' morantur me diu. PY. eccos exeunt.

1310

viii

PALAESTRIO PHILOCOMASIVM
PYRGOPOLYNICES PLEVSICLES

PA. Quid modi flendo quaeso hodie facies? PH. quid ego
ni fleam?

ubi pulcherrume egi aetatem, inde abeo. PA. ém hominem
tibi

qui a matre et sorore uenit. PH. uideo. PY. audin, Pa-
laestrio?

PA. quid uis? PY. quin tu iubes ecferrí ómniá quae istí
dedi?

5 PL. Philocomasium, salue. PH. ét tu salue. PL. materque 1315
et soror

tibi salutem me iusserunt diceré. PH. saluae sient.

PL. orant te ut eas, uentus operam dum dat, ut uelum
explicit ;

nam matri oculi si ualèrent, mecum uenissent simul.

1307-22 *paucissima in extremis versibus extant in A* 1308
amoris *Ritschl*: moris *P, A n. l.*: maris *Merula (sed vix hercule)* ego
Ital.: ago (*om. B*) *P, A n. l.* minus *Camerarius*: minem *P (cf. ad*
1309), *A n. l.* 1309 abstinuisset (-a et *B*) *P (cf. ad 1308)*, *A n. l.*
amare *Murchus (A n. l.)* tamquam *Ital.*: [quem] tam quam *P, A n. l.*
utere *P, A n. l.* 1311 fendo *P (corr. D²)*, *A n. l.* 1312 pulcher-
rume egaetatem (pulcherrimam etatem *B*) *P, A n. l.*: *corr. Ital.* inde
Ritschl: uideo (*om. P^{CD}*) *P, A n. l.* (ui *pro in*; vi. 1) mum (*om. B*)
hominem (-ne *B*) *P, A n. l.*: *corr. Leo post alios* 1313 audin *Guietus*:
audistis in (*B*) *vel* audistin (*P^{CD}*) *P, A n. l.* (*pro audin corr. ex audisti(s)?*
Fuitue in archetypo audi?) 1314 quin tu] qui intus *B* 1316
sibi *P, A n. l.* 1317 eas *Ital.*: eat *P ut vid.* (ad(uentus) *B*): eant
P^{CD}, *A n. l.* ut uelum *Ital.*: ut uallam (ut [ut] uallem *B*) *P, A n. l.*
(uall- *pro uellum, antiqua forma*) explicet *P* 1318 mechum
(moechum *P^{CD}*: haec nunc *B*) uenissent (cenissent *P^{CD}*) simul [est]
P, A n. l. (pro simul, marg. e, i. e. semul?)

PH. ibo : quamquam inuita facio : hómini pietas—PL. scio ;
sapis.

1320 PV. si non mecum aetatem egisset, hodie stulta uiueret. 10

PH. istuc crucior, a uiro me tali abalienarier,
nam tu quemuis potis es facere ut afluat facetiis ;
et quia tecum eram, propterea ánimo eram ferocior :
eam nobilitatem amittendam uideo. PV. a! ne fle. PH.
non queo,

1325 quom te uideo. PV. habe bonum animum. PH. scio ego 15
quid doleat mihi.

PA. nam nil miror, si lubenter, Philocomasium, híc eras,
(si) forma huius, mores, uirtus, attinere animum hic tuom,
quóm ego seruos quando aspicio hunc, lacrumo quia diiun-
gimur.

PH. opsecro licet complecti priu' quam proficisco? PV. licet.

1330 PH. o mi ócule, ó mi ánime. PA. ópsecro, tene mulie- 20
rem,

ne adfigatur. PV. quid istuc quaesost? PA. quia aps te
abit, animo male
factum est huic repente miserae. PV. curre intro atque
ecfero aquam.

PA. nil aquam moror, quiescat malo. ne interueneris,

1319 omni pietas scio (sit eo *PCD*) PL. [chant] sapis *P, A n. l.*
(i, p. 28): *corr. Nicmeyer* 1322 quemuis *codd. Nonii* 305 :
quamuis *P, A n. l.* potis sis (potissis) *codd. Nonii (A n. l.)* fluat
P, codd. Nonii 1323-93 *deest A* 1323 animo *codd.*
Nonii: animum cod. 1324 uide omnia hec fle (flet *B*) *cod.* (pro uideo
MĪ., i. c. MILES, a): *corr. Lindemann, Seyffert* 1325 quid] [in]quit
cod. 1326 (tu) hic *Ritschl* : (cum) hoc *Brix* 1327 si *add.*
Bugge formam h. morem *cod* : *corr. Pylades* [hic] an. attinere
hic t. *cod.* : *correxī (Harv. Stud. 9, 127)* fort. u. sic at. 1328
Quem PCD lacrumo *Ribbeck* : lacrumum *cod.* diiungimur *Camera-*
rius : diungitur *cod.* 1330 oculo *Lorenz* : oculi *cod.* (o meum
cor) *Mueller* tene *Gruterus* : te *cod.* fort. opsecro te, (ópsecro,
tene) 1331 quae post qui abste *cod.* : *corr. Seyffert* 1332
miserat currit et introm (intrem *B*) atque certo aq. *cod.* (pro curre
corr. ex -rit): *corr. Ital., Seyffert* 1333 quiescat *Luchs* : quot
(quod) *cod.*

quaeso, dum respiscit. Py. capita inter se nimi' nexa hisce
habent.

25 non placet. labra ab labellis aufer, nauta, caue malum. 1335

PL. temptabam spirarent an non. Py. aurem admotam
oportuit.

PL. si magi' uis, eam omittam. Py. nolo: retineas. PA.
fio miser.

Py. exite atque ecferte huc intus omnia quae isti dedi.

PA. etiam nunc saluto te, (Lar) familiaris, priu' quam eo.

30 conserui conseruaeque omnes, bene ualete et uiuite, 1340

bene quaeso inter uos dicatis †et me† apsentem tamen.

Py. age, Palaestrio, bono animo es. PA. eheu! nequeo
quin fleam,
quom apse te abeam. Py. fer aequo | animo. PA. scio
ego quid doleat mihi.

PH. sed quid hoc? quae res? quid uideo? lux, salue * * *

35 PL. * (salue.) iam respicisti? PH. ópsecro, quem amplexa sum 1345

hominem? perii! sumne ego apud me? PL. ne time,
uoluptas mea.

Py. quid istuc est negoti? PA. ánimus hanc modo hic re-
liquerat.

metuoque et timeo ne hoc tandem propalam fiat nimis.

1334 respiscit *Ital.*: respicit *cod.* uexam hinc habet *cod.*:
corr. Camerarius (hisce *Fleckeisen*) 1335 labram *cod.* aufer
Mueller: fer *cod.* nauta caue m. *Bugge* (malo *Lorenz*: cf. ad *Bacch.*
463): inaut acemalum (ad macellum *B*) *cod.* (vii, p. 103) 1336
spiraret *Camerarius* aurem admotam *Pareus*: non aurem (aut eum
B) at nostam *cod.*: au. adpostam (?) *Leo* [hoc] oportuit *B* (? *pro*
hop-) 1337 vel mage eam omittam *Ritschl*: amo mittam *cod.*
retineat *cod.* fio *Kayser*: flo *cod.* ret. PL. omisero (?) *Leo* 1339
Lar *add. Bothe* eo *Ital.*: ero *cod.* 1341 fort. de med vel etiam
me (mi *Palmer*) 1342 est *cod.* heu *cod.* neque quin (quini
PCD) fleat *cod.*: *corr. Ital.* 1343 (quaeso) aequo *Mueller* (*Rhein.*
Mus. 54, 401) fort. ted. . . an. aequo 1344 quae res *Seyffert*:
queris *cod.* quid *Ital.*: quod *cod.* (PL. et tu, lux mea) *Leo*
1345 (Et tu salue) iam *Niemeyer* (iii. 11) vel respicistin (Philo-
comasium?) *PH. Ritschl* (iii. 2) 1348 et *Ital.*: ut *cod.* propalam
Camerarius: proalla (proilla *B*) *cod.*

- Py. quid id est? PA. nos secundum ferri nunc per urbem
haec omnia,
1350 ne quis tibi hoc uitio uortat. Py. mea, non illorum dedi: 40
parui ego illos facio. agite, ite cum dis beneuolentibus.
PA. tua ego hoc caussa dico. Py. credo. PA. iam uale.
Py. et tu bene uale.
PA. ite cito, iam ego adsequar uos: cum ero pauca uolo
loqui.—
quamquam alios fideliores semper habuisti tibi
1355 quam me, tamen tibi habeo magnam gratiam rerum omnium; 45
et, si | ita sententia esset, tibi seruire malui
multo quam alii libertus esse. Py. habe animum bonum.
PA. eheu, quom uenit mi in mentem ut mores mutandi sient,
muliebres mores discendi, obliuiscendi stratiotici!
1360 Py. fac sis frugi. PA. iam non possum, amisi omnem 50
lubidinem.
Py. i, sequere illos, ne morere. PA. bene uale. Py. et tu
bene uale.
PA. quaeso memineris, si forte liber fieri occeperim
(mittam nuntium ad te), ne me deseras. Py. non est meum.
PA. cogitato identidem tibi quam fidelis fuerim.
1365 si id facies, tum demum scibus tibi qui bonu' sit, qui malus. 55
Py. scio et perspexi saepe. PA. uerum quom antehac,
hodie maxime
scies: immo hodie tmeorum† factum faxo post dices magis.
Py. uix reprimor quin te manere iubeam. PA. caue istuc
feceris:
dicant te mendacem nec uerum esse, fide nulla esse te,

1350 istuc *Luc's*   1351 alios *Bothe*   1353 ero *Ital.*: ego
cod.   nolo loqui *Ritschl*: eloqui *cod.*   1356 ita si *Lachmann*:
si istaec *Skutsch Herm.* 32, 92)   1357 esset *cod.*   habeo
bonum animum *cod.*: trai. *Bothe*   1358 eheu *Leo*: haecum *cod.*
(*vix interiectio*)   1359 stratiotici *Scutarius*: stratiotici *stratiotici P^{CD}*)
cod.   1362 q. ot (ut) m. *P^{CD}*   fieri occeperit *cod.*   1364
dent idem *cod.*   1366 (tum) hod. *Ital.*   1367 eorum *B*:
nerum *Camerarius*: me tuom *Leo*: fort. morum   1369 dicent *cod.*
(*cf.* 1370)   esset *cod.*   fide *Ital.*: fidele *cod.*

- 60 dicant seruorum praeter me esse fidelem neminem. 1370
 nam si honeste censeam te facere posse, suadeam ;
 uerum non potest. caue fáxis. Py. abi iam. PA. patiar
 quidquid est.
 Pv. bene uale igitur. PA. ire meliust strenue.—Py. etiam
 nunc uale.
 ante hoc factum hunc sum arbitratus semper seruom pessu-
 mum :
 65 eum fidelem mihi esse inuenio. quom egomet mecum 1375
 cogito,
 stulte feci qui hunc amisi. íbo hinc intro nunciam
 ad amores meos. sed, sensi, hinc sonitum fecerunt fores.

ix PVER PYRGOPOLYNICES

- Pv. Ne me moneatis, memini ego officium meum,
 ego tñam† conueniam illum, ubi ubi est gentium ;
 inuestigabo, óperae non parco meae. 1380
 Py. me quaerit illic. íbo huic puero obuiam.
 5 Pv. ehem, te quaero. salue, uir lepidissime,
 cumulate commoditate, praeter ceteros
 duo dí quem curant. Py. qui duo ? Pv. Mars et Venus.
 Py. facetum puerum ! Pv. intro te ut eas opsecrat, 1385
 te uolt, te quaerit, teque exspectans expetit.
 10 amanti fer opem. quid stas ? quin intro is ? Py. eo.—
 Pv. ipse illic sese iam impediuit in plagas ;
 paratae insidiae sunt : in statu stat senex,
 ut adoriatur moechum, qui formast ferox, 1390
 qui omnis se amare credit, quaeque aspexerit

1370 dicent *Leo* (cf. 1369) esset *cod.* 1371 censeat *cod.*
 1372 pa. q. e. *Pyrgopolynici* continuant alii 1373 Py.] vel PA. PA.]
 vel Py. melius est trenue *cod.* Py.] vel PA. 1374 huc sum *cod.*
 1375 inuento *cod.* ego met *Lambinus* : ego et *cod.* 1376 fecit . . .
 amisit *cod.* 1377 amores *Ital.* : mores *cod.* et sensit *cod.*
 1379 nam] iam *Camerarius* 1380 parcam *Camerarius* 1381
 ilico hinc p. *B* (pro illic eo h. p. ?) an íbon ? (ego) huic *Brix*
 1386 expetit *Pareus* : petit *cod.* (om. *B*) 1387 quin *Merula* : quid
cod. 1388 sese *Pylades* : ese *cod.* (se *PCD*) 1391 quemque *PCD*

mulier : eum oderunt qua uiri qua mulieres. 15
nunc in tumultum ibo : intus clamorem audio.—

ACTVS V

PERIPLECTOMENVS PYRGOPOLYNICES V.
CARIO LORARI SCELEDRVS

- PE. Ducite istum ; si non sequitur, rapite sublimem foras,
1395 facite inter terram atque caelum út siet, discindite.
PY. opsecro hercle, Periplectomene, te. PE. nequiquam
hercle opsecras.
uide ut istic tibi sit acutus, Cario, culter probe.
CA. quin iamdudum gestit moecho hóc abdomen adimere, 5
ut faciam quasi puero in collo pendeant crepundia.
1400 PY. perii ! PE. haud etiam, numero hoc dicis. CA. iamne
(ego) in hominem inuolo ?
PE. immo etiam priu' uerberetur fustibus. CA. multum
quidem.
1401^a * * * * *
PE. cur es ausus subigitare álienam uxorem, inprudens ?
PY. ita me dí ament, ultro uentumst ad me. PE. mentitur, feri. 10
PY. mane dum narro. PE. quid cessatis ? PY. non licet
mi dicere ?
1405 PE. dice. PY. oratus sum ad eam ut irem. PE. cur ire
ausu's ? em tibi !
PY. oiei ! sati' sum uerberatus. opsecro. CA. quam mox seco ?
PE. ubi lubet : dispennite hominem diuorsum et distendite.

1392 mulier eum *Camerarius*: mulieres eum (*P^{CD}*) vel mulierem (*B*) *cod.* 1394 *accedit A* sublimen *B*, *A n. l.* 1397 actus *P*
1400 iamne (ego) *Fleckeisen (A n. l.)*: iam tandem *Mueller (Rhein. Mus. 54, 402)* vel inuoco *P*, *A n. l.* 1401 ueretur *P* 1401^a
om. P: haec comparent in *A*: agi . . . c . . . . ams . . . . s — f . . .
m — 1405 *om. A* dic *cod.* ad eam ut irem *Ribbeck, Seyffert*:
ad te amuttire (*P^{CD}*) vel ad te uenirem (*B*) *cod.* quor ire *Seyffert*:
quirere (*P^{CD}*) vel quare (*B*) *cod.* 1406 olei *P* seco] ego *P*
(x pro xs) 1407 dispennite *testatur Nonius* 9: dispendite *A (cum B)*: distendite *P* et dispendite *P*: et distennite *Meursius*

- 15 PY. opsecro hercle te ut mea uerba aúdias priu' quam secat.
 PE. loquere. PY. non de nihilo factumst : uiduam hercle
 esse censui,
 itaque ancilla, conciliatrix quae erat, dicebat mihi. 1410
 PE. iura te non nociturum esse hómíni de hac re nemini,
 quod tu hódie hic uerberatu's aut quod uerberabere,
 20 si te saluom hinc amitemus Venerium nepotulum.
 PY. iuro per Iouem et Mauortem me nociturum nemini,
 quod ego hic hodie uapularim, iureque id factum arbitror ; 1415
 et si intestatus non abeo hinc, bene agitur pro noxia.
 PE. quid si id non faxis? PY. ut uiuam semper intestabilis.
 25 CA. uerberetur etiam, posttibi amittendum censeo.
 PY. di tibi bene faciant semper, quom aduocatus mihi bene's.
 CA. ergo des minam auri nobis. PY. quám ob rem? CA. 1420
 saluis testibus
 ut ted hodie hinc amittamus Venerium nepotulum ;
 aliter hinc non eibis, ne sis frustra. PY. dabitur. CA. magi'
 sapis.
 30 de tunica et chlamyde et machaera ne quid speres, non feres.
 LO. uerberon etiam, an iam mittis? PY. mitis sum equidem
 fustibus.
 opsecro uos. PE. soluite istunc. PY. gratiám habeo tibi. 1425
 PE. si posthac prehendero ego te híc, carebis testibus.
 PY. caussam hau dico. PE. eamus intro, Cario.—PY. seruos
 meos

1409 non de nihilo factumst *Hasper*: non dum niliblo factus (*B*)
 vel nondum donec factum est (*PCD*) *P*, *A n. l.*: nondum nihili factu's
Camerarius hercle *om.* *P* 1411 non *om.* *A* hominem *P*
 1412 tu hic ho. *Bothe*: fort. tu's ho hic uerberabere] uerberare ?
 1413 amittimus *codd. Prisciani* 1, 102 (*pro -em-?*): mittemus *A*: mitti-
 mus *P* 1414 idum (-am *PCD* et martem *P* (*D pro O*; vi, 1)
 1415 uapularim . . . . . f. *A*: uapularim iurequi f. (*B*) vel uapulo
 sed mihi id eque f. (*PCD*) *P* 1417 semper uiuam *A* 1418
 post tibi amitte dum *P* 1419 bine *A* mihi benest *A*: bene
 mihi es (*adest B*) *P*: m. uenis *Leo* 1421 te *codd.* 1422 a nobis *P*
 vel mage m. sapis] (*cf. ad v. 1100*) 1423 macra *P* 1424 an
 iam mittis *Brix*: anim (animam *PCD*) amittis *P*, *A n. l.* 1426
 vel ted arebo cestibus *P* 1427 carios *P*

eccos uideo. Philocomasium iam profecta est? dic mihi. 35

Sc. iam dudum. Py. ei mihi! Sc. magi' dicas, si scias
quod ego scio.

1430 nam illic qui | ob oculum habebat lanam nauta non erat.

Py. quis erat igitur? Sc. Philocomasio amator. Py. qui
tu scis? Sc. scio.

nam postquam porta exierunt, nihil cessarunt ilico

osculari atque amplexari inter se. Py. uae misero mihi! 40

uerba mihi data esse uideo. scelu' uiri Palaestrio,

1435 is me in hanc inlexit fraudem. iure factum iudico;

si sic aliis moechis fiat, minus hic moechorum siet,

magi' metuant, minus has res studeant. eamus ad me.

plaudite.

1429 sqq. Sc.] *vel* SERVVS 1429 *vel* mage 1430 ob oculum
habebat I — A: lanam ob oculum habebat P laeuom *add.*
Hasper (*post ob*), *Leo* (*post habebat*) *fort.* ⟨illam⟩ lanam 1432
portam A, *fort. recte* 1434 uir P 1435 in hanc inlexit fraudem
A: hanc *corr.* in hanc) inlexit fraude *ut uid.* P (hinc illexit fraude
P^{CD}, inlexit fraude in B) iure — 1437 studeant *Sceledro dedit Bothe*
1436 si] sic P moechus fuit P 1437 *vel* mage

MOSTELLARIA

ARGVMENTVM

Manu misit emptos suos amores Philolaches
Omnemque absente rem suo absumit patre.
Senem ut revenit ludificatur Tranio :
Terrifica monstra dicit fieri in aedibus
5 **E**t inde pridem emigratum. intervenit
Lucripeta faenus faenerator postulans
Ludosque rursus fit senex ; nam mutuom
Aceptum dicit pignus emptis aedibus.
Requirit quae sint : ait vicini proxumi.
10 **I**nspectat illas. post se derisum dolet,
Ab sui sodale gnati exoratur tamen.

2 absimit *cod.* (*corr.* *B*²)   4 fieri *Gruterus* : sileri *cod.* (*pro* fieri ?
vi. 1)   5 pridem *Bothe* : primum *cod.*   8 acceptum [tum] *cod.* :
corr. *Camerarius*   11 exorator *cod.* (*corr.* *B*²)

PERSONAE

TRANIO SERVVS
GRVMIO SERVVS
PHILOLACHES ADVLESCENS
PHILEMATIVM MERETRIX
SCAPHA ANCILLA
CALLIDAMATES ADVLESCENS
DELPHIVM MERETRIX
THEOPROPIDES SENEX
MISARGYRIDES DANISTA
SIMO SENEX
PHANISCVS SERVVS
PINACIVM (?) SERVVS
SPHAERIO (?) SERVVS
LORARII

SCAENA ATHENIS

(P)IN(A)CIYM *in titulo IV. i in A*
de nomine SPHAERIO vid. ad v. 419

ACTVS I

I. i

GRVMIO   TRANIO

- GR. EXI e culina sis foras, mastigia,
 qui mi inter patinas exhibes argutias.
 egredere, erilis permities, ex aedibus.
 ego pol te ruri, si uiuam, ulciscar probe.
- 5 {exi,} exi, inquam, nidoricupi, nam quid lates? 5
 TR. quid tibi, malum, hic ante aedis clamitatioſt?
 an ruri censes te esse? apſcede ab aedibus.
 abi rús, abi díerecte, apſcede ab ianua.
 em, hoccine uolebas? GR. perii! qur me uerberas? 9-10
- 10 TR. quia uiuis. GR. patiar. sine modo adueniat senex.
 sine modo uenire saluom quem apſentem comes.
 TR. nec ueri simile loquere nec uerum, frutex,
 comesse quemquam ut quisquam apſentem poſſiet.
 GR. tu urbanus uero scurra, deliciae popli, 15
- 15 rus mihi tu obiectas? sane hoc, credo, Tranio,
 quod te in pistrinum scis actutum tradier.
 cis hercle paucas tempeſtates, Tranio,
 augebis ruri numerum, genu' ferratile.
 nunc, dum tibi lúbet licetque, pota, perde rem, 20
- 20 corrumpé * erilem aduſcentem optumum;
 dies noctesque bibite, pergraecaminei,
 amicas emite, liberate: pascite
 parasitos: opsonate pollucibiliter.
 haecine mandauit tibi, quom peregre hinc it, senex? 25
- 25 hoccine modo hic rem curatam offendet suam?
 hoccine boni esse officium serui existumas
 ut eri sui corrumpat et rem et filium?

5 exi *addidi dubitanter, nam inquám displicet* -cupi nam] culine
 (i.e. -nae) B², unde nidor e culina *Pylades* 6 clamatioſi *cod.*: *corr.*
Acidalius 9, 10 *en cod.* 12 saluos *cod.* (*corr.* B²) 16 hoc
om. P^{CD} et fort. cod. 17 sis *cod.* 21 corrumpé (porro) (?) *Leo*
Vide ne lacera pagina in P^{BC} fuerit; cf. ad v. 57 25 it *Bothe* (iit
Ital.) . ut *cod.* (*pro iit*)

- nam ego illúm corruptum duco quom his factis studet ;
 30 quo nemo adaeque iuuentute ex omni Attica
 antehac est habitus parcus nec magi' continens, 30
 is nunc in aliam partem palmam possidet.
 uirtute id factum tua et magisterio tuo.
 TR. quid tibi, malum, méd aut quid ego agam curatios ?
 35 an ruri, quaeso, non sunt quos cures boues ?
 lubet potare, amare, scorta ducere. 35
 mei tergi facio haec, non tui fiducia.
 GR. quam confidenter loquitur [fue] ! TR. at te Iuppiter
 dique omnes perdant ! (fu !) oboluisti alium
 40 (germana inluuies, rusticus, hircus, hara suis),
 canem, capram commixtam. GR. quid uis fieri ? 40
 non omnes possunt olere unguenta exotica,
 si tú oles, neque superiores accumbere
 44-5 neque tam facetis quam tu uiuis uictibus.
 tu tibi istos habeas turtures, piscis, auis,
 sine me aliato fungi fortunas meas. 45
 tu fortunatu's, ego miser : patiunda sunt.
 49-50 meum bonum me, te tuom maneat malum.
 TR. quasi inuidere mihi hoc uidere, Grumio,
 quia mihi bene est et tibi male est ; dignissimumst :
 decet méd amare et te bubulcitarier, 50
 me uictitare pulchre, te miseris modis.
 55 GR. o carnificium cribrum, quod credo fore,
 ita te forabunt patibulatum per uias
 stimulis, * si huc reueniat senex.
 TR. qui scis an tibi istuc eueniat priu' quam mihi ? 55

29 dico *B*² 31 *vel* mage 34 *vel* me (*ita* *cod.*) 38 fue
del. Ritschl (cf. v. 39) 39 *fu* *add. Ritschl (cf. v. 38)* 40 *fort.*
 rustica, *nam* rústicus hircus *suspectum* sui *cod.* 41 canes
 capro commixta *Scaliger*: caeno *κορῶν* commixte *Leo* 43 supe-
 riores *Leo*: superior *PCD*, superior quam erus *B* 46 tibi obustos
 (*pro t. habe istos?*) *codd. Seruii in buc. 1, 58* aueis *B*¹ 47 aleato
cod. (vulgaris forma): aliatum *alii* 53 *vel* me (*ita* *cod.*) 55
 carnificum *cod.*: *corr. Pylades* 57 *st.* (carnufices) *Leo*; *cf. ad v. 21*

GR. quia numquam merui, tu meruisti et nunc meres.

TR. orationis operam compendi face, 60
nisi te mala re magna mactari cupis.

GR. eruom daturin estis bubus quod feram?

60 date aes inhonestis : agite, porro pergite
quoniam ocepistis : bibite, pergraecamini,
este, efercite uos, saginam caedite. 65

TR. tace atque abi rús. ego ire in Piraeum uolo,
in uesperum parare piscatum mihi.

65 eruom tibi aliquis cras faxo ad uillam adferat.

quid est quod tu me nunc optuere, furcifer?

GR. pol tibi istuc credo nomen actutum fore. 70

TR. dum interea sic sit, istuc 'actutum' sino.

GR. ita est. sed unum hoc scito, nimio celerius
70 uenire quod obest quam illuc quod cupide petas.

TR. molestus ne sis nunciam, i rus, te amoue.

ne tu hercle praeterhac mihi non facies moram.— 75

GR. satin abiit neque quod dixi flocci existumat?
pro di immortales, opsecro uostram fidem!

75 facite huc ut redeat noster quam primum senex,
triennium qui iam hinc abest, priu' quam omnia
periere, et aedes et ager; qui nisi huc redit,
paucorum mensum sunt relictæ reliquiae. 80

nunc rus abibo. nam eccum erilem filium

80 uideo, corruptum | ex adolescente optumo.—

ii

PHILOLACHES

Recordatu' multum et diu cogitau

argumentaque in pectus multa instituí 85

ego, atque in meo corde, si est quod mihi cor,

62 seruom *cod.* (*corr.* B²) daturi *cod.* 63 data es in(h)onestis
cod. (*corr.* B²) 64 ocepisti B²PCD bibi *cod.* (*corr.* B²) 65
efercite *Camerarius* : eferute (ec ferite B) *cod.* 69 quod tu (B)
vel quid tu (PCD) i.e. quid est? quid tu) *cod.* 71 intereas *cod.*
73 obest *scripsi* : moleste *cod.* (*cf.* v. 74) ueniet quod noles *Leo* 74
vel sic *distingue* sis, nunciam i 75 [erres] hercle *cod.* (iv. 3) : erres
del. *Spengel* 80 huc] nunc *Ritschl* 81 mensuum *cod.* 83
corruptum (tam) *Pradel de praepos.* p. 543

eam rem uolutaui et diu disputaui,
 hominem quoui' rei, quando natus est 5
 similem esse arbitrarer simulacrumque habere
 90 id repperi iam exemplum.
 nouarum aedium esse arbitro similem ego hominem
 quando hic natus est. ei rei argumenta dicam.
 atque hoc hau uidetur ueri simile uobis, 10
 at ego id faciam esse ita ut credatis.
 95 profecto esse ita ut praedico uera uincam.
 atque hoc uosmet ipsi, scio, proinde uti nunc
 ego esse autumo, quando dicta audietis
 [mea], haud aliter id dicetis. 15
 auscultate, argumenta dum dico ad hanc rem :
 100 simul gnaruris uos uolo esse hanc rem mecum.
 aedes quom extemplo sunt paratae, expolitae,
 factae probe examussim,
 laudant fabrum atque aedes probant, sibi quisque inde 20
 exemplum expetunt,
 sibi quisque similis uolt suas, sumptum, operam (parum)
 parcunt suam.
 105 atque ubi illo immigrat nequam homo, indiligens
 cum pigra familia, inmundus, instrenuos,
 hic iam aedibus uitium additur, bonae quom curantur male ;
 atque illud saepe fit : tempestas uenit, 25
 confringit tegulas imbricesque : ibi
 110 dominus indiligens reddere alias neuolt ;
 uenit imber, lauit parietes, perpluont,
 tigna putefacit, perdit operam fabri :

87 uol. eam rem *Weise*, nam diū (*bisyll.*) placet 88 n. esset
Leo: natust *Schoell* (*anap.*) 89 an arbitram? (*cf. ad 91*) 91
 arbitror *B²PCD* 92 hic *del. Lorenz* 93-5 retractatoris esse credit
Ritschl, fort. recte 95 ita esse *cod.*: *trai. Bentley* 98 mea
del. Hermann 100 uos *Camerarius*: uo *cod.* 104 simile
 suo is sua *cod.*: *corr. Ritschl, Spengel* sumptu *B* parum *addidi*
 105 indiligens[que] *cod.*: que *del. Pylades* 106 instr. *Ital.*: strenuus
cod. (v. 9, 8) 108 vel illuc 112 putrefacit *cod.* (püt-) perdit
Bergk: per *cod.* (*pro* perđ; *i. e.* perdit, vii. 4)

- 30 nequior factus iam est usus aedium.
 atque ⟨ea⟩ haud est fabri culpa, sed magna pars
 morem hunc induxerunt : si quid nummo sarciri potest, 115
 usque mantant neque id faciunt donicum
 parietes ruont : aédificantur aedes totae denuo.
- 35 haec argumenta ego aedificiis dixi ; nunc etiam uolo
 dicere uti hómīnes aedium esse similis arbitremini.
 primumdum parentes fabri liberum sunt : 120
 i fundamentum supstruont liberorum ;
 extollunt, parant sedulo in firmitatem,
 40 et ut ⟨et⟩ in usum boni et in speciem
 poplo sint sibi que, hau materiae reparcunt
 nec sumptus ibi sumptui ducunt esse ; 125
 expoliunt : docent litteras, iura, leges,
 sumptu suo et labore
- 45 nituntur ut alii sibi esse illorum similis expetant.
 ad legionem quom ita * * * adminiculum is danunt
 tum iam, aliquem cognatum suom. 130
 eatenus abeunt a fabris. unum ubi emeritum est stipendium,
 igitur tum specimen cernitur quo eueniat aedificatio.
- 50 nam ego ad illud frugi usque et probus fui
 in fabrorum potestate dum fui.
 postea quom immigrauī ingenium in meum, 135
 perdi di operam fabrorum ilico oppido.
 uenit ignauia, ea mi tempestas fuit,
 55 mihi aduéntú suo grandinem imbrem[que] attulit ;

114 ea add. *Hermann* 115 morem *Lambinus* : moram *cod.*
 hanc *B²PCD* 119 adicere (*scil.* argumenta) (?) *Leo* 121 i (ei)]
 et *PCD* et *fort. cod.* 123 et add. *Schoell* vel uti *B* 124
 neparcunt *B²* 125 esse ducunt *cod.* : *trai. Schoell, ut integer tetram.*
fiat 129 comita comitum *B²* *cod.* lacunam in *PA* (*cf.* 151) *sic*
explevit Leo ⟨paratos mittunt⟩ 131 eatenus. abeunt *distinxit Leo*
 unum *del. Ritschl, cui ubi emer displicet* 133 fui frugi *Schoell, fave*
allitteratione 135 quom *Gnietus* : quam *cod.* emigraui *B²* in
 ingenium *cod.* : *trai. Bothe* 138 vel mi : ⟨et⟩ mi *Leo* que *del.*
Bothe (cf. 105, 144)

- haec uerecundiam mi et uirtutis modum
 140 deturbauit detexitque a me ilico ;
 postilla optigere eam neglegens fui.
 continuo pro imbre amor aduenit tunc cor meum†,
 is usque in pectus permanauit, permadefecit cor meum. 60
 nunc simul res, fides, fama, uirtus, decus
 145 deseruerunt : ego sum in usu factus nimio nequior.
 atque edepol ita haec tigna umiditate putent : non uideor
 mihi
 sarcire posse aedis meas quin totae perpetuae ruant,
 cum fundamento perierint nec quisquam esse auxilio queat. 65
 cor dolet quom scio ut nunc sum atque ut fui,
 150 quo neque industrius de iuuentute erat
 * * * * arte gymnastica :
 disco, hastis, pila, cursu, armis, equo
 uicitabam uolup, 70
 parsimonia et duritia disciplinae alieis eram,
 155 optumū quique expetebant a me doctrinam sibi.
 nunc, postquam nihili sum, id uero meopte ingenio rep-
 peri.

PHILEMATIUM SCAPHA PHILOLACHES iii

PHILEM. Iam pridem ecastor frigida non laui magi' lubenter
 nec quom me melius, mea Scapha, rear esse defecatam.

Sc. euentus rebus omnibus, uelut horno messis magna

160 fuit. PHILEM. quid ea messis attinet ad meam lauationem ?

139 domum *Fay, fort. recte* 140 detexitque *Camcrarius* :
 [textit⁷ detexitque *cod.* (iv 3) *vel me (ita cod.)* 141 optigere *cod.*
 (optinere *B*²) ea *Seuffert* 142 in cor meum (*cf.* 143)] tetigit
 guttis grandibus *Leo (ex Front. p. 27)* 144 decus[que] *cod.* : que
del. Bothe 146 umiditate *Ussing* ; umide *cod.* : umide (iam) *Hermann*
 putant *cod.* (*corr. B*²) uideo *cod.* 148 cum *Ritschl* :
 [quin] cum *cod.* (*pro quom?* iv. 3 ; *cf. Mil. 172*) 151 lacunam in *PA*
 (*cf. 129*) sic *explcuit Ussing* (quisquam nec clarior) 152 filia *cod.*
 (*corr. B*²) 154 parsimoniae duritia *cod.* : *corr. Ital.* 155 tam e
cod. (*corr. B*²) 157 *vel mage* 159 *vel eucust* *vel omnibust*

- 5 Sc. nihilo plus quam lauatio tua ad messim. PHILOL. o
 Venu' uenusta,
 haec illa est tempestas mea, mihi quae modestiam omnem
 detexit, tectus qua fui, quom mihi Amor et Cupido
 in pectus perpluit meum, neque iam unquam optigere
 possum :
 madent iam in corde parietes, periere haec oppido aedes. 165
- 10 PHILEM. contempla, amabo, mea Scapha, satin haec me
 uestis deceat.
 uolo mé placere Philolachi, meo ocello, meo patrono.
 Sc. quin tu te exornas moribus lepidis, quom lepida tute es?
 non uestem amatores amant mulieri', sed uestis fartim.
 PHILOL. ita me di ament, lepidast Scaphá, sapit scelesta 170
 multum.
- 15 ut lepide res omnis tenet sententiasque amantum !
 PHILEM. quid nunc? Sc. quid est? PHILEM. quin me
 aspice et contempla ut haec me deceat.
 Sc. uirtute formai [id] euenit te ut deceat quidquid habeas.
 PHILOL. ergo ob istoc uerbum te, Scaphá, donabo ego
 hodie—áliqui
 neque patiar te istanc gratiis laudasse, quae placet mi. 175
- 20 PHILEM. nolo ego te adsentari mihi. Sc. nimi' tuquidem
 stulta es mulier.
 eho, mauis uituperarier falso quam uero extolli ?
 equidem pol uel falso tamen laudari multo malo
 quam uero culpari aut meam speciem alios inridere. 179-80
 PHILEM. ego uerum amo, uerum uolo dici mi : mendacem
 odi.

163 tectusque *cod.* (*corr. B²*) quom *Ritschl* : quam *cod.*, *fort. recte*
 164 optigere *cod.* 167 me *Bothe* : meo *cod.* philolacheti *cod.*
 168 quid tu te ex., mo. lep. quom *Bothe, Ritschl, fort. recte* 170
 lepidast *Gruterus* : lepida *cod.*, (iii. 3) 171 o. mores *Bergk* : o. res *cod.* :
 res omnis *Camerarius* 172 deceat *Camerarius* : decet *cod.* 173
 formae id *cod.* : id *del.* (?) *Leo*, nam *elisis syllabae -ae in genetivo displicet*
 174 istuc *Brix* : hoc *cod.* (*pro iste hoc? cf. v. 175 hanc pro istanc*)
vix hodie 175 istanc] hanc *P^{CD}* 176 quidem tu *P^{CD}*

- Sc. ita tu me ames, ita Philolaches tuo' té amet, ut uenu- 25
 sta es.
- PHILOL. quid ais, scelesta? quo modo adiurasti? ita ego
 istam amarem?
- quid istaéc me, id qu' non additum est? infecta dona facio.
 185 periisti: quod promiseram tibi dono perdidisti.
- Sc. equidem pol miror tam catam, tam doctam te et bene
 edúctam
 nunc stultam stulte facere. PHILEM. quin mone quaéso, 30
 si quid erro.
- Sc. tu ecastor erras quae quidem illum exspectes unum atque
 illi
 morem praecipue sic geras atque alios asperneris.
- 190 matronae, non meretricium est unum inseruire amantem.
- PHILOL. pro Iuppiter! nam quod malum uorsatur meae
 domi illud?
- di deaque omnes me pessumis exemplis interficiant, 35
 nisi ego illam anum interfecero siti fameque atque algu.
- PHILEM. nolo ego mihi male te, Scaphá, praecipere. Sc.
 stulta es plane
- 195 quae illum tibi aeternum putes fore amicum et beneuolentem.
 moneo ego te: te ille deseret aetate et satietate.
- PHILEM. non spero. Sc. insperata accidunt magi' saepe 40
 quam quae speres.
- postremo, si dictis nequis perduci ut uera haec credas
 mea dicta, ex factis nosce rem. uides quaé sim et quae
 fui ante.
- 200 nihilo ego quam nunc tu * * * * *

184 cura *cod.* (*corr. B²*)   185 dona *cod.* (*corr. B¹*): doni (?) *Leo*
 186 catam *Pius*: captam *cod.*   doctam] docilem *Leo*   eductam
Camerarius: doctam *cod.*   187 nunc *Bothe*: non *cod.* (vii. 2)
 stultam *B²*: sta i tam *cod.* 'a pro u; vi. 1)   189 asperneres *cod.*
 (-ris *B²*) (? pro -re)   191 domi illud *Camerarius*: domillum *cod.*
 192 me omnes *Ritschl*, cui omnes me *displicet*   194 mei *cod.* 'pro
 mehi vel mehei, *antiqua forma*)   195 putas *PCD*   197 vel
 mage   199 et quae] *fort.* atqui

* * * * * amata sum; atque uni modo gessi 200^a
morem :

45 qui pol me, ubi aetate hoc caput colorem commutavit,
reliquit deseruitque me. tibi idem futurum credo.

PHILOL. uix comprimor quin inuolem illi in oculos stimula-
trici.

PHILEM. solam ille me soli sibi suo (súmptu) liberauit :
illi me soli censeo esse oportere opsequentem. 205

50 PHILOL. pro di immortales, mulierem lepidam et pudico
ingenio !

bene hercle factum et gaudeo mihi nihil esse huius caussa.

Sc. incita ecastor tu quidem es. PHILEM. quapropter?

Sc. quae istuc (cures),

ut te ille amet. PHILEM. quur opsecro non curem? Sc.
libera es iam.

tu iam quod quaerebas habes : ill' te nisi amabit ultro, 210

55 id pro capitú tuo quod dedit perdidit tantum argenti.

PHILOL. perii hercle, ni ego illam pessumis exemplis eni-
casso !

illa hanc corrumpit mulierem malesuada †uitilenat.

PHILEM. numquam ego illi possum gratiam referre ut meri-
tust de me.

Scapha, id tu mihi ne suadeas ut illum minoris pendam. 215

60 Sc. at hoc únum facito cogites : si illum inseruibus solum
dum tibist nunc haec aetatula, in senecta male querere.

PHILOL. in anginam ego nunc me uelim uorti, ut ueneficae
illi

fauces prehendam atque enicem scelestam stimulatricem.

200, 200^a (minus fui pulchra et uenusta et nihilo Minus ego quam
nunc tu) *Seyffert* 204 post 205 *cod.* (prius om. propter homocoarch.) :
corr. Ritschl sumptu *add. Bentley* 205 illi *Fleckeisen* : [solam] illi
cod. (cf. v. 204) me *Cambrarius* : meo *cod.* 208 inciste ecastor
(B) vel castor (PCD) *cod.* cures *add. Pylades* 211 tuo capite
Bentley 213 cantilena *Ussing* vix malesuadã uiti plena 217
tibist . . . aetatula *Klotz* : tibi . . . aetatulast *cod.* (cf. ad *Merc.* 330)
aetatlast vix ferendum, nullo modo senecta in *del.* (?) *Fleckeisen*

- 220 PHILEM. eundem ánimum oportet nunc mihi esse gratum,
 ut impetraui,
 atque olim, priu' quam id extudi, quom illi subblandiebar. 65
 PHILOL. di(ui) me faciant quod uolunt, ni ob istam orationem
 te liberasso denuó et ni Scapham enicasso.
 Sc. si tibi sat acceptum est fore tibi uictum sempiternum
 225 atque illum amatorem tibi proprium futurum in uita,
 soli gerundum censeo morem et capiundas crinis. 70
 PHILEM. ut fama est homini, exin solet pecuniam inuenire.
 ego si bonam famam mihi seruasso, sat ero diues.
 PHILOL. siquidem hercle uendundust pater, uenibit multo
 potius
 330 quam te me uiuo umquam sinám egere aut mendicare.
 Sc. quid illis futurum est ceteris qui té amant? PHILEM. 75
 magis amabunt,
 quom (me) uidebunt gratiam referre (bene mere)nti.
 PHILOL. utinam meus nunc mortuos pater ad me nuntietur,
 ut ego exheredem me meis bonis fáciam atque haec sit heres.
 235 Sc. iam ista quidem apsumpta res erit: dies nóctesque
 estur, bibitur,
 neque quisquam parsimoniám adhibet: sagina plane est. 80
 PHILOL. in té hercle certumst principi ut sim parcus ex-
 periri,
 nam neque edes quicquam neque bibes apud mé his decem
 diebus.
 PHILEM. si quid tu in illum bene uoles loqui, id loqui
 licebit:
- 240 nec recte si illi dixeris, iam ecastor uapulabis.

220 *vel sic distingue esse, gr. ut im. impetrauit cod.* 222 diui
Bothe: di cod. mi (mei) *Pius* 223 *caspam cod.* 227
sole cod. (corr. B²) 232 *me add. Gruterus* r. bene merenti
Camerarius, Bentley: referenti cod. (iii. 11): r. rem ferenti Gruterus
 233 *nunc meus B²PCD, unde n. m. emortuos Schoell* 234 *meis*
me cod.: trai. Schoell 235 *quidem absumpta [quidem] cod.* 237
principe (-pi) Bentley: principium cod. 238 *vel med his decem*
Bentley: isdec cod. (vii, p. 104)

- 85 PHILOL. edepol si summo Ioui bo(nó) argento sacrificassem,
 pro illius capite quod dedi, numquam aeque id bene locassem.
 uideas eam medullitus me amare. oh! probus homo sum:
 quae pro me caussam diceret, patronum liberaui.
 Sc. uideo enim te nihili pendere prae Philolache omnis 245
 homines.
- 90 nunc, ne eius caussa uapulem, tibi potius adsentabor,
 si acceptum sat habes, tibi fore illum amicum sempiter-
 num.
 PHILEM. cedo mi speculum et cum ornamentis arculam
 actutum, Scapha,
 ornata ut sim, quom huc adueniat Philolaches uoluptas mea.
 Sc. mulier quae se suamque aetatem spernit, speculo ei 250
 usus est:
- 95 quid opust speculo tibi quae tute speculo speculum es
 maxumum?
 PHILOL. ob istuc uerbum, ne nequiquam, Scapha, tam
 lepide dixeris,
 dabo aliquid hodie peculi—tibi, Philematium mea.
 PHILEM. suo quique loco uiden capillum sati' compositumst
 commode?
 Sc. ubi tu commoda es, capillum commodum esse credito. 255
- 100 PHILOL. uah! quid illá pote peius quicquam mulieri me-
 morarier?
 nunc adsentatrix scelesta est, dudum aduorsatrix erat.
 PHILEM. cedo cerussam. Sc. quid cerussa opust nám?
 PHILEM. qui malas oblinam.

241 iouiui (-bo?) *cod.* (ioui uiuo *B*²) (vii. p. 105): Ioui probo
Schoell: Ioui boui eo *Leo* 242 locassem *Guietus*: collocassem
cod. 243 uideas *Schoell*: [ut] uideas *cod.* (iv. 3) 245 enim
cod. *Varronis de L. L.* 9, 54: *om. cod., fort. recte* (iv. 3) 247 Is
cod. 249 adueniat *Ritschl*: ueniat *cod.* 250 ei usus est *Came-*
rarius: elusa est *cod.* (i. 6) 252 dixerit *B*² 253 perculi *cod.*
*(corr. B*²) 254 capillum (*gen. neut.*) *testatur Nonius* 198: capillus
cod. compositust *cod.* 255 commodes *cod.* (e pro -a e-) 256
 vel illac memorarier *Ital.*: morarier *cod.* 258 opost *ut vid. cod.*

- Sc. una operá | ebur atramento candefacere postules.
 260 PHILOL. lepide dictum de atramento atque ebore. eugae!
 plaudo Scaphae.
 PHILEM. tum tu igitur cedo purpurissimum. Sc. non do. 105
 scita es tu quidem.
 noua pictura interpolare uis opus lepidissimum?
 non istanc aetatem oportet pigmentum ullum attingere,
 neque cerussam neque Melinum neque aliam ullam offi-
 ciam.
 265 PHILEM. cape igitur speculum. PHILOL. ei mihi misero!
 sauium speculo dedit.
 nimi' uelim lapidem qui ego illi speculo dimminuam caput. 110
 Sc. linteum cape atque exterge tibi manus. PHILEM. quid
 ita, opsecro?
 Sc. ut speculum tenuisti, metuo né olant argentum manus:
 ne usquam argentum te accepisse suspicetur Philolaches.
 270 PHILOL. non uideor uidisse lenam callidiorem ullam alteras.
 ut lepide atque astute in mentem uenit de speculo malae! 115
 PHILEM. etiamne unguentis unguendam censes? Sc. minime
 feceris.
 PHILEM. quapropter? Sc. quia ecástor mulier recte olet
 ubi nihil olet.
 nam istae ueteres, quae se unguentis unctitant, interpoles,
 275 uetulae, edentulae, quae uitia corporis fuco occultunt,
 ubi sese sudor cum unguentis consociauit, ilico 120
 itidem olent quasi quom una multa iura confudit coquos.
 quid olant nescias, nisi id unum út male olere intellegas.
 PHILOL. ut perdocte cuncta callet! nihil hac docta doctius.
 280 uerum illuc est: maxuma adeo pars uostrorum intellegit,

259 opera (era) Schoell: vix operan 264 offugiam cod. 266
 diminuat cod. (corr. B²) 270 alteram B² 271 sp. mane
 PCD 274 vel istaec 275 occultunt schol. Verg. Georg. 4. 39:
 occultant cod. 277 unam cod. (vii. 4) (corr. B²) 278 olant
 (-leant) Lambinus: oleas cod. ut Camerarius: ni cod.: nimis Son-
 nenschein 280 illuc esse codd. Gellii 20, 6, 12 (i. e. ess'?): illud (pro
 illuc; i. 7) est cod. maxima codd. Gellii: maximam (-um PCD) cod.

- 125 quibus anus domi sũnt uxores, quae uos dote meruerunt.
 PHILEM. agedum contempla aurum et pallam, satin haec
 (me) deceat, Scapha.
 Sc. non me istuc curare oportet. PHILEM. quẽm opsecro
 igitur? Sc. eloquar :
 Philolachem, is ne quid emat, nisi quod tibi placere censeat. 284-5
 nãm amator meretricis mores sibi emit auro et purpura.
- 130 quid opust, quod suom esse nolit, ei ultro ostentariet?
 purpura aetati occultandaest, aurum turpi mulieri.
 pulchra mulier nuda erit quam purpurata pulchrior :
 poste nequiquam exornata est bene, si morata est male. 290
 pulchrum ornatum turpes mores peius caeno conlinunt.
- 135 nam si pulchra est nimis ornata est. PHILOL. nimi' diu
 apstineo manum.
 quid hic uos diu agitis? PHILEM. tibi me exorno ut
 placeam. PHILOL. ornata es satis.
 abi tu hinc intro atque ornamenta haec aufer. sed, uolup-
 tas mea,
 mea Philematium, potare tecum conlibitum est mihi. 295
 PHILEM. et edepol mihi tecum, nam quod tibi lubet idem
 mihi lubet,
 140 mea uoluptas. PHILOL. em istuc uerbum uile est uiginti
 minis.
 PHILEM. cedo, amabo, decem : bene emptum tibi dare hoc
 uerbum uolo.
 PHILOL. etiam nunc decem minae apud te sunt ; uel
 rationem puta.
 triginta minas pro capite tuo dedi. PHILEM. quæ exprobras? 300

282 me *add. Camerarius* 283 curare istuc *cod. : trai. Guinctus*
 284, 285 is *B²D¹ : us cod. sibi Schoell : tibi cod.* 287 ei *Pylades :*
e cod. (te B²PCD) 288 aetate *cod. (aetas B²) (vix pro -tis)* turpe *B²*
 290 postea *cod.* 291 *cf. Poen. 306* continent *cod.* 292 si *Came-*
rarius : nesi cod. manu cod. 293 diu *del. Weisc : duae Came-*
rarius 295 mihi *Bentley : mihi [libet] cod. (cf. 296)* 296 idem]
 id *B²* 297 eam ist. *cod. corr. B²)* 298 decem *Acidalius : decum*
cod. (pro dec, i. e. decem ; cf. ad v. 238.) 299 fort. decemne ap.

PHILOL. egone id exprobrem, qui mihimet cupio id oppro-
brarier ?

nec quicquam argenti locaui iam diu usquam aeque bene. 145

PHILEM. certe ego, quod te amo, operam nusquam melius
potui ponere.

PHILOL. bene igitur ratio accepti atque expensi inter nos
conuenit :

305 tu me amas, ego té amo ; merito id fieri uterque existumat.

haec qui gaudent, gaudeant perpetuo suo semper bono ;

qui inuident, ne umquam eorum quisquam inuideat prosus 150
commodis.

PHILEM. age accumbe igitur. cedo aquam manibus, puere,
appone hic mensulam.

uide tali ubi sint. uin unguenta ? PHILOL. quid opust ?
cum stacta accubo.

310 sed estne hic meu' sodalis qui huc incedit cúm amica sua ?

is est, Callidamates cum amica incedit. eugae ! oculus meus,
conueniunt manuplares eccos : praedam participes petunt. 155

CALLIDAMATES DELPHIVM iv

PHILOLACHES PHILEMATIVM

CA. Aduorsum ueniri mihi ad Philolachem
uolo temperi. audi, em tibi imperatum est.

315 nam illi ubi fui, inde ecfugi foras,

ita me ibi male conuiui sermonisque taesumst.

nunc comissatum ibó ad Philolachetem, 5

ubi nos hilari ingenio et lepide accipie(n)t.

ecquid tibi uideor mamma-madere ?

302 iam *Camerarius* : tam *cod.* 303 opera manus quam *cod.*
(*corr. B²*) 307 *post 308 cod. : trai. Acidalius* 307 *commodi*

cod. (corr. B²) 308 *mensulam testatur Priscianus I, 114 : mensam*
cod. (v. 8) 309 *stacte B²* 311 *cum amica [cum] cod. (ii. 2) (eccum*

B²) : cum del. Bothe 313 *uenire cod. Philolachetem Hermann*

315 *fuit cod.* 316 *ibí om. B¹* *taesumst Pareus : tesunt cod.*

318 *et lepide B² : elepida cod.* *accipient Lorenz : accipiet cod.*

319 *mammam adire cod. (cf. 331) : vel ma-ma-madere (metri causa)*

- DE. semper istoc modo 320
moratus tuitet debebas.
- 10 CA. uisne ego te ac tu me amplectare?
DE. si tibi cordi est face[re], licet. CA. lepida es.
duce me amabo. DE. caue [ne] cadas, asta.
CA. o—o— ocellu's meus; 325
tuos sum alumnus, mel meum. 325^a
- 15 DE. caue modo ne prius in uia accumbas
quam illi, ubi lectust stratu', coimus.
CA. sine, siné cadere me.
DE. sino. CA. sed et hoc quod mihi in manus est: 328^a
DE. si cades, non cades quin cadam tecum.
- 20 CA. iacentis tollet postea nos ambos aliquis. 330
DE. madet homo. CA. tun me ais mamma-
madere?
DE. cedo manum, nolo equidem te adfigi.
CA. em tene. DE. age, i simul. CA. quo ego
eam? (DE.) an (ne)scis?
CA. scio, in mentem uenit modo: nemp' domum eo co- 334-5
missatum.
- 25 DE. immo, istuc quidem. CA. iam memini. 335^a
- PHILOL. num non uis me obuiam his ire, anime mi?
illi ego ex omnibús optume uolo.
iam reuortar. PHILEM. diu ést 'iam' id mihi.
CA. ecquis hic est? PHILOL. adest. CA. eu, Philo-
laches,
- 30 salue, amicissime mi omnium hominum. 340

321 fort. ('iamb. dim. acat.') moratu's uti eb-ebibas vel ut eb-eb-ebibas
(cf. *Trin.* 250 quo debet pro quod ebibit) 322 amplectare
Pylades: amplectere cod. 323 corde cod. face *Spengel*, metri
causa 324 vel DE. amabo, caue ne *delevi*. metri causa 325^a
sum *B*²: suum cod. 326 accubas cod. (corr. *B*²) 328^a et om. *PCD*
manu *B*² 329 clades quin (dades quin *PCD*) cod. (corr. *B*²) 331
me ais *Scaliger*, necnon cod. (mea is) ut vid. (mea his *PCD*, meam uis *B*)
333 quod cod. (corr. *B*²) DE. an nescis *Gerts* 337 illi ego
Camerarius: ilico cod. 338 id 'iam' *Bugge*

PHILOL. di te ament. accuba, Callidamates.
unde agis te? CA. unde homó ebriu' probe.

PHILEM. quin amabo accubas, Delphium mea?
da illi quod bibat. CA. dormiam ego iam.

345 PHILOL. num mirum aut nouom quippiam facit? 35

DE. quid ego (ist)oc faciam postea? PHILEM. mea, sic
sine eumpse.

age tu interim da ab Delphio cito cantharum circum.

ACTVS II

TRANIO PHILOLACHES CALLIDAMATES II. i
DELPHIVM PHILEMATIVM PVER

TR. Iuppiter supremus summis opibus atque industriis
me periisse et Philolachetem cupit erilem filium.

350 occidit spes nostra, nusquam stabulum est confidentiae,
nec Salus nobis saluti iam esse, si cupiat, potest :

ita mali, maeroris montem maxumum ad portum modo 5
conspicatus sum : erus aduenit peregre, periit Tranio.

ecquis homo est qui facere argenti cupiat aliquantum lucri,

355 quí hodie sese excruciarí meam uicem possit pati?

ubi sunt isti plagipatidae, ferritribaces uiri,

uel isti qui hosticas trium númmum caussa subeunt sub falas, 10

ubi tali qui quiquet denis hastis corpus transfigi solet?

ego dabo ei talentum primus qui in crucem excucurrerit ;

360 sed ea lege ut offigantur bis pedes, bis bracchia.

ubi id erit factum, a me argentum petito praesentarium.

346 istoc (vel illoc) Skutsch : hoc cod. (pro iste hoc?) vel mea?
PHILEM. sic eum ipse cod. 352 itam aliam eroris (erroris PCD)
cod. (corr. B²) (i. 6) 355 meamui (mea uice B²) cod. (pro meam
uicē? cf. 238 dec pro decem) 357 uel] uibi B¹ (cf. 356, 358)
hosticas Ritschl: hastis cod. nummorum cod. falas Camerarius:
falsa cod. (ii. 7) 358 ubi] uel B¹ (cf. 357) ubi alii qui d. (cum
solent) Bugge: ubi quinis aut d. Leo solent B²

- 15 sed ego – sumne infelix qui non curro curriculo domum?
 PHILOL. (adest), adest opsonium. eccum Tranio a portu redit.
 TR. Philolaches. PHILOL. quid est? TR. (et) ego et tu —
 PHILOL. quid et ego et tu? TR. periimus.
 PHILOL. quid ita? TR. pater adest. PHILOL. quid ego ex 365
 te aúdio? TR. apsumpti sumus.
 pater inquam tuo' uenit. PHILOL. ubi is est, opsecró?
 TR. (ubi is est?) adest.
- 20 PHILOL. quis id ait? quis uidit? TR. egomet inquam uidi.
 PHILOL. uae mihi!
 quid ego ago? TR. nam quid tu, malum, me rogitas quid
 agas? accubas.
 PHILOL. tutin uidisti? TR. egomet inquam. PHILOL. certe?
 TR. (certe) inquam. PHILOL. occidi,
 si tu uera memoras. TR. quid mihi sit boni, si mentiar? 370
 PHILOL. quid ego nunc faciam? TR. iube haec hinc
 omnia amolirier.
- 25 quis istic dormit? PHILOL. Callidamates. suscita
 istum, Delphium.
 DE. Callidamates, Callidamates, uigila! CA. uigilo, cedo
 [ut] bibam.
 DE. uigila. pater aduenit peregre Philolache(i). CA. ualeat
 pater.
 PHILOL. ualet illequidem atque (ego) disperii. CA. bis 375
 periisti? qui potest?
 PHILOL. quaeso edepol, exsurge; pater aduenit. CA. tuo'
 uenit pater?

362 infelix *Pylades*: [ille] infelix *cod.* (iv. 3) 363 adest *add.*
Gruter aedit *cod.* (*corr.* B²) 364 et *add.* *Dousa* 365 ad[at]
 ad
 est *cod.* (*pro* atest?) (*corr.* B²) vel ted 366 ubi is est *addidi*
 368 ago *Lambinus*: agam *cod.* nam *Dousa*: num *cod.* vel ago
 nam? TR. quid rogitet *PCD* accubans *cod.* 369 tutin
Fleckeisen: tutin *cod.* certe *add.* *Camerarius* 370 si mentiar
Pylades: si mentirer *cod.*: mentirier *Schoell* 372 quid *cod.* (*corr.*
 B²) 373 ut *del.* *Bentley* 374 philolache (*i. e.* -ae?) *cod.*: Philo-
 lachei *Bergk*, *Wackernagel* (*Arch. Lat. Lex.* 14, 5) 375 ego *add.*
Pylades 376 edepol (te) *Reiz*, nam edepol suspectum

iube abire rusum. quid illi reditio | etiam huc fuit? 30

PHILOL. quid ego agam? pater iam hic me offendet mise-
rum adueniens ebrium,

aedis plenas conuiuiarum et mulierum. miserum est opus

380 igitur demum fodere puteum, ubi sitis faucis tenet;

sicut ego aduentu patris nunc quaero quid faciam miser.

TR. ecce(re) autem hic deposiuit caput et dormit. suscita. 35

PHILOL. etiam uigilas? pater, inquam, aderit iam hic meus.

CA. ain tu, pater?

cedo soleas mi, ut arma capiam. iam pol ego occidam
patrem.

385 PHILOL. perdis rem. DE. tace, amabo. PHILOL. abripite
hunc intro actutum inter manus.

CA. iam hercle ego uos pro matula habebō, nisi mihi matu-
lam datis.

PHILOL. perii! TR. habe bonum animum: ego istum lepide 40
medicabo metum.

PHILOL. nullus sum! TR. taceas: ego qui istaec sedem
meditabor tibi.

satin habes si ego aduenientem ita patrem faciam tuom,

390 non modo ne intro eat, uerum etiam ut fugiat longe ab
aedibus?

uos modo hinc abite intro atque haec hinc propere amolimini.

PHILOL. ubi ego ero? TR. ubi maxume esse uis: cum hac, 45
cum istac eris.

DE. quid si igitur abeamus hinc nos? TR. non hoc longe,
Delphium.

nam intus potate hau tantillo hac quidem caussa minus.

377 {i} iube *Schoell* (cf. *Sjögren 'Part. Copul.'* p. 85) huc etiam
Camerarius 378 offendit *cod.* (pro -et?) 382 eccere *Ritschl*
autem (iterum) *Mueller* suscitatur *cod.* (corr. B^v) 385 vel DE.
p. r. t. a. vel TR. abr. 387 meditabo *cod.* (corr. D¹) 388
nullum *cod.* (corr. B²) 389-90 tuum [non modo hinc abite intro
atque hec inquit] Non modo *etc. cod.* (corr. B²) (iv. 3; iii. 11) 390
eat B²: at *cod.* 393 si *Bothe*: est *cod.* (cf. ad 402) 394 entus
cod. (corr. B²) (*vix forma antiqua*)

- PHILOL. ei mihi! quóm istaec blanda dicta quó eueniánt 395
madeo metu.
- TR. potin animo ut sies quieto et facias quod iubeo?
PHILOL. potest.
- 50 TR. omnium primum, Philematium, intro abi, et tu, Delphium.
DE. morigerae tibi erimus ambae.—TR. íta ille faxit
Iuppiter!
animum aduerte nunciam tu quae uolo accurarier.
omnium primumdun; | aedes iam fac occlusae sient; 400
íntus caue muttire quemquam siueris. PHILOL. curabitur.
- 55 TR. tamquam si íntus natus nemo in aedibus habitet.
PHILOL. licet.
TR. neu quisquam responset quando hasce aedis pultabit
senex.
PHILOL. numquid aliud? TR. clauem mi harunc aedium
Laconicam
iam iube efferri íntus: hasce ego aedis occludam hinc foris. 405
PHILOL. in tuam cústodelamí meque et meas spes trado,
Tranio.—
- 60 TR. pluma haud interest patronus an cliens probior siet. 407-8
Homini, quoi nulla in pectore est audacia,
nam quoiuis homini uel optumo uel pessumo, 410
quamuis desubito facile est facere nequiter:
uerum id uidendum est, id uiri doctist opus,
65 quae dissignata sint et facta nequiter,

395 quam *Camerarius* euenant *Bothe* 396 ut an. sis (sis etiam
cod.) *Bentley* 399 nunciam tu *Bentley*: nunc tu iam (nunc tulam *PCD*)
cod. 400 (haec) aedes *Ritschl* 402 si *B²*: st cod. 403 putabit
cod. (corr. *B²*) 404 iaconicam cod. 406 custodiam cod. (cf. ad
Merc. 233) 407 probior (proprior *PCD*) cod. (propior *B²*) sciet
cod. (corr. *B²*) 409 cui cod. (? pro qui) est in pectore cod.: *trai.*
Pylades 410 del. *Ritschl*; e simili disticho ex alia fabula in marg.
ascripto, nam . . . nequiter, hic versus in textum irrepsisse creditur
homine cod. (corr. *B²*) post v. 411 iteratur v. 425, utrum casu (ii. 6)
an iudicii causa omitti posse vv. 412-24 incert. 413 dissignata *B²PCD*
nequiter *Dousa*: nequitia cod. (pro nequíl, i. e. nequiter?)

- tranquilla cuncta et ut proueniant sine malo,
 415 ni quid potiatur quam ob rem pigeat uiuere.
 sicut ego efficiam, quae facta hic turbauimus,
 profecto ut liqueant omnia et tranquilla sint
 neque quicquam nobis pariant ex se incommodi. 70
 sed quid tu egredere, Sphaerio? iam iam. optume
 420 praeceptis paruisti. Pv. iussit maximo
 opere orare ut patrem aliquo apsterrereres modo
 ne intro iret ad se. Tr. quin etiam illi hoc dicit,
 facturum (me) ut ne etiam aspicere aedis audeat,
 capite obuoluto ut fugiat cum summo metu. 75
 425 clauim cedo atque abi [hinc] intro atque occlude ostium,
 et ego hinc occludam. iube uenire nunciam.
 ludos ego hodie uiuo praesenti hic seni
 faciam, quod credo mortuo nunquam fore. 80
 concedam a foribus huc, hinc speculabor procul,
 430 unde aduenienti sarcinam imponam seni.

THEOPROPIDES TRANIO

ii

- Th. Habeo, Neptune, gratiam magnam tibi,
 quom med amisisti a te uix uiuom domum.
 uerum si posthac me pedem latum modo
 scies ímposuisse in undam, hau caussast ilico
 435 quod nunc uoluisti facere quin facias mihi. 5
 apage, apage te a me nunciam post hunc diem!
 quod crediturus tibi fui omne credidi.

414 post 415 cod. : *trai. Acidalius* : 414 post 416 collocat *Fay (Berl. Phil. Woch. 20, 828)* 414 sine[mo] malo cod. (iv. 3) 416 turbabimus cod. 417 linqueant cod. (*corr. B²*) 418 ex se *Camerarius* : exei (exeis *B*) cod. (x pro xs) 419 (i, p. 29) Sphaerio *Seyffert* : sperio cod. 421 opere *Ital.* : opete cod. 422 ad se *Pylades* : adest cod. 423 me add. *Pylades* vel uti 425 (*vide ad 411*) abi hinc intro vel abii intro cod. 427 sene cod. (*corr. B²*) 428 quo do edo cod. (*corr. B²*) 432 ad te (*pro atte, ate*) cod. (*corr. B²*) domum *P. Thomas* : modo cod. (*cf. 433*) 433 uirum cod. 434 causa illico est cod. : *trai. Scriuerius* 436 apage acage cod. (*corr. B²*) 437 omni cod. (*corr. B²*)

- TR. edepol, Neptune, peccauisti largiter
qui occasionem hanc amisisti tam bonam.
- 10 TH. triennio post Aegypto aduenio domum ; 440
credo exspectatus ueniam familiaribus.
TR. nimio edepol ille potuit exspectatio
uenire qui te nuntiaret mortuom.
- TH. sed quid hoc? oclusa ianua est interdus.
- 15 pultabo. heus, ecquis fist†? aperitin fores? 445
TR. quis homo est qui nostras aedis accessit prope?
TH. meu' seruos hicquidem est Tranio. TR. o Theopropides,
ere, salue, saluom te aduenisse gaudeo.
usquin ualuisti? TH. usque, ut uides. TR. factum optume.
- 20 TH. quid uos? insanin estis? TR. quidum? TH. sic, quia 450
foris ambulatis, natus nemo in aedibus
seruat neque qui recludat neque [qui] respondeat.
pultando [pedibus] paene confregi hasce ambas (fores).
TR. eho an tú tetigisti has aedis? TH. qu non tangerem? 454-5
- 25 quin pultando, inquam, paene confregi fores.
TR. tetigistin? TH. tetigi, inquam, et pultauí. TR. uah!
TH. quid est?
TR. male hercle factum. TH. quid est negoti? TR. non
potest
dici quam indignum facinus fecisti et malum.
- TH. quid iam? TR. fuge, opsecro, atque apscede ab aedibus. 460
- 30 fuge huc, fuge ad me propius. tetigistin fores?
TH. quo modo pultare potui, si non tangerem?
TR. occidisti hercle—TH. quem mortalem? TR. omnis tuos.
TH. di te deaeque ómnes faxint cum istoc omine—
TR. metuo te atque istos expiare ut possies. 465

445 ist] intust *Leo*: hic est *Schoell* istas aperit fores *B*² 448
galue *cod.* (*corr. B*²) 449 usque inualuisti *cod.* 452 quis *cod.* (*corr.*
*B*²): *del. Bothe* 453 pedibus *del. Bothe* ambas] *uir* ianuas
foris *add. Ritschl* 454, 455 tu *Ital.*: tute *cod.* (? *i.e.* tut') 464
axint *cod.* (*corr. B*²)

TH. quam ob rem? aut quam subito rem mihi adportas 35
nouam?

TR. et heus, iube illos illinc ambo apscedere.

TH. apscedite. TR. aedis ne attigatis. tangite
uos quoque terram. TH. opsecro hercle, quin eloquere (rem).

470 TR. quia septem menses sunt quom in hasce aedis pedem
nemo intro tetulit, semel ut emigrauimus. 40

TH. eloquere, quid ita? TR. circumspicedum, numquis est
sermonem nostrum qui aucupet? TH. tutum probest.

TR. circumspice etiam. TH. nemo est. loquere nunciam.

475 TR. capitale scelu' factumst. TH. quid est? nón intellego.

TR. scelus, inquam, factum est iam diu, antiquom et uetus. 45

TH. antiquom? TR. id adeo nos nunc factum inuenimus.

TH. quid istuc test scelestet? aut quis id fecit? cedo.

TR. hospes necauit hospitem captum manu ;

480 iste, ut ego opinor, qui has tibi aedis uendidit.

TH. necauit? TR. aurumque ei ademit hospiti 50
eumque híc defodit hospitem ibidem in aedibus.

TH. quapropter id uos factum suspicamini?

TR. ego dicam, auscult. út foris cenauerat

485 tuo' gnatus, postquam rediit a cena domum,
abimus omnes cubitum ; condormiuimus : 55

lucernam forte oblitus fueram exstinguere ;

atque ille exclamat derepente maxumum.

TH. quis homo? an gnatus meus? TR. st! tace, auscult
modo.

490 ait uénisse illum in somnis ad se mortuom.

TH. nempé ergo in somnis? TR. ita. sed auscult modo. 60

467 ambo *Scaliger*: amabo *cod.* 468 atigate *cod.*: attigat *codd.*
Diomedis 382 469 rem *add. Bothe* 473 sermonum *cod.* (*corr.*
*B*²) 475 *rhythmus displicet* capitali scedis (*capitalis cedes B*²)
facta est *cod.*: *corr. Goltz, Schoell* 478 est scelesti *Dissaldeus*
(*sed istuc'st dubium*): est sceleris *Spengel*: scelesti est (-tist) *Bothe*
479 negauit *cod.* (*corr B*²) 480 *vel* opino has tibi *Ital*: hastibus
cod. 481 ei *Scioppius*: et *cod.* 482 en *cod.* (*corr. B*²) (*cf. ad 394*)
484 aut *cod.* (*corr. B*²) 486 gubitum *cod.* (*corr. B*²) 489 st
Camerarius: si *cod.* (*sed B*²) (i. 8, p. 27) 490 ad se *B*²: adesse *cod.*

- ait illum hoc pacto sibi dixisse mortuom—
 TH. in somnis? TR. mirum quin uigilanti diceret,
 qui abhinc sexaginta annis occisus foret.
 interdum inepte stultus es * * * * 495
- 65 TH. taceo. TR. sed ecce quae illi in * *
 ‘ego transmarinus hospes sum Diapontius.
 hic habito, haec mihi dedita est habitatio.
 nam me Accheruntem recipere Orcus noluit,
 quia praemature uita careo. per fidem 500
- 70 deceptus sum : hospes me hic necauit isque me
 defodit insepultum clam [ibidem] in hisce aedibus,
 scelestus, auri caussa. nunc tu hinc emigra.
 †scelestae haet sunt aedes, in pia est habitatio.’
 quae hic monstra fiunt anno uix possum eloqui. 505
- TH. st, st!
- 75 TR. quid, opsecro hercle, factum est? TH. concrepuit foris.
 TR. hicin percussit! TH. guttam haud habeo sanguinis,
 uiuom me accersunt Accheruntem mortui.
 TR. perii! illisce hodie hanc conturbabunt fabulam. 510
 nimi’ quam formido ne manifesto hic me opprimat.
- 80 TH. quid tute tecum loquere? TR. apscede ab ianua.
 fuge, opsecro hercle. TH. quo fugiam? etiam tu fuge.
 TR. nihil ego formido, pax mihi est cum mortuis.
 INTVS heus, Tranio! TR. non me appellabis si sapis. 515
 nihil ego commerui neque istas percussi fores.

493 quin *Pylades*: qui *cod.* 496 ille inquit *B*² 495-6 *lacunam*
 in *PA* (cf. vv. 517-8) sic *explevit Schoell.* (495) *Theopropides*, (496)
 somnis mortuos 498 habeto *PCD* (pro habeo?) dedita haec
 mihi est *Bothe*, cui hiatus in pausa displicet 499 nam ine *PCD*
 orchus *cod.* 500 hareo *cod.* (pro *KAREO*) (*corr. B*²) 501 hic
 me *cod.*: *transp. Gnetius* 502 *ibidem del. Bentley* 504 *fort.*
 scelestae sunt (*om. hae*) impla *cod.* 505 monitra *cod.* (*corr. B*²)
 506 st st *Gruterus*: setet (sedet *PCD cod.* (i. 8, p. 27) *Tranioni*
continuat cod. 507 TR.] vel TH. TH.] vel TR. fores *cod.*
 (*corr. B*²) 508 TR.] vel INTVS hicine *cod.* 509 ad cheruntem
 (ad acheruntem *B*) *cod.* 510 perii (peri) *Ital.*: per *cod.* 511
 opprimant *PCD* 512 tute tecum *Merula*: te tu cum *cod.* (tu tecum
*B*²) (cf. 551) 513 quor *Bothe* fuges *cod.* 516 quommerui *cod.*

- * * * * * quaeso, quid segreges 85
 * * * * * es te agitāt, Trānio?
 quicum istaec loquere? Tr. an quaeso tu appellaueras?
 520 ita me di amabunt, mortuom illum credidi
 expostulare quia percussisses fores.
 sed tu, etiamne astas nec quae dico optemperas? 90
 Th. quid faciam? Tr. caue respexis, fuge, [atque] operi
 caput.
 Th. qu r non fugis tu? Tr. pax mihi est cum mortuis.
 525 Th. scio. quid modo igitur? qu r tanto opere extimueras?
 Tr. nil me curassis, inquam, ego mihi prouidero:
 tu, ut ocepisti, tantum quantum quis fuge 95
 atque Herculem inuoca. Th. Hercules, ted inuoco.—
 Tr. et ego—tibi hodie ut det, senex, magnum malum.
 530 pro di immortales, opsecro uostram fidem!
 quid ego hodie negoti confeci mali.

ACTVS III

DANISTA   TRANIO   THEOPROPIDES   III. i

- DA. Scelestiorem ego annum argento faenori
 numquam ullum uidi quam hic mihi annus optigit.
 a mani ad noctem usque in foro dego diem,
 535 locare argenti nemini nummum queo.
 Tr. nunc pol ego perii plane in perpetuom modum. 5

517-8 lacunam in PA (cf. vv. 495-6) sic explevit Leo, (517) INTVS.
 quaeso—Tr. caue uerbum faxis. Th. dic quid, (518) sermonem.
 Tr. apage hinc te. Th. quae res te 520 amabant *cod.* (*corr.*
B²) 523 atque *del. Guictus* 527 fuge *Ital.*: fui *cod.* (fugis
B²) 528 inuoca *Bentley*: inuocabi *cod.* *vel te (ita cod.)* 529
 utibi hodie ut *cod.* (ut tibi hodie *B²*): *corr. Ital.* 531 mali
Guictus: malum *cod.* 533 uidi] iud *P^{CD}* (*pro uid?*) 534 a
 noctem *cod.* (*pro anno., i. e. ad noc.*) (*corr. B²*)

- danista adest qui dedit * * * *
 qui amica est empta quoque * * * * *
 manifesta res est, nisi quid occurro prius,
 ne | hoc senex resciscat. ibo huic obuiam. 540
 10 sed quidnam hic sese tam cito recipit domum?
 metuo ne de hac re quippiam indaudiuerit.
 accedam atque appellabo. ei, quam timeo miser!
 nihil est miserius quam animus hominis conscius,
 sicut me thabett. uerum utut res sese habet, 545
 15 pergam turbare porro: ita haec res postulat.
 unde is? TH. conueni illum unde hasce aedis emeram.
 TR. numquid dixisti de illo quod dixi tibi?
 TH. dixi hercle uero | omnia. TR. ei misero mihi!
 metuo ne techinae meae perpetuo perierint. 550
 20 TH. quid tute tecum? TR. nihil enim. sed dic mihi,
 dixtine quaeso? TH. dixi, inquam, ordine omnia.
 TR. etiam fatetur de hospite? TH. immo pernegat.
 TR. negat * * * * * quom. TR. cogita:
 * * * * * dicam si confessu' sit. 555
 25 quid nunc faciundum censes? TR. egon quid cen-
 seam?
 cape, opsecro hercle, cūm eo (tu) una iudicem,
 (sed eum uideto ut capias, qui credat mihi)
 tam facile uinces quam pīrum uolpes comest.
 DA. sed Philolachetis seruom éccum Tranium, 560

537-8 lacunam in PA (cf. vv. 554-5) sic explevit Camerarius, (537) argentum faenore, (538) opus in sumptus fuit 539 quid Angelius: quod cod. 540 rescissat cod. 542 inaudiuerit cod. 543 ei Taubmann: et cod. 545 me (male) habet Niemeyer res [es]se se cod. (corr. B²) 548 vel illoc dixi B²: dixit cod. 549 (illi) omnia Pylades (immo ei) ei Ital.: et cod. (ue B²) secuntur vv. 553. 557-9 suis locis reducentes (cf. ad 411) 551 tute Ital.: tu cod. (cf. 512) 552 Dixtin (it i cod.) (ei) Fay 554 necat P^{CD} 554-5 lacunam in PA (cf. vv. 537-8) sic explevit Leo post Camerarium, (537) negat scelestus! TH. negitat inquam, (538) non confitetur? TH. dicam 557 (uid. ad 549) hercle obsecro cum [m]co post v. 549 tu addidi 559 uincis P^{CD}

qui mihi neque faenus neque sortem argenti danunt. 30

TH. quo té agis? TR. nec quoquam abeo. né ego sum miser,

scelestus, natus dis inimicis omnibus.

iam illo praesente adibit. ne ego homo sum miser,

565 ita et hinc et illinc mi exhibent negotium.

sed occupabo adire. DA. hic ad me it, saluo' sum, 35

spes est de argento. TR. hílarus est : frustra est homo.

saluere iubeo te, Misargyrides, bene.

DA. salue et tu. quid de argentost? TR. abi sis, belua.

570 continuo adueniens pilum iniecisti mihi.

DA. hic homo inánis est. TR. hic homo est certe hariolus. 40

DA. quin tu istas mittis tricas? TR. quin quid uis cedo.

DA. ubi Philolaches est? TR. numquam potuisti mihi

magis opportunus aduen(ire quam) aduenis.

575 DA. quid est? TR. concede huc. (DA. quin mihi faenus red)ditur?

TR. scio té bona esse uoce, ne clama nimis. 45

DA. ego hercle uero clamo. TR. ah, gere morem mihi.

DA. quid tibi ego morem uis geram? TR. abi quaeso hinc domum.

DA. abeam? TR. redito huc circiter meridie.

580 DA. reddeturne igitur faenus? TR. reddet : nunc abi.

DA. quid ego huc recusem aut operam sumam aut con- 50
teram?

quid si hic manebo potius ad meridie?

TR. immo abi domum, uerum hercle dico, abi modo.

562 nec quo quom *cod.* (*corr. B²*) : *vel neq.* 563 *dehis cod.*
566 *me it Ital.* : *meis cod.* *salus cod.* (*corr. B²*) 569 *quide*
argentos cod. (*corr. B²*) 571 (*Certe*) *hic Seyffert* 574 *magius*
(*maius P^{CD}*) *cod.* (*corr. B² ut vid.*) 574-6 *lacunam in P^A* (*cf. vv.*
596-8) *suppl. Ital., Ritschl* 576 *accedit A* *cl. nim. Camerarius :*
clamať mĩmĩs A : om. P 577 *clama bo AP^{CD}* *gere] cherem P*
(*corr. B²*) 578 *ceram P (corr. B²)* 579 *hunc P (corr. B²)*
580 *reddet nunc Guictus : reddetur nunc codd. : reddeturne (affirma-*
tive) Leo 582 *post si discrepabat A (si man. hic p. ?)* 583
abi (abi) m. Ritschl cui dico | ábi displicet modo P : domum A

- * * * faenus * nqu * <mod>o,
 DA. quin uos mihi faenus date. quid hic nugamini? 585
 55 TR. eu hércle, ne tu—abi modo, auscultata mihi.
 DA. iam hercle ego illunc nominabo. TR. eúgae strenue!
 beatus uero es nunc quom clamas. DA. meum peto.
 multos me hoc pacto iam dies frustramini.
 molestus si sum reddite argentum : abiero. 590
 60 responsiones omnis hoc uerbo eripis.
 TR. sortem accipe. DA. immo faenus, id primum uolo.
 TR. quid ais tu, omniúm hominum taeterrume?
 uenisti huc te extentatum? agas quod in manumst.
 non dat, non debet. DA. non debet? TR. ne[c] frit qui- 595
 dem dem
 65 ferre hinc potes. an metuis ne quo abeat foras
 urbe exsolatum faenoris caussa tui,
 quoi sortem accipere iam lice[bi]t? DA. quin non peto
 sortem : illuc primum, faenus, reddundum est mihi. 599-
 600
 TR. molestus ne sis. nemo dat, age quid lubet.
 70 tu solus, credo, faenore argentum datas.
 DA. cedo faenus, redde faenus, faenus reddite.
 daturin estis faenus actutum mihi?
 datur faenus mi? TR. faenus illic, faenus hic! 605
 nescit quidem nisi faenus fabularier.
 75 ultro te ! neque ego taetriorem beluam

584 om. *P* (propter homocotel.): DA. at uolo (vel non eo); prius da faenus. TR. i inquam, i modo *supplevit Studemund* 588 puto *P* 591 u. eripit *P* (? pro uerbum eripit) 593 quid ais? tun *Brix* hominem (corr. *B*²) omnium *P* 594 manum est *A*: manust (-u est) *P* 595 nec erit *P*, *A* n. l.: corr. *Ellis* 596-8 propter lacunam in *PA* (cf. vv. 574-6) desunt in *P* haec, (596) metuis ne, (597) atum faenor, (598) accipere iam li 596 hoc *P* 598 ortem *A* licet *Studemund*: vix licerit (ut 'monero' apud *Paeuuium*) 599, 600 om. *P* (propter homocoarch.?) 601-46 inter 885 et 886^a delati in *P*, turbatis in haec fabula plurimis foliis (exerpiunt se vv. 686-801, 842-83, 802-41, 884, 885, 601-43, 886-1065, 644-85, 1066 sqq.); cf. *Scyffert* (*Berl. Phil Woeh.* 12, 194) 601 sit *A* 603 reddidete *A* 604 estis *P* 605 date mihi fenus *P*: datur m. f. (?) *Schoell* 607 ultro te *Scyffert*: uetro (uetero *B*²) te *P*: unō . . *A*: uose *Studemund* belum *P* (corr. *B*²)

uidisse me unquam quemquam quam te censeo.

DA. non edepol tu nunc me istis uerbis territas.

609^a TH. calidum hoc est : etsi procul abest, urit male.

610 quod illúc est faenus, opsecro, quod illíc petit ?

TR. pater eccum aduenit peregre non multo prius 80

illius, is tibi et faénus et sortem dabit,

ne inconciliare quid nos porro postules.

uide núm moratur. DA. quin feram, si quid datur.

615 TH. quid ais tu ? TR. quid uis ? TH. quis illic est ? quid
illíc petit ?

quid Philolachetem gnatum compellát (meum) 85

sic et praesenti tibi facit conuicium ?

quid illí debetur ? TR. opsecro hercle, (tu) iube

obi(cere) argentum ob os impurae beluae.

620 TH. iubeam — ? TR. iuben hómini argento os uerberarier ?

DA. perfacile ego ictus perpetior argenteos. 90

TH. quod illúc argentum est ? TR. est—huic debet Philo-
laches

paullum. TH. quantillum ? TR. quasi — quadraginta
minas ;

ne sane id multum censeas. DA. paullum id quidem est.

625 TR. audin ? uidetur(ne), opsecro hercle, idoneus

danista qui sit, genu' quod improbissimum est ? 95

TH. non ego istuc curo qui sit, (quid sit), unde sit :

(id), id uolo mihi dici, id me scire expeto.

adeo etiam argenti faenus creditum audio ?

630 TR. quattuor quadraginta illi debentur minae ;

608 quam *om. A* 609 tu nunc me *Schoell* : nunc me tu *P* : tunc
me *A* 609^a habes turita *m. P* 612 est *s. A* 614-52
drest A 616 meum *add. Camerarius* 618 tu *add. Leo, Schoell*
iubi *cod.* 619 obicere *Mueller* : obici *Ital.* 620 iuben *B²* :
iube in *cod.* 622 illud *cod.* 625-8 *post 621 collocavit Ritschl,*
fort. recte 625 uidetur *cod.* : *corr. Camerarius* 626 qui
Ital. : quid *cod.* 627 istunc (?) *Leo* quid sit *add. Leo* 628
id *addidi* 629 creditum *Ital.* : credit *cod.* 630 (*cf. 652^a*)

- 100 dic te daturum, ut abeat. TH. egon dicam dare? 633
 TR. dice. TH. egone? TR. tu ipsus. dic modo, ausculta
 mihi.
 promitte, age inquam: ego iubeo. TH. responde mihi: 635
 quid eo est argento factum? TR. saluom est. TH. soluite
 uosmet igitur, si saluomst. TR. aedis filius
 105 tuos emit. TH. aedis? TR. aedis. TH. eugae! Philo-
 laches
 patrisat: iam homo in mercatura uortitur.
 ain tu, aedis? TR. aedis inquam. sed scin quouismodi? 640
 TH. qui scire possum? TR. uah! TH. quid est? TR.
 ne me roga.
 TH. nam quid ita? TR. speculoclaras, candorem merum.
 110 TH. bene hercle factum. quid, eas quanti destinat?
 TR. talentis magnis totidem quot ego et tu sumus.
 sed arraboni has dedit quadraginta minas; 645
 hinc sumpsit quas ei dedimus. satin intellegis?
 nam postquam haec aedes ita erant, ut dixi tibi,
 115 continuo est alias aedis mercatus sibi.
 TH. bene hercle factum. DA. heus, iam adpetit meridie. 649-51
 TR. apsolue hunc quaeso, uomitu[m] ne hic nos enicet.
 quattuor quadraginta illi debentur minae, 652^a
 et sors et faenus. DA. tantumst, nihilo plus peto. 631
 120 TR. uelim quidem hercle ut uno nummo plus petas. 632
 TH. adulescens, mecum rem habe. DA. nempe aps te
 petam?
 TH. petito cras. DA. abeo: sat habeo si cras fero.—
 TR. malum quod isti di deaque omnes duint! 655

634 Dic *cod.* 642 speculo claras *Leo* candorem *Spengel*:
 canorem *cod.* 644 magnis *Pius*: [a]magnis *cod.* (iv. 3; ii. 7)
 646 hinc *Pylades*: hic *cod.* quas ei *B²*: quasi *cod.* 647 aedis
B²: cedis *cod.* ita erant *Camerarius*: iterant *cod.* (e *pro* ae)
 651 meridies *Saracenus* 652 uomitu *Bothe* 652^a (cf. 630)
accedit A 631, 632 post 630 posuit *Ritschl*; cf. *Seyffert* (*Berl. Phil.*
Woch. 16, 253) 654 fero] peto *A* 655 quad *A* de deaque
P (*corr.* *B²*)

ita mea consilia perturbat paenissime.

nullum edepol hodie genus est hominum taetrius 125

nec minu' bono cum iure quam danisticum.

TH. qua in regione istas aedis emit filius?

660 TR. ecce autem perii! TH. dicisne hoc quod te rogo?

TR. dicam. sed nomen domini quaero quid siet.

TH. age comminiscere ergo. TR. quid ego nunc agam 130

nisi ut in uicinum hunc proximum * * ,

eas émissee aedis huius dicam filium?

665 calidum hercle esse audiui optimum mendacium.

667 quidquid di dicunt, id decretumst dicere.

TH. quid igitur? iam commentu's? TR. dí istum per- 135
duint—

(immo istunc potius) de uicino hoc proximo

670 tuos emit aedis filius. TH. bonan fide?

TR. siquidem tu argentum reddituru's, tum bona,
si redditurus non es, non emit bona.

TH. non in loco emit perbono. TR. immo in optumo. 140

TH. cupio hercle inspicere hasce aedis. pultadam fores

675 atque euocá aliquem intus ad te, Tranio.

TR. ecce autem perii! nunc quid dicam nescio.

iterum iam ad unum saxum me fluctus ferunt.

TH. quid nunc? TR. non hercle quid nunc faciam re- 145
perio :

manifesto teneor. TH. euocadam aliquem ocus,

680 roga circúmducat. TR. heus tu, at hic sunt mulieres :

uidendumst primum utrum eae uelintne an non uelint.

656 peruortit *Priscianus* I, 99; 2, 67 (*A n. l.*) paenissime
testantur Charisius 189, *Priscianus* : plenissime *P. An. l.* 657
hodie *om. A* 659 qua[re] *A* (iv. 3) 660 vel dicin 663
d—rdiem (vel -percitem) *A* : mendatium *P* (v, p. 80) 665
audiui esse *P* 668 commentust *A* 669 istuc *P* 671 tu]
es *P* 673 TH. *del. Seyffert* vel perbono? (*interrogative*) TR.]
TH. *Seyffert* in *om. P* 675 euoca(dum) *Guictus* Tranio] terno *P*
676 perii] iterum *P* 678 Quid nunc *Tranioni* *continuat P* re-
cerio *P* 679 ocus] foras *P* 681 uelint aut non u. *A*

- TH. bonum aequomque oras. i, percontare et roga.
 150 ego hic tantisper, dum exis, te opperiar foris.
 TR. di te deaque ómnes funditus perdant, senex,
 ita mea consilia undique oppugnans male. 685
 eugae! optume eccum aédium dominus foras
 Simo progreditur ipsus. huc concessero,
 155 dum mi senatum consili in cor conuoco.
 igitur tum accedam hunc, quando quid agam inuenero.

ii SIMO TRANIO THEOPROPIDES

- SI. Melius anno hoc mihi non fuit domi 690
 nec quod una esca me iuuerit magis.
 prandium uxor mihi perbonum dedit,
 nunc dormitum iubet me ire: minime.
 5 non mihi forte uisum ilico fuit,
 melius quom prandium quam solet dedit: 695
 uoluit in cubiculum abducere me anus.
 non bonust somnu' de prandio. apage.
 clanculum ex aedibus me edidi foras.
 10 tota turget mihi uxor, scio, domi.
 TR. res parata est mala in uesperum huic seni. 700
 nam et cenandum et cubandumst ei male.
 SI. quom magis cogito cum meo animo:
 si qui' dotatam uxorem atque anum habet,
 15 neminem sollicitat sopor: [in] omnibus

682 oras] rogas *A* v. 1 i om. *P* 685 mala *P* 686 Fuge *P*
 (F *pro E*: vi. 1) 687 pr. intus *A* 689 huc *AB*² enuenero
P (cf. ad 394) 691 nequodest caunameruerit magis *P* 692
 peranium (-ann-) *P* (corr. *B*²) 693 micire *P* (corr. *B*²) 695 quom
A: quam *P* solum *P* 697 bonum est somnum *A*: bonus somnus
 est *P*: fort. bonumst somnus 699 scio [nunc] *P* 700 male *A*
 701 nam et cenandum ei et cubandum est male *A*: nam et cenandum
 et cubandum st ni [trahis] male *P* fort. ex TRA. h(ic) s(upp)le in
margin. adscripto; ii. 6: iv. 5): corr. *Ritschl* 703-5 lacuna in *PA*
 (cf. vv. 723-6) 703 atque anum om. *P* spatio relicto habet
 anúm (?) *Lco*, nam hiatus anum | habet displicet 704 sopor in
 omnibus *A*: sopor *omissis extremis P* (sopor *B*²): s ibi o. *Ritschl*

705   ire dormitum odio est, uelut nunc mihi
 . . .   exsequi certa res est ut abeam
          potius hinc ad forum quam domi cubem.
          atque pol nescio ut moribus sient
          uostrae : haec sāt scio quam me habe[a]t male <et> 20
 710   peius posthac foré quam fuit mihi.

TR. abitus tuo' tibi, senex, fecerit male :
 nil erit quod deorum nullum accusites ;
 te ipse iure optumo merito incuses licet.
          tempus nunc est senem hunc adloqui mihi. 25

715   hoc habet ! repperi qui senem ducerem,
          quo dolo a me dolorem procul pellerem.
          accedam. di te ament plurimum, Simo.

SI. saluos sis, Tranió. TR. ut uales? SI. non male.
 quid agis? TR. hominem optimum teneo. SI. amice 30
          facis

720   quom me laudas. TR. decet. SI. certe. quin hercle te
          hau bonum teneo seruom.

721^a   TH. heia ! mastigia, ad me redi. TR. iam isti ero.
          SI. quid nunc? quam mox? TR. quid est? SI. quod
          solet fieri hic
          intu'. TR. quid id est? SI. scis iam quid loquar. sic 35
          decet.

705 dom(itu)m A uelut nunc mihi] ue P, *omissis quae secuntur*
 709 uos(tra) A <at> haec *Hermann* me *om.* B¹ (A n. l.) habet
Bothe (A n. l.) et *addidi* (A n. l.) 711 <si> ab. *Camerarius* 712
vix deum ullum AB² 713 eiure A incusses A : incusis P
 (corr. B²) 714 adloquimini P; *versum repetit* A post 715 sic :
 (tempu s nunc est mihi hunc adloqui senem (var. lect. ? ii. 6) 715
 ducere] cir(cum)ducerem A 716 *om.* A (v. ad 714) quod
cod. (corr. B²) 718 ut uales *Simoni continuat* A (i. e. TR. non m.
 SI. Quid a.) 719 uamice P (ua amice B², i. e. uah! amice) (u *pro*
nota personae; cf. ad v. 750) 720. 721 ççřře quin m— (! i. e. me-
 hercle) | Hauð bonum A : certe si hercle te [habeo] hau | Bonum
 (habeo hau del. B²) P 721^a iam] eam P, A n. l. 722 num A
 quid is est A dic B² 723-4 *lacuna in P^A* (cf. vv. 703-5)
 723 quid id est et loquar sic decet hab. P (*cett. desunt*) Intus. scis
 iam—TR. quid est? SI. quid l. *Leo*

- * * * morem geras.
uita quam sit breuis simul cogita. 725
- TR. quid? ehem,
uix tandem percepi super his rebus nostris te loqui.
- 40 Si. musice hercle agitis aetatem, ita ut uos
deceat,
uino et uictu, piscatu probo, electili 729-30
uitam colitis. TR. immo uita antehac erat:
nunc nobis com[mun]ia haec exciderunt, (Simo.)
Si. quidum? TR. ita oppido occidimus omnés,
Simo.
- 45 Si. non taces? prospere uobis cuncta usque adhuc
processerunt. TR. ita ut dicis facta hau nego. 735
nos profecto probe ut uoluimus uiximus.
sed, Simo, ita nunc uentus nauem (nostram) deseruit—Si.
quid est?
quo modo? TR. pessumo. Si. quae subducta
erat
50 tuto in terra? TR. ei! Si. quid est? TR. me
miserum, occidi!
Si. qui? TR. quia uenit nauis nostrae nauis quae frangat 740
ratem.
Si. uelim ut tu uelles, Tranio. sed quid est negoti?
TR. éloquar.
eru' peregre uénit. Si. tunc * * portenditur,
ind' ferriterium, postea (crux. TR. per tua te g)enua
opsecro,

724-58 *deest A* 725 *vix* quamst (*ut trimeter fiat*) breui PC^D
727 percipio *cod. Festi* 305 730 probo, piscatu *Gulielmii*
731 (uos) colitis *Spengel*, (quom) c. *Redslob*, *ut integer tetrameter fiat*
uit (ut B²) ant. *cod.*: ita ant. *Seyffert* 732 comia *scripsi* (v. 8):
omnia *Camerarius* Simo *addidi* (iii. 2) 733 *vix* quidum itá?
TR., *ut integer tetram. fiat* 737 nostram *add. Camerarius* 738
quaene *Pylades*: quae nec *cod.* 740 ratem] trabes *Lorenz* 741
uellem *Muretus*: uelim *cod.* trannios est *om.* ed quid *cod.* (*corr.*
B²) negotist *Brix* 741-3 *lacuna in PA* (*cf. vv. 763-5*) 742
portenditur *Ussing*: cor tenditur *cod.* 743 *supplevit Ussing*

744-5 ne indicium ero facias meo. Si. e me, ne quid metuas, 55
nihil sciet.

TR. patrone, salue. Si. nil moror mi istiusmodi clientes.

TR. nunc hoc quod ad te noster me misit senex—

Si. hoc mihi responde primum quod ego te rogo :
iam de istis rebus uoster quid sensit senex?

750 TR. nil quiequam. Si. numquid increpauit filium? 60

TR. tam liquidust quam liquida esse tempestas solet.
nunc te hoc orare iussit opere maxumo,
ut sibi liceret inspicere hasce aedis tuas.

Si. non sunt uenales. TR. scio equidem istuc. sed
senex

755 gynaeceum aedificare uolt hic in suis 65
et balineas et ambulacrum et porticum.

Si. quid ergo somniauit? TR. ego dicam tibi.

dare uolt uxorem filio quantum potest,
ad eam rem facere uolt nouom gynaeceum.

760 nam sibi laudauisse hasce ait architectonem 70
nescioquem exaedificatas insanum bene;

nunc hinc exemplum capere uolt, nisi tu neuis.

nam ille eo maiore hinc opere ex te exemplum petit,
quia isti úmbram aestate tibi esse audiuit perbonam

765 sub diuo columine usque perpetuom diem. 75

Si. immo edepol uero, quom usquequaque umbra est,
tamen

sol semper hic est usque a mani ad uesperum :

744, 745 sciat *cod.* (*corr. B²*) 747 me[me] mis *cod.* (*corr. B²*)
750 num] unum *cod.* (u- *pro nota personae*; *cf. ad 719*) increpauit B

757 quid ergo somniauit *Leo*: quid consomniauit *cod.* (con- *pro g, i. e.*
ergo) 759 accedit A 760 laudasse P (ai t̄ has A 761 ex.
[esse] A: esse (*om. P^{CD}*) aedificatas P: *corr. Studemund* has sane
bene P 763-5 lacuna in P^A (*cf. vv. 742-3*) 763 malo (*om.*
re hinc) opere P 764 quia hic (*om. u. aud.*) esse aestate per-
bonam P 765 subdiu (*pro dio?*) P, A n. l.: sub sudo *Studemund*
(*ex A*), *Funk* (*Arch. Lat. Lex. 10, 344*), *fort. recte* col- (*om. umine*
usque) P 766 es A 767 huc (*om. est*) A

- quasi flagitator astat usque ad ostium,
 nec mi umbra hic usquamst nisi si in puteo quaepiamst.
- 80 TR. quid? Sarsinatis ecqua est, si Vmbram non habes? 770
 Si. molestus ne sis. haec sunt sicut praedico.
 TR. at tamen inspiciere uolt. Si. inspiciat, si lubet;
 si quid erit quod illi placeat, de exemplo meo
 ipse aedificato. TR. eon, uoco huc hominem? Si.
 i, uoca
- 85 TR. Alexándrum magnum atque Agathoclem aiunt maxu- 775
 mas
 duo rés gessisse: quid mihi fiet tertio,
 qui solus facio facinora inmortalia?
 uehit hic clitellas, uehit hic autem alter senex.
 nouicium mihi quaestum institui non malum:
- 90 nam muliones mulos clitellarios 780
 habent, at ego habeo homines clitellarios.
 magni sunt oneris: quidquid imponas uehunt.
- nunc hunc hau scio an conloquar. congrediar.
 heus Theopropides! TH. hem quis hic nominat me?
- 95 TR. ero seruo' multis modis fidus. TH. unde is? 785
 TR. quod me miseras, adfero omne impetratum.
 TH. quid illi, opsecro, tam diu destitisti?
 TR. seni non erat otium, id sum opperitus.
 TH. antiquom optines hoc tuom, tardus ut sis.
- 100 TR. heus tu, si uoles uerbum hoc cogitare, 790
 simul flare sorbereque hau factu facilest.

769 hic om. P 770 arsinatis A ecquam P 774 i om. P
 778 hic pr. om. P (add. B²) 781 at om. P 783 hunc om. P
 (iii. 1) (add. B²) [con] conl. intercedente spatio P (corr. B²) con-
 gredibor Weise, ut integer tetrameter fiat 784-5 lacuna in P^A (? cf.
 vv. 802-3) 784 hem (nam) Bugge quis hic om. P (quis
 add. B²) 785 multum suo (ce'cris omissis) P (add. fidelis B²), unde
 multimodis (ita A) suo f. Ritschl fidus Ritschl: filius A 786
 quod] quo AP^CD 787 vel illic (ita codd.) 788 otium erat P
 789 sies A 790 vi: illoc (ut integer tetrameter fiat)

ego hic esse et illi simitu hau potui.

TH. quid nunc? TR. uise, specta tuo usque arbitrato.

TH. age (i), duce me. TR. num moror? TH. sup-
sequor te.

795 TR. senex ipsus te ante ostium eccum opperitur. 105

sed ut maestust sese hasce uendidisse!

TH. quid tandem? TR. orat ut suadeam Philolacheti
ut istas remittat sibi. TH. haud opinor.

800 sibi quisque ruri metit. si male emptae
forent, nobis istas redhibere hau liceret. 110

lucri quidquid est, id domum trahere oportet.

misericordia s * hominem oportet.

TR. morare hercle, * facis. supsequere. TH. fiat.

do tibi ego operam. TR. senex illic est. em, tibi adduxi
hominem.

805 St. saluom te aduenisse peregre gaudeo, Theopropides. 115

TH. di te ament. St. inspicere te aedis has uelle aiebat
mihi.

TH. nisi tibi est incommodum. St. immo commodum.
i intro atque inspicere.

TH. at enim mulieres—St. caue tu ullam flocci faxis
mulierem.

qualubet perambula aedis oppido tamquam tuas.

810 TH. 'tamquam'? TR. áh, caue tu illi obiectes nunc in 120
aegritudine

792 *vel illic (ita codd.) simul (simulet P^{CD}) P pote fui Sonnen-*
schein, ut integer tetrameter fiat 793 quid nun [uis] A uis^a A usque
om. P 794 *i add. Weise* duc *codd.* nom A: nunc P 795
eccum] illud A (pro illi?) 796 *ut om. P* se P *fort. integer*
tetrameter sed ut maestus est (ita codd) sese hasc' uenum dedisse
797-825 *deest A* 798 *vel opino* haud (faciam) o. *Ussing*
800 *placeret P^{CD}* 802-3 *lacunam in P^A (cf. vv. 784-5) sic explere*
licet: (802) supersedere *vel* se abstinere (Leo), (803) odiose (Leo) *vel*
sic cum 804 *hominem, (Simo) Schoell (iii. 2) (sept. nar.)* 806
inspiceren te (inspicerent P^{CD}, inspicere te B²) aedes [te] cod.:
corr. Pareus: inspicere iste aedis te Lorenz belle *cod.* 807
incommodum est cod.: traí. Bentley 808 *illam B*

te has emisse. non tu uides hunc uoltu uti tristi est senex?

TH. uideo. TR. ergo inridere ne uideare et gestire admodum;

noli facere mentionem ted emisse. TH. intellego

et bene monitum duco, atque esse existumo humani ingeni.

125 quid nunc? SI. quin tu is intro atque otiose perspecta ut 815
lubet.

TH. bene benigneque arbitror te facere. SI. factum edepol uolo.

[uin qui perductet? TH. apage istum perductorem, non 816^a
placet.

quidquid est, errabo potius quam perductet quispiam.] 816^b

TR. uiden uestibulum ante aedis hoc et ambulacrum, quouismodi?

130 TH. luculentum edepol profecto. TR. age specta postis, quouismodi,

quanta firmitate facti et quanta crassitudine.

TH. non uideor uidisse postis pulchriores. SI. pol mihi 820

eo pretio empti fuerant olim. TR. audin 'fuerant' dicere?

uix uidetur continere lacrimas. TH. quanti hosce emeras?

135 SI. tris minas pro istis duobus praeter uecturam dedi.

TH. hercle qui multum improbiores sunt quam a primo credidi.

TR. quapropter? TH. quia edepol ambo ab infumo tarmes 825
secat.

TR. intempestiuos excissos credo, id is uitium nocet.

atque etiam nunc sati' boni sunt, si sunt inducti pice;

812 et om. B 813 te (ita cod. <has> *Guietus* 814 esse
Merula: se cod. (te B²) ingenio cod. 816 benigneque *Came-*
rarius: benique cod. 816^{ab} (cf. 843 sqq.) *adiectos a retractatore*
ut vv. 817-47 in actione omitterentur secl. Seyffert 816^b *Quid cod.*
(cf. 846) 817 *amplacrum cod. (pro ambulacrum, i. e. ambul.) (corr.*
B²) 821 *audin fuerant Ital.: aut infuerat cod. (auden fuerant B²)*
823 *duobus Merula: diebus cod.* 824 *multo Ital., fort. recte (i. 3)*
825 *tarmes secat Scaliger: tramisecat cod. (tramis secat B², fort. recte)*
826 *accedit A intempestius A docet A*

non enim haec pultiphagus opifex opera fecit barbarus. 140
 uiden coagménta in foribus? TH. uideo. TR. specta quam

arte dormiunt.

830 TH. dormiunt? TR. illud quidem 'ut coniuent' uolui
 dicere.

satin habes? TH. ut quidquid magi? contemplo, tanto magi?
 placet.

TR. uiden pictum, ubi ludificat una cornix uolturios duos?

TH. non edepol uideo. TR. at ego uideo. nam inter 145
 uolturios duos

cornix astat, ea uolturios duo uicissim uellicat.

835 quaeso huc ad me specta, cornicem ut conspicerere possies.

iam uides? TH. profecto nullam equidem illic cornicem
 intuor.

TR. at tu isto ad uos optuere, quoniam cornicem nequis
 conspiciari, si uolturios forte possis contui. 150

TH. omnino, ut te apsoluam, nullam pictam conspicio hic
 auem.

840 TR. age, iam mitto, ignosco : aetate non quis optuerier.

TH. haec, quae possum, ea mihi profecto cuncta uehe-
 menter placent.

Si. latiu' demumst operae pretium iuisse. TH. recte edepol
 mones.

Si. eho istum, puere, circumduce hasce aedis et conclauia. 155
 nam egomet ductarem, nisi mi esset apud forum negotium.

845 TH. apage istum a me perductorem, nil moror ductarier.

846-7 quidquid est, errabo potius quam perductet quispiam.

Si. aedis dico. TH. ergo intro eo igitur sine perductore.
 Si. ilicet.

828 pultifagis A 829 dormunt P (corr. B²) 831 vel mage . . .
 mage contemplor *codd.* 832, 833 vel duo 832 ludificatur *codd.*
 c. una P 833 om. P (iii. 11) uideor nam *cod.* 834 uellitat
 P (corr. B²) 836 vel illi cornicum A 842 erecte P (corr.
 B²) (e- pro nota personae? cf. v. 849) 843 hos A 844 ad P
 845-7 lacuna in P^A (cf. vv. 864-7) 845 a om. P perductorem
 om. P 846, 847 er. p. quam om. P (cf. 816^b) 848 adis P

- 160 TH. ibo intro igitur. TR. mane sis uideam, ne canes—
 TH. agedum uide.
 TR. st! abi, cánes. st! abin diérecta? abin hinc in malam 850
 crucem?
 at etiam restas? st! abi istinc. Si. nil pericli est, age *
 tam placidast quam feta quaeuis. eire intro audacter licet.
 eo ego hinc ad forum.—TH. fecisti commode, bene am-
 bula.
- 165 Tranio, | age, canem | istanc a foribus abducant face,
 etsi non metuenda est. TR. quin tu illam aspice ut placide 855
 accubat;
 nisi molestum uis uideri te atque ignauom. TH. iam ut
 lubet.
 sequere hac me igitur.—TR. equidem haud usquam a
 pedibus apscedam tuis. —

ACTVS IV

- Serui qui quom culpa carent tamen malum métuont,
 i solent esse eris utibiles.
 nam illi qui nil metuont postquam sunt malum meriti, 860
 stulta sibi expetunt consilia :
 5 exercent sese ad cursuram, fugiunt, sed i si reprehensi sunt,
 faciunt a malo, peculio quod nequeunt, audent,

849 igitur [est] *P* (corr. *B*²) (est *pro E*, nota *personae?* cf. v. 842)
 uide] unde *P* 850 est—est *codd.* canj est *A* (*pro canest?*)
 abi d. *P* diereccte *P*^{CD}, *A n. l.* [est] abin *P* (in *om.* *P*^{CD})
 (corr. *B*²) 851 st] est *P* (*om.* *B*²), *A n. l.* vix periculi age
 (modo) *Weise* (*A n. l.*) 852 quauis *P*: quamuis *Leo* 853 eo
 (ec *P*^{CD}) ego *P*; ego abeo *A* 854 tranioagec—us . . . . . face *A*
 abducit *P*: (aliquis) abd. *Weise* 855 ill(a) *A* 858—9 cf. *Men.*
 983^{a b} 858 carint *P* 859—90 *dcest A* 860 fort. malum post-
 quam sunt meriti, ut fiat versus *Reizianus* 862 fugiunt del. ut
 glossam *Bothe* 863 a del. *Bothe fort. recte*: de *Gulielmius*

- 864-5 ex pauxillo * de parant.
 mihi in pectore consili * * * * malam rem
 prius quam ut meum.
 ut adhuc fuit mi, corium esse oportet, 10
 sincerum atque uti uotem uerberari.
 870 si huic imperabo, probe tectum habebo,
 malum quom impluit ceteris, ne impluat mi.
 nam, ut serui uolunt esse erum, ita solet.
 boni sunt, (bonust); improbi sunt, malus fit. 15
 nam nunc domi nóstrae tot pessumi uíuont,
 875 peculi sui prodigi, plagigeruli.
 ubi aduersum ut eant uoc(it)antur ero :
 'non eo, molestus' ne sis.
 scio quod properas : gestis aliquo ; iam hercle ire uis, mula,
 foras pastum.'
 bene merens hoc preti inde abstuli. abii foras. 20
 880 solus nunc eo aduersum ero ex plurumis seruis.
 hoc die crastini quóm erus rescierit,
 mane castigabit eos bubulis exuuiis.
 postremo minoris pendo tergum illorum quam meum :
 illi erunt bucaedae multo potius quam ego sim restio. 25

864-6 lacunam in PA (cf. vv. 845-7) sic expleas licet (864, 865) mox grande vel thesaurum inde, (866) consiliumst in tergum alienum inferre vel consilium sedet cauere 864, 865 pauxil cod. (-illo B²) 867 ut] fort. in 868 vel sic distingue fuit, mi co. 869 fort. (ita) uti (duo cola Reiziana): ut cod. vix trimeter bacch, nam uotem obstat) uerberare cod. (pro -rei?) 870 (id) si Leo vel huic (duo cola Reiziana) 871 ceteros cod (corr. B²) 873 boni sunt bonust Bergk: bonis sum cod. improbis sunt (sum B¹) cod. fit Gruterus: fuit cod. 876 uocitantur Hermann: uocantur cod. (-atur B¹) 877 vel molestus (troch. dim.) vel sies (iamb. dim. acat.) 878 quód] quo Merula erde P^{CD} (d pro cl; vi. i) iueris Skutsch, nam ire uis (ir' uis?) suspectum 879 preti inde abstuli abii Camerarius, Hermann, Bothe: precium unde abstultabi cod. 880 fort. (égo) eo . . . eró (vers. Reizianus) 881 di cod. (corr. B²) 882 fort. concastigabit mane eos b. e. (vers. Reizianus) 883 pen ergum spatío intercedente cod. (suppl. B²)

ii

PINACIVM PHANISCVS

- Pl. Mane tu atque adsiste ilico, 885
 Phanisce. etiam respicis?
 PHA. mihi molestus ne sies. 886^a
 Pl. uide ut fastidit sinuia!
 5 manesne ilico, impure parasite? 887^a
 PHA. qui parasitus sum? Pl. ego enim dicam: cibo per-
 duci poteris quouis.
 PHA. mihi sum, lubet esse. quid id curas?
 Pl. ferocem facis, quia te erus amat. PHA. uah! 890
 oculi dolent. Pl. cur? PHA. quia fumu' molestust.
 10 Pl. tace sis, faber, qui cudere soles plúmbeos númmos.
 PHA. non (pol) potes tu cogere me ut tibi male dicam.
 nouit erus me. Pl. suam quidem [pol] culcitulam 894-5
 oportet.
 PHA. si sobriu' sis, male non dicas. Pl. tibi optemperem,
 quom tu mihi nequeas?
 at tu mecum, pessume, ito aduorsus. PHA. quaeso hercle
 apstine
 15 iam sermonem de istis rebus. Pl. faciam et pultabo fores.
 heus, ecquis hic est, maxumam qui his iniuriam
 foribus defendat? ecquis has aperit fores? 900
 homo nemo hinc quidem foras exit.
 ut esse addecet nequam homines, ita sunt. sed eo magi'
 cauto est opu' ne huc
 20 exeat qui male me mulcet.

886 respices (respice *B*) ut *vid. cod.* (*i. e.* -is?) 888 poteres *cod.*
 (*vix pro -re passive*) 889 post 887 *cod.*: *traí. Acidalius* mihi
Ital.: *milis cod.* 890 erus *Leo*: *eratus cod.*: erus tuus *Stude-*
mund, unde fit bacch. tetrameter acatal. uha *cod.* 891 accedit *A*;
usque ad 922 pauci leguntur 893 *pol add. Ritschl* (*cf. v. 894*) (*A*
n. l.) 894 *pol del. S. hoell, ut vers. Reizianus fiat* (*A n. l.*) 896
neque eas P, A n. l. 897 *pessimi tu P* 899 *his qui in. Guietus*
(iamb senar.): fort. in. qui his (vers. Reiz.) 900 *ecquis—fores]*
 [hec quis] *ec quis huc exit atque aperit P (pro ecquis huc exit foras?)*
 901 *homo om. P* 902 *vel mage* 903 *me om. A ut vid.*

THEOPROPIDES   TRANIO

III.iii

- TR. Quid tibi uisum est mercimoni? TH. <totus,> totus
gaudeo.
- 905 TR. num nimio emptae tibi uidentur? TH. nusquam
edepol ego me scio
uidisse umquam abiectas aedis nisi modo hasce. TR. ee-
quid placent?
- TH. eequid placeant me rogas? immo herele uero per-
placent.
- TR. quouismodi gynaeceum? quid porticum? TH. insanum 5
bonam.
- non equidem ullam in publico esse maiorem hac existumo.
- 910 TR. quin ego ipse et Philolaches in publico omnis porticus
sumu' commensi. TH. quid igitur? TR. longe omnium
longissima est.
- TH. di immortales, mercimoni lepidi! <si> hercle nunc ferat
sex talenta magna argenti pro istis praesentaria, 10
numquam accipiam. TR. si hercle accipere cupies, ego
numquam sinam.
- 915 TH. bene res nostra conlocata est istoc mercimonio.
- TR. me suasore atque impulsore id factum audacter dicit,
qui subegi faenore argentum ab danista ut sumeret,
quod isti dedimus arraboni. TH. seruauisti omnem ratem. 15
nempe octoginta debentur huic minae? TR. hau nummo
amplius.
- 920 TH. hodie accipiat. TR. ita enim uero, ne qua causa
supsiet.

904 totus *add. Gruterus: fort <omnis> Harv. Stud. 9, 130) vel <quid mihi?>*
 905 nusquam *Schoell: numquam P, A n. l. ego om. A scito P*
 906 abiectas *P, A n. l.* 907 ee. placent *P, A n. l.*
 912 si *add. Camerarius (A n. l.)* 914 accipiam *P, A n. l. (vix antiqua forma)*
hercle Ital.: ere te P, A n. l. cupias Camerarius (A n. l.)
 918 quid *A*

uel mihi denumerato, ego illi porro denumerauero.

TH. at enim ne quid captioni mihi sit, si dederim tibi.

20 TR. egone te ioculo modo ausim dicto aut facto fallere?

TH. egone aps te ausim non cauere, ni quid committam tibi?

TR. quia tibi umquam quicquam, postquam tuo' sum, uer- 925
borum dedi?

TH. ego enim caui recte: eam dis gratiam atque animo
meo!

sat sapio si aps te modo uno caueo. TR. tecum sentio.

25 TH. nunc abi rús, dic me aduenisse filio. TR. faciam ut
iubes.

TH. curriculo iube in urbem ueniat iam simul tecum. 929-30
TR. licet.

nunc ego me illac per posticum ad congerrones conferam.

dicam ut hic res sint quietae atque hunc ut hinc amouerim.—

IV. ii PHANISCVS THEOPROPIDES PINACIVM

21 PHA. Hic quidem néque conuiuiarum sonitus itidém ut
antehac fuit,

neque tibicinam cantantem neque alium quemquam audio.

TH. quae illaec res est? quid illisce homines quaerunt 935
apud aedis meas?

quid uolunt? quid intro spectant? PHA. pergam pultare
ostium.

25 heus, reclude, heus, Tranio, etiamne aperis? TH. quae
haec est fabula?

PHA. etiamne aperis? Callidamati nostro aduersum ueni-
mus.

922 captionis *Geppert* sit *B*²: sed *P*, *A* n. l. 923 ἰοϥο *A*
925 quid *Bothe* tibin *Schrader* 926 dehis *P* (cf. 563 dehis
pro dis): bis (vel dis) *A* (*Class. Rev.* 10, 333) eam ambis gr. ? *Schoell*:
eam mihi des gr. *Leo* 928 abi, [i] *P* ut uoles *P* (? *pro* uti ubes)
929, 930 [ubi] iube *P* (iv. 3) 932 hic] hinc *A*, fort. recte quaesitae
A ut hunc hinc *P* (*pro* uti h. h. ?) 933 *rhythmus suspectus*
item *Bothe* vel uti 935 meas] mē (mem *P*^{CD}) *P* (*corr.* *B*²)
(i. e. meas) 936 pultari *P* (*corr.* *B*²) 937 etiam *P* (*om.* -ne)

- TH. heus uos, pueri, quid istic agitis? quid istas aedis
frangitis?
- 940 PI. heus senex, quid tu percontare ad te quod nihil attinet?
TH. nihil ad me attinet? PI. nisi forte factu's praefectus
nouos,
qui res alienas procures, quaeras, uideas, audias. 30
- TH. non sunt istae aedes ubi statis. PI. quid ais? an
iam uendidit
aedis Philolaches? aut quidem iste nos defrustratur senex.
- 945 TH. uera dico. sed quid uobis est negoti hic? PHA.
eloquar.
erus hic noster potat. TH. erus hic uoster potat? PHA.
ita loquor.
- TH. puere, nimium delicatu's. PI. ei aduersum uenimus. 35
TH. quof homini? PI. ero nostro. quaeso, quotiens
dicendumst tibi?
- TH. puere, nemo hic habitat. nam te esse arbitror puerum
probum.
- 950 PHA. non hic Philolaches adulescens habitat hisce in
aedibus?
- TH. habitauit, uerum emigrauit iam diu ex hisce aedibus.
PHA. senex hic elleborosust certe. érras peruorse, pater. 40
nam nisi hinc hodie emigrauit aut heri, certo scio
hic habitare. TH. quin sex menses iam hic nemo habitat.
PI. somnias.
- 955 TH. egone? PI. tu. TH. tu ne molestu's. sine me cum
puero loqui.
nemo habitat. PHA. habitat profecto, nám heri et nudius
tertius,

940-5 *om. P* 940 quae n. attinent (*etiam* 941 attinent) *Schoell*
(*ex A*) 943 *vix non* (*i. e. n. nne*) s. (méae) i. : meae sunt i. *Schoell*
(*A vix legitur*) 944 quid *Schoell* 947 [a]delicatus *P*: delicatum
A vel *PHA.* 948 vel quoui 949 hic nemo *P* 950 vel
PI. in *om. P* 951 *om. P* (iii. 11) 952 *PHA.*] vel *PI.* (*et infra*
PHA. erras) cerebrosus est *P* 953 hic *P* 955 molestus (*sc. sis*)
ali 956 haecitat *pr. ut vid. P* (*E pro B*; *vix pro* habet *corr.* habitat)

45 quartus, quintus, sextus, usque postquam hinc peregri ei^{us} pater
 abiit, numquam hic triduum unum desitum est potarier.
 TH. quid ais? PHA. triduum unum est haud intermissum
 hic esse et bibi,
 scorta duci, pergraecari, fidicinas, tibicinas 960
 ducere. TH. quis istaec faciebat? PHA. Philolaches.
 TH. qui Philolaches?
 50 PHA. quouiu' patrem Theopropidem esse opinor. TH. ei
 (ei), occidi,
 si haec hic uera memorat! pergam porro percontarier.
 ain tu istic potare solitum Philolachem istum, quisquis est,
 cum ero uostro? PHA. aio, inquam. TH. puere, praeter 965
 speciem stultus es.
 uide sis ne forte ad merendam quopiam deuorteris
 55 atque ibi ampliuscule quam sati' fuerit biberis. PHA. quid
 est?

TH. ita dico, ne ad alias aedis perperam deueneris.

PHA. scio qua me eire oportet et quo uenerim noui locum.

Philolaches hic habitat, quouius est pater Theopropides. 970

qui, postquam pater ad mercatum hinc abiit, hic tibicinam

60 liberauit. TH. Philolachesne ergo? PHA. ita, Philema-
 tium quidem.

TH. quanti? PHA. triginta—TH. talentis? PHA. $\mu\acute{\alpha}$ τὸν
 Ἀπόλλω, sed minis.

TH. liberauit? PHA. liberauit ualide, triginta minis. 973^a

957 hinc *om. A* peregri *A*: -gre *P* 958 triduum munum
 (unum *B*²) desitum (*add. est B*) esse et bibi est (bibisse *ut uid. B*¹,
 bibi *B*²) *P* (*cf. 959*) 959 agis *P* (*corr. B*²) essi *Lambinus* 961
 conduci *Ritschl*: ducier *Lambinus* 962 quouiu' *P* *vel* opino
 et *P*: ei (ei) *Gruterus*: ei (mih) *Cambrarius* 964 istuc portare
P silitum *A* 965 uestra *P* (*corr. B*) aio *A*: haec
 (hec) *P*: hic *Ital.* 967 ampliuscule *Leo*: amplius *A*: melius cui *P*
 968 ab *P* (*corr. B*²) neueneris *P* 969 eire] et re *P* (ire *B*²)
 locum] loqui *P* (*pro loci*?) 971 m. ab. hinc (*om. hic*) *P* (iii. 1)
 972 -ne *om. P* 973 sed] sex *P* 973^a *om. P* (iii. 11)

TH. ain minis triginta amicam destinatam Philolachem— ?
 975 PHA. aiiio. TH. atque eam manu emisisse? PHA. aiiio.
 TH. et, postquam eius hinc pater
 sit profectus peregre, perpotasse adsiduo, ac simul 65
 tuo cum domino? PHA. aiiio. TH. quid? is aedis emit
 has hinc proxumas?
 PHA. non aiiio. TH. quadraginta etiam dedit huic quae
 essent pignori?
 PHA. neque istuc aiiio. TH. ei ! perdis. PHA. immo suom
 patrem illic perdidit.
 980 TH. uera cantas. PHA. uana uellem. patris amicu's uide-
 licet.
 TH. eu edepol patrem eiuis miserum praedicas! PHA. nihil 70
 hoc quidem est,
 triginta minae, prae quam alios dapsilis sumptus facit.
 TH. perdidit patrem. PHA. unus istic seruos est sacer-
 rumus,
 Tranio : is uel Herculi †conterere quaestum potest†.
 985 edepol ne me eius patris misere miseret, qui quom istaec
 sciet
 facta ita, amburet ei misero corculum carbunculus. 75
 TH. si quidem istaec uera sunt. PHA. quid merear quam
 ob rem mentiar?
 PI. heus uos, ecquis hasce aperit? PHA. quid istas pultas
 ubi nemo intus est?
 alio credo comissatum abiisse. abeamus nunciam—

974 destinatum *P* Philolachi *Gulielmius* (*immo -ae*) 975
 eiuis *A* 976 *vel* perpotauisse ac simul *om. P* 977 *vel sic di-*
stingue quid is? aed. has hinc] hic *P* 978 huc *P* (*corr. B*²)
 qui *A* est *P* 979 n. illud *B, A n. l.* 981 *vel* heu eiuis]
 meum (eum *C*) *P* 982 preter quam *P* dapsillies *P* 983 *vel* isti
 se. est sa.] seruos si (*pro seruolust?*) acerrimus *P* 984 *vix* quae-
 situm pote siet *Ellis* : possiet *Camerarius* 985 ne *om. P* (iii.
 1) misere *om. P* (iii. 1) 986 ita] ista [esse] *A* (e)i miseri]
A : misero ei *P* 988 e. aperit has *A* (? *pro ecqui a. has*) ista *P*
 est] st *P* (*pro sit?*) 989 abeamus *P* (*corr. B*²)

- TH. puere—(PHA.) átque porro quaeritemus. sequere hac 990
me. (PI. sequor).
80 TH. puere, iamne abis? PHA. libertas paenulast tergo tuo :
mihî, nisi ut erum metuam et curem, nihil est qui tergum
tegam.—

iii

THEOPROPIDES SIMO

- TH. Perii hercle ! quid opust uerbis ? ut uerba audio,
non equidem in Aegyptum hinc modo uectus fui,
sed etiam in terras solas orasque ultimas 995
sum circumuectus, ita ubi nunc sim nescio.
5 uerum iam scibo, nam eccum unde aedis filius
meus emit. quid agis tu ? SI. a foro incedo domum.
TH. numquid processit ad forum | hodie noui ?
SI. etiam. TH. quid tandem ? SI. uidi ecferrî mor- 1000
tuom. TH. hem !
SI. nouom unum uidi mortuom ecferrî foras.
10 modo eum uixisse aiebant. TH. uae capiti tuo !
SI. quid tu otiosus res nouas requiritas ?
TH. quia hodie adueni peregre. SI. promisi foras,
ad cenam ne me te uocare censeas. 1005
TH. hau postulo edepol. SI. uerum cras, nisi (qui)
prius
15 uocauerit—me, uel apud te cenauero.
TH. ne istuc quidem edepol postulo. nisi quid magis
es occupatus, operam mihi da. SI. maxume.

990 om. *P* (propter homoeoarch.?) puere del. *Leo*, ut ex v. sq. anticipatum (iv. 3) porro *Goetz*: puero *cod.* PI. sequor *add.*
Ussing 992 erum ut *P* tergum *tergam A* 993 1013
deficit A, nisi quod hic illic paucissima servata 993 uerba
Camerarius: uerbera *cod.* (v. 8) 996 circum uentus *cod.*: *corr.*
Merula 998 agis *Aldus*: ais *cod.* 999 (hic) ho. *Ritschl*
1002 uae *B*²: tuae *cod.* 1003 tu *Merula*: tu [ut] *cod.* (iv. 3)
1005 te *Ital.*: tue *cod.* (iv. 3) 1006 quis *add. Camerarius* 1008
iste *P* (*corr. B*²) 1009 es om. *A*

- 1010 TH. minas quadraginta accepisti, quod sciam,
a Philolachete? SI. numquam nummum, quod sciam.
TH. quid, a Tránione seruo? SI. (nimi) multo id minus. 20
TH. quas arraboni tibi dedit? SI. quid somnias?
TH. egone? at quidem tu, qui istoc speras te modo
1015 potesse dissimulando infectum hoc reddere.
SI. quid autem? TH. quod me apsepte hic tecum filius
negoti gessit. SI. mecum ut ille hic gesserit, 25
018-20 dum tu hinc abes, negoti? quidnam aut quo die?
TH. minas tibi octoginta argenti debeo.
SI. non mihi quidem herele. uerum, si debes, cedo.
fides seruanda est, ne ire infitias postules.
TH. profecto non negabo debere, et dabo; 30
1025 tu caue quadraginta accepisse hinc te neges.
SI. quaeso edepol huc me aspecta et responde mihi.
1026¹ q * * * * * argenti minas
fu * * * * * TH. ego dicam tibi.
tantu * * * * * ebeat 35
de te aedis. SI. i(tane? de me) ille aedis emerit?
1026e * * * * *
1027 SI. te uelle uxorem aiebat tuo nato dare,
ideo aedificare hic uelle aiebat in tuis.
TH. hic aedificare uolui? SI. sic dixit mihi. 40
1030 TH. ei mihi, disperii! uocis non habeo satis.
uicine, perii, interii! SI. numquid Tranio
turbauit? TH. immo éxturbauit omnia.

1010 quadraginta *Pylades*: triginta *cod.* (xxx pro xxxx; vii. 6)
quod *Guictus*: quas (qua *PCD*, *cod.* 1012 nimis *add. Fay* (iii. 1)
id *om.* *A ut vid.*: (hercle) id *Ritschl* 1014 te speras *P* 1016
tecum *om. P* 1025 hinc te *Lambinus*: hinc ne *P*: minas *A (om.*
neges; v. 1) 1026^a *sqg. om. P (propter lacunam in PBC ut vid.; cf.*
vv. 1036-60) 1026^d *suppl. Schoell, Studemund* 1026^e *vix . . .*
(responde mihi) (iii. 11) 1027-41 *deest A qui multo plus quam*
P habuisse videtur. Vide igitur ne pagina XXI versuum in PA praec-
termissa sit 1027 agebat *cod. (corr. B²)* 1028 hic *Camerarius*:
hoc *cod. (cf. ad 1027-41)* 1031 uicine *Acidalius*: uicini *cod.*
1032 Turbabit *cod. (corr. B²)*

deludificatust mé hodie indignis modis.

- 45 Si. quid tú ais? TH. haec res sic est ut narro tibi :
deludificatust me hodie in perpetuom modum. 1035
nunc te opsecro ut me bene iuues operamque des.
Si. quid uis? TH. i mecum, | opsecro, | una simul.
Si. fiat. TH. seruorumque operam et lora mihi cedo.
50 Si. sume. TH. eademque opera <ego> haec tibi narra-
uero,
quis med exemplis hodie eludificatus est. 1040

ACTVS V

V. i

TRANIO THEOPROPIDES

- TR. Quí homo timidus erit in rebus dubiis, nauci non erit ;
atque equidem quid id esse dicam uerbum nauci nescio.
nám erus me postquam rus misit filium ut suom arcésserem,
abii illac per angiportum ad hortum nõstrum clanculum, 1044-5
5 ostium quod in angiporto est horti, patefeci fores,
eaque eduxi omnem legionem, ét maris et feminas.
postquam ex opsidione in tutum eduxi manuplaris meos,
capio consilium ut senatum congerronem conuocem.
quoniam conuocaui, atque illi me ex senatu segregant. 1050
10 ubi ego me uideo uenire in meo foro, quantum potest
facio idem quod plurimi alii, quibu' res timida aut turbidast :
pergunt turbare usque ut ne quid possit conquiescere.

1033 te ludificatust me (et me B: mi P^{CD}) h. cod.: corr. Bothe
vel med *vix* hodie indigni dis cod. (corr. B²) 1034 agis cod. (corr.
B²) 1036 Nun cod. (corr. B²) 1037 <hinc> obs. <ad te> Leo
1039 operam ut vid. cod. (opera D) ego add. (post eadem) Camerarius
1040 eemplis ut vid. cod. (corr. B²) lud. Ital. 1041 dubiis n.
Priscianus I, 204: dubii sis n. cod. (? pro dubiis n. is) 1042
accedit A *versum male secludunt ut glossema quidam: tumentur*
Schoell, Leo quod cod. Festi 166 1043 ut filium codd.: trai.
Bothe 1044, 1045 abilla per P 1048 ex] exii A opsidionem
P 1049 congeronum B² (i. c. -err-) 1050 senatus P 1051
uentrem P 1053 possit] sit P (pro pote sit?)

1054-5 nam scio equidem nullo pacto iam esse posse haec clam
 senem.
 non amicus alius quis * * * * * riuabo se *
 aut * * * * * * * * * * 15
 pro * * * * * * * * * *
 1059-60 ille qui * * * * * * * * * * ero simul *
 praeoccupabo atque anteueniam et foedus feriam. me moror.
 sed quid hoc est quod fori' concrepuit proxuma uicinia?
 eru' meus hicquidem est. gustare ego eius sermonem uolo. 20
 TH. ilico intra limen isti astate, ut, quom extemplo uocem,
 1065 continuo exsiliatis. manicas celeriter conecite.
 ego illum ante aedis praestolabor ludificatorem meum,
 quouis ego hodie ludificabo corium, si uiuo, probe.
 TR. res palam est. nunc te uidere meliust quid agas, Tranio. 25
 TH. docte atque astu mihi captandumst cum illoc, ubi huc
 aduenerit.
 1070 non ego illi extemplo hamum ostendam, sensim mittam
 lineam.
 dissimulabo me horum quicquam scire. TR. o mortalem
 malum!
 alter hoc Athenis nemo doctior dici potest.
 uerba illi non magi' dare hodie quisquam quam lapidi potest. 30
 adgrediar hominem, appellabo. TH. nunc ego ille huc
 ueniat uelim.
 1075 TR. siquidem pol me quaeris, adsum praesens praesenti tibi.
 TH. eugae! Tranio, quid agitur? TR. ueniunt ruri rustici.
 Philolaches iam hic aderit. TH. edepol mihi oppórtune ad-
 uenis.

1054, 1055 haec om. P 1056-61 om. P (propter lacunam in PBC
 ut vid.; cf. vv. 1026^a-1026^b) 1061 praeoccupato cod. : corr. Stude-
 mund 1062-3 vel iamb. octonarü 1062 quid] qui P (corr. B²)
 1063 sermone P (corr. B²) 1064 isti astate Ussing : istastate A :
 astate illic P (? pro a. isti ; v. 4) 1065 manilas P coniectite A
 1066 praestabor P (corr. B²) 1067 cuius A hodie] hic P
 1069 astu Bothie : astute codd. 1070 hamum] itamum P 1071
 mortale P 1073 vel mage dare om. P deficit A 1077
 aduenerit Bentley : aduenies cod. (pro -neis?)

35 nostrum ego hunc uicinum opinor esse hominem audacem
 èt malum.
 TR. quidum? TH. quia negat nouisse uos—TR. negat?
 TH. nec uos sibi
 nummum umquam argenti dedisse. TR. abi, lúdis me, 1080
 credo hau negat.
 TH. quid iam? TR. scio. iocaris tu nunc (istuc). nam ille
 quidem hau negat.
 TH. immo edepol negat profecto, neque se hasce aedis
 Philolachi
 40 uendidisse. TR. ého an negauit sibi datum argentum,
 opsecro?
 TH. quin ius iurandum pollicitust dare se, si uellem, mihi,
 neque se hasce aedis uendidisse neque sibi argentum datum. 1085
 * * * (datum) est.
 TH. dixi ego istuc idem illi. TR. quid ait? TH. seruos
 pollicitust dare
 45 suos mihi omnis quaestioni. TR. nugas! numquam edepol
 dabit.
 TH. dat profecto. TR. quin †et illum in ius si ueniam†.
 TH. mane.
 experiar, ut opino. TR. (‘opino’?) certum est. mihi homi- 1090
 nem cedo.
 TH. quid si igitur ego accersam (iam) homines? TR. fac- 1093
 tum iam esse oportuit.
 uel hominem aedis iube mancupio poscere. TH. immo hóc 1091
 primum uolo,

1078 huc *cod.* (corr. B²) vel opino 1079 quia *Bothe*: qui *cod.*
 uor *cod.* (corr. B²) 1080 umquam B²: quam *cod.* (iii. 3) argentei
cod. (antiqua forma) 1081 tu nunc istuc *Schoell*: tu nunc tu *cod.*
 (nunc tu B²) 1083 TR. ého B²: reeho *cod.* 1084 qui *cod.* se
 si *Ital.*: sisi *cod.* 1085 *versum intercidisse uidit Acidalius*; qui *exierit*
in datum est 1087 idem ego istuc *Nicmoeller, usitato ordine*
 1089 fort quin ego, illum intus si inueniam— 1090 opinor *cod.*
 opino *add. Schoell* 1093 iam *add. Schoell* esse iam *cod.*: *trai. Came-*
rarius 1091 iube aedis m. *cod.*: *trai Mueller*: iube m. aedis
Bothe mancupare *Ussing* hoc *om. PCD*

- 1092 quaestioni accipere seruos. TR. faciundum edepol censeo. 50
 1094 ego interim hanc aram occupabo. TH. quid ita? TR.
 nullam rem sapis.
 1095 né enim illi huc confugere possint quaestioni quos dabit.
 hic ego tibi praesidebo, ne interbitat quaestio.
 TH. surge. TR. minime. TH. ne occupassis, opsecro, aram.
 TR. cur? TH. scies.
 quia enim id maxume uolo, ut illi istoc confugiant. sine: 55
 tanto apud iudicem hunc argenti condemnabo facilius.
 1100 TR. quod agas, id agas. quid tu porro serere uis negotium?
 nescis quam metuculosa res sit ire ad iudicem?
 TH. surgedum huc igitur. consulere quiddam est quod
 tecum uolo.
 TR. sic tamen hinc consilium dedero. nimio plus sapio 60
 sedens.
 tum consilia firmiora sunt de diuinis locis.
 1105 TH. surge, ne nugare. aspicedum contra me. TR. aspexi.
 TH. uides?
 TR. uideo. huc si quis intercedat tertius, pereat fame.
 TH. quidum? TR. quia nil (illi) quaesti sit. mali hercle
 ambo sumus.
 TH. perii! TR. quid tibi est? TH. dedisti uerba TR. 65
 qui tandem? TH. probe
 med emunxti. TR. uide sis, satine recte: num mucci
 fluont?
 1110 TH. immo etiam cerebrum quoque omne é capite emunxti
 meo.
 nam omnia male facta uostra repperi radicitus,

1095 huc *Saracenus*: hic *cod.* 1097 neoc tu passis *cod.* (*corr. B²*)
 aram *Pylades*: arma *cod.* (ii. 7) 1099 hinc *cod.* (*corr. B²*) 1100
 uis serere *cod.*: *trai. Bothe* (*cf. ad Asin* 250, *Curc.* 438) 1101 re
cod. (*corr. B²*) 1102 huc est cons. *ig. qu* *cod.*: *corr. Langen ex*
schol. Aen. 11, 343 *vel quiddamst* 1103 sic *Pius*: si *cod.* 1104
 tunc *PCD* 1106 intercedas *cod.* (*corr. B²*) 1107 illi *add. Leo*:
vix nihil quaesiti sit (ei, ita) *Ritschl* 1108 probi *cod.* 1109
 emunxit *cod.* (-xisti *B²*) 1110 omnem *cod.* (*corr. B²*) munxti *cod.*

non radicitus quidem hercle uerum etiam exradicitus.

70 TR. numquam edepol hodie tinuitus destinant† tibi.

TH. iam iubebo ignem et sarmenta, carnufex, circumdari.

TR. ne faxis, nam elixus esse quam assus soleo suauior. 1115

TH. exempla edepol faciam ego in te. TR. quia placeo,
exemplum expetis?

TH. loquere : quouismodi reliqui, quom hinc abibam, filium?

75 TR. cum pedibus, manibus, cum digitis, auribus, oculis,
labris.

TH. aliud te rogo. TR. aliud ergo nunc tibi respondeo.

sed eccum tui gnati sodalem uideo | huc incedere 1120

Callidamatem : illo praesente mecum agito, si quid uoles.

ii CALLIDAMATES THEOPROPIDES
TRANIO

CA. Vbi somno sepeliui omnem atque óbormiui crapulam,
Philolaches uenisse (dixit) mihi suom peregre huc patrem
quoque modo hominem ad(uenientem) seruos ludificatu' sit,
ait se metuere in conspe(ctum sui patris pr)ocedere. 1125

5 nunc ego de sodalitate solus sum orator datus

qui a patre eius conciliarem pacem. atque eccum optume!
iubeo te saluere et saluos quom aduenis, Theopropides,
peregre gaudeo. hic apud nos hodie cenes, sic face.

TH. Callidamate(s), di te ament. de cena facio gratiam. 1130

10 CA. quin uenis? TR. promitte : ego ibo pro te, si tibi non
lubet.

1113 inditus *B*² desistam *Lco* 1114 i. i. et sarmenta *Pylades* :
lubeo (?) (lubo vel lube *PCD*) i. et sarmen *cod.* (sarnem *PCD*) : iubeo i.
et sarmen (arae) *Seyffert* 1115 faxis [sis] *cod.* (corr. *B*²) solio
cod. (corr. *B*²) 1118 Quom *P ut vid.* 1119 ego *B* 1120
gnatis *cod.* (corr. *B*²) *vix* uideon huic *cod.* : huc (nunc) *Redslob*
1121 agite *cod.* (corr. *B*²) 1122 somno *Ritschl* : omnium *cod.* :
somnum *Ital.* fort. abdormiui 1123-5 lacuna in *PA* (cf. vv.
1144-6) 1123 (dixit) *Pylades, Bothe* 1124 hom.] dominum
Bugge adu. *supplevit Aldus* ludificatum *cod.* 1125 consp.—
proc. suppl. Ritschl 1127 optimi *cod.* (corr. *B*²) 1128 et del.
(?) *Lco* aduenisset heuropides *cod.* : corr. *Ital.* 1129 face *Sciop-*
pius : tale *cod.*

TH. uerbero, etiam inrides? TR. quia me pro te ire ad
cenam autumo?

TH. non enim ibis. ego ferare faxo, ut meruisti, in crucem.

CA. age mitte istaec. tu ad me ad cenam—TR. die uenturum. quid taces?

1135 CA. sed tu istuc quid confugisti in aram? TR. inscitissimus adueniens perterritus me. loquere nunc quid fecerim: 15
nunc utrisque disceptator eccum adest, age disputa.

TH. filium corrupisse aio te meum. TR. ausculta modo. fateor peccauisse, amicam liberasse absente te,

1140 faenori argentum sumpsisse; id esse assumptum praedico. numquid aliud fecit nisi quod [faciunt] summis gnati gene- 20
ribus?

TH. hercle mihi tecum cauendum est, nimi' qui's orator catus.

CA. sine me dum istuc iudicare. surge, ego isti adsedero.

TH. maxime, accipe hanc (tute) ad te litem. TR. enim istic captio est.

1145 fac ego ne metuam (mihi atque) ut tu meam timeas uicem. TH. iam minoris * * (fa)cio praequam quibus' modis 25
me ludificatust. TR. bene hercle factum, et factum gaudeo: sapere istac aetate oportet qui sunt capite candido.

TH. quid ego nunc faciam? TR. si amicus Diphilo aut Philemoni es,

1150 dicito is quo pacto tuo' te seruos ludificauerit: optimas frustrationes dederis in comoediis. 30

1132 inridens *cod.* (*corr.* B²) ire *om.* B 1134 ista acto *cod.*:
corr. xi, nam ista *vix* Plautinum vel TR. quid 1135 vel insci-
tissimu's 1136 vel TR. adu. eloquere *Laugen* 1139
potauisse *Acidalius* te *om.* *cod.* (*add.* B²) 1141 feci *cod.* (*corr.* B²)
faciunt *del.* *Guietus* suū *ut vid.* *cod.* (*i. e.* summis) 1142 hercle
Pius: erile *cod.* 1144-6 lacuna in P^A (*cf.* vv. 1123-5) 1144
accipite (-pite P^{CD}) *cod.* (-to B²) tute *suppl.* *Ritschl*: modo *Ussing*
1145 mihi atque *suppl.* *Ritschl* 1146 omnia alia facio *suppl.* *Camerarius*, *Ritschl*
1148 qui sunt *Camerarius*: quis *cod.* (*pro* qui ē, *i. e.* qui sunt): qui sis *Schoell* 1149 dephilo (? *pro* dei-) aut philo-
montes *cod.*: *corr.* *Leo* 1150 pacto *Ital.*: capto *cod.* 1151
commodiis *cod.*

CA. tace parumper, sine uicissim me loqui, ausculta. TH.
licet.

CA. omnium primum sodalem me esse scis gnato tuo.
is adi[i]t me, nam illum prodire pudet in conspectum tuom 1154-5
propterea quia fecit quae te scire scit. nunc te opsecro,

35 stultitiae adulescentiaeque éiuis ignoscas : tuost ;

scis solere illanc aetatem tali ludo ludere.

quidquid fecit, nobiscum una fecit : nos deliquimus.

faenus, sortem sumptumque omnem, quí amica (empta) est, 1160
omnia

nos dabimus, nos conferemus, nostro sumptu, non tuo.

70 TH. non potuit uenire orator magis ad me impetrabilis
quam tu : neque sum illic iratus neque quicquam suscenseo.
immo me praesente amato, bibito, facito quod lubet :

si hoc pudet, fecisse sumptum, supplicí habeo satis. 1165

CA. dispudet. TR. (post) istam ueniam quid me fiet nun-
ciam ?

45 TH. uerberibus, lutum, caedere pendens. TR. tamen etsi
pudet ?

TH. interimam hercle ego (te) si uiuo. CA. fac istam
cunctam gratiam :

Tranio remitte quaeso hanc noxiam caussa mea.

TH. aliud quiduis impetrari a me facilius perferam 1170

quam ut non ego istum pro suis factis pessumis pessum pre-
mam.

50 CA. mitte quaeso istum. * TH. uiden ut restat furcifer ?

1152 paruomper *cod. antiqua forma?*) me uicissim *cod. : trai. Acidalius* lucet *cod. (corr. B²)* 1154, 1155 eum *Bothe (cf. ad Epid. 135)* fort. pu. pr. (*usitato ordine*) 1156 fecit *Merula : facit cod.* 1159 una nobiscum *cod. : trai. Camerarius* nos *Camerarius : non cod.* delinquimus *cod.* 1160 emptam *add. Ritschl* 1163 illi sum *cod. : traicii* 1165 supplicí *(id) Luchs* 1166 post *add. Mueller* 1167 c. lutum *cod. : trai. Guietus : c. multum Ussing* tam inest si *cod. (tametsi B²)* 1168 te *add. Guietus* si uiuo *B² : suibo cod.* 1169 Tranioni *cod.* amitte *Ussing (cf. 1172)* 1170 perf. a me fac. *Bothe* 1172 mitte que sis tume *cod. (? pro istum. E., i. e. Theopropidis nota) : corr. Ritschl (quaeso iam Ital.)* fort. TH. (men istum ?) (*Class. Rev. 10, 333*), vel istum, (Theopropides.) (iii 2) astat *Ritschl (cf. 1169)*

CA. Tranio, quiesce, si sapi'. TH. tu quiesce hanc rem modo petere : ego illum, ut sit quietus, uerberibus subegero.

1175 TR. nihil opust profecto. CA. áge iam, sine ted exorarier. TH. nolo ores. CA. quaeso hercle. TH. nolo, inquam, ores. CA. nequiquam neuis.

hanc modo unam noxiám, unam—quaeso, fac caussa mea. 55

TR. quid grauaris? quasi non cras iam commeream aliam noxiam :

ibi utrúmque, et hoc et illud, poteris ulcisci probe.

1180 CA. sine te exorem. TH. age abi, abi inpune. em huíc habeto gratiam.

spectatores, fabula haec est acta, uos plausum date.

1173 quiesce si sapi *Camerarius*: qui esse sapi *cod.* 1174
 uerberibus ut sit quietus *cod.* : *trai. Acidalius* 1175 profecto (orato)
Mueller (Rhein. Mus. 54, 403) 1177 unam *pr. del. Loman*
 (missam) fac *Ritschl* 1178 gras *cod. (corr. B²)* 1179 (tu)
 utr. *Ritschl* 1180 age abe (*corr. B²*) abi *cod.* (? *pro a. abei, abei*)

PERSA

ARGVMENTVM

Profecto domino suos amores Toxilus
Emit atque curat leno ut emittat manu ;
Raptamque vi emeret de praedone virginem
Subornata suadet sui parasiti filia,
5 **A**tque ita intricatum ludit potans Dordalum.

Per hanc fabulam totam praesto est T Hoc arg. om. A 3 vi]
ut l'alla emere Schoell 5 dorpalum cod.

* tur <se>rvu *
 * * * *
 * * * *
 * * * *
 * fingunt * *
 * ant <v>erēc * *
 * * * *
 * ta * rsi *
 * de <vi>rgi * *
 * cam ven * *
 * <pr>etio <p>arv *
 * * * *
 * a re<ci>pit e *
 * tue <l>eno *

5

10

Hoc argumentum om. P, mediam versuum partem et 4, 6 exitus servavit
A post v. 14 nihil scriptum fuit 1 <erus dum peregrina>tur,
 <se>ruu<s Toxilus> Schoell 8 <adla>ta <e Pe>rsia Schoell 10
 <pudi>cam uen<dit> Leo 13 <cum praed>a re<ci>pit Schoell 14
 <perpe>tue leno <luditur> Leo

PERSONAE

TOXILVS SERVVS
SAGARISTIO SERVVS
SATVRIO PARASITVS
SOPHOCLIDISCA ANCILLA
LEMNISELENIS MERETRIX
PAEGRIVM PVER
VIRGO
DORDALVS LENO

SCAENA ATHENIS

SAG.] SAGARISCIO *in v. 459 et IV. ii. tit. B, quod tuetur K. Schmidt*
(*Herm.* 37. 205)

ACTVS I

TOXILVS SAGARISTIO

I. i

To. Qui amans egens ingressus est princeps in Amoris
uias

superavit aerumnis suis aerumnas Hercul(e)i.

nam cum leone, cum excetra, cum ceruo, cum apro Aetolico,
cum aibus Stympthalicis, cum Antaeo deluctari mauelim
5 quam cum Amore: ita fio miser quaerendo argento mutuo 5
nec quicquam nisi 'non est' sciunt mihi respondere quos
rogo.

SAG. qui ero suo seruire uolt bene seruos seruitutem,
ne illum edepol multa in pectore suo conlocare oportet
quae ero placere censeat praesenti atque apsentis suo.
10 ego neque lubenter seruius neque sati' sum ero ex sententia, 10
sed quasi lippo oculo me eru' meus manum apstinere hau
quit tamen
quin mi imperet, quin me suis negotiis praefulciat.

To. quis illic est qui contra me astat? SAG. quis hic est
qui sic contra me astat?

To. similis est Sagaristionis. SAG. Toxilus hicquidem
meus amicus.

15 To. is est profecto. SAG. eum esse opinor. To. con- 15
grediar. SAG. contra adgredibor.

1 es P uiam *codd. scholiastae in Verg. Buc. 10, 69 (A n. l.)* 2
suis] in suis *codd. schol. Verg.* 3 [et] cum
e. P 4 me del. malueram (pro -im?), *schol. Verg., unde fit vers.*
anapaesticus 8 edepol illum P 9 q'uae' ro A 10
serui A 12 Quid P 13. 14 *inverso ordine A (v. 13 propter*
homoeoarch. praetermissus erat; ii. 6) 13 qui sic *Schoell: qui*
si A: qui P (unde quis illic est qui Bach) 14 *sagaristioni A, vix*
Plautinum 15 *vel opino* c. adgredior P *vix pro contran*
adgredior?

- To. o Sagaristio, di ament te. SAG. o Toxile, dabunt di
 quae exoptes.
 ut uales?
 To. ut queo. SAG. quid agitur? 17^a
 To. uiuitur. 17^b
- 20 SAG. satin ergo ex sententia? To. si eueniunt quae
 exopto, satis.
 SAG. nimi' stulte amicis utere. To. quid iam? SAG. im-
 perare oportet.
 To. mihi quidem tu iam eras mortuos, quia non te uisitabam. 20
 SAG. negotium edepol—To. ferreum fortasse? SAG. plus-
 culum annum
 fui praeferratus apud molas tribunus uapularis.
- 25 To. uetu' iam istaec militiast tua. SAG. satin tu usque ualuis-
 -ti? To. hau probe.
 SAG. ergo edepol palles. To. saucius factus sum in Veneris
 proelio :
 sagitta Cupido cor meum transfixit. SAG. iam serui hic 25
 amant?
 To. quid ego faciam? disne aduorser? quasi Titani
 cum is belligerem
 quibu' sat esse non queam?
- 30 SAG. uide modo ulmeae catapultae tuom ne transfigant
 latus.
 To. basilice agito eleutheria.
 SAG. quid iam? To. quia erus peregri est. 29^a
 SAG. ain tu,
 peregri est? To. si tut' tibi bene esse
 pote pati, ueni : uiues mecum, 30^a
- 35 basilico accipiere uictu.

16 o *alt. om. A*   17 op'te's *A*   19 imperare] [quia iam] im-
 perare *P* (iv. 5)   20 uisitau *P*   21 negoti *A*   24 sum factus *A*
 26 ergo *P*   aduorse *P* (? *pro -sem*)   is] dis *P*   28 ut meae *P*
 30-167 *deficit A*   30 si tute *scripsi*: sicut et *B*: sit ut *P*^{CD}: si tu
Cam. rarius

SAG. uah! iam scapulae pruriunt, quia te istaec audiui loqui.

To. sed hoc me unum excruciat. SAG. quidnam id est?

To. haec dies summa hodie | est, mea amica sitne libera

34^a an sempiternam seruitutem seruiat.

34^b SAG. quid nunc uis ergo et ego (uolo).

40

35 To. emere amicum tibi me potis es sempiternum. SAG.
quém ad modum?

To. ut mihi des nummos sescentos quos pro capite illius
pendam,
quos continuo tibi reponam in hoc triduo aut quadriduo.
age si benignus, subueni.

SAG. qua confidentia rogare tu a med argenti tantum audes, 45

40 inpudens? quin si egomet totus ueneam, uix recipi potis est
quod tu me rogas; nam tú aquam a pumici nunc postulas,

qui ipsus siti aret. To. sicine hoc té mi facere? SAG. quid
faciam? To. rogas?

alicunde exora mutuom. SAG. tu fac idem quod rogas me.

To. quaesiui, nusquam repperi. SAG. quaeram equidem, 50
si quis credat.

45 To. nempe habeo in mundo. SAG. si id domi esset mihi,
iam pollicerer:

hoc meumst ut faciam sedulo. To. quidquid erit, recipe te
ad me.

quaere tamen, ego item sedulo. SAG. si quid erit, * iam ut
scias

* To. opsecro te—SAG. resecroque. To operam da hanc mihi

33 me unum] meum am B (pro meum animum?) excrucia cod.
34 dis corr. dies cod. ut vid. (disees T, de PBC) (v. 3) fort. sum-
mast h. vix hodie 34^b nihil post ergo PBC: et ego (hic repon-
end.?) T uolo addidi 38 fi] sed PCD (? pro sei benignus), T n. l.
39 confidentia cod.: vix fidentia, ut versus troch. fiat argentum FBC
40 ueniam cod. 41 [ma]nam B 42 sitiati Ital.: sitiare cod.
sicin te mi hoc Mueller rogan B¹ 44 quaeram — 46 sedulo
Sagaristioni dat (?) Leo 45 habes Pius mi esset Seyffert iam
Ital.: am cod. 47 (te fac) iam Abraham fort. iam ut scias (tu
Mecum, dabo operam) 48 resecro (om. que) PBC vel mi

- 55 fidelem. SAG. ah! odio me enicas. 48^a
 To. amoris uitio, non meo, nunc tibi morologus fio.
 SAG. at pol ego aps te concessero.—To. iamne abis? bene 50
 ambulato.
 sed recipe[te] quam primum potes, caue fuas mi in quaestione.
 usque ero domi dum excoxero lenoni malam rem áliquam.

ii

SATVRIO

- Veterem atque antiquom quaestum maiorum meum
 seruo atque optineo et magna cum cura colo.
 nam numquam quisquam meorum maiorum fuit 55
 quin parasitando pauerint uentris suos :
 5 pater, auos, proauos, abauos, atauos, tritauos
 quasi mures semper edere alienum cibum,
 neque edacitate eos quisquam poterat uincere,
 neque is cognomentum erat duris Capitonibus. 60
 unde égo hunc quaéstum optineo et maiorum locum.
 10 neque quadrupulari me uolo, neque enim deest
 sine méo periclo ire aliena ereptum bona
 neque illi qui faciunt mihi placent. planen loquor?
 nam puplicae rei caussa quiquomque id facit 65
 magi' quam sui quaesti, animus induci potest
 15 eum esse ciuem ét fidelem ét bonum.
 si legerupam qui damnet, det in publicum
 dimidium ; átque etiam in ea lege adscribier :
 ubi quádrupulator quempiam iniexit manum, 70
 tantidem ille illi rusus iniciat manum,
 20 ut acqua parti prodeant ad trisuiros :
 si id fiat, né isti faxim nusquam appareant

51 *te del. Bothe rhythmici causa* (i. 9) 60 *atque Lco fort. recte : del. Sixius vel cognomen tum cod. Duricap. Sixius* 61 *optineo quaestum Schoell* 62 *vel quadrupulari (ita cod.)* 66 *vel mage* 67 *nec—nec Mueller (Rhein. Mus. 54, 527)* 68 [sed] *si (? pro sci) cod. : sed delevi (iv. 3) : sed * * * | Si (versu amisso) Briv* 69 *etiam (hoc) in Schoell* 70 *vel quadruplator (ita cod.) quoipiam Acidalius iniexit Camerarius : inlexi cod.* 71 *illi] illum Bothe* 73 *faxim nusquam Pylades : faximus quam cod.*

- qui | hic albo rete aliena oppugnant bona.
 75 sed sumne ego stultus qui rem curo publicam
 ubi sint magistratus quos curare oporteat?
 nunc huc intro ibo, uisam hesternas reliquias, 25
 quierintne recte necne, num †infuerit† febris,
 opertaen fuerint, ne quis obreptaerit.
 80 sed aperiuntur aedes, remorandust gradus.

TOXILVS SATVRIO

iii

- To. Omnem rem inueni, ut sua sibi pecunia
 hodie illam faciat leno libertam suam.
 sed ecclim parasitum quouis mihi auxiliost opus.
 simulabo quasi non uideam : ita adliciam uirum.
 85 curate istic uos atque adproperate ocuis, 5
 ne mihi morae sit quicquam ubi ego intro aduenero.
 commisce mulsum, struthea coluteaque appara,
 bene ut in scutris concaleat, et calamum inice.
 iam pol ille hic aderit, credo, congerro meus.
 90 SAT. me dicit, eugae ! To. lautum credo e balineis 10
 iam hic adfuturum. SAT. ut ordine omnem rem tenet !
 To. collyrae facite ut madeant et colyphia,
 ne mihi incoccta detis. SAT. rem loquitur meram.
 nihili sunt crudae nisi quas madidas gluttias ;
 95 tum nisi cremore crassost ius collyricum 15
 nihilist macrum illud epicrocum pellucidum :
 quasi †iuream† esse ius decet collyricum.
 nolo in uesicam quod eat, in uentrem uolo.

78 quieuerint (-rit *T*) ne *cod.* afuerit *Haupt* : fort. is fuerit
 79 opertaen *Pylades* : oportet ne *cod.* 84 alliciam *Camerarius* :
 alliciam *cod.* 85 ocuis ut *vid. cod.* (ac ius (?) *T*, oculus *PBC*) 87
 colutheaque *Ital.* : colutheaquam *cod. ut vid.* (coluthequam *PBC*) *me-*
trum suspectum 88 concaleant *Scaliger* iniice *Ital.* : nice *cod.*
 91 ut [in] o. *cod.* (corr. *PCD*) rea ut *vid. cod.* (A pro M) (corr. *PCD*)
 93 incoccta ne mihi *Bothe* loquitur meram *Camerarius* : loquitum
 eram *cod.* 94 nihili *Puis* : nihil *cod.* 96 nihilist *Scaliger* :
 nihil est *cod.* 97 vel uiream

- To. prope me hic nescioquis loquitur. SAT. o mi Iuppiter
 20 terrestres, coepulonus compellat tuos. 100
 To. o Saturio, opportune aduenisti mihi.
 SAT. mendacium edepol dicis atque hau te decet :
 nam essurio uenio, non aduenio saturio.
 To. at edes, nam iam intus uentris fumant focula.
 25 caleferi iussi reliquias. SAT. pernam quidem 105
 ius est adponi frigidam postridie.
 To. ita fieri iussi. SAT. ecquid hallécis? To. uah, rogas?
 SAT. sapi' multum ad genium. To. sed ecquid meministin
 here
 qua de re ego tecum mentionem feceram?
 30 SAT. memini : ut murena et conger ne caleferent ; 110
 nam nimio melius oppectuntur frigida.
 sed quid cessamus proelium committere?
 dum mane est, omnis esse mortalis decet.
 To. nimi' paene manest. SAT. mane quod tu occeperis
 35 negotium agere, id totum procedit diem. 115
 To. quaeso animum aduerte hoc. iám heri narraui tibi
 tecumque orauit ut nummos sescentos mihi
 dares utendos mutuos. SAT. memini et scio
 et te me orare et mihi non esse quod darem.
 40 nihili parasitus est qui Argentumdonidest : 120
 lubido extemplo coeperest conuiuium,
 tuburcinari de suo, si quid domist.
 cynicum esse egentem oportet parasitum probe :
 ampullam, strigilem, scaphium, soccos, pallium,
 45 marsuppiium habeat, inibi paullum praesidi 125
 qui familiarem suam uitam oblectet modo.

100 [te] c. P^{BC} 104 ad aedes *codd. Nonii* 10 : atedis *cod.* uen-
 tris *codd. Nonii* : ueneris *cod.* 106 iusses *Bugge* : satiust *Schoell*
 107 ecquid *suspectum* 108 sed (tu) *Schoell* meministi *cod.*
 110 ne *codd. Prisciani* I, 224 : nec *cod.* 116 [enim] iam *P^{CD}* narrat
 (-auit *P^{CD}*) *cod.* 120 q. argentum domidest *cod.* : -dast *Schoell* : quist
 Argentumdonides *Fleckeisen* (cf. ad *Merc.* 330), nam -dest *pro* -des est
suspectum : cui a. domi est *Pylades* 123 egentem *Ital.* : gentem *cod.*

To. iam nolo argentum : filiam utendam tuam
 mihi da. SAT. numquam edepol quouiquam etiam utendam
 dedi.

To. non ad istuc quod tu insimulas. SAT. quid eam uis?
 To. scies.

130 quia forma lepida et liberali est. SAT. res itast. 50

To. hic leno neque te nouit neque gnatam tuam.

SAT. me ut quisquam norit nisi ille qui praebet cibum?

To. ita est. hoc tu mi reperire argentum potes.

SAT. cupio hercle. To. tum tu me sine illam uendere.

135 SAT. tum illam uendas? To. immo alium adlegauero 55

qui uendat, qui esse se peregrinum praedicet.

sicut istic leno non sex menses Megaribus

huc est quom commigrauit. SAT. pereunt reliquiae.

posterius istuc tamen potest. To. scin quam potest?

140 numquam hercle hodie | hic prius edis, ne frustra sis, 60

quam te hoc facturum quod rogo adfirmas mihi ;

atque nisi gnatam tecum huc iam quantum potest

adducis, exigam hercle ego te ex hac decuria.

quid nunc? quid est? quin dicis quid facturu' sis?

145 SAT. quaeso hercle me quoque etiam uende, si lubet, 65

dum saturum uendas. To. hoc, si facturu's, face.

SAT. faciam equidem quae uis. To. bene facis. propera,

abi domum ;

praemostra docte, praecipe astu filiae,

quid fabuletur : ubi se natam praedicet,

150 qui sibi parentes fuerint, und' surrupta sit. 70

sed longe ab Athenis esse se gnatam autumet ;

128 utendam] uendaa *cod.* (A pro M) 129 instimulas *cod.*
 eam uis *Ital.* : eamus *cod.* 137 non *W'eise* : nondum *cod.* : haudum
Ritschl 140 (ut) num. *Lange* (*Jahrb. Class. Phil.* 1893, p. 193) :
fort. non (n̄) umquam *vix* hercu'e hic hodie *Spengel* edis *Ital.* :
 sedis *cod.* : edes *Bothe* 142 quantua *cod.* (A pro M) 144
 quid est? *Saturioni dat Scyffert* 145 uendes (uendas *P^{CD}*) elubet
cod. : *corr. Pylades, Schoell* (? sci)

et ut adfleaſt quom ea memoret. SAT. etiam tu taces?
ter tanto peior ipſa eſt quam illam tu eſſe uiſ.

TO. lepide hercle dicis. ſed ſcin quid facias? cape
75 tunicam atque zonam, et chlamydem adfero et cauſeam 155
quam ille habeat qui hanc lenoni huic uendat—SAT. eu,
probe!
TO. quaſi ſit peregrinus. SAT. laudo. TO. et tu gnatam
tuam

ornatam adduce lepide in peregrinum modum.

SAT. *πρόθεν* ornamenta? TO. *ἀπς* chorago ſumito;
80 dare debet: praebenda aediles locauerunt. 160

SAT. iam faxo hic aderunt. ſed ego nihil horum ſcio.

TO. nihil hercle uero. nam ubi ego argentum accepero,
continuo tu illam a lenone adſerito manu.

SAT. ſibi habeat, ſi non extemplo ab eo abduxero.—

85 TO. abi et iſtuc cura. interibi ego puerum uolo 165
mittere ad amicam meam, ut habeat animum bonum,
med eſſe eſecturum hodie. nimi' longum loquor.—

ACTVS II

II. i SOPHOCLIDISCA LEMNISELENIS

SO. Sati' fuit indoctae, inmemori, inſipienti dicere totiens.

nimi' tandem me quidem pro barda et pro ruſtica reor habi-
tam eſſe apſ te.

quamquam ego uinum bibo, at mandata non conſueui ſimul 170
bibere una.

me quidem iam ſati' tibi ſpectatam cenſebam eſſe et meos
mores.

154 qui *cod.* 157 gnatam tuam *Camerarius*: tuam gnatam [tamen]
cod. 165 cura interibi ego *Acidalius*: curam me tibi ego *cod.*
167 me (*ita cod.*) e. e. (hoc) hodie *Gruetus* 168 *accedit A* indotae *P*
171 tibi] bi *P* cenſueram *P*

To. egon dempignustecum? PA. audacter, si lubidost perdere.

To. bona pax sit potius. PA. tum tu igitur sine me ire.

To. et iubeo et sino;

sed ita uolo te: curre[re] ut domi sis, quom ego te esse 190
illi censeam.

PA. faciam. To. quó ergo is nunc? PA. domum: uti domi
sim, quom illi censeas.

10 To. scelu' tu pueri es atque ob istanc rem ego aliqui te
peculiabo.

PA. scio fide hercle erili ut soleat inpudicitia opprobrari
nec subigi queantur unquam ut pro ea fide habeant iudicem.

To. abi modo. PA. ego laudabis faxo. To. sed has tabel- 195
las, Paegnum,

ipsi Lemmiseleni fac des et quae iussi nuntiatio.

15 So. cesso ire ego quo missa sum.

PA. eo ego. To. i sane. ego domum ibo. face rem hanc
cum cura geras.

uola curriculo.—PA. istuc marinus passer per circum solet.

illic hinc abiit intro huc. sed quis haec est quae me aduor- 200
sum incedit?

So. Paegnum hicquidem est. PA. Sophoclidisca haec pe-
culiare est eius

20 quo ego sum missus. So. nullus esse hodie hoc puero peior
perhibetur.

PA. compellabo. So. commorandust. PA. ⟨standumst⟩
apud hanc obicem.

188 lubidos est P 190 uolo] urolo A curre scripsi: curare
P: currere A (cf. Stich. 285 currere pro curre P) 191 duobus
versiculis Faciam, et Domi A 192 aliqui Douso: aliqui A: aliquid P
193 hercule ut vid. A 194 Ne A 195-247 deest A 195 ergo
cod. 200 i. abiit (i. e. abii?) h. cod.: trai. Ritschl (secundum morem
Plautinum) mi Pradel de praep. p. 485 203 vel commorandumst
(sed c. 'manendum est' vix Plautinum) standumst add. Leo hana B
obicem (obiecem) Valla: obieci cod. (pro obiecim?) ob. ⟨gradus⟩
Scholl: obiēci ⟨moram⟩ Pradel de praep. p. 491 fort. compellabo. PA.
commorandumst — ⟨So. Paegnum!⟩ PA. me apud h. obicem (iii. 2)

So. Paegnum, deliciae pueri, salue. quid agis? ut uales?

205 PA. Sophoclidisca, di—me amabunt. So. quid me? PA.
utrum hercle illis lubet;

sed si ut digna's faciant, odio hercle habeant et faciant male.

So. mitte male loqui. PA. quom ut digna's dico, bene, non 25
male loquor.

So. quid agis? PA. feminam scelestam te astans contra
contuor.

So. certe equidem puerum peiorem quam te noui neminem.

210 PA. quid male facio aut quoi male dico? So. quoi pol
quomque occasio est.

PA. nemo homo umquam ita arbitratust. So. at pol multi
esse ita sciunt.

PA. heia! So. beia! PA. tuo ex ingenio mores alienos 30
probas.

So. fateor e[r]go profecto me esse ut decet lenonis familiae.

PA. sati' iam dictum habeo. So. sed quid tu? confitere ut
te autumo?

215 PA. fatear, si ita sim. So. iam abi, uicisti. PA. abi nun-
ciam ergo. So. hoc mi expedi,
quó agis? PA. quo tu? So. dic tu. (PA. dic tu. So.)
prior rogauit. PA. at post scies.

So. eo ego hinc hau longe. PA. et quidem ego (eo) hau 35
longe. So. quó ergo (tu is), scelus?

PA. nisi scieró prius ex te, tu ex me numquam hoc quod
rogitas scies.

So. numquam ecastor hodie scibis priu' quam ex ted audi-
uero.

220 PA. itane est? So. itane est. PA. mala's. So. scelestu's.
PA. decet me. So. me quidem hau decet.

205 iubet *cod.* 210 mali f. *P^{CD}* 213 ego *Camerarius*: ergo
cod. 216 abis *var. lect. in P^{CD}* dic tu *add. Bentley* 217
eo *add. Ritschl* ego *B* tu is *add. Ritschl* (*spatium vacuum*
in cod.) 219 (ego) ex te (*te etiam cod.*) *Kampmann* 220
maleas *B* (*pro malas corr. mala es*) h. d.] *addecet Bothe*

- PA. quid ais? certumnest celare quó iter facias, pessuma?
 40 SO. offirmastin occultare quo te immittas, pessume?
 PA. par pari respondes dicto. ábi iam, quando ita certa
 rest.
 nihili facio scire. ualeas. SO. asta. PA. at propero. SO.
 et pol ego item.
 PA. ecquid habes? SO. ecquid tu? PA. nil equidem. 225
 SO. cedo manum ergo. PA. estne haec manus?
 SO. ubi illa áltera est furtifica laeua? PA. dómi eccam.
 húc nullam attuli.
 45 SO. habes nescioquid. PA. ne me attracta, subigitatrix.
 SO. sin te amo?
 PA. male operam locas. SO. qui? PA. quia enim nihil
 amas quom ingratum amas.
 SO. temperi hanc uigilare oportet formulam atque aetatulam,
 né, ubi uorsicapillus fias, foede semper seruias. 230
 tuquidem haud etiam es octoginta pondo. PA. at con-
 fidentia
 50 illa militia militatur multo magi' quam pondere.
 atque ego hanc [nunc] óperam perdo. SO. quid iam? PA.
 quia peritae praedico.
 sed ego cesso. SO. mane. PA. molesta es. SO. ergo (ero)
 quoque, nisi scio
 quó agas te. PA. ad uos. SO. et pol ego ad uos. PA. 235
 quid eo? SO. quid id ad te attinet?
 PA. enim non ibis nunc, uicissim nisi scio. SO. odiosu's.
 PA. lubet.

221 (sed) quid *Sonnenschein* certumne *Camerarius*: certum *cod.*
 222 offirmasti *cod.* (? *pro* -mauisti) 223 *vel* res (res est *cod.*) 224
 item *Camerarius*: ite *cod.* (ire *P^{CD}*) 225 *vix* troch. (cum *écquid* tu)
 226 *eccillam* *Mueller* 228 *ingratu* *cod.* 230 *uorsicapillus*
Ritschl: capillus *uersipellis* *cod.* (*pro* *uersipellis* *corr.* *uersicapil-*
lus?) 232 *mil.* illa *Ritschl*: tua *mil.* *Schoell*: ea *mil.* *Euger* (*cf.*
ad Epid. 135), *quibus* illa militia *displicet* *vel* *mage* 233 *nunc*
del. *Bothe*. *Credo in archetypo fuisse nunc, i. e. nunc* *corr. in hanc, nisi*
quidem *vv.* 232-3 *iambici sunt* (cum *illaec* *mil.*) 234 *cro* *add.* *Bothe*

- numquam hercle istuc exterebrabis, tú ut sis peior quam 55
ego siem.
- So. malitia certare tecum miseria est. PA. mers tu mala es.
quid est quod metuas? So. idem istuc quod tu : mora. PA.
dic ergo. So. at uotita sum
- 240 ne hoc quoiquam homini edicerem, omnes muti ut loqueren-
tur prius.
- PA. edictum est magno opere mihi, ne quoiquam hoc homini
crederem,
omnes muti ut eloquerentur prius hoc quám ego. So. at tu 60
hoc face :
- fide data credamus. PA. noui : omnes sunt lenae leuifidae,
neque tippulae leuius pondust quam fides lenonia.
- 245 So. dic amabo. PA. dic amabo. So. nolo ames. PA.
facile impetras.
- So. tecum habeto. PA. et tú hoc taceto. So. tacitum erit.
PA. celabitur.
- So. Toxilo has fero tabellas tuo ero. PA. abi, eccillum domi. 65
at egohanc ad Lemniselenem tuam eram opsignatam abietem.
- So. quid istic scriptum? PA. iuxta tecum, si tu nescis,
nescio ;
- 250 nisi fortasse blanda uerba. So. abeo. PA. et ego abiero.—
So. ambula.

SAGARISTIO

iii

Ioui ópulento, incluto, Ópe gnato,
supremo, ualido, uiripotentí,
opes, spes bonas, copias commodanti
* lubens uitulorque merito,

237 peior *Camerarius*: prior *cod.* 239 mora *scripsi*: more n *T*
ut uid., om. *PBC* 240 *vel* dicerem 242 ut] *vel* uti eloquerentur
Mueller: loquerentur *cod.* (*cf. ad Mil.* 476) 244 n. tippulae *Paul.*
366: n. stipulae *cod.* (? *pro* nequest tippulae) *vel* pondus est (*ita cod.*)
248 *accedit A*; *sed multa desunt in vv.* 251-8 hanc {huc} *Schoell*
250 et *Acidalius*: at *P, A n. l.* 254 *lacunam sign. ex A edd.*

- 5 quia meo amico amicitér hanc commoditatis copiam 255
 danunt, argenti mutuú ut ei egenti opem adferam ;
 quod ego non magi' somniabam neque opinabar neque cen-
 sebam,
 eam fore mihi occasionem, ea nunc quasi decidit de caelo ;
 nam eru' meu' me Éretriam misit, domitos boues uti sibi
 mercarer,
 10 dedit argentum, nam ibi mercatum dixit ess' dieseptumei : 260
 stultus, qui hoc mihi daret argentum, quouis ingenium
 nouerat.
 nam hoc argentum | alibi abutar : ' boues quos emerem non
 erant.'
 nunc et amico prosperabo et genio meo multa bona
 faciam,
 diu quo bene erit, die uno apsoluam : tuxtax tergo erit méo.
 non curo.
 15 nunc amico hominibus domitis mea ex crumina largiar. 265
 nam id demum lepidumst, triparcos homines, uetulos, auidos,
 ardos
 bene admordere, qui salinum seruo opsignant cum sale.
 uirtus est, ubi occasio
 admonet, dispicere. quid faciet mihi ? 268^a
 20 uerberibus caedi iusserit, compedis impingi. uapulet,
 ne sibi me credat supplicem fore : uae illi ! nihil iam mihi 270
 noui
 offerre potest quin sim peritus. sed Toxili puerum
 Paegnum eccum.

255 quia] quam *codd. Nonii* 510 256 utlegenti *P* 257 *vel*
 mage *vel* opinabam 258, 259 *inverso ordine P* (*v.* 258 *prius*
omisso propter homoeoarch. ? ii. 6) 259 num *P* *vel* ut (*rhythmo*
favente) 260 die esse s *Bothe* 262 abutar alibi *Guietus* *fort.*
 aliubi ab. 263 et *om. A* amico [meo] *P* 264 quod
P 265 hominī biniš (*vix bibus*) *A* : homini bubus (*T ut vid.*) *vel*
 hominibus (*PBC*) *P* (*cf. Class. Rev. 10, 333*): homini ibus *Sonnenschein*
 267 quis alienum *P* 268 *vix* uirtust 269 imponi *P* 270
 mihi iam nihil *P* 271 offerri *P, fort. recte*

PAEGNIUM SAGARISTIO

iv

PA. Pensum meum quod datumst confeci. nunc
domum propero. SAG. mane, etsi properas.

Paegnum, ausculta. PA. emere oportet, quem tibi oboedire
uelis. SAG. asta.

PA. exhibeas molestiam, | ut opinor, si quid debeam,

275 qui nunc sictamen es molestus. SAG. scelerate, etiam respicis?

PA. scio ego quid sim aetatis, eo istuc maledictum inpune 5
auferes.

SAG. ubi Toxilús est tuos erus?

277^a

PA. ubi illi lubet, nec

277^b

te consulit. SAG. etiam

dicis ubi sit, uenefice?

PA. nescio, inquam, ulmitriba tu.

10

280

SAG. male dicis maiori. PA. prior promeritus perpetiare.

280^a

seruam operam, linguam liberám eru' iussit med habere.

SAG. dicisne mi ubi sit Toxilus? PA. dico ut perpetuo
pereas.

SAG. caedere hodie tu restibus. PA. tua quídem, cucule,
caussa!

non hercle, si os perciderim tibi, metuam, morticine. 15

SAG. uideo ego te : iam incubitatus es. PA. ita sum. quid
id attinet ad te?

285

at non sum, ita ut tu, gratiis. SAG. confidens. PA. sum
hercle uero.

nam ego me confido liberum fore, tu te numquam speras.

SAG. potin ut molestus ne sies? PA. quod dicis facere non
quis.

domum
272 *vel troch.* d. p.] pro domum cero *ut uid.* P (pro pro pero? v. 3)
273 astas A 274 *fort. m. (mi)* *vel uti* *vel opino* 275
tam P 278 edicis P *de ubi cf. ad Bacch.* 1068 280^a liberam]
operam A (v. 4) me iussit P^{CD} 281 *vel dicin* *vel mihi*
283 morticine A 284 es] sum A (cf. 285) an te attinet A,
unde ad te attingit Mueller: attinet te (del. ad) Bothe, nam attinet ad
displicet 285 sum *pr. om.* A (cf. 284) ut] ui P (I pro T) 286 foret
(fore P^{CD}) ut enumquam P^{BC}

- 20 SAG. abi in malam rem. PA. at tu domum : nam ibi tibi
parata praestost.
SAG. uadatur hic me. PA. utinam uades desint, in carcere
ut sis.
SAG. quid hoc? PA. quid est? SAG. etiam, scelus, male 290
loquere? PA. tandem uti liceat,
quom seruos sis, seruom tibi male dicere. SAG. itane? specta
quid dedero. PA. nihil, nam nihil habes. SAG. di deaeque
me omnes perdant—
25 PA. amicus sum, cueniant uolo tibi quae optas. SAG. atque
id fiat,
nisi te hodie, si prehendero, defigam in terram colapheis.
PA. tun me defigas? te cruci ipsum adfigent propediam aliei. 295
SAG. qui te di deaeque—scis quid hinc porro dicturus fuerim,
ni linguae moderari queam. potin abeas? PA. abigis facile.
30 nam umbra mea hic intus uapulat.—SAG. ut istunc di
deaeque perdant !
tamquam proserpens bestias bilinguis et scelestus.
hercle istum abiisse gaudeo. foris áperit, eccere autem 300
quem conuenire maxime cupiebam egreditur intus.

V TOXILVS SOPHOCLIDISCA SAGARISTIO

- To. Paratum iam esse dicito unde argentum sit futurum,
iubeto habere animum bonum, dic me illam amare multum ;
ubi se adiuuat, ibi me adiuuat. quae dixi ut nuntiaries,
satin éa tenes? So. magi' calleo quam aprugnum callum 305
callet.—
5 To. propera, ábi domum. SAG. nunc huic ego graphice
facetus fiam.

289 desinit *A* 292 te *P* 293, 294 *inverso ordine P* 293
eueniat *A* 294 deferam *A* 295 Tunc *P* propediam adfigent
P 296 Quin *P* 297 moderaris (?-rei) quiam *A* 298 hic *vel*
iam *A* : om. *P* 299 bestiae (? pro bestia ē, i. e. est) *P* 300
illum *P* fores *P* 301 cum uenire *P* (pro ē, i. e. con-) 302
dicto *P* 304 adluat ibi me adluat *P* 305 satine t. *A* *vel*
mage : plus *codd.* Nonii 258 306 ego huic *P* <nunc> nunc ego
huic *Kaempf*

subnixis alis me inferam atque amicibor gloriose.

To. sed quis hic ansatus ambulat? SAG. magnifice conscreabor.

To. Sagaristio hicquidemst. quid agitur, Sagaristio? ut ualeatur?

310 ecquid, quod mandauit tibi, estne in te speculæ? SAG. adito.

uidebitur. factum uolo. uenito. promoneto. 10

To. quid hoc hic in collo tibi tumet? SAG. uomicast. presare parce;

nam ubi qui mala tangit manu, dolores cooriuntur.

To. quando istaec innatast tibi? SAG. hodie. To. secari iubeas.

315 SAG. metuo ne immaturam secem, ne exhibeat plus negotei.

To. inspicere morbum tuum lubet. SAG. ah ah! abi atque 15 caue sis

a cornu. To. quid iam? SAG. quia boues bini hic sunt in crumina.

To. emitte sodes, ne enices fame; sine ire pastum.

SAG. enim metuo ut possiem in bubile reicere, ne uagentur.

320 To. ego reiciam. habe animum bonum. SAG. creditur, commodabo.

sequere hac sis. argentum hic inest quod mecum dudum 20 orasti.

To. quid tui ais? SAG. dominus me boues mercatum Eretriam misit.

nunc mi Eretria erit haec tua domus. To. nimirum tu facete loquere.

308, 309 *inverso ordine A* 308 ansatus] conatus *codd.* Nonii 479
 conscreabor Nonius: conscreabor A: constabor (contestabor D, P
 310 *rhythmus displicet* vel speculæ 313 tetigit P 316 iubet A
 ah ah abi] ahbi P 319 vel possim (*ita codd.*) (*cum enim me-*
tribrach.) bubilem P reic. in bub. Bothe uiagentur P 320
 creditur P, A n. l. (*pro* detur? i. 3) 321 seque P quod me
 dudum rogasti P v. 1, p. 65 322 boues] uobis P

atque ego omne argentum tibi hoc actutum incolumeredigam;
 nam iam omnis sycophantias instruxi et comparauī 325
 25 quo pacto ab lenone auferam hoc argentum—SAG. tanto
 melior.
 To. et mulier ut sit libera atque ipse ultro det argentum.
 sed sequere me : ad eam rem usus est tua mihi opera.—SAG.
 utere ut uis.—

ACTVS III

III. i

SATVRIO VIRGO

SAT. Quae res bene uortat mihi et tibi et uentri meo
 perennitatieque adeo huic, perpetuo cibus 330
 ut mihi supersit, suppetat, superstitet :
 sequere hac, mea gnata, me, cum dis uolentibus.
 5 quoi rei opera detur scis, tenes, intellegis ;
 communicauī tecum consilia omnia.
 ea caussa ad hoc exemplum te exornauī ego. 335
 uenibis tu hodie, uirgo. Vi. amabo, mi pater,
 quamquam lubenter escis alienis studes,
 10 tuin uentris caussa filiam uendas tuam ?
 SAT. mirum quin regi? Philippi caussa aut Attali
 te potius uendam quam mea, quae sis mea. 340
 Vi. utrum pro ancilla mé habes an pro filia ?
 SAT. utrum hercle magis in uentris rem uidebitur.
 15 meum, opinor, imperiumst in te, non in me tibi[st].
 Vi. tua istaéc potestas est, pater. uerum tamen,
 quamquam res nostrae sunt, pater, pauperculae, 345
 modice et modeste meliust uitam uiuere ;

324 hoc tutum (hoc totum T) P (hoc) o. a. t. hoc (i. e. huc)
 Mueller 325 omneis A 328 vel mi uter A 330 perennitatis-
 que P cibo codd. : corr. Leo perennitassitque adeo huic perpetuom
 cibum Buecheler 335 exemptum A 338 tui uentris causam A
 uendis P (?pro uendes) 341 u. tu pro P, sed utrūm tu uix ferendum
 343 opinor codd. tibi A 346 modeste est melius codd. Nonii 342

nam ad paupertatem si admigrant infamiae,
grauior paupertas fit, fides sublestior. 20

SAT. enim uero odiosa es. VI. non sum neque me esse
arbitror,

350 quom parua natu recte praecipio patri.
nam inimici famam non ita ut natas ferunt.

SAT. ferant eantque maxumam malam crucem ;
non ego inimicitias omnis plure existumo 25

quam mensa inanis nunc si apponatur mihi.

355 VI. pater, hominum immortalis est infamia ;
etiam tum uiuit quom esse credas mortuam.

SAT. quid? metuis ne te uendam? VI. non metuo,
pater.

uerum insimulari nolo. SAT. at nequiquam neuis. 30
meo modo istuc potius fiet quam tuo.

360 VI. fiat. SAT. quae hae res sunt? VI. cogita hoc
uerbum, pater :

eru' si minatus est malum seruo suo,
tam etsi id futurum non est, ubi captumst flagrum,
dum tunicas ponit, quanta adfcitur miseria! 35

ego nunc quod non futurumst formido tamen.

365 SAT. uirgo atque mulier nulla erit quin sit mala,
quae praeter sapiet quam placet parentibus.

VI. uirgo atque mulier nulla erit quin sit mala,
quae reticet si quid fieri peruorse uidet. 40

SAT. malo cauere meliust te. VI. at si non licet

370 cauere, quid agam? nam ego tibi cautum uolo.

SAT. malu'ne ego sum? VI. non es neque me dignumst
dicere,

347 immigrant *cod. Festi* 294 nam ubi ad p. accessit infamia
Nonius 177, *vix recte* 348 paupertas grauior *codd. Nonii* 349
me *om. A* 350 quom *A* 352 [in] max. *P* 353 plure *Charisii*
109, 211 *huc rettulit Scyffert* : pluris *codd.* aestimo *Pylades* 362
tamenetsi *P* : tamenesi *A, fort. recte (i. e. tamen si)* id futurum]
aurus *A*¹ (*vix pro habiturus*) 367 erat *P* 369 liceat *A* 371
est *A*

- uerum ei rei operam do ne alii dicant quibu' licet.
 45 SAT. dicat quod quisque uolt ; ego de hac sententia
 non demouebor. VI. at, meo sí liceat modo,
 sapienter potius facias quam stulte. SAT. lubet. 375
 VI. lubere tibi per me licere intellego ;
 uerum lubere hau liceat, si lubeat mihi.
 50 SAT. futura es dicto oboediens an non patri ?
 VI. futura. SAT. scis nam tibi quae praecepi? VI.
 omnia.
 SAT. et ut uí surrupta fueris? VI. docte calleo. 380
 SAT. et qui parentes fuerint? VI. habeo in memoria.
 necessitate me mala ut fiam facis.
 55 uerum uideto, me ubi uoles nuptum dare,
 ne haec fama faciat repudiosas nuptias.
 SAT. tace, stúlta. non tu nunc hominum mores uides, 385
 quoiuu' modi hic cum mala fáma facile nubitur?
 dum dos sit, nullum uitium uitio uortitur.
 60 VI. ergo istuc facito ut ueniat in mentem tibi
 me esse indotatam. SAT. caue sis tu istuc dixeris.
 pol deum uirtute dicam et maiorum meum, 390
 ne te indotatam dicas quoi dos sit domi :
 librorum eccillum hábeo plenum soracum.
 65 si hoc adcurassis lepide, quoi rei operam damus,
 dabuntur dotis tibi inde sescenti logei
 atque Attici omnes ; nullum Siculum acceperis : 395
 cum hac dote poteris uel mendico nubere.
 VI. quin tu me ducis, si quo ducturu's, pater?
 70 uel tu me uende uel facé—quid tibi lubet.

372 uirum P 376 per me tibi P 377 liceat si liceat A :
 lubeat si liceat Pistoris, cf. Gray (Class. Rev. 14, 24) 379 nam
 displicet : iam Seyffert 380 et id ut s. P 386 quoiuis m. Guietus
 387 sit] et A 390 dico A 391 ni A 392 eccillud Sonnenschein
 (Class. Rev. 6, 400), (ex Paulo 296, qui tamen soracum pro soracus
 perperam posuisse uidetur; cf. Class. Rev. 5, 9) plenum [illum]
 A : fort. plellum (cf. Poen. 314) 394 longi P 398 (me) face
 Ritschl

SAT. bonum aequomque oras. sequere hac.—VI. dicto
sum audiens.—

DORDALVS

ii

400 Quidnam esse acturum hunc dicam uicinum meum,
qui mihi iurast sese hodie argentum dare?
quod si non dederit atque hic dies praeterierit,
ego argentum, ille iusiurandum amiserit.
sed ibi concrepuit fori'. quisnam egreditur foras? 5

TOXILVS DORDALVS

iii

405 To. Curate isti intus, iam ego domum me recipiam.
Do. oh,
Toxile, quid agitur? To. oh, lutum lenonium,
commixtum caeno sterculinum publicum,
inpure, inhoneste, iniure, inlex, labes popli,
pecuniae accipiter auide atque inuide, 5
procax, rapax, trahax—trecentis versibus
410 tuas impuritas traloqui nemo potest—
accipin argentum? accipe sis argentum, inpudens,
tene sis argentum, etiam tu argentum tenes?
possum te facere ut argentum accipias, lutum? 10
415 non mihi censebas copiam argenti fore,
qui nisi iurato mihi nil ausu's credere?
Do. sine respirare me, ut tibi respondeam.
uir summe populi, stabulum seruitricium,
scortorum liberator, suduculum flagri, 15
420 compedium tritor, pistrinorum ciuitas,
perenniserue, lurcho, edax, furax, fugax,
cedo sis mi argentum, da mihi argentum, inpudens,

399 hac endicto *A* (en *pro personae nota?*) audi eas *P* 400
dicat hunc *A* 401 se *A*, fort. recte 408 iniure] periure *A* (v. 1;
cf. Paulus 110) 409 pecunias *Buecheler* (-ae *codd.*) 415 om. *P*
417 tibi ut *P* 418 seruitritium *codd.* 419 subiculum *P*
420 ciuilas *A* 421 *lyççę A*: *lurch ut vid. P*

- possum [a] te exigere argentum? argentum, inquam,
cedo,
- 20 quin tu mi argentum reddis? nihilne te pudet?
leno te argentum poscit. solida seruitus, 425
pro liberanda amica, ut omnes audiant.
To. tace, opsecro hercle. ne tua uox ualide ualet!
Do. referundae ego habeo linguam natam gratiae.
- 25 eodem mihi pretio sal praehibetur quo tibi.
nisi me haec defendet, numquam delinget salem. 430
To. iam omitte iratus esse. id tibi suscensui
quia te negabas credere argentum mihi.
Do. mirum quin tibi ego crederém, ut idem mihi
- 30 faceres quod partim faciunt argentarii:
ubi quid credideris, citius extemplo [a] foro 435
fugiunt quam ex porta ludis quom emissust lepus.
To. cape hoc sis. Do. quin das? To. nummi se-
scenti hic erunt,
probi, numerati. fac sit mulier libera
- 35 atque huc continuo adduce. Do. iam faxo hic erit.
non hercle quoi nunc hoc dem spectandum scio. 440
To. fortasse metuis in manum concedere?
Do. mirum quom citius iam a foro argentarii
abeunt quam in cursu rotula circumuortitur.
- 40 To. abi istác trauorsis angiportis ad forum;
eadem istaec facito mulier ad me transeat 445
per hortum. Do. iam hic faxo aderit. To. at ne pro-
palam.
Do. sapienter sane. To. supplicatum cras eat.
Do. ita hercle uero.—To. dum stas, reditum oportuit.

423 a om. A (cf. 435) 424 nihilne] nihil ni P 430 haec me A
431 omitto P 432 te] tu A 433 ut (tu) Bothe 435
a om. A 436 quom emissust] emissus A 437 sape corr.
cape P, ut vid. 439 (ad)duçei A 442 mirum quin A (pro
quom) (cf. Journ. Phil. 26, 289) 444-78 deest A

ACTVS IV

TOXILVS

IV. i

Si quam rem accures sobrie aut frugaliter,
 450 solet illa recte sub manus succedere.
 atque edepol ferme ut quisque rem accurat suam,
 sic ei procedit postprincipio denique,
 si malus aut nequamst, male res uortunt quas agit, 5
 sin autem frugist, eueniunt frugaliter.
 455 hanc ego rem exorsus sum facete et callide,
 igitur prouenturam bene confido mihi.
 nunc ego lenonem ita hodie intricatum dabo,
 ut ipsus sese qua se expediat nesciat. 10
 Sagaristio, heus, exi atque educe uirginem
 460 et istás tabellas quas consignauí tibi,
 quas tu attulisti mi ab ero meo usque e Persia.

SAGARISTIO TOXILVS

ii

SAG. Numquid moror? To. eúgae, eugae! exornatu's
 basilice;
 tiara ornatum lepida condecorat schema.
 tum hanc hospitam autem erepidula ut graphice decet!
 465 sed satin estis meditati? SAG. tragici et comici
 numquam aequae sunt meditati. To. lepide hercle 5
 adiuuas.
 age, illúc apscede procul e conspectu, tace.
 ubi cum lenone me uidebis conloqui
 id erit adeundi tempus. nunc agerite uos.

451 ferme *Scaliger*: firme *cod.* 452 vel ante denique *distingue*
 456 bene pr. *Bothe*, cui -turám *displicet* 463 tiara ornatum lepide
 condecorat tuum *cod.*: theatrum lepida condecorat schema *codd.* *Pris-*
ciani 1, 200 qui testatur schema *primae decl. et gen. fem.* tiaratum
Schoell 467, 468 (*cf.* 727, 728) *secl. Ussing* 467 aspice deprocul
 inconspicuum t. *cod.*

iii

DORDALVS TOXILVS

Do. Quoi homini di propitii sunt, aliquid obiciunt lucri ; 470
nam ego hodie compendi feci binos panis in dies.

ita ancilla mea quae fuit hodie, sua nunc est : argento uicit ;
iam hodie alienum cenabit, nihil gustabit de meo.

5 sumne probus, sum lepidus ciuis, qui Atticam hodie ciuitatem
maxumam maiorem feci atque auxili ciui femina ? 475

sed ut ego hodie fui benignus, ut ego multis credidi !

nec satis a quiquam homine accipi : ita prosum credebam
omnibus ;

nec metuo, quibu' credidi hodie, ne quis mihi in iure
abiurasset :

10 bonu' uolo iam ex hoc die esse—quod neque fiet neque fuit.

To. hunc hominem ego hodie in trasennam doctis deducam 480
dolus,

itaque huic insidiae paratae sunt probe. adgrediar uirum.

quid agis ? Do. credo. To. unde agis te, Dordalé ? Do.
credo tibi.

di dent quae uelis. To. eho, an iam manu emisisti mulie-
rem ?

15 Do. credo edepol, credo, inquam, tibi. To. iam liberta
auctu's ? Do. enicas.

quin tibi me dico crederé. To. dic bona fide : iam 485-6
liberast ? Do. (pol aio.)

í ad forum ad praetorem, exquire, siquidem credere mihi
non uis.

libera, inquamst : ecquid audis ? To. at tibi di bene faciant
omnes !

numquam enim posthac tibi nec tuorum quoiquam quod
nolis uolam.

20 Do. abi, ne iura, sati' credo. 490

471 binons *P* 479 accedit *A* 480 ducam *P* 483 mullirem *A*
485, 486 . olet . . *A* (pol aio *vel* doletne *vel* Do. olim : *om. P*
487 ii *P* (*vel pro ei, i. e. i, vel pro i, i*) e praetore *A* mihi
credere *A* 489 quoiquam *Lambinus* : quiquam *A* : *om. P* 489,
490 coniungit *A*

- To. ubi nunc tua libertast? Do. apud te. To. ain, apud
 mest? Do. aio, inquam, apud te est, inquam.
 To. ita me di amént ut ob istanc rem tibi multa bona
 instant a me.
 nam est res quaedam quam occultabam tibi dicere : nunc
 eam narrabo,
 und' tu pergrande lucrum facias : faciam ut mei memi-
 neris, dum uitam
 495 uiuas. Do. bene dictis tuis bene facta aures meae aúxi- 25
 lium exposcunt.
 To. tuom promeritumst merito ut faciám. et ut me scias
 esse ita facturum,
 tabellas tene has, pellegé. Do. hae quid ad mé? To.
 immo ad te attinent et tua re
 fert, nam ex Persia ad med adlatae modo sunt istaec
 a meo ero. Do. quando? To. hau dudum.
 Do. quid istae narrant? To. percontare ex ipsis : ipsae
 tibi narrabunt.
 500 Do. cedo sane mihi. To. at clare recitato. Do. tace, dum 30
 pellego. To. recita : haú uerbum faciam.
 Do. 'salutem dicit Toxilo Timarchides
 et familiae omni. si ualetis, gaudeo.
 ego ualeo recte et rem gero et facio lucrum
 neque istóc redire his octo possum mensibus,
 505 itaque hic est quod me detinet negotium. 33
 Chrysopolim Persae cepere urbem in Arabia,
 plenam bonarum rerum atque antiquom oppidum :
 ea comportatur praeda, ut fiat auctio

491 libertas *P* 493 ea *codd. Nonii* 210 494
 pergrandem *Nonius testatus gen. masc., sed* lucrúm f. *displacet* 495
 uiuas *priori v. adhaeret A (et P?)* dicis *P* facta] *actis A* ex-
 postulant *P* 496 ita *om. P* 497 istae *Bach: hae! (interiect.)*
Scyffert alienent *A* 498 nam ex Persia sunt istaec allatae mihi a
 meo (er) *o A (anap.)* : nam e persia ad me allatae modo sunt istae a meo
 domino *P: bacch. heptamet. scripsi* 499 *vel* istaec 500 recita
om. P 504 isto reddere *P* 505 detinet *A* 506 Cleusipolim
P 508 comparatur *P*

- publicitus ; ea res me domo expertem facit.
 40 operam atque hospitium ego isti praeberi uolo 510
 qui tibi tabellas adfert. cura quae is uolet,
 nam is mihi honores suae domi habuit maximos.’
 Do. quid id ad me aut ad meam rem refert Persae quid
 rerum gerant
 aut quid eru’ tuo’? To. tace, stultiloque ; nescis quid te
 instet boni
 45 neque quam tibi Fortuna faculam lucriferam adlucere uolt. 515
 Do. quae istaec lucrifera est Fortuna? To. istas quae
 norunt roga.
 ego tantumdem scio quantum tu, nisi quod pellegi prior.
 sed, ut ocepisti, ex tabellis nosce rem. Do. bene me mones.
 fac silentium. To. nunc ad illud uenies quod refert tua.
 50 Do. ‘ist’ qui tabellas adfert adduxit simul 520
 forma expetenda liberalem uirginem,
 furtiuam, abductam ex Arabia penitissima ;
 eam te uolo curare ut istic ueneat.
 ac suo periclo is emat qui eam mercabitur :
 55 mancupio neque promittet neque quisquam dabit. 525
 probum et numeratum argentum ut accipiat face.
 haec cura et hospes cura ut curetur. uale.’
 To. quid igitur? postquam recitasti quod erat cerae credi-
 tum,
 iam mihi credis? Do. ubi nunc illest hospes qui hasce huc
 attulit?
 60 To. iam hic credo aderit : arcessiuit illam a nauis. Do. nil 530
 mi opust

511 offert *A* uelit *A* 512 mi hic *Redslob* 513 eam *A*
 515 nequiquam *P* lucificam *P* (*pro* lucrificam) : lucrifera *Ritschl*
 516 fo. lucifica est *P* 519 uentes *P* 521
 uirginem] mulierem *P* 522 adductam (aductam *B*) *P*, *codd.*
Prisciani I, 99 523 accurare *P* *vel* isti ueniat *A* 524
 eam *om. A*, unde is eam emat qui m. *Ritschl*, *rhythmio consulens*
 (nam periculo *vix ferendum*) 525 promittis *A* (-tes?) 529
 huc *om. P*

litibus neque tricis. quámobrem ego argentum enumerem
foras?

nisi mancupio accipio, quid eo mihi opust mercimonio?

To. tacen an non taces? numquam ego te tam esse matulam
credidi.

quid? metuis? Do. metuo hercle uero. sensi ego iam com-
pluriens,

535 neque mi haud inperito eueniet tali ut in luto haeream. 65

To. nihil pericli mihi uidetur. Do. scio istuc, sed metuo mihi.

To. mea quidem istuc nihil refert: tuá ego hoc facio gratia,
ut tibi recte conciliandi primo facerem copiam.

539-40 Do. gratiam habeo. sed te de aliis quam alios de te suauius
fieri doctos. To. ne quis uero ex Arabia penitissima 70

persequatur. etiam tu illam destinas? Do. uideam modo
mercimonium. To. aequa dicis. sed optume eccum ipse
aduenit

hospes ille qui has tabellas attulit. Do. hicinest? To. hic est.

545 Do. haecine illást furtiua uirgo? To. iuxta tecum aequo scio,
nisi quia specie quidem edepol liberalist, quisquis est. 75

Do. sat edepol concinnast facie. To. út contemptim carnu-
fex!

taciti contemplemus formam. Do. laudo consilium tuom.

SAGARISTIO VIRGO TOXILVS DORDALVS iv

SAG. Satin Athenae tibi sunt uisae fortunatae atque opiparae?

550 VI. urbis speciem uidi, hóminum mores perspexi parum.

To. numquid in princípio cessauit uerbum docte dicere?

Do. hau potui etiam in primo uerbo perspicere sapientiam.

531 numerum *P* 532 opus *P* 534 *vel sic distingue* quid
metuis? iam *om.* *Gellius Noct. Att.* 5, 21, 16 (*unde hausit Nonius*
87) (*neglegens citatio*) 535 ludo *P* 536 p. u. (*om.* mihi *P* 537
quidem {hercle} *Mueller* hoc facio] refero *P* (v. 4) 539. 540
alios de te] de te alios *A* 541 barbaria *P* 543 adunt *P*
(*pro adũit, i. e. aduenit?*) 546 es *P* 547 concinnast *Came-*
rarius: concinnas *P, A n. l.* (*cf.* 491) 548 contemplemur *codd.*
549 sunt *om. P* (vii, p. 96) 550 hominum {horum} *Mueller Rhein.*
Mus. 54, 527): hominum {autem} *Schoell (A n. l.)* perspexi *P*

- 5 SAG. quid id quod uidisti? ut munitum muro tibi uisum
oppidumst?
- VI. si incolae bene sunt morati, id pulchre moenitum arbitror.
pérfidia et peculatus ex urbe et auaritia si exsulant, 555
quarta inuidia, quinta ambitio, sexta óptrectatio,
septimum peiurium,—To. eugae! VI. octaua indiligentia,
10 nona iniuria, decumum, quod pessimum adgressust, scelus:
haec unde aberunt, ea urbs moenita muro sat erit simplici;
ubi ea aderúnt, centumplex murus rebus seruandis parumst. 560
To. quid ais tu? Do. quid uis? To. tu in illis es decem
sodalibus:
té in exsilium ire hinc oportet. Do. quid iam? To. quia
peiurus es.
- 15 Do. uerba quidem haud indocte fecit. To. ex tuo, inquam,
usust: eme hanc.
Do. edepol qui quom hanc magi' contemplo, magi' placet.
To. si hanc emeris,
di immortales! nullus leno te alter erit opulentior. 565
euortes tuo arbitrato hómines fundis, familiis;
cum optumis uiris rem habebis, gratiam cupient tuam:
20 uenient ad te commissatum. Do. at ego intro mitti uotueró.
To. at enim illi noctu occentabunt ostium, exurent fores:
proin tu tibi iubeás concludi aedis foribus ferreis, 570
ferreas aedis commutes, limina indas ferrea,
ferream seram atque anellum; ne sis ferro parseris:
25 ferreas tute tibi impingi iubeas crassas compedis.
Do. i sis [in] malum cruciátum. To. i sane tú—hanc
eme; auscultá mihi.

553 uisumst oppidum *P* (*cf. ad Merc. 330*) 554 id *om. P* 556
ambitio] arbitrio *A* 557 *vix SAG. eugae* 558 adgressu *P*
(iii. 3) 559-60 ea urbs . . . aderunt *om. P* (*propter homoeotel.*)
559 *fort. moero* 560 aberunt *A* murum *A* 562 ire hinc]
h—*A* (*i. e. hinc ire*) 563 ussut *B* (*pro ussust?*) 564 *vel mage c.*
mage 568 uotueró *Camerarius*: uolueró *A*: *om. P* 572
anellum *Bothe*: anulum *codd.* 573 tulte *A* conpèdis crassas *A*
574 i sis in *A*: i in *P*: in *seclusi*: *fort. in'* (tu) h(an)c eme au. *A*:
hanc eme (*sed eme hanc T*) atque au. *P*

- 575 Do. modo uti sciam quanti indicet. To. uin huc uocem?
 Do. ego illo accessero.
 To. quid agis, hospes? SAG. uenio, adduco hanc ad te, ut
 dudum dixeram.
 nám heri in portum noctu nauis uenit. ueniri hanc uolo,
 si potest; si non potest, iri hinc uolo quantum potest. 30
 Do. saluos sis, adulescens. SAG. siquidem hanc uendidero
 pretio suo.
 580 To. atqui aut hoc emptore uendes pulchre aut alio non
 potis.
 SAG. esne tu huic amicus? To. tam quam di omnes qui
 caelum colunt.
 Do. tum tu mihi es inimicus certus. nam generi lenonio
 numquam ullus deu' tam benignus fuit qui fúerit propitius. 35
 SAG. hoc age. opusnest hac tibi empta? Do. si tibi uenisset
 opus,
 585 mihi quoque emptast; si tibi subiti nihil est, tantumdemst
 mihi.
 SAG. indica, fac pretium. Do. tua mers est, tua indicatiost.
 To. aequom hic orat. SAG. uin bene emere? Do. uin tu
 pulchre uendere?
 To. ego scio hercle utrumque uelle. Do. age, indica pro- 40
 gnariter.
 SAG. priu' dico: hanc mancupio nemo tibi dabit. iam scis?
 Do. scio.
 590 indica minimo daturus qui sis, qui duci queat.
 To. tace, tace. nimi' tu quidem hercle homo stúltus es
 pueriliter.
 Do. quid ita? To. quia enim te ex puella priu' percontari
 uolo

576 agis] ais *P* ut *vid.*vel potist *A*: potes *P*585 subiti *om.* *A* (iii. 1)hercle *om.* *A* est *codd.*ad te *om.* *P*581 estne *codd.*586 To. fac *vel* i fac *A*592 ex puella te *A*578 ire *P*

580 potis

584 hac] haec *P*

591

45 quae ad rem referunt. Do. atque hercle tu me monuisti
hau male.
 uide sis, ego ille doctus leno paene in foueam decidi,
 ni hic adesses. quantum est adhibere hominem amicum 595
ubi quid geras!
 To. quo genere aut qua in patria nata sit aut quibu' pa-
rentibus,
 ne temere hanc te emisse dicas mé impulsore aut inlice,
 50 uolo te percontari. Do. quin laudo, inquam, consilium
tuom.
 To. nisi molestum est, percontari hanc paucis hic uolt.
SAG. maxume,
 suo arbitrato. To. quid stas? adi sis tute atque ipse itidem 600
roga
 ut tibi percontari liceat quae uelis; etsi mihi
 dixit dare potestatem eiuis; sed ego te malo tamen
 55 eumpse adire, ut ne contemnat te ille. Do. sati' recte
mones.
 hospes, uolo ego hanc percontari. SAG. a terra ad caelum,
quidlubet.
 Do. iube dum ea huc accedat ad me. SAG. i sane ac 605
morem illi gere.
 percontare, exquire quiduis. To. age, age nunc tu, in
proelium
 uide ut ingrediare auspicato. VI. liquidumst auspiciam,
tace.
 60 curabo ut praedati pulchre ad castra conuortamini.
 To. concede istuc, ego illam adducam. Do. age, ut rem
esse in nostram putas.

593 reperant *A* atque] et qui *P* 594. ego ille doctus] (ne)
 illc (d)ortus *A* leno [et] *A* 595 hominem amicum adhibere
A gerat *A* 597 d. suasu atque impulsu meo *P* 598 om.
P 600 abi (om. sis) *P* 604 percontari] *A* 605 eam
Redslob hoc *A* antiqua forma] 608 om. *P* 609 istuc] sis
 iam (si suam *B*) *P* putras *A*

- 610 To. ehodum huc, uirgo. uide sis quid agas. VI. taceas,
curabo ut uoles.
To. sequere me. adduco hanc, si quid uis ex hac per-
contarier.
Do. enim uolo te adesse. To. hau possum quin huic ope-
ram dem hospiti,
quof erus iussit. quid si hic non uolt me una adesse? SAG. 65
immo i modo.
To. do tibi ego operam. Do. tibi ibidem das, ubi tu tuom
amicum adiuuas.
- 615 SAG. exquire. To. heus tu, aduigila. VI. satis est dictum :
quamquam ego serua sum,
scio ego officium meum, ut quae rogiter uera, ut accepi,
eloquar.
To. uirgo, hic homo probus est. VI. credo. To. non diu
apud hunc seruias.
- VI. ita pol spero, si parentes facient officium suom. 70
Do. nolo ego te mirari, si nos ex te percontabimur
620 aut patriam tuam aut parentes. VI. qur ego hic mirer, mi
homo?
seruitus mea mi interdixit ne quid mirer meum malum.
Do. noli flere. To. ah, di istam perdant! ita catast et
callida.
ut sapiens habet cor, quam dicit quod opus! Do. quid 75
nomen tibist?
To. nunc metuo ne peccet. VI. Lucridi nomen in patria
fuit.
- 625 To. nomen atque omen quantiuis iam est preti. quin tu
hanc emis?
nimi' pauebam ne peccaret. expediuit. Do. si te emam,

610 om. P, cf. Gray (Class. Rev. 14, 24) 612 hu A 613 adesse
una P 614 ego tibi P 616 rogiter A ut vid. (-tet?): rogitet
P 619 minari P 620 hic] id P homo mi A 623 ut sapiens]
iens (post lacunam) P (nec dolens T, om. P^{BC}) quod n. A 624
nunc] nonte P lucridei A 625 tam an iam incert. A: om. P

45 quae ad rem referunt. Do. atque hercle tu me monuisti
hau male.

uide sis, ego ille doctus leno paene in foueam decidi,
ni hic adesses. quantum est adhibere hominem amicum 595
ubi quid geras!

To. quo genere aut qua in patria nata sit aut quibu' par-
rentibus,
ne temere hanc te emisse dicas mé impulsore aut inlice,
50 uolo te percontari. Do. quin laudo, inquam, consilium
tuom.

To. nisi molestum est, percontari hanc paucis hic uolt.
SAG. maxume,
suo arbitrato. To. quid stas? adi sis tute atque ipse itidem 600
roga

ut tibi percontari liceat quae uelis; etsi mihi
dixit dare potestatem eiuis; sed ego te malo tamen
55 eumpse adire, ut ne contemnat te ille. Do. sati' recte
mones.

hospes, uolo ego hanc percontari. SAG. a terra ad caelum,
quid lubet.

Do. iube dum ea huc accedat ad me. SAG. i sane ac 605
morem illi gere.

percontare, exquire quiduis. To. age, age nunc tu, in
proelium
uide ut ingrediare auspicato. VI. liquidumst auspicium,
tace.

60 curabo ut praedati pulchre ad castra conuortamini.

To. concede istuc, ego illam adducam. Do. age, ut rem
esse in nostram putas.

593 reperant *A* atque] et qui *P* 594 ego ille doctus] (ne)
ille (d)ortus *A* leno [et] *A* 595 hominem amicum adhibere
A gerat *A* 597 d. suasu atque impulsu meo *P* 598 om.
P 600 abi (om. sis) *P* 604 percontari *A* 605 eam
Redslob hoc *A* antiqua forma) 608 om. *P* 609 istuc] sis
iam (si suam *B*) *P* putras *A*

- 610 To. ehodum huc, uirgo. uide sis quid agas. VI. taceas,
curabo ut uoles.
To. sequere me. adduco hanc, si quid uis ex hac per-
contarier.
Do. enim uolo te adesse. To. hau possum quin huic ope-
ram dem hospiti,
quof erus iussit. quid si hic non uolt me una adesse? SAG. 65
immo i modo.
To. do tibi ego operam. Do. tibi ibidem das, ubi tu tuom
amicum adiuuas.
- 615 SAG. exquire. To. heus tu, aduigila. VI. satis est dictum :
quamquam ego serua sum,
scio ego officium meum, ut quae rogiter uera, ut accipi,
eloquar.
To. uirgo, hic homo probus est. VI. credo. To. non diu
apud hunc seruias.
- VI. ita pol spero, si parentes facient officium suom. 70
Do. nolo ego te mirari, si nos ex te percontabimur
620 aut patriam tuam aut parentes. VI. qu' ego hic mirer, mi
homo?
seruitus mea mi interdixit ne quid mirer meum malum.
Do. noli flere. To. ah, di istam perdant! ita catast et
callida.
ut sapiens habet cor, quam dicit quod opust! Do. quid 75
nomen tibist?
To. nunc metuo ne peccet. VI. Lucridi nomen in patria
fuit.
- 625 To. nomen atque omen quantiuis iam est preti. quin tu
hanc emis?
nimi' pauebam ne peccaret. expediuit. Do. si te emam,

610 om. P, cf. Gray (Class. Rev. 14, 24) 612 hu A 613 adesse
una P 614 ego tibi P 616 rogiter A ut uid. (:tet?): rogitet
P 619 minari P 620 hic] id P homo mi A 623 ut sapiens]
iens (post lacunam) P (nec dolens T, om. PBC) quod n. A 624
nunc] nonte P lucridei A 625 tam au iam incert. A: om. P

mihi quoque Lucridem confido fore te. To. tu si hanc
emeris,
80 numquam hercle hunc mensem uortentem, credo, seruibit
tibi.
Do. ita uelim quidem hercle. To. optata ut eueniant
operam addito.
nihil adhuc peccauit etiam. Do. ubi tu nata es? VI. ut mihi 630
mater dixit, in culina, in angulo ad laeuam manum.
To. haec erit tibi fausta meretrix : natast in calido loco,
85 ubi rerum omnium bonarum copias saepissima.
tactus lenost ; qui rogaret ubi nata esset diceret,
lepide lusit. Do. at ego patriam te rogo quae sit tua. 635
VI. quae mihi sit, nisi haec ubi nunc sum? Do. at ego illam
quaero quae fuit.
VI. omne ego pro nihilo esse duco quod fuit, quando fuit :
90 tamquam hominem, quando animam eflauit, quid eum
quaeras qui fuit?
To. ita me di bene ament, sapienter ! atque eo miseret
tamen.
sed tamen, uirgo, quae patriast tua, age mi actutum expedi. 640
quid taces? VI. dico equidem : quando hic serui, haec
patriast mea.
To. iam de istoc rogare omitte (non uides nolle eloqui?).
95 ne suarúm se miseriarum in memoriam inducas. Do. quid
est?
captusne est pater? VI. non captus, sed quod habuit [id]
perdidit.

627 fore te] forte A   629 ut optata eueniant A: opta ut
eueniant (conueniant PBC) P   632 callido P   633 sepiissime
(sepisse B) P   634 tactus est leno P   rogarit A: rogarat
Camerarius   635 te rogo] qu(ae)so A (seq. quae sit)   636
qui f. A (ex 638)   637 ducto P   639 eo] equidem P (? pro
quidem; cf. Skutsch, Herm. 32, 94; an pro (ac) mequidem? Cf. ad
Stich. 329)   641 quando] [patriam] quandoquidem P (iv. 1)
haec] hac (B¹) vel has (B²P^{CD}) P   642-56 pauca in versuum initiis
seruata A   642 eloqui Camerarius: loqui P, A n. l.   643
inducat Doussa (A n. l.)   644 id del. Bothe (A n. l.): ante quod
traí. Schoell

- 645 To. haec erit bono génere nata : nihil scit nisi uerum loqui.
 Do. quis fuit? dic nomen. VI. quid illum miserum memo-
 rem qui fuit?
 nunc et illum Miserum et me Miseram aequom est nomina-
 rier.
- Do. quouismodi | is in populo habitust? VI. nemo quis- 100
 quam acceptior :
 serui liberique amabant. To. hominem miserum praedicas,
 650 quóm et ipsus prope perditust et beneuolentis perdidit.
 Do. emam, opinor. To. etiam 'opinor'? summo genere
 esse arbitror ;
 diuitias tu ex istac facies. Do. ita di faxint! To. eme
 modo.
- VI. iam hoc tibi dico : actutum ecastor meu' pater, ubi me 105
 sciet
 ueniisse, ipse aderit et me aps te redimet. To. quid nunc?
 Do. quid est?
- 655 To. audin quid ait? VI. nam etsi res sunt fractae, amici
 sunt tamen.
- Do. ne sis plora ; libera eris actutum, si crebro cades.
 uin mea esse? VI. dum quidem ne nimi' diu tua sim,
 uolo.
- To. satin ut meminit libertatis? dabit haec tibi grandis 110
 bolos.
 age si quid agis. ego ad hunc redeo. sequere. reduco
 hanc tibi.
- 660 Do. adulescens, uin uendere istanc? SAG. magi' lubet quam
 perdere.

648 quius *A* (suo) in memorat *Ussing* (*A n. l.*) fort. quouismodist
 ... habitus (*A n. l.*) 650 quum (et) *A* : et om. *P* probe *Bothe, Ritschl,*
quibus prope pro 'paene' displicet (*A n. l.*) 651 vel opino ...
 opino etiamne *Mueller* (*A n. l.*) 653 actutum *Guietus* :
 [iam] actutum *P, A n. l.* 654 uenisse (ip'se ade— *A* : uenisse
 huc aderit hic *P* abs te *Bothe* : absentem *P, A n. l.* 657
 ne om. *A ut vid.* 659-70 paucissima in extremis versibus servata *A*
 660 vel mage

Do. tum tu pauca in uerba confer : qui datur, tanti indica.

SAG. faciam ita ut te uelle uideo, út emas. habe centum
minis.

115 Do. nimiumst. SAG. octoginta. Do. nimiumst. SAG. num-
mus abesse hinc non potest,
quod nunc dicam. Do. quid id est ergo? eloquere actutum
atque indica.

SAG. tuo periclo sexaginta haéc datur argenti minis. 665

Do. Toxilé, quid ago? To. di deaque te agitant irati, scelus,
qui hanc non properes destinare. Do. habeto. To. abi,
argentum efer huc.

120 non edepol minis trecentis carast. fecisti lucri.

Do. * * (habeto). To. eu! praedatu's probe. 668^a

SAG. heus tu, etiam pro uestimentis huc decem accedant
minae.

Do. apscedent enim, non accedent. To. tace sis, non tu 670
illum uides
quaerere ansam, infectum ut faciat? abin atque argentum
petis?

125 * * atque ut dignust perit. 671^a

Do. heus tu serua istum. To. quin tu is intro? Do. abeo
atque argentum adfero.—

V TOXILVS VIRGO SAGARISTIO

To. Edepol dedisti, uirgo, operam adlaudabilem,
probam et sapientem et sobriam. VI. si quid bonis
boni fit, esse id et graue et gratum solet. 675

661 qui *Scioppius*: quid *P, A n. l.* 662 uideo *Acidalius*:
uideam *P, A n. l.* centum *Valla*: —tum *A*: trecentum *P* (tre-

centis *B*) (cf. 668): tibi (t) centum *Valla* 665 dabitur *Bentley*
(*A n. l.*) 666 irati *Pylades*: irati et *P, A n. l.* (*pro -tei*?) 667
q. hac *P, A n. l.* 668^a eu—probe (*om. priore versus parte*) post
habeto (*v. 667*) exhibet *P*, habeto addidi (*A n. l.*) (cf. *ad Trin.* 1112-4):
To. abi . . . huc retractatoris esse credit *Leo* 669 accedent *PCD*,
A n. l. 671^a *om. P* (*propter homocotel.*?) 672 is intro] in— *A*
(*i. e. intro is?*) 675 idem et *P*

- To. audin tu, Persa? ubi argentum ab hoc acceperis,
 simulato quasi eas prosum in nauem. SAG. ne doce. 5
 To. per angiportum rusum te ad me recipito
 illae per hortum. SAG. quod futurum est praedicas.
 680 To. at ne cum argento protinam permittas domum,
 moneo, te. SAG. quod te dignumst, me dignum esse uis?
 To. tace, p̄arce uoci: praeda progreditur foras. 10

DORDALVS SAGARISTIO TOXILVS vi.

- Do. Probae hic argenti sunt sexaginta minae,
 duobus nummis minus est. SAG. quid ei nummi sciunt?
 685 Do. cruminam hanc emere aut facere uti remigret domum.
 SAG. ne non sat esses leno, id metuebas miser,
 inpure, auare, ne crumillam amitteres? 5
 To. sine, quaeso. quando lenost, nihil mirum facit.
 Do. lucro faciundo ego auspicaui in hunc diem:
 690 nil mihi tam paruist quin me id pigeat perdere.
 age, accipe hoc sis. SAG. hunc in collum, nisi piget,
 impone. Do. uero fiat. SAG. numquid ceterum 10
 me uoltis? To. quid tam properas? SAG. ita negotiumst:
 mandatae quae sunt, uolo deferre epistulas;
 695 geminum autem fratrem seruire audiui hic meum,
 cum ego ut requiram | atque uti redimam uolo. ·
 To. atque edepol tu me commonuisti | hau male. 15
 uideor uidisse hic forma persimilem tui,
 eadem statura. SAG. quippe qui frater siet.
 700 Do. quid est tibi nomen? To. * quod ad te attinet.

676 (ab hoc ar)gentum *A*
 (*pro* -cem *vel* -cci; *vel cf.* i. 10)
 (ut *codd.*) *Mueller* (*Rhein. Mus.* 54, 527)
 692 age accipe (-i *B*) hoc sis nunquid ceterum
 Hunc in collum nisi piget impone uero fiat *P* ii. 6)
Brix 696 Tum *P* (T *pro* E)
 700 om. *P* (*propter homoeoarch.*)
 Quid *Brix*: Quod *cod.* (*vix Plautinum*)
 {sciscita} *Leo*

679 quo *P* 682 uoce *P*
 684 *vel* minust 685 {huc} ut
 687 cruminam *P* 691,
 692 imp. uero. Do. fiat
 697 {nunc} com. *Hermann*

- Do. quid attinet non scire? SAG. ausculta ergo, ut scias :
 20 Vaniloquidorus Virginesuendonides
 Nugiepiloquides Argentumextenebronides
 Tedigniloquides Nugides Palponides
 Quodsemelarripides Numquameripides. em tibi! 705
 Do. eu hercle! nomen multimodis scriptumst tuom.
 25 SAG. ita sunt Persarum mores, longa nomina,
 contortiplicata habemus. numquid ceterum
 uoltis? Do. uale. SAG. et uos, nam animus iam in nauist
 mihi.
 To. cras ires potius, hodie hic cenares. SAG. uale.— 710

vii TOXILVS DORDALVS VIRGO
 SATVRIO SAGARISTIO

- To. Postquam illic abiit, dicere hic quiduis licet.
 ne hic tibi dies inluxit lucrificabilis ;
 nam non emisti hanc, uerum fecisti lucri.
 Do. ille quidem iam scit quid negoti gesserit,
 5 qui mihi furtiuam meo periculo uendidit, 715
 argentum accepit, abiit. qui ego nunc scio
 an iam adseratur haec manu? quo illum sequar?
 in Persas? nugas! To. credidi gratum fore
 beneficium meum apud te. Do. immo equidem gratiam
 10 tibi, Toxile, habeo ; nam te sensi sedulo 720
 mihi dare bonam operam. To. tibin ego? immo sedulo.
 Do. attat! oblitus sum intus dudum edicere
 quae uolui edicta. adserua hanc.—To. saluast haec quidem.
 Vi. pater nunc cessat. To. quid si admoneam? Vi. tem-
 pus est.
 15 To. heus, Saturio, exi. nunc est illa occasio 725

702 uirginis uendonident *P* 703 nugiepiloquides *P* argen-
 tumexterebronides *Pius* 704 Nug. Palp.] numdesexpalponides
P (iv. 4) : Nummosexpalponides *Ritschl* 705 em] ea *P* (*A pro M*)
 706 scriptum *A* 709 et] set *A* iam om. *A* meus *P* 711
 illic (hinc) *Kiessling* 712 lucrificabis *A* 721 sedulo] serui *P*
 (? *pro serio*) 722 dicere *A*

- inimicum ulcisci. SAT. ecce me. numquid moror?
 To. age, illuc apscede procul e conspectu, tace;
 ubi cum lenone me uidebis conloqui,
 tum turbam facito. SAG. dictum sapienti sat est.
 730 To. tunc, quando abiero—SAG. quin taces? scio quid uelis. 20

DORDALVS

TOXILVS

viii

- Do. Transcidi loris omnis adueniens domi,
 ita mihi supellex squalet atque aedes meae.
 To. redis tu tandem? Do. redeo. To. né ego hodie tibi
 bona multa feci. Do. fateor, habeo gratiam.
 735 To. num quippiam aliud me uis? Do. ut bene sit tibi. 5
 To. pol istuc quidem omen iam ego usurpabo domi,
 nam iam inclinabo me cum liberta tua.

SATVRIO

VIRGO

DORDALVS

ix

- SAT. Nisi égo illunc hominem perdo, perii. atque optume
 eccum ipsum ante aedes. VI. salue multum, mi pater.
 740 SAT. salue, mea gnata. Do. ei! Persa me pessum dedit.
 VI. pater hic meus est. Do. hem, quid? pater? perii
 oppido!
 quid ego igitur cesso infelix lamentarier 5
 minas sexaginta? SAT. ego pol te faciam, scelus,
 te quoque etiam ipsum ut lamenteris. Do. occidi!
 745 SAT. age ambula in ius, leno. Do. quid me in ius uocas?
 SAT. illi apud praetorem dicam. sed ego in ius uoco.
 Do. nonne antestaris? SAT. tuan ego caussa, carnufex, 10
 quoiquam mortali libero auris atteram,
 qui hic commercaris ciuis homines liberos?
 750 Do. sine dicam. SAT. nolo. Do. aúdi. SAT. surdus
 sum. ambula.

727, 728 (cf. 467, 468) 730 om. P (propter homoeoarch.?) 734
 bonamuita P (cf. Cas. 841) effeci A habēbo A 736
 omniam P 738 illum codd. 740 ei] et P Pessa (vir
 persum) pronuntiantium in 741 deficit A

sequere hac, scelesta feles uirginaria.

15 sequere hac, mea gnata, me usque ad praetorem.—VI. sequor.—

ACTVS V

V. i TOXILVS LEMNISELENIS SAGARISTIO

To. Hostibu' uictis, ciuibu' saluis, re placida, pacibu'
perfectis,

bello extincto, re bene gestá, intégro exércitu et praesidiis,
quom bene nos, Iuppiter, iuisti, dique alii omnes caeli- 755
potentes,

cas uobis gratis habeo atque ago, quia probe sum ultus
meum ínicum.

5 nunc ob eam rem inter participes diuidam praedam et parti-
cipabo.

ite foras : hic uolo ante ostium et ianuam

meos participes bene accipere. 758^a

statuite hic lectulos, ponite hic quae adsolent.

hic statui uolo primum †aquilam†, 759^a

10 unde ego omnis hilares, ludentis, laetificantis faciam ut fiant, 760
quorum opera mihi facilia factu facta haec sunt quae uolui
ecferi.

nam improbus est homo qui beneficium scit accipere et red-
dere nescit.

LE. Toxile mi, quare ego sine te sum, quare tu autem sine me
es? To. agendum er-

751 sceleste *Lambinus* 756 habeo grates *PCD* 758 *vel it'*

759^a aquilam *vel* aliquam *cod. ut vid.* (aquila mihi *PCD*, aliqua mihi, *corr.*
aliquam *B*) *fort.* aulam (aulam, *perperam script.* auilam) mi 761
h. m. facilia factu facta sunt *cod. (septenar.)*: *trai. Mueller* 762 *acc.*
sumere *PCD* (*vix var. lect. in cod.*) 763 autem tu *PCD* me *cod.*

-go accede ad me atque amplectere sis. LE. ego uero. To.
oh, nil hoc magi' dulceest.

765 sed, amabo, oculus meu', quin lectis nos actutum commen- 15
damus?

LE. omnia quae tu uis, ea cupio.

766^a To. mutua fiunt a me. age, age, age ergo,
tu Sagaristio, accumbe in summo.

767^a SAG. ego nil moror : cedo parem, quem pepigi.

To. temperi. SAG. mihi istuc temperi serost. To. hoc age, 20
accumbe. hunc diem suauem
meum natalem agitemus amoenum.

769^a date aquam manibus, apponite mensam.

770 do hanc tibi florentem florenti. tu hic eri' dictatrix nobis.

LE. age, puere,

771^a ab summo septenis cyathis committe hos ludos. 25
moue manus, propera.

772^a To. Paegnium, tarde cyathos mihi das ;
cedo sane. bene mihi, bene uobis, bene meae amicae,
773^a optatus hic mi

dies datus hodiest ab dis, quia te licet liberam med amplecti. 30

775 LE. tua factum opera. To. bene omnibu' nobis.

775^a hoc mea manu' tuae poculum donat, ut amantem amanti
decet. LE. cedo. To. accipe. LE. bene

776^a ei qui inuidet mi et ei qui hoc gaudet. .

DORDALVS TOXILVS SAGARISTIO ii
PAEGNIVM LEMNISELENIS

Do. Qui sunt, qui erunt quique fuerunt quique futuri sunt
posthac,

764 ad me PCD : me (mea B) ad me cod. vel mage 765
quin Camerarius : quin [in] cod. 766^a age *tert. del. Ital.* 768
age, (age) Mueller (octonar.) 769^a ponite *Guictus, cui manibus*
apponite *displect* 772^a cyathos *Ital.* : *ciazas cod.* 773 *meae*
Ital. : *me cod. ut vid. (pro me e. i. e. meae)* 775^a *mca Camerarius :*
meae cod. 776^a *gaud PCD*

- solus ego omnibus antideo facile, miserrumus hominum ut
 uiuam.
- perii, interii! pessumus hic mi dies hodie inluxit corruptor, 779-80
 ita me Toxilu' perfabricauit itaque meam rem diuexauit.
- 5 uehiclum argenti miser eieci, amisi, neque quám ob rem
 eieci, habeo.
- qui illum Persam atque omnis Persas atque etiam omnis
 personas
 male di omnes perdant! ita misero Toxilus haec mihi con-
 ciuit.
- quia ei fidem non habui argentí, eo mihi eas machinas 785
 molitust:
- quem pol ego ut non in cruciatum atque in compedis cogam,
 si uiuam!
- 10 siquidem huc umquam eru' redierit eiús, quod spero—sed
 quid ego aspicio?
- hoc uide, quae haec fabulast? pol hic quidem potant.
 adgrediar. o bone uir,
 salueto, et tu, bona libertá. To. Dordalus hicquidemst. 789-90
 SAG. quin iube adire.
- To. adi, si lubet. SAG. agite, adplaudamus. To. Dordale,
 homo lepidissime, saluē,
 locus hic tuos est, hic accumbé. ferte aquam pedibus.
 praeben tu puere?
- 15 Do. ne sis me uno digito attigeris, ne te ad terram, scelus,
 adfigam.
- PA. at tibi ego hoc continuo cyatho oculum excutiam
 tuom.
- Do. quid ais, crux, stimulorum tritor? quomodo me hodie 795
 uorsauisti,

778 hominum *cod. (vix antiqua forma)* 782 amisi *del. Acidalius*
 788 hic quidem pol *Mueller* 789, 790 To.] LE. *Ussing* 792
 accuba (?) *Leo* fer aquam pedibus, praeben, puere *Guietus (anap.)*
sane aquam p. displiceat vel PA. pr. tu (*sc. pedes*)? Do. pu.
 794 ego tibi *PCD*

ut me in tricas coniecisti, quomodo de Persa manu' mi
aditast?

To. iurgium hinc auferas, si sapias.

Do. at, bona liberta, haec sciuisti et me celauisti? LE. 20
stultitias,

quoi bene esse licet, eum praeuorti

800 litibu'. posterius istaec te

magi' par agerest.

801^a Do. uritur cor mi.

801^b To. da illi cantharum, exstingue ignem, si 25
cor uritur, caput ne ardescat.

Do. ludos me facitis, intellego.

To. uin cinaedum nouom tibi dari, Paegnium?

805 quin elude, ut soles, quando liber locust hic.

hui, babae! basilice te intulisti et facete. 30

PA. decet me facetum esse et hunc inridere
lenonem lubidost, quando dignus (es)t.

To. perge ut coeperas. PA. hoc, leno, tibi.

810 Do. perii! perculit me prope. PA. em, serua rusum.

Do. delude, ut lubet, erus dum hinc abest. 35

PA. uiden ut tuis dictis pareo?

sed quin tu meis contra item dictis seruis

atque hoc quod tibi suadeo faci'? Do. quid est id?

815 PA. restim tu tibi cape crassam ac suspende te.

Do. caue sis me attigas, ne tibi hoc scipione 40
malum magnum dem. PA. tu uteré, te condono.

To. iam iam, Paegnium, da pausam.

Do. ego pol uos eradicabo. PA. at te ille, qui supra nos
habitat,

796 additast *cod.* 797 iurigium *Skutsch (Philol. 59, 501), ut*
acatal. dimcter fiat (sed cf. 800) 798 et *Camerarius: ea cod.*
801 *vel mage* 801^b *vel illic* 810 *probe Bothe* 811
delube cod. (i. 10) 813 *sed Ital.: i sed cod.* 814 *tibi om. B*
815 *te suspende Ritschl, ut tetram. bacch. fiat* 817 *tu utere T ut*
vid., tu om. P^{BC}

qui tibi male uolt maleque faciet. non hi dicunt, uerum 820
ego.

45 To. age, circumfer mulsum, bibere da usque plenis can-
tharis.

iam diu factum est, postquam bibimus; nimi' diu sicci
sumus.

Do. di faciant ut id bibatis quod uos numquam transeat.

SAG. nequeo, leno, quin tibi saltem staticulum olim quem
Hegea

faciebat. uide uero, si tibi sati' placet. To. me quoque 825
uolo

50 reddere Diodorus quem olim faciebat in Ionia.

Do. malum ego uobis dabo, ni[si] abitis. SAG. etiam muttis,
inpudens?

iam ego tibi, si me inritassis, Persam adducam denuo.

Do. iam taceo hercle. ac tu Persa es, qui me usque
admutila[ui]sti ad cutem.

To. tace, stulte: hic eius geminust frater. Do. hicinest? 830

To. ac geminissumus.

55 Do. di deaque ét te et geminum fratrem excrucient! SAG.
qui te perdidit:

nam ego nihil merui. Do. at enim quod ille meruit, tibi id
opsit uolo.

To. agite sultis, hunc ludificemus. LE. nisi si dignust,
non opust.

et me hau par est. To. credo eo quia non inconciliat,
quom te eno.

LE. at tamen non—tamen—To. caue ergo sis malo | et 835
sequere me.

60 te mihi dicto audientem esse addecet, nam hercle apsqe me

821 bibere da] biberet *FCD* 829 iam taceo hercle *secl. Leo*
custem (B) vel curtem (PCD) cod. 833 hunc sultis *Guictus, nam*
sultis, hunc lu. vix ferendum 834 et *Ritschl*: at *cod.* eo credo
cod.: trai. Schoell inconciliaut *cod.*, quod ut inconciliauit *interpretantur*
 835 To. non attamen (nolo tamen *Ussing*), caue sis malo ergo *Bothe*

- foret et meo praesidio, hic faceret te prostibilem propediem.
 sed ita pars libertinorum est : nisi patrono qui aduersatust,
 nec sati' liber sibi uidetur nec sati' frugi nec sat honestus,
 840 ní id efecit, ní ei male díxit, ní grato ingratus repertust.
- LE. pol bene facta tua me hortantur tuo ut imperio paream. 65
 To. ego sum tibi patronus plane qui huic pro te argentum
 dedi.
 * graphice hunc uolo ludificari. LE. meo ego in loco
 sedulo curabo.
 Do. certo illi homines mihi nescioquid mali consulunt,
 quod faciant. SAG. heus uos !
 845 To. quid ais? SAG. hicin Dordalus est leno qui hic
 liberas uirgines mercatur?
 hicinest qui fuit quondam fortis? Do. quae haec res 70
 est? ei ! colapho me icit.
 malum uobis dabo. To. at tibi nos dedimus dabimusque
 etiam. Do. ei ! natis peruellit.
 PA. licet : iam diu saepe sunt expunctae. Do. loqueré
 tu etiám, frustum pueri?
 LE. patrone mi, i intro, amabo, ad cenam.
 850 Do. mea Ignauia, tu nunc me inrides?
 LE. quiane te uoco, bene ut tibi sit? Do. nolo mihi bene 75
 esse. LE. ne sit.
 To. quid igitur? sescenti nummi quid agunt, quas turbas
 danunt?
 Do. male disperii ! sciunt referre probe inimico gratiam.
 SAG. sati' sumpsimu' supplici iam.
 855 Do. fateor, manus do uobis.

837 cropediem *cod.* 840 id] ei *Bothe* 843 * graphice]
 hie post spatium *PBC* : pergraphice *Spengel* : nunc (vel age) graphice
Mueller 844 quod *Ald.* : quid *cod.* heus *Ald.* : heu *cod.*
 845 agis *cod.* (corr. *P^{CD}*) hicin *Schoell* : hic si ne *cod.* 846
 col. me *Lambinus* : colaphum *cod.* 847 percellit *Ussing* 848
 dius *cod.* sunt saepe *Ritschl*, cui saepe sunt (vel saep' sunt) *displicet*
 852 To.] vel *SAG.* acunt *cod.* 854 *SAG.*] vel *To.* iam supplici
Bothe, ut integer diueter fiat 855 u. d. *cod.* contra *metrum*)

80

To. et post dabis sub furcis.

855^a

SAG. abi intro—in crucem. Do. an me hic parum exercitum hisce
habent? To. conuenisse * te Toxilum.

mei spéctatores, bene ualete. leno periit. CATERVA.
plaudite.

856 exercitum *Camerarius*: exercitum *cod. ut vid.*
pantio *cod.* (*pro pantes glossa siglo ω in P^A addita*)

858 CATERVA]

POENVLVS

ARGVMENTVM

Puer septuennis surripitur Carthagine.

Osor mulierum emptum adoptat hunc senex

Et facit heredem. eius cognatae duae

Nutrixque earum raptae. mercatur Lycus,

Vexatque amantem. at ille cum auro vilicum

5

Lenoni obrudit, ita eum furto alligat.

Venit Hanno Poenus, gnatum hunc fratris repperit

Suasque adgnoscit quas perdiderat filias.

Per hanc fabulam totam praesto est T   2 mulierum i B, unde
m. ibi *Ritschl*   4 mercatur *Angeli* : mercatus *cod.*   6 itae B

PERSONAE

AGORASTOCLES ADVLESCENS

MILPHIO SERVVS

ADELPHASIVM } PVELLAE
ANTERASTILIS }

LYCVS LENO

ANTAMOENIDES MILES

ADVOCATI

COLLYBISCVS VILICVS

SYNCERASTVS SERVVS

HANNO POENVS

GIDDENIS NVTRIX

PVER ANCILLA

SCAENA CALYDONE

ANTERASTILIS] *vel* ANTERASTYLIS

ANTAMOENIDES] ANTAMVNIDES *K. Schmidt (Herm. 37. 376)*: -MON-
A in V. v fil. et (cum P^{CD}) v. 1322 pro -MOEN-

COLLYBISCVS] *vel* -LVE-: -LAB- *P in vv. 415, 558 (sed cf. K. Schmidt
ibid.)*

P R O L O G V S

Achillem Aristárcchi mihi commentari lubet :
 ind' mihi principium capiam, ex ea tragoedia
 'sileteque et tacete atque animum aduortite,
 audire iubet uos imperator'—histicus,
 5 bonoque ut animo sedeant in subselliis 5
 et qui essurientes et qui saturi uenerint :
 qui edistis, multo fecistis sapientius,
 qui non edistis, saturi fite fabulis ;
 nam quoi paratumst quod edit, nostra gratia
 10 nimia est stultitia sessum inpransum incedere. 10
 'exsurge, praeco, fac populo audientiam.'
 iam dudum exspecto si tuom officium scias :
 exerce uocem quam per uiuisque et colis.
 nam nisi clamabis, tacitum te obrepet fames.
 15 age nunc reside, duplicem ut mercedem feras. 15

 'bonum factum fesse†, edicta ut seruetis mea.'
 scortum exoletum ne quis in proscaenio
 sedeat, neu lictor uerbum aut uirgae muttiant,
 neu dissignator praeter os obambulet
 20 neu sessum ducat, dum histrio in scaena siet. 20
 diu quí domi otiosi dormierunt, decet
 animo aequo nunc stent uel dormire temperent.
 serui ne opsidaeant, liberis ut sit locus,
 uel aes pro capite dent ; si id facere non queunt,
 25 domum abeant, uitent ancipiti infortunio, 25
 ne et hic uariantur uirgis et loris domi,

5 sedeant *Ital.*: sedeate *cod.*, quod ut sedeatis
interpretantur (cf. ad *Most.* 468) 6 esurientes *Ital.*: esuplentes
cod. (PL pro RI) 13 qua *T* colis *displacet*: te alis *Leo*: uales
Geppert: fort. elues 16 factumst *Pylades*: intercidisse quaedam
credit Leo: uix haec 17 quis] quod *Ital.* 24 queant *Scyffert*

si minu' curassint, quóm eri reueniant domum.
 nutrices pueros infantis minutulos
 domi ut procurent neu quae spectatum adferat,
 30 ne et ipsae siliant et pueri pereant fame 30
 neué essurientes hic quasi haedi obuagiant.
 matronae tacitae spectent, tacitae rideant,
 canora hic uoce sua tinnire temperent,
 domum sermones fabulandi conferant,
 35 ne et hic uiris sint et domi molestiae. 35
 quodque ad ludorum curatores attinet,
 ne palma detur quoiquam artificio iniuria
 niue ambitionis caussa extrudantur foras,
 quo deteriores anteponantur bonis.
 40 et hoc quoque etiam quod paene oblitus fui : 40
 dum ludi fiunt, in popinam, pedisequi,
 inruptionem facite ; nunc dum occasio est,
 nunc dum scribilitae | aestuant, occurrite,
 haec imperata quae sunt pro imperio historico,
 45 bonum hercle factum pro se quisque ut meminerit. 45
 ad argumentum nunc uicissatim uolo
 remigrare, ut aequé mecum sitis gnarures.
 eius nunc regiones, limites, confinia
 determinabo : ei rei ego sum factus finitor.
 50 sed nisi molestumst, nomen dare uobis uolo 50
 comoediai ; sin odiosst, dicam tamen,
 siquidem licebit per illos quibus est in manu.
 Καρχηδόνιος uocatur haec comoedia ;
 latine Plautus ' Patruos ' Pultiphagonides.

27 reueniant *Bothe* : ueniant *cod.* (iii. 3) 30 pertant *cod.* (T
pro E) unde peritent *T*, pereant *P^{CD}*) 32 rediant *cod.* 36
 ad om. *B* 43 (aestu) aestuant *Goetz* 44 quae imperata *cod.* :
trai. Camerarius, rhythmo consulens 47 ignarures *cod. ut uid.*
 49 eius *codd. Nonii* 11 finitor factus sum *Muretus, sed cf. Nettleship*
 (*Journ. Phil.* 24, 229) 50 nomen dare *Ital.* : non mendare *cod.*
 53 post hunc versum lacunam signavit *Geppert*

- 55 nomen iam habetis. nunc rationes ceteras 55
accipite ; nam argumentum hoc hic censebitur :
locus argumentost suom sibi proscaenium,
uos iuratores estis. quaeso, operam date.
Carthaginienses fratres patruels duo
60 fuere summo genere et summis ditiis ; 60
eorum alter uiuit, alter est emortuos.
propterea apud uos dico confidentius,
quia mi pollictor dixit qui eum pollinxerat.
sed illi seni qui mortuost, (ei) filius
65 unicu' qui fuerat ab diuitiis a patre 65
puer séptuennis surrupitur Carthagine,
sexennio priu' quidem quam moritur pater.
quoniam periisse sibi uidet gnatum unicum,
conicitur ipse in morbum ex aegritudine :
70 facit illum heredem fratrem patruelem suom, 70
ipse abit ad Accheruntem sine uiatico.
ill' qui surrupuit puerum Calydonem auehit,
uendit eum domino hic diuiti quoidam seni,
cupienti liberorum, osori mulierum.
75 emit hospitem is filium imprudens senex 75
puerum illum eumque adoptat sibi pro filio
eumque heredem fecit quom ipse obiit diem.
is illíc adulescens habitat in illisce aedibus.
reuortor rusus denuo Carthaginem :
80 siquid amandare uoltis aut curarier, 80
argentum nisi qui dederit, nugas egerit ;
uerum qui dederit, magi' maiores [nugas] egerit.
sed illi patruo | huius qui uiuit senex,

57 sibus *cod.*, unde suos sibist *Ritschl. fort. recte* 63 pollictor *cod.*
64 vel illic (ei) fi *Acidalius* 65 fuerit *cod.* (*corr. PCD*) abdituus
Gulielmius 71 habiit (*i. e. abiit*) *cod* 74 mulierem
cod 78 vel is illi 80 mandare *Saracenus. cui et quid am.*
et siquid displicent 82 uerum *del. Schoell* vel mage n.
del. Pylades 83 uix huius (*trissyll.*), potius huiusce : *fort. huius*
(hominis) (iii, p. 51)

	Carthaginiensi duae fuere filiae,	
85	altera quinquennis, alterá quadrimula : cum nutrice una periere a Magaribus.	85
	eas quí surrupuit in Anactorium deuehit, uendit eas omnis, et nutricem et uirgines, praesenti argento—homini, si leno est homo,	
90	quantum hominum terra sustinet sacerrumo. uosmet nunc facite coniecturam ceterum quid id sit hominis quoi Lyco nomen siet.	90
	is ex Anactorio, ubi prius habitauerat, huc in Calydonem commigrauit hau diu,	
95	sui quaesti caussa. is in illis habitat aedibus. earum hic adulescens alteram ecclitum perit, suam sibi cognatam, imprudens, neque scit quae siet	95
	neque eam umquam tetigit, ita eum leno macerat, neque quicquam cúm ea fecit etiamnum stupri	
100	neque duxit umquam, neque ille uoluit mittere : quia amare cernit, tangere hominem uolt bolo. illam minorem in concubinatum sibi uolt emere miles quidam qui illam deperit.	100
	sed pater illarum Poenus, posquam eas pérdidit,	
105	mari te(rraque) usquequaque quaeritat. ubi quamque in urbem est ingressus, ilico omnis meretrices, ubi quisque habitant, inuenit ; dat aurum, ducit noctem, rogitat postibi und' sit, quoiatis, captane an surrupta sit,	105
110	quo genere gnata, qui parentes fuerint.	110

85 altera (erat) qua *Ritschl* 86 quom *cod.* (*antiqua forma*) 89
 praesenti *codd.* *Nonii* 397 : praesens *cod.* : praesenti (ibi) *Mueller*, cui
 argento | homini *displicet* 94 commigrauit in Calydone *cod.* : *corr.*
Pylades 99 quom *cod.* (*antiqua forma*) num *Merula* : nun *cod.*
 99, 100 *dammal Guictus* 101 uolt bolo *Camerarius* : uolibo'o *cod.*
 (I pro T) 103 deperit *Ital.* : peperit *cod.* (P pro D) 104 illarum
Ital. : illi im *intercedente spatío cod.* posquam *Ritschl* : pes quam *cod.*
 eas *Ital.* : meas *cod.* 105 marite *cod.* : mari terraque eas *Geppert*
 (*qui in v. 104 eas delet*) *fort.* (is) us. 106 (is) est *Pylades*
 109 quolatis captaneant *cod.* : *corr. Ital.*

ita docte atque astu filias quaerit suas.
 et is omnis linguas scit, sed dissimulat sciens
 se scire : Poenus plane est. quid uerbis opust?
 is heri huc in portum nauis uenit uesperis,
 115 pater harum : idem huic patruos adulescentulo est : 115
 iamne hoc tenetis ? si tenetis, ducite ;
 caue dirumpatis, quaeso, sinite transigi.
 ehem, paene oblitus sum relicuom dicere.
 ill' qui adoptauit hunc sibi pro filio,
 120 is illi Poeno | huius patruo hospes fuit. 120
 [is hodie huc ueniet reperietque hic filias
 et hunc sui fratris filium, ut quidem didici ego.
 ego ibo, ornabor ; uos aequo animo noscite.]
 hic qui hodie ueniet reperiet suas filias
 125 et hunc sui fratris filium. dehinc ceterum 125
 ualete, adeste. ibo, alius nunc fieri uolo :
 quod restat, restant alii qui faciant palam.
 ualete atque adiuuate ut uos seruet Salus.

ACTVS I

AGORASTOCLES MILPHIO

I. i

130 AG. Saepe ego res multas tibi mandauis, Milphio,
 dubias, egenas, inopiosas consili,
 quas tu sapienter, docte et cordate et cate
 mihi reddidisti | opiparas opera tua.

119 pro filio sibi *cod.* : *trai. Bothe metri causa* 120 *vix huius*
 (*trisyll.*), *potius huiusce : fort. huius (hominis) (iii, p. 51) patruo Ital. :*
patri cod. 121-3 *retractatori tribuo, alterum exitum (124-8) ipsi*
Plauto 123 *ibi cod. (corr. D¹) aequos animos cod. (corr. PCD)*
 124 *huc Geppert* 127 *alii qui Camerarius : aliqui cod.* 132
 (ope) opera *Lachmann*

- 5 quibu' pro benefactis fateor deberi tibi
et libertatem et multas gratas gratias.
Mi. scitumst, per tempus si obuiamst, uerbum uetus. 135
nam tuae blanditiae mihi sunt, quod dici solet,
gerrae germanae, αἱ δὲ κολλῆραι λύραι.
- 10 nunc mihi blandidicus es : heri in tergo meo
tris facile corios contriuiisti bubulos.
Ag. amans per amorem si quid feci[t], Milphio, 140
ignoscere id te mi aequom est. Mi. hau uidi magis.
et nunc ego amore pereo. sine te uerberem,
15 item ut tu mihi fecisti, ob nullam noxiam :
postid locorum tu mihi amanti ignoscito.
Ag. si tibi lubido est aut uoluptati, sino : 145
suspende, uinci, uerbera ; auctor sum, sino.
Mi. si auctoritatem postea defugeris,
20 ubi dissolutus tu sies, ego pendeam.
Ag. egone istuc ausim facere, praesertim tibi ?
quin si feriri uideo te, extemplo dolet. 150
Mi. mihi quidem hercle. Ag. immo mihi. Mi. istuc
mauelim.
sed quid nunc tibi uis ? Ag. cur ego apud te mentiar ?
25 amo inmodeste. Mi. meae istuc scapulae sentiunt.
Ag. at ego hanc uicinam dico Adelphasium meam,
lenonis huius meretricem maiusculam. 155
Mi. iam pridem equidem istuc ex te audiui. Ag. dif-
feror
cupidine eiuis. sed lenone istoc Lyco,
30 illius domino, non lutumst lutulentius.

134 grates *cod.*, *sed cf. C. G. L. v. 176, 20* 'grata gratia . . . Plautus dixit.' 137 αἱ] σαὶ *Leo* 140 Ag. amans *Weise* : adamans *cod.* ('pro Ad(gorastocles) (ita in tit. *scaruae*) amans) feci *Ital.* 142 et] em *Ussing* et ego nunc pereo amore *Ritschl* 144 locorum *Pylades* 'ex ant. *codd.*': locarum *cod.* 147 postea *Ital.* : post era *cod.* 152 ergo *cod.* (*corr. P^{BC}*) 155 maiusculam *Ital.* : malusculum *cod.*

- MI. uin tu illi nequam dare nunc? AG. cupio. MI.
em me dato.
- 160 AG. abi dírectus. MI. dic mihi uero serio :
uin dare malum illi? AG. cupio. MI. em eundem
me dato :
utrumque faxo habebit, et nequam et malum.
AG. iocare. MI. uin tu illam hodie sine dispendio 35
tuo túam libertam facere? AG. cupio, Milphio.
- 165 MI. ego faciam ut facias. sunt tibi intus aurei
trecenti nummi Philippi? AG. sescenti quoque.
MI. sati' sunt trecenti. AG. quid eis facturu's? MI. tace.
totum lenonem tibi cum tota familia 40
dabo hodie dono. AG. quí id facturu's? MI. iam scies.
170 tuo' Collybiscus nunc in urbest uilicus ;
eum hic non nouit leno. satin intellegis ?
AG. intellego hercle, sed quo euadas nescio.
MI. non scis? AG. non hercle. MI. át ego iam faxo 45
scies.
- ei dabitur aurum, ut ad lenonem deferat
175 dicatque se peregrinum esse ex alio oppido :
se amare uelle atque opsequí animo suo ;
locum sibi uelle liberum praeberier
ubi nequam faciat clam, ne quis sit arbiter. 50
leno ad se accipiet auri cupidus ilico :
- 180 celabit hominem et aurum. AG. consilium placet.
MI. rogato seruos ueneritne ad eum tuos.
ill' me censebit quaeri: continuo tibi
negabit. quid tu dubitas quin extempulo 55
dupli tibi, auri et hominis, fur leno siet ?

159 em me dato *Ital.*: en mendato *cod.* (vii. 4) 163 dispendio
Gruterus: damno (damno et *PBC*) dispendio *cod.* (iv. 1?): *duplicem*
lectionem damno tuo | Tuam et dispendio | Tuo tuam erunt alii
166 philippii *cod.* (pro -pei?) 168 quom *cod.* (*antiqua forma*) 169
qui id *Guictus*: quid *cod.* 173 *vix* hercule 174 ei *Ital.*: et *cod.*
176 obsequi (hic) *Mueller* 184 duplici (*corr. ex dupli?*) *cod.*

- neque id unde efficiat habet : ubi in ius uenerit, 185
 addicet praetor familiam totam tibi.
 ita decipiemus fouea lenonem Lycum.
- 60 AG. placet consilium. MI. immo etiam, ubi expoliuero,
 magis hoc tum demum dices : nunc etiam rudes.
 AG. ego in aedem Veneris eo, nisi quid uis, Milphio. 190
 Aphrodisia hodie sunt. MI. sció. AG. oculos uolo
 meos delectare munditiis meretriciis.
- 65 MI. hoc primum agamus quod consilium cepimus.
 abeamus intro, ut Collybiscum uilicum
 hanc perdoceamus ut ferat fallaciam. 195
 AG. quamquam Cupido in corde uorsatur, tamen
 tibi auscultabo.—MI. faciam ut facto gaudeas.
- 70 inest amoris macula huic homini in pectore,
 sine damno magno quae elui ne utiquam potest.
 itaque hic scelestus est homo leno Lycus, 200
 quoi iam infortuni intenta ballistast probe,
 quam ego hau multo post mittam e ballistario.
- 75 sed Adelphasium eccam exit atque Anterastilis.
 haec est prior quae meum erum dementem facit.
 sed euocabo. heus, i foras, Agorastocles, 205
 si uis uidere ludos iucundissimos.
- AG. quid istuc tumultist, Milphio? MI. em amores tuos,
 80 si uis spectare. AG. o multa tibi di dent bona,
 quom hoc mi optulisti tam lepidum spectaculum!

ii ADELPHASIVM ANTERASTILIS ANCILLA
 MILPHIO AGORASTOCLES

ADE. Negoti sibi qui uolet uim parare, 210
 nauem et mulierem, haec duo comparato.
 nam nullae magis res duae plus negoti
 habent, forte si occeperis exornare,

203 exit eccam *Camerarius*, cui exit *displicet*
Pylades. *Spengel*

211 (sibi) duo

- neque umquam sat istae duae res ornantur 5
 215 neque is ulla ornandi satis satietas est.
 atque haec, ut loquor, nunc domo docta dico.
 nam nos usque ab aurora ad hoc quod diei est,
 [postquam aurora inluxit, numquam concessa[ui]mus],
 ex industria ambae numquam concessamus 10
 220 lauari aut fricari aut tergeri aut ornari,
 poliri, expoliri, pingi, fingi; et una
 binae singulis quae datae nobis ancillae.
 eae nos lauando, eluendo operam dederunt,
 aggerundaque aqua sunt uiri duo defessi. 15
 225 apage sis, negoti quantum in muliere una est.
 sed uero duae, sat scio, maxumo uni
 poplo quolibet plus satis dare potis sunt,
 quae noctes diesque omni in aetate semper
 ornantur, lauantur, tergentur, poliuntur. 20
 230 postremo modus muliebris nullus est.
 neque umquam lauando et fricando
 231^a scimus facere neniam.
 nam quae lauta est nisi perculta est, meo quidem animo
 quasi inluta est.
 ANTE. miro[r] equidem, soror, te istaec sic fabulari 25
 quae tam callida et docta sis et faceta.
 235 nam quom sedulo munditer nos habemus, -

214 sat istae *Reiz, Hermann*: satis hae *cod.* (satis *vix ferendum*)
 216 domo *Goeller*: modo *cod.* . 218 *versum parum elegantem retractatori tribuunt edd. post Acidalium*: fort. prior pars postquam au. inl. *conseruanda* (v. 4) 222 d. ancillae nobis *Bothe, nam datae in versu bacchiaco displicet* (ii. 1): sunt a. n. *Reiz vix ancil-|-lae eae nos etc. (per synaphiam)* 223 eae *Pylades*: ea *cod.* 224 gerundaque aq. *Spengel* (iv. 3), ut *versus bacchiacus fiat* (nam aggerundaque *vix ferendum*): *vix aquaque aggerunda cum uiri*) 231 neque umquam] numquam *Bothe* (in fine v. 230): fort. quae (v. 230) *Necumquam, ut v. 230 integer tetrameter fiat* 231ª neniam *Gruterus*: nniam vel eniam *cod.* 232 qua clauata *cod.* i. e. quae lauata) inluta *Camerarius*: inluta *cod.* 233 miro *Geppert, nam soror in versu bacchiaco displicet*

uix aegreque amatorculos inuenimus.

ADE. ita est. uerum hoc unum tamen cogitato :

30 modus omnibus rebus, soror, optúmum est hábitu.

nimia omnia nimium exhibent negoti hominibus ex se.

ANTE. soror, cogitá, amabo, item nos perhiberi 240

quam si salsa muriatica esse autumantur,

sine omni lepóré et sine suauitate :

35 nisi multa aqua usque et diu macerantur,

olent, salsa sunt, tangere ut non uelis.

item nos sumus, 245

eius seminis mulieres sunt, 245^a

insulsa admodum atque inuenustae

40 sine munditia et sumptu.

MI. coqua est haec quidem, Agorastocles, ut ego opinor:

scit muriatica ut maceret. AG. quid molestus?

ADE. soror, parce, amabo : sat est istuc alios 250

dicere nobis, ne nosmet in nostra etiam uitia loquamur.

45 ANTE. quiesco. ADE. ergo amo te. sed hoc nunc

responde mihi : 252^a

sunt hic omnia

quae ad deum pacem oportet adesse? ANTE. omnia ac-

curauí.

AG. diem pulchrum et celebrem et uenustatis plenum, 255

dignum Veneri pol, quoi sunt Aphrodisia hodie.

50 MI. ecquid gratiae, quom huc foras te euocauí?

iam num me decet hic donari

cado uini ueteris? dic dari. nil respondes?

236 uix aegreque] ut aegre *codl. Nonii* 510 238 uix optimumst
 (?-must) h. (*anap. colon*) modust o. r. soror optimum h. *Spengel*
 (*bach. tetram.*) 239 negoti *Hermann* : negotium *cod.* 246
 inuenustae *Mervla* : inuenustate *cod.* : inuenustate (onustae) *Schoell*,
 ut integer *tetram. fiat* : alii ad(modum)que inuenustae vel (inuenuste)
 inuenustae 248 vel opino 250 amabo *Ital.* : amalo *cod.*
 251 etiam uitiam *cod.* eloquamur (*del. in*) *Hermann* 254
 omnia *om. Hermann, Bothe, ut bach. tetram. fiat* 256 vel Veneri
 257 gratiaest *Ritschl* 258 hic scripsi : huic ut *vid. cod. (om. P^{BC})*
 259 dare *Dousa, fort. recte, nam dari in versu bacchiaco displicit*

MI. enim uero, ere, facis delicias. AG. de tequidem haec 280
didici omnia.

MI. etiamne ut ames eam quam numquam tetigeris? AG.
nihil id quidemst :

75 deos quoque edepol et amo et metuo, quibu' tamen ápstineo
manus.

ANTE. eu ecastór ! quom ornatum aspicio nostrum ambarum,
paenitet

exornatae ut simus. ADE. inimo uero sane commode ;

nam pro erili et nostro quaestu sati' bene ornatae sumus. 285

non enim potis est quaestus fieri, ni sumptus sequitur, scio,
85 et tamen quaéustus non consistet, si eum sumptus superat,
soror.

eo illud satiust 'satis' quod satis est habitu ; <hóc> plus quam
sat est.

AG. ita me dí ament, ut illa mé amet malim quam di, Milphio.

nam illa mulier lapidem silicem subigere ut se amet potest. 290

MI. pol idquidem hau mentire, nam tu es lapide silice
stultior
85 qui hanc ames. AG. at uide sis, cum illac numquam limauí
caput.

MI. curram igitur aliquo ad piscinam aut ad lacum, limum
petam.

AG. quid eo opust? MI. ego dicam : ut illi ét tibi limem
caput.

AG. í in malam rem ! MI. ibi sum equidem. AG. perdis. 295

MI. taceo. AG. at perpetuo uolo.

MI. enim uero, ere, meo mé lacessis ludo et delicias facis.

281 id *Bothe* : illic *P ut vid.* (*pro idic? cf. 291*) : hoc *Seyffert* 282
accedit A [ego] tamen *P* 285 erili et] erilicet *P* 286 potis
est q.] pote q. *testatur Charisius 223, sed enim vix ferendum* : potest q.
P (pro potis est?) fieri . . . quaestus (*v. 287*) *om. P ut vid. (propter*
homocotel.) 288 habitu hoc *scripsi* : habitus *P, A n. l. : fort. hoc*
autem (*h^e aũ*) <quam illud quod> *Ritschl* 291 id quidem]
equidem *A (? pro icq.)* 292 quom i. *P (antiqua forma)* 294 opus
sit *P (i. 7, 2)* vel illic limen *P* 295 i in] in *A (? in')*
perg(is) *A*

ANTE. sati' nunc lepide ornatam credo, soror, te tibi uiderier ; 90
sed ubi exempla conferentur meretricum aliarum, ibi tibi
erit cordolium si quam ornatam melius forte aspexeris.

300 ADE. inuidia in me numquam innatast neque malitia, mea
soror.

bono med esse ingenio ornatam quam auro multo mauolo :
aurum, id fortuna inuenitur, natura ingenium bonum. 95

bonam ego quam beatam me esse nimio dici mauolo.
meretricem pudorem gerere magi' decet quam purpuram :

305 magi'que id meretricem, pudorem quam aurum gerere, con-
decet.

pulchrum ornatum turpes mores peius caeno conlinunt,
lepidi mores turpem ornatum facile factis comprobant. 100

AG. cho tu, uin tu facinus facere lepidum et festiuom? MI.
uolo.

AG. potesne mi auscultare? MI. possum. AG. abi domum
ac suspende te.

310 MI. quámobrem? AG. quia iam numquam audibis uerba
tot tam suauia.

quid tibi opust uixisse? auscultam mihi modo ac suspende te.

MI. siquidem tu es mecum futurus pro uua passa pensilis. 105

AG. at ego amo hanc. MI. at ego esse et bibere. ADE. cho
tu, quid ais? ANTE. quid rogas?

ADE. uiden tu? pleni oculi sorderum qui erant, iam splen-
dent mihi?

315 ANTE. immo etiam in medio oculo paullum sordet. cedo
sis dexteram.

298 conferuntur P 300 innatast] gnata est A¹ 301 vel me (ita
cod.) ingenio esse P 302 id] in P 303 et 304 post 305 in
A) retractatoris esse possunt 304 vel mage 305 magisque id (?)
Leo : magisque A : magis quid (-it) P i pro ei ? 306 cf. Most.
291 turpest A 310 quia] qui P 311 ac] et A 312 es
tu codd. Nouii 11 pensili codd. Nouii 313 amabo A 314
ple(lli) A. fort. recte sorderunt P 315 (ADE.) cedo Ital.
si A deteram Scaliger, sed ancillam alloqui Anterastilis uidetur

- AG. ut quidem tu huius oculos inlutis manibus tractes aut
teras?
110 ANTE. nimia nos socordia hodie tenuit. ADE. qua de re,
opsecro?
ANTE. quia non iam dudum ante lucem ad aedem Veneris
uenimus,
primae ut inferremus ignem in aram. ADE. aha! non factost
opus:
quae habent nocturna ora, noctu sacrificatum ire occupant. 320
priu' quam Venus expergiscatur, priu' deproperant sedulo
115 sacrificare; nam uigilante Venere si ueniant eae,
ita sunt turpes, credo ecastor Venerem ipsam e fano fugent.
AG. Milphio. MI. edepol Milphionem miserum! quid
nunc uis tibi?
AG. opsecro hercle, ut mulsa loquitur! MI. nil nisi later- 325
culos,
sesumam papaueremque, triticum et frictas nuces.
120 AG. ecquid amare uideor? MI. damnum, quod Mercurius
minime amat.
AG. namque edepol lucrum | amare nullum amatorem
addecet.
ANTE. eamus, mea germana. ADE. age sis, ut lubet. ANTE.
sequere hac. ADE. sequor.
MI. eunt hae. AG. quid si adeamus? MI. adeas. AG. 330
primum prima salua sis,
et secunda tu insecundo salue in pretio; tertia
125 salue extra pretium. ANC. tum pol ego et oleum et operam
perdidi.
AG. quó agis? ADE. egone? in aedem Veneris. AG. quid
eo? ADE. ut Venerem propitiem.

316 ut tu quidem *P* 319 primae] prima cum *P* (? *pro* primum,
i. e. primum *corr.* primae) signem *P* factust *A* 320
occupans *P* 321 experiscatur *P* 328 nam quidem edep. *Bothe*
(ullum) am. *Brix* 331 tu in s. (*del. alt.* in) *Studemund*: tu secundo
Camerarius (*cf. Amer. Journ. Phil.* 21, 37) 333 q. te a. *P* (i. 9)

- AG. eho, an irata est? ADE. propitia hercle est. AG. uel
ego pro illa spondeo.
- 335 quid tu ais? ADE. quid mihi molestus, opsecro? AG. aha,
tam saeuiter!
ADE. mitte, amabo. AG. quid festinas? turba nunc illi est.
ADE. scio.
sunt illi aliae quas spectare ego et me spectari uolo. 130
AG. qui lubet spectare turpis, pulchram spectandam dare?
ADE. quia apud aedem Veneris hodie est mercatus mere-
tricius:
340 eo conueniunt mercatores, ibi ego me ostendi uolo.
AG. inuendibili merci oportet ultro emptorem adducere:
proba mers facile emptorem reperit, tam etsi in apstruso 135
sitast.
quid ais tu? quando illi apud me mecum palpas et lalas?
ADE. quo die Orcus Accherunte mortuos amiserit.
- 345 AG. sunt mihi intus nescioquot nummi aurei lymphatici.
ADE. deferto ad me, faxo actutum constiterit lymphaticum.
MI. bellula hercle! i dierecte in maxumam malam crucem! 140
quam magis aspecto, tam magis est nimbata et nugae merae.
ADE. segrega sermonem. taedet. AG. age, sustolle hoc
amiculum.
350 ADE. pura sum, comperce amabo me attractare, Agorastocles.
AG. quid agam nunc? ADE. si sapias, curam hanc facere
compendi potest.
AG. quid ego nunc te curem? quid ais, Milphio? MI. ecce 145
odium meum!
quid me uis? AG. quid mi haec irata est? MI. quid haec
irata est tibi?
quid ego id curem? namque istaec magi' meast curatio?

334 ADE. *suspectum* (cf. *Gellius* II, 6) 340 ego *om. A* 342 tam
etsi] tarem est et si *P* (*pro tamenetsi*?) in occulto sitast *A* 343
mec. caput et corpus copulas *P* lallas *A* 344 ab a. *P* amiseris *P*
345 intus *om. A* laurei *A* 347 ei *A* (*antiqua forma*): (AG.) i
Ital. 351 potes *Ital.*: *fort. pote* 352 non *Acidalius* ais]
agas *P* 354 *vel* nam quaé: nam qui *Ritschl* *vel* mage

AG. iam hercle tu periisti, nisi illam mihi tam tranquillam 355
facis

quam mare olimst quóm ibi alcedo pullos educit suos.

150 MI. quid faciam? AG. exora, blandire, expalpa. MI. fa-
ciam sedulo.

sed u' de sis ne tu oratorem hunc pugnis pectas postea.

AG. non faciam. ADE. non aequos in me es, sed morare
et male facis.

bene promittis multa ex multis: omnia incassum cadunt. 360

liberare iurauisti me hau semel sed centiens:

155 dum te exspecto, neque ego usquam aliam mihi parau
copiam

neque istuc usquam apparet; ita nunc seruiò nihilo minus.

i, soror. apscede tu a me. AG. perii! ecquid ais, Milphio?

MI. mea uoluptas, mea delicia, mea uita, mea amoenitas, 365

meus ocellus, meum labellum, mea salus, meum sauium,

160 meum mel, meum cor, mea colustra, meu' molliculus
caseus—

AG. mene ego illaéc patiar praesente dici? discrucior miser,
nisi ego illum iubeo quadrigis cursim ad carnificem rapi.

MI. noli, amabo, suscensere ero meo caussa mea. 370

ego faxo, si non irata's, ninnium pro te dabit

165 ac te faciet ut sies ciuis Attica atque libera.

quin adire sini'? quin tibi qui bene uolunt, bene uis item?

si ante quid mentitust, nunciam dehinc erit uerax tibi.

sine te exorem, sineprehendam auriculis, sine dem sauium. 375

355 peristi δ A 356 alcedo *testatur Priscianus* 1, 206 (cf. *Frouto*, p. 225 N.): alcyo *codd.* (v. 1) seducit P 357 exblandire *Goetz et Loewe* palpa A *fort. recte* 358 postea] omnia A
361 iura uis te P (*pro -tei?*) sedentiens (-tlens?) P *ut uid.* 362
ego om. P 364 agis P 365 mea delicia *testatur Gellius* 19,
8, 6 (*unde Nonius* 100): meae deliciae *codd.* 366 oculus A
368 ego praesent(e) patiar illaec A (? *pro pr. pa. e. i.*) 371 irata'st A
372 Atque *codd.* 373 quin adire sinis *Adelphasio (ut uid.) dat A*
(*pro q. abire s.?*) quin adiri (*T ut uid.*) *vel qui in adire (PBC ut*
uid.) P 374 quidem entitus sit P (? *pro quid ementitust; uix*
nunc iam (cf. ad Epid. 135) 375. 376 *inverso ordine P (prius*
omisso v. 375 propter homoeoarch. ; ii. 6) 375 auris A

ADĒ. apscede hinc sis, sycophanta par ero. MI. at scin quo
modo?

iam hercle ego faciam ploratillum, nisi te facio propitiam, 170
atque hic ne me uerberetillum faciat, nisi te propitio,
male formido : noui ego huius mores morosi malos.

380 quam ob rem amabo, mea uoluptas, sine te hoc exorarier.

AG. non ego homo trioboli sum, nisi ego illi mastigiae
exturbo oculos atque dentes. em uoluptatem tibi! 175
em mel, em cor, em labellum, ém salutem, em sauium!

MI. impias, ere, te : oratorem uerberas. AG. iam istoc magis :
385 etiam ocellum addam et labellum, linguam. MI. ecquid
facies modi?

AG. sicine ego te orares iussi? MI. quo modo ergo orem?
AG. rogas?

sic enim diceres, sceleste : huius uoluptas, te opsecro, 180
huius mel, huius cor, huius labellum, huius lingua, huius
sauium,

huius delicia, huius salus amoena, huius festiuitas :

390 huiiu' colustra, huius dulciculus caseus, mastigia,
390^a huius cor, huius studium, huius sauium, mastigia ;
omnia illa, quae dicebas tua esse, ea mémorares mea. 185

MI. opsecro hercle te, uoluptas huius atque odium meum,
huius amica mammeata, mea inimica et maleuola,
oculus huius, lippitudo mea, mel huius, fel meum,
395 ut tu huic irata ne sis aut, si id fieri non potest,
capias restim ac te suspendas cum ero et uostra familia. 190
nam mihi iam uideo propter te uicitandum sorbilo,
itaque iam quasi ostreatum tergum ulceribus gestito

377 plorantem illum *P* propiciam facio *P* 378 me ne *P* :
ne in me (?) *Leo* 379 morosi] moros *A* 380 amabo *om.* *A*
te hoc *Geppert* : te *P* : hoc *A* 385 [et] li. *P* 386 orare *A* (i. 9)
iussit *A* ego *A* 389 *uel* huiiu' dél. deliciae *A.* *corr.* *Mercerus*
(*ex v.* 365) : colustra *P* *ex v.* 390) 390 *om.* *A*¹ (*cf. ad v. sq.*) 390^a
supra sauium mastigia *scripsit* dulciculus caseus *A*² 392 eius *A*
396 quom *P* (*antiqua forma*)

propter amorem uostrum. (ADE.) amabo, men prohibere
 postulas
 ne te uerberet magi' quam ne mendax me aduersum siet? 405
 195 ANTE. aliquid huic responde, amabo, commode, ne incom-
 modus
 nobeis sit. nam detinet nos de nostro negotio.
 ADE. uerum. etiam tibi hanc amittam noxiam unam, Ago-
 rastocles.
 non sum irata. AG. non es? ADE. non sum. AG. da ergo,
 ut credam, sauium.
 ADE. mox dabo, quom ab re diuina rediero. AG. í ergo 405
 strenue.
 200 ADE. sequere me, soror. AG. atque audin? ADE. etiam.
 AG. Veneri dicitō
 multum meis uerbeis salutem. ADE. dicam. AG. atque hoc
 audi. ADE. quid est?
 AG. paucis uerbis rem diuinam facito. atque audin? respice.
 respexit. idem edepol Venerem credo facturam tibi.

iii

AGORASTOCLES MILPHIO

AG. Quid nunc mi es auctor, Milphio? MI. ut me uer- 410
 beres
 atque auctionem facias : nam impunissime
 tibi quidem hercle uendere hasce aedis licet.
 AG. quid iam? MI. maiorem partem in ore habitas meo.
 5 AG. supersede istis uerbis. MI. quid nunc ueis tibi?
 AG. trecentos Philippos Collybisco uilico 415
 dedi dūdum, priu' quam me euocauisti foras.
 nunc opsecro te, Milphio, hanc per dexteram
 perque hanc sororem laeuam perque oculos tuos
 10 perq' meos amores perque Adelphasium meam
 perque tuam leibertatem—MI. em nunc nihil opsecras. 420

400 *vel* *mage* 401 *incommodis P* 407 *multa P* *audin Ritschl*
 409 *pol P* 410 *auctor es A* 413 *parte minore h. mea P(i. 6)*
 414 *ueis nunc A* 416 *dum A*

- Ag. mi Milphidisce, mea commoditas, mea salus,
 fac quod facturum te promisisti mihi,
 ut ego hunc lenonem perdam. Mi. perfacile id quidemst.
 i, adduce testis tecum; ego intus interim 15
 425 iam et ornamentis meis et sycophantiis
 tuom exornabo uilicum. propera atque abi.
 Ag. fugio. Mi. meum est istuc magis officium quam
 tuom.
 Ag. egone, egone, si istuc lepide ecfexis—Mi. i modo.
 Ag. ut non ego te hodie—Mi. abi modo. Ag. emittam 20
 manu—
 430 Mi. i modo. Ag. non hercle mercam—Mi. óh—Ag.
 uah—Mi. abi modo.
 Ag. quantum Accheruntest mortuorum. Mi. etiamne
 abis?
 Ag. neque quantum aquaist in marí—Mi. abiturum es?
 Ag. neque nubes omnes quantumst—Mi. pergin pergere?
 Ag. neque stellae in caelo—Mi. pergin auris tundere? 25
 435 Ag. neque hoc neque illuc neque—enim uero serio—
 neque hercle uero—quid opust uerbis? quippini?
 quod uno uerbo—dicere hic quidueis licet—
 neque hercle uero serio—scin quomodo?
 ita me di amabunt—uin bona dicam fide? 30
 440 quod hic inter nos liceat—ita me Iuppiter—
 scin quam uidetur? credin quod ego fabuler?
 Mi. si nequeo facere ut abeas, egomet abiero:
 nam isti quidem hercle orationi Oédipo
 opust cóniectore, qui Sphingi interpres fuit.— 35
 445 Ag. illic hinc iratus abiit. nunc mihi cautio est
 ne meamet culpa meo amori obiexim moram.

422 te esse promisisti (-misti?) P   424 om. A propter homoeo-
 arch.?)   425 et ornamentis] tormenta A   miis P (antiqua
 forma)   430 mercar A   432 març A   435 illud A   436
 opus A   440 licet A   441 vel sic distingue scin quam?—uidetur—
 uide tu P   442 abireo P   443 orationist (deinde opus) Bothe
 (sed cf. Journ. Phil. 27, 217)

ibo atque arcessam testis, quando Amor iubet
me oboedientem ! esse seruo liberum.—

ACTVS II

II LYCVS ANTAMOEINIDES

- LY. Di illum infelicit omnes qui post hunc diem
leno ullam Veneri umquam immolarit hostiam 450
quiue ullum turis granum sacrificauerit.
nam ego hodie infelix dis meis íratissumis
5 sex immolauí | agnos nec potuí tamen
propítiam Venerem facere uti | esset mihi.
quoniam litare nequeo, ábii illim ilico 455
iratus, uotuí | exta proscícarier ;
[neque ea poricere uolui, quoniam non bona 456^a
10 haruspex dixit : deam esse indignam credidi.] 456^b
eo pácto auarae Veneri pulchre adii manum.
quando id quod sat erat satis habere noluit,
ego pausam feci. sic ago, sic me decet.
ego faxo posthac di deaeque ceteri 460
15 contentiores mage erunt atque auidi minus,
quom scibunt Veneri ut adierit leno manum.
condigne haruspex, non homo trioboli,
omnibus in extis aibat portendi mihi
malum damnumque et deos esse iratos mihi. 465
20 quid ei diuini aut humani aequomst credere ?
mina mihi argenti dono postilla datast.
sed quaeso, ubinam illic restitit miles modo

447 Amor (*iambus*) *hic vix ferendum* quando (ita) *Luchs* : quando (?) *Leo* iubet Amor *vel* Amóri lubet (lubet *B*) *Luchs* 448 meo ob. *B* : ob. me *Bentley* : meo ob. (me) *Gruterus, fort. recte* 451 quiue] qui *A* (iii. 3) 453 agnos immolauí *Pylades* 454 (aes) esset *Palmer* 455 non queo *Geppert vel* abiui 456 uolui *A* exta uotuí *Reiz* : uotuí (ei) (?) *Leo* 456^a, 456^b om. *A* 456^a poricere *Seiffert* : picere *cod.* 456^b dea e. indigna *Pistoris* 459 pausam *A* 461 audiui *A* 462 quom *P* 463 post v. 471 *A* (ii. 6) 466 aut *Pius* : haud *P* : atque *A*

quei hanc mihi donauit, quem ego uocaui ad prandium?

470 sed eccum incedit. ANTA. ita ut occepi dicere,
lenulle, dé illac pugna Pentetronica, 25
quom sexaginta milia hominum uno die
uolaticorum manibus occidi meis.

LY. uolaticorum—hóminum? ANTA. íta deico quidem.

475 LY. an, opsecro, usquam sunt homines uolatici?
ANTA. fuere. uerum ego interfeci. LY. quo modo 30
potuisti? ANTA. dicam. uiscum legioni dedi
fundasque; eo praésternebant folia farferi.

LY. quoi rei? ANTA. †ne ad fundas uiscus adhaeresceret†.

480 LY. perge. optume hercle peiieras. quid postea?
ANTA. in fundas uisci indebant grandiculos globos, 35
eo illós uolantis iussi funditarier.

quid multa uerba? quemquem uisco offenderant,

484-5 tam crebri ad terram reccidebant quam pira.
ut quisque acciderat, eum necabam | ilico
per cerebrum pinna sua sibi quasi turturem. 40

LY. si hercle istuc umquam factum est, tum me Iup-
piter

faciat ut semper sacrificem nec umquám litem.

490 ANTA. an mi haec non credis? LY. credo, ut mi ae-
quomst credier.

age eamus intro. ANTA. dum exta referuntur, uolo
narrare tibi etiam unam pugnam. LY. nil moror. 45

ANTA. ausculta. LY. non hercle auscultabo. ANTA. quo
modo?

471 lenulle *Priscianus testatur* I, 109: lenullo A: lenuile *P ut uid.* (I
pro I) 474 euolaticorum *P (cum A ante corr.)* (E erat personae
nota): uolaticorumne *Guietus* 475 uiaici *P* 479 ad f. u. ne
Bothe fort. ambhaeresceret (v, p. 81) 481 uisci indebant
Gruterus: uisclindebant A: uis uindebant P glandiculos A
482 eo *Camerarius:* eos A: ego P 485 accidebant P: acci-
vel reci- A 489 vel necumquam 490 est aecum P cre-
dere A 491 referantur A 493 auscultabo usque ad (v. sq.)
hercle om. P (*propter homocoteleton*)

- colaphis quidem hercle tuom iam dilidam caput,
nisi aut auscultas aut—is in malam crucem. 475
- LY. malam crucem ibo potius. ANTA. certumnest tibi ?
- 50 LY. certum. ANTA. tum tu igitur die bonó, Aphrodisiis,
addice tuam mihi meretricem minusculam.
- LY. ita res diuina mihi fuit : res serias
omnis extollo ex hoc die in alium diem. 500
- profestos festos habeam decretum est mihi.
- 55 nunc hinc eamus intro. sequere hac me.— ANTA. sequor.
in hunc diem iam tuo' sum mercennarius.—

ACTVS III

III. i

AGORASTOCLES ADVOCATI

- AG. Ita me dí ament, tardo amico nihil est quicquam ne-
quiús,
praesertim homini amanti, qui quidquid agit properat omnia. 505
sicut ego hos duco aduocatos, homines spissigradissimos,
tardiores quam corbitae sunt in tranquillo mari.
- 5 atque equidem hercle dedita opera amicos fugitauí senes :
scibam aetati tardiores, metuí meo amori moram.
- nequiquam hos procos mi elegi loripedes, tardissimos. 510
quin si ituri hodie estis, ite, aut ite hinc in malam crucem.
sicine oportet ire amicos homini amanti operam datum ?
- 10 nam iste quidem gradus succretust cribro pollinario :
nisi cum pedicis condedicistis istoc grassari gradu.
- ADV. heus tu, quamquam nos uidemur tibi plebeii et pau- 515
peres,
si nec recte dicis nobis diues de summo loco,

494 elidam *P* 495 aut *pr. om. P* 497 aphrodisiis *P* 500 ex
om. A 501-71 *deest A* 501 *vel ANTA. pr. profestos Turne-*
buis : profectos cod. 504 *nihili cod.* *inequius P^{BC} (vix pro*
iniquius) 505 *que cod. (corr. B)* 507 *corbitae Nonius 533 : cor-*
ditae cod. (D pro B) *in] et in codd. Nonii* 511 *aut ite Ital. :*
audite cod.

diuitem audacter solemus mactare infortunio.
 nec tibi nos obnoxii istuc quid tu ames aut oderis : 15
 quom argentum pro capite dedimus, nostrum dedimus, non
 tuom ;
 520 liberos nos esse oportet. nos te nihili pendimus,
 ne tuo nōs amori seruos esse addictos censeas.
 liberos homines per urbem modico magi' par est gradu
 ire, seruoli esse duco festinantem currere. 20
 praesertim in re populi placida atque interfectis hostibus
 525 non decet tumultuari. sed si properabas magis,
 pridie nos te aduocatos huc duxisse oportuit.
 ne tu opinere, hau quisquam hodie nostrum curret per uias
 neque nos populus pro cerritis insectabit lapidibus. 25
 AG. at si ad prandium me in aedem uos dixissem ducere,
 530 uinceretis ceruom cursu uel glatorem gradu ;
 nunc uos quia mihi aduocatos dixi et testis ducere,
 podagrosi estis ac uicistis cocleam tarditudine.
 ADV. an uero non iusta caussa est qur curratur celeriter 30
 ubi bibas, edas de alieno quantum ueis usque ad fatim,
 535 quod tu inuitus numquam reddas domino de quoio ederis?
 sed tamen cum eo cum quiqui, quamquam sumu' pauperculi,
 est domi quod edimus, ne nos tam contemptim conteras.
 quidquid est pauxillulum illuc, omne nostrum id intus est, 35
 neque nos quemquam flagitamus neque nōs quisquam
 flagitat.

518 obnoxii *Bothe* : obnixii [sumus] *cod.* (? *pro* obnixi s.) 521
 seruos *Pylades* : seruos [tuos] *cod.* 522 *vel* mage 523 (seruuli
C : seruili *D* : seruile *B* : *T u. l.*) (ul *per ligaturam script.* cum il *facile*
confunditur) 527 *vel* opines 530 ceruom cursu] circum (? *i. q.*
κίρκον, 'accipitrem') curso *cod.* *Varronis de L. L. 7, 69* : cursu ceruas
codd. Pauli 97 uel] el *B* : et *codd. Pauli* *vel* grall- : glabatorem *cod.*
(B pro R ; pro glar-, plebeia forma) 532 tarditune *cod.* 533 an
Dousa : ad (at) *cod.* quor *Ritschl* : quo *cod.* 534 edis *Speijer*
 ueis *ut vid. cod.* (unde uelis *P^{CD}*, om. *B*) 535 quoio *Bergk* :
 quio *cod.* 536 quom eo quom *cod.* (*antiqua forma*) 538
 pauxillum *B* nostrum id omne *cod.* : *traieci* int. est] non
 tuomst *Bentley*

tua caussa nemo nostrorumst suos rupturus ramites. 540

AG. nimis iracundi estis: equidem haec uobis dixi per
iocum.

ADV. per iocum itidem dictum habeto quae nos tibi respon-
dimus.

40 AG. opsecro hercle, operam celocem hanc mihi, ne cor-
bitam date;

adtrepidate saltem, nam uos adproperare hau postulo.

ADV. si quid tu placide otioseque agere uis, operam damus: 545
si properas, cursores meliust te aduocatos ducere.

AG. scitis rem, narraui uobis quod uostra opera mi opu' siet,
45 de lenone hoc qui me amantem ludificatur tam diu,
ei paratae ut sint insidiae de auro et de seruo meo.

ADV. omnia istaec scimus iam nos, si hi spectatores sciant; 550
horunc hic nunc caussa haec agitur spectatorum fabula:

hos te satius est docere, ut, quando agas, quid agas sciant.

50 nos tu ne curassis: scimus rem omnem, quippe omnes simul
dedicimus tecum una, ut respondere possimus tibi.

AG. ita profecto est. sed agite igitur, ut sciam uos scire, 555
rem

expedite et mihi quae uobis dudum dixi dicite.

ADV. itane? temptas an sciamus? non meminisse nos ratu's
55 quo modo trecentos Philippos Collybisco uilico
dederis, quos deferret huc ad lenonem inimicum tuom,
isq' se ut adsimularet peregrinum esse aliunde ex alio oppido? 560
ubi is detulerit, tu eo seruom quaesitum aduentes tuom
cum pecunia. AG. meministis memoriter, seruasti' me.

60 ADV. ille negabit: Milphionem quaeri censebit tuom;
id duplicabit omne furtum. leno addicetur tibi.

542 dicta Bentley 543-6 (etiam 567-77) retractatoris esse
credit Leo, 'breuiorem scaenam Plautinae substitutam' 543 celocem
testatur Nonius 533: uelocem cod. ne] nec Nonius 547 quid
Ussing 551 hic Pylades: hinc cod. 552 agas sc. Acidalius:
agant sc. cod. 554 possemus Leo 556 et del. Lambinus, Ritschl
560 isque del. Leo esse del. Bothe 561 qu. s. cod.: trui. Bothe
aduenies Bothe: aduentes cod. (T pro I): -tares Seyffert 562 quum cod.

- 565 ad eam rem nos esse testis uis tibi. Ag. teneti' rem.
 Adv. uix quidem hercle, ita pauilla est, digitulis primoribus.
 Ag. hoc cito et cursim est agendum. propera iam quantum potest.
 Adv. bene uale igitur. te aduocatos meliust celeris ducere ; 65
 tardi sumu' nos. Ag. optume itis, pessume hercle dicitis.
 570 quin etiam deciderint femina uobis in talos uelim.
 Adv. at edepol nos tibi in lumbos linguam atque oculos in
 solum.
 Ag. heia ! hau uostrumst iracundos esse quod dixi ioco.
 Adv. nec tuom quidem est amicis per iocum iniuste loqui. 70
 Ag. mittite istaec. quid uelim uos scitis. Adv. callemus
 probe :
 575 lenonem ut peiurum perdas, id studes. Ag. teneti' rem.
 eugae ! opportune egrediuntur Milphio una et uilicus.
 basilice exornatus cedit et fabre ad fallaciam.

MILPHIO COLLYBISCVS AGORASTOCLES ii
 ADVOCATI

- Mi. Iam tenes praecepta in corde? Co. pulchre. Mi.
 uide sis calleas.
 Co. quid opust uerbis? callum aprugnum callere aeque
 non sinam.
 580 Mi. fac modo ut conducta tibi sint dicta ad hanc fallaciam.
 Co. quin edepol conductior sum quam tragoedi aut comici.
 Mi. probus homost. Ag. adeamus propius. adsunt testes. 5
 Mi. tot quidem
 non potuisti adducere homines magis ad hanc rem idoneos.

565 testis] estis *cod.* 566 uix hercule itast p. *Geppert*
 567-77 *cf. ad 543-6* 568 aduocatus *cod.* melius *cod.* 570
 uobis femina *cod.* : *traï. Ritschl* 571 tibi nos *Bothe* 572
accedit A 573 ne *A* 574 mitte *ut vid. A* uelim uos]
 uelimus *A* 576 Ecce *P* 577 incedit *P* 582 ad eam
 proprius (propius *D*) *P* adsunt t.? *Milphioni tribuit, tot quidem*
Agorastocli Leo

- nam istorum nullus nefastus : comitiales sunt meri ;
 ibi habitant, ibi eos conspicias quam praetorem saepius. 585
 hodie iuris coctiores non sunt qui litis creant
 10 quam hi sunt qui, si nihil est quicum litigent, litis emunt.
 ADV. di te perdant ! MI. uos quidem hercle—cúm eo cum
 quiqui tamen
 et bene et benigne facitis quóm ero amanti operam datis.
 sed isti iam sciunt negoti quid sit ? AG. omne in ordinem. 590
 MI. tum uos animum aduertite igitur. hunc uos lenonem
 Lycum
 15 nouistis ? ADV. facile. CO. at pol ego eum qua sit facie
 nescio.
 eum mihi uolo demonstratis hominem. ADV. nos curabimus.
 sati' praeceptumst. AG. hic trecentos nummos numeratos
 habet.
 ADV. ergo nos inspicere oportet istuc aurum, Agorastocles, 595
 ut sciamus quid dicamus mox pro testimonio.
 20 CO. agite, inspicite. ADV. aurum est profecto hic, specta-
 tores, comicum :
 macerato hoc pingues fiunt auro in barbaria boues ;
 uerum ad hanc rem agundam Philippum est : ita nos adsi-
 mulabimus.
 CO. sed ita adsimulatote quasi ego sim peregrinus. ADV. 600
 scilicet,
 et quidem quasi tu nobiscum adueniens hodie oraueris
 25 liberum ut commostraremus tibi locum et uoluptarium
 ubi ames, potes, pergraecere. CO. eu edepol mortalis malos !
 AG. ego enim docui. MI. quis te porro ? CO. agite intro
 abite, Agorastocles,
 ne hic uos mecum conspicietur leno neu fallaciae 605

586 doctiores *Ital.* (*A n. l.*) *fort. recte* 587 quic. l. l. e.] litium
 lites semunt *P* (? *pro* (aliud) *vel* (quicum) lit. etc.) 588 quom eo
 quom *P* (*antiqua forma*) 590 omnem in ordine *P*: omne in ordine
Ital. 593 uolo mihi *P* 597 hoc *Geppert*: om. *P* 599 ab *A*
 agundum est philippum est ita nos adsimulemus *A* 601 hodie
om. A 602 uoluptarium *A* 603 eu om. *A* 604-34 *deest A*

praepedimentum obiciatur. ADV. hic homo sapienter sapit.
 facite quod iubet. AG. abeamus. sed uos—ADV. sati' 30
 dictumst. abi.
 AG. abeo. ADV. quaeso, di immortales, quin abis? AG.
 abeo.—ADV. sapis.

Co. st!

609^a tace. ADV. quid est? Co. fores haec fecerunt magnum
 flagitium modo.
 610 ADV. quid (id) est flagiti? Co. crepuerunt clare. ADV. di te
 perduint!
 pone nos recede. Co. fiat. ADV. nos priores ibimus. 35
 Co. faciunt scurrae quod consuerunt: pone sese homines locant.
 ADV. illic homo est qui egreditur leno. Co. bonus est, nam
 similis malist.
 iam nunc ego illic egredienti sanguinem exsugam procul.

LYCVS ADVOCATI COLLYBISCVS iii

615 LY. Iam ego istuc reuortar, miles: conuiuas uolo
 reperire nobis commodos qui una sient;
 interibi attulerint exta, [atque] eadem mulieres
 iam ab re diuina credo apparebunt domi.
 sed quid huc tantum hominum incedunt? ecquidnam adfe- 5
 runt?
 620 et illé chlamydatus quisnam est qui sequitur procul?
 ADV. Aetoli ciues te salutamus, Lyce,
 quamquam hanc salutem ferimus inuiti tibi et
 622^a quamquam bene uolumus leniter lenonibus.
 LY. fortunati omnes sitis, quod certo scio 10
 nec fore nec Fortunam id situram fieri.

606–8 *vel* AG. hic . . . dictumst. ADV. abi. AG. abeo . . . immor-
 tales—ADV. quin 607 sed] et *Seyffert* 609 st *Camerarius*:
 si *cod.* 610 id *add. Acidalius* 612 *vel* *sesse* (*antiqua forma?*)
 615 istuc (? *pro isto*) ego *cod.*: *tra*, *Bothe* 617 attulerint (*B*) *vel*
 attulerunt (*P^{CD}*) *cod.* atque *improbat Niemoeller* 618 rediuiua *cod.*
 620 *vel* ill' sequetur *cod.* 622^a (*cum et v. prioris*) *secl. Bentley*
cf. v. 639) *vid. ad v. 706*) 624 fore nec *Pylades*: foren et *cod.*

- ADV. istic est thensaurus stultis in lingua situs, 625
 ut quaestui habeant male loqui melioribus.
- LY. uiam qui nescit qua deueniat ad mare,
 15 cum oportet annem quaerere comitem sibi.
 ego male loquendi uobis nesciui uiam :
 nunc uos mihi amnes estis ; uos certum est sequi : 630
 si bene dicetis, uostra ripa uos sequar,
 si male dicetis, uostro gradiar limite.
- 20 ADV. malo bene facere tantumdemst periculum
 quantum bono male facere. LY. qui uero? ADV. scies.
 malo si quid bene facias, beneficium interit ; 635
 bono si quid male facias, aetatem expetit.
 LY. facete dictum ! sed quid istuc ad me attinet?
- 25 ADV. quia nos honoris tui caussa ad te uenimus,
 quamquam bene uolumus leniter lenonibus.
 LY. si quid boni adportatis, habeo gratiam. 640
 ADV. boni de nostro tibi nec ferimus nec damus
 neque pollicemur neque adeo uolumus datum.
- 30 LY. credo hercle uobeis : ita uostra est benignitas.
 sed quid nunc uoltis? ADV. hunc chlamydatum quem uides.
 ei Márs iratust. Co. capiti uostro istuc quidem ! 645
 ADV. nunc hunc, Lyce, ad te diripiundum adducimus.
 Co. cum praeda hic hodie incedet uenator domum :
- 33 canes compellunt in plagas lepide lupum.
 LY. quis hic est? ADV. nescimus nos quidem istum qui siet ;
 nisi dudum mane ut ad portum processimus, 650
 atque istunc e nauí exeuntem oneraria
 uidemus. adiit ad nos extemplo exiens ;

630 annis *Brix* 631 uos ripa *Bothe* 634 qui *Ital.* : quid
cod. 635 *accedit A* bene] male *A* (*ex v. 636*) id bene-
 ficium interit *P* : id *del. Bentley* : aetatem expetit *A* (*ex v. 636*)
 636 expetis *A* 638 [huc] ad te *P*, unde tui honoris causa huc
 ad te *Reiz* 640 adportastis *A* 641 damus [tibi] *P* 646
 hunc nunc *P* 647 raeda *P* 648 lupum] lycum *P* (? *pro λίκον*)
 649 istum quidem *P* 650 d. a mane *P*

- salutat, respondemus. Co. mortalis malos ! 40
 ut ingrediuntur docte in sycophantiam !
- 655 Lv. quid deinde ? Adv. sermonem ibi nobiscum copulat.
 ait se peregrinum esse, huius ignarum oppidi ;
 locum sibi uelle liberum praeberier
 ubi nequam faciat. nos hominem ad te adduximus. 45
 tu sei te dí amant, agere tuam rem occasiost.
- 660 Lv. itane ille est cupiens ? Adv. aurum habet. Lv. praeda
 haec meast.
 Adv. potare, amare uolt. Lv. locum lepidum dabo.
 Adv. at enim hic clam, furtim | esse uolt, ne quis sciat
 neue arbiter sit. nam hic latro in Sparta fuit, 50
 ut quidem ipse nobeis dixit, apud regem Attalum ;
- 665 ind' nunc aufugit, quoniam capitur oppidum.
 Co. nimi' lepide de latrone, de Sparta optume.
 Lv. di deaeque uobis multa bona dent, quom mihi
 et bene praecipitis et bonam praedam datis. 55
 Adv. immo ut ipse nobis dixit, quo accures magis,
- 670 trecentos nummos Philippos portat praesidi.
 Lv. rex sum, si ego illunc hodie ad me hominem adlexero.
 Adv. quin hicquidem tuos est. Lv. opsecro hercle hor-
 tamini, 60
 ut deuortatur ad me in hospitium optimum.
- Adv. neque nos hortari neque dehortari decet
- 675 hominem peregrinum : tuam rem tú ages, si sapis.
 nos tibi palumbem ad aream usque adduximus :
 nunc te illum meliust capere, si captum esse uis.
 Co. iamne itis ? quid quod uobeis mandauí, hospites ? 65

655 copulant *P*   658 faciet *P*   659 age *Acidalius*   660
 ille . . . habet *advocatis dat Seyffert*   661 uoli *P* (1 pro T) (*item*
 662)   662 <se> esse *Mueller*   663 siparta *P*
 665 nunc *om. A* : huc *Camerarius* .   669 accures *codd.*
 670 praesidi *Gulielmius* : praes ibi (prae sibi) *codd., vix recte*   671
 illum *codd.*   vel ad med : *om. A* (? pro hod. hom. ad me adle-
 mallexero *P*   672 tuus sum *A* (pro sune?) : tuus *Lv. est P* (*in*
archetypo E nota lenonis personae erat)   677 melius *codd.*   castum *P*

- ADV. cum illoc te meliust tuam rem, ádulescens, loqui :
 illic est ad istas res probus quas quaeritas. 680
 Co. uidere equidem uos uellem quom huic aurum darem.
 ADV. illinc procul nos istuc inspectabimus.
 70 Co. bonam dedistis mihi operam. Lv. it ad me lucrum.
 Co. illud quidem quorsum asinus caedit calcibus.
 Lv. blande hominem compellabo. hóspes hospitem 685
 salutat. saluom te aduenire gaudeo.
 Co. multa tibi di dent bona, quom me saluom esse uis.
 75 Lv. hospitium te aiunt quaeritare. Co. quaerito.
 Lv. ita illí dixerunt quei hinc a me abierunt modo,
 te quaeritare a muschis. Co. minime gentium. 690
 Lv. quid ita? Co. quia (a) múscis si mi hospitium quaerem,
 adueniens irem in carcerem recta uia.
 80 ego id quaero hospitium ubi ego curer mollius
 quam regi Antiocho | oculi curari solent.
 Lv. edepol ne tibi illum possum festiuom dare, 695
 siquidem potes esse te pati in lepido loco,
 in lecto lepide strato lepidam mulierem
 85 complexum contrectare. Co. ís, leno, uiam.
 Lv. ubi tu Leucadio, Lesbio, Thasio, Chio,
 uetustáte uino edentulo aetatem inrígés ; 700
 ibi ego te repplebo usque unguentum geumatis,
 quid multa uerba? faciam, ubi tu laueris,
 90 ibi ut bálineator faciat unguentariam.
 sed haec latrocinantur quae ego dixi omnia.
 Co. quid ita? Lv. quia aurum poscunt praesentarium. 705

679 quom *P* (*antiqua forma*) rem tuam *Guietus* 682 illic *A*
 690 muscis *codd.* (*cf. Class. Rev.* 10, 333) [ah] mi. *A* (*ex v. 691?*)
 691 a *add. Ital.* (*cf. ad v. 690*) 692 [huc] irem *P* 693 hostium *P*
 694 quam (quom) *Schoell* ocelli *Goetz, Löwe* (*cf. v. 366 oculus pro*
ocellus): eculi *Mueller (Rhein. Mus.* 54, 529) *fort. recte*: loculi *alii*
cf. Men. 691 oculos *pro* loculos) 695 illud *Ital.* 696 te *om. P*
 697 [et] lepidam *A* 699 choo *P* 701 ego *om. P* egeu-
 matis *P* (? *pro* te g.): cheumatis *Ritsch* 702 laueres *A*

Co. quin herele accipere tu non maais quam ego dare.

ADV. quid si euocemus huc foras Agorastoclem,
ut ipsus testis sit sibi certissimus?

95

heus tu, qui furem captas, egredere ocius,

710 ut tute inspectes aurum lenoni dare.

AGORASTOCLES

ADVOCATI

iv

COLLYBISCVS

LYCVS

AG. Quid est? quid uoltis, testes? ADV. specta ad dexteram.
tuo' seruos aurum | ipsi lenoni dabit.

Co. age, accipe hoc sis: heic sunt numerati aurei
trecenti nummi qui uocantur Philippii.

715 hinc me procura: prope hosce apsumi uolo.

5

LY. edepol fecisti prodigum promum tibi.

age, eamus intro. Co. te sequor. LY. age, age, ambula,
ibi quae relicua alia fabulabimur.

Co. eadem narrabo tibi res Spartiaticas.

720 LY. quin sequere me ergo.—Co. abduc intro. addictum 10
tenes.—

AG. quid nunc mi auctores estis? ADV. ut frugi sies.

AG. quid si animus esse non sinit? ADV. esto ut sinit.

AG. uidistis leno quom aurum accepit? ADV. uidimus.

AG. eum uos meum esse seruom scitis? ADV. sciuiimus.

725 AG. rem aduorsus populi saepe leges? ADV. sciuiimus. 15

AG. em istaec uolo ergo uos commeminisse omnia,
mox ad praetorem quom usus ueniet. ADV. meminimus.

AG. quid si recenti re aedis pultem? ADV. censeo.

AG. si pultem, non recludet? ADV. panem frangito.

706 Qui P post hunc v. secuntur in P vv. 720, 707. 708, in A vv.
707, 720 (om. ad. te.), 730, 708; scilicet decurtandae scaenae causa
versus in margine adscripti crant 708-45 deest A 710 dari
(-rei) Bentley 712 (iam) ipsi Geppert: fort. (ubi) ipsi dabit
Pylades: dabat cod. 713 hic Ital.: se ic cod. 714 philippi
cod. (i. 7) 718 ibique r. cod. 720 (cf. ad 706) ergo] intro
codd. in priore loco abduc] duc me ergo codd. ibid. 721 sies
Ital.: spes cod. 722 (ita) ut Mueller 724 sciuiimus Camera-
rius: scimus cod. 727 quom ad praetorem cod.: trai. Geppert

- 20 AG. si exierit leno, censen hominem interrogem 730
 meu' seruos ad eum ueneritne? ADV. quippini?
 AG. cum auri ducentis nummis Philippis? ADV. quippini?
 AG. ibi extemplo leno errabit. ADV. qua de re? AG. rogas?
 quia centum nummis minu' dicetur. ADV. bene putas.
- 25 AG. alium censebit quaeritari. ADV. scilicet. 735
 AG. extemplo denegabit. ADV. iuratus quidem.
 AG. homo fúrti sese astringet—ADV. hau dubium id quidemst.
 AG. quantumquantum ad eum erit delatum. ADV. quippini?
 AG. Diespiter uos perdui! ADV. te quippini?
- 30 AG. ibo et pultabo ianuám. ADV. ita, quippini? 740
 AG. tacendi tempus est, nam crepuerunt fores.
 foras egredier uideo lenonem Lycum.
 adeste quaeso. ADV. quippini? * si uoles
 operire capita, ne nos leno nouerit,
- 35 qui illi malae rei tantae fuimus indices. 745

V LYCVS AGORASTOCLES ADVOCATI

- LV. Suspendant omnes nunciam se haruspices
 quam ego illis posthac quod loquantur creduam,
 qui in re diuina dudum dicebant mihi
 malum damnumque maxumum portendier :
- 5 is explicauit meam rem postilla lucro. 750
 AG. saluos sis, leno. LV. di te ament, Agorastocles.
 AG. magi' me benigne nunc salutas quam antidhac.
 LV. tranquillitas euenit quasi nauí in mari :

730 cf. ad 706) censent *P* pro censent : quid tum *A* 731
 seruos *Geppert* : seruosi *cod.* 732 quom *cod.* antiqua forma)
 734 dicetur *Pylades* : diceretur *cod.* 737 furtis ese aut furtisé *cod.*
 (vii. 4) (furtis est *B'D*, f. es *C'B*, f. e *C'D*) adstringit *cod.* (pro
 -et?) quidem *PCD* : quid est *B* 739 post 740 posuit *Acidalius*
 740 ita] ito *Acidalius* 742 egredie *T* ut *vid.* : egredietur *PCD* :
 egredi eccum *Mueller* (*Rhein. Mus.* 54, 528, nam egredier *forma*
suspecta 743 (sine) si *Geppert* 744 operite *Scaliger* 745
 qui] quid *codd.* *Nonii* 446 (? pro quia) malae ire ite ante *cod.* 746
accedit A sese *A* 748 vel quoi *vix* dina 750 explicauit *A*
 752 vel mage 753 quasi nautin *A* (*T* pro *I*) : quast nauí in *P*
 (*T* pro *I*)

utquomque est uentus exim uelum uortitur.

755 AG. ualeant apud te quos uolo ; atque hau te uolo. 10

LY. ualent ut postulatumst, uerum non tibi.

AG. mitte ad me, si audes, hodie Adelphasium tuam,
die fésto celebri nobilique Aphrodisiis.

LY. calidum prandisti prandium hodie? dic mihi.

760 AG. quid iam? LY. quia os nunc frigefactas, quom 15
rogas.

AG. hoc age sis, leno. seruom esse audiui meum
apud te. LY. apud me? numquam factum reperies.

AG. mentire. nam ad te uenit aurumque attulit.
ita mi renuntiatumst, quibu' credo satis.

765 LY. malus es, captatum me aduenis cum testibus. 20
tuorum apud me nemost nec quicquam tui.

AG. mementote illuc, aduocati. ADV. meminimus.

LY. hahahae! iam teneo quid sit, perspexi modo.
hi qui illum dudum conciliauerunt mihi

770 peregrinum Spartanum, id nunc his cerebrum uritur, 25
me esse hos trecentos Philippos facturum lucri.

nunc hunc inimicum quia esse sciuerunt mihi,
eum adlegarunt suom qui seruom diceret

cum auro esse apud me ; compositast fallacia

775 ut eo me priuent atque inter se diuidant. 30

lupo agnum eripere postulant. nugas agunt.

AG. negasne apud te esse aurum nec seruom meum?

LY. nego : et negando, si quid refert, aruio.

ADV. periisti, leno. nam istest huius uilicus

780 quem tibi nos esse Spartiatem diximus, 35

qui ad te trecentos Philippeos modo detulit.

idque in istoc adeo | aurum inest marsuppio.

754 est om. A fort. uentust 755 ualent A (cf. 756) 756
postulant um est A 763 maurumque P, 765 est A quom P
768 vel hahae perpexit P 773 vel adlegauerunt 774 quom
P (antiqua forma) 777 nec] ne A 778 aruio (plebeia forma;
vel rãuio 781 philippos P 782 adeo in istoc Pylades

LV. uae uostrae aetati! ADV. id quidem (in) mundo est tuae.

AG. age omitte actutum, furcifer, marsuppium:

40 manifesto fur es. mihi quaeso hercle operam date 785
dum me uideatis seruom ab hoc abducere.—

LV. nunc pol ego perii certo, haud arbitrario.

consulto hoc factum est mihi ut insidiae fierent.

sed quid ego dubito fugere hinc in malam crucem

45 priu' quam hinc optorto collo ad praetorem trahor? 790

cheu! quom ego habui háriolos haruspices;

qui si quid bene promittunt, perspisso euenit,

id quod mali promittunt, praesentariist.

nunc ibo, amicos consulam quo me modo

50 suspendere aequom censeant potissimum.— 795

vi AGORASTOCLES COLLYBISCVS ADVOCATI

AG. Age tu progredere, ut [testes] uideant te ire istinc foras.

estne hic meu' seruos? Co. sum hercle uero, Agorastocles.

AG. quid nunc, sceleste leno? ADV. quicum litigas

apscessit. AG. utinam hinc abierit malam crucem!

5 ADV. ita nos uelle aequom est. AG. cras suscribam homini 800
dicam.

Co. numquid me? AG. apscedas, sumas ornatum tuom.

Co. non sum nequiquam miles factus; paullulum

praedae intus feci: dum lenonis familia

dormitat, extis sum satur factus probe.

10 apscedam hinc intro.—AG. factum a uobis comiter. 805

bonam dedistis, aduocati, operam mihi.

783-849 *deest A* 783 istuc quidem *Luchs* in *add. Pylades*
785 *vel post* mihi *distingue* 791 *quam codd. Nonii* 392 792
Quia quid *codd. Nonii* (? *pro* Quidquid) 792, 793 *perspisso . . . pro-*
mittunt om. cod. (propter homocotel.) : supplet Nonius 793 *prae-*
sentari est codd. Nonii: praesentarium est P^{BC} 796 *age tu Ital. :*
agetur cod. : hoc potius ut ex Agorastoclis nomine ortum del. Spengel
testes del. Bentley 797 *hercle Acidalius : [me] hercle cod.* 798
quiquom cod. (antiqua forma) 799 *aberit cod.* 801 *numquid*
Lambinus : num qui cod. 803 *fe. in. (?) Leo, nam praedae cum*
elisione diphthongi suspectum (nisi quidem praedae int- pronuntiandum)

cras mane, quaeso, in comitio estote obuiam.
 tu sequere me intro. uos ualete.—ADV. et tu uale.
 iniuriam illic insignite postulat :
 810 nostro seruire nos sibi censet cibo. 15
 uerum ita sunt * isti nostri diuites :
 si quid bene facias, leuior pluma est gratia,
 si quid peccatumst, plumbeas iras gerunt.
 domos abeamus nostras, sultis, nunciam,
 815 quando id quoi rei operam dedimus impetrauimus, 20
 ut perderemus corruptorem ciuium.—

ACTVS IV

MILPHIO

IV. i

Expecto quo pacto meae techinae processurae sient.
 studeo hunc lenonem perderé, ut meum erum miserum ma-
 cerat,
 is me autem porro uerberat, incursat pugnis, calcibus :
 820 seruire amanti miseria est, praesertim qui quod amat caret.
 attat ! e fano recipere uideo se Syncerastum, 5
 lenonis seruom ; quid habeat sermonis auscultabo.

SYNCERASTVS MILPHIO

ii

Sv. Sati' spectatum est, deos atque homines eius neclegere
 gratiam,
 quoi hominí erus est consimilis uelut ego habeo hunc
 huiusmodi.
 825 neque peiurior neque peior alter usquam est gentium

810 nostro *Ital.* : nostros *cod.*   811 <morati> *Palmer (Hermath.*
 5, 61) : *fort.* uerum (enim uero), *uel* uerum ita sunt, <ita sunt> uostri
Bach   812 gratia *Ital.* : grauia *cod.*   818 ut] qui *Ital.* (int *B*, *pro*
 uti?)   820 praesentim *cod.* (*corr. D*)   822 sermones *cod.* (*i. e.* -is)
 824 quoius hominis *Geppert*   est *Pylades (etiam cod.?)* : et *PBC*

- quám erus meus est, neque tam luteus neque tam caeno
conlitus.
- 5 ita me dí ament, uel in lautumiis uel in pistrino mauelim
agere aetatem praepeditus latere forti ferreo
quam apud lenonem hunc seruitutem colere. quid illuc est
genus,
quaé illic hominum corruptelae fiunt! di uostram fidem! 830
quoduis genus ibi hominum uideas quasi Accheruntem
ueneris,
- 10 equitem, peditem, libertinum, furem an fugitiuom uelis,
uerberatum, uinctum, addictum: quí habet quod det, utut
homo est,
omnia genera recipiuntur; itaque in totis aedibus
tenebrae, latebrae, bibitur, estur quasi in popina, haú secus. 835
ibi tu uideas litteratas ficitilis epistulas,
- 15 pice signatas, nomina insunt cubitum longis litteris:
ita uinariorum habemus nostrae dilectum domi.
M1. omnia edepol mira sunt nesi erus hunc heredem facit,
nam id quidem, illi, uti meditatur, uerba facit emortuo. 840
et adire lubet hominem et autem nimis eum ausculto lubens.
- 20 Sv. haec quom hic uideo fieri, crucior: pretiis emptos
maxumis
apud nos expeculiatos seruos fieri suis eris.
sed ad postremum nihil apparet: male partum male disperit.
M1. proinde habet orationem quasi ipse sit frugi bonae, 845
qui ipsus hercle ignauiozem potis est facere Ignauiam.
- 25 Sv. nunc domum haec ab aedi Veneris refero uasa, ubi
hostiis
eru' nequiuit propitiare Venerem suo festo die.

828 ferreo *Scaliger*: ferro *cod.* 829 quod *Bothe* 832 an *Acidalius*: ad *cod.*: *del.* (?) *Leo* 833 utut ut *vid. cod.*: ut *P^{BC}* 834 in *del. Abraham* 836 futiles (? *fict.*) *T*: *om.* *PCD* 840 nam hic quidem *Luchs* *vel* illic ut *ut cod.*) faciet mortuo *Ussing* 841 aut culto *cod.* 843 eris (heris) *Camerarius*: ceris *cod.* 844 partum *Ital.*: parum *cod.* 846 hercle ipse *cod.*: *trai. Curio* poti est *cod.* ? *pro* potes e. *corr.* potis e.) 848 nequiuit *Ital.*: ne quuti *cod.*

MI. lepidam Venerem! Sy. nam meretrices nostrae primis
 hostiis
 850 Veneremplacauere extemplo. MI. o lepidam Venerem denuo!
 Sy. nunc domum ibo. MI. heus, Synceraste! Sy. Synce-
 rastum qui uocat?
 MI. tuos amicus. Sy. haud amice faci' qui cum onere 30
 offers moram.
 MI. at ob haec moram tibi reddam operam ubi uoles, ubi
 iusseris.
 habe rem pactam. Sy. si futurumst, do tibi operam hanc.
 MI. quo modo?
 855 Sy. ut enim ubi mihi uapulandum sit, tu corium sufferas.
 apage, nescio quid uiri sis. MI. malu' sum. Sy. tibi sis.
 MI. te uolo.
 Sy. at onus urget. MI. at tu appone et respice ad me. 35
 Sy. fecero,
 quamquam haud otiumst. MI. saluos sis, Synceraste. Sy.
 o Milphio,
 di omnes deaeque ament—MI. quemnam hominem? Sy.
 nec te nec me, Milphio:
 860 neque erum meum ádeo. MI. quem ament igitur? Sy.
 aliquem id dignus qui siet.
 nam nostrorum nemo dignust. MI. lepide loquere. Sy.
 me decet.
 MI. quid agis? Sy. facio quod manifesti moechi | hau 40
 ferme solent.
 MI. quid id est? Sy. refero uasa salua. MI. di te et tuom
 erum perduint!

849 1st (?) *cod.* (primus *PCD*, *om. B*) 850 *accedit A* exemplo
P 851 *heu P (corr. D)* 852 *cum] quam P (? pro quom,*
antiqua forma) offeras *A, B ante corr.* 853 *moram] rem P :*
remoram Geppert 854-6 *vel Sy. habe . . . MI. si . . . Sy. quo . . .*
 MI. ut . . . Sy. apage 855 *sit] est P (pro siet? cf. v. 1213)* 856
 tibi *sis A* 860 *id vel eo A : om. P* 861 *lepidueloquere*
 (lepidum *el. PCD*) *P* 862 *manifesto corr. -i P ut vid. (manifesti T,*
 manifesto *i PBC)* moechi (hic) *Bothe : moechuli Schoell*

- Sy. me non perdent ; illum ut perdant facere possum, si
 uelim,
 meum erum ut perdant, nei mihi metuam, Milphio. Mī. 865
 quid id est? cedo.
- Sy. malus es? Mī. malu' sum. Sy. male mihi est. Mī.
 memoradum, num esse aliter decet?
 45 quid est quod male sit tibi, quoi domi sit quod edis, quod
 ames adfatim,
 neque triobolum ullum amicae das et ductas gratieis?
- Sy. Diespiter me sic amabit—Mī. ut quidem edepol
 dignus es.
- Sy. ut ego hanc familiam interire cupio. Mī. adde operam, 870
 si cupis.
- Sy. sine pinnis uolare hau facilest : meae alae pinnas non
 habent.
- 50 Mī. nolito edepol deuellisse : iam his duobus mensibus
 uolucres tibi erunt túae hiruinae. Sy. í malam rem ! Mī.
 i tú atque erus.
- Sy. uerum. enim qui homo eum norit, norit. cito homo
 peruorti potest.
- Mī. quid iam? Sy. quasi tu tacere [uero] quicquam poti' 875
 sis. (Mī.) rectius
 tacitas tibi res sistam quam quod dictum est mutae mulieri.
- 55 Sy. animum inducam facile ut tibi istuc credam, ni te
 nouerim.
- Mī. crede audacter meo periclo. Sy. male credam et cre-
 dam tamen.

864 perdent illum] perde nullum P 865 idst A 866
 memora(dum) num Geppert : memora num A : memorandum P 867
 tibi om. P quodque ames A 871 meae monosyll. clis. displicet,
 neque minus me(ac) alae 872 noli A 873 i m.] in m. P (i. e.
 isne?) : i in m. Ital. 874 norit semel (sequente spatio) P scito A
 875 om. uero P vel pote sis : potisses A aut iambicus versus cum
 uero aut trochaicus (quam si tu t. q.) 876 tacitus tibi resistam
 codd. : corr. Palmerius, Bothe mulae P (L pro T) 877 credam
 ni] credamini P 878 credam credam et A

Mi. scin tu erum tuom meo ero esse inimicum capitalem?

Sy. scio.

880 Mi. propter amorem—Sy. omnem operam perdis. Mi.
quid iam? Sy. quia doctum doces.

Mi. quid ergo dubitas quin lubenter tuo ero meu' quod
possiet

facere faciat male, eius merito? tum autem si quid tu 60
adiuuas,

eo facilius facere poterit. Sy. at ego hoc metuo, Milphio.

Mi. quid est quod metuas? Sy. dúm ero insidias paritem,
ne me perduim.

885 si eru' meus me esse elocutum quoiquam mortali sciat,
continuo is me ex Syncerasto Crurifragium fecerit.

Mi. numquam edepol mortalis quisquam fiet e me certior, 65
nisi ero méo uni índicasso, atque ei quoque ut ne enuntiet
id esse facinus ex ted ortum. Sy. male credam et credam
tamen.

890 sed hoc tu tecum tacitum habeto. Mi. Fide non melius
creditur.

loquere (locus occasioque est) libere: hic soli sumus.

Sy. eru' si tuo' uolt facere frugem, meum erum perdet. Mi. 70
quid id potest?

Sy. facile. Mi. fac ergo id 'facile' noscam ego, ut ille
possit noscere.

Sy. quia Adelphasium, quám erus deamat tuos, ingenuast.

Mi. quo modo?

895 Sy. eodem quo soror illius altera Anterastilis.

Mi. cedo qui id credam. Sy. quia illas emit in Anactorio
paruolas

881 quin] qui *P*   quod] quid *A*   883 poteris *P*   884

pariter *A*   perdiam *P* (aut pro -DVIM aut IA ex VA)   885 locutum *P*
mortalis *A* (etiam *P*?)   888 ero uni meo *Bothe*   889 vel te (ita
codd.)   891 libera *A*   892 uolet *P*   perdit *A*   893 ego
om. P   896 cedo qui] sequi *P*   id *om. A*   parudas *P*

75 de praedone Siculo. Ml. quanti? Sy. duodeuiginti minis,
 duas illas et Giddenenem nutricem earum tertiam.
 et ille qui eas uendebat dixit se furtiuas uendere :
 ingenuas Carthagine aibat esse. Ml. di uostram fidem! 900
 nimium lepidum memoras facinus. nam cru' meus Agora-
 stocles

80 ibidem gnatust, ind' surruptus fere sexennis, postibi
 qui eum surrupuit huc deuexit meoque eró eum hic uendidit.
 is in diuitias homo adoptauit hunc quom diem obiit suom.
 Sy. omnia memoras quo id facilius fiat : manu eas adserat, 905
 suas popularis, liberali caussa. tacitu's? Ml. tace modo.

85 Sy. profecto ad incitas lenonem rediget, si eas abduxerit.
 Ml. quin priu' disperibit faxo quam unum calcem ciuerit.
 ita paratumst. Sy. ita di faxint ne apud lenonem hunc
 seruiam!

Ml. qui hercle conlibertus meu' faxo tu eris, sei di uolent. 910
 Sy. ita di faxint! numquid aliud me morare, Milphio?

90 Ml. ualeas beneque ut tibi sit. Sy. pol istuc tibi et tuost
 ero in manu.

uale et haec cura clanculum ut sint dicta. Ml. non dic-
 tumst. uale.

Sy. at enim nihil est, nisi dum calet hoc agitur. Ml.
 lepidu's quom mones.

et ita hoc fiet. Sy. proba materies data est, si probum 915
 adhibes fabrum.

Ml. potin ut taceas? Sy. taceo atque abeo.—Ml. mihi
 commoditatem creas.

95 illic hinc ábiit. di inmortales meum erum seruatum uolunt
 et hunc disperditum lenonem : tantum eum instat exiti.
 satine priu' quam unumst iniectum telum, iam instat alterum?

898 giddeminem *P ut vid.* 903 eum] tum *P* eum] *fort.*
 tum 906 Ml. tacitus tace m. *Camerarius* 908 unum
testatur Nonius 199 : unam *codd.* 909 lenem *A* 910 quin *A,*
sed hercl' displicet tu om. *P* 911 nunc quid *P* *vel aliud?* me
 912 tuo erost *P (cf. ad Merc. 330)* 913 dicia *P (I pro T)* 917
 illinc hinc *P* 919 iam] tam *ut vid. P* alterum] iterum *P*

- 920 ibo intro haec ut meo ero memorem. nam huc si ante
aedis euocem,
quae audiulistis modo, nunc si eadem híc iterum iterem,
inscitiast.
ero uni potius intus ero odio quam hic sim uobis omni- 100
bus.—
[di immortales, quanta clades, quanta aduentat calamitas
hodie ad hunc lenonem! sed ego nunc est quom me com-
moror.
- 925 ita negotium institutumst, non datur cessatio ;
nám et hoc docte consulendum quod modo concreditumst
et illud autem inseruiendumst consilium uernaculum. 105
remora si sit, qui malam rem mihi det merito fecerit.
nunc intro ibo : dum erus adueniat a foro, opperiar domi.—]

ACTVS V

HANNO

V. i

- 930 [Ythalonimualonuthsicorathisymacomsyth
chymlachchunythmumysthyalmysthybaruimysehi
liphocanethythbynuthiadedinbynuii
bymarobsyllohomalonimuybymysyrthoho -

920 seuocem *P* 921 audiusti *P* iterem *om. P* 922
ero uni] uni *Gnietus, ut vers. troch. fiat, nam* ero úni *vix ferendum*
intro ero *A* obio *P* (*B pro D*) 923-9 *retractatoris esse*
videntur 923 tur(ba) (*vix clades*) *A* aduenit *P* 924
moror *P* 925 ita] id *P* 926 nocte *P* quod modo *per*
compend. scr. P (quomodo *T*, quo domo *B*, quod homo *PCD*) 927
autem] aurum *A* 928 remora *Camerarius* : remor *P* : remoror *A*
quia *A* 930-9 *om. A* (*vix propter homoeoarch.*) *verborum*
divisio quae interpunctione indicata erat in P non nisi in vv. 935-6 servata
est. De toto loco cf. Class. Rev. 12, 362. Singulas codicum Palatinorum
lectiones enarrare nobis 930 ythalonium *T* (*cf. codd. Rufini in*
metr. Terent. 560 K. halonium 'Poeni dicunt deum et producenda
syllaba metri gratia sicut exigit iambus') 931 eiybar uimysthi
T ut vid. 932 bynuii] *vel bynuhii* 933 hamolomim *T ut vid.*

5 bythlymnoctothuulechantidamaschon
 yssidobrimthyfel yth chyl yschon chem liful 935
 yth binim ysydybur thinnochotnuagorastocles
 ythemanethihychirsaelychotsithnaso
 bynnydychilluchilygubulimlasibithym
 10 bodialytheraynnynnuyslymmonchothusim]

Ythalonimualoniuthsicorathijsthyhmimihymacomsyth 940
 combaepumamitalmetloñiambeat
 iulecantheconalonjmbalumbar dechor
 baṭs . . . hunesobinesubjcsilimbaliṃ
 15 esseantidamossilumuedubertefet
 donobun.ḥunęccilthumucommucroluful 945
 altanimauosduberithemḥuarcharistolem
 sitṭesedanecnasotersahelicot
 alemusdubertiṃurmuçopsuisiṭiti
 20 aoccaaneclictorboḍesiussilimlimṃçolus

deos deasque ueneror qui hanc urbem colunt 950
 ut quod de mea re huc ueni rite uenerim,
 measque híc ut gnatas et mei frátris filium
 reperire me siritis, di uostram fidem !
 25 [quae mihi surruptae sunt et fratris filium.]

935 yssideobrum *T ut vid.* 936 vel thinnochut 937
 aelychot] elycothi *T* 938 idchillihily *PBC*; ydchid lithyly *T*
 939 choth lusim *PBC*: choth iufim (tu-) *T* 940-9 *dedi ex*
Studemundi apographo. Haec fuisse videntur in P (cf. Class. Rev. ibid.)

N Exanolimuolanussuccurratimistimaltimacumesse
 concubitumabellocutimbeatulacantichona
 enushuiecsilihepanasseathidmascon
 alemuidubertefelonobutuneceltummcomucroluful
 atenimauosouberhenthya charistoclem
 etteseanec(-ehc)nasocteliahelicos
 alemusdubertermicompsuestipti
 aodeaneclictorboḍesiussumlimnimcolus

940 Exanolim *P, pro X (i. e. nota personae Hannonis) a. ut vid.* 951
 hunc *A* 952 mēl *A (etiam P?) (L pro I)* 954 *secl. Lindemann*

955 sed hic mihi antehac hospes Antidamas fuit ;
 cum fécissee aiunt sibi quod faciundum fuit.
 eius filium esse hic praedicant Agorastoclem :
 ad eum hospitem hanc tesseram mecum fero ;
 is in hisce habitare monstratust regionibus. 30
 960 hos percontabor qui hinc egrediuntur foras.

AGORASTOCLES MILPHIO HANNO ii

AG. Ain tu tibi dixi Syncerastum, Milphio,
 eas esse ingenuas ambas surrupticias
 Carthaginensis? MI. aio, et, si frugi esse uis,
 eas liberali iam adseres caussa manu.
 965 nam tuom flagitiumst tuas te popularis pati 5
 seruire ante oculos, domi quae fuerint liberae.
 HA. pro di immortales, opsecro uostram fidem!
 quam orationem hanc aures dulcem deorant?
 cretast * profecto horum hominum oratio.
 970 ut mi apsterserunt omnem sorditudinem! 10
 AG. si ad eam rem testis habeam, faciam quod iubes.
 MI. quid tu mihi testis? quin tu insistis fortiter?
 aliqua Fortuna fuerit adiutrix tibi.
 AG. incipere multost quam impetrare facilius.
 975 MI. sed quae illaec auis est quae huc cum tunicis aduenit? 15
 numnam in balineis circumductust pallio?
 AG. facies quidem edepol Punicast. guggast homo.
 MI. seruos quidem edepol ueteres antiquosque habet

957 hic praedicant esse P 958 ad eum] meum (T ut vid.) vel
 deum (PBC) P 959 is om. P abitare A 960 hinc] huc
 P 962 eas] as P 964 iam om. A adserere P manum
 APCD 965 popularis te P 968, 969 inverso ordine P
 969 vix cretast (cretast) (haec) horum Geppert 970 mihi hi
 cod. opt. Nouii 173 (pro mi i apstersere vel -runt?) 971 habeant A
 972 quid tu Ital. : qui tu A : quintu (PBC ut vid. : quantu B) vel qua tu
 (T) P quin tu] qui tu A : quintu PBC ut vid. : quantu B : quin
 tu PCD) vel quo tu T fort. quo tu . . qua tu 975 sed quanam P
 quom t. P (antiqua forma) 976 in abaliniis (-neis) P circum-
 ductus P 977 guggast homo] Milphioni dat Leo

- AG. qui scis? MI. uiden ómnis sarcinatos consequi?
 20 atque ut opinor digitos in manibus non habent. 980
 AG. quid iam? MI. quia incédunt cum anulatis auribus.
 HA. adibo | hosce atque appellabo Punice.
 si respondebunt, Punice pergam loqui ;
 si non, tum ad horum mores linguam uortero.
 25 MI. quid ais tu? écquid commeministi Punice? 985
 AG. nihil edepol. nam qui scire potui, dic mihi,
 qui illim sexennis perierim Carthagine?
 HA. pro di immortales! plurumei ad illunc modum
 periere pueri liberi Carthagine.
 30 MI. quid ais tu? AG. quid uis? MI. uin appellem hunc 990
 Punice?
 AG. an scis? MI. nullus me est hodie Poenus Poenior.
 AG. adei atque appella quid uelit, quid uenerit,
 qui sit, quoiatis, unde sit: ne parseris.
 MI. auo. quoiates estis aut quo ex oppido?
 35 HA. annobynmytthymballebechaedreanech. 995
 AG. quid ait? MI. Hannonem se esse ait Carthagine,
 Carthaginiensis Mytthumballis filium.
 HA. auo. MI. salutat. HA. donni. MI. doni uolt tibi
 dare hic nescioquid. audin pollicitarier?

979 hominis *PBC* 980 atque . . . . opinor *A* (a. hercle op.?)
 atque ut ego opino in manibus digitos non habent *Weise rhythmo con-*
sulens 981 quom *codd.* (*antiqua forma*) 982 audibo *P*: *fort.*
 adibon (ego) hosce *Reiz* atque hosce *PCD*: (ad) hosce atque
Camerarius 983 si *om. A* 984 linguam u.] lingua ac ue. *PBC*
 (*vix pro linguam atuertero, i. e. adu*) 985 quid ais? ecquid tu
Goetz, Loeue: *fort.* quid ais? tun ecquid 988 an plurumein?
 ad illum modo *A*: ad hunc modum *P* (hunc *pro illum hunc, i. e.*
 illunc?) 991 denus (*corr. D²*) *P ut vid.* 993 quid *Priscianus*
 1, 595 et 2, 122 quo patis *P* (*P pro I*) parseris *Priscianus* 2,
 122: parserit *A*: parleris *P* 994 auo quoiatis estis unde sit ne
 p(a)ris(e)rit (*ex v. 993*) *A* auo] quid est *Priscianus utrubique*
 995 annobynmytthymballeudradaitannech *A*: anno muthum balle
 bechaedre anech *P* 996 se esse] sese *P* 997 mytthumballis
A: muthum baslis *P* (-ballis *PCD*) 998 auo] uo *P* (*A cum nota*
personae confuso) 999 hinc *P* auin *A* pollicierier *P*
 (-cierier *D*)

- 1000 AG. saluta hunc rusus Punice uerbis meis. 40
 MI. auo donnim inquit hic tibi uerbis suis.
 HA. meharbocca. MI. istuc tibi sit potius quam mihi.
 AG. quid ait? MI. miseram esse praedicat buccam sibi.
 fortasse medicos nos esse arbitrarier.
- 1005 AG. †si ést †, nega esse; nolo ego errare hospitem. 45
 MI. audin tu? (HA.) rufeennycchoissam. AG. sic uolo
 profecto uera cuncta huic expedierit.
 roga númquid opu' sit. MI. tu qui sonam non habes,
 quid in hanc uenistis urbem aút quid quaeritis?
- 1010 HA. muphursa. AG. quid ait? HA. miuulechianna. AG. 50
 quid uenit?
- MI. non audis? mures Africanos praedicat
 in pompam ludis dare se uelle aedilibus.
 HA. lechlachananilimniichot. AG. quid nunc ait?
 MI. ligulas, canalis ait se aduexisse et nuces:
- 1015 nunc orat operam ut des sibi, ut ea ueneant. 55
 AG. mercator credo est. HA. assam. MI. áruinam quidem.
 HA. palumergadetha. AG. Milphio, quid nunc ait?
 MI. palas uendundas sibi ait et mergas datas,
 ad messim credo, nisi quid tú aliud sapis,
- 1020 ut hortum fodiat atque ut frumentum metat. 60
 AG. quid istuc ad me? MI. certiozem te esse uolt,
 ne quid clam furtim se accepisse censeas.

1001 donnim A: nonni (-e PCD) mihi P hic tibi inquit P
 1002 me har bocca P: mepharbua A 1005 (ita) est Camerarius,
 sed cf. Amer. Journ. Phil. 21, 35 1006 audi P rufee(vel y n-
 nycchoissam A: rufeen nuco istam P 1008 zonam PCD (usitata
 forma) 1010 miu — na spatio non satis capiente quae in P inter-
 cedunt A 1011 mu res]acrificã(no)s A 1012 dare se] dares P
 1013 lechlacha(n)naniimniichto A: laeclachananimliminichot P
 1015 sibi om. A ueniant P (corr. C²) 1016 assammarbinam
 A: issam MI. arbinam P; m (vel h) in A fort. Milphionis nomen in-
 dicauerat 1017 palumjrgadetha A: palumergadetha P 1018
 sibi ait et] sibim tet P (M ex AI) 1019, 1020 inverso ordine P
 1019 quid] quidem P 1020 fodi P (iii 3) petat A 1022
 furti P

- HA. muphonnimsycorathim. MI. hem! caue sis feceris
quod hic te órat. AG. quid ait aut quid orat? expedi.
- 65 MI. sub cratim ut iubeas se supponi átque eo 1025
lapides imponi multos, ut sese neces.
HA. gunebelbalsameniyrasa. AG. narra, quid est?
quid ait? MI. non hercle nunc quidem quicquam scio.
HA. at ut scias, nunc dehinc latine iam loquar.
- 70 seruom hercle te esse oportet et nequam et malum, 1030
hominem peregrinum atque aduenam qui inrideas.
MI. at hercle te hominem et sycophantam et subdolum,
qui huc aduenisti nos captatum, migdilix,
bisulci lingua quasi proserpens bestia.
- 75 AG. maledicta hinc aufer, linguam compescas face. 1035
maledicere huic temperabis, si sapis.
meis cónsanguineis nolo te iniuste loqui.
Carthagini ego sum gnatus, ut tu sis sciens.
HA. o mi popularis, salue! AG. et tu edepol, quisquis es.
- 80 et si quid opus est, quaeso, dic atque impera 1040
popularitatis caussa. HA. hábeo gratiam.
[uerum ego hic hospitium hábeo: Antidamae filium
quaero (commostra si nouisti) Agorastoclem.]
sed ecquem ádulescentem tu hic nouisti Agorastoclem?
- 85 AG. siquidem Antidamai quaeris áadoptaticium, 1045
ego sum ipse quem tu quaeris. HA. hem! quid ego audio?
AG. Antidamae gnatum me esse. HA. sí itast, tesseram
conferre si uis hospitalem, eccam attuli.

1023 mufo(n)nimsi *vel* y'ccorathim *A*: muphonnium sucorachim
(-ahim) *P* sis] si *P* 1025 sese *Pylades* an supponiér? 1027
gunebbalsamemly(*vel* i'ryla *A*: gunebelbalsamenierasan *P* 1028
Qui *P* 1031 adueniam *A* qui inrideas *om.* *A* 1032 sycophanta *P* corr. *C*) 1035 hanc *A* aufers *P* interrogative?) 1036
huic tu *P*^{BC} 1039 est *A* 1042, 1043 *cum* 1053 (*qui suo loco*
redit) *post v.* 1048 collocat *A*. *Scilicet in margine archetypi steterant.*
Retractor uoluit v. 1044-52 *abicere* 1042 hospiti (-te) sum *P*
vel Antidamai 1043 commostra si] commonstransi *P* 1045
Antidamai *Bothe*: antidamati *A*: anthidamarchi *P* 1047 *te*
esseram *P* 1048 conferre *A*

- Ag. agedum huc ostende. est par probe. nam habeo domi.
 1050 HA. o mi hospes, salue multum! nam mi tuo' pater 90
 patritus † ergo † hospes Antidamas fuit.
 haec mi hospitalis tesserá cum illo fuit.
 Ag. ergo hic apud med hospitium praebebitur.
 nam haú repudio hospitium neque Carthaginem.
 1055 ind' súm oriundus. HA. di dent tibi omnes quae uelis! 95
 quid ais? qui potuit fieri uti Carthagini
 gnatus sis? hic autem habuisti Aetolum patrem.
 Ag. surruptus sum illim. hic me Antidamas hospes tuos
 emit et is me sibi adoptauit filium.
 1060 HA. Demarcho item ipse fuit adoptaticius. 100
 sed mitto dé illoc, ad te redeo. dic mihi,
 ecquid meministi tuom parentum nomina,
 patris atque matris? AG. memini. HA. memoradum
 mihi,
 si noui forte aut si sunt cognati mihi.
 1065 AG. Ampsigura mater mihi fuit, Iahon pater. 105
 HA. patrem atque matrem uiuerent uellem tibi.
 AG. an mortui sunt? HA. factum, quod ego aegre tuli.
 nam mihi sobrina Ampsigura tua mater fuit;
 pater tuos, is erat frater patruelis meus,
 1070 et is me heredem fecit quom suom obiit diem, 110
 quo priuatam med aegre patior mortuo.
 sed sí ita est, ut tu sis Iahonis filius,

1049 huic *A* es *A* nam] quam *Seyffert* domum *P* 1050
 mihi tuus *p.* *P*: mi *p.* *A* 1051 patri tuus *P* ut *vid.* (pater tuus *B*,
 patruus *C*) *vix* ergo, *antiqua forma* 1052 quom *P* (*anti-*
qua forma) 1053 hospitium [tibi] *P* 1054 nam (ego) *Mueller*:
 namque *Acidalius post Pyladem* prepudio *P* 1055 unde *Ital.*
 1056 qui] quid *A* ut *codd.* 1058 *vix* surptus (*Journ. Phil.*
 26, 296) illinc *codd.* Antidama *Mueller* 1063 patris atque
 matris meminí *Agorastoclis P* memorandum *P* 1064 noui]
 notio *A* 1065 fuit mihi *A* 1066 1103 *deest A* 1067 ego
om. PBC (iii. 1) 1071 me priuatam *cod.*: *traieci*: m. p. (esse)
Camerarius

- signum esse oportet in manu laeua tibi,
 ludenti puero quod memordit simia.
- 115 ostende : inspiciam. †aperi. audi atque adest. 1075
 Ag. mi patruē, salue. HA. ét tu salue, Agorastocles.
 iterum mihi gnatus uideor quom te repperi.
 Mi. pol istám rem uobis bene euenisse gaudeo.
 sed te moneri num neuis? HA. sane uolo.
- 120 Mi. paterna oportet filio reddi bona. 1080
 aequomst habere hunc bona quae possedit pater.
 HA. hau postulo aliter : restituentur omnia ;
 suam sibi rem saluam sistam, si illo aduenerit.
 Mi. facito sis reddas, etsi hic habitabit, tamen.
- 125 HA. quin mea quoque iste habebit, si quid me fuat. 1085
 Mi. festiuom facinus uenit mihi in mentem modo.
 HA. quid id est? Mi. tuá opust opera. HA. dic mihi,
 quid lubet?
- profecto uteris, ut uoles, operam meam.
 quid est negoti? Mi. potin tu fieri subdolus?
- 130 HA. inimico possum, amicost insipientia. 1090
 Mi. inimicus hercle est huius. HA. male faxim lubens.
 Mi. amat ab lenone hic. HA. facere sapienter puto.
 Mi. leno hic habitat uicinus. HA. male faxim lubens.
 Mi. ei duae puellae sunt meretrices seruolae
- 135 sorores : earum hic alteram ecflctim perit 1095
 neque eam incestauit umquam. HA. acerba amatiost.
 Mi. hunc leno ludificatur. HA. suom quaestum colit.
 Mi. hic illí malam rem dare uolt. HA. frugist si id facit.

1075 inspicie iam *PCD* fort. ostende. (Ag. ostendo.) inspicie iam.
 HA. aperi ades] audes *T ut vid.* vix aperi — audes? (vel si
 audes)—atque adest! 1077 'fort Agorastocles loquitur' *Leo*
 1078 bene uertisse *Mueller* (*Rhein. Mus.* 54. 528), dictio usitata
 1079 sed (set) *Parau.* et *cod.* 1080 reddi filio *cod.*, contra
metrum (corr. *D*¹) 1084 habitabit *Pylades* : habit *cod.* (iii. 3) 1087
 vel tuast opus : t. eo opust *Mueller* (*Rhein. Mus.* 54. 529) 1090 insi
 pientia est *cod.* : *trai. Pylades* 1092 allenone (ale-) *cod.* facere
Camerarius : facele *cod.* ut *vid.* 1095 periit *cod.* (i. e. perit) 1097
 hunc *Pins* : i unc *cod.* (*N pro II*) 1098 frugist *Mueller* : frugi *cod.* (iii. 3)

- MI. nunc hoc consilium capio et hanc fabricam paro,
 1100 ut te adlegemus, filias dicas tuas 140
 surruptasque esse paruolas Carthagine,
 manu liberali caussa | ambas adseras
 quasi filiae tuae sint ambae. intellegis?
 HA. intellego hercle. nam mihi item gnatae duae
 1105 cum nutrice una surruptae sunt paruolae. 145
 MI. lepide hercle adsimulas. iam in principio id mihi
 placet.
 HA. pol magi' quam uellem. MI. eu hercle mortalem
 catum,
 malum crudumque et callidum | et subdolum !
 ut adflet, quo illud gestu faciat facilius !
 1110 me quoque dolis iam superat architectonem. 150
 HA. sed carum nutrix qua sit facie mi expedi.
 MI. statura hau magna, corpore aquilo. HA. ipsa east.
 MI. specie uenusta, ore atque oculis pernigris.
 HA. formam quidem hercle uerbis depinxti probe.
 1115 MI. uin eam uidere? HA. filias malo meas. 155
 sed i atque uoca illam ; sí eae meae sunt filiae,
 si illarum est nutrix, me continuo nouerit.
 MI. heus, ecquis hic est? nuntiate ut prodeat
 foras Giddeneni. est qui illam conuentam esse uolt.

1099 fabricam apparo *PCD* (*pro* fabrica aparo, *perperam script. pro*
 fabricam paro ; A *pro* M) 1102 manu *Scutarius* : manum *cod.* :
 manumque *Pylades* ambas] eas *vel* has *Weise* 1103 impellgis
cod. (P *pro* T) 1104 *accedit* A 1105 quom P (*antiqua forma*)
 (sunt s)urruptae A : surreptas uni P (I *pro* T) 1107 *vel* mage
 1108 <senem> malum ? *Leo* et callidum *Pylades* : est ollidum P
 (*pro* estolidum?), A *n. l.* 1109 illum gestum A 1111 facile A
 1112 hau] non *Gellius* 13. 30, 6 (*tunde Nonius* 52) aquilost *Gellius*
 (aquilino *Nonius*) east] est *codd. Gellii* (*vix pro ipsast*, east) 1114
 depinxit *codd. Gellii* probe] mihi P (v. I) 1115 uin eam]
 uinam P 1116 atque uoca *Guictus* : atque euoca *codd.* (iv. 4),
contra metrum, ut videtur : euoca *Pareus* (*del.* atque) illum A
 meae *om.* A 1118 equid A 1119 Giddeneni (-ini) *Mueller* :
 gid dene mē (-em *vel* -en) P : giddenenem A

iii GIDDENIS MILPHIO HANNO
AGORASTOCLES PVER

GI. Quis pultat? MI. qui te proxumust. GI. quid uis? 1120
MI. eho,

nouistin tu illunc tunicatum hominem qui siet?

GI. nam quem ego aspicio? pro supreme Iuppiter!
cru' meus hicquidem est, mearum alumnarum pater,

5 Hanno Carthaginensis. MI. ecce autem mala!

praestrigiator hic quidem Poenus probust,
perduxit omnis ad suam sententiam. 1125

GI. o mí ere, salue, | Hanno insperatissime
mihi tuisque filiis, salue atque—eho,

10 mirari noli neque me contemplarier.

cognoscin Giddenenem | ancillam tuam? 1130

HA. noui. sed ubi sunt meae gnatae? id scire expeto.

GI. apud aedem Veneris. HA. quid ibi faciunt? dic mihi.

GI. Aphrodisia hodie Veneris est festus dies:

15 oratum ierunt deam ut sibi esset propitia.

MI. pol sati' scio, impetrarunt, quando hic hic adest. 1135

AG. eho an huius sunt illae filiae? GI. ita ut praedicas.

tua pietas nobis plane auxilio fuit,

quom húc aduenisti hodie in ipso tempore;

20 namque hodie earum mutarentur nomina

facerentque indignum genere quaestum corpore. 1140

Pv. auonesilli. GI. hauonbanesilliimustine.

mepsietenestedumetalannacestimim.

1120 te] tu A 1121 mouistin P 1123 (hi)ç quid(em est
meus e)rus A (vel meus est) 1127 <o> Hanno Mueller in-
sperastis sume P 1128 in eho (contra morem Plautinum hic
adhibito) vocem Punicam latere credit Ussing 1129 contemptarier P
1130 vel Giddeninem: Gid. 'me> Koch 1131 sint A 1132
sub finem A discrepare videtur 1136 illa et P (pro illaec?)
1137 neque tuâ pietas neque tua pietas omnino placet plane nobis
Acidalius fort. plane <ea> aux. 1141 auammaïlli hauon-
banesill . . mustine—A: hauonbenesilliinmustine P 1142 mip-
staçtemçtx (vel a)sdumetalan . . . sti—A: messietenestedum—T:
mepsietenestedumetalannacestimim P^{BC}

- AG. quid illi locuti sunt inter se? dic mihi.
 HA. matrem hic salutat suam, haec autem hunc filium. 25
 1145 tace atque parce muliebri supelléctili.
 AG. quae east supellex? HA. clarus clamor. AG. sine modo.
 HA. tu abduc hosce intro et una nutricem simul
 iube hanc abire hinc ad te. AG. fac quod imperat.
 MI. sed quis illas tibi monstrabit? AG. ego doctissime. 30
 1150 MI. abeo igitur. AG. facias modo quam memores mauelim.
 patruo aduenienti cena curetur uolo.
 MI. lachanna uos, quos ego iam detrudam ad molas,
 ind' porro ad puteum atque ad robustum codicem.
 ego faxo hospitium hoc leniter laudabitis.— 35
 1155 AG. audin tu, patrué? dico, ne dictum neges:
 tuam mihi maiorem filiam despondeas.
 HA. pactam rem habeto. AG. spondesne igitur? HA.
 spondeo.
 AG. mi patrué, salue. nam nunc es plane meus.
 nunc demum ego cum illa fabulabor libere. 40
 1160 nunc, patrué, si uis tuas uidere filias,
 me sequere. HA. iamdudum equidem cupio et te sequor.
 AG. quid si eamus illis obuiam? HA. at ne interuias
 praeterbitamus metuo. magne Iuppiter,
 restitue certas mi ex incertis nunc opes. 45
 1165 AG. egoquidem meos amores mecum confido fore.
 sed eccás uideo ipsas. HA. haecin meae sunt filiae?
 quanta e quantillis iam sunt factae! AG. scin quid est?
 Thraecae sunt: in celonem sustolli solent.

1143 (si)nt A 1146 supelle P sine modo *Hannoni* continuat P
 1147 vel abduce 1148 hanc abire hinc] abire hanc P 1152
 lachanna A: lachanam P 1153 ad puteum] apud eum P 1159
 quom P (*antiqua forma*) 1162 illi P (? *pro* illisce) interuiis A
 1163 praeterbita P 1165 amores meos *Pylades, ut versus iambicus*
fiat 1167 e] tç A 1168 (in celonem A: celumne (cae-)
 P (*cf. Amer. Journ. Phil.* 21, 37) tragicae sunt; in calones
 sustolli solent *Leo* sustolli solem (-ni P^{CD}) P

50 Mi. opino hercle hodie, quod ego dixi per iocum,
 id euenturum esse et seuerum et serium, 1170
 ut haec ínueniantur hodie esse huius filiae.
 Ag. pol istúe quidem iam certum est. tu istos, Milphio,
 abduce intro. nos hasce hic praestolabimur.

iv ADELPHASIVM ANTERASTILIS
 HANNO AGORASTOCLES

ADE. Fuit hodie operae pretium quouiis qui amabilitati
 animum adiceret
 oculis epulas dare, delubrum qui hodie ornatum eo uisere 1175
 uenit.

deamaui ecastor illi ego hodie lepidissima munera mere-
 tricium,
 digna diua uenustissima [Venere], neque contempsi eiuis
 opes hodie.

5 tanta ibi copia uenustatum aderat, in suo quique loco sita
 munde.

Arabus, murrinus, omnis odor

complebat. hau sordere uisut

1179^a

festu' dies, Venu', nec tuom fanum: tantus ibi clientarum 1180
 erat numerus

quae ad Calydoniam uenerant Venerem. ANTE. certo
 enim, quod quidem ad nos duas

10 attin[u]it, praepotentes pulchre pacisque potentes, soror,
 fuimus,
 neque ab iuuentute inibi inridiculó habitae, quod pol,
 soror, ceteris omnibu' factumst.

1169-73 *secl. Ussing* 1169 opinor *P. A n. l.* ego om. *A ut vid.*
 1170 (esse)† et *A* 1173 intró *suspectum* intro (hinc) *Goetz,*
Loewe (A n. l.) praestolabitur *P* 1174 cuius *P* 1176
 deamaui *A* *vix ecastor (anap. septenar.)* illic ego *P*: illic ego *A*
 1177 dea *Quietus, ut versus anapaesticus fiat* Venere *seclusi metri*
causa iius *corr. ex ius A* opus *P* 1178 quique (*PBC*) *vel*
 quicquam (quicque?) (*T*) *P*: quicque *A* loco (*vel sita*) om. *A*:
 loco om. *T (etiam P?)* 1179 arabius murrinusque omnis dor *P*
 (odor *D*) 1180 tum *P* 1182 *vel* pulchrae 1183 (inibi) *A*: ibi *P*

ADE. malim istuc aliis uideatur quam uti tu te, soror,
conlaudes.

- 1185 ANTE. spero equidem. ADE. et pol ego, quom ingeniis
quibu' sumus atque aliae gnosco ;
eo sumu' gnatae genere ut deceat nos esse a culpa castas.
HA. Iuppiter, qui genu' colis alisque hominum, per quem 15
uiuimu' uitalem aeuom,
quem penes spes uitae sunt hominúum omnium, da diem
hunc sospitem, quaeso,
rebus mis agundis, ut quibus annos multos carui quasque
e patri-
- 1190 -a perdididi paruas redde is libertatem, inuietae praemium
ut esse sciam pieta-
ti. AG. omnia faciet Iuppiter faxo, nam mihi est obnoxius
et me metuit. HA. tace quaeso.

AG. ne lacruma, patruae. 20

- 1192ª ANTE. ut uolup est homini, mea soror, si quod agit cluet
uictoria ;
sicut nos hodie inter alias praestitimus pulchritudine.

ADE. stulta, soror, magis es quam uolo. an tu eo pulchra
uidere, opsecro,

- 1195 si tibi illi non os oblitumst fuligine? AG. o pátruae, o pa-
true mi !

HA. quid est, fratris mei gnate, [gnate] quid uis? expedi. 25

AG. at enim hoc uolo agas. HA. at enim ago istuc.

AG. patruae mi patruissime.

- 1197^a HA. quid est? AG. ést lepida et lauta. ut sapit !
HA. ingenium patris habet quód sapit.

1184 [ita] uid. P 1185 et *Pylades*: ut P, A n. l. ig'no)5(co) A
1187 ueitalem A (*antiqua forma*) 1188 [apud] penes P (iv. 2)
spe P quaeso om. A 1189 meis A (cf. ad *Trin.* 822) e om. A
1190 redde is] pederis A ubertatem P sciant A 1192
lacrimae P 1194 (e)st A 1195 fuli neci P (ii. 7) mi
[patruissime] P (cf. 1197). *Metrum displicet et huius versus et prae-*
cedentis 1196 gnate *semel* A ut *uid.*: *vix* gnate gnate (gnate), ut
troch. septenar. fiat 1197 uolo hoc P ate P, A n. l.

AG. quae res? iam diu édepol sapientiam tuam haec
quidem abusast.

30 nunc hinc sapit, hinc sentit quidquid sapit, ex meo amore. 1200

ADE. non eo género sumu' prognatae, tam etsi sumu' seruae,
soror,
ut deceat nos facere quicquam quod homo quisquam inrideat.
multa sunt mulierum uitia, sed hoc e multis maxumumst,
quom sibi nimi' placent minu'que addunt operam uti pla-
ceant uiris.

35 ANTE. nimiae uoluptatíst quod in extis nostris portentumst, 1205
soror,

quod haruspex de ambabus dixit — AG. uelim de me
[ali]quid dixerit.

ANTE. nos fore inuíto domino nostro diebus paucis liberas.
id ego, nisi quid dí aut paréntes faxint, qui sperem hau scio.

AG. mea fiducia hercle haruspex, patrué, his promisit, scio,
40 libertatem, quia me amare hanc scit. ADE. soror, sequere 1210
hac. ANTE. sequor.

HA. priu' quam abitis, uos uolo ambas. nisi piget, consistite.

ADE. quis reuocat? AG. qui bene uolt uobis facere. ADE.
facere occasiost.

sed quis homost? AG. ameicus uobeis. ADE. quiquidem
inimicus non siét.

AG. bonus est hic homo, mea uoluptas. ADE. pol istum
malim quam malum.

45 AG. seiquidem amicitiaſt habenda, cum hoc habendast. ADE. 1215
hau precor.

AG. multa bona uolt uobeis facere. ADE. bonu' boneis
bene feceris.

1199 [eo] edepol A quidem] qui quem P 1200 hicc (corr. B) sapit
hinc P: hic sapit hic A 1203 mulierum sunt Bothe, favente allittera-
tione 1204 vel ut (ita codd.) 1206 quod Bothe: quodque codd.
vix ambis aliquid A (v. 1): aliquid quid P (iv. 1) 1208 qui] quid P
1211 uola P ut vid. 1212 qui] quis A 1213 siet] est P 1215
quom P (antiqua forma) 1216 uobis facere uult P boneis] beneis A

HA. gaudio ero uobeis—ADE. at edepol nos uoluptati tibi.

HA. leibertatique. ADE. istoc pretio tuas nos facile feceris.

1220 AG. patruē mī, ita me di amabunt, ut ego, si sim Iuppiter,
iam hercle ego illam uxorem ducam et Iunonem extrudam 50
foras.

ut pudice uerba fecit, cogitate et commode,

ut modeste orationem praebuit! HA. certo haec meast.

sed ut astū sum adgressus ad eas! AG. lepide hercle
atque commode.

perge etiam temptare. in pauca confer: sitiunt qui sedent.

1225 HA. quid istic? quod faciundumst quur non agimus? in 55
ius uos uolo.

AG. nunc, patruē, tu frugi bonae es. uin hanc ego ad-
prendam? HA. tene.

ADE. an patruos est, Agorastocles, tuos hic? AG. iam faxo
scibis.

nunc pol ego te ulciscar probe, nam faxo—mea eris sponsa.

HA. ite in ius, ne moramini. antestare me atque duce.

1230 AG. ego te antestabor, postea hanc amabo atque amplexabor. 65
sed illudquidem uolui dicere—immo hercle dixi quod uole-
bam.

HA. moramini. in ius uos uoco, nisi honestiust prehendi.

ADE. quid in ius uocas nos? quid tibi debemus? AG. deicet
illi.

ADE. etiam me meae latrant canes? AG. at tu hercle adlu-
diato:

1219 me om. A 1223 astus P 1224 HA. (ita B) Pergo e. t. ?
Acidalius temptaret P^{BC} vix pro temptare et vel at) qui] que P
1225 uoco Camerarius usitata locutio) (cf. ad Mil. 1400) 1226 nunc
tene patruē tufrugi sibonē es. HA. uin ego hanc adpredam tene (tene
om. P^{CD}) P (ego hanc usitatus ordo) 1227 hic] hec (haec) P 1228
ego pol A eris mea A 1229 antetarde A 1230 amplexabo P,
fort. recte 1231 deicere A (antiqua forma) immo dixi hercle P:
immo dixi (del. hercle) Bentley, rhythmica causa vix hercl' 1233
de(ic)etisilli A (i.e. dicet [is] illi, vix pro discetis illi) 1234 me om.
A: meae me Kaempf

- 65 dato mi pro offa sauium, pro ósse linguam obicito. 1235
 ita hanc canem faciam tibi oleo tranquilliozem.
 HA. it' si itis. ADE. quid nos fecimus tibi? HA. fures estis
 ambae.
 ADE. nosn' tibi? HA. uos inquam. AG. atque ego scio.
 ADE. quid id fúrtist? AG. hunc rogato.
 HA. quia annos multos feilias meas célauiſtis clam me
 70 atque equidem ingenuas leiberas summoque genere gnatas. 1240
 ADE. numquam mecastor reperies tu istuc probrum penes nos.
 AG. da pignus, ni nunc peíeres, in sauium, uter utri det.
 ADE. nil tecum ago, apſcede opſecró. AG. atque hercle
 mecum agendum est.
 nam hic patruos meus est, pro hoc mihi patronus sim
 necesse est ;
 75 et praedicabo quomodo uos furta faciatis multa 1245
 quoque modo | huius filias apud uos habeatis seruas,
 quas uos ex patria liberas surruptas esse scitis.
 ADE. ubi sunt eae? aut quas, opſecro—AG. sati' iam sunt
 maceratae.
 HA. quid si eloquamur? AG. censeo hercle, patruae. ADE.
 misera timeo
 80 quid hoc sí negoti, mea soror ; ita stupida sine animo asto. 1250
 HA. aduortite animum, mulieres. primum, si id fieri possit,
 ne indigna indignis di darent, id ego euenisset uellem ;
 nunc quod boni mihi di danunt, uobeis uostraeque matri,
 eas dis est aequom gratias nos agere sempiternas,
 85 quom nostram pietatem adprobant decorantque di inmor- 1255
 tales.

1238 id furti estis *P* (i. 7, p. 20) nunc *P* 1240 quidem *Bentley*
 e genere *A* 1242 da *om. A* 1243 atqui *Guictus* 1245 quò-
 modo *suspectum* (*cf. ad Baech. 1068*) uos *del. E. Becker cf. ad v. 1246*)
fort. furtificetis (v. 1) 1246 quoque *B* aut uos *addend. uidetur*
post uos (vel post habeatis) (*cf. v. 1245*) aut hominis *post* huius (iii, p. 51)
 huiusce *Camerarius* 1248 AG.] *vel HA.* 1249 Quin eloquar *P* :
 quin eloquamur *Weise herjei. . A: ergo P^{CD}: hercle, o (?) Lco* 1251
 possēt *A* 1252 euenire *P*

uos meae estis ambae filiae et hic est cognatus uoster,
 huiusee fratris filius, Agorastocles. ADE. amabo,
 num hi falso oblectant gaudio nos? AG. at med ita di
 seruent
 ut hic pater est uoster. date manus. ADE. salue, insperate
 nobis

1260 pater, te complecti nos sine. cupite atque exspectate 90
 pater, salue. HA. ambae filiae sunt. ANTE. amplectamur
 ambae.

AG. quis me amplectetur postea? HA. nunc ego sum fortu-
 natus,
 multorum annorum miseras nunc hac uoluptate sedo.

ADE. uix hoc uidemur credere. HA. magi' qui credatis
 dicam.

1265 nam uostra nutrix primum me cognouit. ADE. ubi ea, amabo, 95
 est?

HA. apud hunc est. AG. quaeso, qui lubet tam diu tenere
 collum?

omite saltem tu altera. nolo ego istunc enicari
 priu' quam te mi desponderit. ADE. mitto. ANTE. sperate,
 salue.

HA. condamus alter alterum ergo in neruom brachialem.

1270 quibu' nunc in terra melius est? AG. eueniunt digna dignis. 100

HA. tandem huic cupitum contigit. AG. o Apelle, o Zeuxis
 pictor,

1258 obiectant *P* vel me (*ita codd.*) ita me *Geppert* (*usita-*
tus ordo) 1260 te] e *P* 1261 sumus *Ital.* (*A n. l.*, *i. e.* ANTE.
 a. f. sumus, a. a. 1263 sedeo *P* 1264 uideamur *P* vel
 mage 1265 prima *Bentley*, nam spondeus (-um me) in fine
hemistichii displicet ea] e *P* 1266 nunc *P* est om. *A*
 1267, 1268 ordine *inverso P* 1267 saltē (*i. e.* saltem) *ut vid. P*
 (salutem *T*, salute *B*, salte *PCD*) istunc *scripsi*: istuc *P*, *A n. l.*
 enicari (*T*) vel enicam (*P^{BC}*) *P*: (enicas) m'e) *A* nolo ego istuc—
 (ADE.) enicas me. (AG.) Prius etc. *Goetz, Schoell* 1268 omitto *P*
 (sed desponderit *B*) (? v. 3) vel ADE. mitto? sp. sa. 1271
 contingit *A*

cur numero | estis mortui, hoc exemplo ut pingeretis?
nam alios pictores nil moror huiusmodi tractare exempla.

HA. di deaeque ómnes, uobis habeo merito magnas gratias,
105 quom hac me laetitia adfecistis tanta et tantis gaudiis, 1275
ut meae gnátae ad me redirent et potestatem meam.

ADE. mi pater, tua pietas plane nobis auxilio fuit.

AG. patruē, facito in memoria habeas tuam maiorem filiam
mihi te despondisse. HA. memini. AG. et dotis quid
promiseris.

V ANTAMOENIDES ADELPHASIVM
ANTERASTILIS HANNO AGORASTOCLES

ANTA. Si ego minam non ultus fuero probe quam lenoni 1280
dedi,

tum profecto me sibi habento scurrae ludificatui.

is etiam me ad prandium ad se abduxit ignauissimus,
ipse abiit foras, mé reliquit pro atriensi in aedibus.

5 ubi nec leno neque illae redeunt nec quod edim quicquam
datur,

pro maiore parte prandi pignus cepi, abii foras ; 1285

sic dederō : aere militari tetigero lenunculum.

nactus est hominem mina quem argenti circumduceret.

sed mea amica nunc mihi irato obuiam ueniat uelim :

10 iam pol ego illam pugnis totam faciam uti sit merulea,

ita replebo | atritate, atritior multo ut siet 1290

quam Aegyptini, qui cortinam ludis per circum ferunt.

ADE. tene sis me arte, mea uoluptas ; male ego metuo
miluos,

1272 fort. (cur). cur estis numero *Rcis* hic exemplum *P* 1275
adfecistis *post* tantis *P* 1276 et *A ut vid.* : in *P* 1278 memoriam *P*
1281 habeant oscurrae *P* ludificatui *ut vid.* *A* : ludificis catii *ut*
vid. *P* 1282 in p. *A* abduxit (*B*) *vel* adduxit (*PCD*) *P*, *A n. l.*
1283 abçit *A* 1285 prandei *A* 1286 aere] e (*vel* i) *A* : e *codd.*
Prisciani 1, 109 : e re *Scyffert* 1287 que *P* 1290 repl. (eam)
Bentley atritior *A* : atrior *P* : cf. *Paulus* 28 'atritas (*leg.* atritus)
atri coloris' 1291 Aegyptini] aegypti aut *P* fuerunt *P*

mala illa bestias, ne forte me auferat pullum tuom.

ANTE. ut nequeo te sati' complecti, mi pater ! ANTA. ego 15
me moror.

1295 propemodum | hoc opsonare prandium potero mihi.

sed quid hoc ést ? quid est ? quid hoc est ? quid ego uideo ?
quo modo ?

quid hoc est conduplicationis ? quae haec est congeminatio ?

quis hic homo est cum tunicis longis quasi puer cauponius ?

satin ego oculis cerno ? estne illaec mea amica Anterastilis ? 20

1300 et ea est certo. iam pridem ego me sensi nihili pendier.

non pudet puellam áplexari baiiolum in media uia ?

iam hercle ego illunc excruciantum totum carnufici dabo.

sane genus hoc mulierosumst tunicis demissiciis.

sed adire certum est hanc amatricem Africam. 25

1305 heus tu, tibi dico, mulier, ecquid te pudet ?

quid tibi negotist autem cum istac ? dic mihi.

HA. adulescens, salue. ANTA. nolo, nihil ad te attinet.

quid tibi hanc dígito tactio est ? HA. quia mihi lubet.

ANTA. lubet ? HA. ita dico. ANTA. ligula, ín' malam 30
crucem ?

1310 tune hic amator audes esse, hallex uiri,

aut contrectare quod mares homines amant ?

deglupta maena, sarrapis sementium,

manstruca, halagora, sampsa, tum autem plénior

ali ulpicique quam Romani remiges. 35

1315 AG. num tibi, adulescens, malae aut dentes pruriunt,

1294 compecti *A* 1295 <iam> hoc *Pradel* 1296 quid est]
quid hoc *P* 1298 quom *P* (*antiqua forma*) 1299 oc(ulis) ego *A*
anterastris *P* 1300 est certo] esterto *P* 1301 baiiolum *P* (*i. e.*
baiiolum) 1302 *vix* hercule illum (*ita codd.*) ego *B* dato *A*
1303 muliebrosum st *P* 1304 hanc [ad] *P* 1306 negotium est
au. *A* : negotii autem est *P* 1308 istanc *Pylades* 1309 legula *P*
(*corr. P^{CD}*) in' (*i. e. isne*)] i *A*¹ : i in *A*² : in *post spat. B* (*i. e. HA. in' ?*)
1310 fallax *A* 1313 manstruca *P* halagora *om. A* samçsa
(-psa ?) *A* : sama *P* 1314 ulpique *P*

qui huic es molestus, an malam rem quaeritas?

ANTA. †qur non† adhibuisti, dum istaec loquere, tympanum?

nam te cinaedum esse arbitror magi' quam uirum.

40 AG. scin quam cinaedus sum? ite istinc, serui, foras,
ecferte fustis. ANTA. heus tu, si quid per iocum 1320
dixi, nolito in serium conuortere.

ANTE. quid tibi lubidost, opsecro, Antamoenides,
loqui inclementer nostro cognato et patri?

45 nam hic noster pater est; hic nos cognouit modo
et hunc sui fratris filium? ANTA. ita me Iuppiter 1325

bene amet, bene factum! gaudeo et uolup est mihi
siquidem quid lenoni optigit magni mali
quomque e uirtute uobis fortuna optigit.

50 ANTE. credibile ecastor dicit. crede huic, mi pater.
HA. credo. AG. et ego credo. sed eccum lenonem op- 1330
tume,
credo. ANTA. et ego credo. AG. édepol hic uenit
cómmodus.

bonum uirum eccum uideo, se recipit domum.

[HA. quis hic est? AG. utrumuis est, uel leno uel Lycus.

55 in seruitute hic filias habuit tuas
et mi auri fur est. HA. bellum hominem, quem noueris!] 1335
rapiamus in ius. HA. minime. AG. quapropter? HA. quia
iniuriarum multo induci satius est.

1317 curne Bothe: quin Geppert (cf. ad Pseud. 501) adhib. (cf. ad
Most. 598) 1318 cinaedu A vel mage 1320 fuistis A
1322 qui Seyffert es P (est C¹): om. A 1323 indementer
P (corr. D) 1327 siquidem quid Camerarius: siquid A: siqui-
dem P 1330 optume] lycum P (v. 1?) 1331 om. P (propter
homoeoarch.?) et scripsi (cf. v. 1330): at cod. 1332 se
recipit] r' edeun'te m A 1333-5 (cf. 1382-4) om. A, nisi quod
uerba quis hiest (sic in fine v. 1332 exhibet scilicet e margine exemplaris
sumpta. Retractoris esse videntur 1333 uel leno uel v. 1382:
et leno cod. 1335 mihi v. 1384: mihi hic cod. 1336 in ius]
intus P 1337 indici A

LYCVS   AGORASTOCLES   HANNO   vi
 ANTAMOENIDES

- LY. Decipitur nemo, mea quidem sententia,
 qui suis amicis narrat recte res suas ;
 1340 nam omnibus amicis meis idem unum conuenit,
 ut me suspendam, ne addicar Agorastocli.
 AG. leno, camus in ius. LY. opsecro te, Agorastocles, 5
 suspendere ut me liceat. HA. in ius te uoco.
 LY. quid tibi mecum autem? HA. quia | hasce aio liberas
 1345 ingenuasque esse filias ambas meas ;
 eae sũnt surruptae cum nutrice paruolae.
 LY. iam pridem equidem istuc sciui, et miratus fui 10
 neminem uenire qui istas adsereret manu.
 meae quidem profecto non sunt. ANTA. leno, in ius eas.
 1350 LY. de prandio tu dicis. debetur, dabo.
 AG. duplum pro furto mi opus est. LY. sume hinc quid
 lubet.
 HA. et mihi suppliciiis multis. LY. sume hinc quid lubet : 15
 ANTA. et mihi quidem mina argẽnti. LY. sume hinc quid
 lubet.
 collo rem soluam iam omnibus quasi baiiolus.
 1355 AG. numquid recusas contra me? LY. hau uerbum quidem.
 AG. ite igitur intro, mulieres. sed, patruẽ mi,
 tuam, ut dixisti, mihi desponde filiam. 20
 HA. haud aliter ausim. ANTA. bene uale. AG. et tu bene
 uale.
 ANTA. leno, arrabonem hoc pro mina mecum fero.—

1341 addicare *P*   1343 [leno] in ius *P* iv. 3 ?)   1344 quia
 (enim) *Bothe*: fort. (<'quid' ?) quia ḥas d' ico' *A*   1348 manum *P*
 1351 vel mihi opust   mi om. *A*   quid lubet *Acidalius*: quodiubet
A: quidem *P*   1352 quod (lu)bet *A*   1353 om. *A* propter
homoeotel. ?)   vel mi quidem   mina *Camerarius*: minimam *cod.*
 1355 contra me] contram *A*: contra *Langen*   had *P* (cf. *Trin.* 585
 had pro haud)   1357 dixi *A*   1358 aliter *A*

LY. perii hercle! AG. immo hau multo post, si in ius 1360
ueneris.

LY. quin egomet tibi me addico. quid praetore opust?
25 uerum opsecro te ut liceat simplum soluere,
trecentos Philippos; credo conradi potest:
cras auctionem faciam. AG. tantisper quidem
ut sis apud me lignea in custodia. 1365

LY. fiat. AG. sequere intro, patruē mi, ut [hunc] festum
diem

30 habeamus hilare, huius malo et nostro bono.

multum ualete. multa uerba fecimus;
malum postremo omne ad lenonem reccidit.
nunc, quod postremum est condimentum fabulae, 1370
si placuit, plausum postulat comoedia.—

(ALTER EXITVS FABVLAE)

vii AGORASTOCLES LYCVS ANTAMOENIDES
HANNO ADELPHASIVM ANTERASTILIS

AG. Quam rém agis, miles? qui lubet patruo meo
loqui inclementer? ne mirere mulieres
quod eum sequuntur: modo cognouit filias
suas ésse hasce ambas. LY. hem, quod uerbum auris meas 1375
5 tetigit? nunc perii! ANTA. únde haec perierunt domo?
AG. Carthaginienses sunt. LY. at ego sum perditus.
illuc ego metuei semper ne cognosceret
eas áliquis, quod nunc factumst. ANTA. uae misero mihi!
LY. periēre, opinor, duodeuiginti minae, 1380

1360 in ius] intus *P* 1361 quid] quod *P* 1366 hunc *om.* *A*
1367 habemus *P* (*corr.* *B*¹) hilare *Bentley*: hilarem (*il.*) *codd.*
(*vix Plautinum*; *cf. Abraham stud. Plaut.* 221) 1369 posttro *A*
reccidit] redit *P* 1370 quid *P* 1372 agitis *P* melius cui
A (? *pro* *meil.*) 1373 ne mirere] meminere *P* (*ne- B ex corr.*)
1376 AG. domo *P ut vid.* 1377 *repetitur post* 1381 (*ubi A iam*
deficit) *P* 'atque omitti potuerunt *vv.* 1378-81' *Leo* 1380 *vel opino*

- qui haec emi. AG. ét tute ipse periisti, Lyce. 10
 HA. quis hic est? AG. utrumuis est, uel leno uel Lycus.
 in seruitute hic filias habuit tuas,
 et mi auri fur. est. HA. bellum hominem, quem noueris!
 1385 ANTA. leno, rapacem te esse semper credidi,
 uerum etiam furacem (aiunt) qui norunt magis. 15
 LY. accedam. per ego te tua te genua opsecro
 et hunc, cognatum quem tuom esse intellego :
 quando boni estis, ut bonos facere addecet
 1390 †facite et † uostro subueniatis supplici.
 iam pridem equidem istas esse sciui liberas 20
 et exspectabam si qui eas adsereret manu.
 nam meae (eae) prosum non sunt. tum autem aurum
 tuom
 reddam quod apud me est et iusiurandum dabo
 1395 me malitiose nihil fecisse, Agorastocles.
 AG. quid mihi par facere sit cum me egomet consulam. 25
 omitte genua. LY. mitto, si ita sententia est.

ANTA. heus tu leno! LY. quid lenonem uis inter negotium?

ANTA. ut minam mi argenti reddas priu' quam in neruom
 abducere.

- 1400 LY. di meliora faxint! ANTA. sic esto: ideo cenabis foris.
 aurum, argentum, collum, leno, tris res nunc debes semul. 30
 HA. quid med hac re facere deceat egomet mecum
 cogito.

1381 tute] tu P 1382-1419 deest A 1382-4 (cf. 1333-5)
 1382 est nouvelle nouellicus cod.: corr. Lipsius ex v.
 1333 1386 (aiunt) Brix 1387 ego tua te Kaempf: ego te tua haec
 Pradel (oro)obsecro Geppert 1390 facitote et Bothe: uix faciate
 et (cf. ad v. 5): faciatis (om. et Leo: facite ut (uos) Hasper 1391
 sciui esse cod.: trai. Bothe 1392 manum cod. 1393 eae add.
 Geppert 1396 quid Hasper: quod cod. quom (antiqua forma)
 egomet P^{BC}: quomodo egomet T 1397 HA. omitte P^{CD} 1399 ut
 minam mi argenti Seyffert: utinam mihi argentum cod. 1400 faxsint
 ut vid. cod. esto scripsi: estu cod.: est, tu Hasper ideo] hodie
 Hasper, fort. recte 1401 re cod. 1402 me (ita codd.) (in) Reiz,
 Geppert

si uolo hunc ulcisci, litis sequar in alieno oppido,
quantum audiui ingenium et mores eius quo pacto sient.

ADE. mi pater, ne quid tibi cum istoc rei siet tacmassum† 1405
opsecro.

35 ANTE. ausculta sorori. abi, dñunge inimicitias cum inprobo.

HA. hoc age sis, leno. quamquam ego te meruisse ut
pereas scio,

non experiar tecum. AG. neque ego ; si aurum mihi reddes
meum,

leno, quando ex neruo emissu's—compingare in carcerem.

LY. iamne autem ut soles? ANTA. ego, Poene, tibi me 1410
purgatum uolo.

40 si quid dixi iratus aduersum animi tui sententiam,
id uti ignoscas quaeso ; et quom istas inuenisti filias,

ita me dí ament, mihi uoluptátist. HA. ignosco et credo
tibi.

ANTA. leno, tu autem amicam mihi des facito aut mihi
reddas minam.

LY. uin tibicinam meam habere? ANTA. nil moror tibici- 1415
nam ;

45 nescias utrum ei maiores buccaene an mammae sient.

LY. dabo quae placeat. ANTA. cura. LY. áurum cras ad
te referam tuom.

AG. facito in memoria habeas. LY. miles, sequere me.—

ANTA. ego uero sequor.—

AG. quid ais, patruē? quando hinc ire cogitas Cartha-
ginem?

1403 sequar *displicet* 1404 quod *cod.* 1405 ni p. *cod.* (*corr. D*)
quom *cod.* (*antiqua forma*) acmassum] fac missum *Pradel de praep.*
515, *Niemeyer Mil. Glor.* p. 166. *Sed potest esse Punicum* achmassim
vel hamāsīm 'iniuriae' 1409 compingam te *Skutsch* 1410 iamne
Spengel: iam *cod.* purgatum *Ital.*: pugnatum *cod.* 1413
uoluptatis est *cod.*: (ut) mihi uolup est *Seyffert* 1414 aut *Seyffert*:
aut [auri] *cod.* (*pro auri? v. 3*) 1416 ei maiores *Ital.*: eim mores
cod. (*M pro AI*) an m. *Ital.*: amammae *cod.* 1418 factio *cod.*

1420 nam tecum mi una ire certum est. HA. ubi primum potero,
 ilico.

AG. dum auctionem facio, hic opus est aliquot ut maneat dies. 50

HA. faciam ita ut uis. AG. age sis. eamus, nos curemus.

CATERVA. plaudite.

1420 2 *initia et media quaedam extant A*
A n. l.

1421 facta P;

PSEVDOLVS

M. IVNIO. M. FIL. PR. VRB.
AC. ME.

didascaliae reliquias servavit A 2 ac vel fac me vel aed acta
Megalesiis Ritschl

ARGUMENTVM I

Praesentis numerat quindecim miles minas,
 Simul consignat symbolum, ut Phoenicium
 Ei det leno qui eum cum relicuo adferat.
 Venientem caculam intervortit symbolo
 Dicens Syrum se Ballionis Pseudolus 5
 Opemque erili ita tulit ; nam Simmiae
 Leno mulierem, quem is supposuit, tradidit.
 Venit Harpax verus : res palam cognoscitur
 Senexque argentum quod erat pactus reddidit.

ARGUMENTVM II

Calidorus iuvenis m(eretricem Phoenicium)
 efflictim deperibat, nummorum indigus ;
 eandem miles, qui viginti mulierem
 minis mercatus abiit, solvit quindecim.
 scortum reliquit ad lenonem ac symbolum, 5
 ut qui attulisset signum simile cetero
 cum pretio secum aveheret emptam mulierem.
 mox missus utprehendat scortum a milite
 venit calator militaris. hunc dolo
 adgreditur adolescentis servus Pseudolus 10
 tamquam lenonis atriensis : symbolum
 aufert minas(que) quinque acceptas mutuas
 dat subditicio caculae cum symbolo ;
 lenonem fallit sycophanta[cie] cacula.
 scorto Calidorus potitur, vino Pseudolus. 15

Arg. I habet P post prologum : om. A 6 attulit Bothe
Arg. II habet A ante prologum sed posteriori manu : om. P 1 iu-
venis incertissima lectione cod. mer. Phoen. suppl. Ritschl 4
solvit Ritschl : absolvit cod. 7 muliere cod. 8 ut pre-
hendat Bugge : adprehendit cod. scortu cod. 9 dolo incer-
tissima lectione cod. 12 aufert Mai : adfert cod. que add.
Ritschl 13 subditio cā. Ritschl : cā. subditicio Bergk 14 vel
secophantaue cod. : sycophanta Ritschl cacula sycophantice
Seyffert 15 uino Pseudolus Sauppe : uiuo seudulo cod.

PERSONAE

PSEVDOLVS SERVVS
CALIDORVS ADVLESCENS
BALLIO LENO
SIMO SENEX
CALLIPHO SENEX
HARPAX CACVLA
CHARINVS ADVLESCENS
LORARIH
MERETRICES
PVER
COCVS
SIMIA SYCOPHANTA

SCAENA ATHENIS

PROLOGVS

Exporgi meliust lumbos atque exurgier :
Plautina longa fabula in scaenam uenit.

ACTVS I

PSEVDOLVS CALIDORVS

I. i

- Ps. Si ex te tacente fieri possem certior,
ere, quae miseriae te tam misere macerant,
5 duorum labori ego hominum parsissem lubens,
mei té rogandi et tis respondendi mihi ;
nunc quoniam id fieri non potest, necessitas 5
me subigit ut te rogitem. responde mihi :
quid est quod tu exanimatus iam hos multos dies
10 gestas tabellas tecum, eas lacrumis lauis
nec tui participem consilii quemquam facis ?
eloquere, ut quod ego nescio id tecum sciam. 10
CALI. misere miser sum, Pseudole. Ps. id te Iuppiter
prohibessit ! CALI. nihil hoc Iouis ad iudicium attinet :
15 sub Veneris regno uapulo, non sub Iouis.
Ps. licet me id scire quid sit ? nam tu me antidhac
supremum habuisti comitem consiliis tuis. 15
CALI. idem animus nunc est. Ps. face me certum quid
tibi ;
iuuabo aut re⟨d⟩ aut opera aut consilio bono.
20 CALI. cape has tabellas, tute hinc narrato tibi
quae me miseria et cura contabefacit.
Ps. mos tibi geretur. sed quid hoc, quaeso ? CALI. quid est ? 20

*Prologum exhibet post Argumentum A : ante Argumentum P
lacunam ante sign. Ritschl, et ante et post Lco 1 exsurger P (vix pro
exsurgere) 4 macerent A, codd. Gellii 20, 6, 9 i. 9) 6 Mis*

*Popma et [tui] tis codd. Gellii (unde Nonius 501 (pro et tis ; iv. 2) :
etui A : et te P 12 id om. A 16 id om. A tu meo A
17 com. con.] se— cod. Festi 305 19 aut re iuu. Bothe de red,
ablativi forma dubia, cf. Arch. Lat. Lex. 10, 550*

- Ps. ut opinor, quaerunt litterae hae sibi liberos :
 alia aliam scandit. CALI. ludis iam ludo tuo?
 Ps. has quidem pol credo nisi Sibulla legerit, 25
 interpretari alium potesse neminem.
- 25 CALI. quur inclementer dicis lepidis litteris
 } lepidis tabellis lepida conscriptis manu ?
 Ps. an, opsecro hercle, habent quas gallinae manus?
 nam has quidem gallina scripsit. CALI. odiosus mihi es. 30
 lege uel tabellas redde. Ps. immo enim pellegam.
 30 aduortito animum. CALI. non adest. Ps. at tu cita.
 CALI. immo ego tacebo, tú istinc ex cera cita ;
 nam istic meus animus nunc est, non in pectore.
 Ps. tuam amicam uideo, Calidore. CALI. ubi ea est, 35
 opsecro ?
 Ps. eccam in tabellis porrectam : in cera cubat.
- 35 CALI. at te di deaeque quantumst—Ps. seruassint quidem!
 CALI. quasi solstitialis herba paullisper fui :
 repente exortus sum, repentino occidi.
 Ps. tace, dúm tabellas pellego. CALI. ergo quin legis? 40
 Ps. ‘Phoenicium Calidoro amatori suo
 40 per ceram et linum litterasque interpretes
 salutem impertit et salutem ex te expetit
 lacrumans titubanti | animo, corde et pectore.’
 CALI. perii! salutem nusquam inuenio, Pseudole, 45
 quam illi remittam. Ps. quam salutem? CALI. argenteam.
- 45 Ps. pro lignean salute ueis argenteam
 remittere illi? uide sis quam tu rem geras.
 CALI. recita modo : ex tabellis iam faxo scies
 quam subito argento mi usus inuento siet. 50
 Ps. ‘leno me peregre militi Macedonio

23 vel opino 24 iam] me P (iv. 2?) 26 posse *codd.* 29
 quas] que (i. e. quae?) P 30 gallinas A 33 hinc P (pro iste hinc,
 i. e. istinc?) 36 ceram A 42 lignum *codd.* Ausonii *epist.* 22.
 1, p. 184 *Sch.*, fort. recte (cf. 47 *infr.*) 43 impertit] mittit P
 (cf. v. 46) abste P 44 illacrumans *Schoell* titubantique *Ritschl*
 45 ipseudole P 51 macedonico P

- minis uiginti uendidit, uoluptas mea ; 50
 et priu' quam hinc abiit quindecim miles minas
 dederat ; nunc unae quinque remorantur minae.
 55 ea caussa miles hic reliquit symbolum,
 expressam in cera ex anulo suam imaginem,
 ut qui huc adferret eiuis similem symbolum 55
 cum eo simul me mitteret. ei rei dies
 haec praestituta est, proxuma Dionysia.'
 60 CALI. cras ea quidem sunt : prope adest exitium mihi,
 nisi quid mi in ted est auxili. Ps. sine pellegam.
 CALI. sino, nam mihi uideor cum ea fabularier ; 60
 lege : dulce amarumque una nunc misces mihi.
 Ps. 'nunc nostri amores, mores, consuetudines,
 65 iocu', ludus, sermo, suauisauatio,
 compressiones artae amantum corporum,
 teneris labellis molles morsiunculae, 65
 67^a nostr[or]um orgiorum * -iunculae,
 papillarum horridularum oppressiunculae,
 harunc uoluptatum mi omnium atque ibidem tibi
 70 distractio, discidium, uastities uenit,
 nisi quae mihi in test aut tibist in me salus. 70
 haec quae ego sciui ut scires curauit omnia ;
 nunc ego te experiar quid ames, quid simules. uale.'
 CALI. est misere scriptum, Pseudole. Ps. oh! miserrume.
 75 CALI. quin fles? Ps. pumiceos oculos habeo : non queo
 lacrumam exorare ut exspuant unam modo. 75
 CALI. quid ita? Ps. genu' nostrum semper siccoculum fuit.

52 mea uoluptas uendidit *A* 55-9 pauca in initiis leguntur *A*
 57 ut] q̄i *A* 59 <ad> Dionysia *Ritschl* 60 cras . . . sunt *epistolae*
continuat P, A n. l. 61 te *codd.* 62 quom *P* (*antiqua forma*)
 65 *del. Kiessling (cf. Bacch. 116) locj A* (*pro ioci, vix pro logi, suauis*
sauatio (suau-) codd. 66 comparum *P^{CD}* (*n pro r ; vix var. lect.*
in P 67^a *om. P* (*propter homocotel.*) nostrum *Lorenz* 69 *vel*
 mihi ibidea *P* (*A pro M ; itidem Ital.* 70 au<stitie s *A*
 71 intestauit ibi est *P* : in ted est a. t. *Ritschl* 73-8 *paucissima*
seruata A 77 quii *B* (*pro quit, vix pro qui*)

CALI. nilne adiuuare me audes? Ps. quid faciam tibi?

CALI. cheu! Ps. 'cheu'? id quidem hercle ne parsis:
dabō.

CALI. miser sum, argentum nusquam inuenio mutuom— 80

80 Ps. cheu! CALI. neque intus nummus ullus est. Ps. cheu!

CALI. ille abducturus est mulierem cras. Ps. cheu!

CALI. istocine pacto me adiuuas? Ps. do id quod mihi
est;

nam is mihi thensaurus iugis in nostra domost.

CALI. actum est de me hodie. sed potes tu mutuam 85

85 drachumam dare unam mihi quam cras reddam tibi?

Ps. uix hercle, opinor, si me opponam pignori.

sed quid ea drachuma facere uis? CALI. restim uolo

mihi emere. Ps. quámobrem? CALI. qui me faciam
* pensilem.

certum est mihi ante tenebras tenebras persequi. 90

90 Ps. quis mi igitur drachumam reddet, si dederō tibi?

an tu te ea caússa uis sciens suspendere

ut me defrudes, drachumam si dederim tibi?

CALI. profecto nullo pacto possum uiuere

si illa a me abalienatur atque abducitur. 95

95 Ps. quid fles, cucule? uiues. CALI. quid ego ni fleam,

quoi nec paratus nummus argenti siet

neque libellai spes sit usquam gentium?

Ps. ut litterarum ego harum sermonem audio,

nisi tu illi drachumis fleueris argenteis, 100

78 audes *Ital.*: ades *P*, *A n. l.* 79 Ps. heu *P* 81 [pseudole]
Ps. cheu neque i. n. ullust *P* (*vix pro Pseudole*, Ps. cheu. CALI.
neque i. nummulus nullust) 82 abducturust *A* *fort.* abductu-
rust mül. cras. Ps. (cras?) e. 83 adiuuas *Ital.*: adtuas *P*, *A n. l.*
84 (d'o —t *A* (domost?)): est domo *P* 85 actum hodie iam de
me est sed (quod *B*) potes nunc mutuam *P* 86 mihi unam *P*
87 *vel* opino o. [est] (*perperam scriptum pro ST*, i. c. SI; iv. 3) si
P, unde opino, etsi *Ritschl* 88 quidem a d. *P* 89 pendulum
codd. Porphyriionis ad Hor. Sat. 2, 2, 99 91 dederim *P* (*cf. v. 93*)
93 drachuma *PCD* 100 lacrimis *Meursins* (dacrumis)

- quod tu istis lacrumis te probare postulas, 100
 non pluris refert quam si imbrim in cribrum geras.
 uerum ego te amantem, ne paue, non deseram.
 spero alicunde hodie me bona opera aut hac mea
 105 tibi inuenturum esse auxilium argentarium.
 atque id futurum unde unde dicam nescio, 105
 nisi quia futurumst : ita supercilium salit.
 CALI. utinam quae dicis dictis facta suppetant !
 Ps. scis tu quidem hercle, mea si commoui sacra,
 110 quo pacto et quantas soleam turbellas dare.
 CALI. in te nunc omnes spes sunt aetati meae. 110
 Ps. satin est si hanc hodie mulierem ecificio tibi
 tua ut sit aut si tibi do uiginti minas ?
 CALI. sati', si futurumst. Ps. roga me uiginti minas,
 115 ut me efecturum tibi quod promisi scias.
 roga, opsecro hercle. gestio promittere. 115
 CALI. dabisne argenti mi hodie uiginti minas ?
 Ps. dabo. molestus nunciam ne sis mihi.
 atque hoc, ne dictum tibi neges, dico prius :
 120 si neminem alium potero, tuom tangam patrem.
 CALI. di te mi semper seruent ! uerum, si potest, 120
 pietatis causa—uel etiam matrem quoque.
 Ps. de istac re in oculum utrumuis conquiescito.
 CALI. utrum ? anne in aurem ? Ps. at hoc peruolgatumst
 minus.
 125 nunc, ne quis dictum sibi neget, dico omnibus,
 pube praesenti in contione, omni poplo, 125
 omnibus amicis notisque edico meis
 in hunc diem a me ut caueant, ne credant mihi.

101 *an* lacrumis? 102 legas *A* : ingeras *Salmasius* 104
 hac mea *Merula* : hoc meam *A* : haec mea *P* 115 quo *P* 116
 cf. v. 1073 opsecro hercle *Calidori P* 117 *vel* *Dabin*
 argenti 121 semper *om. P* (iii. 1) se *pro sci?* *A* potes
P 124 oculum utrum anne *P* (iv. 1) : utr(um a'n *A* : oculum anne
Bentley

CALI. st!

tace opsecro hercle. Ps. quid negoti est? CALI. ostium 130
 130 lenonis crepuit. Ps. crura mauellem modo.
 CALI. atque ipse egreditur penitus, peiuri caput.

ii BALLIO LORARII MERETRICES
 PSEVDOLVS CALIDORVS

BA. Exite, agite exite, ignauī, male habiti et male conciliati,
 quorum numquam quicquam quouquam uenit in mentem ut
 recte faciant,
 quibu', nisi ad hoc exemplum experior. non potest úsura 135
 usurpari.
 neque ego homines magis asinos numquam uidi, ita plagis
 costae callent :
 5 quos quom ferias, tibi plus noceas : eo enim ingenio hi sunt
 flagritribae,
 qui haec habent consilia, ubi data occasiost, rape, clepe, tene,
 harpaga, bibe, es, fuge : hoc est
 eorum officium, ut mauelis lupos apud ouis quam 140-1
 hos domi linquere custodes.
 at faciem quom aspicias eorum, hau mali uidentur : opera
 fallunt.
 10 nunc adeo hanc edictionem nisi animum aduortetis omnes,
 nisi somnum socordiamque ex pectore oculisque exmouetis,
 ita ego uostra latera loris faciam ut ualide uaria sint, 145
 ut ne peristrómata quidem | aequē picta sint Campanica
 neque Alexandrina beluata tonsilia tappetia.

130 hercle opsec(r o A 131 mauelīm A. contra metrum 132
 penitus] intus Acidalius 133 agite ite P malace h. Schoell
 (anaph. octonar.) 134 faciā A 136 umquam P 137
 quom quom] dum P (D pro Q) 138, 139 coniungunt codd. 138
 clepe om. A (iii. 4) 139 est fugi P 140, 141 officium] opus P
 mauelis] induellis P lupus P oueis A linquere quam hos
 domi c. P 142 aspicias P 144 amouetis P (A pro X?)
 146 vix peristromáta (troch. septenar.) 147 consilia P (c pro t):
 tonsiliā suspectum

atque heri iam edixeram omnibus dederamque eas pro- 15
 uincias,
 uerum ita uos estis praediti †neglegentes† ingenio improbi,
 150 officium uostrum ut uos malo cogatis commonerier ;
 nempe ita animati ; esti' uos : uinciti' duritia hoc atque me.
 hoc sis uide, ut álias res agunt ! hoc agite, hoc animum
 aduertite,
 huc adhibete auris quae ego loquor, plagigera genera | 20
 hominum.
 numquam edepol uostrum durius tergum erit quam ter-
 ginum hoc meum.
 155 quid nunc? doletne? em sic datur, si quis erum seruos
 spernit.
 adsistite omnes contra me et quae loquor aduertite ani-
 mum.
 tu qui urnam habes aquam ingere, face plenum ahenum
 sit coquo.
 — te cum securi caudicali praeficio prouinciae. 25
 Lo. at haec retunsast. B.A. sine siet ; itidem uos [quo-
 que estis] plagis omnes :
 160 numqui minus ea gratia tamen omnium opera utor?
 tibi hoc praecipio ut niteant aedes. habes quod facias :
 propera, abi intro.
 tú esto lectisterniator. tú argentum eluito, idem exstruito.
 haec, quom ego a foro reuortar, facite ut offendam parata, 30

149 nēglegentes *vix ferendum* : neglenti A improbo P 150
 male A 151 fort. (animi) animati uincite P durita hoc A :
 hoc duritia ergo P (ergo pro terg- ; iv. 1) 152 sis uide ut *Loewe* :
 uide sis ut P : uid(e ut) A : an uides ut? 153 post 154 A (prius
om. propter homocotel. ; ii. 6) loquar P plagigerula *Bothe* *vix*
homōnum, veri similis homullūm 154 etit vel efit A tergimum
 hoc P : hoc terg. *codd. Nonii* 227 : tergimum (*om. hoc*) A 155 qui
 nunc P (pro quinnunc) sic] si A 156 me et quae] mceque
 P, ut vid. loquar A, sed loquār displicet 157 igerē A ahe-
 mum A coquo (coco)] cito P 158–81 *pauca leguntur* A 158
 te] se A 159 quoque estis *delevi* (iv. 2) (A u. l.) —(plagi)s
in fine versus A ut vid. (? i. e. omnes plagis) 160 opera (ego) utor
Hermann 163 eo P reuortar *Ritschl* : reuortor P, A u. l.

- uorsa, sparsa, terta, strata, lautaque coctaque omnia úti sint.
 nam mi hodie natalis dies est, decet eum omnis uos 165
 concelebrare.
 pernam, callum, glandium, sumen facito in aqua ia-
 ceant. satin audis?
 magnifice uolo me uiros summos accipere, ut mihi rem
 esse reantur.
- 35 intro abite atque haec cito celebra, ne mora quae
 sit, coquo' quom ueniat ;
 ego eo in macellum, ut piscium quidquid ibist pretio
 praestinem.
- i, puere, prae ; ne quisquam pertundat cruminam cautiost. 170
 uel opperire, est quod domi dicere paene fui oblitus.
 auditin? uobis, mulieres, hanc habeo edictionem.
- 40 uos quae in munditiis, mollitiis deliciisque aetatulam agitis,
 uiris cum summis, inclutae amicae, nunc ego scibo
 atque hodie experiar
 quae capiti, quae uentri operam det, quaeq' suae rei, 175
 quae somno studeat ;
 quam libertam fore mihi credam et quam uenalem hodie
 experiar.
 facite hodie ut mihi munera multa huc ab amatoribu'
 conueniant.
- 45 nam nisi mihi penus annuos hodie conuenit, cras poplo
 prostituam uos.

164 uorsasprastergastrata *P* (terga, *i. e.* terta, *pro* terta) lauta-
 que coctaque] aut unctaque *schol. Aen.* 1, 478 (*A n. l.*), unde *l.* uncta-
 que *Ladewig* 165 uos] *l. . . s A* 166 gallum *P* 167 summos
 uiros *P, A n. l.* : *trai. Bothe* 168 celebra (*vel* celera : *cf. v.* 165)
scripsi (*cum* abite) : celebrate *P, A n. l.* ueniat *Ritschl* : ueniat
 [mihi] *P, A n. l.* 169 (ibi est) *A* : est *P* (iii. 3) praestinem *P*
 170 qu'ispi am *A*, unde quispiam tundat *Spengel* 171 obl. fui
Spengel, rhythmici causa 173 *vix* aetatlam (*anaph.*) 175 quae-
 que] quae suae *Bothe* (*A n. l.*), nam quaeq' suspectum 178 mihi
 (mi) *om. P* annuus penus *codd. Seruii Aen.* 1, 703, *Prisciani* 170
et 260 hodie *omittunt idem* conuenit] congeritur (-atur) *Prisc.*
 poplō *suspectum*

natalem scitis mi esse diem hunc : ubi isti sunt quibu' uos
 oculi estis,
 180 quibu' uitae, quibu' deliciae estis, quibu' sauia, mamma,
 mellillae?
 maniplatim mihi munerigeruli facite ante aedis iam hic adsint.
 qur ego uestem, aurum atque ea quibus est uobis usus,
 praebeo? [aut] quid mi !
 domi nisi malum uostra operast hodie? improbae uino modo 50
 cupidae estis :
 eo uos uostros panticesque adeo madefactatis, quom ego
 sim hic siccus.

185 nunc adeo hoc factust optimum ut nomine quemque ap-
 pellem suo,
 ne dictum esse actutum sibi quaequam uostrarum mihi neget :
 aduortite animum cunctae.
 principio, Hedylium, tecum ago, quae amica es frumentariis, 55
 quibu' cunctis montes maxumi frumenti acerui sunt domi :
 190 fac sis sit delatum huc mihi frumentum, hunc annum quod
 satis,
 mihi et familiae omni sit meaé, atque adeo ut frumento
 affluam,
 ut ciuitas nomen mihi commutet meque ut praedicet
 lenone ex Ballione regem Iasonem. CALI. audin? furcifer 60
 [quae loquitur?]
 satin magnificus tibi uidetur? Ps. pol iste atque etiam
 malificus.

179 *vel* sciti' mihi 180 mamilla *P* (*pro* mamiia?) mellitae *P*
 (*A* *incert.*) 182 usus *A* : usui *P* prachibeo *cod.* (*i. e.* prēhibeo
ut prēhendo?) aut *om.* *P* 183 *vel* post improbae *distingue*
 184 madefactatis *codd.* Nonii 395 : madefecistis *A* : madefacitis (*B*)
vel madefactis (*P^{CD}*) *P* simihic *A* 185 factust *Lambinus* :
 factum est *codd.* quamque nomine *A* 186, 187 *cohaerent* *codd.*
 186 nec *P* 188 hedyllum *P* (*i. e.* Hedylium?) : (edy'tium *A*
 amices *P* (*pro* -caes) 189 acerui frumenti *P* acerui *impro-*
bat *ut* glossam *Acidalius* 191 etiam familiae *P* : et malitiae *A*
vel siet 193 *sqq.* *sic disp.* Bothe Lenóne—Iasonem (*iamb.*) | Audin
 f. quae loquitur . . . uidetur (*troch.*) | Pol—malificus (*troch.*) 193
 exbaliato regem regem iasonem *A* quae loquitur *om.* *A* (iv. 1)

sed tace atque hanc rem gere. 195

BA. Aeschrodora, tu quae amicos tibi habes lenonum aemulos
lanios, qui item ut nos iurando iure maló male quaerunt
rem, audi :

65 nisi carnaria tria grauida tegoribus onere uberi hodie
mihi erunt, cras te, quasi Dircam olim ut memorant duo
gnati Iouis
deinxere ad taurum, item ego te dstringam ad carnarium ; 200
id tibi prófecto taurus fiet. CALI. nimi' sermone huius ira
incendor.

Ps. huncine hic hominem pati
70 colere iuuentutem Atticam? 202^a
ubi sunt, ubi latent quibus aetas integra est, qui amant a
lenone?
quin conueniunt? quin una omnes peste hac populum hunc 204
liberant?

sed uah ! 205
nimium stultus, nimium fui 205^a
75 indoctus : illine audeant 205^b
id facere quibus ut seruiant 205^c
suos amor cogit? simul prohibet faciant aduersum eos
quod nolint.

CALI. uah ! tace.

Ps. quid est? CALI. mále morigeru's, male facis mihi
quom sermone huic obsonas.

80 Ps. taceo. CALI. at taceas malo multo quam tacere dicas.

BA. tu autem,
Nytilis, fac ut animum aduortas, quouis amatores oliui 210

197 male *om.* P iii. 1) 198 togeribus A oneri P, fort. recte
200 ego te dstringam] hodie stringam P 201 id in fine v. prioris B
profectus A Ps. Nimis... Atticam Acidalius An. l.) 204 hunc]
hinc A 205, 205^a sed et uah propriis versibus, deinde nimius stultus
nimis fui A : sed nimis sum stultus nimium fui P 205^b inductus A
ne illi au. P 206 prohibent A nolunt P 207 uah *om.* A
208 morigerus male *om.* A (iii. 11) quo sermone huius obso —
A, unde sermoni huius Ritschl 209 tacere [te] P (iv. 2) 210
xittilis P: xytilis (xittilis?) A: Xystilis Ital. quouis P

δύναμιν domi habent maxumam.

si mihi non iam huc culleis

oleum deportatum erit,

te ipsam culleo ego cras faciam ut deportere in pergulam ; 85
 215 ibi tibi adeo lectus dabitur ubi tu hau somnum capias, sed ubi
 usque ad languorem—tenes
 quo se haec tendant quae loquor.

ain, excetra tu? quae tibi amicos tot habes tam probe oleo
 onustos,

num quoipiam est hodie tua tuorum ópera conseruorum 90
 220 nitidiusculum caput? aut num ipse ego pulmento utor magis
 unctiusculo? sed scio, tu óleum hau magni pendis, uino
 te deuincis. sine modo,

reprehendam ego cuncta hercle una opera, nisi quidem tu
 haec omnia

facis efecta quae loquor. 95

225 tu autem quae pro capite argentum mihi iam iamque semper
 numeras,

ea pacisci modo scis, sed quod pacta es non scis soluere,

Phoenicium, tibi ego haec loquor, deliciae summatum
 uirum :

nisi hodie mi ex fundis tuorum amicorum omne huc penus
 adfertur,

cras Phoenicium poeniceo corio inuises pergulam. 100

CALIDORVS PSEVDOLVS BALLIO iii

230 CALI. Pseudole, non audis quae hic loquitúr? Ps.
 audio, ere, equidem atque animum aduerto.

211 domo *A* 212 huic cullius *P* 213 erit *om. P* 217
vix quose (*ut* quosum, quorsum) 218 ain] en *P* excetra
displect fort. ain (ain) *vel extra versum vel in fine v. 224 collocand.*
 honestos *A* 219 cupiam *P* hodie etua *P* (*pro hodi&ua?*) 220
 nitidissimum *P* 222 deungis *Acidalius* 223 rependam
Angelius ego cuncta hercle *P*: ego hercle ego cuncta *A*: hercle
 ego cuncta *Usener* n. q. hodie tu omnia Facis scelesta haec ut
 loquor *P* 225 se.per *A*: sepe *P* 227 haec ego *P* uerum
A 229 phoenici phoenicio *P* inuisus *A* 230 *nulla*
nova scaena A audi cere *P* *corr. D*)

CALI. quid mihi es auctor huic ut mittam, ne amicam hic
meam prostituat?

Ps. nihil curassis, liquido es animó: ego pro me et pro te
curabo.

iam diu ego huic bene et hic mihi uolumús et amicitia est
antiqua:

5 mittam hodie huic suo die natali malam rem magnam et
maturam.

CALI. quid opust? Ps. potin aliam rem ut cures? CALI. 235
at—Ps. bat! CALI. crucior. Ps. cor dura.

CALI. non possum. Ps. fac possis. CALI. quonam uin-
cere pacto possim animum?

Ps. in rem quod sit praeuortaris quam in re aduorsa animo
auscultes.

CALI. nugae istaec sunt: non iucundumst nisi amans facit 238
stulte. Ps. pergin?

10 CALI. o Pseudole mi, sine sim nihili,
mitte me sis. Ps. ⟨sino:⟩ sine modo ego abeam. 239^a
CALI. mane, mane, iam ut uoles med esse ita ero. 240

Ps. nunc tu sapis. BA. it dies: ego mihi ces- 240^a
-so: i prae, puere. CALI. heus, abit. quin reuocas?

15 Ps. quid properas? placide. CALI. at priu' quam 241^a
abeat.

BA. quid hoc, malum, tam placide is, puere? 242

Ps. hodie nate, heus, hodie nate, tibi ego dico, heus, hodie
nate,

redi et respice ad nos. tametsi occupatu's,

232 nihil] bene *P* (? pro ne) 233 mihi hic *A* 234 m. ego
hodie *A* natalio *P* (*vix pro natali ego*) 235-61 *deest A* 236
pacto possim uincere *cod.*: *trai. Spengel* Ps. vince *Leo* 237 quam
Ussing: qua *cod.* (vii. 4) 239 oho *vel o o eod.* 239^a *vel*
mitt' sino *add. Ritschl* 240 ita ergo *cod.* (*corr. B²*) 240^b tum
cod. (*corr. B²*) (vii. 4) 241 abit *Bothe*: abiit *cod.* (*i. e. abit*) 241^a
Quod *B* 242 quod hoc malum *cod.*: quid malum *Ritschl* placide
is *Camerarius*: placidis *cod.* (i. 7, p. 108)

- 245 moramur. mane, em conloqui qui uolunt te.
 BA. quid hoc est? quis est qui moram mi occupato 20
 molestam optulit? Ps. qui tibi sospitalis
 fuit. BA. mortuost qui fuit: qui sit ussust.
 Ps. nimi' superbe. BA. nimi' molestus. CALI. reprehende
 hominem, adsequere. BA. i puere.
- 250 Ps. occedamus hac obuiam. BA. Iuppiter te
 perdat, quisquis es. Ps. te uolo. BA. hau uos ego 25
 ambos.
 uorte nac puere, te. Ps. non licet conloqui te?
 BA. at mi non lubet. Ps. sin tuamst quippiam in
 rem?
 BA. licetne, opsecro, bitere an non licet? Ps. uah!
- 255 manta. BA. omitte. CALI. Ballio, audi. BA. surdu' sum
 prófecto inanilogistae.
 CALI. dedi dum fuit. BA. non peto quod dedisti. 30
 CALI. dabo quando erit. BA. ducito quando habebis.
 CALI. eheu, quam ego malis perdidí modis
 quod tibi detuli et quod dedi! BA. mortua
 uerba re nunc facis; stultus es, rem actam agis.
- 260 Ps. nosce saltem hunc quis est. BA. iam diu 35
 scio
 qui fuit: nunc quis est ipsus (se) sciat.
 ambula tu. Ps. potín ut semel modo,
 Ballio, huc cum lucro respicias?

265 BA. respiciam istoc pretio; nam si sacrificem summo Ioui

245 em *Usener*: est (ē) *cod.* (*vix Plautinum*) uolunte *cod.* (*corr.*
*CD*²) 247 quid *cod.* sospitali *cod.* 249 *vel* molestus's
 250 occedamus, *cf. Festus* 181: accedamus *cod.* 251 hau *scripsi*:
 at *cod.* (*cf. ad Poen.* 1355) perdat, quisquis. Ps. té uolo (ego).
 BA. at uos (nólo) ego ámbós *Koch* 252 te puere *cod.*: *trai.*
Mueller (an) non *Schoell* 254 bitere *Lipsius*: uiuere *cod.*, *vix*
recte 255 surdu' sūm *displacet* profecto] CALI. proh *Goetz* (*melius*
fort. oro) inanilogista es *Ital.* 260 agis *Ital.*: magis *cod.*
 261 dius *cod.* 262 *accedit A* quis *Camerarius*: qui *codd.* est
 ipsus se *scripsi*: sit ipse *A*: estis ipse *P* 264 hunc *P* (*corr. B*²)

40 atque in manibus exta teneam ut poriciam, interea loci
si lucri quid detur, potius rem diuinam deseram.
non potest pietati opsisti huic, utut res ceterae.

Ps. deos quidem quos maxume aequom est metuere, eos
minimi facit.

BA. compellabo. salue multum, serue Athenis pessume. 270

45 Ps. di te deaeque ament uel huius arbitrato uel meo,
uel, si dignu's alio pacto, neque ament nec faciant bene.

BA. quid agitur, Calidore? CALI. amatur atque egetur
acriter.

BA. misereat, si familiam alere possim misericordia.

Ps. heia ! scimus nos quidem te qualis sis ; ne praedices. 275

50 sed scin quid nos uolumus? BA. pol ego propemodum : ut
male sit mihi.

Ps. et id et hoc quod te reuocamus. quaeso animum ad-
uorte. BA. audio.

atque in pauca, ut occupatus nunc sum, confer quid uelis.

Ps. hunc pudet, quod tibi promisit quaque id promisit die,
quia tibi minas uiginti pró amica etiam non dedit. 280

55 BA. nimio id quod pudet facilius fertur quam illud quod
piget.

non dedisse istunc pudet : me quia non accepi piget.

Ps. at dabit, parabit : aliquot hos dies manta modo.

nám id hic metuit ne illam uendas ob simultatem suam.

BA. fuit occasio, si uellet, iam pridem argentum ut daret. 285

60 CALI. quid si non habui? BA. si amabas, inuenires
mutuom,

267 dextram *P* (*T pro E*) 268 potes *P* ut res sunt *P et*
schol. Aen. 1, 378 269 quos *schol. Verg. : quod P, A n. l.* 271
amente *P (corr. B²)* huius] (h)olus (*i. e. hoius*) *A* 274 po(ss)em
A 276 prope modo (modu *B²*) *P* 277 reuocamus] rogi^{taui}
A aduortite *A* 279 hunc] hun (hū?) *P* quaque] quam-
quam (*pro quâq., i. e. quaque?*) *P* 282 dedissetis tum p. *P* 283
aliquos *Mueller (A incert.) : aliquid Doussa* 284 hic it (id) *P* 285
pridet (di pridet *B*) *P (corr. D²)* 286 habuit *A* si amabas]
iam abas *P* tuum *P*

ad danistam deuenires, adderes faenusculum.
 surruperes patri. Ps. surruperet hic patri, audacissime?
 non periculumst ne quid recte monstres. BA. non leno-
 niumst.

290 CALI. egon patri surruperere possim quicquam, tam cauto seni?
 atque adeo, si facere possem, pietas prohibet. BA. audio. 65
 pietatem ergo istam amplexator noctu pro Phoenicio.
 sed quom pietatem (te) amori uideo tuo praeuertere,
 omnes (homines) tibi patres sunt? nullus est tibi quem roges
 295 mutuom argentum? CALI. quin nomen quoque iam interiit
 'mutuom.'

Ps. heus tu, postquam herele isti a mensa surgunt sati' poti 70
 uiri,

qui suom repetunt, alienum reddunt nato nemini,
 postilla omnes cautiores sunt ne credant alteri.

CALI. nimi' miser sum, nummum nusquam reperire argenti
 queo;

300 ita miser et amore perco et inopia argentaria.

BA. eme die caeca herele oliuom, id uendito oculata die: 75
 iam herele uel ducentae fieri possunt praesentes minae.

CALI. perii! annorum lex me perdit quinauicenaria.
 metuont credere omnes. BA. eadem est mihi lex: metuo
 credere.

305 Ps. credere autem! eho an paenitet te quanto hic fuerit
 usui?

288 surruperis *A*: surripuisses *P* BA. audacissime *adverb.*
A ut vid. 290 [quam] tam *P* (*corr. B*²) 291 possim *C* (*A incert.*)
 292 post 296 *A*; *scilicet scriba, omissione vv. 292-5 animaduersa,*
supplere decreuit, mox ab incepto destitit 293-5 *om. A* 293
 pietatem te *Mueller*: pietate *cod. ? i. e. pietatem*) 294 homines
add. Bentley 295 metuom *cod.* quin *Ital.*: qui *cod.* *versum*
intercidisse, quo ad danistas adulescentem leno relegarit, coniecit Kiess-
ling; *si in audio desit, omissio in A propter homocotel. facta est* 296
 saturi (*pro sat uiri*) *p. P* (*om. uiri*) 298 postilla omnes] ab alienis
P nec reddant *P* 299 miser sum] miserum *A* que oc *P*
 (*corr. B*²) 301 eme] (*emi'to cod. Festi 178 uenito A* 302
 possunt fie(ri) *A* 303 annortum *P* perdet *A* 304 mihi
 est *A* 305 huic *A*

80 BA. non est iustus quisquam amator nisi qui perpetuat data;
det, det usque : quando nil sit, simul amare desinat.

CALI. nilne te miseret? BA. inanis cedis, dicta non sonant.
atque ego te uiuom saluomque uellem. Ps. ého an iam
mortuost?

BA. utut est, mihi quidem profecto cum istis dictis mortuost : 310
85 ilico uixit amator, ubi lenoni supplicat.

semper tu ad me cum argentata accedito querimonia ;
nam istuc quod nunc lamentare, non esse argentum tibi,
apud nouercam querere. Ps. eho an umquam tu huius
nupsisti patri?

BA. di meliora faxint ! Ps. face quod te rogamus, Ballio, 315
90 mea fide, si isti formidas credere. ego in hoc triduo
aut terra aut marí alicunde euoluam id argentum tibi.

BA. tibi ego credam? Ps. qur non? BA. quia pol quá
opera credam tibi
una opera alligem fugitiuam cánem agnínis lactibus.

CALI. sicine mihi aps te bene merenti male refertur gratia? 320

95 BA. quid nunc uis? CALI. ut opperiare hos sex dies ali-
quos modo
ne illam uendas neu me perdas hominem amantem. BA.
animo bono es.

uel sex menses opperibor. CALI. eugae, homo lepidissime !

BA. immo uein etiam te faciam ex laeto laetantem magis?

CALI. quid iam? BA. quia enim non uenalem íam habeo 325
Phoenicium.

100 CALI. non habes? BA. non hercle uero. CALI. Pseudole,
í accerse hostias,

306 iustus] usu (-ui) Ital. quicquam A 307 det det] detque P
308 te] temet P (i. e. te mei?) cedes P (i. e. -is?) 311 sup-
plicat] placet P 312 quom P (forma antiqua) 313 istunc A
clametare P 315 di melius faciant Ps. fac hoc quod P 316
uel istic 317 aliquonde A (forma antiqua) id] in A 318
quor A operas P 319 tactibus A 321 aliquos] saltem
P 323 fuge A 325 quid iam] quidam (quidum?) A iam]
am P 326 o pseudole P i] ei A: om. P (cf. 330) accersi
(arc-; P (? pro accerse i)

uictumas, lanios, ut ego huic sácrificem summo Ioui ;
nam hic mihi nunc est multo potior Iuppiter quam Iuppiter.
BA. nolo uictumas : agninis me extis placari uolo.

330 CALI. propera, quid stas? í accerse agnos. audin quid ait
Iuppiter?

Ps. iam hic ero ; uerum extra portam mi etiam currendumst 105
prius.

CALI. quid eo? Ps. lanios inde accersam duo cum tintinna-
bulis,

eadem duo greges uirgarum inde ulmearum adegero,
ut hodie ad litationem huic suppetat satias Ioui.

335 BA. í in malam crucem ! Ps. istuc ibit Iuppiter lenonius.

BA. ex tua re est ut ego emoriar. Ps. quidum? BA. ego 110
dicam tibi :

quia edepol, dum ego uiuos uiuam, numquam eris frugi
bonae.

ex tua re non est ut ego emoriar. Ps. quidum? BA. sic,
quia

si ego emórtuos sim, Athenis te sit nemo nequior.

340 CALI. dic mihi, opsecro hercle, uerum serio hoc quod te
rogo.

non habes uenalem amicam tu meam Phoenicium? 115

BA. non edepol habeo profecto, nam iam pridem uendidi.

CALI. quo modo? BA. sine ornamentis, cum intestinis
omnibus.

CALI. meam tu amicam uendidisti? BA. ualide, uiginti
minis.

345 CALI. uiginti minis? BA. utrum uis, uel quater quinis
minis,

327 laniosus tego *P* vel huic 328 potius *A* queam *P*
(vii. 1) 329 uictumis *A* 330 i] ei *A* : om. *P* (cf. 326)
335 vel In' (*i. e.* isne) m. (*ita P*) istic *P* 336 [non] est *P* (cf. v. 338)
338 ex tua re ut ego emoriar non est e re (*vix pro vere*) *A*, *vix*
conflat. ex illa versione quae supra est et altera ut ego emoriar non est
e re tua quidum? sic, quia 339 mortuus *A* nequor *P* (*corr. D*)
340 rogo [est] *P* ('*pro rogem*' *Scyffert*) (*rogem corr. D*) 343
quom i. *A* (*antiqua forma*)

- 120 militi Macedonio, et iam quindecim habeo minas.
 CALL. quid ego ex te audió? BA. amicam tuam esse factam
 argenteam.
 CALL. quid id ausu's facere? BA. lubuit, mea fuit. CALL.
 echo, Pseudole,
 i gladium adfer. PS. quid opus gladio? CALL. qui hunc
 occidam—átque me.
 PS. quin tu ted occidis potius? nam hunc fames iam 350
 occiderit.
- 125 CALL. quid ais, quantum terra tetigit hominum peiuris-
 sume?
 iurauistin te illam nulli uenditurum nisi mihi?
 BA. fateor. CALL. nemp' conceptis uerbis? BA. etiam
 consutis quoque.
 CALL. peiurauisti, sceleste. BA. at argentum intro condidi.
 ego scelestus nunc argentum promere po'ti's sum domo : 355
- 130 tu qui pius, istoc es genere gnatus, nummum non habes.
 CALL. Pseudole, adsiste altrim secus atque onera hunc male-
 dictis. PS. licet.
 numquam ad praetorem aeque cursim curram, ut emittar
 manu.
 CALL.ingere mala multa. PS. iam ego te differam dictis
 meis.
 inpudice. BA. itast. CALL. sceleste. BA. dicis uera. PS. 360
 uerbero.
- 135 BA. quippini? CALL. bustirape. BA. certo. PS. furcifer.
 BA. factum optume.

346 habeo (ab eo) *Brix* 348 cho Pseudole *continuat Ballioni*
A 349 ei *codd.* opust *Ritschl* hoc (pro hone?) *A fort.*
 qui (ego) hunc 351 tegit (pro tetegit?) *P: terram tetigit*
Geppert, Longworth (Class. Rev. 13, 272) 353 consulis *P (I. pro*
T) 355 possum *codd., sed promerē suspectum* 356 pius sistoc
 (om. es) *P (? pro pius es, istoc)* vel *piu's* 357 adsistera trinse-
 cus *P (corr. in D)* 358 atque c. e. lite mittar manus *P* 360
 dices *P (i. e. -is?)* 361 certe *P* factam *P (a pro u)*

- CALL. sociofraude. BA. sunt mea istaec. Ps. parricida.
 BA. perge tu.
- CALL. sacrilege. BA. fateor. Ps. peiure. BA. uetera uaticinamini.
- CALL. legerupa. BA. ualide. Ps. permittes adulescentum.
 BA. acerrume.
- 365 CALL. fur. BA. babae! Ps. fugitiue. BA. bombax!
 CALL. fraus populi. BA. planissime.
 Ps. fraudulente. CALL. inpure. Ps. leno. CALL. caenum. 140
 BA. cantores probos!
 CALL. uerberauisti patrem atque matrem. BA. atque occidi
 quoque
 potius quam cibum praehiberem : num peccaui quippiam?
 Ps. in pertussum ingerimus dicta dolium, operam ludimus.
- 370 BA. numquid aliud etiam uoltis dicere? CALL. ecquid te
 pudet?
 BA. ten amatorem esse inuentum inanem quasi cassam 145
 nucem?
 uerum quamquam multa malaque [in me] dicta dixistis mihi,
 nisi mihi hodie attulerit miles quinque quas debet minas,
 sicut haec est praestituta summa ei argento dies,
 375 si id non adfert, posse opinor facere me officium meum.
 CALL. quid id est? BA. si tu argentum attuleris, cum illo 150
 perdidero fidem :
 hoc meum est officium. ego, operae si sit, plus tecum
 loquar ;

362 sociu fraude *A* mea ec ista *P* (ec e marg. aut superscr.)
 364 permittes *A* : permittes *P* 366 leno *Calidoro* continuat *P*
 370 nunc quid alium *P* ec quite p. *P* (*pro* ecquit te) 371 te
P inuentum esse *P* 372 uerum q. m. mala quae in me dicta
 dixistis tamen *A* : sed q. m. mala quae in me dicta dixistis mihi
P : duas versiones conflatas, uerum q. m. malaque dicta dixistis mihi
 et sed q. m. malaque in me dicta dixistis, tamen, credit *Seuffert* (*Berl.*
Phil. Woch. 16, 284) 373 hodie om. *P* mites *P* (*T pro L*)
 374 summa ei] summae *P* 375 id non adfert] is non aderit *P*
 vel opino me om. *P* 376 quom *P* (*antiqua forma*) perdi-
 derim *P* 377 hoc officium meum est mihi opera si sit *A*

sed sine argénto frustra es qui me tui misereri postulas.

haec meast sententia, ut tu hinc porro quid agas consulas.

CALI. iamne abis? BA. negoti nunc sum plenus.—Ps. 380
paullo post magis.

155 illic homo meus est, nisi omnes di me atque homines dese-
runt.

exossabo ego illúm simulter itidem ut murenám coquos.

nunc, Calidore, te mihi operam dare uolo. CALI. ecquid
imperas?

Ps. hoc ego oppidum admoenire ut hodie capiatur uolo;

ad eam rem usust hominem astutum, doctum, cautum et 385
callidum,

160 qui imperata ecfecta reddat, non qui uigilans dormiat.

CALI. cedo mihi, quid es facturus? Ps. temperi ego faxo
scies.

nolo bis iterari, sat sic longae fiunt fabulae.

CALI. optimum atque aequissimum oras. Ps. propera,
adduc hominem cito.

CALI. pauci ex multis sunt amici, hómíni certi qui sient. 390

165 Ps. ego scio istuc. ergo utrumque tibi nunc dilectum para
ex multis, [atque exquire] ex illis paucis unum qui certust cedo.

CALI. iam hic faxo aderit.—Ps. potin ut abeas? tibi moram
dictis creas.

iv

PSEVDOLVS

Postquam illic hinc ábiit, tu astas solus, Pseudole.

quid nunc acturu's, postquam erili filio 395

378 es qui] est quod *P* miserere *Spengel* 379 sententia
meast *A* consulas] postulas *A* (*ex v.* 378) 382 simulter
testatur Nonius 170: similiter *codd.* sim. ego illum *P* quoquos
(-qus) *codd.* 383 sed nunc calidore operam mihi te uolo dare *P*
quid *P*¹, ecquid *P*² *ut vid.* 385 cauto et callido *A*: scitum et
callidum *P* 387 est *P* 389 adhuc *P* cito] celeriter
A 390 multi *A* qui certi *P*: certe qui *A* *vix recte* 391
istunce ego utrumque *A*: istuc Ps. ergo utrimque *P* delectum
A 392 *ut supra A ut vid.*: Ex multis exquire illis unum qui
certus siet *P*: 'conflatae sunt duae versiones' *Seyffert* (*Berl. Phil. Woch.*
16, 284) 393 aducrit *A* dicis *A* 394 *vel* ábit pseudols *P*

largitu's dictis clapsilis? ubi sunt ea?
 quoi neque paratast gutta certi consili
 neque adeo argenti neque—nunc quid faciam scio. 5
 neque exordiri primum unde occipias habes
 400 neque ad détexundam telam certos terminos.
 sed quasi poeta, tabulas quom cepit sibi,
 quaerit quod nusquam gentiumst, reperit tamen,
 facit illud ueri simile quod mendacium est, 10
 nunc ego poeta fiam : uiginti minas,
 405 quae nunc nusquam sunt gentium, inueniam tamen.
 atque ego me iam pridem huic daturum dixeram
 et uolui inicere tragulam in nostrum senem ;
 uerum is nescioquo pacto praesensit prius. 15
 sed comprimunda uox mihi atque oratiost :
 410 erum eccum uideo | huc Simonem una simul
 cum suo uicino Calliphone incedere.
 ex hoc sepulcro uetere uiginti minas
 ecfodiam ego hodie quas dem erili filio. 20
 nunc huc concedam unde horum sermonem legam.

SIMO PSEVDOLVS CALLIPHO V

415 SIMO. Si de damnoseis aut si dé amatoribus
 dictator fiat nunc Athenis Atticis,
 nemo anteueniat filio, credo, meo :
 ita nunc per urbem solus sermoni omnibust,
 cum uelle amicam liberare et quaerere 5
 420 argentum ad eam rem. hoc alii mihi renuntiant ;

396 largius A 397 qui P (pro quoi) neque parata
 gutta P: nec paratust (i. e. -umst) quicquam A 398 del. Ussing ;
 .cf. Seyffert (Berl. Phil. Woch. 16, 284) 402 nusquam si (i. e. st)
 gentium P (cf. ad Merc. 330) recerit A 404 minae P, fort.
 recte 405 nusquam nunc P 406-8 eicit Ladewig 406
 huic iam pridem me P 407 at P incipere P tragolam A
 408 praesentis A 409 comprimendast . . . oratio P (cf. ad Merc.
 330) 410 uideo (ipsum) Bach: fort. uideo (ego) 411 quom
 P (antiqua forma) 414 unde] ut P 415 aut si] aut P 417
 antecedat P 418 sermone (viv recte) est omnibus P (cf. ad Merc.
 330) 420 ali A

atque id iam pridem sensi et subolebat mihi,
sed dissimulabam. Ps. iam ille felat filius.

✓
0

occisa est haec res, haeret hoc negotium.

10 quo in com meatum uolui—argentarium
proficisci, ibi nunc oppido opsaeptast uia. 425

praesensit: nihil est praedae praedatoribus.

CALL. homines qui gestant quique auscultant crimina,
si meo arbitrato liceat, omnes pendeant,

15 gestores linguis, auditores auribus.
nam istaec quae tibi renuntiantur, filium 430

te uelle amantem argento circumducere,

fors fuat an istaec dicta sint mendacia:

sed si sint ea uera, ut nunc mos est, maxume,

20 quid mirum fecit? quid nouom, adulescens homo
si amat, si amicam liberat? Ps. lepidum senem! 435

SIMO. uetu' nolo faciat. CALL. at enim nequiquam
neuis;

uel tu ne faceres tale in adulescentia.

probum patrem esse oportet qui gnatum suom

25 esse probiorem quam ipse fuerit postulet.
nam tu quod damni et quod fecisti flagiti 440

populo uiritim potuit dispertirier.

idne tu mirare, si patrissat filius?

Ps. δ Ζεῦ, (Ζεῦ) quam pauci estis homines commodi! em,

30 illic est pater patrem esse ut aequomst filio.

421 id] hoc A subolet P 422 om. P (propter homocotel.
ut vid.) illi (vix ille) cod. felat cod.: foetet Loewe 424
quo in] quin P uolueram Ritschl 425 uia] ula P 430
istae P 432 forsitan ea tibi d. P 433 sed si ea uera sunt
P maxume [tibi renuntiant] A; aut confusae sunt in codd. duae
versiones (sed si ea uera sunt (sint?) quae ut?) tibi renuntiant et sed
si sint ea uera, ut nunc mos est, maxume) aut varia lectio tibi renun-
tiant (pro mos est, maxume) in margine exemplaris steterat unde A
descriptus est 434 quod noum A 436 at enim nequiquam]
nequi at enim quam A (an uera antiqua locutio?) 442 vel idn'
mirari P 443 Ζεῦ addidi commodem A 444 pater om.
P (iii. 1)

- 445 SIMO. quis hic loquitur? meus hic est quidem seruos
Pseudolus.
hic mihi corrumpit filium, scelerum caput;
hic dux, hic illist paedagogus, hunc ego
cupio excruciaci. CALL. iam istaec insipientiast,
iram in propromptu gerere. quanto satius est 35
450 adire blandis uerbis atque exquirere
sintne illa necne sint quae tibi renuntiant!
bonus animus in mala re dimidiumst mali.
SIMO. tibi auscultabo. Ps. itur ad te, Pseudole.
orationem tibi para aduorsum senem. 40
455 erum saluto primum, ut aequomst; postea
si quid superfit uicinos impertio.
SIMO. salue. quid agitur? Ps. statur hic ad hunc
modum.
SIMO. statum uide hominis, Callipho, quam basilicum!
CALL. bene confidenterque astitisse intellego. 45
460 Ps. decet innocentem qui sit atque innoxium
seruom superbum esse apud erum potissimum.
CALL. sunt quae te uolumus percontari, quae quasi
per nebulam nosmet scimus atque audiuiimus.
SIMO. conficiet iam te hic uerbis ut tu censeas 50
465 non Pseudolum, sed Soeratem tecum loqui.
Ps. itast, iam pridem tu me spernis, sentio.
paruom esse apud te mihi fidem ipse intellego.
cupi' me esse nequam: tamen ero frugi bonae.
SIMO. fac sis uociuas, Pseudole, aedis aurium, 55
470 mea ut migrare dicta possint quo uolo.

445 quis] siquis *P* (iv. 5, p. 62) est hicquidem *Fleckeisen*
446 scelerum caput hic corrupit m(ili)i filium *A* 447 illest *P*
449 (p)ro(pr)om(pt)u *A*: promptu (proptu *B*) *P* 451 sint illa
negnes iniquae *P*: sintne illa uera necne (*i. e.* necn'?) quae *A* 453
ad te] adie *P* 458 quiam *P* 460 innoxius *P* et ut *uid.* *A*:
corr. Bothe ex Capt. v. 665 467 paruam *P*: parum *A* (*cf. ad Capt.*
893) 470 quae *A*

- Ps. age loquere quiduis, tam etsi tibi suscenseo.
 SIMO. mihin dómíno seruos tu suscenses? Ps. tam tibi
 mirum id uidetur? SIMO. hercle qui, ut tu praedicas,
 60 cauendumst mihi aps te irato; atque alio tu modo
 me uerberare atque ego te soleo cogitas. 475
 quid censes? CALL. edepol merito esse iratum arbitror,
 quom apud te paruomst ei fides. SIMO. iam sic sino; iratus sit: ego ne quid noceat cauero.
 65 sed quid ais? quid hoc quod te rogo? Ps. sí quid uis
 roga.
 quod scibo Delphis tibi responsum dicitó. 480
 SIMO. aduerte ergo animum et fac síß promissi memor.
 quid ais? ecquam scis filium tibicinam
 meum amare? Ps. *ναὶ γάρ*. SIMO. liberare quam uelit?
 70 Ps. *καὶ τοῦτο ναὶ γάρ*. SIMO. ecquas uiginti minas
 per sycophantiam atque per doctos dolos 485
 paritas ut a me aúferas? Ps. aps ted ego auferam?
 SIMO. ita, quas meo gnáto des, qui amicam liberet?
 fatere, dic *καὶ τοῦτο ναί*. Ps. *καὶ τοῦτο ναί*.
 75 CALL. fatetur. SIMO. dixin, Callipho, dudum tibi?
 CALL. memini. SIMO. qur haec, tu ubi rescuisti ilico, 490
 celata me sunt? qur non rescuui? Ps. eloquar.
 quia nolebam ex me morem progigni malum,
 erum ut (suo) seruos criminaret apud erum.
 80 SIMO. iuberes hunc praecipitem in pistrinum trahi.

472 mihi *A* tam] iam *P* 473 id *om. A* 477-551 *deest*
A 477 parum ste fides *cod.* (*cf. ad* 467) sine *Brix* 479 si
del. Fleckeisen rhythmo consulens. fort. recte: viv síquid 481 auorte
 e. a. et faxis promissis memor *cod.* 483 *ναὶ γάρ Bentley: nae gar*
 [mea est] *cod.* 484 cetuton kaito itone gras (gars *P^{CD}*) *cod.:*
corr. Bentley (*iv. 3, p. 61*) 485 (*cf. 527*) *del. Ritschl* 486 a
om. P^{CD} auf. a me *Camerarius rhythmo consulens* te *cod.* 487
 meo gnato *Ital.:* ame cognato *cod.* 488 fateri di chaytoyna Ps.
 chaitoyionai *cod.:* *corr. Bothe, qui tamen omnia graeca Pseudolo tribuit*
 190-1 quor *cod.* 192 progigni (que gigni *B*) *cod.:* *corr. Scaliger*
 493 Erilem *Goetz* suos *add. Mueller* criminarit *P* 494
 iuberen *Bothe*

- 495 CALL. numquid, Simo, peccatum est? SIMO. immo
maxume.
Ps. desiste, recte ego meam rem sapio, Callipho ;
peccata mea sunt. animum aduerte nunciam
quapropter te † expertem amoris nati habuerim : †
pistrinum in mundo scibam, si id faxem, mihi. 85
- 500 SIMO. non a me scibas pistrinum in mundo tibi,
quom ea mussitabas? Ps. scibam. SIMO. quin dic-
tumst mihi?
Ps. quia illúd malum aderat, istuc aberat longius ;
illud erat praesens, huic erant dieculae.
SIMO. quid nunc agetis? nam hinc quidem a me non potest 90
argentum auferri, qui praesertim senserim.
505 ne quisquam credat nummum iam edicam omnibus.
Ps. numquam edepol quoquam supplicabo, dum quidem
tu (uiuos) uiues. tu mi hercle argentum dabis,
aps te equidem sumam. SIMO. tú a me sumes? Ps. 95
strenue.
- 510 SIMO. excludito mi hercle oculum, si dedero. Ps. dabis.
iam dico ut a me caueas. CALL. certe edepol scio,
si apstuleris, mirum et magnum facinus feceris.
Ps. faciam. SIMO. si non apstuleris? Ps. uirgis caedito.
sed quid si apstulero? SIMO. do Iouem testem tibi 100
515 te aetatem inpune habiturum. Ps. facito ut memineris.
SIMO. egon ut cauere nequeam, quoi praedicitur?
Ps. praedico ut caueas. dico, inquam, ut caueas. caue.

495 peccatum est Simo *cod.* : *trai. Bothe* 497 peccatan ea
sunt? *Bothe* 498 nati amoris te expertem *Bothe* : nati expertem
amoris te (?) *Leo* : *fort. nati delend. ut glossa* 499 in mundo
testatur Charisius 201 (*cf. v. 500*) : inmundum *cod.* si dixem *Ritschl*
quia sciebam in (mi *Goetz*) pistrinum in mundo fore *cod. Charisii*
(*neglegens citatio, ut vid.*) 501 quin *Ritschl* : cur non *cod.* (v. 1)
502 quia illud *Acidalius* : qui aliud *cod.* : *vix* quia alit 503 erant
Pylades : erat *cod.* 508 uiuos *add. Ritschl* *vix* hercule 510
excludito *Ritschl* 511 CALL.] SIMO. *Ital.* : *Pseudolo* *continuat c. e. s.*
Scyffert 516 *post* 517 *collocat Bugse* 516 praedicitur *Ital.* :
praedicitur *cod.*

em istis mihi tu hodie manibus argentum dabis.

- 105 CALL. edepol mortalem graphicum, si seruat fidem!
 Ps. seruitum tibi me abducito, ni fecero. 520
 SIMO. bene atque amice dicis. nam nunc non meu's.
 Ps. uin etiã dicam quod uos magi' miremini?
 CALL. studeo hercle audire, nam ted ausculto lubens.
 110 [SIMO. agedum, nam sati' lubenter te ausculto loqui.] 523^a
 Ps. priu' quam istam pugnam pugnabo, ego etiam prius
 dabo aliam pugnam claram et commemorabilem. 525
 SIMO. quam pugnam? Ps. em ab hoc lenone uicino tuo
 per sycophantiam atque per doctos dolos
 115 tibicinam illam tuo' quam gnatus deperit,
 ea circumducam lepide lenonem. SIMO. quid est?
 Ps. eeffectum hoc hodie reddam utrumque ad uesperum. 530
 SIMO. siquidem istaec opera, ut praedicas, perfeceris,
 uirtute regi | Ágathocli antecesseris.
 120 sed si non faxis, numquid caussaest ilico
 quin te in pistrinum condam? Ps. non unum diem,
 uerum hercle in omnis quantumst: sed si eefecero, 535
 dabim mi argentum quod dem lenoni ilico
 tua uoluntate? CALL. ius bonum orat Pseudolus;
 125 'dabo' inque. SIMO. at enim scin quid mihi in men-
 tem uenit?
 quid si hisce inter se consenserunt, Callipho,
 aut de compecto faciunt consutis dolis, 540
 qui me †argento circumuortant?† Ps. quis me au-
 dacior

518 tu *Pius*: ut *cod.* 521 CALL. *Bothe* non meu's *Ritschl* (vel non meu's? *interrogative*): nam meust *cod.* 522 vel mage 523 studie *cod.* auscultu *cod.* 523^a a *Plauto* abiudicat *Abraham* 'Stud. *Plant.*' p. 182 526 em^e 'emabe *B.* eme ab *P^{CD}*) *cod.* ut *vid.* 529 lepidele nomem *cod.* lenonem, et quidem Effectum *Acidalius* 532 uirtute (tu) *Ritschl* rei *cod.*: regi (ipsi) *Mueller* (*Rhein. Mus.* 54, 529) viv *Agathocoli* (-culi) 533 causa est *cod.* 534 n. u. [quidem] diem [modo] *cod.*: *corr.* *Ritschl* (in diem), *Bothe* (iv. 1, p. 61) 541 arg.] aere *Seuffert* interuortant *Fleckeisen* auditor *B* pro -ator)

- sit, si istuc facinus audeam? immo sic, Simo :
 si sumu' compecti seu consilium umquam iniimus 130
 aut si de istac re umquam inter nos conuenimus,
 544^a quasi in libro quom scribuntur calamo litterae,
 545 stilis me totum usque ulmeis conscribito.
 SIMO. indice ludos nunciam, quando lubet.
 Ps. da in hunc diem operam, Callipho, quaeso mihi 135
 ne quo te ad aliud occupes negotium.
 CALL. quin rus ut irem iam heri constitueram.
 550 Ps. at nunc disturba quas statuisti machinas.
 CALL. nunc non abire certum est istac gratia ;
 lubidost ludos tuos spectare, Pseudole. 140
 et si hunc uidebo non dare argentum tibi
 quod dixit, potius quam id non fiat ego dabo.
 555 SIMO. non demutabo. Ps. namque edepol, si non dabis,
 clamore magno et multum flagitabere.
 agite amolimini hinc uos intro nunciam 145
 ac meis uicissim date locum fallaciis.
 CALL. fiat, geratur mos tibi. Ps. sed te uolo
 560 domiusque adesse. CALL. quintibi hanc operam dico.—
 SIMO. at ego ad forum ibo. iam hic ero.—Ps. actu-
 tum redi.
 suspicio est mi nunc uos suspicariet, 150
 me idcirco haec tanta facinora promittere,
 qui uos oblectem, hanc fabulam dum transigam,
 565 neque sim facturum quod facturum dixeram.

542 audeam *Pylades*: audeam cum glossa facere uel dicere *P*
 (audeam facere *B*, audeam dicere *PCD*) 543 compecti *cod.* in.
 [de istac re] *cod.* (*marginalis emendatio ad v. 544*) 544 de ea re
cod. (*sed cf. ad v. 543*) conueniamus *cod.* 544^b *secl. Ussing*
cum in libro Guetus (sed cf. Lindsay praef. in Capt. p. 39) *vix*
libro vix l. conser. 549 mecum statueram *Lorenz, cui consti-*
tueram displicet 552 accedit *A* [in] ludos *A* (iv. 3) 554
 dixi *P* 556 multo *P*¹, multum *P*² ut *vid.* 559 giratur *A*
 mos] nos *P* (*corr. D*) 560 quid *A* 561 ero] adero *P* 563
 <his> prom. *Ritschl, nam facinorā suspectum: fort. (ero) prom.*
 564 qui *Ital.*: quo *A* (*cf. Kienitz 'de qui local,' p. 551*): quin *P*

non demutabo. atque etiam certum, quod sciam,
 155 quo id sim facturus pacto nihil etiam scio,
 nisi quia futurumst. nam qui in scaenam prouenit,
 nouo módo nouom aliquid inuentum adferre addecet ;
 si id facere nequeat, det locum illi qui queat. 570
 concedere aliquantisper hinc mi intro lubet,
 160 dum concenturio in corde sycophantias.
 * * exhibo, non ero uobis morae ;
 tibicen uos interibi hic delectauerit.— 573^a

ACTVS II

II. i

PSEVDOLVS

Pro Iuppiter, ut mihi quidquid ago lepide omnia prospere-
 que eueniunt :
 neque quod dubitem neque quod timeam meo in pectore 575
 conditumst consilium.
 nam ea stultitiast, facinus magnum timido cordi credere ; 576-7
 nam omnes res perinde sunt
 ut agas, ut eas magni facias : nam ego ín meo pectore prius
 5 ita paraui copias,
 duplicis, triplicis dolos, perfidias, ut, ubiquomque hostibu' 580
 congregiar
 (maiorum meum fretus uirtute dicam, mea industria et 581-2
 malitia fraudulenta),
 facile ut uincam, facile ut spoliem meos perduellis meis
 perfidiis.

567 id om. P   570 id om. A   det] et P   571 inro P
 572 dum] cum ut vid. Nonius 11 (A n. l.)   573 om. P (propter
 homocoarch. ?)   -- xībō A : (sed mox) exhibo Lco   573^a interea (ra
 cum
 B. P   578 meo ego in A   580 ub. cum P pro ubiquomque ?
 v. 3)   581, 582 malorum meorum P   mea] me P   fraudu-
 lentia codd. : corr. Bothe   583 facilem ut sp. A

nunc inimicum ego hunc communem meum atque uo-
strorum omnium

- 585 Ballionem exballistabo lepide : date operam modo ; 10
585ª hoc ego oppidum admoenire ut hodie capiatur uolo.
atque hoc meas legiones adducam ; si hoc expugno
facilem hanc rem meis cúibu' faciam,
post ad oppidum hoc uetus continuo meum exercitum pro-
tinus obducam :
ind' mé et simul participes omnis meos praeda onerabo
atque opplebo,
metum et fugam perduellibus meis me ut sciant natum. 15
590 eo sum genere gnatus : magna me facinora decet efcicere
quae post mihi clara et diu clueant.
sed hunc quem uideo quis hic est qui oculis meis obuiam
ignobilis obicitur ?
lubet scire quid hic uenit cum macchaera et huic quam rem
agat hinc dabo ínsidias.

HARPAX PSEVDOLVS

ii

- 594-5 HA. Hi loci sunt atque hae regiones quae mi ab ero sunt
demonstratae,
ut ego oculis rationem capio quam mi ita dixit eru' meu'
miles,
septumas esse aedis a portá ubi ille habitet leno quoui iussit
symbolum me ferre et hoc argentum. nimis uelim
certum qui id mihi faciat Ballio leno ubi hic habitat. 5
600 Ps. st !
600ª tace, tace. meus hic est homo, ni omnes di atque
homines deserunt.

584 uostrum *codd.* 585^a (*cf.* 384) *secl. Ritschl* hoc die *P* 586
vel adque a. ut hoc *P* si e. (*om.* hoc) *A* f. [ego] hanc *P* 587
fort. postid ad (*anap. octonar.*) mecum *P*: proti (*om.* nus obducam)
A 589 me [esse] ut *P* 592 vel sic *distingue* uideo? ignorabilis
P (v. I, p. 78) 593 uenit *scripsi*: ueniat *A* (i. 9): uelit *P*
de macchaera *cf. Harv. Stud.* 9, 126 596-600 *pauca serua* *A* 596
quom *Goetz* 597 habitat *P* cuius sit *P* 599 certum *fort. om. A*
quid m. *codd.* (*corr. C*) 600-600^a (*cf.* 381) *secl. Reis* st] si *P*

nouo consilio nunc mi opus est,

noua res haec subito mi obiectast :

601^a

10 hoc praeuortar principio ; illaec omnia missa habeo quae
ante agere occipi.

iam pol ego hunc stratoticum nuntium aduenientem probe
percutiam.

HA. ostium pultabo atque intus euocabo aliquem foras.

Ps. quisquis es, compendium ego te facere pultandi uolo ; 605
nam ego precator et patronus foribus processi foras.

15 HA. tune es Ballio ? Ps. immo uero ego eius sum Subballio.

HA. quid istuc uerbist ? Ps. condus, promus sum, procu-
rator peni.

HA. quasi te dicas atriensem. Ps. immo atriensi ego impero.

HA. quid tu, seruosne es an liber ? Ps. nunc quidem etiam 610
seruio.

HA. ita uidere, et non uidere dignus qui liber sies.

20 Ps. non soles respicere te, quom dicis iniuste alteri ?

HA. hunc hominem malum esse oportet. Ps. di me ser-
uant atque amant,
nam haec mihi incus est : procudam égo hodie hinc multos
dolos.

HA. quid illic solus secum loquitur ? Ps. quid ais tu, adu- 615
lescens ? HA. quid est ?

Ps. esne tu an non es ab illo militi Macedonio,

25 seruos eius qui hinc a nobis est mercatus mulierem,

qui argenti meo ero lenoni quindecim dederat minas,

quinque debet ? HA. sum. sed ubi tu me nouisti gentium

aut uidisti aut conlocutu's ? nam equidem Athenas antidhac 620
numquam adueni neque te uidi ante hunc diem umquam

oculis meis.

601 *vel mihi (troch. dim.)*
ego *om. A* putandi *P*
(iv. 2) 610 quid] quin *A*

601^a subito mihi haec *P* 605
607 *e (vel ē. i. e. est, es) oballio P*
vel seruo'n 612 dicas *P (i. 9)*

614 dolos *an bolos incert. A*
(militite *B, milite P^{CD}*)
equidem] idem *A*

615 secum solus *P* 616 militi *P*
618 meø erj *A* : ero meo *P* 620
athenis *P* 621 adueni] ueni *A*

Ps. quia uidere inde esse; nam olim quom abiit, argento 30
haec dies
praestitutast, quoad referret nobis, neque dum rettulit.

624-5 HA. immo adest. Ps. tun attulisti? HA. égomet. Ps.
quid dubitas dare?

HA. tibi ego dem? Ps. mihi hercle uero, qui res rationes-
que eri
†Ballionis curo, argentum accepto, expenso et quoi debet
datot.

HA. si quidem hercle etiam supremi promptas thensauros 35
Iouis,

tibi libellam argenti numquam credam. Ps. dum tu sternuas,
630 res erit soluta. HA. uinctam potius sic seruauero.

Ps. uae tibi! tu inuentu's uero meam qui furcilles fidem.
quasi mi non sescenta tanta soli soleant credier.

HA. potest ut alii ita arbitrentur et ego ut ne credam tibi. 40

Ps. quasi tu dicas me te uelle argento circumducere.

635 HA. immo uero quasi tu dicas quasique ego autem id su-
spicer.

sed quid est tibi nomen? Ps. seruos est huic lenoni Surus,
eum esse me dicam. Surus sum. HA. Surus? Ps. id est
nomen mihi.

HA. uerba multa facimus. eru' si tuo' domi est, quin pro- 45
uocas,

ut id agam quod missus huc sum? Ps. quidquid est nomen
tibi,

640 si intus esset, euocarem. uerum si dare uis mihi,

622 hic *P* 624, 625 attulisti] *A* (*i. e.* tun? attulistin?) 626
ego] hercle *A* (v. 4) 627 *fort. conflata ex duplici lectione* (1)
accepto et quoi debet dato, (2) accepto, expenso et dato *vix* Balli
(*cf.* Tranius *Most.* 560) expenso *del. Bothe* 628 promptas
Acidalius et fort. A 629 dum tu st. *Harpagi tribunt codd.*
strenuas *P* 630 uinciam *P* 631 uale] *ibi A* uero meam]
solus uerum] *eam A pro solus, corr. uer.* forcilles *P* 633
alii] *aii P* ut *om. A* 635 id *om. A* 637 mihi] *meum A*
639 quo] *P* hic] *P* q. e. n. tibi *Harpagi dat Acidalius, fort. recte*

- magis erit solutum quasi ipsi dederis. HA. at enim scin,
quid est?
reddere hoc, non perdere eru' me misit. nam certo scio
50 hoc, febrim tibi esse, quia non licet hoc inicere ungulas.
ego nisi ipsi Ballioni nummum credam nemini.
Ps. at illic nunc negotiosust: res agitur apud iudicem. 645
HA. di bene uortant! at ego quando eum esse censebo domi,
rediero. tu epistulam hanc a me accipe atque illi dato.
55 nam istic sumbolust inter erum meum et tuom de muliere.
Ps. scio equidem: ut qui argentum adferret atque expressam
imaginem
suam huc ad nos, cum eo aiébat uelle mitti mulierem. 650
nam hic quoque exemplum reliquit eiuis. HA. omnem rem
tenes.
Ps. quid ego ni teneam? HA. dato istunc sumbolum ergo
illi. Ps. licet.
60 sed quid est tibi nomen? HA. Harpax. Ps. apage te,
Harpax, hau places;
huc quidem hercle haud ibis intro, ni quid ἀραξ feceris.
HA. hostis uiuos rapere soleo ex acie: eo hoc nomen mihi est. 655
Ps. pol te multo magis opinor uasa athena ex aedibus.
HA. non ita est. sed scin quid te oro, Sure? Ps. sciam
si dixeris.
65 HA. ego deuortor extra portam huc in tabernam tertiam
apud anum illam doliarem, claudam, crassam, Chrysidem.
Ps. quid nunc uis? HA. inde ut me arcessas, eru' tuos ubi 660
uenerit.
Ps. tuo arbitrato, maxume. HA. nam ut lassus ueni de uia,
me uolo curare. Ps. sane sapis et consilium placet.

641 quasi] quam si A: quam P 642 me om. P iussit A
(vel missit) nam] non P 643 huc i. A 649 ut del. Ritschl
650 huc suam Bothe quom P (antiqua forma) vel aibat 652
ergo istum simbolum ergo P (iv. 3) 654 audibis A 655 façade A
eo om. P mihi nomen A 656 multo P vel opino
exscaedibus P 657 ista A orem P (i. 9) 659 diobolia
reclaudam P v. 8) 662 nolo P

sed uide sis ne in quaestione sis quando arcessam mihi. 70

HA. quin ubi prandero, dabo operam somno. Ps. sane
censeo.

665 HA. numquid uis? Ps. dormitum ut abeas. HA. abeo.—
Ps. atque audin, Harpage?
iube sis te operiri: beatus eri, si consudaueris.

PSEVDOLVS

iii

Di immortales, conseruauit me illic homo aduentu suo.
suo uiatico redduxit me usque ex errore in uiam.

namque ipsa Opportunitas non potuit mi opportunius
670 aduenire quam haec allatast mi opportune epistula.
nam haec allata cornu copiaest, ubi inest quidquid uolo: 5
hic doli, hic fallaciae omnes, hic sunt sycophantiae,
hic argentum, hic amica amanti erili filio.

atque ego nunc me ut gloriosum faciam et copi pectore: ✓
675 quo modo quidque agerem, ut lenoni surruperem mulier-
culam,
iam instituta, ornata cuncta in ordine, animo ut uolueram, 10
certa, deformata habebam; sed profecto hoc sic erit:
centum doctum hominum consilia sola haec deuincit dea,
Fortuna. atque hoc uerum est: proinde ut quisque Fortuna
uititur,

680 ita praecllet atque exinde sapere eum omnes dicimus.
bene ubi quod scimus accidisse, hominem catum 15
eum esse declaramus, stultum autem illum quoi uortit male.
stulti hau scimus frustra ut simus, quom quod cupienter dari

669 nam i. mi (mihi) op. n. p. op. P 670 allatast] cauata est P
671 copias *codd.* 672 doliri P (corr. B²) [sunt] hic sunt P
(iv. 3) 673 argentumst (est) *Camerarius* 674 me g. f. ut
c. P ii. 4) 675 quique P lenonis A 676 institutam
(om. ornata) A iii. 11) 678 certum A 680 praecllet *vel*
-it A ducimus A 681 quo(d di)scimus A: quid discimus P:
quoi sc. *Acidalius fort. recte* *vix* discimus 682 declarat^r A
quo P 683 scimus *codd.* quid *Lipsius (usitata forma)*

petimus nobis, quasi quid in rem sit possimus noscere.
 certa mittimus dum incerta petimus; atque hoc euenit 685
 20 in labore atque in dolore, ut mors obrepat interim.
 sed iam satis est philosophatum. nimi' diu et longum loquor.
 di immortales! aurichalco contra non carum fuit
 meum mendacium. hic modo quod subito commentus fui,
 quia lenonis me esse dixi. nunc ego hac epistula 690
 25 tris deludam, erum et lenonem et qui hanc dedit mi epi-
 stulam.
 eugae! par pari aliud autem quod cupiebam contigit:
 uenit eccum Calidorus, ducit nescioquem secum simul.

iv CALIDORVS CHARINVS PSEVDOLVS

CALI. Dulcia atque amara apud te sum elocutus omnia:
 scis amorem, scis laborem, scis egestatem meam. 695
 CH. commemini omnia: id tu modo, me quid uis facere, fac
 sciam.
 CALI. quom haec tibi alia sum elocutus, tuis scires si scis† 696^a
 de symbolo.
 5 CH. omnia, inquam. tu modo quid me facere uis fac ut 696^b
 sciam.
 CALI. Pseudolus mi ita imperauit, ut aliquem hominem
 strenuom,
 beneuolentem adducerem ad se. CH. seruas imperium
 probe;
 nam et amicum et beneuolentem ducis. sed istic Pseudolus
 nouo' mihist. CALI. nimium est mortalis graphicus, εἰρηής 700
 mihist.

685 hoc uenit *P* (*i. e.* hoc pro hoc; i. 7) 686 repat ut vid. *A*
 691 ludam *A*, fort. recte (*cf. ad Amph. arg. i. 7*) 696^a om. *A*
 (*propter homocotel.*³); *see* *Ritschl* uix rem scis *Leo*: fort. scire scis?
 (*interrogative*) 699 istinc *P* 700 nouus si mihi est *P* (*pro*
nouust mihi est; *cf. ad 717*) graphicus] scitus *A* εἰρηής
Palmer Hermath. 9, 71), nam iambus -ετης ante iambum mihist dis-
 plicet

is mihi haec sese efecturum dixit quae dixi tibi. 10

Ps. magnifice hominem compellabo. CALI. quonia uox
resonat? Ps. io!

io te, te, turanne, te, te égo, qui imperitas Pseudolo,
quaero quoi ter trina triplicia, tribu' modis tria gaudia,

705 artibus tribu' tris demeritas dem laetitas, de tribus

705^a fraude partas per malitiam, per dolum et fallacias; 15
in libello hoc opsignato ad te attuli pauxillulo.

CALI. illic homost. CH. ut paratragoedat carnufex! Ps.
confer gradum

contra pariter, porge audacter ad salutem bracchium.

CALI. dic utrum Spemne an Salutem te salutem, Pseudole?

710 Ps. immo utrumque. CH. Vtrumque, salue. sed quid ac- 20
tumst? Ps. quid times?

CALI. attuli hunc. Ps. quid, attulisti? CALI. 'adduxi' uolui
dicere.

Ps. quis istic est? CALI. Charinus. Ps. eugae! iam *χάριν*
τοῦτῳ ποιῶ.

CH. quin tu si quid opust, mi audacter imperas? Ps. tam
gratia.

bene sit tibi, Charine. nolo tibi molestos esse nos.

715 CH. uos molestos? nihil molestumst mihi quidem. Ps. 25
tum igitur mane.

CALI. quid istuc est? Ps. epistulam modo hanc íntercepi
et sumbolum.

701 sese] esse *P* (*pro' sesse, antiqua forma?*) 702 sonat *P*,
contra metrum 703 iote tete tiranne te rogo *P*: te te turanne
(*corr. tyr-*) t'e e'go *A*: *corr. Leo* pseudole (*corr. ex sp-*) *A*: pseu-
doli *P*: *corr. Ital.* 704 per *A* tria] me tria *P* (*vix pro em tria*)
705 tris] ter *P* 705^a [et] per d. *P* fallaciam *P* 706 ad te]
abs te hoc *A*: hoc *Ussing* 708 proge audacter *A*: por claudaciter
P (*CL pro GE*) bacchium *A* 709 an Sal.] ans matrem *P*
711 hinc *P* 712 euge iam charytoi io *πολω P*: eug — tuτοροιο
A: *corr. Scaliger* 713 si quid] quicquid *P* gratiam *Put vid.:*
gratiast *Pareus* 714 tibi *prius om. P* 715 u. m. mihi molest-
tum est quidem *P* (*ii. 4*): u. m. mihi? m. mi id quidem *Leo et (sine*
mi) Pius tum tu *B* 716 modo *om. A* hanc modo *Guictus*
19*

CAL. *sumbolum?* quem *sumbolum?* Ps. qui a milite al-
latust modo.

ei^{us} seruos qui hunc ferebat et quinque argenti minas,
tuam qui amicam hinc arcessebat, ei os subleui modo.

30 CAL. quo modo? Ps. horum caussa haec agitur specta- 720
torum fabula :

hi sciunt qui hic adfuerunt ; uobis post narrauero.

CAL. quid nunc agimus? Ps. liberam hodie tuam amicam
amplexabere.

CAL. egone? Ps. tú istic ip^sus, inquam, si quidem hoc
uiuet caput ;

si modo mihi hominem inuenietis propere. CH. qua facie?

Ps. malum,

35 callidum, doctum, qui quando principium prehenderit, 725

porro sua uirtute teneat quid se facere oporteat ;

atque qui hic non uisitatus saepe sit. CH. si seruos est,

numquid refert? Ps. immo multo mauolo quam liberum.

CH. posse opinor me dare hominem tibi malum et doctum,
modo

40 qui a patre aduenit Carysto necdum exiit ex aedibus 730

quoquam neque Athenas aduenit umquam ante hesternum
diem.

Ps. bene iuuas. sed quinque inuentis opus est argenti minis
mutuis quas hodie reddam : nam huius mihi debet pater.

CH. ego dabo, ne quaere aliunde. Ps. o hominem oppor-
tunum mihi !

45 etiam opust chlamyde et machaera et petaso. CH. possum 735
a me dare.

717 militi *an -te incert. A* aliatust modo est *P* (ii. 4) 718 cum
q. a. minis *P* (*cf. v. 753*) 719 arcessebat *P* (*corr. C*) : accersabat *A*,
vix recte ei os] eius *A* (i. 7) 720 fabule *P* 723 tu istic] tute ego
P (*pro tute ergo*) uiuit *A* : uiue *P* 724 propere *Calidoro dat A*
ut uid. 727 a. eum qui non hic usitatus *P* si] ut *A* 729
vel opino 730 *ab hoc versu usque ad finem fabulae praesto est T*
exit aedibus *A* (*pro exiit aed.?*) 733 nam] nam unam *P* (*vel unam*
P¹, nam P²)

Ps. di immortales! non Charinus mihi hicquidem, sed Co-
piast.

sed iste seruos ex Carysto qui hic adest ecquid sapit?

CH. hircum ab alis. Ps. manuleatam tunicam habere ho-
minem addecet.

ecquid is homo habet aceti in pectore? CH. atque acidis-
sumi.

740 Ps. quid, si opu' sit ut dulce promat indidem, ecquid habet? 50

CH. rogas?

murrinam, passum, defrutum, mellam, mel quouismodi;

quin in corde instruere quondam coepit pantopolium.

Ps. eugepae! lepide, Charine, meo me ludo lamberas.

sed quid nomen esse dicam ego isti seruo? CH. Simiae.

745 Ps. scitne in re aduorsa uorsari? CH. turbo non aequae 55

citust.

Ps. ecquid argutust? CH. malorum facinorum saepissime.

Ps. quid quom manifesto tenetur? CH. anguillast, elabitur.

Ps. ecquid is homo scitust? CH. plebi scitum non est
scitius.

Ps. probus homo est, ut praedicare te audio. CH. immo
si scias,

750 ubi te aspexerit, narrabit ultro quid sese uelis. 60

sed quid es acturus? Ps. dicam. ubi hominem exornauero,

subdituom fieri ego illum militis seruom uolo;

sumbolum hunc ferat lenoni cum quinque argenti minis,

mulierem ab lenone abducat: em tibi omnem fabulam!

736 mihi quidem est sed copia P 737 isti P (pro istic?)
qui hic adest ecquid] hic qui aduenit quid (qui B) P 738 aliis P
(? pro allis, antiqua forma) decet P 739 ecquid habetis (i. e.
habet is) homo P: equidem homo habet A: corr. Lorenz acidis-
sumum A, fort. recte 740 indidem] id est (pro idem) codd. Plinii
N. H. 14. 93 qui sic versum citat: quod si opus est . . . habeat 741
mellam] melinam (mell.) P quouis P modo A 742 hermopolium
P (pro thermopolium) 743 me meo P 744-815 decet A
748 scitius Camerarius: scitus cod. 750 sese Camerarius: esse
cod. (cf. ad 701) 751 quid D¹: qui el (quis P^{CD}) cod. (vi 1)

- 65 ceterum quo quidque pacto faciat ipsi dixerō. 755
 CALI. quid nunc igitur stamus? Ps. hominem cum orna-
 mentis omnibus
 exornatum adducite ad me iam ad tarpezitam Aeschinum.
 sed properate. CALI. prius illi erimus quam tu.—Ps. abite
 ergo ocius.
 quidquid incerti mi in animo prius aut ambiguum fuit,
 70 nunc liquet, nunc defaecatumst cor mihi; nunc peruiamst: 760
 omnis ordine his sub signis ducam legiones meas
 aui sinist(e)ra, | auspicio liquido atque ex sententia;
 confidentia est inimicos meos me posse perdere.
 nunc ibo ad forum atque onerabo meis praeceptis Simiam,
 75 quid agat, ne quid titubet, docte ut hanc ferat fallaciam. 765
 iam ego hoc ipsum oppidum expugnatum faxo erit lenonium.

ACTVS III

- Quoi seruitutem di danunt lenoniam
 puero, atque eidem si addunt turpitudinem,
 ne illi, quantum ego nunc corde conspicio meo,
 malam rem magnam multasque aerumnas danunt. 770
 5 uelut haec mi euenit seruitus, ubi ego omnibus
 paruis magnisque miseriis praefulcior:
 neque ego amatorem mi inuenire ullum queo
 qui amet me, ut curer tandem nitidiuscule.

760 peruiamst *Spengel*: peruiast (*PBC*) *vel* prouiaast (promast?) (*T*)
cod.: peruiumst *Ital.* *vix* proba uiaast 761 ordine his
Mueller (*Rhein. Mus.* 54, 530): ordines *cod.* (? *pro* ordinis, *pro* ordine
 is; i. 7, p. 108): ordine (*inmo* -ni) *Scaliger* 762 ex {*mea*}
Bothe 764 miis *cod.* (*antiqua forma*) 766 ipsum *del. Bothe, cui*
 iam ego *magis placet* 772 ministeriis *Acidalius* praefulcior
cod. 773 ullum inuenire *cod.*: *traī. Pylades* 774 curer
Gulielmus: curret *cod.*

- 775 nunc huic lenoni hodiēst natalis dies :
interminatust a minimo | ad maxumum, 10
si quis non hodie munus misisset sibi,
cum crās cruciatu maxumo perbitere.
nunc nescio hercle rebus quid faciam meis ;
- 780 neque ego illud possum quod illi qui possunt solent.
nunc, nisi lenoni munus hodie misero, 15
cras mihi potandus fructus est fullonius.
eheu, quam illae rei ego etiam nunc sum paruolus !
atque edepol ut nunc male malum metuo miser,
785 si quispiam det qui manus grauior siet,
quamquam illud aiunt magno gemitu fieri, 20
comprimere dentes uideor posse aliquo modo.
sed comprimenda est mihi uox atque oratio :
erus eccum recipit se domum et ducit coquom.

BALLIO COCVS PVER

ii

- 790 BA. Forum coquinum qui uocant stulte uocant,
nam non coquinum est, uerum furinum est forum.
nam ego si iuratus peiorem hominem quaerem
coquom, non potui quam hunc quem duco ducere,
multiloquom, gloriosum, insulsum, inutilem. 5
- 795 quin ob eam rem Orcus recipere ad se hunc noluit,
ut esset hic qui mortuis cenam coquat ;
nam hic solus illis coquere quod placeat potest.
Co. si me arbitrabare isto pacto ut praedicas,
qur conducebas? BA. inopia : alius non erat. 10
- 800 sed qur sedebas in foro, si eras coquos,

775 *fort.* huic hodiēst l. (*vel* lenonist hodie; *cf.* *ad Merc.* 330)
776 interminatus est *Ital.* : interminatust (usque) *Redslob* 778
eum *Ital.* : tum *cod.* (T *pro* E) 779 quid *Ital.* : quia *cod.* (*vix* forma
antiqua) miis *cod.* (*forma antiqua*) 783 rei ego *Gruterus* : relego
cod. 784 malum *Ritschl* : eum *cod.* 785 quōi *Ital.* 788
cf. v. 409, ubi comprimunda . . oratiost, ut *uid.* 792 si ego *P^{CD}*
794 sin sulsum *cod.* 795 hunc ad se *cod.* : trai. *Guietus* 800
coquos (-qus)] probus (?) *Leo* (*cf.* 802) *Post co. non distinguunt alii*

tu solus praeter alios? Co. ego dicam tibi:
 auaritia ego sum factus improbior coquos,
 non meopte ingenio. BA. quá istuc ratione? Co.
 eloquar.

- 15 quia enim, quom extemplo ueniunt conductum coquom,
 nemo illum quaerit qui optumus et carissumust: 805
 illum conducunt potius qui uilissumust.
 hoc ego fui hodie solus opsessor fori.
 illi drachumissent miseri: me nemo potest
 20 minoris quisquam nummo ut surgam subigere.
 non ego item cenam condio ut alii coqui, 810
 qui mihi condita prata in patinis proferunt,
 boues qui conuiuas faciunt herbasque oggerunt,
 eas herbas herbis aliis porro condiunt:
 25 indunt coriandrum, feniculum, alium, atrum holus,
 apponunt rumicem, brassicam, betam, blitum, 815
 eo láserpici libram pondo diluont,
 teritur sinapis scelera, quae illis qui terunt
 priu' quam triuerunt oculi ut exstillent facit.
 30 ei homines cenas ubi coquont, quom condiunt,
 non condimentis condiunt, sed strigibus 820
 uiuis conuiuis intestina quae exedint.
 hoc hic quidem homines tam breuem uitam colunt,
 quom hasce herbas huius modi in suom aluom con-
 gerunt,

801 alius *cod.* 802 auaritia (*T ut vid.*) *vel* hominum auaritia
 (*PBC*) *cod.* 804 exemplo *cod.* 805 nemo *Camerarius*: ne
cod. 808 drachmissant (*T ut vid.*) *vel* drachmis sent (*i. e.* drach-
 missent) (*PBC*) *cod.* 815 *ante* 814 *ponit* *Sauppe* 816 *accedit*
A 817 sinapis (sen-) scelera *Charisius* 144, *Seruius ad Aen.* 9,
 484 *Priscianus* 1, 205 (-ra *vel* -rata *codd.*): senapis celera *P*: sinapim
 scelera *A* scelera *adj. fem. testatur* *Serv.*, sinapis *fem. casu*
nominat. testatur *Prisc.* que *i. A*: cum *i. P, codd. Prisciani*: quod
cod. Charisii, fort. recte illi qui terit *cod. Churisii* 818 triuerunt
 (-ont *A*] contriuit *cod. Charisii* extillient *P* 819 ubi] libi *P*
 821 uiuas *A* 822 qolunt *A* 823 aluom *Ital.*: saluom *P*:
 maluom *A*

- formidolosas dictu, non essu modo. 35
- 825 quas herbas pecudes non edunt homines edunt.
 BA. quid tu? diuinis condimentis utere,
 qui prorogare uitam possis hominibus,
 qui ea culpes condimenta? Co. audacter dicito;
 nam uel ducenos annos poterunt uiuere 40
- 830 meas qui éssitabunt escas quas condiuero.
 nam ego cocilendrum quando in patinas indidi
 aut cepolendrum aut maccidem aut saucaptidem,
 caepsae se patinae feruefaciunt ilico.
 haec ad Neptuni pecudes condimenta sunt: 45
- 835 terrestris pecudes cicimandro condio aut
 hapalopside aut cataractria. BA. at te Iuppiter
 dique omnes perdant cum condimentis tuis
 cumque tuis istis omnibus mendaciis!
 Co. sine sis loqui me. BA. loquere atque í in malam 50
 crucem.
- 840 Co. ubi omnes patinae feruont, omnis aperio ·
 is odos demissis pedibus in caelum uolat.
 eum odorem cenat Iuppiter cottidie.
 BA. odos demissis pedibus? Co. peccaui insciens.
 BA. quidum? Co. 'demissis manibus' uolui dicere. 55
- 845 BA. si nusquam is coctum, quidnam cenat Iuppiter?
 Co. it incenatus cubitum. BA. í in malam crucem.
 istacine caussa tibi hodie nummum dabo?
 Co. fateor equidem esse me coquom carissimum;
 uerum pro pretio facio ut opera appareat 60

824 formidulosam *A* esum *P* 830 qui] quis *P* 831
 cicilendrum *P* 832 sc̄captidem *A* 833 caepse se *A* (*pro* caepsae
 se?): eae ipsae sese *P* (*pro* caeps' sese?) 835 ciomalindro *A*
 aut in initio v. 836 *codd.*: del. *Guictus* 836 hapalopside *A* (-cop-)
 837 quom *P* (*antiqua forma*) 838 istis om. *P* 839 i om. *P*
 841 (*item* 843, 844) dimissis *Ital.* pedibus] manibus *A* (*item* 843)
 uolant *A* 842 post 844 collocat *Acidalius* eum modo rem *P*
 844 quidum] quidem (? *pro* quid est?) Co. quia (quiam *B*) *P* pedibus
A 845 is coctis *P* (*corr.* *D*²): coctum is *A* 848 me (*pro*
 med?) esse *P*

- mea quo conductus uenio. BA. ad furandum quidem. 850
 Co. an tu inuenire postulas quemquam coquam
 nisi miluinis aut aquilinis unguis?
 BA. an tu coquinatum te ire quoquam postulas
 65 quin ibi constrictis unguis cenam coquas?
 nunc adeo tu, qui meus es, iam edico tibi 855
 ut nostra properes amoliri * omnia,
 tum ut huius oculos in oculis habeas tuis:
 quoquo hic spectabit, eo tu spectato simul;
 70 si quo hic gradietur, pariter progredimino;
 manum sí protollet, pariter proferto manum: 860
 suom sí quid sumet, id tu sinito sumere;
 si nostrum sumet, tu téneto altrinsecus.
 si iste ibit, ito, stabit, astato simul;
 75 si conquiniscet istiç, conquiniscito.
 item his discipulis priuos custodes dabo. 865
 Co. habe módo bonum animum. BA. quaeso qui
 possum doce
 bonum animum habere qui te ad me adducam do-
 mum?
- Co. quia sorbitione faciam ego hodie te mea,
 80 item ut Medea Peliam concoxit senem,
 quem medicamento et suis uenenis dicitur 870
 fecisse rusus ex sene adulescentulum,
 item ego te faciam. BA. cho, an etiam ueneficu's?
 Co. immo edepol uero hominum seruator magis. BA.
 ehem!

850 ueni *P* 853 quoquinatum *A* 854 constictis *A* quo-
 quas *P* 855 est a medico *P* (T *pro* I) 856 . . u. řa *A* (de
 uita?): *om.* *P* 'unde apparet duplex lectio: amoliri omnia et amoliri
 de uia' *Leo* 858 spectauit *P* 861 sinitos *A* 864 con-
 quiniscito] ceucto simul *Nonius* 84: conquiniscito simul *P* (*pro*
 ceucto simul; v. 3) 865 prius *P* 866 possim *P* doce
om. *A* 867 bonum *om.* *P* 869 Medea Peliam *Merula*:
 medeapellame *P* L *pro* I): meoeappellam *A* 872 es ueneficus *A*
 873 u er os *A* (*coeperat seruator scribere*), unde uero sum *Ritschl*
 h. seruator ehem *A*: h. seruator magis | BA. ehem mane (*PBC*) (mane

- 874-5 quanti istuc unum me coquinare perdoce? 85
 Co. quid? BA. ut te seruem ne quid surrupias mihi.
 Co. si credis, nummo; si non, ne mina quidem.
 sed utrum tu amicis hodie an inimicis tuis
 daturu's cenam? BA. pol ego amicis scilicet.
- 880 Co. quin tu illo inimicos potius quám amicos uocas? 90
 nam ego ita conuiuis cenam conditam dabo
 hodie atque ita suauis suauitate condiam:
 ut quisque quidque conditum gustauerit,
 ipse sibi faciam ut digitos praerodat suos.
- 885 BA. quaeso hercle, priu' quam quouiquam conuiuae 95
 dabis,
 gustato tute prius et discipulis dato,
 ut praerodatis uostras furtificas manus.
 Co. fortasse haec tu nunc mihi non credis quae loquor.
 BA. molestus ne sis; nimium iam tinnis; tace.
- 890 em illíc ego habito. íntro abi et cenam coque. 100
 propera. Pv. quin tu is accubitum et conuiuas cedo,
 corrumpitur iam cena.—BA. em, subolem sis uide!
 iam hic quoque scelestus est coqui sublingulo.
 profecto quid nunc primum caueam nescio,
- 895 ita in aedibus sunt fures, praedo in proximo est. 105
 nam mi hic uicinus apud forum paullo prius
 pater Calidori | opere edixit maximo

altera explicatio notae m̄a, i. e. magis, in margine apposita? vel h. seruatur magis. BA. chem (om. mane ut vid.) (T) P fort. h. magi' ser. BA. chem 874, 875 subdoce A 877 si non] si non credis A: sinus P: vix sin' (i. q. si non) credis mina iambus ante iambum quidem displicet minas P 878 tu om. P 880 tu illos codd.: corr. Acidalius: tuos Lorenz uocas] tuas A 882 suauis om. P condim P 884 ipse A: ipsos P 885 quicquam (om. B) conuiui P 886 gusta P 888 credas P 889 ti. non taces P, constat. ex duplici lectione iam tinnis; tace et tinnis; non taces? (Seyffert), nisi quidem vera lectio est iam tinnis; taces? 890 em om. A quoque P 891 prope P (contra morem Plautinum) quin] quit A (i. e. quid) conuiuas] properas A (v. 4) 893 quoqui su. A sublingio P ut vid. 896 iam P mi hic] mihi A 897 (hoc) o. Schoell o. edixit A: o. fecit P: edixit opere Abraham

ut mihi cauerem a Pseudolo seruo suo
 ne fidem ei haberem. nam eum circum ire in hunc diem,
 110 ut me, si posset, muliere interuorteret ; 900
 eum prómisisse fortiter dixit sibi
 sese abducturum a me dolis Phoenicium.
 nunc ibo intro atque edicam familiaribus
 profecto ne quis quicquam credat Pseudolo.—

ACTVS IV

IV. i

PSEVDOLVS SIMIA

Ps. Si umquam quemquam di immortales uoluere esse 905
 auxilio adiutum,
 tum me et Calidorum seruatum uolunt esse et lenonem
 extinctum,
 quom té adiutorem genuerunt mihi tam doctum hominem
 atque astutum.
 sed ubi illic est? sumne ego homo insipiens, qui haec
 mecum egomet loquar solus?
 5 dedit uerba mihi hercle, ut opinor :
 malu' cum malo stulte caui. 909^a
 tum pol ego interii, homo si ille abiit, neque hoc opu' quod 910
 uolui hodie ecficiam.
 sed eccum uideo uerbeream statuam : ut it, ut magnifice
 infert sese!
 chem, te hercle ego circumspectabam, nimi' metuebam male
 ne abiisses.
 10 SIMIA. fuit meum officium ut facerem, fateor.

899 ne] neu *P* iret *P* 901 firmiter *P* 905 u. quicquam *A*
 dii mortales *P* uoluerunt *A* 906 serutum (-uum *P*^{CD}) *P*
 908 qui] quid (Quid *B*) *P* loquor *Camerarius fort. recte. nam*
 loquar suspectum (*A n. l.*) 909 vel opino 910 uolui *Bothe :*
 uoluit *A* : uoluit [ego] *P* (*seq. ho- ; iv. 3*) 911 ut it] uti *P*

- 913^a Ps. ubi restiteras? SIMIA. ubi mi lubitum est.
 Ps. istuc ego satis scio. SIMIA. quare ergo quod scis me
 rogas?
- 915 Ps. at hoc uolo monere te. SIMIA. monendus ne me
 moneas.
 Ps. nimi' tandem ego aps te contemnor.
 SIMIA. quippe ego te ni contemnam, 15
 stratioticus homo qui cluear? Ps. iam
 hoc uolo quod oceptumst agi. SIMIA. numquid agere aliud
 me uides?
- 920 Ps. ambula ergo cito. SIMIA. immo otiose uolo.
 Ps. haec ea occasiost: dum ille dormit, uolo tu prior
 occupes adire.
 SIMIA. quid properas? placide, ne time. 20
 ita ille faxit Iuppiter,
 ut ille palam ibidem adsiet,
- 924^a quisquis illest qui adest a milite.
 925 numquam edepol erit ill' potior Harpax quam ego. habe
 animum bonum:
 pulchre ego hanc explicatam tibi rem dabo. 25
 sic ego illum dolis atque mendaciis
 in timorem dabo militarem aduenam,
 ipse sese ut neget esse eum qui siet
- 930 meque ut esse autemet qui ipse est. Ps. qui potest?
 SIMIA. occidis me quom istuc rogitas. Ps. o hominem 30
 lepidum!
 SIMIA. te quoque etiam dolis atque mendaciis,
 qui magister mihi es, antidibo, ut scias.
 Ps. Iuppiter te mihi seruet! SIMIA. immo mihi.

914 istud *A*: ipsuc *P*: fort. istuc ipse (iamb. octonar.) ergo
 quod] ego quo *P* 915 vel monendus moneat *P* 917 ni]
 me *A* 918 stratioticus homo qui cluear *P*: stratioticus esse homo
 cluear *A* 919 aliud agere *A* 921 [ut] oc. *PBC*, *A n. l.*
 924 assiet *Camerarius*: atiet *P*, *A n. l.* 927 si *P* 929 eum
 esse *P* 930 quid p. *P* 932 atque [etiam] me. *P* 933
om. P (propter homocotel.?)

- sed uide, ornatus hic me satin condecet? 935
- 35 Ps. optume habet. SIMIA. esto. 935^a
- Ps. tantum tibi bóni di inmortales duint quantum tu tibi
optes ;
nam si exoptem quantum dignu's tantum dent, minu'
nihilò sit.
neque ego hoc homini quemquam uidi magi' malum et
maleficum. SIMIA. tun id mi?
- Ps. taceo. 938^a
- 40 sed ego quae tibi bona dabo et faciam,
si hanc sobrie rem accurassis ! 939^a
- SIMIA. potin ut taceas? memorem inmemorem facit qui 940
monet quod memor meminit.
teneo, omnia in pectore condita sunt, meditati sunt mihi doli
docte.
- Ps. probus est hic homo. SIMIA. neque hic est neque ego.
Ps. at uide ne titubes. SIMIA. potin ut taceas?
- 45 Ps. ita me di amént—SIMIA. ita non facient: mera iam
mendacia fundes.
- Ps. ut ego ob tuam, Simia, perfidiam te amo et metuo et
magni facio.
- SIMIA. ego istuc aliis dare condidici: mihi oprudere non 945
potes palpum.
- Ps. ut ego accipiam te hodie lepidé, ubi efeceris hoc opus,
SIMIA. hahahae!
- Ps. lepidò uictu, uino, unguentis et inter pocula pulpa-
mentis ;

935-8 *pauca servata A* 935 *satis P A n. l.* 936 *diunt*
P, A n. l. exoptes *Goetz, cui tibi | optes displicet* 937 *st*
an sit incert. A: est P 938 *vel mage* 939 *quae tibi Ital.:*
quantum P, A n. l. bona *Dousa: dona P. A n. l.* 940 *qui]*
quò A [scripturus erat quod) 941 *in pectore omnia A* *mihi om.*
P 942 *pr. hic est P* *at uide] attude P (atude B)* *ut] um P*
 943 *faciet A* *mera iam] meram A* *fundis A* 944 *simiam P*
amo] amo et amo A (iv. 3) 945-55 *media fere et extrema pleraque*
non servata A 947 *et om. Fleckeisen, nam et inter displicet*

ibidem una aderit mulier lepida tibi sauia super sauia 50
 quae det.

SIMIA. lepide accipi' me. Ps. immo si effici', tum faxo
 magi' dicas.

950 SIMIA. nisi éfecero, cruciabiliter carnufex me accipito.
 sed propera mi monstrare ubi sit os lenonis aedium.

Ps. tertium hoc est. SIMIA. st! tace, aedes hiscunt. Ps.
 credo, animo malest

aedibus. SIMIA. quid iam? Ps. quia edepol ipsum leno- 55
 nem euomunt.

SIMIA. illicinest? Ps. illic'st. SIMIA. mala mercist, 'Pseu-
 dole), illuc sis uide,

955 ut transuersus, non prouorsus cedit, quasi cancer solet.

BALLIO PSEVDOLVS SIMIA ii

BA. Minu' malum hunc hominem esse opinor quam esse
 censebam coquom,
 nam nihil etiam dum harpagauit praeter cyathum et can-
 tharum.

Ps. heus tu, nunc occasio est et tempus. SIMIA. tecum
 sentio.

Ps. ingredi in uiam dolose: ego hic in insidiis ero.

960 SIMIA. habui numerum sedulo: hoc est sextum a porta 5
 proximum

angiportum, in id angiportum me deuorti iusserat;
 quotumas aedis dixerit, id ego admodum incerto scio.

948 aperit *P* (*P pro D*) super sauia *ut vid. P, A n. l.* 949
 effici *P ut vid. (i. e. -cies?)* (effici *B*, effici *P^{CD}*). *A n. l. (cf. ad 1061)*
 tu *addidi: A n. l. (vii. 4)* vel mage <id> dicas *Ritschl (i. 4)*
 954 illic'st illic est *codd.) suspectum* mala mercist *P: (malast)*
me(rs) A Pseudole *Bo'he: nota personae Pseudoli codd.* 955
ita ap. Varr. de L. L. 7, 81: non prorsus uerum ex transuerso cedit P
ctiam ut vid. (non prosusue—) A (cf. extrauersus glossarium Plautinum)
 956 vel opino 957 dum etiam *A* 959 dolos ego e (et *P^{BC}*)
cum sign. transposit. ut vid. P 960 ad proximum *A* 961
 iusseras *P* 962 incerte *A*

BA. quis hic homo chlamydatus est aut unde est aut quem
quaeritat?

peregrina facies uidetur hominis atque ignobilis.

10 SIMIA. sed eccum qui ex incerto faciet mihi quod quaero 965
certius.

BA. ad me adit recta. unde ego hominem hunc esse dicam
gentium?

SIMIA. heus tu qui cum hircina barba stas, responde quod
rogo.

BA. eho, an non priu' salutas? SIMIA. nulla est mihi salus
dataria.

BA. nam pol hinc tantumdem accipies. Ps. iam inde a 969-70
principio probe.

15 SIMIA. ecquem in angiporto hoc hominem tu nouisti? te
rogo.

BA. egomet me. SIMIA. pauci istuc faciunt homines quod
tu praedicas,

nam in foro uix decumus quisque est qui ipsus sese nouerit.

Ps. saluos sum, iam philosophatur. SIMIA. hominem ego
hic quaero malum,

legerupam, inpium, peiurum atque improbum. BA. me 975
quaeritat,

20 nam illa mea sunt cognomenta; nomen si memoret modo.

quid est ei homini nomen? SIMIA. leno Ballio. BA.
sciuin ego?

ipse ego is sum, adulescens, quem tu quaeritas. SIMIA. tún
es Ballio?

BA. ego enim uero is sum. SIMIA. ut uestitu's, es perforor 979-80
parietum.

967 stas barba *P*: astas b. *Camerarius* 968 an *om.* *A* 971
nouisti *P* 973 quisquis est *P* se *A* 975 legirupum
inpurum peiurum atque impium *A* (ii. 4?) 976 mea *om.* *P* 977
(no)men homini *A* 978 is sum *Gruterus*: istum *P*, *A* n. l.
quaeris *A* (*cf. ad* 1132) 979, 980 es] est *P* perforor *P* (r pro s)

BA. credo, in tenebris, conspicatus si sis me, apstineas
manuni.

SIMIA. eru' meus tibi me salutem multam uoluit dicere. 25
hanc epistulam accipe a me, hanc me tibi iussit dare.

BA. quis is homost qui iussit? Ps. perii! nunc homo in
medio lutost;
985 nomen nescit, haeret haec res. BA. quem hanc misisse ad
me autumas?

SIMIA. nosce imaginem: tute eius nomen memorato mihi,
ut sciam te Ballionem esse ipsum. BA. cedo mi epistulam. 30

SIMIA. accipe et cognosce signum. BA. oh! Polymachaero-
plagides
purus putus est ipsus. noui. heus! Polymachaeroplagidi
990 nomen est. SIMIA. scio iam me recte tibi dedisse epistulam,
postquam Polymachaeroplagidem elocutus nomen es.

BA. quid agit is? SIMIA. quod homo edepol fortis atque 35
bellator probus.
sed propera hanc pellegere quaeso epistulam (ita negotiumst)
atque accipere argentum actutum mulieremque emittere.
995 nam necesse [est] hodie Sicyoni me esse aut cras mortem
exsequi,

ita eru' meus est imperiosus. BA. noui, notis praedicas.

SIMIA. propera pellegere epistulam ergo. BA. id ago, 40
si taceas modo.

1000 ' miles lenoni Ballioni epistulam
conscriptam mittit Polymachaeroplagides,
in imagine opsignatam quae inter nos duo

983 hasce *corr.* hanc *ut vid.* (hansce *T.* hanasc *B P* *vel* a med han
me *A* 984 periiit *P* tuto est *P* 988 et *om.* *P* 989 putus] nutus
(*T*) *vel* mutus (*PBC*) *P* Ps. (*ut vid.*) polymachaero placides *P* 990
tibi me recte *P* 991 polymachero placide *P* es] se *A* 992
quid] sed quid *P* 994 mulieremque *Guietus*: mulieremque [mihi]
P (?iv. 3): mulierem *A* 995 est *seclusi*, nam necesse est *vix ferendum*
hodie Sicyoni necessest *Ritschl* 997 ergo epistulam *Bothe*, *ut*
versus trochaicus fiat si taceas modo] (t)açiçus şis modo *A* 1000
in imagine *Gulielmius*: imaginem *codd.*

- conuenit olim.' SIMIA. sumbolust in epistula.
 45 BA. uideo et cognosco signum. sed in epistula
 nullam salutem mittere scriptam solet?
 SIMIA. ita militaris disciplinast, Ballio :
 manu salutem mittunt bene uolentibus ; 1005
 eadem malam rem mittunt male uolentibus.
 50 sed ut ocepisti, perge opera experirier
 quid epistula ista narret. BA. ausculta modo.
 'Harpax calator meus est, ad te qui uenit—'
 tun es is Harpax? SIMIA. ego sum atque ipse ἄρπαξ 1010
 quidem.
 BA. 'qui epistulam istam fert ; ab eo argentum accipe ;
 55 cum eo simitu mulierem mitti uolo.
 salutem scriptam dignum est dignis mittere :
 te si arbitrarem dignum, misissem tibi.'
 SIMIA. quid nunc? BA. argentum des, abducas mu- 1015
 lierem.
 SIMIA. uter remoratur? BA. quin sequere ergo intro.—
 SIMIA. sequor.—

iii

PSEVDOLVS

- Peiorem ego hominem magi'que uorsute malum
 numquam edepol quemquam uidi quám hic est Simia ;
 nimisque ego illum hómínem metuo et formido male
 ne malus item erga me sit ut erga illum fuit, 1020
 5 ne in re secunda nunc mihi obuórtat cornua,
 si occasionem capsit qui < sic > sit malus ;

1001 sumb. (simb.) in epist. *Ballioni continuat P* (iii. 3 ?) 1002 post
 1003 ponit *A* (prius om. propter homoeotel. ; ii. 6) 1003 mittere sus-
 pectum inscriptam *Bothe* : is scriptam *Sauppe* 1004 baltio *P*
 1006 mittit *A* 1007 operam *P* 1010 tunes saphax *P* (pro
 ἄρπαξ—, om. is ?) ip. hapax *A* 1011 accipi et *P^{BC}* (pro
 accipi ?), unde accipi (del. et) *Goetz, Schoell* 1012 Quom *P* (antiqua
 forma) 1013-47 deest *A* 1016 ergo *Ital.* : rego *cod.* 1017 vel
 mageque 1019 vel illunc 1022 capsit *Camerarius* : ceperit capsti *cod.*
 (iv. 1) < sic > *add. Karsten (Mnemos. 31, 155)* (mihi) ma. *Ussing*

- atque edepol equidem nolo, nam illi bene uolo.
 1024, nunc in metu sum maximo triplici modo :
 1025 primum omnium iam hunc comparem metuo meum
 ne deserat me atque ad hostis transeat ; 10
 metuo autem né erus redeat etiam dum a foro,
 ne capta praeda capti praedones fuant.
 1030 quom haec metuo, metuo ne ille huc Harpax aduenat
 priu' quam hinc hic Harpax abierit cum muliere.
 perii hercle ! nimium tarde egrediuntur foras. 15
 cor conligatis uasis exspectat meum,
 1034, si non educat mulierem secum simul,
 1035 ut exsolatum ex pectore aufugiat meo.
 uictor sum, uici cautos custodes meos.

SIMIA PSEVDOLVS

iv

- SIMIA. Ne plora, nescis ut res sit, Phoenicium,
 uerum hau multo post faxo scibis accubans.
 1040 non ego te ad illum duco dentatum uirum
 Macedoniensem, qui te nunc flentem facit :
 quoiam esse te uis maxume, ad eum ducere : 5
 Calidorum hau multo post faxo amplexabere.
 Ps. quid tu intus quaeso desedisti quam diu ?
 1045 mihi cor retunsumst oppugnando pectore.
 SIMIA. occasionem repperisti, uerbero,
 ubi perconteris me, insidiis hostilibus ? 10
 quin hinc metimur gradibus militariis ?
 1049, Ps. atque edepol, quamquam nequam homo's, recte
 1050 mones.
- ite hac, triumphe ! ad cantharum recta uia.—

1027 *vel me (ita cod.) transeant cod. (corr. B¹)* 1031 quom m. *cod. (antiqua forma)* 1033 *expectat Merula: expectata cod. (A pro M; iv. 3)*
 1036 *aut fugiat cod.* 1041 *te nunc Camerarius: lenunc cod. (L pro T)*
 1042 *ducere Ussing: duco te cod. (i. 9?)* 1044 *vel desedisti? quam*
diu 1047 *percunctetis cod.* 1048 *accedit A* hi cometimur
(ut vid.) T (pro hinc-, i. e. hinc m.): hii m. B: hic m. P^{CD} 1049,
 1050 *nequa codd. homo (om. es) A* 1051 *triumphi P*

v

BALLIO

Hahae ! nunc demum mi animus in tuto locost,
postquam iste hinc abiit atque abduxit mulierem.
iube nunc uenire Pseudolum, scelerum caput,
et abducere a me mulierem fallaciis. 1055

5

conceptis hercle uerbis, sati' certo scio,
ego peiurare me mauellem miliens
quam mihi illum uerba per deridiculum dare.
nunc deridebo hercle hominem, si conuenero ;
uerum in pistrino credo, ut conuenit, fore. 1060

10

nunc ego Simonem mi obuiam ueniat uelim,
ut mea laetitia laetus promiscam siet.

vi

SIMO BALLIO

SIMO. Visso quid rerum meus Vlixes egerit,
iamne habeat signum ex arce Ballionia. 1065

BA. o fortunate, edo fortunatam manum,

Simo. SIMO. quid est? BA. iam—SIMO. quid iam?

5

BA. nihil est quod metuas. SIMO. quid est?
uenitne homo ad te? BA. non. SIMO. quid est igitur
boni?

BA. minae uiginti sanae et saluae sunt tibi,
hodie quas aps te est instipulatus Pseudolus.

SIMO. uelim quidem hercle. BA. roga me uiginti minas, 1070
si ille hodie illa sit potitus muliere

10

siue eam tuo gnato hodie, ut promisit, dabit.
roga, opsecro hercle ; gestio promittere,

1052 mihi demum (m) A est loco P 1054 iube] libet P
1057 mauellem me P fort. recte 1059 si] (cum) vel similiter (ubi
Goetz) A 1060 pistrinum P 1061 ueni (i. e. ueniat) ut vid. P
(ueniat B, uenire P^{CD}) 1062 promisca P 1063 qui P meum
corr. meus ut vid. P 1064 balliona P 1065 f. modo manum A
(iv. 3) 1066 Simo . . . metuas] quid iam quid (est) quod metuas
A Simo del. Bentley (seq. SIMO) 1067 igitur est A 1069 est
instipulatus Priscianus I, 388 : inde est instipulatus P : est stipulatus
A 1071 vel si illic vix hodie vel siet 1073 (cf. 116) secl.
Lorenz rogato P (cf. ad Stich. 256)

- omnibu' modis tibi esse rem ut saluam scias ;
 1075 atque etiam habeto mulierem dono tibi.
 SIMO. nullumst periculum, quod sciam, stipularier,
 ut concepisti uerba : uiginti minas 15
 dabin? BA. dabuntur. SIMO. hoc quidem actumst
 hau male.
 sed conuenistin hominem? BA. immo ambo simul.
 1080 SIMO. quid ait? quid narrat? quaeso, quid dicit tibi?
 BA. nugas theatri, uerba quae in comoediis
 solent lenoni dici, quae pueri sciunt : 20
 malum et scelestum et peiurum aibat esse me.
 SIMO. pol hau' mentitust. BA. ergo haud iratus fui :
 1085 nam quanti refert te ei nec recte dicere
 qui nihili faciat quique infitias non eat?
 SIMO. quid est? quid non metuam ab eo? id audire 25
 expeto.
 BA. quia numquam abducat mulierem iam, nec potest,
 a me. meministin tibi me dudum dicere
 1090 eam uenisse militi Macedonio?
 SIMO. memini. BA. em illius seruos huc ad me argen-
 tum attulit
 et opsignatum symbolum—SIMO. quid postea? 30
 BA. qui inter me atque illum militem conuenerat :
 is secum abduxit mulierem hau multo prius.
 1095 SIMO. bonam fide istuc dicis? BA. unde ea sit
 mihi?
 SIMO. uide modo ne illic sit contechnatus quippiam.
 BA. epistula atque imago me certum facit ; 35

1076 nullum periculumst *P* (cf. ad *Merc.* 330) 1079-86 *inter-*
polatori ascribit Kiessling 1080 dixit *Bothe* (*A n. l.*) 1083
 aiebant *P* 1085-1119 *deest A* 1085 refert te i (*T*) *vel* refert
 ei (*PBC* *cod.* 1086 nihil *cod.* 1087 quid est quod *Camerarius*
 metuam *Bothe* ; metuas *cod.* 1088 abducat *Bentley* : [a me] ab-
 ducet *cod.* (cf. 1089) 1089 a me *om. cod.* (cf. 1088) 1090
vel uenisse 1092 *ebs. corr. obs-P ut uid.* (eo *obs. T* : eboh s. *B* ;
corr. PCD) 1095 bonam fidem *cod.* (*corr. in B*) 1096 *vel* conte-
 chinatus

quin illam quidem iam in Sicyonem éx urbe adduxit
modo.

SIMO. bene hercle factum ! quid ego cesso Pseudolum
facere ut det nomen ad Molas coloniam? 1100

sed quis hic homo est chlamydatu8? BA. non edepol
scio,

40 nisi ut opseruemus quó eat aut quam rem gerat.

vii HARPAX BALLIO SIMO

HA. Malus et nequamst homo qui nihil éri ímperium sui
seruo' facit,
nihilist autem suom qui officium facere ínmemor est nisi est
admonitus.

nam qui liberos esse ilico se arbitrantur, 1105
ex conspectu éri si sui se abdidérunt,

5 luxantur, lustrantur, comedunt quod habent, í nomen diu
seruitutis ferunt.

nec boni ingeni quicquam in is inest,
nisi ut improbis se artibu' teneant. 1110

cum his mihi nec locu' nec sermo

10 conuenit neque is [umquam] nobilis fui.

ego, ut mi ímperatumst, etsi abest, hic adesse erum arbitror.

nunc ego illum metuo, quom hic non adest,
ne quom adsiet metuam. ei rei operam dabo. 1115

nam in taberna usque adhuc, si ueniret Syrus,

15 quoi dedi sumbolum, mansi, uti iusserat

leno ubi esset domi, me aibat arcessere ;

1098 quin *Pylades*: qui *cod.* quidem iam *del. Leo* (iv. 1), *ut*
versus iambicus fiat 1103 nihil *cod.* éri sui ser. fac. imp.
Skutsch (*Litt. Centralbl.* 1899, p. 968) 1104 nihil est *cod.*
1105 ilicó *in versu bacchiaco vix ferendum* se ilico esse *Ritschl*
esse del. Guictus 1107 luxantur *Nonius* 335 (*Paulus* 120 'luxan-
tur a luxu dictum, i. e. luxuriantur'): luxantur *etim glossa* luxuriantur
vel luxuriantur corr. luxantur cod. (luxuriantur *P^{CD}*, luxuriantur iantur
B) 1110 nisi ut improbis artibus eniteant (?) *Leo* 1112 neque
om. P^{CD} umquam *seclusi dubitanter metri causa* (iv. 2) 1115 *vel*
adsit (doctiorum par) 1116 siuëret (*i. e. si ueniret?*) *ut vid. cod.*
(sineret *P^{BC}*: si ueniret *T ex corr.*)

uerum ubi is non uenit nec uocat,

1120 uenio huc ultro, ut sciam quid rei si[c]t, ne illic homo me
ludificetur.

nec quicquamst melius quam ut hoc pultem atque aliquem
euócem hinc íntus.

leno argentum hoc

20

uolo a me accipiat atque amittat mulierem mecum simul.

BA. heus tu! SIMO. quid uis? BA. hic homo meus est.

SIMO. quidum? BA. quia praeda haec meast:

1125 scortum quaerit, habet argentum. iam admordere hunc
mihi lubet.

SIMO. iamne illum comessurus es? BA. dum
recens est,

dum calet, dum datur, deuorari decet iam.

25

boni me uiri pauperant, improbi augent;

populo strenui, mi improbi | usui sunt.

1130 SIMO. malum quod tibi di dabunt; sic scelestu's.

HA. me nunc commoror, quom has fores non ferio, ut
sciam

1131^a sitne Ballio domi.

30

BA. Venu' mihi haec bona datat, quom hos huc adigit
lucrifugas, damni cupidos, qui se suamque aetatem bene
curant,

edunt, bibunt, scortantur: illi sunt alio ingenio atque tu,

1135 qui neque tibi bene esse patere et illis quibus est
inuides.

1120 *accedit A* quod (*B*) *vel* quid (*P^oD*, *P*, *A n. l.*) 1121 *neque P*
aliquem (huc) *Goetz* 1122 *A n. l.* 1123 *a om. P* 1124 *SIMO.*
h. t. q. u. ut vid. A meus est] *meust P* (? *idem metrum quod in v.*
1113) 1125 *iam Pius: tam corr. iam P, ut vid.* (tam *B*, tam etiam
P^{CD}, *A n. l.*) 1126 *vix recenst, dum | Ca.* 1127 *dum datur dum*
calet P: dator, dum calet Leo (bacchiac.) tam (*vel iam*) *A: tam P*
1128 *improbi augent A: improbi [alent] augent [rem meam mali] P*
(*iv. 1*) 1129 *populi P: vel poplo vel mihi ita codd.)* *bacch. dim.*
cat. cum iamb. dim. cat.) *fort. inp. mi* 1130 *sic Ritschl: si A:*
nisic P (pro ni corr. sic?) (nisi P^{CD}) *vel dabunt sic; scelestu's*
1132 *dat A (cf. ad 978)* 1133 *lucrifucos (in fine v. 1132) A (i. e.*
1132-3 *uno versu?)* *vel damnicipidos (troch.)*

- 35 HA. heus ubi estis uos? BA. hicquidem ad me recta habet
rectam uiam.
- HA. heus ubi estis uos? BA. heus adulescens, quid istic
debetur tibi?
- bene ego ab hoc praedatus ibo; noui, bona scaeuast mihi.
- HA. ecquis hoc aperit? BA. heus chlamydate, quid istic
debetur tibi?
- HA. aedium dominum lenonem Ballionem quaerito. 1140
- 40 BA. quisquis es, adulescens, operam fac compendi quaerere.
- HA. quid iam? BA. quia tute ipse coram praesens praesentem uides.
- HA. tun is es? SIMO. chlamydate, caue sis tibi a curuo
infortunium
atque in hunc intende digitum: hic leno est, at hic est uir
probus.
- sed tu, bone uir, flagitare saepe clamore in foro, 1145
- 45 quom libella nusquamst, nisi quid leno hic subuenit tibi.
- HA. quin tu mecum fabulare? BA. fabulor. quid uis tibi?
- HA. argentum accipias. BA. iamdudum, si des, porrexi
manum.
- HA. accipe: hic sunt quinque argenti lectae numeratae
minae.
- hoc tibi eru' me iussit ferre Polymachaeroplages, 1150
- 50 quod deberet, atque ut mecum mitteres Phoenicium.
- BA. eru' tuos—HA. ita dico. BA. miles—HA. ita loquor.
BA. Macedonius—
- HA. admodum, inquam. BA. te ad me misit Polymachaero-
plages?
- HA. uera memoras. BA. hoc argentum ut mihi dares?
HA. si tu quidem es
leno Ballio. BA. atque ut a me mulierem tu abduceres? 1155

1137 *secl. Fleckeisen* 1142 tute *Umpfenbach (A n. l.)*: te P
 ipse coram] (ip)sus ipsum A 1143 curio P infortunio P 1144
 BA. at P probus] bonus A (cf. v. 1145) 1145 nōne P 1146
 quid] quod P 1155 adduceres P, A n. l.

- HA. ita. BA. Phoenicium esse dixit? HA. recte memi- 55
nisti. BA. mane:
iam redeo ad te. HA. at maturate propera, nam propero:
uides
iam diem multum esse. BA. uideo: hunc aduocare etiam
uolo;
mane modo istic, iam reuertar ad te. quid nunc si[e]t, Simo?
1160 quid agimus? manifesto hunc hominem teneo, qui argentum
attulit.
SIMO. quidum? BA. an nescis quae sit haec res? SIMO. 60
iuxta cum ignarissumis.
BA. Pseudolus tuos adlegauit hunc, quasi a Macedonio
milite esset. SIMO. haben argentum ab homine? BA.
rogitas quod uides?
SIMO. heus, memento ergo dimidium istinc mihi de praeda
dare:
1165 commune istuc esse oportet. BA. quid, malum? id totum
tuom est.
HA. quam mox mi operam das? BA. tibi do equidem. 65
quid nunc mihi es auctor, Simo?
SIMO. exploratorem hunc faciamus ludos suppositicium
adeo donicum ipse sese ludos fieri senserit.
BA. sequere. quid ais? nemp' tu illius seruos es? HA.
planissime.
1170 BA. quanti te emit? HA. suarum in pugna uirium uictoria.
nam ego eram domi imperator summus in patria mea. 70
BA. an etiam umquam ille expugnauit carcerem, patriam
tuam?

1157 maturitate *P* 1158 die *P* vel esse? (*interrogative*)
1159 vel isti fiet *P*, *A n. l.* 1160 BA. ante man. *P* (*i. e.* SIMO.
quid agimus? BA. man.) 1161 quidiam *P* cum] quom ut vid.
P (*antiqua forma*) post 1161 in *P* leguntur vv. 1205-7. qui suo loco
iterum apparent. Scilicet codicis *P* (*i. e.* *P^A*) scriba paginas 2 (*versus* 42)
exemplaris sui praeterierat, mox errorem cognouerat (*aliter rem ex-*
plicat Leo) 1167 ludos *Ital.*: ludo *codd.* (iii. 3) 1168 sen-
serim *P* 1169 illius seruos es]: ill(iu)'s (*i. e.* illiu's?) militis *A*,
fort. recte 1171 num *P* 1172 ille umquam *P*

HA. contumeliam si dices, audies. BA. quotumo die
ex Sicyone huc peruenisti? HA. áltero ad meridie.

BA. strenue mehercle iusti. SIMO. quam uelis pernix ho- 1175
most :

75 ubi suram aspicias, scias pösse eum—gérere crassas compedis.

BA. quid ais? tune etiam cubitare solitu's in cunis puer?

SIMO. scilicet. BA. etiamne—facere solitun es—scin quid
loquar?

SIMO. scilicet solitum esse. HA. sane in estis? BA. quid
hoc quod te rogo?

noctu in uigiliam quando ibat miles, quom tu ibas simul, 1180
80 conueniebatne in uaginam tuam machaera militis?

HA. in' malam crucem? BA. ire licebit tibi tamen hódie
temperei.

HA. quin tu mulierem mi emittis? aut redde argentum.
BA. mane.

HA. quid maneam? BA. chlamydem hanc commemora
quanti conductast. HA. quid est?

SIMO. quid meret machaera? HA. elleborum hisce homi- 1185
nibus opus est. BA. eho—

85 HA. mitte. BA. quid mercedis petasus hodie domino
demeret?

HA. quid 'domino'? quid somniatis? mea quidem haec
habeo omnia,

meo peculio empta. BA. nemp' quod femina summa susti-
nent.

HA. uncti hi sunt senes, fricari sese ex antiquo uolunt. 1189,
1190

1174 meridiem *codd.* 1175 strenui *P, A n. l.* mehercle (*B*)
vel mehercule (*P^{CD}*) *P, A n. l.* strenuissime hercle iusti *Bergk*
quamuis pernix hic est homo *P* 1176 (asp)icas *A* 1178
e(t)iam *A* solitum es *P*: (soli)tunst *A* sequente pers. spatio 1179
hoc om. *A* 1180 quom] tum *P* (t)roc 1181 conueniebant ne *P*
1182 Ein *A* antiqua formã: I in *P* (corr. *C*) ilicebit *Studemund*
tamen tibi *A* 1183 emistis *A* reddis *P* (i. 9) 1184 commemoros
P 1187 q. d. [quid socii] quid somniatis *P* (iv. 3) equidem
P^{CD}, A n. l. 1188 quid *B, A n. l.* sustinet *P, A n. l.*

B.A. responde, opsecro hercle, hoc uero serio quod te rogo :
quid meres? quantillo argenti te conduxit Pseudolus? 90

H.A. quis istie Pseudolus? B.A. praeceptor tuo, qui te
hanc fallaciam
docuit, ut fallaciis hinc mulierem a me abduceres.

1195 H.A. quem tu Pseudolum, quas tu mihi praedicas fallacias?
quem ego hominem nulli[u'] coloris noui. B.A. non tu
istinc abis?

nihil est hodie hic sucophantis quaestus : proin tu Pseudolo 95
nunties abduxisse alium praedam, qui occurrit prior

Harpax. H.A. is quidem edepol Harpax ego sum. B.A.
immo edepol esse uis.

1200 purus putus hic sucophantast. H.A. ego tibi argentum
dedi

et dudum adueniens extemplo sumbolum seruo tuo,
eri imáagine opsignatam epistulam, hic ante ostium. 100

B.A. meo tu epistulam dedisti seruo? quoi seruo? H.A.
Suro.

B.A. non confidit sycophanta hic [nequam est] nugis : medi-
tatus malest.

1205 edepol hominem uerberonem Pseudolum, ut docte dolum
commentust! tantundem argenti quantum miles debuit
dedit huic atque hominem exornauit mulierem qui abduceret. 105
nam illam epistulam ipsus uerus Harpax huc ad me attulit.

1209, H.A. Harpax ego uocor, ego seruos sum Macedoni militis ;
1210 ego nec sycophantiose quicquam ago nec malefice

1191 uero *post hercle A ut uid. (i. e. uero serio hoc?)* 1192
argenti (*corr. -to*) te *P ut uid. (argenti ote B, argenti te P^{CD}), A n. l.*
1193 quis i. *Ritschl* : quistic *ut uid. P* : quid i. *A* 1194 a *om. P^{CD},*
A n. l. 1197 hic *om. A* pseudole *P* 1198 adduxisse *P* 1199
edepol *et ego om. A* 1202 (mei) eri *Ritschl (A n. l.)* 1203
tu ep. *Ital.* : tua ep. *P (A n. l.) (pro tu aep., i. e. tu ep.?)* dedistis *P*
1204 — nugis meditatam malest (*ante n minus quam in P extitit*) *A*
meditatur male *P* ‘*altera lectio (cf. P) haec est : non confidit syco-*
phanta hic, nequamst, meditatust male’ *Leo* 1205–7 *cf. ad 1161*
1207 abduceret *vel arcesseret P* 1209, 1210 Macedonis *vel -nii*
A : -nis *P. (cf. Philol. 51, 369)*

neque istum Pseudolum mortalis qui sit noui neque scio.

110 SIMO. tu, nisi mirumst, leno, plane perdidisti mulierem.

BA. edepol ne istuc magi' magisque metuo quom uerba
audio.

mihī quoque edepol iamdudum ille Surus cor perfrigefacit, 1215

sumbolum qui ab hoc accepit. mira sunt ni Pseudolust.

eho tu, qua facie fuit dūdum quoi dedisti sumbolum?

115 HA. rufus quidam, uentriosus, crassis suris, subniger,
magno capite, acutis oculis, ore rubicundo, admodum
magnis pedibus. BA. perdidisti, postquam dixisti pedes. 1220

Pseudolus fuit ipsus. actumst de me. iam morior, Simo.

120 HA. hercle te hau sinam emoriri, nisi mi argentum redditur,
uiginti minae. SIMO. atque etiam mihī aliae uiginti minae.

BA. auferen tu id praemium a me quod promisi per iocum?

SIMO. de improbis uiris auferri praemium et praedam decet. 1225

BA. saltem Pseudolum mihī dedas. SIMO. Pseudolum ego
dedam tibi?

quid deliquit? dixin ab eo tibi ut caueres centiens?

125 BA. perdidit me. SIMO. at me uiginti modicis multauit
minis.

BA. quid nunc faciam? HA. si mi argentum dederis, te
suspendito.

BA. di te perdant! sequere sis me ergo hac ad forum ut 1230
soluam. HA. sequor.

SIMO. quid ego? BA. peregrinos apsoluam, cras agam cum
ciuibus.

Pseudolus mihī centuriata habuit capitis comitia,

130 qui illum ad med hodie adlegauit mulierem qui abduceret.

1212 neque scio] nescio *A* (*pro nec scio?*) 1214 *vel* mage
1216 ab *om.* *P* ni *om.* *P* 1217 dedistis *P* (*corr.* *D*) 1220
postquam dixisti] u't no' mīnauisti *A* 1221-54 *pauca leguntur A*
1222 aut (*i. e.* haut) te *P*, *allitteratione fauente* sina moriri *B* mihī
argentum (*B*) *vel* argentum mihī *PCD* *P*, *A n. l.* 1224 auferen-
tur *P* 1227 caueres centies *Ital.*: habere sentiens *P*, *A n. l.*
1230 hac sis me ergo *Ritschl* (*A n. l.*) 1233 *vel* me (*ita codd.*)

sequere tu. nunc ne exspectetis dum hac domum redeam
uia;

1235 ita res gestast : angiporta haec certum est consecrariet.

HA. si graderere tantum quantum loquere, iam esses ad
forum.—

BA. certumst mihi hunc emortuaem facere ex natali die.—

S I M O

viii

Bene ego illum tetigi, bene autem seruos inimicum suom.

nunc mi certum est alio pacto Pseudolo insidias dare

1240 quam in aliis comoediis fit, ubi cum stimulis aut flagris

insidiantur : at ego iam intus promam uiginti minas

quas promisi si efecisset ; obuam ei ultro deferam. 5

nimis illic mortalis doctus, nimi' uorsutus, nimi' malus ;

superauit dolum Troianum atque Vlixem Pseudolus.

1245 nunc ibo intro, argentum promam, Pseudolo insidias dabo.—

ACTVS V

PSEVDOLVS

V. i

Quid hoc? sicine hoc fit, pedes? statin an non?

an id uoltis ut me hinc iacentem aliquis tollat?

nam hercle si cecidero, uostrum erit flagitium.

pergitin pergere? ah! saeuendum mi hodie est ;

1250 magnum hoc uitium uino est : 5

pedes captat primum, luctator dolosust.

profecto edepol ego nunc probe habeo madulsam :

1234 tu] te *P* in domum exit *A* (? i. e. uia redeam domum)
1236 tantum quantum *A* ut vid. : tantum *P* 1240 quam] nam *A*
1241 intus] inultus (*PBC*) vel inuitus (*T*) *P* 1242 feram *A*, unde
offeram *Seyffert* 1243 doctust *Ritschl* (*A n. l.*) nimis nimis
uorsutus — *A* 1245 ibo *Ital.* : ibi *P. A n. l.* 1246 vel fit? pedes,
statin 1247 iacentem *Ital.* : tacentem *P, A n. l.* 1249 seruien-
dum *Hermann* (*A n. l.*) uix hodie 1252 abeo (*A n. l.*) madulsa
Lipsius

- ita uictu excurato, ita magnis munditiis diuis dignis,
 itaque in loco festiuo sumus festiue accepti.
- 10 quid opust me multas agere ambages? hoc est homini 1255
 quam ob rem uitam amet,
 hic omnes uoluptates, in hoc omnes uenustates
 sunt : deis proximum esse arbitror.
 nam ubi amans complexust amantem, ubi ad labra labella
 adiungit, ubi
- 15 altera alterum bilingui manifesto inter seprehendunt, 1260
 ubi mamma mammicula opprimitur aut si lubet corpora
 conduplicant,
 manu candida cantharum dulciferum †propinare† amicissu-
 mam amicitiam,
 neque [ibi] esse alium alii odio ibi nec molestum
 nec sermonibus morologis uti,
- 20 unguenta atque odores, lemniscos, corollas 1265
 dari dapsilis, non enim parce promi,
 uictum ceterum ne quis me roget :
 hoc ego modo atque erus minor hunc diem sumpsimus
 prothyme,
 postquam opus meum ut uolui omne perpetravi hostibus 1269,
 fugatis. 1270
- 25 illos accubantis, potantis, amantis
 cum scortis reliqui et meum scortum ibidem

1253, 1254 ordine inuerso A (v. 1253 propter homocoarch, praetermisso?
 ii. 6) 1253 dis A (vix vers. Eupolidens): om. P: (et) dis Studemund
 dignas corr. -is P, ut vid. (digni as T, digni ah P^{BC}) 1255 opus P
 homine A 1256-81 deest A 1259 labra ad Camerarius 1260
 Alter P^{CD} inter se Camerarius: inters cod. 1261 mamma mam-
 micula ut vid. cod., unde mammiam (mammam B²) anicula P^{BC}, mam-
 milla pro mammiia? cf. v. 180) nam amicula T: inamma abl.) mammi-
 cula Pontanus: mammam mammicula eum opprimit et conduplicantur)
 Leo (sed cf. ad Mil. 24) aut Ritschl: allant cod. (iv. 3): alia aut Cam-
 erarius 1262 canpharum cod. micissimam cod. 1263 ibi esse
 alium alio odio ibi cod.: corr. Leo: fort. e. alium alii aii o. i. vel id e.
 aii o. i. 1264 fort. (more) morol. ut integer tetrameter fiat 1267
 uictu cetero cod.: corr. Scyffert 1268 prothyme Camerarius:
 pothyme cod. 1269, 1270 ut uolui omne (P^{CD}, vel omne ut uolui
 B) cod.

- 1272^a cordi atque animo suo opsequentis. sed post
quam exsurrexi, orant me ut saltem.
ad hunc me modum intuli illis sati' facete
- 1274^a nimis ex disciplina, quippe ego qui 30
1275 probe Ionica perdidici. sed palliolatim amictus
1275^a sic haec inessi ludibundus.
plaudunt, 'parum' clamitant mi uti reuortar.
ocepi denuo, hoc modo : nolui :
- 1277^a idem amicae dabam me meae, 35
ut me amaret : ubi circumuortor, cado :
- 1278^a id fuit naenia ludo.
itaque dum enitor, prox ! iam paene inquinavi pallium.
- 1280 nimiae tum uoluptati edepol fui
1280^a ob casum. datur cantharus : bibi. 40
commuto ilico pallium, illud posui ;
inde huc exii, crapulam dum amouerem.
nunc ab ero ad erum meum maiorem uenio foedus com-
memoratum.
aperite, aperite, heus, Simoni me adesse aliquis nuntiate.

SIMO PSEVDOLVS

ii

- 1285 SIMO. Vox uiri pessumi me exciet foras.
sed quid hoc? quo modo? quid uideo ego?
Ps. cum corona ebrium Pseudolum tuom:

1272^a suo cordi atque animo obs. s. postquam *Leo* (*bacch. tetr.*)
corde *cod.* 1273 *med Camerarius* : me id *cod.* 1274, 1274^a
intulit *cod.* : -li ut *Camerarius* satisfacerem me (*T*) vel satis facete
nime (*P^{BC}*) *cod.* : *corr. Leo* : de satisfacerem mea cogitare *vetat Pers.*
806 1275 *Ionicam Spengel* 1275^a haec *om. P^{CD}* 1276
plaudunt (et) *Goetz, ut tetram. bacch. fiat* partim *P^{CD}* : *fort. πάλιν,*
(πάλιν) mi *Leo* : me *cod.* ut *cod.* 1277, 1277^a nolui idem ; (et)
a. (?) *Leo* 1278 ubi *Ital.* : tibi *cod.* 1279 *prax P^{CD}* 1280,
1280^a an fui (is)? (*Nimiae . . . datur versus Enfo. ideus*) 1281
commutollico *cod.* (*corr. B^t*) 1282 *accedit A* 1283 uenio]
(adue]ni *A* conprob] at]u]m) *A* 1284 heu *P* aliquis] quis *P*
1285 ne *P* 1286 q . . . . deo *A* : quit (*corr. quid*) uideo *P* ut *vid.*
(quid triduo *T* : quid tu uideo *P^{BC}*) : *fort. quidue u. e. ? post ego*
aliquid scriptum fuisse videtur A 1287 Quom *P* (*antiqua forma*)

- SIMO. libere hercle hoc quidem. sed uide statum.
 5 num mea gratia pertimescit magis?
 cogito saeuiter, blanditerne adloquar. 1290
 sed me hoc uotat uim facere nunc quod fero, si qua
 in hoc spes sitast mihi.
 Ps. uir malus uiro
 optumo obuiam it.
- 10 SIMO. di te ament, Pseudole. Ps. hae! SIMO. i in
 malam crucem.
 Ps. cur ego afflicter? SIMO. quid tu, malum, in os igitur 1295
 mi ebrius inructas?
 Ps. molliter sis tene me, caue ne cadam: non uides me 1296,
 ut madide madeam? 1297
- SIMO. quae istaec audacias te sic interdus
 cum corolla ebrium ingrediri? Ps. lubet.
- 15 SIMO. quid, lubet? pergin ructare in os mihi? 1300
 Ps. suauis ructus mihi est. sic sine, Simo.
 SIMO. credo equidem potis esse te, scelus,
 Massici montis uberrimos quattuor
 fructus ebibere in hora una. Ps. 'hiberna' addito.
- 20 SIMO. sed dic tamen (hau male mones) 1305
 unde onustam celocem agere te praedicem?
 Ps. cum tuo filio perpotaui modo.
 sed, Simo, ut probe
 tactu' Ballio est! 1308^a
- 25 quae tibi dixi ut efecta reddidi!

1289 pertimescet *P* corr. *D*¹) 1291 hoc me *P* spesit — *A*
 1294 Ps. hae. SIMO. i in] Ps. fui in (*T* ut vid.) (? *i. e.* Ps. fu! i in)
 vel pfui in (*B*) (? *i. e.* pfui! in'?) *P* 1295 ergo *B* [me] afflictor
P: afflicter (*tamquam aduerbium*) glossar. *Plaut.* in os igitur] ergo
 in os *P* 1296. 1297 sic *A*: his *T* (?) 1299 ingrediri] incedere *P*
 1300 in os ructare ut vid. *A* 1301 Simo] modo *P* 1302 potis
 esse] potasse *P* (*pro potesse*?) 1305 haud male mones sed dic
 tamen *Acidalius* dica *A* hau male mones *Pseudolo* dat *P* 1306
 honestam *codd.* 1307 quom *P* (*antiqua forma*) filio in
marg. adscript. P ut vid. (*ante tuo T, om. P^{CD}*) 1308^a tactus est
 ball — *A*

- 1310 SIMO. pessumu's homo.
 1310^a Ps. mulier haec facit :
 cum tuo filio libera accubat.
 SIMO. omnia ut quidque egisti ordine scio.
 Ps. quid ergo dubitas dare mi argentum? SIMO. ius 30
 petis, fateor. tene.
 Ps. at negabas daturum esse te mihi : tamen das.
- 1315 onera hunc hominem ac me consequere hac. SIMO. egone
 istum onerém? Ps. onerabi', scio.
 SIMO. quid ego huic homini faciam? satin ultro et argentum
 aufert et mé inridet?
 Ps. uae uictis! SIMO. uorte ergo umerum.
 Ps. em! SIMO. hóc ego numquam ratu' sum 35
 fore me ut tibi fierem supplex.
- 1320 heu heu heu! Ps. desine. SIMO. doleo. Ps. ni doleres
 tu, ego dolerem.
 SIMO. quid? hoc auferen, Pseudole mi, aps tuo ero? Ps.
 lubentissimo corde atque animo.
 SIMO. nonne audes, quaesso, aliquam partem mihi gratiam
 facere hinc de argento?
 Ps. non me deices auidum esse hominem? nam hinc num- 40
 quam eri' nummo diuitior,
 neque te mei tergi misereret, hoc sei non hodie ecfecissem.
- 1325 SIMO. erit ubi te ulciscar, sei uiuo. Ps. quid minitare?
 habeo tergum.
 SIMO. age sane. Ps. igitur redi. SIMO. quid redeam?
 Ps. redi modo : non eri' deceptus.

1310 derides (? *pro* deridens ; iv. 5) pessimus homo est *P* 1311
post 1308 *A* (? *propter* homoeoarch. v. 1307) 1312 omnia scio ut
 quicque egisti ordine scio *A* (iv. 3) quique (*PBC*) *vel* quoque (*T*) *P*
 1314 tamen das *del.* Spengel (*A n. l.*), ut tetrameter creticus fiat : fort.
 das *delend.* 1315 ego *P* (? *pro* egon) 1316 sati(nnè) *A*
 (*i. e.* satin) : statim *P* 1318 *vel* eme (*antiqua* forma) 'fort.
iamb. *Lco* 1320 heu heu *A* *metrum displicet vix* dolères—tu :
an doleastu? (*A n. l.*) 1321 auferen] auferre non *P* Pseudole
 mi *Seyffert* : pseudolum mihi *A* : pseudole *P* 1322 non *P* hic
 argenti *P* 1323 *vel* non ; me deices 1324 sei hoc *P* 1326
 igitur *Simoni* *continuat* *Brix* redde *A* reddam *P*

SIMO. redeo. Ps. simul mecum (i) potatum. SIMO. egone
 eam? Ps. fac quod te iubeo :
 45 si is, aut dimidium aut plus etiam faxo hinc feres. SIMO.
 eo, duc me quo uis.

Ps. quid nunc? numquid iratus es
 aut mihi aut filio propter has res, Simo?

1330

SIMO. nil profectó. Ps. i hác. te sequor. SIMO.
 quin uocas

50 spectatores simúl? Ps. hercle me isti hau solent
 uocare, néque ergo ego istos ;
 uerum sei uoltis adplaudere atque adprobare hunc gregem
 et fabulam in crastinum uos uocabo.

1327 i *add. Ital.* (*A n. l.* (i. 4)   1328 *pius P*   1329 *sqq.*
sic disp. A, quid . . . profecto (*v.* 1331, i . . . istos (*v.* 1333)
 1333 *ergo om. A*

RVDENS

ARGVMENTVM

Reti piscator de mari extraxit vidulum,
Vbi erant erilis filiae crepundia,
Dominum ad lenonem quae subrepta venerat
Ea in clientelam suipte inprudens patris
Naufragio eiecta devenit : cognoscitur
Suoque amico Plesidippo iungitur.

5

*ab initio fabulae usque ad v. 790 praesto est T
varius : suspte cod.*

4 suipte Came-

PERSONAE

ARCTVRVS PROLOGVS
SCEPARNIO SERVVS
PLESIDIPPVS ADVLESCENS
DAEMONES SENEX
PALAESTRA } MVLIERES
AMPELISCA }
PTOLEMOCRATIA SACERDOS VENERIS
PISCATORES
TRACHALIO SERVVS
LABRAX LENO
CHARMIDES SENEX
LORARII
GRIPVS PISCATOR

SCAENA CYRENIS

DAEM.] *vel* DEMONES (K. Schmidt, *Hermes* 37, 365)

PROLOGVS

ARCTVRVS

Qui gentis omnis mariaque et terras mouet,
eius sum cuius ciuitate caelitum.
ita sum ut uidetis splendens stella candida,
signum quod semper tempore exoritur suo
5 hic atque in caelo : nomen Arcturo est mihi. 5
noctu sum in caelo clarus atque inter deos,
inter mortalis ambulo | interdus.
et alia signa de caelo ad terram accidunt :
qui est imperator diuom atque hominum Iuppiter,
10 is nos per gentis alios alia disparat 10
qui facta hominum moresque, pietatem et fidem
noscamus, ut quemque adiuuet opulentia.
qui falsas litis falsis testimoniis
petunt quique in iure abiurant pecuniam,
15 eorum referimus nomina exscripta ad Iouem ; 15
cottidie ille scit quis hic quaerat malum :
qui hic litem apisci postulant peiurio
mali, res falsas qui impetrant apud iudicem,
iterum ille eam rem iudicatam iudicat ;
20 maiore multa multat quam litem auferunt. 20
bonos in aliis tabulis exscriptos habet.
atque hoc scelesti | in animum inducunt suom,
Iouem sé placare posse donis, hostiis :

2 cuius (B) vel cuius (P^{CD}) cod. 7 (hic) interdus Spengel
8 sed. Dziatzko 10 alius cod. (i. e. alios? i. 3) : aliud Seyffert
11 que om. P^{BC} 20-37 initia seruata A 22 (si) in a.
Mueller : si a. Schoell : qui a. Leo (A n. l.) inducunt Ital. : indi-
cunt P. A n. l.

- et operam et sumptum perdunt ; id eo fit quia
 25 nihil ei acceptumst a peiuris supplici ; 25
 facilius si qui pius est a dis supplicans
 quam qui scelestust inueniet ueniam sibi.
 ideo moneo uos ego haec, qui estis boni
 quique aetatem agitis cum pietate et cum fide :
 * * *
 30 retinete porro, post factum ut laetemini. 30
 nunc huc qua caussa ueni argumentum eloquar.
 primumdum huic esse nomen urbi Diphilus
 Cyrenas uoluit. illic habitat Daemones
 in agro atque uilla proxuma propter mare,
 35 senex, qui huc Athenis exsul uenit, hau malus ; 35
 neque is adeo propter malitiam patria caret,
 sed dum alios seruat se impediuit interim,
 rem bene paratam comitate perdidit.
 huic filiola uirgo periit paruola.
 40 eam de praedone uir mercatur pessumus, 40
 is eam huc Cyrenas leno aduexit uirginem.
 adulescens quidam ciuis huius Atticus
 eam uidit ire e ludo fidicinio domum,
 amare coepit : ad lenonem deuenit,
 45 minis triginta sibi puellam destinat 45
 datque arrabonem et iure iurando alligat.
 is leno, ut se aequom est, flocci non fecit fidem
 neque quod iuratus adulescenti dixerat.
 ei erat hospes par sui, Siculus senex
 50 scelestus, Agrigentinus, urbis proditor ; 50
 is illius laudare infit formam uirginis

24 perduunt *cod.*   25 periurii *P, A n. l.*   26 pius *Merula* :
 plus *P, A n. l.*   28 hoc *Fleckeisen*   qui estis *Merula* : questis
ut uid. P (que uestis *PBC*), *A n. l.*   inter v. 29 et v. 30 alium habet *A*
 40-56 nonnullorum versuum extrema servata *A*   42 atticos *P*
 49 (namque) ei erat *Ussing* : ei aderat *Schoell*   par sui *Fleckeisen* :
 parui *P, A n. l.*

et aliarum itidem quae eius erant mulierculae.
 infit lenoni suadere ut secum simul
 eat in Siciliam : ibi esse homines uoluptarios
 55 dicit, potesse ibi eum fieri diuitem, 55
 ibi esse quaestum maximum meretricibus.
 persuadet. nauis clanculum conducitur,
 quidquid erat noctu in nauem comportat domo
 leno ; adolescenti qui puellam ab eo emerat
 60 ait sese Veneri uelle uotum soluere 60
 (id hic est Veneris fanum) et eo ad prandium
 uocauit adolescentem huc. ipse hinc ilico
 conscendit nauem, auehit meretriculas.
 adolescenti alii narrant ut res gesta sit,
 65 lenonem abiisse. ad portum adolescens uenit : 65
 illorum nauis longe in altum apscerserat.
 ego quoniam uideo uirginem asportarier,
 tetuli et ei auxilium et lenoni exitium simul :
 increpui hibernum et fluctus moui maritimos.
 70 nam Arcturus signum sum omnium (unum) acerrimum : 70
 uehemens sum exoriens, quom occido uehementior.
 nunc ambo, leno atque hospes, in saxo simul
 sedent eiecti : nauis confracta est eis.
 illa autem uirgo atque altera itidem ancillula
 75 de naui timidae desuluerunt in scapham. 75
 nunc eas ab saxo fluctus ad terram ferunt
 ad uillam illius, exsul ubi habitat senex,
 quouis deturbauit uentus tectum et tegulas ;
 et seruos illic est eius qui egreditur foras.
 80 adolescens huc iam adueniet, quem uidebitis, 80

55 eum] demum *Schoell* 57-201 *deest A* 61 et leno *Mueller*
 (*Rhein. Mus.* 54, 532) 63 nauem conscendit *Camerarius* auehit
Ital. : auenit *cod.* (N pro H) 65 vel abiuisse portum (quom)
Fleckeisen 68 et ei an et an et *incert. cod.* 70 unum *add.*
Seyffert 72 in sa. le. atq. hos. *cod.* : *tra.* *Reiz*, *allitteratione*
fauente 77 ubi] qui ibi *Bothe* 79 Sed *Luchs* vel illic'st eiuis

qui illam mercatust de lenone uirginem.
ualete, ut hostes uostri diffidant sibi.—

ACTVS I

I. i

SCEPARNIO

Pro di immortales, tempestatem quouismodi
Neptunus nobis nocte hac misit proxuma !
detexit uentus uillam—quid uerbis opust ? 85
non uentus fuit, uerum Alcumena Euripidi,
5 ita omnis de tecto deturbauit tegulas ;
inlustriores fecit fenstrasque indidit.

ii PLESIDIPPVS SCEPARNIO DAEMONES

PL. Et uos a uostris abduxi negotiis
neque id processit qua uos duxi gratia 90
neque quiui ad portum lenonemprehendere.
sed mea desidia spem deserere nolui :

5 eo uos, amici, detinui diutius.
nunc huc ad Veneris fanum uenio uisere,
ubi rem diuinam se facturum dixerat. 95

Sc. si sapiam, hoc quod me mactat concinnem lutum.

PL. prope me hic nescioquis loquitur. DA. heus,
Sceparnio !

10 Sc. qui nominat me ? DA. qui pro te argentum dedit.

Sc. quasi me tuom esse seruom dicas, Daemones.

DA. luto usust multo, multam terram confode. 100
uillam integundam intellego totam mihi,
nam nunc perlucet ea quam cribrum crebrius.

82 uestiri *cod.* (*corr. B.*) 88 inlustriorem *Lambinus, Field (Class. Rev. 8, 99)*, vel festrasque 96 *alludit, credo, ad maccare 'lutum concinnare.'* vix quod me mactat ego maccem lutum 97 hic *Merula* : hinc *cod.*

- PL. pater salucto, ámboque adeo. DA. saluo' sis. 15
 Sc. sed utrum tu masne an femina es, qui illum patrem
 105 uoces? PL. uir sum equidem. Sc. quaere uir porro
 patrem.
 DA. filiolum ego unam | habui, eam unam perdidit :
 uirile sexus numquam ullum habui. PL. at di dabunt.
 Sc. tibi quidem hercle, quisquis es, magnum malum, 20
 qui oratione hic occupatos occupes.
 110 PL. isticin uos habitatis? Sc. quid tu id quaeritas?
 quon furatum mox uenias, uestigas loca?
 PL. peculiosum esse addecet seruum et probum,
 quem ero praesente †praetereat† oratio 25
 aut qui inclementer dicat homini libero.
 115 Sc. et inpudicum et impudentem hominem addecet
 molestum ultro aduenire ad alienam domum,
 quoi debeatur nihil. DA. tace, Sceparnio.
 quid opust, adulescens? PL. istic infortunium, 30
 qui praefestinet, ubi erus adsit, praeloqui.
 120 sed nisi molestumst paucis percontarier
 uolo ego ex te. DA. dabitur opera atque in negotio.
 Sc. quin tu in paludem is exsicasque harundinem
 qui pertegamus uillam, dum sudumst? DA. tace. 35
 tu si quid opus est dice. PL. dic quod te rogo,
 125 ecquem tu hic hominem crispum, incanum uideris,
 malum, peiiurum, palpatorem—DA. plurimos,
 nam ego propter eiusmodi uiros uiuo miser.
 PL. hic dico, in fanum Veneris qui mulierculas 40

103 fort. <Sc. salue> DA. saluos *vel* DA., Sc. saluos 104 tu
 masne *Camerarius*: tuasne *cod.* (pro tūasne, i. e. tumasne) 106
 unam (quam) *Seyffert*: fort. unicum habebam *Leo* 107 sexus
 ' neutro genere ' testatur *Priscianus* I, 162; ' uirile scriptum videtur pro
 genetivo uirilis ' *Leo* 109 o. [nos] hic *cod.* (iv. 2): nos *del.*
Guictus: vix ante occupes collocand. (occupātōs nos) 111 quon
Leo: an quo *cod.*: vix an | Quo (cum quaeris; cf. ad *Pseud.* 978)
 nox *Dousa* 112 addecet *Bothe*: decet *cod.* 113 <haud> praetereat
Acidalius: praedeceat *Leo*: fort. praetrahāt (praetāt) 118 opus *cod.*

duas sécum adduxit, quique adornaret sibi
ut rem diuinam faciat, aut hodie aut heri. 130

45 DA. non herele, adulescens, iam hos dies complusculos
quemquam istic uidi sacrificare neque potest
clam me esse si qui sacrificat : semper petunt
aquam hinc aut ignem aut uaseula aut cultrum aut ueru
aut aulam extarem, aut aliquid—quid uerbis opust? 135

Veneri paraui uasa et puteum, non mihi.
nunc interuallum iam hos dies multos fuit.

50 PL. ut uerba praehibes, me periisse praedicas.

DA. mea quidem herele caussa saluos sis licet.

Sc. heus tu qui fana uentris caussa circumis, 140
iubere meliust prandium ornari domi.

55 DA. fortasse tu huc uocatus es ad prandium,
ill' qui uocauit nullus uenit? PL. admodum.

Sc. nullumst periculum te hinc ire inpransum domum :
Cererem te melius(t) quam Venerem sectarier : 145
amori haec curat ; tritico curat Ceres.

PL. deludificauit me ille homo indignis modis.

60 DA. pro di immortales ! quid illuc est, Sceparnio,
hominum secundum litus ? Sc. ut mea opiniost
propter uiam illi sunt uocati ad prandium. 150

DA. qui ? Sc. quia post cenam, credo, lauerunt heri.

DA. confracta nauis in mari est illis. Sc. ita est.

65 at herele nobis uilla in terra et tegulae. DA. hui !
homunculi quanti estis ! eiecti ut natant ! 154-5

PL. ubi sunt ei homines, opsecro ? DA. hac ad dex-
teram

(uiden ?) secundum litus. PL. uideo. sequimini.

132 *vel* isti 142 *es* uoc. huc *T ut uid.* 143 ille qui *Ital.* :
illu tui *cod.* 145 *Cererem Ital.* : *prerem cod.* melius *cod.*
sectarier *Camevarius* : *spectarier cod.* 146 *amori Meursius* :
amorem cod. (i. 9) 147 *illie h. usitatum* 149 ut *Merula* : aut *cod.*
est opinio *cod.* : *trai. Reiz* 154, 155 *natant Priscianus* I, 109 : *natrant*
(*narrant P^{BC}*) *cod.* 156 *ei] hi (?i) cod. ut uid.* (*vix pro hisce*)

- utinam is sit quem ego quaero, uir sacerrimus.
 ualete.—Sc. si non moneas, nosmet meminimus. 70
- 160 sed, o Palaemo[n], sancte Neptuni comes,
 qui | Herculei socius esse diceris,
 quod facinus uideo! DA. quid uides? Sc. mulier-
 culas
- uideo sedentis in scapha solas duas.
 ut adffictantur miserae! eugae eugae, perbene! 75
- 165 ab saxo auortit fluctus ad litus scapham
 neque gubernator umquam potuit tam bene.
 non uidisse undas me maiores censeo.
 saluae sunt si illos fluctus deuitauerint.
 nunc, nunc periculumst. (unda) eiecit alteram. 80
- 170 at in uadost, iam facile enabit. eugepae!
 uiden alteram illam ut fluctus eiecit foras?
 / surrexit, horsum se capessit. salua res.
 desiluit haec autem altera in terram e scapha.
 ut prae timore in genua in undas concidit! 85
- 175 saluast, euasit ex aqua. iam in litore est.
 sed dextrouorsum auorsa it in malam crucem.
 hem! errabit illaec hodie. DA. quid id refert tua?
 Sc. si ad saxum quo capessit ea deorsum cadet,
 179-80 errationis fecerit compendium. 90
- DA. si tu de illarum cenaturus uesperis es,
 illis curandum censeo, Sceparnio;
 si apud méd essuru's [es], mihi dari operam uolo.
 Sc. bonum aequomque oras. DA. sequere me hac
 ergo.—Sc. sequor.—

161 sociennus *Pareus*: *vix* consocius (csocius) (tu)que, Hercules.
 {qui eius) socius *Lco* 168 denitauerint *Pylades*: deuitauerunt
cod. (?forma antiqua) 169 unda *add. Guietus* 170 eugepace
cod. 171 *secl. Soumeuschein* 176 it] est *codd. Prisciani* 2, 75
 178 cadet (*T*) vel cadit (*P^{BC}*) *cod.* 181 si *Merula*: sit *cod.* ue-
 speris es *Camerarius*: ueperies *cod.* 183 essurus es (*T*) vel essurus
 (i.e. -u's?) (*P^{BC}*) *cod.*

iii

PALAESTRA

- Nimio hominum fortunae minus miserae memorantur 185
 quam in usu, experiundó is datur acerbum.
 (satin) hoc deo complacitumst, med hoc ornatu ornatam
 in incertas regiones timidam eiectam?
 5 hancine ego ad rem natam miseram me memorabo? hancine
 ego partem capio ob pietatem praecipuam? 190
 nam hoc mi sat laborist laborem hunc potiri,
 si | erga parentem aut deos me inpiavi;
 sed id si parate curavi ut cauerem,
 10 tum | hoc mi indecoré, inique, inmodeste
 dati' di; nam quid habebunt sibi signi inpii pósthac, 195
 si ad hunc modum est innoxiiis honor apud uos?
 nam me si sciam
 fecisse aut parentes sceleste, minus me miserer; 197^a
 15 sed erile scelus me sollicitat, eiius me impietas male habet.
 is nauem atque omniá perdidit in mari:
 haec bonorum eiiu' sunt reliquiaé; etiam quae simul 200
 uecta mecum in scaphast excidit. ego nunc sola sum.
 quae mihi si foret salua saltem, labor
 20 lenior esset hic mi eiius opera.
 nunc quam spem aut open aut consili quid capessam?
 ita hic sola solis locis comptota 205
 [sum]. hic saxa sunt, hic mare sonat,
 neque quisquam homo mi obuiam uenit. 206^a

186 usu *Seyffert Berl. Phil. Woch.* 17, 796): uisu *cod.* 188-9
 vel eiec-|tam hancine 191 sat *Mueller (Rhein. Mus.* 54, 533):
 aut *cod.* 192 (ego) erga *Mueller (Rhein. Mus.*
 54, 533) parentis *Fleckeisen* me ante erga colloc. *Bothe* 194
 mi hoc *Fleckeisen* 195 sibi signi *Leo*: sibigni *cod.* 197 sciam
 (umquam) *Schoell metri causa*: s. (in uos) *Leo* 197^a sceleste
 parentis *B* me miserer *Camerarius*: mei miserer *cod.*, vix recte:
 mei miserer *Ital.* 198 vel eius med 202 accedit *A*, 202-6
paucissima in initiis servata, 207-10 *umbrae tantum*, 211-16 *item pau-*
cissima 204 numquam *P* 205 aut *versus longior fuit aut*
sequebatur alter in A (cf. ad 215) sola *om. P* 206 sum *del. Pylades,*
metro consulens (A n. l.)

- *   *   *
- hoc quod induta sum, summae opes oppido, 25
nec cibo nec loco tecta quo sim scio :
quae mihist spes qua me uiuere uelim ?
210 nec loci gnara sum nec †diu† hic fui.
saltem | aliquem uelim qui mihi ex his locis
aut uiam aut semitam monstret, ita nunc 30
hac an illac eam incerta sum consili ;
nec prope usquam hic quidem cultum agrum conspi-
cor.
215 / algor, error, pauor, me omnia tenent.
haec parentes mei hau sciti' miseri
216^a me nunc miseram esse ita uti sum : 35
leibera ego prognata fui maxume, nequiquam fui.
nunc qui minu' seruiο quasi serua forem nata ?
neque quicquam umquam illis profuit qui me sibi eduxerunt.

AMPELISCA PALAESTRA

iv

- 220 AM. Quid mihi meliust, quid magis in remst, quam a cor-
pore uitam ut secludam ?
ita male uiuo atque ita mihi multae in pectore sunt curae
exanimales.
ita res se habent : uitae hau parco, perdidisti spem qua me
- oblectabam.
omnia iam circumcursaui atque omnibu' latebris perreptaui
quaerere conseruam, uoce, oculis, auribus ut peruestigarem. 5
225 neque eam usquam inuenio neque quo eam neque qua quae-
ram consultumst,

*inter 206^a et 207 (?) intercedebant duo versus A 208 freta (?) Leo
210 diu] uidi aut Leo: etiamdum Seyffert 211 al'quem saltem
Schoell, ut integer tetrameter fiat 213 incerta sum Gruterus :
(incerta)s — A: incerta (-tam P^{CD} cod. (? pro incerta^s, i. e. inc. sum)
215 om. A, nisi quidem post 205 aut 206^a stetit (ii. 6) 216^a ita
om. P^{CD}, A n. l. 217 ego om. A 218 quam si codd. (A incert.)
219 illis] iis (his B) P, unde n. q. numquam is Habich 220 a om. P
vel uti: om. P 221 exanimabiles A 222 se] ipsae P ut uid.
223 omnibus in latebris P 224 querere P oculisque A 225
Nequeam P*

neque quem rogitem responsorem quemquam interea con-
uenio,
neque magi' solae terrae solae sunt quam haec loca atque
hae regiones ;
neque, si uiuit, eam uiua umquam quin inueniam desistam.

- 10 PA. quoianam uox mihi
prope hic sonat? 229^a
AM. pertimui, quis hic loquitur prope? 230
PA. Spes bona, opsecro,
subuenta mihi, 231^a
15 AM. eximes ex hoc miseram metu ?
PA. certo uox muliebris auris tetigit meas.
AM. mulier est, muliebris uox mi ad auris uenit.
PA. num Ampelisca opsecrost? AM. ten, Palaestra, audio? 235
PA. quin uoco ut me audiat nomine illam suo?
20 Ampelisca! AM. hem quis est? PA. ego Palaestra.
AM. dic ubi es? PA. pol ego nunc in malis plurumis.
AM. socia sum nec minor pars meast quam tua.
sed uidere expeto te. PA. mihi es aemula. 240
AM. consequamur gradu uocem. ubi es? PA. ecce me.
25 accede ad me atque adi contra. AM. fit sedulo.
PA. cedo manúm. AM. accipé. PA. dic, uiuisne?
opsecro.
AM. tu facis me quidem uiuere ut nunc uelim,
quom mihi te licet tangere. ut uix mihi 245
credo ego hoc, te tenere! opsecro, amplectere,
30 spes mea. ut me omnium iam laborum leuas!

226 inuenio *P* (v. 4) 227 *vel* mage sunt q. h. sunt l. *A*
228 uiuam numquam *P* 229^a-32 nihil omnino legi potest, *vv.*
233-45 *initia tantum A* 229 quianam *P* 232 exime *Pylades*
234 *inter 231^a et 232 P* 237 palāest *P* (palam est *PCD*), *A n. l.*
(*i. e.* Palaestra) *supplet* <ecce me> *Leo*, <AM. opsecro> *Seyffert*,
ut cretic. tetram. fiat (A n. l.) 244 ut uiuere *P*, *A n. l.*: *trai. Reiz*,
metri causa 245 quam *P* 247-60 *paucissima servata extremo-*
rum versuum (248-52 nihil) A

PA. occupas prae loqui quae mea oratiost.

nunc abire hinc decet nos. AM. quo, amabo, ibimus?

250 PA. litus hoc persequamur. AM. sequor quo lubet.

sicine hic cum uuida ueste grassabimur?

PA. hoc quod est, id necessarium est perpeti.

35

sed quid hoc, opsecro, est? AM. quid? PA. uiden,

amabo,

fanum [uidesne] hoc? AM. ubi est? PA. ad dex-

teram.

255 AM. uideo decorum dis locum uiderier.

PA. hau longe abesse oportet homines hinc, ita hic lepidust

locus.

quisquis est deu', ueneror ut nos ex hac aerumna eximat, 40

miseras, inopes, aerumnosas ut aliquo auxilio adiuuet.

P T O L E M O C R A T I A P A L A E S T R A A M P E L I S C A V

PT. Qui sunt qui a patrona preces mea expetessunt?

260 nam uox me precantum huc foras excitauit.

bonam atque opsequentem deam atque hau grauatam
patronam exsequuntur benignamque multum.

PA. iubemus te saluere, mater. PT. saluete,

5

puellae. sed und' uos

265 ire cum uuida ueste dicam, opsecro,

265^a tam maestiter uestitas?

PA. ilico hinc imus, hau longule ex hoc loco;

uerum longe hinc abest unde aduetae huc sumus. 10

PT. nempe equo ligneo per uias caerulas

248 mest oratio P, A n. l. (pro meast or.): corr. Pylades, Reiz (cf. ad Merc. 230) 249 quo elisionem vocalis patiens displicet 251

hie cum uiuo aueste P, A n. l.: corr. Saraccnus: hic in umida ueste

codd. Macrobiï de verb. diff. G. L. 5, 652 K 254 uidēsne del. Baier

(A n. l.) (cf. v. 253; iv. 1) 257 uel uti (iamb. octonar.) exigat A

259 precēs m(ea) ēx. non omnino placet, multo minus precēs mē(a) ēx.

261-481 deest A 265^a m. ueste uestitas codd. Nonii 511 266

aut longula ex cod. 268 equo Ital.: et quo (et quod B) cod.

caeruleas cod., contra metrum

estis uectae? PA. admodum. PT. ergo aequius uos
erat

candidatas uenire hostiatasque : ad hoc 270
fanum ad istunc modum non ueniri solet.

15 PA. quaene eiectae e mari simus ambae, opsecro,
unde nos hostias agere uoluisti | huc?
nunc tibi amplectimur genua egentes opum,
quae in locis nesciis nescia spe sumus, 275
ut tuo recipias tecto seruesque nos

20 miseriarumque te ambarum uti misereat,
quibus nec locust ullus nec spes parata,
neque hoc amplius [quam] quod uides nobis quicquamst.
PT. manus mi date, exsurgite a genibus ambae. 280
misericordior nulla me est feminarum.

25 sed haec pauperes res sunt inopes[que], puellae :
egomet uix uitam colo ; Veneri cibo meo seruio.

AM. Veneris fanum, opsecro, hoc est?

PT. fateor. ego huius fani sacerdos clueo. 285
uerum quidquid est comiter fiet a me,

30 quo nunc copiam ualebit.
ite hac mecum. PA. amice benigneque honorem,
mater, nostrum habes.—PT. oportet.—

ACTVS II

Omnibu' modis qui pauperes sunt homines miseri uiuont, 290

272 quae nec *cod.* (*corr.* B²) simus *Bentley* : sumus *cod.* 273
uoluistis *Hermann* huc non addit *cod.* *Charisii* 224 274 tibi
iam plectimur *cod.* 278 locus et parata est *cod.* : *corr.* *Reiz*
(*cf. ad Merc.* 330) locus nullus n. s. parata est *Spengel* 279
quam *del.* *Reiz*, nam uidēs in *uersu bacchiaco displicet* quot uidens
nobis qui quast *cod.* 282 inopes *Hermann* : vix inopesq' (*potius*
puellae) 283 egomet (meam) *Fleckeisen* ut *metrum iambicum fiat*
ueniri *cod.* seruio *cod.* (*corr.* D¹)

praesertim quibus nec quaestus est neque didicere artem
ullam :

necessitate quidquid est domi id sat est habendum.

nos iam de ornatu propemodum ut locupletes simus scitis :

hisce hami atque haec harundines sunt nobis quaestu et 5
cultu.

295 cottidie ex urbe ad mare huc prodimus pabulatum :

pro exercitu gymnastico et palaestrico hoc habemus ;

echinos, lopadas, ostreas, balanos captamus, conchas,

marinam urticam, musculos, plagusias striatas ;

postid piscatum hamatilem et saxatilem adgredimur. 10

300 cibum captamus e mari : si euentus non euenit

neque quicquam captumst piscium, salsi lautique pure

domum redimus clanculum, dormimus incenati.

atque ut nunc ualide fluctuat mare, nulla nobis spes est :

nisi quid concharum capsimús, incenáti sumu' profecto. 15

305 nunc Venerem hanc ueneremur bonam, ut nos lepide

adiuerit hodie.

TRACHALIO PISCATORES ii

TR. Animum aduorsauī sedulo ne erum usquam praeter-
irem ;

nam quom modo exibat foras, ad portum se aibat ire,

me huc obuiam iussit sibi uenire ad Veneris fanum.

sed quos perconter commode eccos uideo astare. adibo.

310 saluete, fures maritumi, conchitae atque hamiotae, 5

famelica hominum natio. quid agitis? ut peritis?

291 neque] nec *cod.* edidicere *Marx* nullam *Spengel* 294 haec

(*pro* haec? i. 9) har. (*PBC*) *vel* his har. (*T ut vid.*) *cod.* 295

cottidie *cod. ut vid.* ('*libri veteres*' *Lambini*) (*PBC n. l.*) 296 pale-

stricum *cod.* 297 balano *cod.* 299 aggredimur *Merula* : atgredi-

tur *cod. ut vid.* (*i. e.* adgr.), *vix recte* 300 euenit *Bothe* : uenit *cod.*

303 *ut om. B* 304 concharum *Ital.* : conclarum *cod.* (*vix Plauti-*

num ; *cf. Class. Rev.* 6, 88) cenati *Reiz fort. recte* (*cf.* 302) 306

animum *Dissaldeus* : animo *cod.* 309 eccons (eccon?) *ut vid. cod.*

(eccons *P^{CD}* : ecconis *T* : eccon si *B*) (*cf. ad Pers.* 471) adibo *Ital.* :

adito *cod.*

PI. ut piscatorem aequomst, fame sitique speque falsa.

TR. ecquem | adulescentem huc, dum | hic astatis, expedite,

uidistis ire strenua facie, rubicundum, fortem,

10 qui tris semihomines duceret chlamydatos cum machaeris? 315

PI. nullum istac facie ut praedicas uenisse huc scimus. TR. ecquem

recaluom ad Silanum senem, statutum, uentriosum,

tortis superciliis, contracta fronte, fraudulentum,

deorum odium atque hominum, malum, mali uiti probrique plenum,

15 qui duceret muliereulas duas sécum sati' uenustas? 320

PI. cum istiusmodi uirtutibus operisque natus qui sit, eum quídem ad carnificem est acquius quam ad Venerem commeare.

TR. at si uidistis, dicite. PI. huc profecto nullus uenit.

uale.—TR. ualete. credidi: factum est quod suspicabar,

20 data uerba ero sunt, leno abít scelestus exsulatum, 325

in nauem ascendit, mulieres auexit: hariolus sum.

is huc erum etiam ad prandium uocauit, sceleris semen.

nunc quid mi meliust quam ilico hic opperiar erum dum ueniat?

eadem, sacerdos Veneriá haec si quid amplius scit,

25 si uidero, exquisiuero: faciet me certiozem. 330

iii

AMPELISCA TRACHALIO

AM. Intellego: hanc quae proxumast <tu> uillam Veneris fano

313 *vix* ecquis 314 uidistis eire *Scyffert*: uidisti seni (-tis uenientem *T*) *post* machaeris *cod.*: *traicci* (ii. 5) 315 secum homines *Mitscherlich* (sēi- *pro* seē-) macheris *cod.* 317 ac (at *cod.*) silanum *Leo post Ital.*: ut *S. Pradel de praepos.* p. 482 318 *vel* contracto (i. 9) 319 male malum *Schoell* 321 siet *cod.* (*vix* *disyll.*, unde *fiat* *octonarius*: 324 quo *cod.* 329 hanc sacerdos *Veneria cod.*: *corr. Leo* 331 <tu> uillam *Schoell* (iii. 3): <me> uillam *post Camerarium Bentley*

pulsare iussisti atque aquam rogare. TR. quonia ad auris
 uox mi aduolauit? AM. opsecro, quis hic loquitur? TR.
 quem ego uideo?
 estne Ampelisca haec quae foras e fano egreditur? AM.
 estne hic

- 335 Trachalio quem conspicio, calator Plesidippi? 5
 TR. east. AM. is est. Trachalio, salue. TR. salue, Ampe-
 lisca.
 quid agis tu? AM. aetatem hau malam male. TR. melius
 ominare.
 AM. uerum omnis sapientis decet conferre et fabulari. -
 sed Plesidippus tuos erus ubi, amabo, est? TR. heia uero,
 340 quasi non sit intus! AM. neque pol est neque huc quidem 10
 ullus uenit.
 TR. non uenit? AM. uera praedicas. TR. non est meum,
 Ampelisca.
 sed quam mox coctum est prandium? AM. quod prandium,
 opsecro te?
 TR. nemp' rem diuinam facitis hic. AM. quid somnias,
 amabo?
 TR. certe huc Labrax ad prandium uocauit Plesidippum
 345 erum meum eru' uoster. AM. pol hau miranda facta dicis: 15
 si deos decepit et homines, lenonum more fecit.
 TR. non rem diuinam facitis hic uos neque erus? AM.
 hariolare.
 TR. quid tu agis hic igitur? AM. ex malis multis metuque
 summo
 capitalique ex periculo orbas auxiliique opumque huc
 350 recepit ad se Veneria haec sacerdos me et Palaestram. 20
 TR. an hic Palaestrast, opsecro, eri mei amica? AM. certo.

332 atquaquam *cod.*   cuius *Merula*: cui *cod.*   333 q. e. u.
Ampeliscas *continuant alii*   337 tu agis *Bothe*   mala male *B*
 338 conferre] (et) colere *Lange*   344 plesidippum uocauit ad
 prandium *ut vid. cod.: trai. Reiz*   348 hic *om. B*   350 recipit
cod.   351 amica *B*

TR. inest lepos in nuntio tuo mágnus, mea Ampelisca.
sed istúe periculum perlubet quod fuerit uobis scire.

AM. confracta est, mi Trachalió, hac nocte nauis nobis.

25 TR. quid, nauis? quae istaec fabulast? AM. non audiuisti, 355
amabo,

quo pacto leno clanculum nos hinc auferre uoluit
in Siciliam et quidquid domi fuit in nauem imposiuit?
ea nunc perierunt omnia. TR. oh, Neptune lepide, salue!
nec te aleator nullus est sapientior; profecto

30 nimi' lepide iecisti bolum: periurum perdidisti. 360

sed nunc ubi est leno Labrax? AM. periit potando, opinor:
Neptunus magnis poculis hac nocte eum inuitauit.

TR. credo hercle anancaco datum quod biberet. ut ego
amo te,

mea Ampelisca, ut dulcis es, ut mulsa dicta dicis!

35 sed tu et Palaestra quomodo saluae estis? AM. scibis faxo. 365
(de) naui timidae ambae in scapham insiluimus, quia uide-
mus

ad saxa nauem ferrier; properans exsolui restim,
dum illi timent; nos cum scapha tempestas dextrouorsum
differt ab illis. itaque nos uentisque fluctibusque

40 iactatae exemplis plurumis miserae perpetuam noctem; 370

uix hodie ad litus pertulit nos uentus exanimatas.

TR. noui, Neptunus ita solet, quamuis fastidiosus
aedilis est: si quae improbae sunt merces, iactat omnis.

AM. uae capiti atque aetati tuae! TR. tuo, mea Ampe- 374-5
lisca,—

45 sciui lenonem facere (ego) hoc quod fecit; saepe dixi;
capillum promittam optumumst occipiamque hariolari.

AM. cauistis ergo tú atque erus ne abiret, quom scibatis?

359 ne te *Fleckeisen* 361 fort. ubi nunc vel opino 362
Neptuneus B 365 Scitu (-ta B) *cod* (corr. C²) 366 de
nauis *Fleckeisen*: nauis *cod.* 371 nos om. B 376 faxere
Sommenschein ego *add.* Pylades: ero *Schoell*

- Tr. quid faceret? Am. sí amabat, rogas, quid faceret?
 adseruaret
 380 dies nóctesque, in custodia esset semper. uerum ecastor
 ut multi fecit ita probe curauit Plesidippus. 50
 Tr. quid tu istuc dicis? Am. res palam est. Tr. scin tu?
 etiam qui it lauatum
 in balineas, quom ibi sedulo sua uestimenta seruat,
 tamen súrrupiantur, quippe qui quem illorum opseruet
 falsust ;
 385 fur facile quem opseruat uidet : custos qui fur sit nescit.
 sed duce me ad illam ubi est. Am. i sane in Veneris fanum 55
 huc intro,
 sedentem flentemque opprimes. Tr. ut iam istuc mihi
 molestumst !
 sed quid flet? Am. ego dicam tibi : hoc sese excruciat
 animi,
 quia leno ademit cistulam ei quam habebat ubique habebat
 390 qui suos parentes nosceré posset : eam ueretur
 ne perierit. Tr. ubinam ea fuit cistellula? Am. ibidem 60
 in nauí.
 conclusit ipse in uidulum, ne copia esset eiús
 qui suos parentes nosceret. Tr. o facinus impudicum,
 quam liberam esse oporteat seruire postulare !
 395 Am. nunc eam cum nauí scilicet abiisse pessum in altum.
 et aurum et argentum fuit lenonis omne ibidem. 65
 Tr. credo aliquem immersisse atque eum excepisse. Am.
 id misera maestast
 sibi eorum euenisse inopiam. Tr. iam istoc magis usus
 factost
 ut eam intro consolerque eam, ne sic se excruciet animi ;
 400 nam multa praeter spem scio multis bona euenisse.

384 obseruatur (? -at) *B* cf. 385) 385 qui obs. *Goetz* 386
 illam. Am. i sane — Tr. ubist? Am. in (?) *Leo* 392 ei *Luchs*
 395 eum *Bentley* 399 ut *Camerarius* : ne *cod.* se sic *cod.* :
trai. Guietus

- 70 AM. at ego étiam, qui sperauerint spem decepisse multos.
 TR. ergo animus aequos optimum est aerumnae condi-
 mentum.
 ego eo intro, nisi quid uis.—AM. eas. ego quod mihi
 imperauit
 sacerdos, id faciam atque aquam hinc de proximo rogabo;
 nam extemplo, si uerbis suis peterem, daturos dixit. 405
- 75 neque digniorem censeo uidisse anum me quemquam
 quoi deos atque homines censeam bene facere magi? de-
 cere.
 ut lepide, ut liberaliter, ut honeste atque hau grauate
 timidus, egentis, uuidas, eiectas, exanimatas
 accepit ad sese, hau secus quam si ex se simus natae! 410
- 80 ut eapse (sic) succincta aquam calefactat, ut lauemus!
 nunc, ne morae illi sim, petam hinc aquam unde mi
 imperauit.
 heus ecquis in uillast? ecquis hoc recludit? ecquis prodit?

iv SCEPARNIO AMPELISCA

- Sc. Quis est qui nostris tam proterue foribus facit iniuriam?
 AM. ego sum. Sc. hem! quid hoc boni est? eu edepol 415
 specie lepida mulierem!
 AM. salue, adulescens. Sc. et tu multum salueto, adule-
 scentula.
 AM. ad uos uenio. Sc. accipiam hospitio, si mox uenies
 uespero,
 5 item ut adfectam: nam nunc nihil est qui te mane munerem.
 sed quid ais, mea lepida, hilara? AM. aha! nimium fami-
 liariter

405 exemplo siue uer. *cod. ut uid.*: *corr. Ital.* 407 *vel* mage
 410 accipit *cod.* 411 ea spe *cod.* sic *add. Camerarius* 412
 mora *PBC*, unde (in) mora *Mueller (Rhein. Mus. 54, 400)* *vel*
 und? mihi 415 mulierem *Dousa*: mulier *cod.* 418 mane
 munerem *Hildebrand*: mane mulierem *cod. ut uid.*: inanem munerem
Ellis 419 hilara lepida *Fleckeisen*, nam meâ lepida *vix placet*

- 420 me attrectas. Sc. pro di immortales! Veneris effigia haec
quidem est.
ut in ocellis hilaritudo est. heia, corpus quoiusmodi,
subuolturium—illud quidem, 'subaquilum' uolui dicere—,
uel papillae quoiusmodi, tum quae indoles in sauioſt! 10
Am. non ego sum pollucta pago. potin ut me apstineas
manum?
- 425 Sc. non licet †te sic placide bellam† belle tangere?
Am. otium ubi erit, tum tibi operam ludo et deliciae dabo;
nunc quam ob rem huc sum missa, amabo, uel tu mi aias
uel neges.
Sc. quid nunc uis? Am. sapienti ornatus quid uelim 15
indicium facit.
Sc. meu' quoque hic sapienti ornatus quid uelim indicium
facit.
- 430 Am. haec sacerdos Veneris·hinc me petere aquam iussit
(sibi).
Sc. at ego basilicus sum: quem nisi oras guttam non feres.
nostro illum puteum periclo et ferramentis fodimus.
nisi multis blanditiis a me gutta non ferri potest. 20
Am. quur tu aquam grauare, amabo, quam hostis hosti com-
modat?
- 435 Sc. quur tu operam grauare mihi quam ciuis ciui commodat?
Am. immo etiam tibi, mea uoluptas, quae uoles faciam
omnia.
Sc. eugepae! saluos sum, haec iam me suam uoluptatem
uocat.
dabitur tibi aqua, ne nequiquam mé ames. cedo mi urnam. 25
Am. cape.
propera, amabo, efferre. Sc. manta, iam hic ero, uoluptas
mea.—

425 te] saltem *Leo* placidule *Fleckeisen* fort. belliatam belle
430 sibi ?) *Leo*: a uobis *cod.* (marg. gloss. in hinc?) a uobis iussit
petere aquam *Ussing* 432 nostro *Ital.*: nos pro *cod.*

AM. quid sacerdoti me dicam hic demoratam tam diu? 440
 ut etiam nunc misera timeo ubi oculis intueor mare!

sed quid ego misera uideo procul in litore? 442-50
 30 meum erum lenonem Siciliensemque hospitem,
 quos periisse ambos misera censebam in mari.
 iam illud mali plus nobis uiuit quam ratae.
 sed quid ego cesso fugere in fanum ac dicere haec
 Palaestrae, in aram ut confugiamus priu' quam huc 455
 35 scelestus leno ueniat nosque hic opprimat?
 confugiam huc, ita res suppetit, subita uia.

V

SCEPARNIO

Pro di immortales! in aqua numquam credidi
 uoluptatem inesse tantam. ut hanc traxi lubens!
 nimio minus altus puteus uisust quam prius. 460
 ut sine labore hanc extraxi! praefiscine!
 5 sati' nequam sum, utpote qui hodie amare inceperim.
 em tibi aquam, mea tu belliata. em sic uolo
 te ferre honeste ut ego fero, ut placeas mihi.
 sed ubi tu es, delicata? cape aquam hanc sis. ubi es? 465
 amat hercle me, ut ego opinor. delituit mala.
 10 ubi tu es? etiamne hanc urnam acceptura's? ubi es?
 commodule meliust. tandem uero serio,
 etiam acceptura es urnam hanc? ubi tu es gentium?
 nusquam hercle equidem illam uideo. ludos me facit. 470
 adponam hercle urnam iam ego hanc in media uia.
 15 sed autem, quid si hanc hinc apstulerit quispiam,
 sacram urnam Veneris? mi exhibeat negotium.
 metuo hercle ne illa mulier mi insidias locet,

440 demoratum *Mueller* 453 *vel* illuc plus mali *cod.*: *trai.*
Camerarius 455 prius *ante* in *collocat* *Schoell*, *nam* neque priu'
 qu(am) *nec* quam | huc *satis* *placent* (*cf.* 494) 457 res (*PBC*) *vel*
 me (mi?) (*T*) *cod.* subita uia *scripsi* *dubitanter*: subita ueniam *ut*
vid. cod.: *subitaria* *Ussing* 461 *praefiscine* *cod.* 462 *satin*
Bothe utpote *cod.* inceperim amare *cod.*: *trai.* *Pylades*
fort. hodie ut pote qui 466 *vel* opino 468 *melius* *cod.*

- omnis tui símilis hospites habeas tibi. 500
 LA. Malam Fortunam in aedis te adduxi meas.
 quid mihi scelesto tibi erat auscultatio?
 quidue hinc abíto? quidue in nauem inscensio?
 20 ubi perdidí etiam plus boni quam mihi fuit.
 CH. pol minime miror nauis si fractast tibi, 505
 scelu' té et sceleste parta quae uexit bona.
 LA. pessum dedisti me blandimentis tuis.
 CH. scelestiorem cenam cenauí tuam
 25 quam quae Thyestae quondam aut posita est Tereo.
 LA. perii! animo male fit. contine quaeso caput. 510
 CH. pulmoneum edepol nimi' uelim uomitum uomas.
 LA. eheu! Palaestra atque Ampelisca, ubi esti' nunc?
 CH. piscibus in alto, credo, praebent pabulum.
 30 LA. mendicitatem mi optulisti opera tua,
 dum tuis ausculto magnidicis mendaciis. 515
 CH. bonam est quod habeas gratiam merito mihi,
 qui te ex insulso salsum feci opera mea.
 LA. quin tu hinc is a me in maxumam malam
 crucem?
 35 CH. eas. easque res agebam commodum.
 LA. eheu! quis uiuit me mortalis miserior? 520
 CH. ego multo tanta miserior quam tu, Labrax.
 LA. qui? CH. quia ego indignus sum, tu dignus qui
 sies.
 LA. o scirpe, scirpe, laudo fortunas tuas,
 40 qui semper seruas gloriam aritudinis.
 CH. equidem me ad uelitationem exerceo, 525
 nam omnia corusca prae tremore fabulor.
 LA. edepol, Neptune, es balineator frigidus:

500 tui *Ital.*: lui *P.*, *A n. l.*   503 abito *P.*, *A n. l.*   505
 tibi *Ital.*: ibi *P.*, *A n. l.*   509 aut posita *Nettleship*: anteposita
P., *A n. l.* (*vix ant'posita*)   518 eis *A* (*antiqua forma*)   521
 tanto *B*² (*sed cf. ad Men. 680*)   526 teremore *A*, *vix recte* (*cf.*
ad v. 528)

- cum uestimentis postquam aps te abii, algeo.
 CH. ne thermopolium quidem ullum | instruit, 45
 530 ita salsam praehibet potionem et frigidam.
 LA. ut fortunati sunt fabri ferrarii
 qui apud carbones adsident ! semper calent.
 CH. utinam fortuna nunc anetina | uterer, 50
 535 ut quom exiissem | ex aqua, arerem tamen.
 LA. quid si aliquo ad ludos me pro manduco locem ?
 CH. quapropter? LA. quia pol clare crepito dentibus.
 CH. iure optumo me flauisset arbitror.
 LA. qui? CH. quia | auderem tecum in nauem
 ascendere,
 qui a fundamento mi usque mouisti mare. 55
 540 LA. tibi auscultau, tu promittebas mihi
 illi esse quaestum maxumum meretricibus,
 ibi me conruere posse aiebas ditias.
 CH. iam postulabas te, inpurata belua,
 totam Siciliam deuoraturum insulam? 60
 545 LA. quauenam ballaena méum uorauit uidulum,
 aurum atque argentum ubi omne compactum fuit ?
 CH. eadem illa, credo, quae meum marsuppium,
 quod plenum argenti fuit in sacciperio.
 LA. eheu! redactus sum usque ad unam hanc tuniculam 65
 550 et ad hoc misellum pallium. perii oppido!
 CH. uel consociare mihi quidem tecum licet :
 aequas habemus partis. LA. saltem si mihi
 mulierculae essent saluae, spes aliquae forent.

528 Quom *A* (*antiqua forma*) al-algeo *Scyffert*, qui *passim hic dentes crepitantes syllabas explevisse suspicatur. sed* aps té abii *satis placet*
 529 *vel nullum vel in-instruit (cf. ad v. 528)* 533 *vix anātina*
vel ut-uterer (cf. ad v. 528) 534 *vel uti quom exiuissem vel ut*
quom exissem (ita codd.) ex aqu-aqu-aqua ar-arerem t. (cf. ad v. 528)
 535 *vel dele LA.* 536 CH.] *vel LA.* LA.] *vel CH.* 537 *la-la-*
lauisse Scyffert (cf. ad v. 528) : elauisse Fleckisen 538 *quia] qui A :*
vel qui-quia (cf. ad v. 528) vel auiderem (cf. Skutsch in Saturu Via-
drina, p. 24) 544 *deuortaturum P (corr. B²)* 551 *consciare P*

- 70 nunc si me adulescens Plesidippus uiderit,
 quo ab arrabonem pro Palaestra acceperam, 555
 iam is exhibebit hic mihi negotium.
 CH. quid, stulte, ploras? tibi quidem edepol copias,
 dum lingua uiuet, qui rem soluas omnibus.

vii SCEPARNIO LABRAX CHARMIDES

- Sc. Quid illuc, opsecro, negoti quod duae mulierculae
 hic in fano Veneris signum flentes amplexae tenent, 560
 nescioquem metuentes miserae? nocte hac aiunt proxuma
 se iactatas atque eiectas hodie esse aiunt e mari.
 5 LA. opsecro hercle, adulescens, ubi istaec sunt quas memoras
 mulieres?
 Sc. hic in fano Veneris. LA. quot sunt? Sc. totidem
 quot ego et tu sumus.
 LA. nemp' meae? Sc. nemp' nescio istuc. LA. qua sunt 565
 facie? Sc. scitula.
 uel ego amare utramuis possum, si probe adpotus siem.
 LA. nemp' puellae? Sc. nemp' molestus es. i uise, si lubet.
 10 LA. meas oportet intus esse hic mulieres, mi Charmides.
 CH. Iuppiter te perdat, et si sunt et si non sunt tamen.
 LA. intro rumpam iam huc in Veneris fanum.—CH. in 570
 barathrum mauelim.
 opsecro, hospes, da mihi aliquid ubi condormiscam loci.
 Sc. istic ubi uis condormisce; nemo prohibet, puplicum est.
 15 CH. at uides me ornatus ut sim uestimentis uuidis:
 recipe me in tectum, da mihi uestimenti aliquid aridi
 dum arescunt mea; in aliquo tibi gratiam referam loco. 575

555 a quo *P* arrabone *A* 556 iam sexhibebit *P* 559
 illuc est (*i. e.* illuc'st?) obsecro negotii *P*: illuc opsecro negotist
Fleckisen 561 aiu't] nunc *P* (*N pro AI*) 562 iectas *P* 566
 potis sum 'cum lusu uerborum' *Leo* 567 Nepuellae ut *uid. A* es i]
 est *P* ueisse *A* (*antiqua forma*) 568 me *P* 573 ut
 ornatus *A* 574 uesti aliquid *P* (*i. e.* uestimenti, vii, p. 106):
 aliquid uestimenti *A*

- Sc. tegillum eccillud, mihi unum id aret : id si uis dabo :
 eodem amictus, eodem tectus esse soleo, si pluit.
 tu istaec mihi dato: exarescent faxo. CH. cho an te paenitet, 20
 in mari quod elauī, ni hīc in terra iterum eluam?
- 580 Sc. eluas tu anne exunguare ciccum non interdum.
 tibi ego numquam quicquam credam nisi si accepto pignore.
 tu uel suda uel peri algu uel tu aegrota uel uale.
 barbarum hospitem mi in aedis nil moror. sat litiumst.— 25
 CH. ianne abeis? uenalis illic ductitauit, quisquis est ;
- 585 non est misericors. sed quid ego hic asto infelix uuidus?
 quin abeo huc in Veneris fanum, ut edormiscam hanc
 crapulam,
 quam potaui praeter animi quam lubuit sententiam?
 quasi uinis Graecis Neptunus nobis suffudit mare, 30
 itaque aluom prodi sperauit nobis salsis poculis ;
- 590 quid opust uerbis? si inuitare nos paullisper pergeret,
 ibidem obdormissemus : nunc uix uiuos amisit domum.
 nunc lenonem quid agit intus uisam, conuiuam meum.—

ACTVS III

DAEMONES

III. i

- Miris modis di ludos faciunt hominibus,
 mirisque exemplis somnia in somnis danunt :
 595 ne dormientis quidem sinunt quiescere.
 uelut ego hac nocte quae processit proxuma

576 tegillum (ti- ?) ecillum *A* : tigillum (tix- *T*) ecillud *P* id
prius om. P, codd. Pauli 366 577 si] u — *A* (an ubi?) pluit
P, A n. l. 579 ne *codd.* 580 tu anne *ut uid. P* (tu an *B*, tua
 ne *PCD*), *A n. l.* interdum *P* 581 Charmidi dat (?) *Leo*
 si *om. A* 583 aedeis *P* 584 uenalis bis *P* illic *A* 586
 huc] hinc *P* 587 quom p. (?) *Leo* 588-602 *initia fere seruata*
A 592 agat *Camerarius* 593, 594 (*cf. Merc. 225, 226*) alterum
secl. Ritschl 593 m(ei r'is) *A* 594 somnia *Merc. 226* : omnia
 (*B* vel nam omnia (*PCD*)) *P, A n. l.* 596 praecessit *Leo (A n. l.)*,
sed cf. Marx (Sitzber. Wien Akad. 1899)

- 5 mirum atque inscitum somniaui somnium.
ad hirundinum nidum uisa est simia
ascensionem ut faceret admolirier :
ut in omnibus * * * * * 599^a
neque eas eripere quibat inde. postibi 600
10 uidetur ad me simia adgredirier,
rogare scalas ut darem utendas sibi.
ego ad hoc exemplum simiae respondeo,
* * * 603^a
natas ex Philomela ac [ex] Progne esse hirundines.
15 ago cūm illa ne quid noceat meis popularibus. 605
atque illa nimio iam fieri ferocior ;
uidetur ultro mihi malum minitarier.
in ius uocat me. ibi ego nescioquo modo
iratus uideor mediam arripere simiam :
20 concludo in uincla bestiam nequissimam. 610
nunc quā́m ad rem dicam hoc attinere somnium
numquam hodie quiui ad coniecturam euadere.
sed quid hic in Veneris fano meae uiciniae
clamoris oritur? animus miratur (meus).

ii TRACHALIO DAEMONES

- TR. Pro Cyrenenses populares ! uostram ego imploro fidem, 615
agricolae, accolae propinqui qui estis his regionibus,
ferte opem inopiae atque exemplum pessimum pessum date.
uindicate, ne iniporum potior sit pollutia
5 quam innocentum, qui se scelere fieri nolunt nobilis.
statuite exemplum inpudenti, date pudori praemium, 620

599 adoririer *codd. Prisciani* I, p. 79 H. 599^a ut (in om) nibus
ru(ca)siť — — n(is) suis (*plurima incertissima*) A : om. P 601
uidebatur P (*i. e. uidēbatur?*) 603^a om. P : nihil legi potest in A
604-19 *paucissima servata* A 604 atque ex progne esse P (A
n l., sed *versus breuior fuit*) : ex del. Bothe : Attica esse Schoell : esse
del. Hermann 606 illa nimio Acidalius : illa animo P, A n. l. :
illae a. Pylades 608 vel med 611 Nunquam (-mq-) ad P
614 meus *suppl. Camerarius* (A n. l.) 620-91 *deest* A

facite hic lege potius liceat quam ui uicto uiuere.

currite huc in Veneris fanum, uostram iterum imploro fidem,
qui prope hic adestis quique auditis clamorem meum,
ferte suppetias qui Veneri Veneriaeque antistitae

10

625 more antiquo in custodelam suam commiserunt caput,
praetorquete iniuriae priu' collum quam ad uos peruenat.

DA. quid istuc est negoti? TR. per ego haec genua te
optestor, senex,

quisquis es—DA. quin tu ergo omitte genua et quid sit
mi expedi

quod tumultues. TR. teque oro et quaeso, si speras tibi

15

630 hoc anno multum futurum sirpe et laserprium

eamque euenturam exagogam Capuam saluam et sospitem,
atque—ab lippitudine usque siccitas ut sit tibi, --

DA. sanum es? TR. seu tibi confidis fore multam magy-
darum,

ut te ne pigeat dare operam mihi quod te orabo, senex.

20

635 DA. at ego te per crura et talos tergumque optestor tuom,

ut tibi ulmeam uberem esse speres uirgidemiam

et tibi euenturam hoc anno úberem messem mali.

ut mi istuc dicas negoti quid sit quod tumultues.

TR. qui lubet maledicere? equidem tibi bona exoptaui omnia.

25

640 DA. bene equidem tibi dico, qui te digna ut eueniant precor.

TR. opsecro, hoc praeuortere ergo. DA. quid negotist?

TR. mulieres

duae innocentes intus hic sunt, tui indigentes auxili,

quibus aduersum ius legesque insignite iniuria hic

facta est fitque in Veneris fano; tum sacerdos Veneria

30

645 indigne adfflictatur. DA. quis homo est tanta confidentia

625 custodiam *cod.* (*cf. ad Merc. 233*) 626 perueniat *cod.*
629 quid *cod. ut vid.* 636 ulmeam *Ital.*: uimeam (*sed umerum*
ut vid. T) *cod.* ubi rem *ut vid. cod. (corr. PCD)* speras *Aci-*
dalius 637 euenturam hoc anno (*B*) *vel* hoc anno euenturam
(*PCD*) *cod.* 639 optaui *Guietus*, cui tibi bona exoptaui *dis-*
plicet

qui sacerdotem uiolare audeat? sed cae mulieres
 quae sunt? aut quid is iniqui fit? TR. si das operam,
 eloquar.

Veneris signum sunt amplexae. nunc (homo audacissimus)
 35 eas deripere uolt. eas ambas esse oportet (liberas).

DA. quis istic est qui deos tam parui pendit? TR. uis 650
 (dicam tibi?)

fraudis, sceleris, parricidi, peiuri plenissimus,
 legerupa inpudens, impurus, inuerecundissimus,
 uno uerbo apsoluam, lenost: quid illum porro praedicem?

40 DA. edepol infortunio hominem praedicas donabilem.

TR. qui sacerdoti scelestus faucis interpresserit. 655

DA. at malo cum magno suo fecit hercle. ite istinc foras,
 Turbalio, Sparax. ubi estis? TR. í opsecro intro, subueni
 illis. DA. iterum haud imperabo. sequimini hac. TR.
 age nunciam,

45 iube oculos elidere, itidem ut sepiis faciunt coqui.

DA. proripite hominem pedibus huc itidem quasi occisam 660
 suem.—

TR. audio tumultum. opinor, leno pugnis pectitur.
 nimi' uelim improbissimo homini malas edentauerint.
 sed eccas ipsae huc egrediuntur timidae e fano mulieres.

iii PALAESTRA TRACHALIO AMPELISCA

PA. Nunc id est quom omnium copiarum atque opum,
 auxili, praesidi uiduitas nos tenet. 665

(nec salust) nec uiast quae salutem adferat,

(nec quam in partem) ingredi persequamur

646 an audeat? 648 sqq. *lines mutilati in cod. (cf. ad 666 sqq.)*
 648 h. a. *suppl. Lambinus e 'libris veteribus' (i. e. T?)* 649 lib.
suppl. Camerarius 650 dicam tibi *supplevi* pendit (paucis ex-
 pedi) *Lambinus e 'libris veteribus' (i. e. T?)* 656 hercle *post malo*
Brix, rhythmo consulens: vix hercule 660 porrigite *B¹* 661
vel opino 663 eccas *Bentley: ecce cod. e fano Merula: efandae*
(aef.) cod. 666 sqq. *initia mutilata in cod. (cf. ad 648 sqq.)* 666
 nec salust (*vel salus*) *supplevi: se cod. (pro s?)* 667 nec quam
 in partem *suppl. Leo post alios: -rtem (artem B) cod.*

- .imus ambae,
 (tan. inuria
 670 orta in ne . . . intus ab nostro ero,
 quin scelestus . . . um praecipēs
 reppulit, propulit, . . . adignis modis
 nosque ab signo intumo uī deripuit sua. 10
 sed nunc sese ut ferunt res fortunaeque nostrae,
 675 par moriri est. neque est melius morte in malis
 rebus miseris. TR. quid est? quae illaec oratiost?
 cesso ego has consolari. heus Palaestra! PA. qui uocat?
 TR. Ampelisca. AM. opsecro, quis est qui uocat? 15
 PA. quis is est qui nominat? TR. si respexis, scies.
 680 PA. o salutis meae spes. TR. tace ac bono animo es.
 680^a me uide. PA. si modo id liceat, uis ne opprimat,
 quae uis uim mi adferam ipsa adigit. TR. ah! desine,
 681^a nimis inepta es. 20

PA. desiste dictis nunciam miseram me consolari;
 nisi quid re praesidium apparatus, Trachalio, acta haec res est.
 AM. certumst moriri quam hunc pati (saeuire) lenonem in me.
 685 sed muliebri animo sum tamen: miserae (quom uenit) in
 mentem
 mihi mortis, metu' membra occupat. edepol diem hunc 25
 . . . acerbum!
 TR. bonum animum habete. PA. nam, opsecro, unde
 iste animus mi inuenitur?

668 scimus scripsi: sciamus cod. 669 tanta suppl. Valla 671
 qui Saracenus (cf. 760) 673 vix uid er. 674 sese] se Guictus
 (bacch. tetram.) nostrae] nos (?) Leo 675 est moriri cod.: trai.
 Reiz: vel moririst 676 miseris Pylades: meiseriis cod. 678
 vix (oh) quis est, ut integer tetrameter fiat: quis (is) est (?) Leo
 679 respexes cod. 682 dictis Pylades: dictus cod. 683 praesidi
 Fleckeisen 684 sqq. medii versus mutilati; lacuna in cod. 684
 moreirei cod. (antiqua forma) saeuire suppl. Schoell 685 quom
 uenit suppl. Fleckeisen post Camcrarium 686 vel TR. edepol
 687 istec cod. ut vid. (cf. v. 688) (nisi quidem unde animus sine pro-
 nomine exhibuit cod.) vix nam opsecro unde istic a.

TR. ne, inquam, timete; adsidite hic in ara. AM. quid
istaec ara
prodesse nobis (plus) potest quam signum in fano hic intus
Veneris, quod amplexae modo, unde abreptae per uim 690
miserae?

30 TR. sedete hic modo, ego hinc uos tamen tutabor. aram
habete hanc

uobis pro castris, moeniá hinc ego uos defensabo;
praesidio Veneris malitiae lenonis contra incedam.

PA. tibi auscultamus et, Venús alma, ambae te opsecramus,
aram amplexantes hanc tuam lacrumantes, genibus nixae, 695

35 in custodelam nos tuam ut recipias et tutere;

illos scelestos qui tuom fecerunt fanum parui

fac ut ulciscare nosque ut hanc tua páce aram opsidere
patiari: lautae ambae sumus opera Neptuni noctu,

ne indignum id habeas neue idcirco nobis uitio uortas, 700

40 si quippiamst minu' quod bene esse lautum tu arbitrare.

TR. Venus, aequom has petere intellego: decet aps te id
impetrari;

ignoscere his te conuenit: metus has id ut fáciant subigit.

te ex concha natam esse autumant, caue tu hárum conchas
spernas.

sed optume eccum exít senex patronus mihique et uobis. 705

iv DAEMONES TRACHALIO LABRAX LORARII

DA. Exi e fano, natum quantum est hominum sacrilegissime.

uos in aram abite sessum. sed ubi sunt? TR. huc respice.

688 adsidete *cod.* 689 plus *suppl.* *Camerarius* 690 abreptae
Merula: arreptae *cod.* 692 *accedit A*; usque ad 727 *paucissima*
seruata 692 (haec), hinc *Lambinus* hinc *fort. om. A* 696
custodiam *P, A n. l.* (cf. ad *Merc.* 233) 697 illò *vel eòs ut vid. A*
698 sqq. *initia mutilata in P* (cf. ad 648 sqq.) 698 fac ut ulciscare
A: -scare *P* 699 pot(iare)laui—*A*: — aut ae *P* neptunei *P,*
A n. l. 700 ne—*A*: Indignum *P* 701 lautum tu *Came-*
rarius: lautu *P, A n. l.* 702 Venus *Schoell*: ut— (*fort. ue—*) *A*:
spat. P

- DA. optume, istuc uolueramus. iube modo accedat prope.
 tun legerupionem hic nobis cum dis facere postulas?
- 710 pugnum in os impinge. LA. iniqua haec patior cum ;
 pretio tuo.
- DA. at etiam minitatur audax? LA. ius meum ereptum
 est mihi,
 meas mihi ancillas inuito me eripis. TR. habe iudicem
 de senatu Cyrenensi quemuis opulentum uirum,
 si tuas esse oportet niue eas esse oportet liberas
- 715 neu te in carcerem compingi aequom est aetatemque ibi 10
 te usque habitare, donec totum carcerem contriueris.
- LA. non hodie isti rei auspicaui, ut cum furcifero fabuler.
 té ego appello. DA. cum istoc primum qui te nouit disputa.
- LA. tecum ago. TR. atqui mecum agendumst. suntne
 illae ancillae tuae?
- 720 LA. sunt. TR. agedum ergo, tange utramuis digitulo 15
 minimo modo.
- LA. quid si attigero? TR. extemplo hercle ego te follem
 pugilatorium
 faciam et pendentem incursabo pugnis, peiurissime.
- LA. mihi non liceat meas ancillas Veneris de ara abducere?
- DA. non licet: ita est lex apud nos — LA. mihi cum
 uostris legibus
- 725 nihil est commercí. equidem istas iam ambas educam foras. 20
 tu, senex, si istas amas, huc arido argentost opus ;
 si autem Veneri complacuerunt, habeat, si argentum dabit.
- DA. di tibi argentum ! nunc adeo meam ut scias sententiam,
 occipito modo illís adferre uim ioculo paxillulum,

708-12 *A n. l.* 709 tun *Camerarius*: tunc *cod.* nobisque et
 dis (?) *Leo* 714 eas esse oportet *Merula*: eas oportet esse *P*,
A n. l. (*cf. ad v. 736*) 715 est aequom *cod.* (*ordo non Plautinus*):
traí. Gimm: vel aequomst post ibi spat. in *PCD*, unde ibi (tuam)
Schoell 720 agendum *cod.* 723 adducere *P* 724 non licet
 vel non licet ita *P*, *A n. l.* 725 *vix** nihil est (*ut puta* (senex),
 nihil est) (*A n. l.*) 726 amabas *PCD* (*pro -bis?*) 728 dei
an det incert. A: do *P* ut scias meam *P*

25 ita ego te hinc ornatum amittam tu ipse te ut non noueris. 730
uos adeo, ubi ego innuero uobis, ni ei caput exoculassitis,
quasi murteta iunci, item ego uos uirgis circumuinciam.

LA. uí agis [mecum]. TR. etiam uim proportas, flagiti fla-
grantia?

LA. tun, trifurcifer, mihi audes inclementer dicere?

30 TR. fateor, ego trifurcifer sum, tú es homo adprime probus : 735
numqui minus hasce esse oportet liberas? LA. quid, liberas?

TR. atque eras tuas quidem hercle atque ex germana
Graecia;

nam altera haec est nata Athenis ingenuis parentibus.

DA. quid ego ex te audio? TR. hanc Athenis esse natam
liberam.

35 DA. mea popularis, opsecro, haec est? TR. non tu Cyre- 740
nensis es?

DA. immo Athenis natus altusque educatusque Atticis.

TR. opsecro, defende ciuis tuas, senex. DA. o filia
mea, quom hanc uideo, mearum me apsens miseriarum
communes;

trima quae periit mi iam tanta esset, si uiuit, scio.

40 LA. argentum ego pro istisce ambabus quoiae erant domino 745
dedi;

quid mea refert Athenis natae haec an Thebis sient,
dum mihi recte seruitutem seruiant? TR. itane, inprudens?

tune hic, feles uirginalis, liberos parentibus
sublectos habebis atque indigno quaestu conteres?

45 nam huic alterae quae patria sit profecto nescio, 750

730 ita hinc ego te ornatum te amittam P ut tu ipsu—uerit A
731 ni] ni^{si} (i. e. ni corr. nisi) P, ut vid. (si T, sine P^{BC}; v. 3), A n. l.
732 iunci Leo: luncis P. A n. l. circum uinclam P, A n. l. 733
vix uid mecum om. A probrö das (?) Leo 736 oportet esse P
(cf. ad v. 714) 738 nam(que haec alt e—fort. A 740 opsecro om. A
741 edu(ca)tisque A attigis P (G pro C) 743 cum [ego] h.
P mearum me (me om. P^{CD}) P: memet A 746 haec athenis
natae P, A n. l.: trai. Schoell, nam natae | an displicet 748 felis
Turnebus: fallis P, A n. l. (L pro E) 750 patria quae P

nisi scio probiorem hanc esse quam te, inpuratissime.

LA. túae istae sunt? TR. contende ergo uter sit tergo—
uerior :

ni offerrumentas habebis pluris in tergo tuo

quam ulla nauis longa clauos, tum ego ero mendacissimus :

755 postea aspicio meum, quando ego tuom inspectauero : 50

ní erit tam sincerum ut quiuis dicat ampullarius

optimum esse operi faciundo corium et sincerissimum,

quid caussaest quin uirgis te usque ad saturitatem sauciem?

quid illas spectas? quas si attigeris, oculos eripiam tibi.

760 LA. atqui, quia uotas, utramque iam mecum abducam semul. 55

DA. quid facies? LA. Vulcanum adducam, is Venerist ad-
uorsarius.

TR. quó illic it? LA. heus, ecquis hic est? heus! DA. si
attigeris ostium,

iam hercle tibi messis in ore fiet mergis pugneis.

LO. nullum habemus ignem, ficis uictitamus aridis.

765 DA. ego dabo ignem, siquidem in capite tuo conflandi 60
copiast.

LA. ibo hercle aliquo quaeritatum ignem. DA. quid quom
inueneris?

LA. ignem magnum hic faciam. DA. quin inhumanum
exuras tibi?

LA. immo hasce ambas hic in ara ut uiuas comburam, id
uolo.

DA. iam hercle ego te continuo barba arripiam, in ignem
coniciam

770 teque ambustulatum obiciam magnis auibus pabulum. 65

752 tua enim istaec sunt *Seyffert* : nugae i. s. *Bentley* : tricae i. s. *Leo* uerior *Camerarius* : —or *A* : ueri— *P* : purior *Seyffert* 755
poste aspicio (tu) *Mueller* (*A n. l.*) 757 opere *P*, *A n. l.*
760 atquin *P*, *A n. l.* 763 messis (-ēs?) *suspectum* (*vix* hercule)
fiet in ore messis *Sonnenschein* mergeis *A* (*antiqua forma*) 764
ficis] olfīcīs *A* arideis ut *vid. A* (*antiqua forma*) 766 lignum
Schoell 767 inhumanum] ut humanum *P* (*cf. Class. Rev.* 18, 402)
exurias *P* 768 comburem *A* 769 nam *P* barba continuo *P*
[et] in *P*

quom coniecturam egomet mecum facio, haec illast simia
 quae has hirundines ex nido uolt eripere ingratiéis,
 quod ego in somnis somniaui. TR. scin quid tecum oro,
 senex?

ut illas serues, uim defendas, dúm ego erum adduco meum.

70 DA. quaere erum atque adduce. TR. at hic ne—DA. 775

maxumo malo suo

si attigerit siue oceptassit. TR. cura. DA. curatumst, abi.

TR. hunc quoque adserua ipsum ne quo abitat; nam pro-
 missimus

carnufici aut talentum magnum aút hunc hodie sistere.

DA. abi modo, ego dum hoc <curabo> recte. TR. iam ego
 reuenero.

V DAEMONES LABRAX LORARI

DA. Vtrum tu, leno, cum malo lubentius 780
 quiescis an sic sine malo, si copias?

LA. ego quae tu loquere flocci non facio, senex.

meas quidem té inuito et Venere et summo Ioue

5 de ara capillo iam deripiam. DA. tangedum.

LA. tangam hercle uero. DA. ágedum ergo, accede huc 785
 modo.

LA. iubedúm recedere istos ambo illuc modo.

DA. immo ad te accedent. LA. non hercle equidenti
 censeo.

DA. quid ages si accedent propius? LA. ego recessero.

10 uerum, senex, si te umquam in urbe offendero,
 numquam hercle quisquam me lenonem dixerit 790
 si te non ludos pessumos dimissero.

772 e nudo A 774 erum] ero A 776 oceptassis A
 777 quo om. A nam] aut A 779 om. P hoc . . . tabo cod. :
 abes curabo Fleckeisen, Studemund 781 copia est an copiaest
 incert. A 787 equidem] egomet P 789 repetit A post 791
 (? propter homoeotel. vv. 791, 788) 791 non te F dimiserio P

- DA. facito istuc quod minitare : sed nunc interim,
si illas attigeris, dabitur tibi magnum malum.
- LA. quam magnum uero? DA. quantum lenoni sat est. 15
- 795 LA. minacias ego flocci non faciam tuas,
equidem has te inuito iam ambas rapiam. DA. tangedum.
LA. tangam hercle uero. DA. tanges, at scin quo modo?
i dum, Turbalio, curriculo, adfert(o domo)
duas cláuas. LA. clauas? DA. sed probas. propera cito. 20
- 800 ego te hodie faxo recte acceptum ut dignus es.
LA. eheu ! scelestus galeam in nauí perdidí ;
nunc mi opportuna hic esset, salua si foret.
licet saltem istas mi appellare? DA. non licet.
- 804-5 chem ! optume edepol eccum clauator aduenit. 25
LA. illud quidem edepol tinnimentum est auribus.
DA. age accipe illinc alteram clauam, Sparax.
age, alter istinc, alter hinc adsistite.
adsistite ambo. sic. audite nunciam :
- 810 si hercle illic illas hodie digito tetigerit 30
inuitas, neí istunc istis inuitassitis
usque adeo donec qua domum abeat nesciat,
periistis ambo. si appellabit quempiam,
uos respondetote istinc istarum uicem ;
- 815 sin ipse abitere hinc uolet, quantum potest 35
extemplo amplectitote crura fustibus.
LA. etiam me abire hinc non sinent? DA. dixi satis.
et ubi ille cüm ero seruos huc aduenerit,
qui erum accersiuit, itote extemplo domum.

792 minitares *P* 795 m. ego istas fl. non facio *P* (*pro* minas
ego istas, *versus retractatione, Seyffert*) 796 eas *P* 797 *vel*
tanges? (*interrogative*) 798-844 *deest A* 798 *lacuna in fine*
versus, cod. : suppl. Leo : affer (huc domo) Reiz 802 *fortet cod.*
805 *uenit Bentley, nam neque edepol eccum neque clauator disyll. placet*
808 *accedite (?) Leo* 815 *sine ipse (sine dpse B¹ cod. abitere*
Acidalius : abire cod. (abile B¹) 817 *sinent Pylades : desinent*
cod. 818 *seruos cum ero cod. : trai. Seyffert* *ero (suo) Pylades*
ad (uos) uenerit Schoell

- 40 curate haec sultis magna diligentia.— 820
 LA. heu hercle! né istic fana mutantur cito:
 iam hoc Herculei est, Veneris fanum quod fuit,
 ita duo destituit signa hic cum clavis senex.
 non hercle quó hinc nunc gentium aufugiam scio,
 45 ita nunc mi utrumque saeuít, et terra et mare. 825
 Palaestra! Lo. quid uis? LA. apage, controuersia est,
 haec quidem Palaestra quae respondit non mea est.
 heus, Ampelisca! Lo. ALTER. caue sis infortunio.
 LA. tut potest, ignauit homines sati' recte monent.
 50 sed uobis dico, heús uos! num molestiaest 830
 me adire ad illas propius? Lo. nihil—nobis quidem.
 LA. numquid molestum mihi erit? Lo. nihil, si caueris.
 LA. quid est quod caueam? Lo. ém! a crasso infortunio.
 LA. quaeso hercle abire ut liceat. Lo. abeas, si uelis.
 55 LA. bene hercle factum. hábeo uobis gratiam. 835
 non cedam potius. Lo. illic astato ilico.
 LA. edepol proueni nequiter multis modis.
 certumst hasce hodie usque opsidione uincere.

vi PLESIDIPPVS TRACHALIO LABRAX
 CHARMIDES LORARII

- PL. Meamne ille amicam leno uí, uiolentia
 de ara deripere Veneris uoluit? TR. admodum. 840
 PL. quin occidisti extemplo? TR. gladius non erat.

820 stultis *cod.* dil- an deil- *incert. cod.* 821 eheu *cod.*
 822 fit *Palmer*: est *cod.* (modo) Veneris *Acidalius* 827 quidem
Acidalius: equidem *cod.* 829 potis est *Bothe* ultro te! signa
 ut h. *Leo*: *fort.* utpote si (*vix* utrose) signa ut h. 830 (ego) dico
 (?) *Leo* 833 crasso *Ital.*: craseso *cod.* 834 adire *cod.*
 habeas *cod.* 835 b. ergo hercle *P^{CD}* factum (et) *Acidalius*
 836 non cedam *Seyffert*: non accedam *cod.*: accedam (*del.* non) *Rcis*
 astato *Gruterus*: astate *cod.* *fort.* Hac (*pro quo* N, *i. e.* 'non,' ac
cod.) cedam potius. Lo. AL. illic astato ilico 841 claudius *cod.*
 (*pro clad-*)

- PL. caperes aut fustem aut lapidem. TR. quid? ego
quasi canem
hominem insectarer lapidibus nequissimum? 5
LA. nunc pol ego perii, Plesidippus eccum adest.
845 conuorret iam hic me totum cum puluisculo.
PL. etiamne in ara tunc sedebant mulieres,
quom ad me profectu's ire? TR. ibidem nunc sedent.
PL. quis illás nunc illic seruat? TR. nescioquis senex, 10
uicinus Veneris; is dedit operam optumam.
850 is nunc cum seruis seruat. ego mandaueram.
PL. duc me ad lenonem recta. úbi illic est homo?
LA. salue. PL. salutem nil moror. opta ocius:
rapi te optorto collo mauis an trahi? 15
utrumuis opta dum licet. LA. neutrum uolo.
855 PL. abi sáne ad litus curriculo, Trachalio,
iube illós in urbem ire obuiam ad portum mihi,
quos mecum duxi, hunc qui ad carnificem traderent.
post huc redito atque agitato hic custodiam. 20
ego hunc scelestum | in ius rapiam | exsulem.
860 age, ambula in ius. LA. quid ego deliqui? PL. rogas?
quin arrabonem a me accepisti ob mulierem
et eam hinc abduxti? LA. non auxi. PL. cur negas?
LA. quia pol prouexi: auehere non quui miser. 25
equidem tibi me dixeram praesto fore
865 apud Véneris fanum: <num> quid muto? sumne ibi?
PL. in iure caussam dicito, hic uerbum sat est:
sequere. LA. opsecro te, subueni mi, Charmides.
rapior optorto collo. CH. quis me nominat? 30

843 insectarer *Ital.*: inspectarer *cod.* 845-72 *paucissima*
servata A (nihil 849-58 praeter 853 in., 857 ext.) 846 tunc *Ital.*:
nunc *P, A n. l.* 857 qui hunc *cod.*: *trai. Camerarius* -ent
(*vix traderent*) *A, nude darent Seyffert, Pradel 'de praep.'* p. 474,
trahent *alii* 859 <iam hinc> in ius (?) *Leo* — in exilem *A*:
<exigam> exulem *Schoell* 861-2 mulierem est (et *Ital.*) | iam *P*
862 et eam *Merula post Pyladem*: iam *P, A n. l.* abduxisti *P, A*
n. l.: auexti *Acidalius* 865 num *add. Bentley (A n. l.)* multo
P 867 mei (*i. e. mi vocat. casu?*) *P, A n. l.*

- LA. uiden me ut rapior? CH. uideo atque inspecto
lubens.
- LA. non subuenire mi audes? CH. quis homo te rapit? 870
- LA. adulescens Plesidippus. CH. ut nactus habe.
bono animo meliust te in neruom conreperere.
- 35 tibi optigit quod plurumi exoptant sibi.
- LA. quid id est? CH. ut id quod quaerant inueniant
sibi.
- LA. sequere, opsecro, me. CH. pariter suades qualis es: 875
tu in neruom rapere, eo me opsecras ut te sequar.
etiam retentas? LA. perii! PL. uerum sit uelim.
- 40 tu, mea Palaestra et Ampelisca, ibidem ilico
manete dum ego huc redeo. LO. equidem suadeo
ut ad nos abeant potius, dum recipis. PL. placet, 880
bene facitis. LA. fures mi estis. LO. quid, fures? rape.
- LA. oro, opsecro, Palaestra. PL. sequere, carnufex.
- 45 LA. hospes—CH. non sum hospes, repudio hospitium
tuom.
- LA. sicine me spernis? CH. sic ago. semel bibo.
- LA. di te infelicient!—CH. isti capiti dicito. 885
credo alium in aliam beluam hominem uortier:
illic in columbum, credo, leno uortitur,
- 50 nam | in columbari collus hau multo post erit;
in neruom ille hodie nidamenta congeret.
uerum tamen ibo ei aduocatus ut siem, 890
si qui mea opera citius — addici potest. —

869 uinden *P, A n. l.* 872 melius *ut uid. A* 873-1004
deest A 875 obsecro me *Camerarius*: obsecrom *cod.* 877
PL. etiam *P^{CD}* 884 semel bibo (tuom) *Niemeyer*, nam *diuibus*
in fine versus vix ferendus: fort. si mel b. (*i. e.* 'quasi gargarizans
spuo') 887 columbam *Schoell* 888 collus *testatur Priscianus* 1, 150: collum *cod.* coll. in col. *Fleckisen post Osbernum*
rhythmici causa (*cf. Class. Rev.* 10, 333)

ACTVS IV

DAEMONES

IV. i

- Bene factum et uolup est mé hodie his mulierculis
 tetulisse auxilium. iam clientas repperi,
 atque ambas forma scitula atque aetatula.
 895 sed uxór scelesta me omnibus seruat modis,
 ne quid significem quippiam mulierculis. 5
 sed Gripus seruos noster quid rerum gerat
 miror, de nocte qui abiit piscatum ad mare.
 pol magi' sapisset si dormiuisset domi,
 900 nam nunc et operam ludos facit et retiam,
 ut tempestas est nunc atque ut noctu fuit. 10
 in digitis hodie percoquam quod ceperit,
 ita fluctuare uideo uehementer mare.
 sed ad prándium uxor me uocat. redeo domum.
 905 iam meas oplebit auris uaniloquentia.—

GRIPVS

ii

- Neptuno has ago gratias meo patrono,
 qui salsis locis incolit pisculentis,
 quom me ex suis locis pulchre ornatum expediuit,
 templis redducem, pluruma praeda onustum,
 910 salute horiae, quae in mari fluctuoso 5
 piscatu nouo me uberi compotiuit

892 *vel med* 896 *ne qui Aridalus* 899 *vel mage* *vel*
 sapiisset : *Priscianus* 1, 500 *ex Capro* sapiisset *testari videtur* 900
 facit *codd. Prisciani* 1, 332 : *dat cod. (pro fāt, i. e. facit?) fort. recte (cf.*
Arch. Lat. Lexicogr. 11, 128) *retiam testatur Priscianus : retia cod.*
 905 *meas post auris Sonnensche'n* [sua] *uan. cod. (iv. 3) : sua del.*
Gnietus 906 *meo patrono gratias cod. : trai. Reiz* 908 *locis*
del. Reiz 909 *templisque reducem (ita cod.) Fleckeisen, cui red-*
ducem forma displicet honestum cod. (corr. B²) 910 *horiae*
Pylades : horeia cod. : horia codd. Nonii 533

miroque modo atque incredibili hic piscatus mihi lepide
 euenit,
 neque piscium ullam unciam hodie pondo cepi, nisi hoc
 quod fero hic in rete.

10 nam ut de nocte multa inpigreque exsurrexi, 914-15
 lucrum praeposiui sopori et quieti :
 tempestate saeua experiri expetui
 paupertatem eri qui et meam seruitutem
 tolerarem, opera hau fui parcu' mea.
 nimis homo nihilist quist piger nimisque id genus odi ego 920
 male.

15 uigilare decet hominem qui uolt sua temperi conficere
 officia.
 non enim illum expectare (<id>) oportet, dum eru' se ad suom
 suscitet officium.
 nam qui dormiunt lubenter sine lucro et cum malo
 quiescunt.

20 nám ego nunc mihi, qui inpiger fui,
 repperi ut piger si uelim siem : 925
 hoc ego in mari quidquid hic inest 925^a
 repperi. quidquid inest, graue quidemst ; aurum hic
 ego inesse reor; nec mihi conscius est ullus homo. 926^a
 tunc haec tibi occasio, Gripe, optigit ut liberes ex populo
 praeter tet.
 nunc sic faciam, sic consilium est: ad erum ueniam docte
 atque astu[te].
 25 pauxillatim pollicitabor pro capite argentum ut sim liber.

913 an quattuor cola Reiziana? pondo hodie Pylades (anap.)
 sed piscium ullam displicet hic om. PCD 918 seruitutem Came-
 rarius: sententiam cod.: sententiam Schoell 920 quis est piger B:
 quis piger est PCD 922 id add. Scyffert fort. delend. officium
 ut versus trochaicus fiat 925^a hic om. B 926 quidemst
 Camerarius: quidem inst cod. 927 vix poplō praeter per com-
 pend. script. in cod., post populo littera s in B (de qua cf. ad Truc. 102)
 fort. nunc tibi occasio haec, Gripe, optigit ut liberet extemplo praetor
 te 928 sicut cons. PCD ueniam ad erum (?) Leo astu Reiz
 (cf. Most. 1069)

930 iam ubi liber ero, igitur demum instruam agrum atque aedis,
mancupia,
 nauibu' magnis mercaturam faciam, apud reges rex perhibebor.
 post animi caussa mihi nauem faciam atque imitabor
Stratonicum,

oppida circumuectabor.

- 933^a ubi nobilitas mea erit clara, 30
 oppidum magnum communibo ;
 934^a ei ego urbi Gripo indam nomen,
 935 monumentum meae famae et factis,
 935^a ibi qui regnum magnum instituam.
 magnas res hic agito in mentem 35
 936^a instruere. hunc nunc uidulum condam.
 sed hic rex cum aceto pransurust
 937^a et sale sine bono pulmento.

TRACHALIO GRIPVS

iii

TR. Heus, mane. GR. quid maneam? TR. dum hanc
 tibi quam trahi' rudentem complico.

GR. mitte modo. TR. at pol ego te adiuuo nam bonis quod
 bene fit hau perit.

- 940 GR. turbida tempestas heri fuit,
 nil habeo, adulescens, piscium, ne tu mihi esse postules ;
 non uides referre me uuidum retem sine squamoso pecu? 5
 TR. non edepol piscis expeto quam tui sermonis sum in-
 digens.

GR. enicas iam me odio, quisquis es. TR. non sinam ego
 abire hinc te. mane.

- 945 GR. caue sis malo. quid tu, malum, nam me retrahis?
 TR. audi.

930 ero igitur *Camerarius*: erigitur *cod.* (tum) igitur *Spengel*
 atque] ad *P^{CD}* 934^a ei ego *Merula*: elego *cod.* 935^a ibi qui
Buechler: ibique *cod.* (*vix ibiq'*): ibi (*del. que*) *Sonnenschein* 936^a
 nunc hunc *cod.*: *trai. Reiz* 939 adiuuo *Mueller*: adiuuabo *cod.*
 942 retem *testatur Priscianus* 1, 332: rete *cod.* 943 *cf. Buechler*
(Rhein. Mus. 56, 323)

- GR. non audio. TR. at pol qui audies post. GR. quin
loquere quid uis.
- 10 TR. cho modo est operae pretium quod tibi ego narrare
uolo.
- GR. eloqueren quid id est? TR. uide num quispiam
consequitur prope nos.
- GR. ecquid est quod mea referat? TR. scilicet.
sed boni consilii ecquid in te mihi est? 950
- GR. quid negoti est modo dice. TR. dicam, tace,
15 si fidem modo das mihi te non fore infidum. 952-3
- GR. do fidem tibi, fidus ero, quisquis es. TR. audi. 954-5
- furtum ego uidi qui faciebat;
noueram dominum, id quod fiebat, 956^a
post ad furem egomet deuenio
- 20 feroque ei condicionem hoc pacto : 957^a
'ego istuc furtum scio quod factum est;
nunc mihi si uis dare dimidium,
indiciam domino non faciam.'
is mihi nihil etiam respondit. 959^a
- 25 quid inde aequom est dari mihi? dimidium 960
uolo ut dicas. GR. immo hercle etiam plus,
nam nisi dat, domino dicundum
censeo. TR. tuo consilio faciam. 961^a
nunc aduerte animum; namque hoc om- 962^a
- 30 ne attinet ad te. GR. quid factumst? 962^b
- TR. uidulum istum quodius est noui ego hominem iam
pridem. GR. quid est?
- TR. et quo pacto perii. GR. at ego quo pacto inuentust
scio
et qui inuenit hominem noui et dominus qui nunc est scio. 965

947 modo *suspectum* : mane dum *Leo* : an numero? 948 elo-
queren (?) *Leo metri causa* : eloquere *cod.* num quispiam *Came-*
uarius : nuspiam *cod.* 950 consiliis *cod.* : *corr. Camerarius* 956^a
vel noram 961 plus] amplius *Sevffert* 963 cuius est *Ital.* :
cuiusnest (-mest) *cod.* : *fort. quodiusnam est (cuiusnāest vel cuiusnest)*

nihilo pol pluris tua hoc quam quanti illud refert mea :
 ego illum noui quouis nunc est, tu illum quouis antehac fuit. 35
 hunc homo feret a me nemo, ne tu te speres potis.

TR. non ferat si dominus ueniat? GR. dominus huic, ne
 frustra sis,

970 nisi ego nemo natust, hunc qui cepi in uenatu meo.

TR. itane uero? GR. ecquem esse dices in mari piscem
 meum?

quos quom capio, siquidem cepi, mei sunt; habeo pro 40
 meis,

nec manu adseruntur neque illinc partem quisquam postulat.
 in foro palam omnis uendo pro meis uenalibus.

975 mare quidem commune certost omnibús. TR. adsentio :

qui minus hunc communem quaeso mihi esse oportet
 uidulum?

in mari inuentust communi. GR. esne inpuenter in- 45
 pudens?

nam si istuc ius sit quod memoras, piscatores perierint.

quippe quom extemplo in macellum pisces prolati sient,

980 nemo emat, suam quisque partem piscium poscant sibi,
 dicant in mari communi captos. TR. quid ais, inpuenter?

ausu's etiam comparare uidulum cum piscibus? 50

eadem tandem res uidetur? GR. in manu non est mea :

ubi demisi retem atque hamum, quidquid haesit extraho.

985 meum quod rete atque hami nacti sunt meum potis-
 sumumst.

TR. immo hercle haud est, siquidem quod uas excepisti.

GR. philosophe !

TR. sed tu enumquam piscatorem uidisti, uenefice, 55
 uidulum piscem cepisse aut protulisse ullum in forum ?

968 potis *Benoist* : potius *cod.* 969 ne *Reiz* : [nemo] ne *cod.*
 (iv. 3) frustra sis (sies) *Camerarius* : frustrases *cod.* 977 commune
 est *Gr. ne cod.* : *corr. Leo* 980 poscant *codd. Prisciani* I, 332 :
 poscat *cod.* 981 mare *testatur Priscianus* 984 retem *cod.*
 (rete B) ; *idem testatur Priscianus* I, 332

non enim tu hic quidem occupabis omnis quaestus quos
uoles :

et uitorem et piscatorem te esse, impure, postulas. 990

uel te mihi monstrare oportet piscis qui sit uidulus,

60 uel quod in mari non natum est neque habet squamas ne
feras.

GR. quid, tu numquam audisti esse antehac uidulum piscem?

TR. scelus,

nullus est. GR. immo est profecto ; ego qui sum piscator
scio ;

uerum rare capitur, nullus minu' saepe ad terram uenit. 995

TR. nil agis, dare uerba speras mihi te posse, furcifer.

65 GR. quo colore est, hoc colore capiuntur pauxilluli ;
sunt alii puniceo corio, magni item ; atque atri. TR. scio.

tu hercle, opino, in uidulum te bis conuortes, nisi caues :

fiet tibi puniceum corium, postea atrum denuo. 1000

GR. quod scelus hodie hoc inueni ! TR. uerba facimus,
it dies.

70 uide sis quouiis arbitrato nos uis facere. GR. uiduli

arbitrato. (TR. itane? GR.) ita enim uero. TR. stultus es.

GR. salue, Thales.

TR. tu istunc hodie non feres, nisi das sequestrum aut
arbitrum

quouiis haec res arbitrato fiat. GR. quaeso, sanus es? 1005

TR. elleborosus sum. GR. [at] ego cerritus, hunc non
amittam tamen.

75 TR. uerbum etiam adde unum, iam in cerebro colaphos
apstrudam tuo ;

993 qui tu *cod.* (*pro* quit tu)
testatur rare) ; uero raro *cod.*
cod. 999 opinor *cod.*

1002 facere uis *cod.* : *trai. Gruterus*

TR. itane? GR. *add. Seyffert*

paucissima leguntur, 1011-20 *paulo plura*

es?) A : sanus es P 1006 at *del. Guetius* (A n. l.)

borosu's (-sus). GR. ac cerritus
PCD, A n. l.

995 uerum rare *Charisius* 217 (*qui*

997 quo c. est? *Trachalioni dat*

vix uidlum bis Lco : piscem *cod.*

facere nos uis *Brix* 1003

1005 *accedit A* ; usque ad 1010

1005 — e es (*i. e.* sanusne

vix elle-

emittam A 1007 adde etiam

iam ego te hic, itidem quasi peniculus nouos exurgeri solet,
ni hunc amittis, exurgebo quidquid umoris tibist.

1010 GR. tange: adfligam ad terram te itidem ut piscem soleo
polypum.

uis pugnare? TR. quid opust? quin tu potius praedam
diuide.

GR. hinc tu nisei malum fruniscei nihil potes, ne postules. 80
abeo ego hinc. TR. at ego hinc offlectam nauem, ne quo
abeas. mane.

GR. sei tu proreta isti naui es, ego gubernator ero.

1015 mitte rudentem, sceleste. TR. mittam: omitte uidulum.

GR. numquam hercle hinc hodie ramenta fies fortunator.

TR. non probare pernegando mihi potes, nisi pars datur 85
aut ad arbitrum redeitur aut sequestro ponitur.

GR. quemne ego excepi in mari—TR. at ego inspectaui e
litore.

1020 GR. mea opera, labore et rete et horia? TR. numqui minus,
si ueniat nunc dominus quouiust, ego qui inspectaui procul
te hunc habere, fur sum quam tu? GR. nihilo. TR. mane, 90
mastigia:

quo argumento socius non sum et fur sum? facdum ex te sciam.

GR. nescio neque ego istas uostras leges urbanas scio,

1025 nisi quia hunc meum esse dico. TR. et ego item esse aio
meum.

GR. mane, iam repperi quo pacto nec fur nec socius sies.

TR. quo pacto? GR. sine me hinc abire, tú abi tacitus 95
tuam uiam;
nec tu me quouiquam indicassis neque ego tibi quicquam
dabo;

1008 iam—A: ego iam P peniculus *Guetus*: penicillus P, A
n. l. exurgere P (*pro -rei?*) 1010 te adterram P^{CD}, A n. l.
1011 uin *Morris* (*cf. ad Bacch.* 873) 1020 horreia (*horrea*) *codd.*
Prisciani I, 332 1021–38 *paucae litterae in primis et extremis versibus*
A 1022 fur sum *Ital.*: furtum P, A n. l. 1026 repperi
Fleckeisen: reperi rem P, A n. l.

tu taceto, ego mussitabo: hoc optimum atque aequi-
sumum est.

TR. ecquid condicionis audes ferre? GR. iam dudum fero: 1030
ut abeas, rudentem amittas, mihi molestus ne sies.

100 TR. mane dum refero condicionem. GR. te, opsecro hercle,
aufer modo.

TR. ecquem in heis locis nouisti? GR. oportet uicinos meos.

TR. ubi tu hic habitas? GR. porro illic longe usque in
campis ultimis.

TR. uin qui in hac uilla habitat, eius arbitrato fieri? 1035

GR. paullisper remitte restem dum concedo et consulo.

105 TR. fiat. GR. eugae! salua res est, praeda haec perpetua
est mea;

ad meum erum arbitrum uocat me hic intra praesepis meas:
numquam hercle hodie abiudicabit ab suo triobolum.

né iste hau scit quam condicionem tetulerit. ibo ad 1040
arbitrum.

TR. quid igitur? GR. quamquam istuc esse ius meum
certo scio,

110 fiat istuc potius quam nunc pugnem tecum. TR. nunc
places.

GR. quamquam ad ignotum arbitrum me appellis, si adhi-
bebit fidem,

etsi ignotust, notus: si non, notus ignotissumust.

iv   DAEMONE   GRIPVS   TRACHALIO
PALAESTRA   AMPELISCA

DA. Serio edepol, quamquam uobis ⟨uolo⟩ quae uoltis, 1045
mulieres,

metuo propter uos ne uxor mea me extrúdat aedibus,

1038 huc *Bothe*   1039 *deficit A*   1042 *istac Seyffert*   1044
etsi ignotust *Acidalius*: etsist ignotus *cod. (cf. ad Merc. 330)*   1045
uobis ⟨uolo⟩ *Gruterus*: uolo ego uos *Mueller (Rhein. Mus. 54, 534)*
1046 uxor ne *Brix*   *vel med*

quae me paelices adduxe dicit ante oculos suos.

uos confugite in aram potius quám ego. PA., AM. miserae
perimus.

DA. ego uos saluas sistam, ne timete. sed quid uos 5
foras

1050 prosequimini? quoniam ego adsum, faciet nemo iniuriam;
ite, inquam, domum ambo nunciam ex praesidio praesides.

GR. o ere, salue. DA. salue, Gripe. quid fit? TR. tuo'ne
hic seruus est?

GR. hau pudet. TR. nil ago tecum. GR. ergo abi hinc
sis. TR. quaeso responde, senex:

tuos hic seruost? DA. meus est. TR. em istuc optume, 10
quando tuost.

1055 iterum te saluto. DA. et ego te. tune es qui hau multo
prius

abiisti hinc erum accersitum? TR. ego is sum. DA. quid
nunc uis tibi?

TR. nempe hic tuos est? DA. meus est. TR. istuc optume,
quando tuost.

DA. quid negotist? TR. uir scelestus illic est. DA. quid
fecit tibi

uir scelestus? TR. homini ego isti talos subfringi uolo. 15

1060 DA. quid est? qua de re litigatis nunc inter uos? TR.
eloquar.

GR. immo ego eloquar. TR. ego, opinor, rem facesso.
GR. si quidem

sis pudicus, hinc facessas. DA. Gripe, animum aduerte ac
tace.

GR. utin istic priu' dicat? DA. audi. loquere tu. GR.
alienon prius

quam tuo dábis orationem? TR. út nequitur comprimi! 20

1047 adduxisse *cod.*: obduxe *Mueller (Rhein. Mus. 54, 534)* 1052
ere *Camerarius*: pre *cod.* 1053 abi hinc sis ergo *Brix* 1060
nunc litigatis *cod.*: *trai. Camerarius* n. i. u. l. *Schoell* 1061 *vel*
opino 1063 dica *cod.*

- ita ut ocepi dicere, illum quem dudum (e fano foras) 1065
 lenonem extrusisti, hic eius uidulum ecceillum (tenet).
 GR. non habeo. TR. negas quod oculis uideo? GR. at
 ne uideas uelim.
 habeo, non habeo : quid tu me curas quid rerum geram?
 25 TR. quo modó habeas, id refert, iurene anne iniuria.
 GR. ni istum cepi, nulla caussa est quin me condones 1070
 cruci ;
 si in mari rétia prehendi, qui tuom pótiust quam meum?
 TR. uerba dat. hoc modo res gesta est ut ego dico. GR.
 quid tu ais?
 TR. quod primarius uir dicat : comprime hunc sis, si tuost.
 30 GR. quid? tu idem mihi uis fieri quod erus consueuit tibi?
 si ille te comprimere solitust, hic noster nos non solet. 1075
 DA. uerbo illo modo ille uicit. quid nunc tu uis? dic mihi.
 TR. equidem ego neque partem posco mihi istinc de istoc
 uidulo
 neque meum esse hodie umquam dixi; sed isti inest
 cistellula
 35 huius mulieris, quam dudum dixi fuisse liberam.
 DA. nemp' tu hanc dicis quam esse aiebas dudum popula- 1080
 rem meam?
 TR. admodum; et ea quae olim parua gestauit crepundia
 istic in ista cistula insunt, quae istic inest in uidulo.
 hoc neque isti usust et illi miserae suppetias feret,
 40 si id dederit qui suos parentes quaerat. DA. faciam ut det.
 tace.
 GR. nihil hercle ego sum isti daturus. TR. nihil peto nisi 1085
 cistulam
 et crepundiá. GR. quid si ea sunt aurea? TR. quid
 istuc tua?
- 1065 sq. *fines mutilati in cod.* 1065 e fano foras *suppl. Lambinus, Schoell* 1066 tenet *suppl. Guictus* 1069 id] illud *Camerarius*
 1071 reti apprehendi *Ital.*: reti prehendi *edd.* (*cf. ad v. 900*) 1075
 solitus *cod.* 1082 *vel* Isti *vel* istac *vel* isti

aurum auro expendetur, argentum argento exaequabimus.

GR. fac sis aurum ut uideam, post ego faciam ut uideas
cistulam.

DA. caue malo ac tace tú. tu perge ut ocepisti dicere. 45

1090 TR. unum te opsecro ut ted huius commiserescat mulieris
si quidem hic lenonis eius est uidulus, quem suspicor ;
hic nisi de opinione certum nihil dico tibi.

GR. uiden? scelestus aucupatur. TR. sine me ut ocepi
loqui.

si scelesti illius est hic quouiis dico uidulus, 50

1095 haec poterunt nouisse : ostendere his iube. GR. ain?
ostendere?

DA. haud iniquom dicit, Gripe, ut ostendatur uidulus.

GR. immo hercle insignite inique. DA. quidum? GR. quia,
si ostendero,

continuo hunc nouisse dicent scilicet. TR. scelerum caput,
ut tute es item omnis censes esse, peiuri caput? 55

1100 GR. omnia istaec ego facile patior, dúm hic hinc a me
sentiat.

TR. atqui nunc aps te stat, uerum hinc cibit testimonium.

DA. Gripe, aduerte animum. tu paucis expedi quid postulas.

TR. dixi equidem, sed si parum intellexti, dicam denuo.

hasce ambas, ut dudum dixi, ita esse oportet liberas : 60

1105 haec Athenis parua fuit uirgo surrupta. GR. dic mihi,
quid id ad uid[u]lum pertinet, seruae sint istae an liberae?

TR. omnia iterum uis memorari, scelus, ut defiat dies.

DA. apstine maledictis et mihi quod rogauí dilue.

TR. cistellam isti inesse oportet caudeam in isto uidulo, 65

1087 exaequabimus (PCD) *vel* exaequabitur (B) *cod.* 1088 fac sis
Rittershusius: facis *cod.* 1091 *vel* eiiust 1093 scelestus [us] (is PCD)
cod.: *corr.* Seyffert 1095 his *Pylades*: hic *cod.* 1097 iniquom
(?) *Leo* quasi o. B 1100 ego istaec *Bothe* 1101 cibit *Acidalius*:
ibi *cod.* 1105 surpta *Hermann* (*sed cf. Journ. Phil.* 26, 296)
1106 id *Bothe*: ita (B) *vel* ista (PCD) *cod.* pertinet] istum
Schoell: attinet *Fleckeisen* *fort.* quid id ad uidulum seruae siént
istaec an liberae? 1109 gaudeam *cod.* (*cf.* 1133) in om. B

- ubi sunt signa qui parentes noscere haec possit suos, 1110
 quibu'cum periit parua Athenis, sicuti dixi prius.
 GR. Iuppiter te dique perdant ! quid ais, uir uenefice ?
 quid, istae mutae sunt, quae pro se fabulari non queant ?
 70 TR. eo tacent quia tacita bonast mulier semper quam
 loquens.
 GR. tum pol tu pro portione nec uir nec mulier mihi es. 1115
 TR. quidum? GR. quia enim neque loquens es neque
 tacens unquam bonus.
 quaeso, enumquam hodie licebit mihi loqui? DA. si
 praeterhac
 (unum) uerbum faxis hodie, ego tibi comminuam caput.
 75 TR. ut id ocepi dicere, senex, eam te quaeso cistulam
 ut iubeas hunc reddere illis ; ob eam si quid postulat 1120
 sibi mercedis, dabitur : aliud quidquid ibi est habeat sibi.
 GR. nunc demum istuc dicis, quoniam ius meum esse in-
 tellegis :
 dudum dimidiam petebas partem. TR. immo etiam nunc
 peto.
 80 GR. uidi petere miluom, etiam quom nihil auferret tamen.
 DA. non ego te comprimere possum sine malo? GR. si 1125
 istic tacet,
 ego tacebo ; si iste loquitur, sine me pro parti loqui.
 DA. cedo modo mihi istum uid[u]lum, Gripe. GR. con-
 credam tibi :
 ac si istorum nihil sit, ut mihi reddas. DA. reddetur. GR.
 tene.
 85 DA. audi nunciam, Palaestra atque Ampelisca, hoc quod
 loquor.

1111 parua periit *cod.* : *trai. Sonnenschein* 1114 tacitast bona
alii, quibus -tā bonāst displicet 1115 pro oratione *Gulielmii* 1118
 unum *suppl. Camerarius (spatium in cod.)* 1119 ita ut ocepi
Schoell 1120 postulas *cod.* 1124 auferet (*P^{CD}*) *vel* aufert (*B*)
cod. 1126 mea *P^{CD}* pro parte *Leo* : pro re mea parte *cod.* ' *scil.*
coniuncta duplici scriptura pro re mea (*sic Camerarius*) *et* pro parte'
Leo 1127 uidulum istum *Pylades* concedam *B*

- 1130 estne hic uid[u]lus ubi cistellam tuam inesse aiebas? PA.
 is est.
- GR. perii hercle ego misér! ut priu' quam plane aspexit ilico
 cum esse dixit! PA. faciam ego hanc rem (ex procliui
 pla)nam tibi.
- cistellam isti inesse oportet caudeam in isto uidulo.
 ibi ego dicam quidquid inerit nominatim: tu mihi 90
- 1135 nullum ostenderis; si falsa dicam frustra dixero,
 uos tamen istaec quidquid isti inerit uobis habebitis;
 sed si erunt uéra, tum opsecro te ut mea mihi réddantur.
 DA. placet.
- ius merum oras meo quidem animo. GR. át meo hercle
 (iniuriam).
- quid si ista aut superstitiosa aut hariolast atque omnia 95
 1140 quidquid insit uera dicet? idne habebit hariola?
 DA. non feret nisi uera dicet: nequiquam hariolabitur.
 solue uidulum ergo, ut quid sit uerum quam primum sciam.
 GR. hoc habet, solutust. DA. aperi. uideo cistellam.
 haecines?
- PA. istaec est. o mei parentes, hic uos conclusos gero, 100
 1145 huc opesque spesque uostrum cognoscendum condidi.
 GR. tum tibi hercle deos iratos esse oportet, quisquis es,
 quae parentes tám in angustum tuos locum compegeris.
 DA. Gripe, accede huc; tua res agitur. tu, puella, istinc
 procul
- dicito quid insit et qua facie, memorato omnia. 105
 1150 si hercle tantillum peccassis, quod posterius postules
- 1130 *vel aibas: aiebat Fleckeisen* 1131 *vel uti aspexi B (pro -xti?)*
 1132 *dixi B (pro -xti?) lacunam in cod. suppl post Camerarium Gulielmii*
 1133 *isticine esse cod. gaudeam cod. (cf. 1109)*
 1136 *uos tamen istic quidquid inerit uobis (omne) habebitis Seyffert*
 1137 *sed dcl. Mueller, rhythmo consulens meam cod.*
 1138 *iniuriam suppl. Camerarius* 1140 *inerit Mueller idne scripsi: in me cod. (pro inne, i. e. idne): anne Valla*
 1141 *ariolatur cod.: corr. Pylades* 1142 *quid Camerarius: qui quid (B) vel quic quid (PCD) cod.*
 1143 *solutum est cod.* 1144 *mi cod.* 1150 *posteris cod.*

te ad uerum conuerti, nugas, mulier, magnas egeris.

GR. ius bonum oras. TR. edepol hau te órat, nam tu
iniuriu's.

DA. loquere nunciam, puella. Gripe, animum aduerte ac tace.

110 PA. sunt crepundia. DA. ecca uideo. GR. perii in primo
proelio.

mane, ne ostenderis. DA. qua facie sunt? responde ex ordine. 1155

PA. ensiculust aureolus primum litteratus. DA. dice dum,
in eo ensiculo litterarum quid est? PA. mei nomen patris.

post altrinsecust securicula ancipes, itidem aurea,

115 litterata: ibi matris nomen in securiculast. DA. mane.

dic, in ensiculo quid nomen est paternum? PA. Daemones. 1160

DA. di immortales, ubi loci sunt spes meae? GR. immo
edepol meae?

TR. pergite, opsecro, continuo. GR. placide, aut ite in
malam crucem.

DA. loquere matris nomen hic quid in securicula siet.

120 PA. Daedalis. DA. di me seruatum cupiunt. GR. at me
perditum.

DA. filiam meam esse hánc oportet, Gripe. GR. sit per me 1165
quidem.

qui te di omnes perdant, qui me hodie oculis uidisti tuis,
meque adeo scelestum, qui non circumspexi centiens,
priu' me ne quis inspectaret quam rete extraxi ex aqua!

125 PA. post sicilicula argenteola et duae conexae manicae et
sucula—GR. quin tu i di directa cum sucula et cum porculis. 1170

PA. et bulla aurea est pater quam dedit mi natali die.

DA. ea est profecto. contineri quin complectar non queo.

1152 *vel ted* iniuria's Schoell (*cf. Isid. Etymol.* 5, 26, 10)
1157 *litteratum B* 1158 *itidem codd. Prisciani* 1, 281: *item cod.*
1160 *vel dice* 1162 *i Guictus* 1163 *in securicula quid cod.:*
trai. Bentley 1167, 1168 *vel sic distingue* centiens Priu' me, ne quis
inspectaret, 1169 *post in sicilicula cod. (postin sicula P^{CD})*
(*'scil. var. lect. ensicula in archetypo ascripta'* Leo, *qui huc refert illud*
ensicula Charisii 155, *Prisciani* 1, 115, *all.;* *vel cf. v. 9, 8*) *et all.]*
cf. ad Mil. 1132

- filia mea, salue. ego is sum qui te produxi pater,
 ego sum Daemones et mater tua eccam hic intus Daedalis. 130
 1175 P.A. salue, mi pater insperate. DA. salue. ut te amplector
 lubens!
 TR. uolup est quom istuc ex pietate uostra uobis contigit.
 DA. capedum, hunc si potes fer intro uidulum, age, Trachalio.
 TR. ecce Gripi scelera! quom istaec res male euenit tibi,
 Gripe, gratulor. DA. age eamus, mea gnata, ad matrem tuam, 135
 1180 quae ex te poterit argumentis hanc rem magis exquirere,
 quae te magi' tractauit magi'que signa pernouit tua.—
 P.A. intro eamus omnes, quando operam promiscam damus.
 sequere me, Ampelisca.—AM. quom te dí amant uoluptati
 est mihi.—
 GR. sumne ego scelestus qui illunc hodie excepi uidulum? 140
 1185 aut quom excepi, qui non alicubi in solo apstrusi loco?
 credebam edepol turbulentam praedam euenturam mihi,
 quia illa mihi tam turbulenta tempestate euenerat.
 credo edepol ego illic inesse argenti et auri largiter.
 quid meliust quam ut hinc intro abeam et me suspendam 145
 clanculum,
 1190 saltem tantisper dum apscedat haec a me aegrimonia?

DAEMONES

v

- Pro di inmortales! quis me est fortunatior,
 qui ex inproviso filiam inueni meam?
 satin sí quoui homini dí esse bene factum uolunt,
 aliquo illud pacto optingit optatum piis?
 1195 ego | hodie neque speraui neque credidi: 5

1173 salue mea *P^{CD}* 1174 eccam *cod.*: *corr. Fleckeisen* intus
Langen 1177 uidum *P^{CD}* 1181 *vel* image . . . mageque
 1182 *vel* TR. eamus intro *cod.*: *trai. Reiz* quando (omnes) *Acidalius*
ante operam 4 *litterae* (damu?) *et post damus* 3 *litterae crasae B* 1184
 ego (homo) *Fleckeisen* illuc *cod.* 1187 tam *om. P^{CD}* 1188
 auri et argenti *P^{CD}* 1193 dei esse *Ital.*: *delesse cod.* uolo
cod.: *corr. Valla* 1195 *vix* hodie (nil) neque *Seyffert*: (qui)
 neque *Sonnenschein*: *vix* me qui (illud) credidi *Bothe*

is inproviso filiam inueni tamen ;
 et eam de genere summo adulescenti dabo
 ingenuo, Atheniensi et cognato meo.
 ego eum adeo arcessi huc ad me quam primum uolo
 10 iussique exire huc eius seruum, ut ad forum 1200
 iret ; nondum egressum esse eum, id miror tamen.
 accedam, opinor, ad fores. quid conspicer ?
 uxor complexa collo retinet filiam.
 nimi' paene inepta atque odiosa eius amatiost.

vi

DAEMONES TRACHALIO

DA. Aliquando osculando meliust, uxor, pausam fieri ; 1205
 atque adorna, ut rem diuinam faciam, quom intro aduenero,
 Laribus familiaribus, quom auxerunt nostram familiam.
 sunt domi agni et porci sacres. sed quid istum remora-
 mini,

5 mulieres, Trachalionem ? atque optume eccum exit foras !

TR. ubi ubi erit, iam inuestigabo et mecum ad te adducam 1210
 simul

Plesidippum. DA. eloquere ut haec res optigit de filia ;
 eum roga ut relinquat alias res et huc ueniat. TR. licet.

DA. dicito daturum meam illi filiam uxorem. TR. licet.

10 DA. et patrem eius me nouisse et mihi esse cognatum. TR.
 licet.

DA. sed propera. TR. licet. DA. iam hic fac sit, cena ut 1215
 curetur. TR. licet.

DA. omnian licet ? TR. licet. sed scin quid est quod te
 uolo ?

quod promisisti ut memineris, hodie ut liber sim. DA. licet.

1199 eum ego *Bothe* 1200 seruum eius *cod.* : *trai. Acidalius* :
 s. eius (intus) *Mueller (Rhein. Mus. 54, 535)* ut (ad erum) ad forum
Serruys (Rev. Philol. 24, 155) 1202 *vix* opino 1208 *vel* istunc
 1210 tamen *corr.* iam *ut vid. cod.* (tamen iam *B* : tamen *P^{CD}*) 1212
 roga *Bentley* : rogat (rogato *P^{CD}*) *cod.* 1215 sit *Acidalius* : sis
cod. 1216 omnia inlicet *cod.* : *corr. Camerarius*

- TR. fac ut exores Plesidippum ut me (manu) emittat. DA. licet.
- TR. et tua filia facito oret : facile exorabit. DA. licet. 15
- 1220 TR. atque ut mi Ampelisca nubat, ubi ego sim liber. DA. licet.
- TR. atque ut gratum mi beneficium factis experiar. DA. licet.
- TR. omnian licet? DA. licet : tibi rusum refero gratiam.
sed propera ire in urbem actutum et recipe te huc rusum.
TR. licet.
- iam hic ero. tu interibi adorna ceterum quod opust.—DA. 20
licet.
- 1225 Hercules istum infelicet cum sua licentia!
ita meas repleuit auris quidquid memorabam 'licet.'

GRIPVS DAEMONES

vii

- GR. Quam mox licet te compellare, Daemones?
DA. quid est negoti, Gripe? GR. de illo uidulo :
si sapias, sapias ; habeas quod di danunt boni.
- 1230 DA. aequom uidetur tibi, ut ego alienum quod est
meum esse dicam? GR. quodne ego inueni in mari? 5
DA. tanto illi melius optigit qui perdidit ;
tuom esse nihilo magis oportet uidulum.
- GR. isto tu pauper es quom nimi' sancte piu's.
- 1235 DA. o Gripe, Gripe, in aetate hominum plurumae
fiunt trasennae, ubi decipiuntur dolis. 10
atque edepol in eas plerumque esca imponitur :
quam si quis auidus poscit escam auariter,
decipitur in trasenna auaritia sua.
- 1240 ill' qui consulte, docte atque astute cauet,
diutine uti bene licet partum bene. 15

1218 me om. B manu add. Fleckeisen post Camerarium 1222
omnia cod. : corr. Camerarius 1229 danunt (cum suprascr. gloss.
dant) cod. ut vid. (aliter Leo 'scriptura duplex, di dant boni et diui
danunt') 1232 melius illi cod. : tra. Bentley

- mihi istaéc uidetur praeda praedatum irier,
 ut cum maiore dote abeat quam aduenerit.
 egone ut quod ad me adlatum esse alienum sciam
 celem? minime istuc faciet noster Daemones. 1245
- 20 semper cauere hoc sapientis aequissimumst
 ne conscii sint ipsi malefici suis.
 ego mihi conlusim nil moror ullum lucrum.
 GR. spectauí ego pridem comicos ad istúnc modum
 sapienter dicta dicere, atque is plaudier, 1250
- 25 quom illos sapientis mores monstrabant poplo :
 sed quom inde suam quisque ibant diorsi domum,
 nullus erat illo pacto ut illi iusserant.
 DA. abi intro, ne molestus, linguae tempera.
 ego tibi daturus nihil sum, ne tu frustra sis. 1255
- 30 GR. at ego deos quaéso ut, quidquid in illo uidulost,
 si aurum, si argentum est, omne id ut fiat cinis.—
 DA. illuc est quod nos nequam seruís utimur.
 nam illic cum seruo si quo congressus foret,
 et ipsum sese et illum furti astringeret ; 1260
- 35 dum praedam habere se censeret, interim
 praeda ipsus esset, praeda praedam duceret.
 nunc hinc intro ibo et sacrificabo, postibi
 iubebo nobis cenam continuo coqui.—

viii

PLESIDIPPVS TRACHALIO

- PL. Iterum mihi istaec omnia itera, mi anime, mi Trachalio, 1265
 mi liberte, mi patrone potius, immo mi pater.
 repperit patrem Palaestra suom atque matrem? TR. rep-
 perit.

1242, 1243 ire, uti (Hinc) cum (?) *Leo* 1247 malefici *Pylades* :
 maleficiis *cod.* 1248 mihi conlusim *Exon* : mihi cum lusi *cod.* :
cogitavcram de nihil conlusi 1251 monstrabat *cod.* : *corr. Pylades*
 poplo (populo) *Ital.* : potio *cod.* 1252 *vel ind'* 1254 molestus
 (sc. sis) *alii* 1259 *an conseruo?* 1260 *forti cod.* 1266
 immo potius *cod.* : *traí. Reiz, Specht 'de immo particula'* p. 49

PL. et popularis est? TR. opino. PL. et nuptura est mi?
TR. suspicor.

PL. censen hodie despondebit eam mi, quaeso? TR. 5
censeo.

1270 PL. quid? patri etiam gratulabor quom illam inuenit? TR.
censeo.

PL. quid matri eiuis? TR. censeo. PL. quid ergo censes?
TR. quod rogas

censeo. PL. dic ergo quanti censes? TR. egone? censeo.

PL. adsum equidem, ne censionem semper facias. TR.
censeo.

PL. quid si curram? TR. censeo. PL. an sic potius 10
placide? TR. censeo.

1275 PL. etiamne eam adueniens salutem? TR. censeo. PL.
etiam patrem?

TR. censeo. PL. post eiuis matrem? TR. censeo. PL.
quid postea?

etiamne adueniens complectar eius patrem? TR. non
censeo.

PL. quid matrem? TR. non censeo. PL. quid eampse
illam? TR. non censeo.

PL. perii! dilectum dimisit. nunc non censet quom uolo. 15

1280 TR. sanus non es. sequere.—PL. duc me, mi patrone, quo
lubet.—

ACTVS V

LABRAX

V. i

Quis me est mortalis miserior qui uiuat alter hodie,
quem ad recuperatores modo damnauit Plesidippus?
abiudicata a me modo est Palaestra. perditus sum.
nam lenones ex Gaudio credo esse procreatos,

1268 opinor *cod.* mi nuptura est *P^{CD}* 1276 quid postea?
Trachalioni continuat Scyffert 1281 mortalium *cod.*: *corr. Bentley,*
nam mortálium miserior displicet

5 ita omnés mortales, si quid est mali lenoni, gaudent. 1285
 nunc alteram illam quae mea est uisam huc in Veneris
 fanum,
 saltem ut eam abducam, de bonis quod restat reliquiarum.

ii

GRIPVS LABRAX

GR. Numquam edepol hodie ad uesperum Gripum inspicietis
 uiuom
 nisi uidulus mihi redditur. LA. perii quom mentionem
 fieri audio usquam uiduli: (est) quasi palo pectus tundat. 1290
 GR. istic scelestus liber est: ego qui in mari prehendi
 5 rete atque excepi uidulum, ei darei negatis quicquam.
 LA. pro di immortales! suo mihi hic sermone arrexistis auribus.
 GR. cubitum hercle longis litteris signabo iam usquequaque,
 si quis perdidit uidulum cum auro atque argento multo, 1295
 ad Gripum ut ueniat. non feretis istum, ut postulatis.
 10 LA. meum hercle illic homo uidulum scit qui habet, ut ego
 opinor.
 adeundus mihi illic est homo. di, quaeso, subuenite.
 GR. quid me intro reuocas? hoc uolo hic ante ostium
 extergere.
 nam hoc quidem pol e robiginé, non est e ferro factum, 1300
 ita quanto magis extergeo rutilum, atque tenuius fit.
 15 nam quidem hoc uenenatumst uerúm: ita in manibus con-
 senescit.
 LA. adulescens, salue. GR. di te ament cum intraso capite.
 LA. quid fit?
 GR. uerum extergetur. LA. ut uales? GR. quid tu? num
 medicus, quaeso, es?

1290 est addidi palus pectus tundit *Ussing*: lacunam sign.
Seyffert (scil. 'cor tam vehementer salit') 1292 dare *Ital.* 1296
 agripum *cod.* (pro aggr-, i. e. ad Gr.; i. 4) 1297 vel opino
 1300 non efero factum est *cod.*: *traï. Bothe* 1301 quanti *cod.*:
corr. Pius vel sic *distingue* extergeo, rutilum atque t. f. 1302
 nam hoc idem *B²*: nam hoc quidem *Bothe*: num quid hoc *Francken*,
fort. recte 1304 LA. ut *Ital.*: aut *cod.*

- 1305 LA. immo edepol una littera plus sum quam medicus. GR.
 tum tu
 mendicus es? LA. tetigisti acu. GR. uidetur digna forma.
 sed quid tibi est? LA. hac proxuma nocte in mari (mi) et 20
 alii
 confracta est nauis, perdidisti quidquid erat miser ibi omne.
 GR. quid perdidisti? LA. uidulum cum auro atque argento
 multo.
- 1310 GR. ecquid meministi in uidulo qui periit quid ibi infuerit?
 LA. quid refert, qui periit? GR. tamen—LA. sine hoc,
 aliud fabulemur.
 GR. quid si ego sciam qui inuenerit? uolo ex te scire 25
 signa.
 LA. nummi octingenti | aurei in marsuppio infuerunt,
 praeterea centum minaria Philippea in pascéolo sorsus.
- 1315 GR. magna herele praedast, largiter mercedis indispiscar;
 di hómines respiciunt: bené ego hinc praedatus ibo.
 profecto est huius uidulus. perge alia tu expedire. 30
 LA. talentum argenti commodum magnum inerit in cru-
 mina,
 praeterea sinus, cantharús, epichysis, gaulus, cyathus.
- 1320 GR. papae! diuitias tu quidém habuisti luculentas.
 LA. miserum istuc uerbum et pessimum est, 'habuisse' et
 nihil habere.
 GR. quid dare uelis qui istaec tibi inuestiget indicetque? 35
 eloquere prope celeriter. LA. nummos trecentos. GR.
 tricas.

1307 mi *add. Camerarius* elai *Pius* 1308 confracta *Pylades*:
 contra facta *cod.* (iv. 3) 1310 ibi infuerit *Bentley*: infuere
 tibi *cod.* 1311 sine *Spengel* ('qui totum *uersum Labraci dat.*): si
 non *cod.*: *fort.* sino 1313 oct. nummi *Benoist* auri in (aurii *B*)
cod.: auri (probi) in *Scyffert* 1314 minaria *Leo*: mna *cod.*:
 denaria *codd. Nonii* 1315 Philippa *Scyffert* 1316 *vel dei vel diui*
 di me omnes *Wise* ergo *B* 1317 huius est *cod.*: *traí. Pylades*
 1318 inerat *Ital.* 1319 epichysis cantharus *cod.*: *traí. Bothe*
 1320 *parae cod.* (R pro P) 1321 miserum [quidem] istuc *B vel*
 'hab. e. n. hab.'

- LA. quadrigentos. GR. tramas putidas. LA. quingentos.
GR. cassam glandem.
- LA. sescentos. GR. curculiunculos minutos fabulare. 1325
- LA. dabo séptingentos. GR. os calet tibi, nunc id frige-
factas.
- 40 LA. mille dabo nummum. GR. somnias. LA. nihil addo.
GR. abi igitur. LA. audi:
si hercle abiero hinc, hic non ero. uin centum et mille?
GR. dormis.
- LA. eloquere quantum postules. GR. quo nihil inuitus
addas:
talentum magnum. non potest triobolum hinc abesse. 1330
proin tu uel aias uel neges. LA. quid istíc? necessum est,
uideo:
- 45 dabitur talentum. GR. accede dum huc: Venus haec uolo
adroget te.
LA. quod tibi lubet id mi impera. GR. tange aram hanc
Veneris. LA. tango.
GR. per Venerem hanc iurandum est tibi. LA. quid iurem?
GR. quod iubebo.
- LA. praei uérbis quiduis. [id] quod domi est, numquam 1335
ulli supplicabo.
GR. tene aram hanc. LA. teneo. GR. deiera te mi argen-
tum daturum
- 50 eodem die, (tui) uídulí ubi sis potitus. LA. fiat.
GR. Venu' Cyrenensis, testem te testor mihi,
si uidulum illum quém ego in nauí perdidí
cum auro atque argento saluom inuestigauero 1340
isque in potestatem meam peruenerit,

1326 nunc id frigefactas *Camerarius et Valla*: nungit frigide (frigede
sequente ras. 4-5 litt. B) factas *cod.* 1327, 1328 *vel* LA. nihil . . .
igitur. GR. audi . . . ero 1333 impera *Ital.*: imperat *cod.* 1335
praei *Merula*: prae *cod.* id *del. Bentley metri causa* numqui *B*
uili *cod.* 1337 tui *add. Seyffert* 1338 sqq. *Labraci continuant alii*
1340 cum *Ital.*: quam *cod.* (*pro quom, i. e. cum?*)

- tum ego huic Gripo, inquito et me tangito— 55
 LA. tum ego huic Gripo (dico, Venus, ut tu audias)
 talentum argenti magnum continuo dabo.
 1345 GR. †si† fraudassis, dic ut te in quaestu tuo
 Venus eradicet, caput atque aetatem tuam.
 tecum hoc habeto tamen, ubi iuraueris. 60
 LA. illaec aduorsum si quid peccasso, Venus,
 ueneror te ut omnes miseri lenones sient.
 1350 GR. tamen fiet, etsi tu fidem seruaueris.
 tu hic opperire, iam ego faxo exhibit senex ;
 eum tú continuo uidulum reposcito.— 65
 LA. si maxume mi illum reddiderit uidulum,
 non ego illic hodie debeo triobolum.
 1355 meus arbitratust lingua quod iuret mea.
 sed contisciscam : eccum exit et ducit senem.

GRIPVS DAEMONES LABRAX iii

- GR. Sequere hac. DA. ubi istic lenost? GR. heus tu, ém
 tibi ! hic habet uidulum.
 DA. habeo et fateor esse apud me, et, si tuos est, habeas tibi.
 omnia, ut quidquid †infuere†, ita salua sistentur tibi.
 1360 tene, si tuost. LA. o di immortales ! meus est. salue,
 uidule.
 DA. tuo'ne est? LA. rogitas? si quidem hercle Ioui' fuit, 5
 meus est tamen.
 DA. omnia insunt salua ; una istinc cistella excepta est
 modo
 cum crepundiis, quibu'cum hodie filiam inueni meam.

1342 (tum ego huic—) GR. tum ego huic *Schoell* [dico] inquito
PCD (cf. v. 1343 ; iv. 3) 1343 *vel sic distingue* huic (Gripo dico, etc.)
 1345 (sed) si *Bothe* : si (quid) *Scyffert* : fort. (si—) GR. si *vix* ted
 quaesitu *Fay* 1347 ubi] utut *Mueller* (*Rhein. Mus.* 54, 535) 1348
 illa egat uorsum *cod.* 1355 lingua *Ital.* : ungua *cod.* 1357 leno
 et *cod.* : *corr. Camerarius* 1359 quicque *Reiz* infuit *Fleckeisen*
 1363 quibus (*del. cum*) *Fleckeisen*

- LA. quam? DA. tua quae fuit Palaestra, ea filia inuentast
mea.
- LA. bene mehercle factum est. quom istaec res tibi ex 1365
sententia
- 10 pulchre euenit, gaudeo. DA. istuc facile non credo tibi.
LA. immo hercle, ut scias gaudere me, mihi triobolum
ob eam ne duis, condono te. DA. benigne edepol facis.
- LA. immo tu quidem hercle uero. GR. heús tu! iám
habes uidulum.
- LA. habeo. GR. propera. LA. quid properabo? GR. 1370
reddere argentum mihi.
- 15 LA. neque edepol tibi do neque quicquam debeo. GR.
quae haec factio est?
non debes? LA. non hercle uero. GR. non tu iuratus
mihi es?
- LA. iuratus sum et nunc iurabo, si quid uoluptati est
mihi :
ius iurandum rei seruandae, non perdendae conditum est.
GR. cedo sis mihi talentum magnum argenti, peiurissime. 1375
- 20 DA. Gripe, quod tu istum talentum poscis? GR. iurastus
mihi
dare. LA. lubet iurare. tun meo pónitex peiurio es?
DA. qua pro re argentum promisit hic tibi? GR. si uidulum
hunc redegissem in potestatem eiuis, iurastus dare
mihi talentum magnum argenti. LA. cedo quicum habeam 1380
iudicem,
- 25 ni dolo malo instipulatus sis siue etiamdum siem
quinque et uiginti annos natus. GR. habe cum hóc. LA.
aliost opus.

1365 hercle *B*   1369 habes *Pylades*: habeas *cod.*   1371
es *cod.*   1374 rei reseruandae *P^{CD}*   1375 periurissime *Ital.*:
periturissime *cod.* (*i. e.* peiurissime *sup. scr. r' Lco*)   1377 tum *cod.*
1379 iuratus *cod.*   1381 siue *codd. Prisciani* 1, 388: niue *cod.*
(*haud*) siem *Acidalius*   1382 annos natus *codd. Prisciani*: natus
annos *cod.*   alienost *Brix*

DA. iám ab istoc auferre haud ausim, si istunc con-
demnauero.
promisistin huic argentum? LA. fateor. DA. quod seruo
(meo)

1385 promisisti meum esse oportet, ne tu, leno, postules
te hic fide lenonia uti : non potes. GR. iam te ratu's 30
nactum hominem quem defrudares? dandum huc argen-
tum est probum :
id ego continuo huic dabo adeo mé ut hic emittat manu.

DA. quando ergo erga te benignus (ego) fui atque opera
mea
1390 haec tibi sunt seruata—GR. immo hercle mea, ne tu dicas
tua.

DA. (si sapiēs, tacebis) tum te mihi benigne itidem addecet 35
bene merenti bene referre gratiam. LA. nemp' pro meo
iure oras? DA. mirum quin tuom ius meo periclo aps te
expetam.

GR. saluos sum, leno labascit, libertas portenditur.

1395 DA. uidulum istunc ille inuenit, illud mancupium meum
est;
ego tibi hunc porro seruauí cum magna pecunia. 40

LA. gratiam habeo et de talento nulla caussa est quin feras,
quod isti sum iuratus. GR. heus tu ! mihi dato ergo, si
sapis.

DA. tacen an non? GR. tu meam rem simulās agere, tibi
mu(nis uiam).

1400 non hercle istoc me interuortes, si aliam praedam perdidí.

1383 haud (haut) ausim *scripsi dubitanter* : aut sim *cod.* : haut potis
sim *Leo* 1384 promisisti *cod.* : *corr. Reiz* fateor *Ital.* : inteor *cod.*
meo *add. Pylades* 1385 promisti *PCD* 1386 fidelenon lauti *cod.*
1387 defraudandum *corr. -dares cod. ut vid* huic *PCD* (*cf. ad 1409*)
1388 *vel med* 1389 te benignus *Camerarius* : tibenignus *cod. ut vid.*
ego *Guietus* : *om. cod. (perperam script. ergo, tum deletum?)* 1391
benione itidem addem *cod.* : *corr. Ital.* 1392 referre *Lambinus* :
ferre *cod.* 1395 istunc *Donsa* : istic *cod.* 1399 tum meam
re *cod.* : *corr. Fleckeisen* mu(nis uiam) *Koch* (*cf. ii. 5*)

- 45 DA. uapulabis uerbum si addes isto unum. GR. uel hercle
 énica,
 non tacebo umquam alio pacto nisi talento comprimor.
 LA. tibi operam hicquidem dat. tace. DA. concede hoc
 tu, leno. LA. licet.
 GR. palam age, nolo ego murmurillum neque susurrum
 fieri.
 DA. dic mihi quanti illam emisti tuam alteram mulierculam, 1405
 50 Ampeliscam? LA. mille nummum denumerauit. DA. uin
 tibi
 condicionem luculentam ferre me? LA. sane uolo.
 DA. diuiduom talentum faciam. LA. bene facis. DA. pro
 illa altera,
 libera ut sit, dimidium tibi sume, dimidium huc cedo.
 LA. maxume. DA. pro illo dimidio ego Gripum emittam 1410
 manu,
 55 quem propter tu uidulum et ego gnatam inueni. LA. bene
 facis,
 gratiam habeo magnam. GR. quam mox mi argentum ergo
 redditur?
 DA. res soluta est, Gripe. ego habeo. GR. át ego mé
 hercle mauolo.
 DA. nihil hercle hic tibi est, né tu speres. iuris iurandi
 uolo
 gratiam facias. GR. perii hercle! nisi me suspendo occidi. 1415
 60 numquam hercle iterum defrudabis me quidem post hunc
 diem.
 DA. hic hodie cenato, leno. LA. fiat, condicio placet.
 DA. sequimini intro. spectatores, uos quoque ad cenam
 uocem,

1401 addes *Ital.*: adde *cod.*: addis *Leo* unum istuc (-tuc *cod.*)
Reiz 1403 tace *Guictus*: tacebo *codd.* (*fort. pro GR. taceo*;
 v, p. 78) 1404 ego *codd. Nonii* 142: *om. cod.* 1408 facis *Ital.*:
 facias *cod.* 1409 huic *PCD* (*cf. ad 1387*) 1413 hercle ad
 ego me *cod.*: *trai. Studemund* 1415 facias *Ital.*: faciam *cod.*

ni daturus nihil sim neque sit quicquam pollucti domi,
 1420 niue adeo uocatos credam uos esse ad cenam foras.
 uerum si uoletis plausum fabulae huic clarum dare, 65
 comissatum omnes uenitote ad me ad annos sedecim.
 uos hic hodie cenatote ambo. LA. GR. fiat. DA. plausum
 date.

1419 nihil sum *PCD*

1423 *secl. Weise*

FRAGMENTA

Diomedes p. 380 Plautus . . in *Rudente* : aullas abstulas *Rufinus*
p. 561 Sisenna in *Rudente* — 'latronem producit metri causa'

STICHVS

                  ⟨T. MACCI PLAVTI STICHVS⟩
GRAECA   ADELPHOE   MENANDRV
          ACTA   LVDIS   PLEBEIS
CN. BAEBIO   C. TERENTIO   AED. PL.
5   ⟨EGIT⟩
          T. PVBLILIVS PELLIO
          ⟨MODOS FECIT⟩
          MARCIPOR OPPII
          TIBIIS   SARRANIS   TOTAM
10   *   *
          C. SVLPICIO   C. AVRELIO   COS.

*Didascaliam om. P: quae interciderunt (minio scripta, ut vid.) in A,
suppl. Ritschl*

ARGUMENTVM I

Duas sorores	*	*		
duo f(ratres)	*	*		
rem quaer(unt)	*	*		
* *	*	*		
soror(es)	*	*		
pa(ter)	*	*		
* *	*	*		
* *	*	*		
* *	*	*		

5

ARGUMENTVM II

Senex castigat filias quod eae viros
Tam perseverent peregrinantis pauperes
Ita sustinere fratres neque relinquere ;
Contraque verbis delenitur commodis
Habere ut sineret quos semel nactae forent.
Viri reveniunt opibus aucti trans mare ;
Suam quisque retinet ac Sticho ludus datur.

5

*Arg. I habet A, non P
cod. ut vid. : retinent Opitz*

Arg. II habet P, non A

7 retinat^e

PERSONAE

PANEGYRIS (PHILVMENA) VXOR EPIGNOMI

PAMPHILA VXOR PAMPHILIPPI

ANTIPHO SENEX

GELASIMVS PARASITVS

CROCOTIVM ANCILLA

PINACIVM PVER

EPIGNOMVS

PAMPHILIPPVS } FRATRES

STICHVS

SA[N]GARINVS } SERVI

STEPHANIVM ANCILLA

SCAENA ATHENIS

PANEGYRIS *in tit. scaenae* II. ii *in A et in textu* (vv. 247, 331) *in codd.* :

PHILVMENA (*quod retractatoris esse potest*) *in tit. scaenae* I. i *in A*

PAMPHILA *in tit. scaenarum in A. Illud* PINACIVM (DIN.) *quod in ceteris MSS. occurrit ex v. 284 et fortasse aliis versibus prave intellectis ortum videtur*

SANGARINVS] *vid. ad v. 644 (cf. K. Schmidt, Herm. 37, 205)*

ACTVS I

PANEGYRIS   PAMPHILA

I. i

1 ^a	PAN. Credo ego miseram fuisse Penelopam, soror, suo ex animo,	
2 ^a	quae tam diu uidua uiro suo caruit ;	5
3 ^a	nam nos eius animum de nostris factis noscimus, quarum uiri hinc ápsunt,	
5	quorumque nos negotiis apsentum, ita ut aequom est, sollicitae noctes et dies, soror, sumu' semper.	
	PAM. nostru'm officium	10
7 ^a	nos facere aequomst neque id magi' facimus	
8 ^a	quam nos monet píetas.	
	sed hic, soror, adsidedum : multa uolo tecum	
10	loqui de re uiri.	15
10 ^a	PAN. saluene, amabo?	
	PAM. spero quidem et uolo ; sed hoc, soror, crúciór patrem tuom meumque adeo, unice qui únus ciuibus ex omnibus probus perhibetur, eum nunc inprobi uiri officio uti,	20
15	uiris qui tantas apsentibu' nostris facit iniurias inmerito nosque ab eis abducere uolt. haec res uitae me, soror, saturant,	

5 eorumque *Seyffert, Ussing* ut est aequom (*om. ita*) *P* 8 *vel*
mage 9 s. h. mea soror adsidum *P* 11 equidem *A*

- 25 haec mi diuidiae et senio sunt.
 PAN. ne lacruma, soror, neu tuo id animo 20
 fac quod tibi tuos pater facere minatur :
 spes est eum melius facturum.
 noui ego illum : ioculo istaec dicit,
 30 neque ille sibi mereat Persarum
 montis, qui esse aurei perhibentur, 25
 ut istuc faciat quod tu metuis.
 tamen si faciat, minime irasci
 decet neque id inmerito eueniet.
 35 nam uiri nostri domo ut abierunt
 hic tertius annus—PAM. ita ut memoras. 30
 PAN. quom ipsi interea uiuant, ualeant,
 ubi sint, quid agant, ecquid agant
 neque participant nos neque redeunt.
 40 PAM. an id doles, soror, quia illi suom officium 34-5
 non colunt, quom tu tuom facis? PAN. ita pol.
 PAM. tace sis, caue sis audiam ego istuc
 posthac ex te. PAN. nam quid iam?
 PAM. quia pol meo animo omnis sapientis
 45 suom officium aequom est colere et facere. 40
 quam ob rem ego te hoc, soror, tam etsi es maior,
 moneo ut tuom memineras officium :
 etsi illi improbi sint atque aliter
 nos faciant quam aequomst, tam pol,
 50 ne quid magi' sit, omnibus obnixè opibus 45
 nostrum officium meminisse decet.
 PAN. placet : taceo. PAM. at memineras facito.
 [PAN. nolo ego, soror, me credi esse inmemorem uiri,

20 ne] neu P   21 tuos *del.* *Bothe, ut dimeter anapaest. fiat*
vix minat   27 tametsi A   30 tertius *Ritschl*   36
 coeunt A   tu ont. P   37, 38 *inverso ordine A*   38 [caue]
 posthac P (ii. 2)   qui P (*corr. D*)   41 soror ego hoc te A   44
 tamen P   45 *vel* mage   sit] simus P   *supplet* simus
 (in culpa illis, nos hic) *Leo*   47 placet? PAN. taceo A, *ut vid.*
 48-57 *om. A*; *ad scaenam quae cantico substitueretur rettulit Ritschl*

- neque ille éos honores mihi quos habuit perdidit ;
 50 nam pol mihi grata acceptaque huius benignitas. 55
 et me quidem haec condicio nunc non paenitet
 neque est qur studeam has nuptias mutarier ;
 uerum postremo in patri' potestate est situm :
 faciendum id nobis quod parentes imperant.
 55 PAM. scio atque in cogitando maerore augeor, 60
 nam propemodum iam ostendit suam sententiam.
 PAN. igitur quaeramus nobis quid facto usu' sit.]

ANTIPHO PANEGYRIS PAMPHILA ii

- AN. Qui manet ut moneatur semper seruos homo officium
 suum
 nec uoluntáte id facere meminit, seruos is habitu hau-
 bust.
 60 uos meministis quotcalendis petere demensum cibum :
 qui minu' meministis quod opus sit facto facere in aedibus?
 iam quidem in sío quicque loco nisi erit mihi situm supel- 5
 léctilis,
 quom ego reuortar, uos monumentis commonefáciam bu-
 bulis.
 non homines habitare mecum mi hic uidentur, sed sues.
 65 facite sultis nitidae ut aedes meae sint, quom redeam domum.
 iam ego domi adero : ad meam maiorem filiam inuiso modo ;
 si quis me quaeret, ind' uocatote aliqui ; aut iam egomet 10
 hic ero.
 PAM. quid agimus, soror, si óffirmabit pater aduersum nos?
 PAN. pati
 nos oportet quod ille faciat, quouis potestas plus potest.

50 mihi pol *B*   ciust *Bach*   52 cur non studeam *cod.*: non
del. Guietus: cur nunc st. *Ital.*   57 facio *cod.* (*corr. D*)   58
 manet] moneat *A*   62 quique *PCD*   64 mi hic] mihi *A*   66
 modo] domum *P*   67 *vix troch.* (*cum* siqui')   68 óffirmauit
A

exorādo, haud aduorsando sumendam operam censeo : 70
 gratiam per si petimus, spero ab eo impetrassere ;
 15 aduorsari sine dedecore et scelere summo hau possumus,
 neque equidem id factura neque tu ut facias consilium
 dabo,
 uerum ut exoremus. noui ego nostros : exorablest.
 AN. principium ego quo pacto cum illis occipiam, id ratio- 75
 cinor :
 utrum ego perplexim lacessam oratione ad hunc modum,
 20 quasi numquam quicquam adeo adsimulem, an quasi quid
 indaudiuerim
 eas in se meruisse culpam : an potius temptem leniter
 an minaciter. scio litis fore (ego meas noui optume)
 si manere hic sese malint potius quam alio nubere. 80
 non faciam. quid mihi opust decurso aetatis spatio cum eis
 25 gerere bellum, quom nil quam ob rem id faciam meruisse
 arbitror ?
 minime, nolo turbas, sed hoc mihi optimum factu arbitror :
 sic faciam : adsimulabo quasi quam culpam in sese admi-
 serint.
 perplexabiliter earum hodie perpauēfaciam pectora ; 85
 postid agam igitur deinde ut animus meus erit, faciam
 palam.
 30 multa scio faciunda uerba. ibo intro. sed apertast foris.
 PAM. certo enim mihi paternae uocis sonitus auris
 accidit.

70-83 sic collocat P, 80-3, 75-9, 70-4 71 per] a patre P
 (vii, p. 99) : per postpositum (cf. parumper) tuctur Leo (Nachr. Gott.
 Ges. 1895, p. 418) petimus an petemus incert. A 72 aduorsari
 sine] aduersariis in P 73 equidem id factura Brix : equidem is
 (? es) factura A : ego factura sum P (? pro e. f. (id) sum) tu] te A
 75 cum illis] illi A (pro illic ? : cum is illi Hav. t. Rev. Phil. 28, 271)
 76 orationem cod. Charisii 213, codd. Nonii 515 77 q. in eas
 simulem P an quasi quid] quasi nihil P 79 litus (? litiis) A
 81 vel mi meis Loman 82 quom] quam A id om. P 84
 adsemulabo B quam Ritschl : quom A : aliquam P se A
 86 versus vix ferendus post id i. (del. agam) Ritschl : postidea i.
 Bergk an (ut) f. ? patam P 87 mulpa A

- PAN. is est ecator. ferre aduersum homini occupemus
osculum.
- 90 PAM. salue, mi pater. AN. et uos ambae. ilico agite ad-
sidite.
- PAM. osculum—AN. sat est ósculi mihi uostri. PAN. qui,
amabo, pater?
- AN. quia ita meae animae salsura euenit. PAM. adside 35
hic, pater.
- AN. non sedeo isti, uos sedete; ego sedero in subsellio.
- PAN. mane, puluinum—AN. bene procuras. mihi sati' sic
fultumst. sede.
- 95 PAM. sine, pater. AN. quid opust? PAN. opust. AN.
mórem tibi geram. atque hoc est satis.
- PAM. numquam enim nimi' curare possunt suom parentem
filiae.
- quem aequiust nós potiozem habere quam te? postidea, 40
pater,
- uiros nostros, quibus tu uoluisti esse nos mátrés familias.
- AN. bonas ut aequomst facere facitis, quom tamen apsentis
uiros
- 100 perinde habetis quasi praesentes sient. PAM. pudiciast,
pater,
- eos nos magnificare qui nos socias sumpserunt sibi.
- AN. num quis hic ést alienus nostris dictis auceps auribus? 45
- PAN. nullus praeter nosque teque. AN. uostrum animum
adhiberi uolo;
- nám ego ad uos nunc inperitus rerum et morum mulierum
105 discipulus uenio ad magistras: quibu' matronas moribus

89 hominem *P* 90 ilico agite [istic] *A* (? *iv. 2*) 91 qui
am(a)bo mi pater *cod. Festi 197* 93 *vel* istic (*ita codd.*)
sedero] sedere *A* 94 *vel sic distingue* mane puluinum *vel* sat
PAN. (*vel* PAM.) sede *A*: mihi *P* 95 atqui *alii* hic *A* 97
quem] quum *P* 98 *vel* ess' tu nos uoluisti esse *Ritschl*
100 proinde *A*: de perinde *cf. Journ. Phil. 21, 210* quas *P* (*corr.*
*D*²) 101 eos nos] enos *P* quis *P* (*corr. D*) 103 te qui *P*

quae optumae sunt esse oportet? sed utraque ut dicat mihi.
50 PAM. quid istuc est quod huc éxquisitum mulierum mores
uenis?

AN. pol ego uxorem quaero, postquam uostra mater mor-
tuast.

PAM. facile inuenies et peiorem et peius moratam, pater,
quam illa fuit : meliorem neque tu reperies neque sol uidet. 110

AN. at ego ex te exquiro atque ex istac tua sorore. PAM.
edepol, pater,

55 scio ut oportet esse : si sint—ita ut ego aequom censeo.

AN. uolo scire ergo ut aequom censes. PAM. ut, per urbem
quom ambulent,
omnibus os opturent, ne quis merito male dicat sibi.

AN. dic uicissim nunciam tu. PAN. quid uis tibi dicam, 115
pater?

AN. ubi facillime spectatur mulier quae ingenio est bono?

60 PAN. quoi male faciundi est potestas, quae ne id faciat
temperat.

AN. hau male istuc! agetu altera, utra siet condicio pensior
uirginemne an uiduam habere? PAM. quanta mea sa-
pientiast,

ex malis multis malum quod minimumst, id minimest 120
malum.

AN. qui potis est mulier uitare uitiiis? PAM. ut cottidie
65 pridie caueat ne faciat quod pigeat postridie.

AN. quae tibi mulier uidetur multo sapientissima?

PAN. quae tamen, quom res secundae sunt, se poterit gno-
scere,

et illa quae aequo animo patietur sibi esse peius quam fuit. 125

106 oporteto *A* vix sêdutraque (ut *Umbrice* seipodruhpei 'utro-
que') 110 uidet sol *P* 117 faciat id *P* 118 age tu dic
alt(e)ra utrast (sit *codd.*) *Mueller* condicior *P* 119 uirginem an *P*:
uirginemne (*om.* an) *A* meas *P* 120 minimest] minimum
est *P* 121 potest *P*: potus rest *A* 124 vel *PAM.* cognoscere *A*

AN. edepol uos lepide temptaui uostrumque ingenium
ingeni.

sed hoc est quod ad uos uenio quodque esse ambas con- 70
uentas uolo :

mi auctores ita sunt amici, ut uos hinc abducam domum.

PAM. at enim nos quarum res agitur aliter auctores sumus.

130 nam aut olim, nisi tibi placebant, non datas oportuit
aut nunc non aequomst abduci, pater, illisce apsentibus.

AN. uosne ego patiar cum mendicis nuptas me uiuo uiris? 75

PAM. placet ille meus mihi mendicus: suo' rex reginae
placet.

idem animust in paupertate qui olim in diuitiis fuit :

135 AN. uosne latrones et mendicos homines magni penditis?

PAM. non tu me argento dedisti, opinor, nuptum, sed uiro.

AN. quid illos exspectatis qui abhinc iam abierunt triennium? 80
quin uos capitis condicionem ex pessuma primariam?

PAN. stultitiast, pater, uenatum ducere inuitas canes.

140 hostis est uxor inuita quae ad uirum nuptum datur.

AN. certumne est neutram uostrarum persequi imperium
patris?

PAN. persequimur, nam quo dedisti nuptum abire nolumus. 85

AN. bene ualete. ibo atque amicis uostra consilia eloquar.

PAN. probiores credo arbitrabunt, si probis narraueris.

145 AN. curate igitur familiarem rem ut potestis optume.

PAN. nunc places, quom recte monstras: nunc tibi auscultabimus.

nunc, soror, abeamus intro. PAM. immo interuisam domum. 90
si a uiro tibi forte ueniet nuntius, facito ut sciam.—

PAN. neque ego te celabo neque tu me celassis quod scias.

133 mihi meus *A* mendicis *P* (*cf. v. 132*) 136 me tu *P* *vel* opino
140 ad uirum] uiro *A* (*quod retractatoris esse credo, ad uirum Plauti*)
144 credo] uero *Nonius* 470 (*citatio negligens*) 145 curate *B*
PAN. opt. Lange 146 placet *P* auscultauimus *A* 149
scies *P*

eho, Crocotium, i, parasitum Gelasimum huc arcessito, 150
 tecum adduce : nam illum ecastor mittere ad portum uolo,
 95 si quae forte ex Asia nauis héri aut hódie uenerit.
 nam dies totos apud portum seruos unus adsidet ;
 sed tamen uolo interuisi. propera atque actutum redi.—

iii

GELASIMVS CROCOTIVM

GE. Famem ego fuisse suspicor matrem mihi, 155
 nam postquam natus sum satur numquam fui.
 neque quisquam melius referet matri gratiam
 quam ego meae matri refero—ínuitissimus. 157^a
 5 [neque rettulit quam ego refero meae matri Fami.]
 nam illa me in áluo menses gestauit decem,
 at ego illam in aluo gesto plus annos decem. 160
 atque illa puerum me gestauit paruolum,
 quo minu' laboris cepisse illam existumo :
 10 ego non pauxillulam in utero gesto famem,
 uerum hercle multo maxumam et grauissumam ;
 uteri dolores mi oboriunt cottidie, 165
 sed matrem parere nequeo nec quid agam scio.
 tauditauí saepe hoc uolgo diciert
 15 solere elephantum grauidam perpetuos decem
 esse annos ; eius ex semine haec certost fames,

150 i om. A hic A 152 heri aut] noctu hoc *Mueller* (*Rhein. Mus.* 54, 536) 154 atque om. P 155 ego om. P suspicor fuisse A
 156-7ª neque quisquam melius referet matri gratiam | Quam ego
 meae matri refero inuitissimus A : quam ego matri meae refero
 inuitissimus. | Neque rettulit quam ego refero meae matri fami P
 (scil. varia lectio versus 158 marginalis versus 157 ciccit) (cf. *Chari-*
sius 55 'Plautus in Sticho fami datiuo casu') 159 vel
 illaec me illa *Pylades* 162 illam cepisst P (T pro E) 163
 [at] ego P (iv. 2) non] nunc A gestor amem P 165, 166
 inter v. 160 et 161 positi A 165 ut teri didolores P oboriuntur
 codd, sed dolores mi displicet quot dies *Goetz* 166 nec quid
 agam scio] nescio quomodo P 167 auditauí A : audiui (PCD) vel
 aut diui (B) cod. : <atque> aud. *Leo* : fort. auditauine (i. e. nonne aud.),
 sed vide ne ex glossa audiui saepe pro auditauí error ortus sit 169 hac P

- 170 nam iam compluris annos utero haeret meo,
nunc si ridiculum | hominem quaerat quispiam,
uenalis ego sum cum ornamentis omnibus ;
inanimentis explementum quaerito. 20
Gelasimo nomen mi indidit paruo pater,
175 (propter pauperiem hoc adeo nomen repperi)
quia ind' iám a pusillo puero ridiculus fui,
eo quia paupertas fecit ridiculus forem ;
nam illa artis omnis perdocet, ubi quem attigit. 25
per annónam caram dixit me natum pater :
180 propterea, credo, nunc essurio | acrius.
sed generi nostro haec redditast benignitas :
nulli negare soleo, siqui' me essum uocat.
oratio una interiit hominum pessume, 30
atque optuma hercle meo animo et scitissima,
185 qua ante utebantur : 'ueni illo ad cenam, sic face,
promitte uero, ne grauare. est commodum ?
uolo inquam fieri, non amittam quin eas.'
nunc reppererunt iam ei uerbo uicarium 35
(nihili quidem hercle uerbumst ac uilissimum) :
190 'uocem te ad cenam nisi egomet cenem foris.'
ei hercle ego uerbo lumbos diffractos uelim,
ni uere perierit, si cenassit domi.
haec uerba subigunt med ut mores barbaros 40
discam atque ut faciam praeconis compendium
195 itaque auctionem praedicem ipse ut uenditem.

171 h. queret P: quaeret hominem Bentley 173 explementum

i. sup

(B) vel explementum (exi sup. P^{CD}) P 175-6 *inverso ordine*
Acidalius 175 *retractatoris esse potest, neque in v. sequenti illud inde*
iam a Plautum redolet pauperiem P repperit A 176 pausi illo
 P (pro pausillo) (cf. ad Truc. 940) 178 omnis artes P 180 essurio
 (eo) Mueller 182 nullis A essum me P: essum (del. me) Bothe
 (cum si qui), nam siqui' displicet 186 promitto P 188 iam om. P
 189 nihil P uerbumet A: uerbum P aculissimum P 191 ego
 om. A defr. codd. 192 ni au ne incert. A domo P 193 me
 (ita codd.) uti Bothe 194 pracones P 195 uenditem] me ueni item P

- CR. hic illést parasitus quem arcessitum missa sum.
 quae loquitur auscultabo priu' quam conloquar.
- 45 GE. sed curiosi sunt hic complures mali,
 alienas res qui curant studio maxumo,
 quibus ipsis nullast res quam procurent sua : 200
 i quando quem auctionem facturum sciunt,
 adeunt, perquirunt quid siet caussae ilico :
- 50 alienum aes cogat an pararit praedium,
 uxorin sit reddenda dos diuortio.
 eos ómnis tam etsi hercle haud indignos iudico 205
 qui multum miseri sint, laborent, nil moror :
 dicam auctionis caussam, ut damno gaudeant ;
- 55 nam curiosus nemo est quin sit maliuolus.
 ipsus egomet quam ob rem auctionem praedicem, 208^a
 damna euenerunt maxuma misero mihi,
 ita me mancupia miserum adfecerunt male, 210
 potationes plurumae demortuae ;
- 60 quot adeo cenae quas defleui mortuae,
 quot potiones mulsi, quae autem prandia,
 quae inter continuom perdidí triennium !
 prae maerore adeo miser atque aegritudine 215
 consenui ; paene sum famé—emortuos.
- 65 CR. ridiculus aequé nullus est, quando essurit.
 GE. nunc auctionem facere decretumst mihi :
 foras necessumst quidquid habeo uendere.
 adeste sultis, praeda erit praesentium. 220

197 conloquar] loquor *A* 198 complures] qui amplures *P*
 (? *pro* quompl., *forma antiqua*) 200 qua *P* 201 i] si *A*
 202 quicquid *P* vel caussai 203 pararit *A* prandium *P*
 205 eo *P* iudicio *P* 206 sunt *A* 207 am no *P* 208
 quin] qui non *P* 208^a om. *A*, qui eius loco habet vv. 232, 233 suo
 loco redeuntes (*indicium fortasse* vv. 208^a-31 omissos esse in altera re-
 censione; vel cf. ii. 6) ipse cod. 213 quae] quod *P* (*i. e.* quot)
 quot autem tuetur *Skutsch* (*Satura Viadrina* p. 127) 215 adeo
*A*¹: maceo *A*² (*vix varia lectio* maerore maceo, om. prae): deo *P*
 216 prene *P* demortuos *Lindemann*: (iam) em. *Mueller* (*Rhein.*
Mus. 54, 537) 219 necessust *A* 220 ad sese ultis *P* (? *pro*
 adesse sultis, *fort. recte*)

- logos ridiculos uendo. áge licemini.
 qui cena poscit? ecqui poscit prandio? 70
 (Hercules te amabit)—prandio, cena tibi.
 chem, adnuistin? nemo meliores dabit,
 225 nulli meliores esse parasito sinam.
 uel unctiones Graecas sudatorias
 uendo uel alias malacas, crapularias; 75
 cauillátiones, adsentatiunculas
 ac peñeratiunculas parasíticas;
 230 robiginosam strigilim, ampullam rubidam,
 parasitum inanem quo recondas reliquias.
 haec ueniisse iam opus est quantum potest, 80
 uti decumam partem Herculi polluceam.
 234-5 CR. ecastor auctionem | hau magni preti!
 adhaesit homini ad infumum uentrem fames.
 adibo ad hominem. GE. quis haec est quae aduorsum
 it mihi?
 Epignomi ancilla haec quidem est Crocotium. 85
 CR. Gelasime, salue. GE. non id est nomen mihi.
 240 CR. certo mecastor id fuit nomen tibi.
 GE. fuit disertim, uerum id usu perdidit:
 nunc Miccotrogus nomine e uero uocor.
 CR. eu ecastor! 90
 risi ted hodie multum. GE. quando aut quó in loco?
 245 CR. hic quom auctionem praedicabas—GE. pessuma,
 eho an audiuisti? CR. te quidem dignissumam.

221 locos *codd.* age (age) *Mueller* 222 Quis *A* 223
 herculejsteamaui *A*: hercle aestimaui *Bergk* (sed cf. *Amer. Journ.*
Phil. 21, 37) 225 retractatori ascribit *Gnietus* nullis *P* para-
 sitos *codd.*: corr. *Dousa* 226 iunctiones *A* 227 uendo *om.*
P alias *Bergk* 229 ad *A* 232, 233 cf. ad 208^a 232 haec
 euenisse vel haec ueniisse *A* opus vel pus *A* (tempus *A*²; *vix variu*
lectio tempus, *om.* iam) 234, 235 eçmajor *A* (hanc) haud
Ritschl 237 mihi aduorsum uenit *A* (*vix pro* adibo hominem
 (sic *P^{CD}*) . . . mi a. u.?) 238 Epignomi ancillast h. q. *Ritschl*:
 fort. Epignomi ancillula h. q. e. 241 disertum *P* 244 vel te (*ita*
codd.) 245 praedicabas pessumam *Ritschl* 246 eho an] ehon *P*
 26*

- GE. quo nunc is? CR. ad te. GE. quid uenis? CR.
Panegyris
- 95 rogare iussit ted ut opere maxumo
mecum simitu ut ires ad sese domum.
GE. ego illo mehercle uero eo quantum potest. 250
iamne exta cocta sunt? quot agnis fecerat?
CR. illa quidem nullum sacrificauit. GE. quo
modo?
- 100 quid igitur me uolt? CR. tritici modios decem
rogare, opinor, te uolt. GE. mene, ut ab sé[se] petam?
CR. immo | ut a uobis mutuom nobis dares. 255
GE. nega esse quod dem nec mihi nec mutuom
neque aliud quicquam nisi hoc quod habeo pallium ;
- 105 linguam quoque etiam uendidi datariam.
CR. au !
nullan tibi lingua est? GE. quae quidem dicat 'dabo' ; 260
uentri reliqui éccam quae dicat 'cedo.'
CR. malum quidem sí uis—GE. haec eadem dicit tibi.
- 110 CR. quid nunc? ituru's an non? GE. abi sane domum,
iam illo uenturum dicito. propera atque abi.— 264-5
demiror quid illaec me ad se arcessi iusserit,
quae numquam iussit me ad se arcessi ante hunc diem
postquam uir abiit eiuis. miror quid siet :
- 115 nisi ut periculum fiat uisam quid uelit.
sed eccum Pinacium eiuis puerum. hóc uide, 270

248 ut] hoc *Bugge* 249 ad sese domum] eo quantum potest *A*
(v. 4) 250 illuc *A* (pro illoc?) 251 quod tacnis *P* (pro quod
corr. quot) 252 sacrificabit *P^{CD}* 253, 254 Quid igitur me
uolt mene ut a sese petam Tritici modios decem rogare opinor te
uolt *A* (ii, p. 38) 254 vel opino te uolt *del. Gruterus* se *Bothe*,
sed uide ne duplex lectio fuerit. te uolt et mene 255 vel uti a
uobis] abs te *P* (v. 1?); (tu) a uobis *Goetz* 256 negato
P (pro negat? cf. ad *Rud.* 1212, 1333) 258 uendidit ariam *P*
259 vel in fine v. prioris colloca 260 nullam *A* : nulla *P* 261
uentri] ueterem *P* eccam illam *P* (i. e. eccillam) : eccam aliam *Leo*
262 quidem si uis] tibi di dent *P*, *duplex lectio, nisi excidit unus versus*
propter homoeoarch. 270 hoc sis uide *Fleckeisen*

satin ut facete, átque ex pictura asitit ?
 ne iste edepol uinum poculo pauxillulo
 saepe exanclauit submerum scitissime.

ACTVS II

PINACIVM GELASIMVS

II. i

PI. Mercurius, Ioui' qui nuntius perhibetur, numquam
 aequae patri
 275 suo nuntium lepidum attulit quam ego nunc meae erae
 nuntiabo :

itaque onustum pectus porto laetitia lubentiaque
 neque lubet nisi gloriosse quicquam proloqui profecto.
 amoenitates omnium uenerum et uenustatum adfero 5
 ripisque superat mi atque abundat pectus laetitia meum.

280 propera, Pinacium, pedes hortare, honesta dicta factis—
 nunc tibi potestas adipiscendist gloriam, laudem, decus—
 eraeque egenti subueni—benefacta maiorum tuom—
 quae misera in exspectatione est Epignomi aduentum uiri. 10
 proinde ut decet amat uirum suum, cupide expetit. nunc,
 Pinacium,

285 age ut placet, curre ut lubet, caue quémquam flocci feceris,
 cubitis depulsa de uia, tranquillam concinna uiam ;
 si rex opstabit obuiam, regem ipsum priu' peruortito.

GE. quidnam dicam Pinacium 15

288^a lasciuibundum tam lubentem currere ?

271 satin] stat *A* (aeque) atque *Fleckeisen* ex] ut *A* (pro uti ex?)
 275 erae meae *Hermann* 277 iubet *A* 278 uenustatem *A*
 280 propera] propterea *P* 281 adipiscendast *A* 282 egenti
Merula : genti *codd.* malorum *A* benef. . . tuom *scl. Ritschl,*
Seyffert (*Berl. Phil. Woch.* 16, 284) (*cf. v. 303*) *vide ne propter homoco-*
telcuton duo hemistichia exciderint ex codd. 283 in *om. P* 284
 uirum amat *Gruetus* expetit nunc] nunc expedi *P* 285 cur-
 rere *P* 287 obstabitor uiam *P* 288 dicam *om. A* (iii. 11)
 288^a lubenter *P*

harundinem fert sportulamque et hamulum piscarium.

Pi. sed tandem, opinor, aequiust eram mihi esse sup- 290
plicem

atque oratores mittere ad me donaque ex auro et quadrigas
20 qui uehar, nam pedibus ire non queo. ergo +nam+
reuortar.

ad me adiri et supplicari egomet mihi aequom censeo.

an uero nugas censeas, nihil esse quod ego nunc scio?

tantum a portu adporto bonum, tam gaudium grande 295
adfero,

uix ipsa domina hoc, nisi sciat, exoptare ab dis audeat.

25 nunc ultro id deportem? hau placet neque id uiri offi-
cium arbitror.

sic hoc uidetur mihi magis meo cónuenire huic nuntio:

aduorsum ueniat, opsecret se ut nuntio hoc impertiam;

secundas fortunas decent superbiae. 300

sed tandem quom recogito, qui potuit scire haec scire me?

30 non enim possum quin reuortar, quin loquar, quin
edisserterem

eramque ex maerore eximam, bene facta maiorum meum

exaugeam atque illam augeam insperato, opportuno modo:

contundam facta Talthubi contemnamque omnis nuntios; 305

simulque ad cursuram meditabor me ad ludos Olympios.

35 sed spatium hoc occidit: breuest curriculo; quam me
paenitet!

quid hoc? oclusam ianuam uideo. ibo et pultabo fores.

aperite atque adproperate, fores facite ut pateant, remouete
moram;

289 hamum *A* PCD 290 uix opino 291 donaque *A* 292
ergo iam *Ital.*: fort. ergon iam (*interrogative*) vel ergo num (nam *A*)
293 me adire *A*: me iri *P* (*pro* med iri?) supplicarē (*vel* ·ri) *A*
vel mi censeo accum *P* 295 a om. *P* adfero grande *P*
296 nesi sc. *B* forma antiqua: niscias (-at?) *A* dist *P* 297
id] hoc *P* uiri] uero *P* 298 sic] hic *P* huic] huc *P* 299
ueniat] ut ueniat *P* 302 qui me disser te *P* 304 ex inspe-
rato *P* modo] domo *A*: bono *Gulielmius* (*cf.* 338 domi *pro* boni *A*)
306 vel troch. septenar. ad et me *del.* *Ritschl* olimpia *P*

310 nimis haec res sine cura geritur. uide quam dudum hic
 asto et pulto.
 somnon operam datis? experiar fores an cubiti an pedes
 plus ualeant.
 nimi' uellem hae fores erum fugissent, ea caussa ut haberent 40
 †manum†;

defessus sum pultando.

hoc postremumst. uae uobis!

315 GE. ibo atque hunc compellabo.

saluos sis. PI. et tu salue.

GE. iam tu piscator factu's? 45

PI. quam pridem non edisti?

319-20 GE. unde is? quid fers? quid festinas? PI. tua quod nihil
 refert, ne cures.

GE. quid istie inest? PI. quas tu edés colubras. GE.

quid tam iracundu's? PI. si in te

pudor adsit, non me appelles.

GE. possum scire ex te uerum? 50

324-5 PI. potes: hodie non cenabis.

PANEGYRIS GELASIMVS PINACIUM ii

PAN. Quisnam, opsecro, háas frangit fores? ubist?

326ª tun haec faci'? tun mihi huc hosti' uenis?

GE. salue, tuo arcessitu uenio huc. PAN. ean gratia fores
 ecfringis?

GE. tuos inclama, tui delinquent: ego quid me uelles
 uisebam;

nam me quidem hárum miserebat. PI. ergo auxilium pro- 5
 pere latumst.

310 et pulto *Parvus*: es pulto *P*: et repulto *A* 311 an *alt.*]
 ac *Loman* 312 mānum] malum magnum *Hermann* 314 uae
om. P 315 compello *P* 318 dedisti *P* 321 istinc est
P tui des *P* in *om. A* 324, 325 potest *P* 326^a tu
 mihi *A* 327 huc *om. A* 329 *vel septenarius* me quidem]
 equidem *P*: med equidem *Ribbeck* miserabant *A*

- PAN. quisnam hic loquitur tam prope nos? PI. Pina- 330
cium. PAN. ubi is (e)st?
PI. respice ad mé et relinque egentem parasitum, Pane-
gyris.
PAN. Pinacium. PI. istuc indiderunt nomen maiores
mihī.
PAN. quid agis? PI. quid agam rogitas? PAN. quidni
rogitem? PI. quid mecum est tibi?
10 PAN. mihin fastidis, propudiose? eloquere propere, Pina-
cium.
PI. iube me omittere igitur hos qui retinent. PAN. qui 335
retinent? PI. rogas?
omnia membra lassitudo mihi tenet—PAN. linguam quidem
sat scio tibi non tenere. PI. ita celeri curriculo fui
propere a portu tui honoris caussa. PAN. ecquid adportas
boni?
15 PI. nimio †inparti† multo tanta plus quam speras. PAN.
salua sum.
PI. at ego perii, quoi medullas lassitudo perbibit. 340
GE. quid ego, quoi misero medullas uentris percepit fames?
PAN. ecquem conuenisti? PI. multos. PAN. at uirum? PI.
equidem plurimos:
uerum ex multis nequiores nullum quám hic est. GE. quo
modo?
20 iam dudum | ego istum patior dicere iniuste mihi.
praeterhac si me inritassis—PI. edepol essuries male. 345
GE. animum inducam ut istuc uerum te elocutum esse
arbitrer.

331 ad om. P 334 mihi in P: mein Lipsius (secundum morem
Plantinum) 337, 338 inuerso ordine A 338 prope A domi A
339 nimio inparti] nimiam (vel pa) res A, unde nimio id certe Goetz,
Schoell tanto Pius (sed cf. ad Men. 680) 340 medullam P 341
misero cui medullam P, allitteratione non fauente percipit A, contra
metrum uirum ecquem PI. plurimos P 343 vel quam hic
(adverb.) 344 fort. iamdudumne indignantis patior ego istum
Bothe fort. (iniustum) iniuste 345 praeter haec A

- PI. munditias uolo fieri. ecferte huc scopas simulque harundinem,
 ut operam omnem araneorum perdam et texturam inprobem
 deiciamque eorum ómnis telas. (GE.) miseri algebunt postea. 25
 350 PI. quid? illos itidemne esse censes quasi te cum ueste
 unica?
 cape illas scopas. GE. capiam. PI. hoc egomet, tu hoc
 conuorre. GE. ego fecero.
 PI. ecquis huc écfert nassiternam cùm aqua? GE. sine
 suffragio
 populi tamen aedilitatem hicquidem gerit. PI. age tu ocius
 pinge humum, consperge ante aedis. GE. faciam. PI. 30
 factum oportuit.
 355 ego hinc araneas de foribus deiciam et de pariete.
 GE. edepol rem negotiossam! PAN. quid sit nil etiam scio,
 nisi forte hospites uenturi (si) sunt. PI. lectos sternite.
 GE. principium placet de lectis. PI. alii ligna caedite,
 alii piscis depurgate quos piscator attulit, 35
 360 pernam et glandium deicite. GE. hic hercle homo ninium
 sapit.
 PAN. non ecastor, ut ego opinor, satis erae morem geris.
 PI. immo res omnis relictas habeo prae quod tu uelis.
 PAN. tum tu igitur, qua caussa missus es ad portum, id
 expedi.
 PI. dicam. postquam me misisti ad portum cum luci semul, 40
 365 commodum radiosus sese sol superabat ex mari.

348 operam omnem] operas *codd. Nonii 192, fort. recte* perdam]
 tergam *codd. Nonii* 349 earum *P* omneis *A* misera falge-
 bunt *P* (pro miserae alg.), unde misere a. quidam (-ri vix -re *A*)
 350 illas *P* itidem esse censes *P*: eademne censes esse *A* 351
 capellas *A* ego om. *P* 354 vel sic *distingue* pinge, humum
 consp. finge *Bugge*: an pinse? 355 araneas an -os *incert. A*
 357 si *add. Bothe* (uos) l. *Weise* vix insternite (v. 9, 8) 359
 quos (*PCD*) vel quod (*B*) *P* (*A. n. l.*) piscatu (-o) rettuli *Lipsius*:
 piscator attuli *Seyffert* 361 ut om. *A* vel opino 363 id om. *P*
 364 semel *A* 365 sesse *A*: esse *P* (pro sesse, antiqua forma?)

dum percontor portitores, ecquae nauis uenerit
ex Asia, negant uenisse, conspicatus sum interim
cercurum, quo ego me maiorem non uidisse censeo.

45 in portum uento secundo, uelo passo peruenit.
alius alium percontamur : ' quouast nauis ? quid uehit ? ' 370
interibi Epignomum conspicio tuom uirum et seruom
Stichum.

PAN. hem quid ? Epignomum elocutus ? PI. tuom uirum.
GE. et uitam meam.

PI. uenit inquam. PAN. tutin ipsus ipsum uidisti ? PI.
lubens.

50 argenti | auri que aduexit nimium. GE. nini' factum bene !
hercle uero capiam scopas atque hoc conuorram lubens. 375
PI. lanam purpuramque multam. GE. ést qui uentrem
uestiam.

PI. lectos eburatos, auratos. GE. accubabo regie.

PI. tum Babylonica et peristroma tonsilia et tappetia
55 aduexit, nimium bonae rei. GE. hercle rem gestam bene !
PI. poste, ut ocepi narrare, fidicinas, tibicinas, 380
sambucas aduexit secum forma eximia. GE. eúgepae !
quando adbibero, adludiabo : tum sum ridiculissimus.
PI. poste unguenta multigenerum multa. GE. non uendo
logos.

60 iam (iam) non facio auctionem, mi optigit hereditas :
maliuoli, perquisitores auctionum, perierint. 385
Hercules, decumam esse adauctam tibi quam uoui gratulor.
spes est tandem aliquando inportunam exigere ex utero
famem.

371 interim *P* 372 delocutus *A* et u. m. *Pinacio* *continuat*
A 373 tun eum ipsum uidisti ? PI. ita ego libens *P* 374
{atque} argenti *Mueller* : argenti(que) *Guietus* : an {lubens} a. ?
nimium] multum *P* 376 est (ē) *vel* em (ē) *P* 377 accu-
babor egle *P* 378 Tam *P* peristromaton silla *P* 379
hercle *om.* *A* 381 exumia *P* (*vix antiqua forma*) 383 multi-
genera *Guietus* locos *A* 384 iam (iam) *Bothe* : iam (ego)
Ritschl 385 perierunt *A* 386 Hercoleles *P* 387 *om.* *P*

PI. poste autem aduexit parasitos secum—GE. eí, perii
miser!

PI. ridiculissimos. GE. reuorram hercle hoc quod con- 65
uorri modo.

390 PAN. uidistin uirum sororis Pamphilum? PI. non. PAN.
non adest?

PI. immo uenisse eum simitu aiebat ille: ego huc citus
praecurri, ut nuntiarem nuntium exoptabilem.

GE. uenales logi sunt illi quos negabam uendere.

ilicet, iam meo malost quod maleuolentes gaudeant. 70

395 Hercules, qui deu' sis, sane discessisti non bene.

PAN. í intro, Pinacium, iube fámulos rem diuinam mi ap-
parent.

bene uale. GE. uin administrem? PAN. sat seruorum habeo
domi.—

GE. enim uero, Gelasime, opinor prouenisti futile,

si neque ille adest neque hic qui uenit quicquam subuenit. 75

400 ibo intro ad libros et discam de dictis melioribus;

nam ni illos homines expello, ego occidi planissime.—

ACTVS III

EPIGNOMVS STICHVS

III. i

EP. Quom bene re gesta saluos conuortor domum,

Neptuno gratis habeo et Tempestatibus;

simul Mercurio, qui me in mercimoniis

405 iuuit lucrisque quadruplicauit rem meam.

olim quos abiens adfeci aegrimonia,

5

388 secum parasitos *P* 389 ridiculosissimos *codd.* 390
pamphilippum. PI. non. PAN. adest *P* (? *pro* Pamphilippum? non
adest?) 391 immo aiebant uenisse eum simul (*pro* simitu) sed
ego huc citus *P* *vel* aibat 392 obtabilem *P* 393 loci
P 394 ilicet iam] ilico et *P* audeant *P* 395 sanc *ante*
qui *P* discessisses *P* 396 i i *P* famulis *A* (*recte*?) 398
vel opino 399 ueni *A* 400 dicam *A* 406 adfect *P*

- eos nunc laetantis faciam aduentu meo.
 nam iam Antiphonem conueni adfinem meum
 cumque eo reueni ex inimicitia in gratiam.
 uidete, quaeso, quid potest pecunia : 410
 10 quoniam bene gesta re rediisse me uidet
 magnasque adportauisse diuitias domum,
 sine aduocatis ibidem in cercuro in stega
 in amicitiam atque in gratiam conuortimus.
 et is hodie apud me cenat et frater meus ; 415
 15 nam heri ambo in uno portu fuimus, sed mea
 hodie solutast nauis aliquanto prius.
 age abduce hasce intro quas mecum adduxi, Stiche.
 STI. ere, sí ego taceam seu loquar, scio scíre te
 quam multas tecum miserias mulcauerim. 420
 20 nunc hunc diem unum ex illis multis miseríis
 uolo mé eleutheria capere aduenientem domum.
 EP. et ius et aequom postulas : sumas, Stiche.
 in hunc diem te nil moror ; abi quó lubet.
 cadum tibi ueteris uini propino. STI. papae ! 425
 25 ducam hodie amicam. EP. uel decem, dum de tuo.
 STI. quid? hoc etiam unum? EP. quid id autem
 unumst? expedi.
 STI. ad cenam ibone? EP. (sí uo)catu's, censeo.
 STI. sic hoc placet ; roga(tu necne) nil moror.
 EP. ubi cenas hodie? STI. sic hanc rationem institi : 430
 30 amicam ego habeo Stephanium hinc ex proxumo,
 tui frátris ancillam : eo condixi in symbolam
 ad cenam ad eius conseruom Sangarinum Syrum.

407 a. f. l. *Spengel* : l. faciam (iam) a. *Mueller, rhythmo consulentes*
 409 qumque *A* inimicitiam *P* (corr. *D*) 411 re gesta redisse *P*
 415 is] si *P* 416 hieri *P* porto ut vid. *A* 418 abduc *codd.*
 422 uel med eleutheriam *P* 423 accum *P* (pro aecum) 425
 propeino *A* 427-9 om. *P* 427 quid? *Goetz* : quod *cod.* 428
 seq(la)atus (uel si uocatus) *cod.* : nisi cenatu's *Schoell* 429 roga(tu
 necne) *cod.* 430 sic] si *P* institi (-ei) *Ritschl* : instite *A* : institi *P*
 432 ancillulam *A* condixi *Camcrarius* : conduxit *A* : condici *P*

eademst amica ambobus, riuales sumus.

- 435 EP. age abduce hasce intro. hunc tibi dedo diem.
 STI. meam cūlpam habeto, nisi probe excruciauerō. 35
 iam hercle ego per hortum ad amicam transibo meam
 mi hanc occupatum noctem ; eadem symbolam
 dabo et iubebo ad Sangarinum cenam coqui.
 440 aut egomet ibo atque opsonabo opsonium.
 Sangarinus scio iam hic aderit cum domino suo. 40
 seruos homo qui nisi temperi ad cenam meat,
 aduorsitores pol cum uerberibus decet
 dari, uti eum uerberabundi adducant domum.
 445 parata res faciam ut sit. egomet me moror.
 atque id ne uos miremini, homines seruolos 45
 potare, amare atque ad cenam condicere :
 licet haec Athenis nobis. sed quom cogito,
 potius quam inuidiam inueniam, est etiam hic ostium
 450 aliud posticum nostrarum harunc aedium :
 450^a (posticam partem magis utuntur aedium) 50
 ea ibo opsonatum, eadem referam opsonium :
 per hortum utroque commeatus continet.
 ite hac secundum uos me. ego hunc lacero diem.—

GELASIMVS

EPIGNOMVS

ii

- GE. Libros inspexi ; tam confido quam potis
 455 me meum optenturum regem ridiculis logis.
 nunc interuiso iamne a portu aduenerit,

435 abduc eas *P* (pro abduce has) 436 me in culpa *Salmasius*
 probe *compendiose script.* in *P* (pro *B*, per *PCD*) 437 ad om. *P*
 441-5 om. *P* 441, 442 *vel sic distingue suo*, seruos homo, qui
 442 qui (ni s(i te) m(p)er(i a) d] cenam meā] *cod.* 443 pol] (*vel duo*)
cod. dec— *A* (decet *vel* decem) 444 dari] (*vel dare*) *cod.*
 uerberabundum abducant *cod.* : *corr.* *Bugge* 446 seruoli *A* 449
 indiuidiam *P* 450^a om. *A* (*propter homoeotel.*?) 451 Ibo
 obsonatum atque eadem *A* 452 conuerit] (*vel comuchit*) *A* : con-
 uenit *D*¹ 453 ita *P* uos me] uosmet *A* 454 potist *P* (*pro*
 -est *corr.* -is ?) 455 logis] meis *P*

- ut eum aduenientem meis dictis deleniam.
- 5 EP. hicquidem Gelasimus est parasitus qui uenit.
 GE. auspicio | hodie | optumo exiui foras :
 mustela murem | apstulit praeter pedes ; 460
 quom strena | opscaeuauit, spectatum hoc mihist.
 nam ut illa uitam repperit hodie sibi,
- 10 item me spero facturum : augurium hac facit.
 Epignomus hicquidemst qui astat. ibo atque adloquar.
 Epignome, ut ego nunc te conspicio lubens ! 465
 ut prae lactitia lacrumae prosiliunt mihi !
 ualuistin usque? EP. sustentatumst sedulo.
- 15 GE. propino tibi salutem plenis faucibus.
 EP. bene atque amice dicis. di dent quae uelis.
 GE. cenem illi apud te, quoniam saluos aduenis. 470-1
 EP. locatast opera nunc quidem ; tam gratiast.
 GE. promitte. EP. certumst. GE. sic face inquam.
 EP. certa res(t).
 20 GE. lubente † hercle me † facies. EP. idem ego istuc
 scio.
 quando usus ueniet, fiet. GE. nunc ergo usus est. 475
 EP. non edepol possum. GE. quid grauare? censeas.
 nescioquid uero | habeo in mundo. (EP.) í modo,
 alium conuiuam quaerito tibi in hunc diem.
- 25 GE. quin tu promittis? EP. non grauer si possiem.
 GE. unum quidem hercle certo promitto tibi : 480
 lubens accipiam certo, si promiseris.

459 fort. (Gelasime!) GE. (ego) optumo *Pylades* : fort. (optume) optumo 460 murem (mi) Bentley 461 cum *P* strenua
Guietus hic *P* 465 (o) Epignome *Fleckeisen*, cui neque Epignome ut
 neque Epignome | ut placet te nunc *P* 466 praesillunt *P*
 467 seduo *P* 468, 469 *inverso ordine* *P* 470, 471 EP. c. i. a.
 te? GE. q. s. a. *Ritschl*, qui excidisse (propter homocotel.) credit huius-
 modi *versum* GE. cenabis apud me quoniam saluos aduenis 472
 uocata est *P* 473 facies *A* (cf. v. 474) res *A*, fort. recte (sed
 cf. ad 472) : res est *P* 474 libenter *A*² me hercle *Camerarius*
 476 grauari *A* 477 habea *A*² (i. e. habeam? vel cf. ad v. 478) *vix*
 (Epignome). EP. 478 quaeritatio *ut vid.* (vix quaerita) *A*² tibi
 om. *P* 480 certum *P*

EP. ualeas. GE. certumnest? EP. certum. cenabo
domi.

GE. quando quidem tu ad me non uis promittere—
sed—quoniam nihil processi sat ego hac. iuero 30

485 apertiore magi' uia; ita plane loquar:
uin ad te ad cenam ueniam? EP. si possim uelim;
uerum hic apud me cenant alieni nouem.

GE. hau postulo equidem med in lecto accumbere:
scis tu med esse | unisubsellii uirum. 35

490 EP. at ei oratores sunt populi, summi uiri;
Ambracia ueniunt huc legati publice.

GE. ergo oratores populi, summates uiri,
summi accubent, ego infumatis infumus. 40
EP. haud aequomst té inter oratores accipi.

495 GE. equidem hercle orator sum, sed procedit parum.
cras de reliquiis nos uolo—EP. multum uale.—

GE. periei hercle uero plane, nihil obnoxie.
uno Gelasimo minus est quam dudum fuit.
certumst mustelae posthac numquam credere, 45

500 nam incertiore nullam noui bestiam;
quaen eapse deciens in die mutat locum,
ea ego auspicaui in re capitali mea?

certumst amicos conuocare, ut consulam
qua lege nunc med—essurire oporteat.— 50

482 certumnest] certum est P 483 retractatori ascribit Leo
tu ad me] tuam P (pro tu amme? i. 4) 484, 485 om. P 484
processit at (vel processi sat) ego cod.: processit hac, ego (?) Goetz
485 vel mage 488 quidem A 489 fort. tutē med vel (unum) unis.
490 vel populi 493 accubent codd. Prisciani 1, 338 et 587: accumbent
P: incubabunt A¹: accubabunt ut vid. A² 496 totum uersum Epi-
gnomo dat P 497 nunc ego hercle perii plane, non obnoxie Gell.
6, 17, 4 501 quaen eapse Ritschl: quaeneatēst (vel quaen eaepse)
A: qua enet ipsa P 502 eam P^{CD} (pro ean?): om. A au-
spicaui scripsi: auspicaui codd., item codd. Nonii 468 capitati A

ACTVS IV

IV. i ANTIPHO PAMPHILIPPVS EPIGNOMVS

AN. Ita me di bene ament measquē mihi bene seruassint 505
 filias,

ut mihi uolup est, Pamphilippe, quia uos in patriam domum
 rediisse uideo bene gesta re ambos, té et fratrem tuom.

PAM. satis aps te accipiam, nisi uideam mihi te amicum esse,
 Antipho;

5 nunc quia té amicum mi experior esse, credetur tibi.

AN. uocem ego te ad me ad cenam, frater tuo' ni dixisset 510
 mihi

te apud se cenaturum esse hodie, quom me ad se ad cenam
 uocat.

et magi' par fuerat me uobis dare cenam aduenientibus
 quam me ad illúm promittere, nisi nollem ei aduorsarier.

10 nunc me gratiam aps te inire uerbis nihil desidero :

cras apud me éritis et tu et ille cum uostris uxoribus. 515

PAM. at apud me perendie. nam ille heri me iam uocauerat
 in hunc diem. sed satin ego técum pacificatus sum,

Antipho?

AN. quando ita rem gessistis uti uos uelle amicosque
 addecet,

15 pax commersque est uobis mecum. nam hoc tu facito ut
 cogites :

ut quoique homini res paratast, perinde amicis utitur : 520
 si res firma, (item) firmi amici sunt ; sin res laxe labat,

505 *uir measq' mi bene del. Ritschl rhythmici causa* 509 quia te
 amicum mi] quoniam ex te mihi cum A (pro quoniam té amicum ?)
 creditur P (fort. cum A) 511 te] se A ad se] ad ce (vel ee,
 i. e. esse) P 512 vel mage dare uobis P 513 illum] illiit
 B : illud PCD 516 At] Eat P (E pro personae nota ?) 518
 uellem amicos atque P 519 commercique P nam om. A ut
 om. P 520, 521 perinde . . . item om. P (iii. 11) 521 firma
 item Studemund (ex A, qui vix legitur) : fort. (si) firmatast, quo facilius
 omissio in P intellegatur sin] si P

itidem amici conlabascunt : res amicos inuenit.

EP. iam redeo. nimias uoluptas, ubi diu afueris domo,
domum ubi redferis, si tibi nullast aegritudo animo obuiam. 20

525 nam ita me absente familiarem rem uxor curauit meam,
omnium me exilem atque inanem fecit aegritudinum.

sed eccum fratrem Pamphilippum, incedit cum socero suo.

PAM. quid agitur, Epignome? EP. quid tu? quam dudum
in portum uenis?

PAM. huc longissime postilla. EP. iam iste est tranquillus 25
tibi?

530 AN. magi' quam mare quo ambo estis uecti. EP. facis ut
alias res soles.

hodiern exoneramus nauem, frater? PAM. clementer uolo.

nos potius oneremus nosmet uicissatim uoluptatibus.

quam mox coctast cena? inpransus ego sum. EP. abi intro
ad me et laua.

PAM. deos salutatum atque uxorem modo intro deuortor 30
domum;

535 haec si ita ut uolo conficio, continuo ad te transeo.

EP. apud nos eccillam festinat cum sorore uxor tua.

PAM. optumest, iam istoc morai minus erit. iam ego apud
te ero.

AN. priu' quam abis, praesente ted huic apologum agere
unum uolo.

PAM. maxume. AN. fuit olim, quasi ego sum, senex; ei 35
filiae

540 duae erant, quasi nunc meae sunt; eae erant duobus nuptae
fratribus,

523 nimia est uoluptast P (cf. ad Merc. 330) ubi] si P [a]
domo P 524 ubi] si P tibi] ibi Acidalius (A n. l.) 525
absentem P 526 exulem Pius aegritudinem A 527 quom s.
P (antiqua forma) 529 hau Guictus postilla Epignome dant
(cum P?) alii 530 vel mage quo a. Ital. : quod a. A : quambo
ut uid. P 531 hodie A 532 nos] nosmet P 533 coactaes P
535 om. P 536 se (vel i) ccillam A : ecilla ut uid. P 537
optumum est P 538 praesente ted huic (vel te huic) Guictus ;
presentet huic P, A n. l. (iii. 3)

quasi nunc meae sunt uobis. EP. miror quo euasurust
apologus.

AN. erant minori illi adulescenti fidicina et tibicina,
peregre aduexerat, quasi nunc tu ; sed ille erat caeleps senex,
40 quasi ego nunc sum. EP. perge porro. praesens hicquidem
est apologus.

AN. deinde senex ille illi dixit, quoius erat tibicina, 545
quasi ego nunc tibi dico—EP. ausculto atque animum ad-
uorto sedulo.

AN. 'ego tibi meam filiam bene quicum cubitares dedi :
nunc mihi reddi ego aequom esse aps te quicum cubitem
censeo.'

45 EP. quis istuc dicit ? án ille quasi tu ? AN. quasi ego nunc
dico tibi.

'immo duas dabo' inquit ille adulescens 'una si parumst ; 550
et si duarum paenitebit' inquit 'addentur duae.'

EP. quis istuc quaeso ? an ille quasi ego ? AN. is ipse
quasi tu. (tum) senex
ille quasi ego 'si uis,' inquit 'quattuor sane dato,
50 dúm equidem hercle quod edint addas, meum ne contrun-
cent cibum.'

EP. uidelicet parcum fuisse illum senem, qui (id) dixerit, 555
quoniam ille illi pollicetur, quí eum cibum poposcerit.

AN. uidelicet non fuisse illum nequam adulescentem, qui
illico

ubi ille poscit denegauit dare se granum tritici.

55 hercle qui aequom postulabat ille senex, quando quidem
filiae illae dederat dotem, accipere pro tibicina. 560

EP. hercle illequidem certo adulescens docte uorsutus fuit,

542 Erant] Aere (*pro* A, *i. e.* AN., ere?) P illi] e] A 548
aps te *om.* A 552-82 deficit A 552 tum *add.* Acidalius 554
quidem *alii* (*cf. ad Men.* 309. *Mil.* 158, *Stich.* 11) *contrucent* *cod.*
555 (non) p. *Thulin* 'de *coniunctivo*' p. 24 illum fuisse *cod.* : *trai.*
Guictus id *add.* *Loman* 556 quom ille illi qui pollicetur *Ritschl*
557 aequom *Seyffert*, *fort. recte* adulescentem *Ital.* : adulescentiam
cod. 558 denegarit *Acidalius* 561 ille quidem hercle *Brix*

qui seni illi concubinam dare dotatam noluit.

AN. senex quidem uoluit, si posset, indipisci de cibo ;

quia nequit, qua lege licuit uelle dixit fieri.

60

565 ' fiat ' ille inquit adulescens. ' faci' benigne ' inquit senex.

' habeon rem pactam? ' inquit. ' faciam ita ' inquit ' ut fieri
uoles.'

sed ego ibo intro et gratulabor uostrum aduentum filii.

poste ibo lautum in pyelum, ibi fouebo senectutem meam.

post ubi lauero, otiosus uos opperiar accubans.—

65

570 PAM. graphicum mortalem Antiphonem ! ut apologum fecit
quam fabre !

etiam nunc scelestus sese ducit pro adolescentulo.

dabitur homini amica, noctu quae in lecto accentet senem ;

namque edepol aliud quidem illi quid amica opu' sit nescio.

sed quid agit parasitus noster Gelasimus? etiam ualet?

70

575 EP. uidi edepol hominem hau perdudum. PAM. quid agit?

EP. quod famelicus.

PAM. quin uocauisti hominem ad cenam? EP. ne quid

aduéniens perderem.

atque eccum tibi lupum in sermone : praesens essuriens

adest.

PAM. ludificemur hominem. EP. capti consili memorem

mones.

GELASIMVS PAMPHILIPPVS EPÍGNOMVS ii

GE. Sed ita ut ocepi narrare uobis : quom hic non adfui,

580 cúm amicis deliberaui iam et cum cognatis meis.

ita mi auctores fuere, ut egomet me hodie iugularem—fame.

566 pactam *Acidalius* : factam *cod.* 568 postea ibo lauatum *cod.* :
corr. Fleckeisen pilum *cod.* ; *corr. Lambinus* 569 accumbans
cod. 571-3 (570-3 alii) *Epignomo dant alii* 571 etiam *Bothe* :
it iam *cod.* sese *Dousa* : esse *cod.* : {se} esse *Acidalius* (*cf. ad 365*)
572 accendet *PCD* : occentet *Pistoris, fort. recte* 573 opos *cod.*
(*antiqua forma?*) 576 uocasti (*ita cod.*) h. {ad te} ad cenam *Ritschl*
577 lupum in s. *non omnino placet* 578 *vel* ludificemus 579 ut
Lambinus : quod *cod.*

sed uideone ego Pamphilippum cum fratre Epignomo?
atque is est.

5 adgre diar hominem. sperate Pamphilippe, o spes mea,
o mea uita, o mea uoluptas, salue. saluom gaudeo
peregre te in patriam rediisse. PAM. saluo salue, Gelasime. 585
GE. ualuistin bene? PAM. sustentatumst sedulo. GE. ede-
pol gaudeo.

edepol ne ego nunc mihi medimnum mille esse argenti uelim.
10 EP. quid eo tibi opust? GE. hunc hercle ad cenam ut
uocem, te non uocem.
EP. aduorsum te fabulare. GE. illud quidem, ambos ut
uocem;
et simitu equidem hau maligne uos inuitassem domum 590
ad me, sed mihi ipsi domi meae nihil est. atque hoc sciti'
uos.

EP. edepol te uocem lubenter, si superfiat locus.

15 GE. quin tum stans opstrusero aliquid strenue. EP. immo
unum hoc potest.

GE. quid? EP. ubi conuiuiae abierint, tum uenias. GE.
uae aetati tuae!

EP. uasa lautum, non ad cenam dico. GE. di te perduint! 595
quid ais, Pamphilippe? PAM. ad cenam hercle alio pro-
misi foras.

GE. quid, foras? PAM. foras hercle uero. GE. qui malum
tibi lasso lubet
20 foris cenare? PAM. utrum tu censes? GE. iuben domi
cenam coqui

583 <o> sperate *Loman, Ferger 'de vocat.'* p. 28 *accedit A* o om.
A¹ 585 saluo salue *A ut vid.* : saluum. PAM. salue *P* 586
sustentaui *P* 587 egomet mihi mediam (medediam *B*) nunc
mille *P* meille *A ut vid. (antiqua forma)* 588 ad cenam
hercle *P* 590, 591 om. *P (propter homoeoarch.?)* 590 eq.
simi(tu) hau *cod. : traicci : eq. simul hau Leo* 591 (mi)hi nst
dø(mi me)æ *cod. : suppl. Studenmund, Scyffert* 593 tum *Scaliger :*
tu *codd. (del. A²) (i. e. quin tu? stans)* 594 abirent *P* tum]
ut tum *A (unde tum ut Ritschl, ut Scyffert)* 595 uasa] una *P*
perdunt *P* 596 agis *codd. (i. e. ais?)* promissi *ut vid. P (antiqua*
forma) 597 qui malum tibi] quid malum *A*

atque ad illúm renuntiari? PAM. solus cenabo domi?

600 GE. non enim sólus: me uocato. PAM. at ille ne suscenseat,

mea qui caussa sumptum fecit. GE. facile excusari potest.

mihí modo auscultá, iube cénam domi coqui. EP. non me quidem

faciet auctore hodie ut illum decipiat. GE. non tu hinc 25 abis?

nisi me non perspicere censes quid agas. caue sis tu tibi,

605 nam illic homó tuam heréditatem inhiat quasi essuriens lupus.

non tu scis quam—éfficientur homines noctu hic in uia?

PAM. tanto pluris qui defendant ire aduersum iussero.

EP. non it, non it, quia tanto opere suades ne ebitat. (GE.) 30 iube

domi mihí tíbique tuaeque uxori celeriter cenam coqui.

610 si hercle faxis, non opinor dices deceptum fore.

PAM. per hanc tibi cenam incenato, Gelasime, esse hodie licet.

GE. ibisne ad cenam foras? PAM. apud fratrem ceno in proxumo.

GE. certumnest? PAM. certum. GE. edepol te hodie lapide 35 percussum uelim.

PAM. non metuo: per hortúm transibo, non prodibo in puplicum.

615 EP. quid ais, Gelasime? GE. oratores tu accipis, habeas tibi.

EP. tua pol refert. GE. enim, siquidem meá refert, opera utere.

599 cenauí *A*   602 domi cenam *A*   nun (num *B*) *P* (*corr.*
D)   604 ages (-is?) *A*   605 tuam] tum *P*   606 quantum
Kampmann   607 plureis *A*   608 ne nebitat *A*   609 tibi tuae-
que *P*   610 vel opino   614 per hortum *suspectum*: an per
deleud.? non] haud *Mueller*   an prode?   615 agis *AP^{CD}*
ac(c)i)pias *A*   616 enim] enim uero *A* (v. 1)

- EP. posse edepol tibi opinor etiam uni locum condi p * um
 40 ubi accubes. PAM. sane faciundum censeo. GE. o lux
 oppidi !
- EP. si arte poteris accubare. GE. uel inter cuneos ferreos ;
 tantillum loculi ubi catellus cubet, id mi sat e rést loci. 620
- EP. exorabo aliquo modo. ueni. GE. hucine ? EP. immo
 in carcerem ;
 nam hic quidem genium meliorem tuom non facies. eamu', tu.
- 45 PAM. deos salutabo modo, poste ad te continuo transeo.—
 GE. quid igitur ? EP. dixi equidem in carcerem ires. GE.
 quin si iusseris,
 eo quoque ibo. EP. di immortales ! hicquidem pol summam 625
 in crucem
 cena aut prandio perduci potest. GE. ita ingenium meumst :
 quicumuis depugno multo facilius quam cum fame.
- 50 EP. dum parasitus mihi atque fratri fuisti, rem confregimus.
 GE. non ego isti ápud te— ? EP. sati' spectatast mihi iam
 tua felicitas ;
 nunc ego nolo ex Gelasimo mi fieri te Catagelasimum.— 630-1
 GE. iamne abierunt ? Gelasime, uide, nunc consilio capto
 opust.
 egone ? tune. mihine ? tibine. uides ut annonast grauís. 633-5
 55 uiden ? benignitates hominum periere et prothymiae.
 uiden ridiculos nihili fieri atque ipsos parasitarier ?

617 *vel* opino condi p . . . . . um *A*: conspicio *P*: c. propemodum (?)
Schoell 618 ubi cubes *Ritschl*, nam ubi accubes *displicet*: fort.
 ubi *in fine v. prioris collocand.* 620 loculi] loci *P* saeris est *A*:
 sat crit *Bothe* 622 meliorem genium *P* 623 domo *A* 624
 dixis *corr.* dixi (*sine nota personae*) *A* si *om.* *P* 625 pol
 summam] iu [ui *PCD*] summa *P* 626 aut] ut *A* 628, 629
inverso ordine P 629 ego ista *A*: nego ista *Leo* (*vix Plautinum*)
 (*cf.* i, p. 28) 630, 631 fieri *om.* *P* 632 abisti *P* nunc con-
 sil(io) caro (*vel* capto) opust *A*: quid es capturus consilii (*i. e.*
 -li) *P*. *vix sic reficiendus locus* (*cf. ad Merc.* 319): iamne abierunt?
 Gelasime, uide, nunc consilio capto *vel* caro, opust, iam abierunt.
 Gelasime, uide quid es capturus consilii 633-5 uiden *Fleckeisen*
 636 uides *P* ut perierint *A*¹ (ut *del. A*²), unde ut periere *edd.*
 637 uides *P*

numquam edepol me uiuom quisquam in crastinum inspiciet
 diem ;
 nam mihi iam intus potione iunceae onerabo gulam
 640 neque ego hoc committam ut me esse homines mortuom
 dicant fame.—

ACTVS V

STICHVS

V. i

More hoc fit atque stulte mea sententia :
 si quem hominem expectant, eum solent prouisere ;
 qui | hercle illa caussa ocius nihilo uenit.
 idem ego nunc facio, qui prouiso Sangarinum,
 645 qui nihilo citius ueniet tamen hac gratia. 5
 iam hercle ego decumbam solus, si ille huc non uenit.
 cadum modo hinc a me huc cum uino transferam,
 postidea accumbam. quasi nix tabescit dies.—

SANGARINVS STICHVS

ii

SA. Saluete, Athenae, quae nutrices Graeciae,
 650 (te), terra erilis patria, te uideo lubens.
 sed amica mea et conserua quid agat Stephanium
 curaest, ut ualeat. nam Sticho mandaueram
 salutem ut nuntiaret atque ei ut diceret
 655 me hodie uenturum, ut cenam coqueret temperi. 5
 sed Stichus est hicquidem. STI. fecisti, ere, facetias,
 quom hoc donauisti dono tuom seruom Stichum.
 pro di immortales ! quot ego uoluptates fero,

639 uincea (ita BD) D'Ouidio onerado A 640 me esse
 omnes mortuum A : homines mortuum me P 641 stutte (B)
 vel stuite (est uitae PCD) P 643 nihilotius P 644 Sangari-
 num *cod.* (corr. D) : an Sangarum ? 648-81 deficit A 648
 postidea *Ritschl* : postea *cod.* quasi nix *Bothe* : quasenex *cod.*
 650 te *addidi* : (o) terra *Lambinus*

- 10 quot risiones, quot iocos, quot sauia,
saltationes, blanditias, prothymias!
SA. Stiche. STI. hem! SA. quíd fit? STI. eugae! San- 660
garine lepidissime.
fero conuiuam Dionysum mihiq̄ue et tibi.
namque edepol cena cocta est, locu' liber datust
- 15 mihi et tibi apud uos (nam apud nos est conuiuium,
ibi uoster cenat cum uxore adeo et Antipho,
ibidem erus est noster), hoc mihi dono datumst. 665
SA. quis somniauit aurum? STI. quid id ad te attinet?
proin tu lauare propera. SA. lautus sum. STI. optume,
20 sequere ergo hac me intro, (Sangarine.) SA. ego uero
sequor.
STI. uolo eluamus hodie, peregrina omnia
relinque, Athenas nunc colamus. sequere me.— 670
SA. sequor et domum redeundi principium placet.
bona scaeuā strenaque obuīam ocessit mihi.—

- Mirum uideri nemini uostrum uolo, spéctatores,
quid ego hinc quae illic habito exeam : faciam uos cer- 674-5
tiores.
domo dúdum huc arcessita sum, (nam) quoniam nuntia-
tum est
istarum uenturos uiros, ibi festinamus omnes ;
5 lectis sternendis studuimus munditiisque apparandis.
inter illud tamen negotium meis curauī amicis
Sticho et conseruo Sagarino meo cēna cocta ut esset. 680

662 coctast *Ritschl*: dicta est *cod.* 663 an conuiuiumst?
666 somniauit] homo donauit omōnauit) *Seyffert. sed cf. Leo ad loc.*
668 Sagarine *add. Ritschl* (iii. 2) 671 et *del. Goetz* redeunti
Acidalius 672 obuīam *Camerarius*: obulam *cod.* 676 nam
add. Ritschl 677 ipsarum (iss-) *Ewald* 680 sangarino *cod.*
(*corr. D¹*): an Sangaro? (*cf. ad 644*)

Stichus opsonatust, ceterum ego curam do : id adlegauit.
nunc ibo hinc et amicos meos curabo hic aduenientis.—

SANGARINVS STICHVS

iv

SA. Agite ite foras : ferte pompam. cado te praeficio,
Stiche.

omnibu' módis temptare certumst nostrum hodie conuiuium.
685 ita me di ament, lepide accipimur quom hoc recipimur in
loco.

quisqui' praetéreat, comissatum uolo uocari. STI. con-
uenit,

dum quidem hercle quisque ueniet ueniat cum uino suo. 5

nam hinc quidem hodie polluctura praeter nos datur nemini.

nosmet inter nos ministrémus monotropi. SA. hoc conui-
uiumst

690 pro opibus nostris sati' commodule nucibus, fabulis, ficulis,
oleae t̄intripillot̄, lupillo, comminuto crustulo.

STI. sat est seruo | homini modeste [melius] facere sumptum 10
quam ampliter.

suom quoique decet : quibu' diuitiae domi sunt, scaphio et
cantharis,

batiocis bibunt, át nos nostro Samiolo poterio :

695 tamen bibimús nos, tamen ecficimus pro opibus nostra
moenia.

681 fort. curam ego curando cod. id] is Leo : fort. ut adle-
gaui cod. : corr. Goetz 682 accedit A hinc om. A adue-
nienteis A 684 omnimodis Scaliger, fort. recte (cf. Class. Rev. 8,
159) 685 accipiamur P, A n. l. : corr. Guictus quoniam hoc
recipiamur P : om. A (iii. 11) : corr. Guictus fort. in delend. 687
ueniet om. P (non A ut vid.) vel ueniat ueniat (A n. l.) 688
nos [iactura] P, A n. l. dabitur P, A n. l. : correxi, nam polluctura
praeter uix ferendum 689 monotropi. SA. hoc Ritschl : mono-
trophe hoc P, A n. l. 691 ole(ae) in(trip)ll'o) A : oleae interi-
plio (intriplio?) P : olea in tryblio Turnebus vel sic distingue lupillo
comminuto, crustulo 692 melius om. codd. Nonii 511 (A n. l.) (i. 9 ;
cf. ad Cas. 253) modeste melius uix ferend. 693 quique A :
quemque P 694 uiunt A (i. e. uiuunt) 695 uiuimus codd.
(? disyllab.)

- SA. mica utér utrubi accumbamus. STI. abi tu sane
superior.
- 15 atque adeo ut tu scire possis, pacto ego hoc técum diuido :
uide, utram tibi lubet etiam nunc capere, cape prouinciam.
SA. quid istuc est prouinciaé? STI. utrum Fontine an
Libero
imperium te inhibere mauis? SA. nimio liquido Libero. 700
sed amica mea et tua dum †cenat† dumque se exórnat, nos
uolo
- 20 tamen ludere inter nos. strategum te facio huic conuiuio.
STI. nimium lepide in mentem uenit quam potius in
subsellio
cynice [hic] accipimur quam †in lecticis† ! SA. immo enim
nimio hic magis est dulcius.
sed interim, stratege noster, qur hic cessat cantharus? 705
uide quot cyathos bibimus. STI. tot quot digiti tibi sunt
in manu.
- 25 cantio Graecast : ἡ πέντ' ἢ τρία πῖν' ἢ μὴ τέτταρα.
SA. tibi propino. decumum a fonte tibi tute inde, si sapis.
bene uos, bene nos, bene te, bene me, bene nostram etiam
Stephanium !
STI. bibe si bibi'. SA. non mora erit apud me. STI. 710
édepol conuiui sat est,
modo nostra huc amica accedat : id abest, aliud nihil abest.

696 mica scripsi (sc. digitis) (v, p. 81) : amica P : m . . . cem A (? an micem) uter om. A ut vid. (iii. 1) 697 facto P tecum hoc B 698 cape om. A 699 vel prouinciai fontale P 701 cessat Goetz, Schoell (A n. l.) : fort. cenam vel dumq' 702-5 fort. troch. systema 702 ludere inter nos tamen (?) Leo huc P 703 mente P p. q. codd. : traieci 704 hic om. P in lectis Pius : fort. inlectice (ut 'accubuo' Truc. 422) nimium (pro -io?) hic A : hic magis est (i. e. magest?) P : conflavi 707 est greca P graeca aut rubro colore aut omnino non scripsit A : cepente pine et trispine emet et tara P 708 decumam P tibi tute | tibite A in hoc versu deficit A 710, 711 retractatori ascribit Langen ('scriptos ut in vicem concederet versuum 712-35' Leo) 710 bibe Scutarius : bibes cod. vel med

STI. lepide hoc actum est. tibi propino cantharum. uinum 30
tu habes.

SA. nimi' uellem aliquid pulpamenti. STI. si horum quae
adsunt paenitet,
nihil est. tene aquam. SA. melius dicis; nil moror cup-
pedia.

715 bibe, tibicen. age siquid ági', bibendum hercle hoc est, ne
nega.

quid hic fastidis quod faciundum uides esse tibi? quin bibis?
age si quid agis, accipe inquám. non hoc impendet publi- 35
cum?

haud tuom istúc est te uereri. éripe ex óre tibias.

STI. ubi illic biberit, uel seruato meum modum uel tu dato.
720 nolo ego nos †prosumo† bibere. nulli rei erimus postea;
namque edepol quam uis desubito uel cadus uorti potest.

SA. quid igitur? quamquam grauatus fuisti, nón nocuit tamen. 40
age,

723ª tibicen, quando bibisti, refer ad labeas tibias.
suffla celeriter tibi buccas quasi proserpens bestia.

725 agedum, Stiche, uter demutassit, poculo multabitur.

STI. bonum ius dicis. impetrare oportet qui aequom po- 45
stulat.

SA. age ergo opserua. si peccassis, multam hic retinebo ilico.

STI. optimum atque aequissimum oras. em tibi hoc pri-
mum omnium.

713 pulpamenti *cod.* 714 tene *Ital.*: teni *cod.* 715 siquid
non omnino placet fort. agis delend. (*cf. Class. Rev.* 8, 151), nisi
quidem *vv.* 714-5 *troch. systema sunt* 717 hoc non *Acidalius*
718 (ei) tibias *Mueller (Rhein. Mus.* 54, 539) 719 dato *Ital.*:
dabo *cod.* 720 prosum hoc ebibere *Mueller* 721 uis *Ital.*:
ui *cod.* 722 post *v.* 765 iterum *apparet (i. e. post intervallum*
44 *versuum)*, scilicet scriba *exemplaris. cum ad finem folii nesciocuius*
in codice PA venisset, praecedens folium prave repetierat agitur *vel*
icitur cod. nun *cod. (i. e. num vel non)* 723 age *extra versum*
posui, nam nec quando nec bibisti placet (cf. ad v. 715) 723ª refer
codd. Nonii 210: *refers cod.* 724 proserrens *cod. (R pro P)*
725 proculo mutabitur *cod.*: *corr. Pius* 728 em . . . omnium *San-*
gariño dant alii

haec facetiast, amare inter se riualis duos,
uno cantharo potare, únnum scortum ducere.

730

50 hoc memorabilest : ego tu sum, tu es ego, unianimi sumus,
unam amicam amamus ambo, mecum ubi est, tecum est
tamen ;
tecum ubi autem est, mecum ibi autemst : neuter tutriti
inuidet.

SA. ohe, iam sati' ! nolo optaedescat ; alium ludum nunc
uolo.

STI. uin amicam huc euocemus ? ea saltabit. SA. censeo. 735

55 STI. mea suauis, amabilis, amoena Stephanium, ad amores
tuos
foras egredere, sati' mihi pulchra es. SA. at enim pulcher-
ruma.

STI. fac nos hilares hilariores opera atque aduentu tuo.

SA. peregre aduenientes te expetimus, Stephaniscidium, mel
meum, 739-40
sí amabilitas tibi nostra placet, si tibi ambo ácepti sumus.

V STEPHANIVM STICHVS SANGARINVS

STE. Morigerabor, meae deliciae. nam ita me Venus
amoena amet,

ut ego huc iam dudum simitu exissem uobiscum foras,

nisi me uobis exornarem. nám ita ingenium muliebre :

bene cum lauta est, terta, ornata, ficta est, infecta est tamen ; 745

5 nimioque sibi mulier meretrix repperit odium ocuis

sua inmunditia quam in perpetuom ut placeat munditia sua.

STI. nimium lepide fabulata est. SA. Veneris mera est oratio,

733 tecum autem ubi est mecum autem ibi est *PCD* n. neutri
Guetus : n. alteri *Camerarius* 734 obtaedes catali ut ludum
cod. : corr. *Ritschl* 736 suauis amabilis *displect* 737 enim
(mihi) *Acidalius* 742 morigerabor *Ritschl* : morem uobis geram
cod. (v. i ?) 743 huc *Scaliger* : hic *cod.* 744 ita est i. muliebre
(-re ?) *cod.* 745 *primum est del. Scaliger* 746 reperiet *Fuhrmann*

- STI. Sangarine. SA. quid est? STI. totus dolco. SA.
potus? tanto miserior.
- 750 STE. utrubi accumbo? SA. utrubi tu uis? STE. cum am-
bobus uolo, nam ambos amo.
- STI. uapulat peculium, actum est. SA. fugit hoc libertas 10
caput.
- STE. date mi locum ubi accumbam, amabo, siquidem placeo.
STI. tun mihi?
- STE. cupio cūm utroque. STI. ei mihi! bene dispereo. quid
ais? SA. quid est?
- STI. ita me di ament, numquam enim fiet hodie haec quin
saltet tamen.
- 755 age, mulsa mea suauitudo, salta: saltabo ego simul.
SA. numquam edepol med istoc uinces quin ego ibidem 15
pruriam.
- STE. siquidem mihi saltandum est, tum uos date bibat tibi-
cini.
- STI. et quidem nōbis. SA. tene, tibicen, primum; postidea loci
si hoc eduxeris, proinde ut consuetu's antehac, celeriter
760 lepidam et suauem cantionem aliquam occupito cinaedicam,
ubi perpruriscamus usque ex unguiculis. inde huc aquam. 20

SANGARINVS STICHVS

- SA. Tene tu hóc, educe. dudum placuit potio:
nunc minu' grauate iam accipit. tene tu. ínterim,
meus oculus, da mihi sauium, dum illic bibit.
- 765 STI. prostibilest tandem? stantem stanti sauium
- 749 totus? tanto *Saracenus* 750 utrubi . . . utrubi *Camerarius*:
utrumubi . . . utrumubi *cod.* 753 est *IVeise*: ego *cod.* 754
flet *cod.* quin saltet *Camerarius*: qui non saltent *cod.* 759
eduxerit *cod.*: *corr. Camerarius* antidhac (*cum* postidea, *cf.* 758)
gloss. Plant., contra metrum, unde si hoc eduxis cel. p. ut co. antidhac
Redslob 760 cantionem *codd. Nonii* 5: cantationem *cod.* occu-
pito *codd. Nonii*: occipio *cod.* 762-8 ' *scilicet tibicen ut bibat*
canere desinit' *Leo* 762 dudum {haud} *Pistoris, sed cf. Leo ad loc.*
765 prostibiles *cod.*: *corr. Leo* stanti sauium *Saracenus*: stantis
autum *cod.* *cf. ad v. 722*

- 5 dare amicum amicae? eugae eugae, sic furi datur!
 SA. age, iam infla buccas, nunciam aliquid suaviter.
 redd' cantionem ueteri pro uino nouam.

- SA. Qui Ionicus aut cinaedicus(t), qui hoc tale facere possiet?
 STI. si istoc me uorsu uiceris, alio me prouocato. 770
 SA. fac tu hoc modó. STI. at tu hoc modo. SA. babae!
 STI. tatae! SA. papae! STI. pax!
 SA. nunc pariter ambo. omnis uoco cinaedos contra.
 5 satis esse nobis non magis poti' quam fungo imber.
 STI. intro hinc abeamus nunciam: saltatum sati' pro uinost.
 uos, spectatores, plaudite atque ite ad uos comissatum. 775

768 cedo *Ritschl* pro uino n. *Saracenus*: proui nouam *cod.* 769
vix possit, ut fiat *versus septenarius* 771 'versus *Reizianus*' *Leo*
 at (fac) *Mueller* (*Rhein. Mus.* 54, 539) 772 cinaedus *cod.* 773
 potis *Leo* (vel pote): potis [est] *cod.* (pro potist vel potest?) 775
 ad uos *Palmerius*: ad nos *cod.*

TRINVMVMVS

ARGVMENTVM

Thensaurum abstrusum abiens peregre Charmides
Remque omnem amico Callicli mandat suo.
Istoc absente male rem perdit filius ;
Nam et aedis vendit : has mercatur Callicles.
Virgo indotata soror istius poscitur ;
Minus quo cum invidia ei det dotem Callicles,
Mandat qui dicat aurum ferre se[se] a patre.
Vt venit ad aedis, hunc deludit Charmides
Senex, ut rediit ; quoius nubunt liberi.

5

Argumentum om. A
Valla : nubuntur eri cod.

7 se *Camerarius*

9 nubunt liberi

PERSONAE

LUXVRIA CVM INOPIA PROLOGVS
MEGARONIDES SENEX
CALLICLES SENEX
LYSITELES ADVLESCENS
PHILTO SENEX
LESBONICVS ADVLESCENS
STASIMVS SERVVS
CHARMIDES SENEX
SYCOPHANTA

SCAENA ATHENIS

PROLOGVS

LVXVRIA   INOPIA

Lv. Sequere hac me, gnata, ut munus fungaris tuom.

In. sequor, sed finem fore quem dicam nescio.

Lv. adest. em illae sunt aedes, í intro nunciam.—
nunc, ne quis erret uostrum, paucis in uiam

5 deducam, si quidem operam dare promittitis. 5

nunc igitur primum quae ego sim et quae illaec siet
huc quae abiit intro dicam, si animum aduortitis.

primum mihi Plautus nomen Luxuriae indidit ;
tum | hanc mihi gnatam esse uoluit Inopiam.

10 sed ea huc quid introierit impulsu meo 10

accipite et date uociuas auris dum eloquor.

adulescens quidam est qui in hisce habitat aedibus ;
is rem paternam me adiutrice perdidit.

15 quoniam ei qui me aleret nil uideo esse relicui,
dedi ei meam gnatam quicum aetatem exigat. 15

sed de argumento ne exspectetis fabulae :

senes qui huc uenient, i rem uobis aperient.

huic Graece nomen est Thensauro fabulae :

Philemo scripsit, Plautus uortit barbare,

20 nomen Trinummo fecit, nunc hoc uos rogat 20

ut liceat possidere hanc nomen fabulam.

tantum est. ualete, adeste cum silentio.—

1 hac me] me mea *P* fungus *codd. Nonii 497, unde fungus (tu)*
(?) *Schoell* 8, 9 (*omissis* Plautus—mihi *propter homocotel.*) *post v.*
10 *collocat A* (ii. 6) 8 mi *P^{CD}* 9 hanc (autem) *Spengel (A n. l.)*
mihi hanc gnatam [gnatam] *P^{CD}* 15 ei] e *P* quicum (una) *Vollbehr,*
nam (meam) gnatam displicet 17 [uo]uobis *A* 18 nomen
grece *P* 20 uos hoc *A, non usitatus ordo* 22 adesse *A*

ACTVS I

I. i

MEGARONIDES

Amicum castigare ob meritam noxiam
 innoene est facinus, uerum in aetate utile
 et conducibile. nám ego amicum hodie meum 25
 concastigabo pro commerita noxia,
 5 inuitus, ni id me inuitet ut faciam fides.
 nam hic nimium morbus mores inuasit bonos ;
 ita plerique omnes iam sunt intermortui.
 sed dum illi aegrotant, interim mores mali 30
 quasi herba inrigua succreuer uberrume ;
 10 neque quicquam hic nunc est uile nisi mores mali ;
 eorum licet iam metere messem maxumam :
 nimioque hic pluris pauciorum gratiam
 faciunt pars hominum quam id quod prosint pluribus. 35
 ita uincunt illud conducibile gratiae,
 15 quae in rebus multis opstant odiosaeque sunt
 remoramque faciunt rei priuatae et publicae.

ii

CALLICLES MEGARONIDES

CA. Larem corona nostrum decorari uolo.
 uxor, uenerare ut nobis haec habitatio 40
 bona, fausta, felix fortunataque euenat—
 teque ut quam primum possim uideam emortuam.
 5 ME. hic ille ést senecta aetate qui factust puer,
 qui admisit in se culpam castigabilem.

23 me (*i. c.* ME.) amicum *P* [non mala] noxiam *P* (? *iv.* 3; *M*
pro X, L pro I) 25 hodie amicum *A* 27 me id *P* faciat *A*
 29 plerique '*libri vet.*' *Lambini*: prerique *A*: plerumque *P* homi-
 nes *A* 31 succreuerunt *P* (*i. c.* succrerunt ?) 33 *ante* 32
collocat Buecheler 32 uile nunc est *P* 36 conductibile *P* 40
 uobis *A* 42 possit *Lambinus*

- 45 adgrediar hominem. CA. quonia hic uox prope me sonat?
 ME. tui béneuolentis, sí ita es ut ego te uolo,
 sin aliter es, inimici atque irati tibi.
 CA. o amice, salue, | atque aequalis. ut uales, 10
 Megaronides? ME. et tu edepol salue, Callicles.
- 50 CA. ualen? ualuistin? ME. ualeo et ualui rectius.
 CA. quid agit tua uxor? ut ualet? ME. plus quam ego
 uolo.
- CA. bene hercle est illam tibi ualere et uiuere.
 ME. credo hercle te gaudere si quid mihi mali est. 15
 CA. omnibus amicis quod mihi est cupio esse idem.
- 55 ME. eho tu, tua uxor quid agit? CA. immortalis est,
 uiuit uicturaque est. ME. bene hercle nuntias,
 deosque óro ut uitae tuae superstes suppetat.
 CA. dum quidem hercle tecum nupta sit, sane uelim. 20
 ME. uin commutemus, tuam ego ducam et tu meam?
- 60 faxo hau tantillum dederis uerborum mihi.
 CA. namque enim tu, credo, me imprudentem obrepseris.
 ME. ne tu hercle faxo hau nescias quam rem egeris.
 CA. habeas ut nactus: nota mala res optumast. 25
 nam ego nunc si ignotam capiam, quid agam nesciam.
- 65 ME. edepol proinde ut bene uiuitur, diu uiuitur.
 sed hoc ánimum aduerte atque aufer ridicularia ;
 nam ego dedita opera huc ad te [ad]uenio. CA. quid
 uenis?
 ME. malis te ut uerbis multis multum obiurigem. 30
 CA. men? ME. numquis est hic alius praeter mé atque te?
- 70 CA. nemost. ME. quid tu igitur rogitas tene obiurigem?

45 quia A hic om. P 46 si om. A te om. P 47 est A
 50, 51 *inverso ordine* A 51 tua agit A 52 [bene] ualere P
 53 mihi] me A 54 fidem A 55 tu om. P 61 tu] te A
 mihi imprudenti P 62 h. scias P 65 prome A diu uiuitur
 bene uiu. *Acidalius* 67 uenio A 68 obiurgem P: obiurgi-
 tem A 70 tu om. P obiurgitem P

- nisi tu me mihimet censes dicturum male.
 nam si in te aegrotant artes antiquae tuae,
 35 [sin immutare uis ingenium moribus] 72^a
 aut si demutant mores ingenium tuom
 neque eos antiquos seruas, ast captas nouos,
 omnibus amicis morbum tu incuties grauem, 75
 ut te uidere audireque aegroti sient.
- 40 CA. qui in mentem uenit tibi istaec dicta dicere ?
 ME. quia omnis bonos bonasque adcurare addecet
 suspicionem et culpam ut ab se segregent.
 CA. non potest utrumque fieri. ME. quapropter ? CA. 80
 rogas ?
- ne admittam culpam, ego meo sum promus pectori :
 45 suspicio est in pectore alieno sita.
 nam nunc ego si te surrupuisse suspicer
 Ioui coronam de capite ex Capitolio
 quod in cólumine astat summo : si id non feceris 85
 atque id tamen mihi lubeat suspicariet,
 50 qui tu id prohibere me potes ne suspicer ?
 sed istúc negoti cupio scire quid siet.
 ME. haben tu amicum aut familiarem quempiam
 quoi pectus sapiat ? CA. edepol hau dicam dolo : 90
 sunt quos scio esse amicos, sunt quos suspicor,
 55 sunt quorum ingenia atque animos nequeo noscere
 ad amici partem an ad inimici peruenant ;
 sed tú ex amicis certis mihi es certissimus.
 si quid scis me fecisse inscite aut inprobe, 95
 si id non me accusas, tute ipse obiurgandus es.

71 tute mihi me *P* 72 anii que *P* 72^a om. *A* 73, 74
secl. Ritschl 74 seruos *A* 75 inculties *A* 79 apse *P*
 (*antiqua orthographia*) 85 Qui *Scaliger* 87 quid tu id *A*
 88 scire cupio quicquid est *P* 89 aut] ut *A* 91 amicos
 esse *A* 92 nequeo *Acidalius*: queo *A*: non possum *P* (v. 1)
 93 peruenat *P* 94 mihi es certis *A*, fort. recte 96-171
 deficit *A* 96 troch. septenarium exhibet cod., si id me non accú. t. i.
 obiurgandus es. ME. scio : si id nón me (*Rcis*) acc. tú. obiurgandús
 (*del. ipse*). ME. scio *Bothe* *vix* tupte o.

ME. scio et, si alia huc caussa ad te adueni, aequom 60
postulas.

CA. exspecto si quid dicas. ME. primumdum omnium,
male dicitur tibi uolgo in sermonibus :

100 turpilucricupidum te uocant ciues tui ;
tum autem sunt alii qui te uolturium uocant :
hostisne an ciuis comedis parui pendere. 65

haec quom audio in te t̄dicist̄ excrucior miser.

CA. est atque non est mihi in manu, Megaronides :

105 quin dicant, non est ; merito ut ne dicant, id est.

ME. fuitne híc tibi amicus Charmides ? CA. est et fuit.

id ita esse ut credas, rem tibi auctorem dabo. 70

nam postquam hic eiús rem confregit filius

uidetque ipse ad paupertatem protractum esse se

110 suamque filiam esse adultam uirginem,

simul eius matrem suamque uxorem mortuam,

quoniam hinc iturust ipsus in Seleuciam, 75

mihi commendauit uirginem gnatam suam

et rem suam omnem et illum corruptum filium.

115 haec, si mi inimicus esset, credo hau crederet.

ME. quid tu, adulescentem, quem esse corruptum uides,

qui tuae mandatus est fide et fiduciae, 80

quin eum restituis, quin ad frugem corrigis ?

ei rei óperam dare te fuerat aliquanto aequius,

120 si qui probiorem facere posses, non uti

in eandem tute accederes infamiam

malumque ut eiús cum tuo mísceres malo. 85

CA. quid feci ? ME. quod homo nequam. CA. non

istuc meumst.

97 ME. scio in fine v. 96 cod. huc alia cod. : traí. Camerarius
101 tum Ital. : tu cod. (vii. 4) 103 dici is excrucior Vahlen :
dici disercucior Ritschl 109 protractum B, unde prostratum Bergk
115 hic si in. (om. mi) PCD 116 corruitum cod. 120 possis
cod. (pro-es? i. 3)

- ME. emistin de adolescente has aedis (quid taces ?)
 ubi nunc tute habitas? CA. emi atque argentum dedi, 125
 minas quadraginta, adolescenti ipsi in manum.
- 90 ME. dedistin argentum? CA. factum neque facti piget.
 ME. edepol fide adolescentem mandatum malae!
 dedistine hoc facto ei gladium qui se occideret?
 quid secus est aut quid interest dare te in manus 130
 argentum amanti homini adolescenti, animi inpoti,
 95 qui exaedificaret suam incohatam ignauiam?
 CA. non ego illi argentum redderem? ME. non redderes
 neque de illo quicquam neque emeris neque uenderes,
 nec qui deterior esset faceres copiam. 135
 inconciliastin eum qui mandatust tibi,
 100 ill' qui mandauit, eum exturbasti ex aedibus?
 edepol mandatum pulchre et curatum probe!
 crede huic tutelam: suam melius rem gesserit.
 CA. subigis maledictis me tuis, Megaronides, 140
 nouo modo adeo, ut quod meae concreditumst
 105 taciturnitati clam, fide et fiduciae,
 ne enuntialem quouquam neu facerem palam,
 ut mihi necesse sit iam id tibi concredere.
 ME. mihi quod credideris sumes ubi posueris. 145
 CA. circumspicedum te ne quis adsit arbiter
 110 nobis, et quaeso identidem circumspice.
 ME. ausculto si quid dicas. CA. si taceas, loquar.
 quoniam hinc est profecturus peregre Charmides,
 thensaurum demonstrauit mihi in hisce aedibus, 150
 hic in conclauis quodam—sed circumspice.

130 secus *Ital.*: secutus *cod.* (v. 8)   131 ⁱ inpoti *ut vid. cod.*
 132 ignauium *cod.*   139 tute iam *vel* tutelam *cod.*   rem melius
Hermann   141 quomeae *cod.* (? *pro* quommeae, *i. e.* quod meae;
 i. 4)   concreditum *sim cod.* (i. 7, 2)   149 profecturus *Scaliger*:
 profectus *cod.* (t *pro* tur? vii. 1)   150 mihi demonstrauit *PCD*

- ME. nemost. CA. nummorum Philippeum ad tria milia. 115
 id solus solum per amicitiam et per fidem
 flens me opsecrauit suo ne gnato crederem
 155 neu quouquam unde ad eum id posset permanascere.
 nunc si ille huc saluos reuenit, reddam suom sibi ;
 si quid eo fuerit, certe illius filiae, 120
 quae mihi mandatast, habeo dotem | unde dem,
 ut eam in se dignam condicionem conlocem.
- 160 ME. pro di immortales, uerbis paucis quam cito
 alium fecisti me, alius ad te ueneram !
 sed ut ocepisti, perge porro proloqui. 125
 CA. quid tibi ego dicam qui illius sapientiam
 et meam fidelitatem et celata omnia
 165 paene ille ignauos funditus pessum dedit ?
 ME. quidum? CA. quia, ruri dum sum ego unos sex
 dies,
 me apsentem atque inscientem, inconsultum meo, 130
 aedis uenalis hasce inscribit litteris.
- ME. adessuriuit magis, [et] inhiavit acrius
 170 lupus, opseruauit dum dormitarent canes :
 gregem uniuorsum uoluit totum auortere.
 CA. fecisset edepol, ni haec praesensisset canes. 135
 sed nunc rogare ego uicissim te uolo :
 quid fuit officium meum me facere? face sciam ;
 175 utrum indicare me ei thensaurum aequom fuit,
 aduersum quam eius me opsecrauisset pater,
 an ego alium dominum paterer fieri hisce aedibus? 140
 qui emisset, eius essetne ea pecunia?
 emi egomet potius aedis, argentum dedi
 180 thensauri causa, ut saluom amico traderem.

157 certe *Bothe* : certo *cod.*, contra morem *Plautinum* 158 habuero
Mueller (*Rhein. Mus.* 54, 539) ab eo, dotem (habeo) *vel* habeo,
 dotis *Schoell* 168 inscripsit *codd. Nonii* 525 (*neglegens citatio, ut vid.*)
 169 *mage Hermann* : *del. Ritschl* et *del. Hermann* inebriauit *PCD*
 (*pro* inbriauit ; b *pro* h, vi. 1) 170 dormitaret *Lambinus* 172
accedit A

- neque adeo hasce emi mihi nec ussuræ meae :
 145 illi redemi rusum, a me argentum dedi.
 hæc sunt : si recte seu peruorse facta sunt,
 ego me fecisse confiteor, Megaronides.
 em mea malefacta, em meam auaritiã tibi ! 185
 hasce mihi propter res malas famas ferunt.
 150 ME. *παῖσαι* : uicisti castigatorem tuom :
 occlusti linguam, nihil est qui respondeam.
 CA. nunc ego te quaeso ut me opera et consilio iuues
 communicesque hanc mecum meam prouinciam. 190
 ME. polliceor operam. CA. ergo ubi eris paullo post ?
 ME. domi.
 155 CA. numquid uis ? ME. cures tuam fidem. CA. fi[e]t
 sedulo.
 ME. sed quid ais ? CA. quid uis ? ME. ubi nunc adu-
 lescens habet ?
 CA. posticulum hoc recepit, quom aedis uendidit.
 ME. istuc uolebam scire. i sane nunciam. 195
 sed quid ais ? quid nunc uirgo ? nempe apud tíst ? CA.
 itast,
 160 iuxtaque eam cúro cum mea. ME. recte facis.
 CA. numquid priu' quam abeo me rogaturu's ?—ME. uale.
 nihil est profecto stultius neque stolidius
 neque mendaciloquius neque [adeo] argutum magis, 200
 neque confidentiloquius neque peiurius
 165 quam urbani adsidui ciues quos scurras uocant.
 atque egomet me adeo cum illis una ibidem traho,

183 si] seu *P* 184 egomet f. *P* 185 em meam auari-
 meam *A* : eme m. au. *Skutsch* (*Philolog.* 59, 500) 186 hascine
 me *P* : hascine *Pareus* opter *Bergk* maledictas *P* : maledicas
Salmasius fort. duplex lectio hasc' mihi . . . maledicas *et*
 hascine mi . . . malas 187 pausa *P* 188 quod *A* (i. 9 ?)
 192 cur est *P* fit *P* 194 recipit *A* 196 ita es *P* 198
 num pr. *P* 199 stolidus *A* 200 adeo om. *P* vix prius
 neque delend. (cf. ad *Mil.* 752) 202 quoscurras *A*

- 205 qui illorum uerbis falsis acceptor fui,
 qui omnia se simulant scire neque quicquam sciunt.
 quod quisque in animo habet aut habiturust sciunt,
 sciunt id quod in aurem rex reginae dixerit, 170
 sciunt quod Iuno fabulatast cum Ioue ;
 quae neque futura neque sunt, tamen illi sciunt.
 210 falson an uero laudent, culpent quem uelint,
 non flocci faciunt, dum illud quod lubeant sciunt.
 omnes mortales hunc aiebant Calliclem 175
 indignum ciuitate hac esse et uiuere,
 bonis qui hunc adulescentem euortisset suis.
 215 ego de eorum uerbis famigeratorum insciens
 prosilui amicum castigatum innoxium.
 quod si exquiratur usque ab stirpe auctoritas, 180
 und' quicquid auditum dicant, nisi id appareat,
 famigeratori res sit cum damno et malo,
 220 hoc ita si fiat, publico fiat bono,
 pauci sint faxim qui sciant quod nesciunt,
 occlusioremque habeant stultiloquentiam.— 185

ACTVS II

LYSITELES

II. i

- 225 Multas res simitu in meo corde uorso,
 multum in cogitando dolorem indipiscor :
 egomet me coquo et macero et defetigo,
 magister mihi exercitor animu' nunc est.
 sed hoc non liquet nec satis cogitatumst 5

208 item sciunt id quod *A* (? *iv.* 2)   209 [facta] sunt *P* (*iv.* 2)
 211 lubeat *P*   213 hac esse et *Taubmann* : hac esset *P* : hac-
 eesciet *A* : ac sese *Gulielmus* : an uesci et?   214 suis] omnibus
A   215 de e.] deorum *A*   inscius *P*   217 exequiratur *A*
 apstirpe *P* (*antiqua orthographia*)   218 quicque *Acidalius*   219
 re *P*   221 sint] sini *P*   223 corde meo *A*   224 multa
A   indispicor *A*   225 coquo [quo] *P*   226 hunc *P*

- utram potius harum mihi artem expetessam,
 utram aetati agundae arbitrer firmiorem :
 amorin med an rei opsequi potiu' par sit, 230
 10 utra in parte plus sit uoluptati' uitae
 ad aetatem agundam.
 de hac re mihi satis hau liquet ; nisi hoc sic faciam, opinor,
 ut utramque rem simul exputem, iudex sim reu'que ad
 eam rem.
 ita faciam, ita placet ; omnium primum 235
 Amoris artis eloquar quem ad modum [se] expediant.
 15 numquam Amor quemquam nisi cupidum hominem postulat
 se in plagas conicere :
 eos petit,
 eos sectatur ; subdole blanditur, ab re consulit, 238^a
 blandiloquentulus, harpago, mendax, cuppes, auarus,
 elegans, despol[i]ator,
 latebricolarum hominum corruptor blandus, inops celatum 240-1
 indagator.
 20 nam qui amat quod amat quom extemplo sauiis sagittatis
 percussust,
 ilico res foras labitur, liquitur. 'da mihi hoc, mel meum, si 243-4
 me amas, si audes.'
 ibi ille cuculus : 'ocelle mi, fiat : et istuc et si amplius uis 245-6
 dari, dabitur.'
 ibi illa pendentem ferit : iam amplius orat ; non satis 247-8
 id est mali, ni etiam amplius,
 25 quod ebibit, quod comest, quod facit sumpti. nox datur : 250-1
 ducitur familia tota,

230 sq. *disp.* Amorin — parte | Plus—agundam *A* (*bacch. systema*)
 230 *vel* me (*ita codd.*) siet *P* 231 uoluptati sit *P* 233 sic] si *P*
vel opino 234 ut *om. P* 236 se *om. P* 238, 238^a *coniung. A*
 eos cupit eos consectatur *P* (*anap. dim. catal.*) 239 despoliator *P*
 240, 241 *vel sic distingue* corruptor, blandus inops, *vix* inopis (*ut*
bacchii fiant) 242 nam quam ad quod damat *P* quom *Bothe* :
 quam *codd.* sagittatis *om. A* percussust *P* 243-4 si me audes
 si amas *A* an si auides ? (*ut cretici fiant*) 245-6 Abi *A* ocelle
P (? *pro o* ocelle) 247-8 illam *A* sat *P* 249 amplius
 etiam *P* 250-1 quod ebibit *vix ferendum* sumptui *A*

uestipica, unctor, auri custos, flabelliferae, sandaligerulae,
 cantrices, cistellatrices, nuntii, renuntii, rap-
 -tores panis et peni;

255 fit ipse, dum illis comis est, inops amator.

haec ego quom cum animo meo reputo,

30

ubi quí eget, quam preti sit parui:

apage te, Amor, non places, nil te utor;

quamquam illud est dulce, esse et bibere,

260 Amor amara dat tamen, sati' quod aegre sit:

261-2 fugit forum, fug(it)at suos cognatos, fugat ipsus se ab suo 35
 contutu

263-4 neque eum sibi amicum uolunt dici. mille modis, Amor,
 ignorandust,

265 procul abhibendust atque apstandust; nam qui in amorem
 praecipitauit

peius perit quasi saxo saliat: apage te, Amor, tuas res tibi
 habeto,

267-8 Amor, mihi amicus ne fuas umquam; sunt tamen quos
 miseros maleque habeas,

quos tibi obnoxios fecisti.

40

270 certast res ad frugem adplicare animum,

271-2 quamquam ibi [animo] labos grandis capitur. boni sibi haec
 expetunt, rem, fidem, honorem,

273-4 gloriam et grátiam: hoc probis pretiumst. eo mihi magi'
 lubet

275 cum probis pótius quam cum improbis uiuere uanidicis.

252 uestipica *formam usitatum esse docuit Leo (Mélanges Boissier, p. 355)*: uestispica *A (forma etymologica)*: uestispic—*testatur Nonius 12 (-ci codd.)*: uestiplice *P (? pro -plica, forma recentiore)* sandaligerulae *A*
 255 sq. *disp. A*: Fit — ego (*iamb. octonar.*) | Quom — eget | Quam
 — places | Nihil — bibere 256 haec ego cum ago cum meo animo
 et recolo (*rectilo B*) *P* 258 places] palages *P* 260 tamen]
 tibi *P* 261-2 fugitat *Spengel*: fugit (*vel -at*) *A*: fugat *P* suos]
 uos *P* sem *A* 265 adhib. *codd. (-us A)* atque aptinendus
P (v. 1) amore *P* 266 te] sis *P* habe *P* 267-8
 amicus mihi *A* umquam *om. A* 269 270 coniung. *A* certunst
P: certa est res *A* 271-2 animo *om. A* bonis *P* 273-4
vel mage

ii

PHILTO LYSITELES

PH. Quo illic homo foras se penetrauit ex aedibus? LY.
 pater, adsum, impera quiduis,
 neque tibi ero in mora neque latebrose me aps tuo con- 277-8
 spectu occultabo.

PH. feceris par tuis ceteris factis,
 patrem tuom si percoles per pietatem. 280
 5 nolo ego cum improbis te uiris, gnate mi,
 neque in uia neque in foro necullum sermonem exsequi.
 noui ego hoc saeculum moribus quibu' siet :
 malus bonum malum esse uolt, ut sit sui símilis ;
 turbant, miscent mores mali : rapax, auarus, inuidus 285
 10 sacrum profanum, publicum priuatum habent, hiulca gens.
 haec ego doleo, haec sunt quae me excruciant, haec dies
 noctes[que] canto tibi ut caueas.
 quod manu non queunt tangere tantum fas habent quo
 manus apstineant,
 cetera : rape, trahe, fuge, late—lacrimas haec mihi quom 289-90
 uideo eliciunt,
 quia ego ad hoc genus hominum durauī. quin priu' me ad
 pluris penetraui?
 15 nam hi mores maiorum laudant, eosdem lutitant quos con-
 laudant.
 hisce ego de artibu' gratiam facio, ne[u] colas neue imbuas 293-4
 ingenium.
 meo modo et moribu' uiuīto antiquis, quae ego tibi praecipio, 295-6
 ea facito.

276 ex om. codd. Nonii 374, unde fit anapaest, octonar. (? citatio negle-
 gens) quod uis P 277-8 conspectus P 279, 280 coniung. A
 280 pietatem suspectum 282 neque ullum A ? i. e. neque—ullum):
 ullum P 283 siet] et A 286 hiutca A 287 quae me] quem P
 que om. A 292 lutitant Ritschl: latitant codd. 293-4 de
 Bothe: te codd. ne Hermann (cf. ad 183) 295-6 praecipito
 et f. F

297-8 nil ego istos moror faceos mores, turbidos, quibu' boni
 dedecorant se.
 299-
 300 haec tibi si mea imperia capesses, multa bona in pectore
 consistent.

LX. semper ego usque ad hanc aetatem ab ineunte adu- 20
 lescentia

tuis seruiui seruitutem imperiis, [et] praeceptis, pater.

pro ingenio ego me liberum esse ratu' sum, pro imperio
 tuo

meum animum tibi seruitutem seruire aequom censui.

305 PH. qui homo cum animo inde ab ineunte aetate depugnat
 suo,

utrum itane esse mauelit ut eum animus aequom censeat, 25

an ita potius ut parentes eum esse et cognati uelint :

si animus hominem pepulit, actumst : animo seruit, non
 sibi ;

si ipse animum pepulit, dum uiuit uictor uictorum cluet.

310 tu si animum uicisti potius quam animus te, est quod gau-
 deas.

nimio satiust ut opust ted ita esse quam ut animo lubet : 30

qui animum uincunt quam quos animus semper probiores
 cluent.

LX. istaec ego mi semper habui aetati integumentum meae ;

ne penetrarem me usquam ubi esset damni conciliabulum

315 neu noctu irem obambulatum neu suom adimerem alteri

neu tibi aegritudinem, pater, párerem, parsi sedulo : 35

sarta tecta tua praecepta usque habui mea modestia.

PH. quíd exprobrás ? bene quod fecisti tibi fecisti, non mihi ;

mihi quidem aetas actast ferme : tua istuc refert maxume.

297-8 fac eos *P* [et] turbidos *P* bonis *A* 302 tui *P*
 et *del. Bothe* 306 [id] itane *P* (iv. 3) 308 perpulit *P* seruauit
P 309 uictorum] uirtutum *A* 311 satius tui o. *P* (I pro T)
 lubet *Ital.* : iubet *codd.* 312 quam qui animos *A* ciuent *A* :
 cluentis *P* 313 tegumentum *P* 314 conciliabulum *A* 315
 Nei (*B*) *uel* Ne (*PCD*) *P* 318 *vix iam. octonar.* 319 ferme]
 fert me *P* (*pro ferime forma antiqua* ?)

- is probus est quem paenitet quam probu' sit et frugi bonae ; 320
 40 qui ipse sibi satis placet nec probus est nec frugi bonae :
 qui ipse se contemnit, in eos indoles industriae.
 benefacta benefactis aliis perlegito, ne perluant.
 LY. ob eam rem haec, pater, autumaui, quia res quaedamst
 quam uolo
 ego me apse te exorare. PH. quid id est? dare iam ueniam 325
 gestio.
 45 LY. adulescenti huic genere summo, amico atque aequali
 meo,
 minu' qui caute et cogitate suam rem tractauit, pater,
 bene uolo ego illi facere, si tu non neuis. PH. nemp' de
 tuo?
 LY. de meo : nam quod tuomst meumst, ómne meumst
 autem tuom.
 PH. quid is? egetne? LY. eget. PH. habuitne rem? LY. 330
 habuit. PH. qui eam perdidit?
 50 publicisne adfinis fuit an maritumis negotiis?
 mercaturan, an uenalis habuit ubi rem perdidit?
 LY. nihil istorum. PH. quid igitur? LY. per comitatem
 edepol, pater ;
 praeterea aliquantum animi caussa in deliciis disperdidit.
 PH. edepol hominem praemandatum ferme familiariter, 335
 55 qui quidem núsquam per uirtutem rem confregit atque eget !
 nil moror eum tibi esse amicum cum eiusmodi uirtutibus.
 LY. quia sine omni malitias, tolerare eius egestatem uolo.
 PH. de mendico male meretur qui ei dat quod edit aut bibat ;
 nam et illud quod dat perdit et illi prodit uitam ad miseriam. 340

320 [non] penitet *P* (i. 9)   324 quaedant *P*   325 ueniam
 dare iam (*B*) *vel* ueniam iam dare (*P^{CD}*) *P*   326 hinc *Vollbehr*
 328 ego *om.* *A*   nisi tu non uis *A* (*vix pro* noenu uis; *cf. ad*
 361)   332 mercaturamne an *P*   335 praedicatum *P*   f. et fam.
A   336 Quid *P*   338 est] es *A*   egestatem eius *P* (*non D*)
 339 aut [quod] *P*   340 prodit] producit *P* (v. 1)

non eo haec dico, quin quae tu uis ego uelim et faciam 60
 lubens:
 sed ego hoc uerbum quom illi quoidam dico, praemostro
 tibi,

ut ita te aliorum miserescat, ne tis alios miserat.

Lx. deserere illum et deiuuare in rebus aduersis pudet.

345 PH. pol pudere quam pigere praestat totidem litteris.

Lx. edepol, deum uirtute dicam, pater, et maiorum et tua 65
 multa bona bene parta habemus, bene si amico feceris
 ne pigeat fecisse, ut potius pudeat si non feceris.

PH. de magnis diuitiis si quid demas, plus fit an minus?

350 Lx. minu', pater; sed cuius innumi scin quid cantari solet?
 'quod habes ne habeas et illuc quod non habes habeas, 70
 malum,

quandoquidem nec tibi bene esse pote pati neque alteri.'

PH. scio equidem istuc ita solere fieri; uerum, gnate mi,
 is est innumi quom nihil est qui munus fungatur suom.

355 Lx. deum uirtute habemus et qui nosmet utamur, pater,
 et aliis qui comitati simus beneuolentibus. 75

PH. non edepol tibi pernegare possum quicquam quod uelis.
 quom egestatem tolerare uis? [e]loquere audacter patri.

Lx. Lesbionico huic adulescenti, Charmidei filio,

360 qui illic habitat. PH. quin comedit quod fuit, quod non
 fuit?

Lx. ne opprobra, pater; multa eueniunt homini quae uolt, 80
 quae neuolt.

343 miserere cane tui alius P 346 uirtutem P 347 paria
 habeamus P 349 animinus P 350 innumi [innumifico]s
 scis P (iv. 1) 351 quod nunc non P hab. uelim malum A
 352 quando equidem A potes P 354 minus P 357
 quod om. A 358 tolerari Leo loquere P patri audacter A
 359 vel Charmidei (-di A: -de P) 360 quia A quin] qui P
 non fui P 361 exprobra A [mala] multa A (iv. 3) qui u. P
 qui n. B non uolt A secuntur in P vv. 369, 368, in A v. 369
 (omissis, ut uid. in antiqua nescioqua recensione vv. 362-8): corr.
 Muretus, Acidalius

PH. mentire edepol, gnate, atque id nunc facis hau consuetudine.

nam sapiens quidem pol ipse fingit fortunam sibi :
eo non multa quae neuolt eueniunt, nisi fictor malust.

LV. multa illi opera opust ficturae, qui se fictorem probum 365
85 uitae agundae esse expetit : sed hic admodum adulescentulust.

PH. non aetate, uerum ingenio apiscitur sapientia ;
sapienti aetas condimentumst, sapiens aetati cibust.
agedum eloquere, quid dare illi nunc uis? LV. nihil quicquam, pater ;

tu modo ne me prohibeas accipere si quid det mihi. 370

90 PH. an eo egestatem ei tolerabis, si quid ab illo acceperis?

LV. eo, pater. PH. pol ego istam uolo me rationem edoceas. LV. licet.

scin tu illum quo genere natus sit? PH. scio, adprime probu.

LV. soror illi est adulta uirgo grandis : eam cupio, pater,
ducere uxorem sine dote. PH. sine dote uxorem? LV. ita ; 375

95 tua re salua hoc pacto ab illo summam inibis gratiam
neque commodius ullo pacto ei poteris auxiliari.

PH. egone indotatam te uxorem ut patiar? LV. patiundumst, pater ;

et eo pacto addideris nostrae lepidam famam familiae.

PH. multa ego possum docta dicta et quamuis facunde loqui, 380
100 historiam ueterem atque antiquam haec mea senectus sustinet ;

364 eo nemulta P m. siet P (? pro si, i. e. si corr. est) 365
multa illi opera multust fi. A (siglo erroris, ut vid., super multust scripto):
multas (pro multast?) opera opus fi. P 366 expetis P adu-
lescentulus P 367 aetatem P adipiscitur P 368, 369 cf. ad
v. 361 368 condimentum A 369 quod A nihili qui-
quam P 371 ei Bothe: et P: e A tolerabilis A (cum PCD)
373 aprineo probu A 374 aduita A (I pro L) 375 uxoremne?
Reiz 376 inibis summam P 377 auxiliariet A 378 ego P
(? pro egon) te om. A te indotatam Kaempf 379 nostra P
380 docte A et del. Fritzsche

uerum ego quando te et amicitiam et gratiam in nostram
domum

uideo adlicere, etsi aduorsatus tibi fui, istac iudico :

tibi permitto; posce, duce. LY. di te seruassint mihi!

385 sed adde ad istam gratiam unum. PH. quid id est autem
unum? LY. eloquar.

tute ad cum ádeas, tute concilies, tute poscas. PH. eccere! 105

LY. nimio citius transiges : firmum omne erit quod tu egeris.

grauius tuom erit unum uerbum ad eam rem quam centum
mea.

PH. ecce autem in benignitate hoc repperi, negotium!

390 dabitur opera. LY. lepidus uiuis. haec sunt aedes, hic habet ;

Lesbonico est nomen. age, rem cura. ego te opperiam 110
domi.—

PHILTO

iii

Non optuma haec sunt neque ut ego aequom censeo ;

uerum meliora sunt quam quae deterruma.

sed hoc únun consolatur mé atque animum meum,

395 quia qui nihil aliud nisi quod sibi soli placet

consulit aduorsum filium, nugas agit :

5

miser ex animo fit, factius nihilo facit.

suae senectúti is acriorem hiemem parat,

quom illam inportunam tempestatem conciet.

400 sed aperiuntur aedes quo ibam : commodum

ipse exit Lesbonicus cum seruo foras.

10

LESBONICVS STASIMVS PHILTO

iv

LE. Minu' quindecim dies sunt quom pro hisce aedibus
minas quadraginta accepisti a Callicle.

383 adu. [si] tibi P (iv. 3)

adde *displicet* id *om.* A

P 388 erit tuum P

consolatur A : hoc unum consulaturu me P

commode P 402 quam A

385 ad istam adde *Reiz, nam* sed

386 *vel* tut' conc. 387 omnem

391 curam A 394 hoc me unum

398 is *om.* A 400

- estne hoc quod dico, Stasime? St. quom considero,
 meminisse uideor fieri. LE. quid factumst eo? 405
- 5 St. comessum, expotum; exussum: elotum in balineis,
 piscator, pistor apstulit, lanii, coqui,
 holitores, myropolae, aucupes: confit cito;
 non hercle minu' diuorse distrahitur cito
 quam si tu obicias formicis papauerem. 410
- 10 LE. minus hercle in istis rebus sumptumst sex minis.
 St. quid quod dedisti scortis? LE. ibidem una traho.
 St. [quid] quod ego defrudauis? LE. em, istaec ratio
 maxumast.
 St. non tibi illud apparere, si sumas, potest;
 nisi tu immortale rere esse argentum tibi. 415
- 15 PH. sero atque stulte, priu' quod cautum oportuit,
 postquam comedit rem, post rationem putat.
 LE. nequaquam argenti ratio comparet tamen.
 St. ratio quidem hercle apparet: argentum οἷχεται.
 minas quadraginta accepisti a Callicle, 420
- 20 et ille aedis mancupio aps te accepit? LE. admodum.
 PH. pol opino adfinis noster aedis uendidit;
 pater quom peregre ueniet, in portast locus,
 nisi forte in uentrem filio conreperit.
 St. tarpezitae mille drachumarum Olympico, 425
- 25 quas de ratione dehibuisti, redditae,
 qua sponsione pronuper tu exactus es? 426^a
 LE. nemp' quas spopondi. St. immo 'quas dependi'
 inquito
 pro illo adulescente quem tu esse aibas diuitem.

404 quom *A* 406 exusum] exutum *P*, unde exunctum *Gulielmius*
 409 om. *P* (iii. II) 410 an si (pro ac si?) f. o. p. *codd.* *Nonii* 220
 (neglegens citatio) 412 unam *A* 413 quid *del. Fritzsche* (cf.
 v. 412), nam nec quid quod ego nec ego defrudauis placet 419
 apparet ercle *A* 420 accepistine *A* (iv. 2) 421 a. t. m.
 acc. *P* 422 opinor *codd.* 424 uenirem *P* 425 m. d. t.
Ritschl, rhythmi causa olympicum *codd.* 426^a post 427 *P*: *scd.*
Ritschl tute *A* 427 qua sp. *P* dependit inquit *P* 428 esse
 aiebas *A*: aiebas esse *P*

- LE. factum. ST. ut quidem illud perierit. LE. factum
id quoque est.
- 430 nam nunc eum uidi miserum et me eius miseritumst. 30
ST. miseret te aliorum, tui nec miseret nec pudet.
PH. tempust adeundi. LE. éstne hic Philto qui aduenit?
is herclest ipsus. ST. edepol né ego istum uelim
meum fferi seruom cum suo peculio.
- 435 PH. erum atque seruom plurumum Philto iubet 35
saluere, Lesbonicum et Stasimum. LE. di duint
tibi, Philto, quaequomque optes. quid agit filius?
PH. bene uolt tibi. LE. edepol mutuom mecum facit.
ST. nequam illud uerbumst 'bene uolt' nisi qui bene facit.
- 440 ego quoque uolo esse liber : nequiquam uolo ; 40
hic postulet frugi esse : nugas postulet.
PH. meu' gnatus me ad te misit, inter té atque nos
adfnitatem ut conciliarem et gratiam.
tuam uólt sororem ducere uxorem ; et mihi
- 445 sententia eademst et uolo. LE. hau nosco tuom : 45
bonis tuis [in] rébus meas res inrides malas.
PH. homo ego sum, homo tu es : ita me amabit Iuppiter,
neque te derisum aduenio neque dignum puto.
uerum hoc quod dixi : meu' me orauit filius
- 450 ut tuam sororem poscerem uxorem sibi. 50
LE. mearum me rerum nouisse aequomst ordinem
cum uostra nostra non est aequa factio.
adfnitatem uobis aliam quaerite.
ST. satin tu's sanus mentis aut animi tui
- 455 qui condicionem hanc repudies ? nam illum tibi 55

430 miserum] miserium P miserum (û pro it) unsi (pro umst)
P 431 tui] cui te P (vix pro tis) 433 ni P 438 mecum
mutuum A, contra metrum 440 esse uolo A nequidquam P
441 n. postulat PCD 442 i. se P 446 in om. P 447 es
tu A, fort. recte 448 aduenio] ueni P 449 quod] ut P
dixit A 451 rerum me P 452 uestris P 454 tu sanus
A (? i. e. tu sanu's. vel menti's codd.

- ferentarium esse amicum inuentum intellego.
 LE. abin hinc dierecete? ST. si hercle ire occipiam, uotes.
 LE. nisi quid me aliud uis, Philto, respondi tibi.
 PH. benigniorem, Lesbonice, te mihi
 60 quam nunc experior esse confido fore ; 460
 nam et stulte facere et stulte fabularier,
 utrumque, Lesbonice, in aetate hau bonumst.
 ST. uerum hercle hic dicit. LE. oculum ego ecfodiam
 tibi,
 si uerbum addideris. ST. hercle qui dicam tamen ;
 65 nam si sic non licebit, luscus dixero. 465
 PH. ita tu nunc dicis, non esse aequiperabilis
 uostras cum nostris factiones atque opes ?
 LE. dico. PH. quid nunc? si in aedem ad cenam ue-
 neris
 atque ibi opulentus tibi par forte obuenerit
 70 (adposita cena sit popularem quam uocant), 470
 si illi congestae sint epulae a cluentibus :
 si quid tibi placeat quod illi congestum siet,
 edisne an incenatus cum opulento accubes ?
 LE. edim, nisi si ille uotet. ST. at pol ego etsi uotet
 75 edim atque ambabus malis expletis uorem, 475
 et quod illi placeat praeripiam potissimum
 neque illi concedam quicquam de uita mea.
 uerecundari neminem apud mensam decet,
 nam ibi de diuinis atque humanis cernitur.
 80 PH. rem fabulare. ST. non tibi dicam dolo : 480
 decedam ego illi de uia, de semita,
 de honore populi ; uerum quod ad uentrem attinet,

456 ferentarium *A*, testatur Varro de L. L. 7, 57: ferentaneum *P*
 amicum esse *A* 457 abin diēr. vel abi hinc d. *Palmer* derecte
P uotis *P* (*pro* -tes?) 463 dico *A* 464 qui *Fleckeisen*:
 quid *P*: quin *A* 466 nunc tu *A* (*ordo inusitatus*) 467
 opus *A* 469 obuenerit] ut uenerit *P* 470 sit cena *P*
 472 tibi] illi *P* 474 edit *P* uolet *A* etiansi *P* 475
 magis .1

- non hercle hoc longe, nisi me pugnis uicerit.
 cena hac annona est sine sacris hereditas.
- 485 PH. semper tu hoc facito, Lesbouice, cogites, 85
 id optumum esse tute uti sis optumus ;
 si id nequeas, saltem ut optumis sis proximus.
 nunc condicionem hanc, quam ego fero et quam aps te
 peto,
- dare atque accipere, Lesbouice, te uolo.
- 490 di diuites sunt, deos decent opulentiae 90
 et factiones, uerum nos homunculi,
 salillum animai qui quom extemplo emisimus,
 aequo mendicus atque ille opulentissimus
 censetur censu ad Accheruntem mortuos.
- 495 ST. mirum quin tú illo tecum diuitias feras. 95
 ubi mortuos sis, ita sis ut nomen cluet.
 PH. nunc ut scias hic factiones atque opes
 non esse neque nos tuam neglegere gratiam,
 sine dote posco tuam sororem filio.
- 500 quae res bene uortat—habeon pactam? quid taces? 100
 ST. pro di immortales, condicionem quouismodi !
 PH. quin fabulare—uin?—‘ bene uortat, spondeo ’?
 ST. eheú! ubi usus nil erat dicto, ‘ spondeo ’
 dicebat ; nunc hic, quom opus est, non quit dicere.
- 505 LE. quom adfinitate uostra me arbitramini 105
 dignum, habeo uobis, Philto, magnam gratiam.
 sed si haec res grauiter cecidit stultitia mea,
 Philto, est ager sub urbe hic nobis : eum dabo
 dotem sorori ; nam is de stultitiis meis

485 facito lesbouice hoc *A* 487 neque adsalutem *P* 488
 apte *P* 489 aspiceret *A* 490 decet *P* 492 satillum *A*
 amisimus *P* 493 Aequae *P* 494 acherunte *P* 495 [an]
 mirum *codd.* (an *pro nota personae?*) : an *del. Ital.* m. initu (inito *B*)
 illum *P* 502 uin] di *P* 504 dicebant *A* 505 mea *P*
 506 obis *A* filio *P* (*cf. ad 516*) 507 si haec res] et si hercles *P*
 508 hic *om. A* 509 stultitia mea *P*: diuitiis meis *Bergk, Leo*
 (*Gött. Gel. Anz.* 1904, p. 366), *sed cf. Amer. Journ. Phil.* 21, 35

- 110 solus superfit praeter uitam relicuos. 510
 PH. profecto dotem nil moror. LE. certumst dare.
 ST. nostramne, ere, uis nutricem quae nos educat
 abalienare a nobis? caue sis feceris.
 quid edemus nosmet postea? LE. etiam tu taces?
 115 tibi ego rationem reddam? ST. plane periimus 515
 nisi quid ego comminiscor. Philto, te uolo.
 PH. si quid uis, Stasime. ST. huc concede aliquantum.
 PH. licet.
 ST. arcano tibi ego hoc dico, ne ille ex te sciat
 neue alius quisquam. PH. crede audacter quid lubet.
 120 ST. per deos atque homines dico, ne tu illunc agrum 520
 tuom síris umquam fieri neque gnati tui.
 ei rei argumenta dicam. PH. audire edepol lubet.
 ST. primum omnium olim terra quom proscinditur,
 in quinto quoque sulco moriuntur boues.
 125 PH. apage! ST. Accheruntis ostium in nostrost agro. 525
 tum uinum priu' quam coctumst pendet putidum.
 LE. consuadet homini, credo. etsi scelestus est,
 at mi infidelis non est. ST. audi cetera.
 postid, frumenti quom alibi messis maxumast,
 130 tribu' tantis illi minu' re[d]dit quam opseueris. 530
 PH. em istic oportet opseri mores malos,
 si in operendo possint interfieri.
 ST. neque umquam quisquamst quoius illic ager fuit
 quin pessume ei res uorterit: quoium fuit,
 135 alii exsulatum abierunt, alii emortui, 535

510 *post v. 506 P* 512 *ere uis nutricem Lindemann: cleuis*
nutrice ere P (ii. 4): ere uis eduçat nutricem A (pro educatricem
corr. nutricem?) quem A 515 tibi P egon A, vix recte
 516 *philio P 519 quisquisquam A 521 um fieri neque*
gnati tui quam A (ii. 4) 522 argumentum P: argumenti A¹
 523 *quom om. A 526 coactust (-inst?) P 529 quo P 530*
illis A (pro illic?) redit Lambinus 533 quisquam (om. -st) A
ille codd., sed ager fuit displicet 535 abiere A

- alii se suspendere. em nunc hic quouis est
 ut ad incitas redactust! PH. apage a me istum agrum!
 St. magis 'apage' dicas, si omnia [a] me audiueris.
 nam fulguritae sunt alternae | arbores;
 540 sues moriuntur angina | acerrume; 140
 oues scabrae sunt, tam glabrae, em, quam haecst manus.
 tum autem Surorum, genu' quod patientissimumst
 hominum, nemo exstat qui ibi sex menses uixerit:
 ita cuncti solstitiali morbo decidunt.
 545 PH. credo ego istuc, Stasime, ita esse; sed Campans genus 145
 multo Surorum iam antidit patientia.
 sed istest ager profecto, ut te audiui loqui,
 malos in quem omnis publice mitti decet,
 sicut fortunatorum memorant insulas,
 550 quo cuncti qui aetatem egerint caste suam 150
 conueniant; contra istoc detrudi maleficos
 aequom uidetur, qui quidem istius sit modi.
 St. hospitium est calamitatis: quid uerbis opust?
 quamuis malam rem quaeras, illi reperias.
 555 PH. at tu hercle et illi et alibi. St. caue sis dixeris 155
 me tibi dixisse hoc. PH. dixisti arcano satis.
 St. quin hicquidem cupit illum ab se abalienarier,
 si quem reperire possit quoui os sublinat.
 PH. meu' quidem hercle numquam fiet. St. si sapiens
 quidem.

536 cuiust (*i. e.* quouist) *codd. Nonii* 123 537 incitas! (*i. e.* -ta
 est?) redactus *A*: incitas (*pro* -tast?) redactus *P* (*pro* -tust?): incitas
 redactus est *codd. Nonii* istunc *P*, quod inuitus abiici. vide ne con-
 flatae sint duae lectiones ap. istunc agr. et ap. a me istum agr. 538
 a om. *P*: ex *Kampmanni* (*vox usitata*) mea *PCD* 539 alternis
Spengel: fort. alternas (*adv.*) 540 macerrumae *Onions* (*Journ.*
Phil. 14, 70): sacerrume *Havet* (*Rev. Phil.* 1896) 541 haecst
 suspectum: haec est *PCD* (haec *B*) et fort. *A*² 542 patientis
 sum nunc sim *P* (sim *pro* st; i. 7, 2) 550 egerunt castesum *P*
 552 sint *P* 554 vel illic (*ita codd.*) 556 dixti arcanos sates *A*
 557 apsest *P* 558 quem] quidem *P* posset *P* quoui os]
 cuius *P* 559 nusquam *A*

- 160 lepide hercle dé agro ego hunc senem deterrui ; 560
 nam qui uiuamus nihil est, si illum amiserit.
 PH. redeo ad te, Lesbonice. LE. dic sodes mihi,
 quid hic est locutus tecum ? PH. quid censes ? homost :
 uolt fieri liber, uerum quod det non habet.
- 165 LE. et égo esse locuples, uerum nequiquam uolo. 565
 ST. licitumst, si uelles ; nunc, quom nihil est, non licet.
 LE. quid tecum, Stasime ? ST. dé istoc quod dixi modo :
 si ante uoluisses, esses ; nunc sero cupis.
 PH. de dote mecum conuenire nihil potest :
- 170 quid tibi lubet tute agito cum nato meo. 570
 nunc tuam sororem filio posco meo.
 quae res bene uortat ! quid nunc ? etiam consulis ?
 LE. quid istíc ? quando ita uis : di bene uortant ! spon-
 deo.
- ST. numquam edepol quoiquam (tam) exspectatus filius
 175 natus quam illuc est ' spondeo ' natum mihi. 575
 di fortunabunt uostra consilia. PH. ita uolo.
 LE. sed, Stasime, abi huc ad meam sororem ad Calliclem,
 dic hoc negoti quo modo actumst. ST. ibitur.
 LE. et gratulator meae sorori. ST. scilicet.
- 180 PH. i hac, Lesbonice, mecum, ut coram nuptiis 580
 dies cóstituatur ; eadem haec confirmabimus.—
 LE. tu | istuc cura quod iussi. ego iam | hic ero.
 dic Callicli, me ut conueniat. ST. quin tu i modo.
 LE. de dote ut uideat quid opu' sit facto. ST. i modo.
- 185 LE. nam certumst sine dote hau daré. ST. quin tu i 585
 modo.

560 l. h. agro ego hoc hunc s. d. *A. fort. recte* 561 qui uamus *A*
 (iii. 3) 563 est *om. P* (pro hic locustus *vel etiam* hiest locutus ?)
 census *P* 566 Licitusi u. *P* (iii. 3) 568-636 *deest A* 568 ante
Gnietus ; antea *cod.* 569 potest *Acidalius* : potes *cod.* 572
 consulis *Camerarius* : consuis *cod.* 573 uortat *B* 574, 575 *Philtoni*
dant alii 574 q. tam *Ital.* : an quoiquam ? 576 *vel PH., LE.* 582
a retractatore ' additus ut ultima scaenae pars omitti posset ' *Leo* : post
 590 *transp. Bothe* 583 conuenat *Bothe* 584 q. possit (? pro q. opos
 sit ; cf. *Stich.* 573) 585 had (ut in *Poen.* 1355) dare (addere *PC^v*) *cod.*

LE. neque enim illi damno umquam esse patiar — St. abi
modo.

LE. meam negligentiam. St. i modo. LE. (nullo modo)
aequom uidetur quin quod peccarim—St. i modo.

LE. potissimum mihi id opsit. St. i modo. LE. o
pater,

590 enimquam aspiciam te?—St. i modo, i modo, i modo. 190
tandem impetraui abiret. di uostram fidem!

edepol re gesta pessume gestam probe,
si quidem ager nobis saluos est; etsi admodum
in ambiguo est etiam nunc quid ea re fuat.

595 sed id si alienatur, actumst de collo meo, 195

gestandust peregre clupeus, galea, sarcina:
ecfugiet ex urbe, ubi erunt factae nuptiae,
ibit istac, aliquo, in maxumam malam crucem,
latrocinatum, aut in Asiam aut in Ciliciam.

600 ibo huc quo mi imperatumst, etsi odi hanc domum, 200
postquam exturbauit hic nos [ex] nostris aedibus.—

ACTVS III

CALLICLES STASIMVS

III. i

CA. Quo modo tu istuc, Stasime, dixti? St. nostrum erilem
filium

Lesbonicum suam sororem despondisse. em hoc modo.

CA. quoi homini despondit? St. Lysiteli Philtonis filio,
605 sine dote. CA. sine dote ille illam in tantas diuitias dabit?
non credibile dices. St. at tu edepol nullus creduas. 5

587 LE. nullo modo *Ritschl*: o pater *cod.* (*cf. v. 589*): LE. non—St.
i modo (?) *Goetz, Schoell* 588 peccarem *B* 594 quid dea (q.
de hac *PCD*) *cod.* 595 an alienat (*rhythmica causa*)? 601 ex-
turbat *Koch* ex *dcl. Guetus* 603 despondissem hoc *cod.*: *corr.*
Ritschl 604 vel quoui 606 dicis *Ital.* tua ed. (*pro tu acd.*,
i. e. tu ed.) *cod.* credas *cod.*

si hoc non credis, ego credidero—CA. quid? ST. me nihili
pendere.

CA. quam dudum istuc aut ubi actumst? ST. ilico hic
ante ostium,

'tam modo,' inquit Praenestinus. CA. tanton in re perdita
quam in re salua Lesbonicus factus est frugalior? 610

10 ST. atque [e]quidem ipsus ultro uenit Philto oratum filio.

CA. flagitium quidem hercle fiet, nisi dos dabitur uirgini.

postremo edepol ego istam rem ad me áttinere intellego.

íbo ad meum castigatorem atque ab eo consilium petam.—

ST. propemodum quid illíc festinet sentio et subolet mihi : 615

15 ut agro euortat Lesbonicum, quando euortit aedibus.

ó ere Charmide(s), quom apsentí hic tua res distrahitur tibi,
utinam te rediisse saluom uideam, ut inimicos tuos

ulciscare, ut mihi, ut erga te fui et sum, referas gratiam !

nimum difficilest reperiri amicum ita ut nomen cluet, 620

20 quoi tuam quom rem credideris, sine omni cura dormias.

sed generum nostrum ire eccillum uideo cum adfini suo.

nescioquid non satis inter eos conuenit : celeri gradu

eunt uterque, ille reprehendit hunc priorem pallio.

haud ineuscheme astiterunt. huc aliquantum apscessero : 625

25 est lubido orationem audire duorum adfinium.

ii LYSITELVS LESBONICVS STASIMVS

LY. Sta ilico, noli auorsari neque te occultassis mihi.

LE. potin ut me ire quo profectus sum sinas? LY. si in
rem tuam,

Lesbonice, esse uideatur, gloriae aut famae, sinam.

607 nihil *cod.* 613 *vel med* 617 quam *Camerarius* ap-
sente [te] *cod.*, *vix recte* 618 salum *cod.* (*corr. D*) 619 ulciscar
cod. : *corr. Camerarius* et mihi *Ritschl* 620 amicum *Ital.* : inimi-
cum *cod.* 621 crederis *cod.* : *corr. Ital.* 623 gradus *cod.* : *corr.*
Ital. 625 in eusce me[a] *ast. cod.* : *corr. Camerarius* apscessero
cod. 628 quo *Ital.* : quod *cod.* (*vix quòd, perantiqua adverbii forma*)

- 630 LE. quod est facillumum, facis. LY. quid id est? LE.
amico iniuriam.
LY. neque meumst neque facere didici. LE. indoctus 5
quam docte facis!
quid faceres, si quis docuisset te, ut sic odio esses mihi?
[qui] bene quom simulas facere mihi te, male facis, male
consulis.
LY. egone? LE. tune. LY. quid male facio? LE. quod
ego nolo, id quom facis.
- 635 LY. tuae rei bene consulere cupio. LE. tu [mihi] es melior
quam egomet mihi?
sat sapio, satis in rem quae sint meam ego conspicio mihi. 10
LY. an id est sapere, ut qui beneficium a beneuolente repu-
dies?
LE. nullum beneficium ésse duco id quod quoi facias non
placet.
scio ego et sentio ipse quid agam, neque mens officio migrat
640 nec tuis depellar dictis quin rumori seruiam.
LY. quid ais? nam retineri nequeo quin dicam ea quae 15
promeres:
itan tandem hanc maiiores famam tradiderunt tibi tui,
ut uirtute eorum ánteperta per flagitium perderes?
atque honori posterorum tuorum ut uindex fieres,
645 tibi paterque auosque facilem fecit et planam uiam
ad quaerendum honorem: tu fecisti ut difficilis foret 20
culpa maxume et desidia tuisque stultis moribus.
praeoptauísti amorem tuom uti uirtuti praeponeres.
nunc te hoc facto credis posse optegere errata? aha! non
itast:

633 qui *del. Hermann* 635 mihi *del. Bergk* 637 *accedit A*
 iddest *A* a *om. P* 638 quod] cum *A* 639 mense offi-
 cium *P* 640 depellor *P* 641 quid ais *Lesbonico dat P* retinere
codd. Nonii 475 et fort. A 642 hanc *om. P* 643 anteuertã *A*
 643, 644 perderes, . . . fieres? *distinguit Hopkins (Class. Rev. 9, 307)*
 644 *vel* atqui 645 pater (*om. que*) *A (i. e. patēr?)* facit *P*
 648 praeoptasuisti *A (inchoauerat praeoptasti)* 649 pacto *P*

- cape sis uirtutem animo et corde expelle desidiam tuo : 650
 25 in foro operam amicis da, ne in lecto amicae, ut solitus es.
 atque istum ego agrum tibi reiinqui ób eam rem enixe
 expeto,
 ut tibi sit qui te corrigere possis, ne omnino inopiam
 ciues obiectare possint tibi quos tu inimicos habes.
 LE. omnia ego istaec quae tu dixisti scio, uel exsignaui, 655
 30 ut rem patriam et gloriam maiorum foedarim meum :
 scibam ut esse me deceret, facere non quibam miser ;
 ita ui Veneris uinctus, otio [c]aptus in fraudem incidi.
 et tibi nunc, proinde ut merere, summas habeo gratias.
 LY. at operam perire meam sic et te þhaec dicta corde 660
 sperneret
 35 perpeti nequeo, simul me piget parum pudere te ;
 et postremo, nisi mi auscultas atque hoc ut dico facis,
 tute pone te latebis facile, ne inueniat te Honor,
 in occulto iacebis quom te maxume clarum uoles.
 pernoui equidem, Lesbonice, ingenium tuom ingenuom 665
 admodum ;
 40 scio te sponte non tuapte errasse, sed amorem tibi
 pectus opscurasse ; atque ipse Amoris teneo omnis uias.
 ita est amor ballista ut iacitur : nihil sic celere est neque
 uolat ;
 atque is mores hominum moros et morosos ecfcit :
 minu' placet magi' quod suadetur, quod dissuadetur placet ; 670
 45 quom inopiast, cupias, quando eiuis copias, tum non uelis ;
 ill' qui aspellit is compellit, ill' qui consuadet uotat.

650 tuam *A*   651 amicis operam *A*   [ha] da *P* (iv. 3)
 ne] aut (*i. e.* haud) *P*   intellecto (-tu *B*; *P*   652 ego istum *P*
 (*ordo usitatus*; sed agrum *vix ferendum*)   menixe *B*: denixe *Bergk*
 655 uel] ut *A*   658 aptus *A* ut *vid.*   659 ut] ac *P*   660
 haec *om.* *A*   dicta *del. Bothe, Seyffert, qui duas versiones conflatas*
esse credit, haec corde et haec dicta   662 mi *Frennd*: me *codd.*
 665 lesbonicem imperium tuum ingenium a. *P*   666 tuapste *A*
 667 amores *P* (*i. e.* -is)   tene *A*   668 celere sic est *A*   670
 vel mage   quod suadetur magis *A*   671 Quom *A*   672-735
deest A   672 *del. Bergk*   consuadet *Camerarius*:
 non suadet *cod.*

insanum [et] malumst in hospítium deuorti ad Cupidinem.
sed te moneo hoc etiam atque etiam ut reputes quid facere
expetas.

675 si istuc, ut conare, facis †indicium†, tuom incendes genus ;
tum igitur tibi aquai erit cupido genu' qui restinguas tuom, 50
atque sí eris nactus, proinde ut corde amantes sunt cati,
ne scintillam quidem relinques genu' qui congliscat tuom.

LE. facilest inuentu : datur ignis, tam etsi ab inimico petas.
680 sed tu obiurgans me a peccatis rapi' deteriorem in uiam.
meam ut sororem tibi dem suades sine dote. aha! non 55
conuenit
me, qui abusus sum tantam rem patriam, porro in ditiis
esse agrumque habere, egere illam autem, ut me merito
oderit.

numquam erit alienis graui' qui suis se concinnat leuem.

685 sicut dixi faciam : nolo te iactari diutius.

LY. tanto meliust te sororis caussa egestatem exsequi 60
atque eum agrum me habere quam te, tua qui toleres
moenia?

LE. nolo ego mihi te tam prospicere qui meam egestatem
leues,
sed ut inops infamis ne sim, ne mi hanc famam differant,
690 me germanam meam sororem in concubinatum tibi,
si sine dote (dem), dedisse magi' quam in matrimonium. 65
quis me inprobior perhibeatur esse? haec famigeratio
té honestet, me conlutulentet, si sine dote duxeris :

673 insanumst et malum ^ePCD (et 'ortum ex corre.tura insanum' Leo)
hospitio (dcl. in) Mueller 675 incidium T(?) : iudicium alii f.
incendio inc. Nitzsch 676 aquae erit Dousa : aquerit cod. 677
si eris Reiz : erit si cod. 679 tamen et si cod. inimicos cod. :
corr. Ritschl 680 rapis Ital. : rapidis cod. (v. 8) 681 ut
Opitz : uis cod. : del. Guictus 685 dixit cod. 686-91 post v.
705 iterat cod. (ii. 6) 686 tanton Ritschl 691 dote vel dotem
B dem add. Klotz vel mage 692-4 post v. 704 iterat
cod. (ii. 6) 692 famiferatio cod. (corr. in loco iterato) 693 me
[autem] c. cod. (in loco iterato) me (et me) conlutulet et codd.
Nonii 84

tibi sit emolumentum honoris, mihi quod obiectent siet.

LX. quid? te dictatorem censes fore, si aps té agrum acce- 695
perim?

70 LE. neque uolo neque postulo neque censeo, uerum tamen
is est honos homini pudico, meminisse officium suom.

LX. scio equidem te animatus ut sis; uideo, subolet, sentio:
id agis ut, ubi adfinitatem inter nos nostram astrinxeris
atque eum agrum dederis nec quicquam hic tibi sit qui 700
uitam colas,

75 ecfugias ex urbe inanis; †profugienst† patriam deserens,
cognatos, adfinitatem, amicos factis nuptiis:
mea opera hinc proterritum te meaque auaritia autument.
id me commissurum ut patiar fieri ne animum induxeris.

ST. non enim possum quin exclamem: eugae, eugae, Lysi- 705
teles, πάλιν!

80 facile palmam habes: hic uictust, uicit tua comoedia.
hic agit magis ex argumento et uorsus meliores facit.
etiam ob stultitiam tuam te †curist† multabo mina.

LE. quid tibi intérpellatio aut in consilium huc accessio
est?

ST. eodem pacto quo huc accessi apscessero. LE. í hac 710
mecum domum,

85 Lysiteles, ibi de istis rebus plura fabulabimur.

LX. nihil ego in occulto agere soleo. meus ut animust elo-
quar:
si mihi tua soror, ut ego aequom censeo, ita nuptum datur,
sine dote, neque tu hinc abituru's, quod meum erit id erit
tuom;

695 fores *cod.*   696 *tertium* neque *om. B*   700 nec *Ital.*:
ne *cod.*   701 profugus *Camerarius*: *vix* profugens   deseras
Camerarius (*cf. ad* 715)   705 Noenum *p. Ritschl*   quin *codd.*
Ciceronis de Or. 2, 39: qui *cod.*   *vel sic distingue* exclamem eugae.
eugae   706 uictus *cod.*   708 te curis *B*: te turis *P^{CD}*: te tuéris
Merula: ted auri *Niemeyer*: an te curið?   multa ab (ob *B*) omina
cod.: *corr. Scaliger*   709 consilium *codd. Donati ad Eun.* 4, 4, 4:
concilium *cod.*

- 715 sin aliter animatus es—bene quod agas eueniat tibi,
ego amicus numquam tibi ero alio pacto. sic sententia 90
est.—
ST. abiit [hercle] illequidem. ecquid audis, Lysiteles? ego
te uolo.
hic quoque hinc ábiit. Stasime, restas solus. quid ego
nunc agam,
nisi uti sarcinam constringam et clupeum ad dorsum accom-
modem,
720 fulmentas iubeam suppingi socco? non sisti potest.
uideo caculam militarem me futurum hau longius : 95
at aliquem ad regem in saginam eru' †sese coniecitt† meus,
credo ad summos bellatores acrem—fugitorem fore
et capturum spolia ibi illum qui—meo ero aduersus uenerit.
725 egomet autem quom extemplo arcum [mihi] et pharetram
et sagittas sumpsero,
cassidem in caput—dormibo placide | in tabernáculo. 100
ad forum ibo : nudiu' sextus quoi talentum mutuom
dedi, reposcam, ut habeam mecum quod feram uiaticum.—

MEGARONIDES CALLICLES

iii

- ME. Vt mihi rem narras, Callicles, nullo modo
730 potest fieri prosus quin dos detur uirgini.
CA. namque hercle honeste fieri ferme non potest,
ut eam perpetiar ire in matrimonium
sine dote, quom eius rem penes me habeam domi. 5
ME. parata dos domist ; nisi exspectare uis,

715 eueniat *Ital.* : eueniet *cod.* 716 sic *Ital.* : si *cod.* 717
hercle *del. Fleckeisen*, nam neque abit (*praes.*) neque abit pro abit satis
placet 720 subponi *codd.* Nonii 206 (*neglegens citatio?*) socco
scripsi : socios *codd.* : foco fico) *codd.* Nonii : soccis *Camerarius* 721
cacula *cod.* 722 Ad B (*i. c. At?*) : Aut *PCD* (*in v. 721 aut longius*
cod.) Ad al. reg. *Guietus* erus *Ital.* : merus *cod.* si se *Pareus*
coniecit *Ritschl* : coniciet *Leo* 724 meo *del. Bothe*, nam *elisio m(eo)*
displicet 725 quome *cod.* mihi *del. Mueller* 726 placidule
Ritschl 727 nundius *cod.*

- ut eam sine dote frater nuptum conlocet. 735
 post adeas tute Philtonem et dotem dare
 te ei dicas, facere id eius ob amicitiam patris.
 10 uerum hoc ego uereor ne istaec pollicitatio
 te in crimen populo ponat atque infamiam ;
 non temere dicant te benignum uirgini : 740
 datam tibi dotem, ei quam dares, eius a patre,
 ex ea largiri te illi, neque ita ut sit data
 15 columem te sistere illi, et detraxe autument.
 nunc si opperiri uis aduentum Charmidi,
 perlongumst : huic ducendi interea apscesserit 745
 lubido ; atque ea condicio huic uel primaria est.
 CA. nam hercle omnia istaec ueniunt in mentem mihi.
 20 uide si hoc utibile magis atque in rem deputas,
 ipsum adeam Lesbonicum, edoceam ut res se habet.
 sed ut ego nunc adulescenti thensaurum indicem 750
 indomito, pleno amoris ac lasciuiae ?
 minime, minime hercle uero. nam certo scio,
 25 locum quoque illum omnem ubi situst comederit ;
 quem fodere metuo, sonitum ne ille exaudiat
 neu rem ipsam indaget, dotem dare si dixerim. 755
 ME. quo pacto ergo igitur clam dos depromi potest ?
 CA. dum occasio ei (rei) reperiatur, interim
 30 ab amico alicunde mutuom argentum roges.
 ME. potin est ab amico alicunde exorari ? CA. potest.
 ME. gerrae ! ne tu illud uerbum actutum inueneris : 760
 ' mihi quidem hercle non est quod dem mutuom.'
 CA. malim hercle ut uerum dicas quam ut des mutuom.

* 736 *accedit A* 739 *cremen P* 741 *ci] et A* *deres P*
(corr. D) 742 *largiri te] largitate P* 743 *columen te P:*
incolumem A *detraxi P* 744 *opperi A* 746 *om. P* *huic*
del. Haupt 747 *nam hercle] eadem A* 749 *ipsum] ut P*
 750 *nunc ego (om. ut) A* 752 *uero om. A* 756 *ergo om.*
A 757 *rei (re?) add. Camerarius* 758 *mutuom om. P*
rogem Ital. 762 *ut des] uides P*

ME. sed uide consilium, si placet. CA. quid consilist? 35

ME. scitum, ut ego opinor, consilium inueni. CA. quid est?

765 ME. homo cónducatur aliquis iam, quantum potest,
quasi sit peregrinus. CA. quid is scit facere postea?
ME. is homo exornetur graphice in peregrinum modum,
ignota facies quae non uisitata sit, 40
mendaciloquom aliquem—CA. quid is scit facere postea?

770 ME. falsidicum, confidentem—CA. quid tum postea?
ME. quasi ad adulescentem a patre ex Seleucia
ueniat, salutem ei nuntiet uerbis patris :
illum bene gerere rem et ualere et uiuere, 45
et eum rediturum actutum : ferat epistulas

775 duas, éas nos consignemus, quasi sint a patre :
det alteram illi, álteram dicat tibi
dare sese uelle. CA. perge porro dicere.
ME. seque aurum ferre uirgini dotem a patre 50
dicat patremque id iussisse aurum tibi dare.

780 tenes iam? CA. propemodo atque ausculto perlubens.

ME. tum tu igitur demum adulescenti aurum dabis,
ubi erit locata uirgo in matrimonium.

CA. scite hercle sane! ME. hoc, ubi thensaurum eco- 55
deris,

suspicionem ab adulescente amoueris :

785 censebit aurum esse a patre allatum tibi,
tu de thensauo sumes. CA. sati' scite et probe!
quamquam hoc me aetatis sycophantari pudet.
sed epistulas quando opsignatas adferet, 60

763, 764 *inverso ordine A* 763 quid (id) *Bach* 764 *vel opino*
765 iam aliquis *A* 766 quid iscit *A* *versum sect. Brix, tan-*
quam substitutum pro sequentibus quattuor 768 facie *Saracenus*
q. (hic) *Ritschl* uisitata] uis ita *P* 769 *om. P* (iii. 11 is iscit
cod. 'ultima uerba expulerunt uelut (oportet hominem deligi)' Leo
771 ex leuitia *P* 773 gererem et *codd.* iii. 3) 774-834 *deest A*
776 *vel illic* 780 *propemodum Pradel* 781 *demus Koch, Bergk,*
nam tum tū | ig. displi et

- [sed quom opsignatas attulerit epistulas] 788^a
 nonne arbitraris eum adulescentem anuli
 paterni signum nosse? ME. étiam tu taces? 790
 sescentae ad eam rem caussae possunt conligi :
 65 illúm quem hábuit perdidit, [alium post] fecit nouom.
 iam si opsignatas non feret, dici hoc potest,
 apud portitorem eas resignatas sibi
 inspectasque esse. in huiusmodi negotio 795
 diem sermone terere segnities merast :
 70 quamuis sermones possunt longi texier.
 abi ad thensaurum iam confestim clanculum,
 seruos, ancillas amoue. atque audin? CA. quid est?
 ME. uxorem quoque eampse hanc rem uti celes face, 800
 nam pol tacere numquam quicquamst quod queat.
 75 quid nunc stas? quin tu hinc amoues et te moues?
 aperi, deprome inde auri ad hanc rem quod sat est,
 continuo operito denuo; sed clanculum,
 sicut praecepi; cunctos exturba aedibus. 805
 CA. ita faciam. ME. at enim nimi' longo sermone utimur,
 80 diem conficimus quod iam properatost opus.
 nihil est de signo quod uereare; me uide :
 lepida illast caussa, ut commemorauí, dicere
 apud portitores esse inspectas. denique 810
 diei tempus non uides? quid illúm putas,
 85 natura illa atque ingenio? iam dudum ebriust.
 quiduis probare poterit; tum, quod maxumist,
 adferre, non petere hic se dicet. CA. iam sat est.

788ª retractatori ascribit Ritschl, cui attulerit *vix* Plantinum videtur
 789 eum] tum Bothe 790 vel nouisse 792 alium post
 seclusi (*Journ. Phil.* 26, 297) 794 portitores Valla 796 ser-
 monem terrere *cod.* 'versus fortasse dittographia sequentis' Leo
 798 abi ad thensaurum Camerarius: tibi athenas aurum *cod.* 800
 uoxorem B (*pro uex-*) 802 hunc a. P^{CD} 805 precepit *cod.*
 807 quom iam Fleckeisen: quidiam? Lange 808 quod *Ital.*: quo *cod.*
 809 est illa (ille B) *cod.*: *trai. Reiz, nam ill' vix ferendum: fort. est*
ca (cf. ad Rud. 219) 813 probari ei Ritschl maxumumst *Mevula*
 814 hinc Fleckeisen

- 815 ME. ego sycophantam iam conduco de foro
 epistulasque iam consignabo duas,
 eumque hūc (ad) adulescentem meditatū probe 90
 mittām. CA. eo ego igitur intro ad officium meum.
 tu istuc age.—ME. actum reddam nugacissime.—

ACTVS IV

CHARMIDES

IV. i

- 820 Salsipotenti et multipotenti Ioui' fratri et Neri Neptune
 laetu' lubens laudis ago et gratis gratiasque habeo et fluc-
 tibu' salsis,
 quos penes mei * potestas, bonis mis quid foret et meae
 uitae,
 quom suis med ex locis in patriam urbis †cummam† redu-
 cem faciunt.
 atque ego, Neptune, tibi ante alios deos gratias ago atque 5
 habeo summas ;
 825 nam te omnes saeuomque seuerumque atque auidis moribu'
 commemorant,
 spurcificum, inmanem, intolerandum, uesanum : contra
 opera expertus,
 nam pol placido te et clementi meo usque modo, ut uolui,
 usu' sum in alto.

817 ad *add. Camerarius* 818 ego (hinc) *Ritschl* 819 nu-
 gacissime *Hermann* : nugacesunt nisi *cod.* 820 multispotenti
Buecheler (saltip. et multip. *Plauto tribuens*) et Nerei *cod.* : aetheri
Scaliger neptuni *cod.* : *corr. Scaliger* 821 et fl. *Ital.* : e fl.
cod. 822 quos *Camerarius* : quom *cod.* me *cod.* (fuit saepe)
Leo : (me) (fuit nulla) *Klotz* meis *Ital.* (*cf. ad Poen.* 1189) mei
 uite *B* : mea uita *Bergk* 823 cummam *P^{CD}* p. suauissimam
Leo 826 (ego) contra *Hermann* 827 *clisio m*(eo) *displicet*
 alto *Pius* : alio *cod.*

atque hanc tuam gloriam iam ante auribus acceperam et
nobilest apud homines,
10 pauperibus te parcere solitum, diuites damnare atque domare.
abi, laudo, scis ordine ut aequomst tractare homines; hoc 830
dis dignumst.

semper mendicis modesti sint.

fidu' fuisti: infidum esse iterant; nam apsq̄ foret te, sat
scio in alto
distraxissent disque tulissent satellites tui me miserum foede
15 bonaque omnia item una mecum passim caeruleos per
campos:
ita iam quasi canes, hau secu', circumstabant nauem turbines 835
uenti,
imbres fluctusque atque procellae infensae frangere malum,
ruere antemnas, scindere uelá, ni tua pax propitia foret
praesto.
apage a me sis, dehinc iam certumst otio dare me; sati'
partum habeo
20 quibus aerumnis deluctaui, filio dum diuitias quaero.
sed quis hic est qui in plateam ingreditur 840
cum nouo ornatu specieque simul?
pol quamquam domum cupio, opperiar,
quam hic rém agat animum aduortam. 842^a

ii

SYCOPHANTA CHARMIDES

Sy. Huic ego die nomen Trinummo facio: nam ego
operam meam

828 nobiles (nobilis B) *cod.*: *corr.* Leo   apra B   830 ordinem
cod. (*corr.* P^{CD})   831 *del.* Mueller, *nam* modēsti-sint *displacet*
834 (mea) mecum Spengel: omnia (mea) Leo, *ut octouarius fiat*
835 *accedit* A, *prima verba* turbines uenti uenit P   837 propitia
pax A   838 a om. P   dehinc iam] deinde hinc P   me dare P
839 quibus] cum hisce *codd.* Nonii 468   841 speciemque A: specia-
que B   842 domi A   842^a agat . . . aduortam om. P (ii. 5)
agat gerit an. *cod.*: *corr.* Ritschl   843 *vel* diēi (-ei *codd.*)   faciam P

tribu' nummis hodie locaui ad artis nugatorias.
 845 aduenio ex Seleucia, Macedonia, Asia atque Arabia,
 quas ego neque oculis nec pedibus umquam usurpau
 meis.
 uiden egestas quid negoti dat homini misero mali, 5
 quin ego nunc subigor trium nūmmum caussa ut hasce
 epistulas
 dicam ab eo homine me accepisse quem ego qui sit homo
 nescio
 850 neque noui, neque natus necne is fuerit id solide scio.
 CH. pol' hicquidem fungino generest: capite se totum
 tegit.
 Hilurica facies uidetur hominis, eo ornatu aduenit. 10
 SY. ill' qui me conduxit, ubi conduxit, abduxit domum,
 quae uoluit mihi dixit, docuit et praemostrauit prius
 855 quo modo quidque agerem; nunc adeo si quid ego addidero
 amplius,
 eo conductor melius de me nugas conciliauerit.
 ut ille me exornauit, ita sum ornatus: argentum hac facit. 15
 ipse ornamenta a chorago haec sumpsit suo periculo.
 nunc ego si potero ornamentis hominem circumducere,
 860 dabo operam ut me esse ipsum plane sycophantam sentiat.
 CH. quam magi' specto, minu' placet mi haec hominis facies.
 mira sunt
 ni' illic homost aut dormitator aut sector zonarius. 20
 loca contemplet, circumspectat sese atque aedis noscitat.
 credo edepol, quo mox furatum ueniat speculatur loca.
 865 magi' lubidost opseruare quid agat: ei rei operam dabo.

844 nauigatorias *A* (*pro* naugatorias?) 846 usurpauimus *P*
 (*pro* usurpauimīs, *antiqua forma*) 847 male (*vel* -i) *A* 848 qui *P*
 nummorum *codd.* 850 is *om. A* 855 qui-
 que *P* 856 conducto *A* 857 exornauit *P. corr. D* hoc *P^{CD}*,
fort. recte 860 ipsum plane esse *A* 861, 865 *vel* mage *ab*
 862 *nova scaena* (*novus scriba*?) *PCD* 864-1044 *deest A* 864
nox Scaliger

Sy. has regiones demonstraui mihi ille conductor meus ;

25 apud illas aedis sistendae mihi sunt sycophantiae.

fores pultabo. CH. ad nostras aedis hicquidem habet rectam
uiam.

hercle opinor mi aduenienti hac noctu agitandumst uigilias.

Sy. aperite hoc, aperite. heus, ecquis his fóribus tutelam 870
gerit ?

CH. quid, adulescens, quaeris ? quid uis ? quid istas pultas ?

Sy. heus senex,

30 census quom (<sum>), iuratori recte rationem dedi.

Lesbonicum hic adulescentem quaero in his regionibus
ubi habitat, et item alterum ad istanc capitis albitudinem :

Calliclem aiebat uocari qui has dedit mi epistulas.

875

CH. meum gnatum hicquidem Lesbonicum quaerit et ami-
cum meum

35 quói ego liberosque bonaque commendaui, Calliclem.

Sy. fac me, si scis, certiozem hosce homines ubi habitent,
pater.

CH. quid eos quaeris ? aut quis es ? aut unde es ? aut unde
aduenis ?

Sy. multa simul rogitas, nescío quid expediam potissimum. 880
si unum quicquid singillatim et placide percontabere,

40 et meum nómen et mea facta et itinera ego faxo scias.

CH. faciam ita ut uis. agedum nomen tuom primum
memora mihi.

Sy. magnum facinus incipissis petere. CH. quid ita ? Sy.
quia, pater,

868 putabo *cod.*   habet *Ital.* : habeat *cod.*   869 *vel* opino
871 heu *cod.*   872 sum *add. Acidalius*   post hunc v. Leo credit
v. huiusmodi excidisse   CH. responde, monstrare tibi quos quaeris si
possim. Sy. eloquar   873 hinc Nipperdey   874 et om. *codd.*
Nonii 73   istanc *cod.* : ipsam *codd. Nonii*   875 mihi dedit *PCD*
877 *vel* quoui   878 si sis certiore *cod.*   hisce *Ital.*, fort. recte
habitem *cod.* (*corr. D*)   881 sin *cod.* (vii, 4)   882 numen *cod.*
(*corr. D*)   884 pater *Merula* : patrem *cod.*

- 885 si ante lucem * ire occipias a meo primo nomine,
 concubium sit noctis priu' quam ad postremum perueneris.
 CH. opu' factost uiatice ad tuom nomen, ut tu praedicas. 45
 SV. est minusculum alterum, quasi uexillum uinarium.
 CH. quid est tibi nomen, adulescens? SV. 'Pax,' id est
 nomen mihi.
- 890 hoc cottidianumst. CH. edepol nomen nugatorium!
 quasi dicas, si quid crediderim tibi, 'pax'—periisse ilico.
 hic homo solide sycophantast. quid ais tu, adulescens? 50
 SV. quid est?
 CH. eloquere, isti tibi quid homines debent quos tu quaeritas?
 SV. pater istius adulescentis dedit has duas mi epistulas,
 895 Lesbonici. is mihi est amicus. CH. teneo hunc manifesta-
 rium.
 me sibi epistulas dedisse dicit. ludam hominem probe.
 SV. ita ut ocepi, si animum aduortas, dicam. CH. dabo 55
 operam tibi.
 SV. hanc me iussit Lesbonico suo gnato dare epistulam,
 et item hanc alteram suo amico Callicli iussit dare.
- 900 CH. mihi quoque edepol, quom hic nugatur, contra nugari
 lubet.
 ubi ipse erat? SV. bene rem gerebat. CH. ergo ubi? SV.
 in Seleucia.
 CH. ab ipson istas accepisti? SV. e manibus dedit mi ipse 60
 in manus.
 CH. qua facie est homo? SV. sesquipede quiddamst quam
 tu longior.

885 ante ire spat. 6 litt. B: (hercle) Ritschl

886 ad om. cod.

Varronis de L. L. 7, 78

887 factost [et] cod. (pro factoct? i. 7, 2):

corr. Scaliger

888 uixillum (iuxillum B) cod. (? i. e. uexillum, ut

in C. I. L. vi. 1377, 2544)

889-91 versus traditos post v. 937

huc transposuit Meyer, vix iniuria

889 Quid (id) Ritschl 892 est]

es cod.

895 Lesbonici is Pareus: lesbonicis cod.

900 nugatur

cod. 901 'cf. 928. qui versum inseruit hoc eo consilio fecisse videtur,

ut deinde vv. 928-49 omitti possent' Leo

903 quidamst Bothe

- CH. haeret haec res, si quidem ego apsens sum quam prae-
sens longior.
nouistin hominem? SY. ridicule rogitas, quocum una cibum 905
capere soleo. CH. quid est ei nomen? SY. quod edepol
homini probo.
- 65 CH. lubet audire. SY. illi edepol—illi—illi—uae misero
mihi!
- CH. quid est negoti? SY. deuorauī nomen inprudens modo.
CH. non placet qui amicos intra dentes conclusos habet.
SY. atque etiam modo uorsabatur mihi in labris primoribus. 910
CH. temperi huic hodie anteueni. SY. teneor manifesto
miser.
- 70 CH. iam recommentatu's nomen? SY. deum hercle me
atque hominum pudet.
- CH. uide modo ut hōminem noueris! SY. tamquam me.
feri istuc solet,
quod in manu teneas atque oculis uideas, id desideres.
litteris recomminiscar. (C) est principium nomini. 915
CH. Callias? SY. non est. CH. Callippus? SY. non est.
CH. Callidemides?
- 75 SY. non est. CH. Callinicus? SY. non est. CH. Calli-
marchus? SY. nihil agis.
neque adeo edepol flocci facio, quando egomet memini mihi.
CH. at enim multi Lesbonici sunt hic: nisi nomen patris
dices, non monstrare istos possum homines quos tu quae- 920
ritas.
- quod ad exemplum est? coniectura si reperire possumus.
80 SY. ad hoc exemplum est: an Chares? an Charmides?
CH. num Charmides?

904 quam *Rittershusius*: quia *cod.* 905 quicum *Fleckeisen*
906 ei nomen est *B* (*vix pro ei nomenst*) dedepol *cod.* 907
ille *ed. cod.*: *corr. Camerarius* 909 concluso *cod.* 913 modo]
homo *PCD* (*cf. ad Poen. 926*) Cii. fieri *etc. cod.* 915 *C add.*
Scaliger 916 Callias *Guetus*: callicias *cod.* 919 atque *e. B*
920 possum istos *cod.*: *trai. Bothe* 922 exemplumst: Char—

Sy. em istic erit. qui istum di perdant ! Cu. dixi ego iam
dudum tibi :

te potius bene dicere aequomst homini amico quam male.

925 Sy. satin inter labra atque dentes latuit uir minimi preti ?

Ch. ne male loquere apsentī amico. Sy. quid ergo ille
ignauissimus

mihī latitabat ? Ch. si appellasses, respondisset, nomine. 85
sed ipse ubi est ? Sy. pol illum reliqui ad Rhadamantem

in Cecropio [insula].

Ch. quis homo est me insipientior, qui ipse egomet ubi
sim quaeritem ?

930 sed nil disconducit huic rei. quid ais ? quid hoc quod te
rogo ?

quos locos adiisti ? Sy. nimium mirimodis mirabilis.

Ch. lubet audire nisi molestumst. Sy. quin discupio 90
dicere.

omnium primum in Pontum aduecti ad Arabiam terram
sumus.

Ch. eho an etiam Arabiast in Ponto ? Sy. est : non illa ubi
tus gignitur,

935 sed ubi apsinthium fit ac cunila gallinacea.

Ch. nimium graphicum hunc nugatorem ! sed ego sum
insipientior

qui egomet unde redeam hunc rogitem, quae ego sciam 95
atque hic nesciat ;

nisi quia lubet experiri quo euasurust denique.

Cu. Chares ? etc. *Acidalius, Reiz* : exemplum est—Ch. an Chares ?
an Charmides ? Sy. enim Charmides. *Leo* mim (min *P^{CD}*) *cod.*
(*pro num*) : enim *Ribbeck* 926 loquere *Bentley* : loquare *cod.* 927
nomini *Ritschl* 928 ihadamante *B* : Rhadamam *Ritschl* cecropio
(-pia *P^{CD}*) *cod.* insula *del. Guictus* 929 qui homo *cod.* 931
adistix (*i. e.* adisti *cum X, nota personae*) *cod.* miris inodis *cod.*
933 ad *Camerarius* : a *cod.* : *del. Ital.* 934 cubitus *B* 935 atque
cod. 937 quae] quia *B* (*vix antiqua vocis quae forma*) *post*
hunc versum stant vv. 889-91 in cod. (cf. ad 889)

sed quid ais? quo inde isti porro? Sy. si animum aduortes,
eloquar.

ad caput amnis, quod de caelo exoritur sub solio Iouis. 940

Ch. sub solio Iouis? Sy. ita dico. Ch. e caelo? Sy.
atque medio quidem.

100 Ch. eho an etiam in caelum escendisti? Sy. immo horiola
aduecti sumus

usque aqua aduorsa per amnem. Ch. eho an tu etiam
uidisti Iouem?

Sy. alii di isse ad uillam aiebant seruis depromptum cibum.
deinde porro—Ch. deinde porro nolo quicquam praedices. 945

Sy. * * * o hercle, si es molestus. Ch. nam
pudicum neminem,

105 * * re oportet, qui aps terra ad caelum peruenerit.

Sy. (facia)m ita ut te uelle uideo. sed mostra hosce
homines mihi

quos ego quaero, quibu' me oportet has deferre epistulas.

Ch. quid ais? tu nunc si forte eumpse Charmidem con- 950
spexeris,

illum quem tibi istás dedisse commemoras epistulas,

110 nouerisne hómínem? Sy. ne tu me edepol arbitrare
beluam,

qui quidem nón nouisse possim quicum aetatem exegerim.

an ille tam esset stultus qui mi mille nummum crederet

Philippum, quod me aurum deferre iussit ad gnatum suom 955

atque ad amicum Calliclem, quoi rem aibat mandasse hic
suam?

940 qui de *Guetus*: quoad e *Lachmann* 941 atque (e) *Pareus*
942 doriola *cod.*: *corr. Saracenus* 943 an tu *Ritschl*: ante *cod.*
944 alii di isse *Acidalius*: *Calliclise* (*calliclis PCD*) *cod.* (cl *pro d*)
945 mande p. Ch. deinde p. *cod.*: *corr. Camerarius* 946-8 *amissa*
initia propter maculam in pagina archetypi 946 Sy. (Sed—Ch.
abe) Leo: Sy. (Tacco eg) *Ritschl* 947 *incipit pre (B) vel ere*
(*PCD*) *cod.*: (Pax, refe)rre Leo: (Deput)are *Ritschl* 948 *Faciam*
suppl. Spengel 949 quos *Ital.*: hos *cod.* 950 *vel eumpsum*
952 *vel norisne* 954 tam] ita *PCD* 955 *vel philippeum (ita*
cod.)

mihī concrederet, nisi mē ille ét ego illum nossem probe?— 115

CH. enim uero ego nunc sycophantae huic sycophantari
uolo,

si hunc possum illo mille nummum Philippum circumducere
960 quod sibi me dedisse dixit, quem ego qui sit homo nescio
neque oculis ante hunc diem umquam uidi. eine aurum

crederem,
quoi, si capitis res siet, nūmmum numquam credam plum- 120
beum?

adgrediundust hic homo mi astu.--heus, Pax, te tribu'
uerbis uolo.

Sy. uel trecentis. CH. haben tu id aurum quod accepisti a
Charmide?

965 Sy. atque etiam Philippum, numeratum illius in mensa manu,
mille nummum. CH. nempe ab ipso id accepisti Charmide?

Sy. mirum quin ab auo eius aut proauo acciperem qui sunt 125
mortui.

CH. adulescens, cedodum istuc aurum mihi. Sy. quod ego
aurum dem tibi?

CH. quod a me te accepisse fassu's. Sy. aps te accepisse?

CH. ita loquor.

970 Sy. quis tu homo es? CH. qui mille nummum tibi dedi ego
sum Charmides.

Sy. neque edepol tu is es neque hodie is umquam eris, auro
huic quidem.

abi sis, nugator : nugari nugatori postulas. 130

CH. Charmides ego sum. Sy. nequiquam hercle es, nam
nihil auri fero.

nimis argute ⟨me⟩ obrepisti in eapse occasiuncula :

957 *vel med nosse aprobe cod. (A pro M) nouissem Ritschl*
approbe Camerarius 959 philippo ciuem ducere cod. : corr. Ritschl
 961 *eine aurum Camerarius : eine mirum cod. (MIR pro AVR) : ei*
nimirum Ital. 965 vel philippeum (ita cod.) 967 quin Ital. :
quid cod. 969 te a me Reiz, Mahler 970 est cod. 971
tuis ses cod. (corr. D) 972 abi Camerarius : asi cod. 974 me
add. Ritschl : argute ⟨tu⟩ Niemeyer obresisti cod.

- postquam ego me aurum ferre dixi, post tu factu's Charmides; 975
 priu' tu non eras quam auri feci mentionem. nihil agis;
 135 proin tu te, itidem ut charmidatus es, rusum recharmida.
 CH. quis ego sum igitur, si quidem is non sum qui sum?
 SV. quid id ad me attinet?
 dum ille ne sis quem ego esse nolo, sis mea causa qui lubet.
 priu' non is eras qui eras: nunc is factu's qui tum non eras. 980
 CH. age si quid agis. SV. quid ego agam? CH. aurum
 redde. SV. dormitas, senex.
 140 CH. fassu's Charmidem dedisse aurum tibi. SV. scriptum
 quidem.
 CH. properas an non properas ire actutum ab his regionibus,
 dormitator, priu' quam hic te iubeo mulcari male?
 SV. quam ob rem? CH. quia illum quem ementitus es, ego 985
 sum ipse Charmides
 quem tibi epistulas dedisse aiebas. SV. eho, quaeso, an tu
 is es?
 145 CH. is enim vero sum. SV. ain tu tandem? is ipsusne es?
 CH. aio. SV. ipse es?
 CH. ipse, inquam, Charmides sum. SV. ergo ipsusne es?
 CH. ipsissimus.
 abi hinc ab oculis? SV. enim vero serio, quoniam aduenis—
 uapulabis meo arbitrato et nouorum aedilium. 990
 CH. at etiam maledicis? SV. immo, saluos quandoquidem
 aduenis—
 150 di te perdant, si te flocci facio an periisses prius.

976 ieras *corr.* is eras *ut vid.* B: eras *P^{CD}* non tu is eras *Hermann*
 aurifici *cod.* 977 *vel tute* decharmida *Ritschl* 978 Quid B
 983 ire *Gnietus*: abire (abere B) *cod.*, *sed* abire *act. viv ferendum*
 985 ementitu's is *Fleckeisen* 986 *vel aibas* quaescan tuis
 (quae *et post 6 litt. spat.* es *P^{CD}*) *cod.* (C pro O) 987 isipsusnes
 ip SV. ipsuses B¹ (*corr.* B², qui aio, *fort. corr.* ain, *addidit neque ip*
delevit: is ipse es *reliquis omissis P^{CD}* 988 ipsusne es] ipse est
codd. Prisciani 1, 84 989 abhinc *cod.*, *etiam codd. Prisciani*: abin
 hinc *Gnietus* sero *Gulielmus* 990 uapulabis *Camerarius*:
 uapulais *ut vid. cod.* (uapulis B: uapulas D, *fort. recte*) 992 peri-
 isse *cod.*

ego ob hanc operam argentum accepi, te macto infortunio :
 ceterum qui sis, qui non sis, floccum non interduim.
 995 ibo, ad illúm renuntiabo qui mihi tris nummos dedit,
 ut sciat se perdidisse. ego abeo. male uiue et uale !
 qui te di omnes aduenientem peregre perdant, Charmides !— 155

CH. postquam illic hinc ábiit, post loquendi libere
 uidetur tempus uenisse atque occasio.
 1000 iam dudum meum ille pectus pungit aculeus,
 quid illí negoti fuerit ante aedis meas.
 nam epistula illa mihi concenturiat metum 160
 in corde et illud mille nummum quam rem agat.
 numquam edepol temere tinnit tintinnabulum :
 1005 nisi qui illud tractat aut mouet, mutumst, tacet.
 sed quis hic est qui huc in plateam cursuram incipit ?
 lubet ópseruare quid agat : huc concessero. 165

STASIMVS

CHARMIDES

iii

ST. Stasime, fac te propere celerem, recipe te ad dominum
 domum,
 ne subito metus exoriatur scapulis stultitia (tua).
 1010 adde gradum, adpropera. iam dudum factumst quom abiisti
 domo.
 caue sis tibi ne bubuli in te cottabi crebri crepent,
 si aberis ab eri quaestione. ne destiteris currere. 5
 ecce hominem te, Stasime, nihili ! satin in thermopolio
 condalium es oblitus, postquam thermopotasti gutturem ?
 1015 recipe te et recurre petere (re) recenti. CH. huic, quisquis est,
 gurgulios exercitor : is hunc hóminem cursuram docet.

993 inportunio *cod.* 994 ceterum *Gulielmus*: sed (*pro set*) erum
cod. interdum *cod.*: *corr. Camerarius* 995 ad *Ital.*: id *cod.*
 997 qui te di *Scaliger*: quo di te *cod.* 1002 epistulae illae mihi
 concenturiant *Meyer* 1004 numquem *cod.* 1005 mutus t. *cod.*
 1009 stultitia tua *Camerarius*: stultitiam *cod.* 1012 aberis
Camerarius: abieris *cod.* 1013 ecce te hominem *Bach* nihil
cod. 1015 re *add. Camerarius*

10 St. quid, homo nihili, non pudet te? tribu'ne te poteris
 memoriam esse oblitum? an uero, quia cum frugi hominibus
 ibi bibisti, qui ab alieno facile cohiberent manus?
 †Truthus† fuit, Cerconicus, Crinnus, Cercobulus, Collabus, 1020
 oculicrepidae, cruricrepidae, ferriteri mastigiae:

15 inter eosne homines condalium te redipisci postulas?
 quorum eorum unus surrupuit currenti cursori solum.

Ch. ita me di ament, graphicum furem! St. quid ego quod
 periit petam?

nisi etiam laborem ad damnum apponam epithecā insuper. 1025
 quin tu quod periit periisse ducis? cape uorsoriam,

20 recipe te ad erum. Ch. non fugitiuost hic homo, comme-
 minit domi.

St. utinam ueteres homin(um mor)es, ueteres parsimoniae
 potius (in) maiore honore hic essent quam mores mali!

Ch. di immortales, basilica hicquidem facinora inceptat 1030
 loqui!

uetera quaerit, uetera amare hunc more maiorum scias.

25 St. nam nunc mores nihili faciunt quod licet nisi quod
 lubet:

ambitio iam more sanctast, liberast a legibus;

scuta iacere fugereque hostis more habent licentiam:

petere honorem pro flagitio more fit. Ch. morem improbum! 1035

St. strenuos(os) praeterire more fit. Ch. nequam quidem!

30 St. mores leges perduxerunt iam in potestatem suam,
 magi'que is sunt obnoxiosae quam parentes liberis.

1018 memoria *cod.*: *corr.* Scyffert quia] quinque *Mueller* (*Rhein.*
Mus. 54, 540) 1020 truchus *P^{CD}* Struthus fuit, Circonychus (?)
Leo Crinnus *Scaliger* 1021 oc.] collicrepidae *Becker* 1024
 ament *Ital.*: amant *cod.* 1025 epithecā *Camerarius*: apothecā
cod.: prosthecā (?) *Leo* 1028 uct. hominum mores *Liudemann*:
 uet. ueterum mores *Ritschl* 1029 p. maiori honori *cod.*: *corr.* *Loman*
 1031 more *Dousa*: morem *cod.* 1032 mores] homines *Bergk*
 nihil *cod.* 1035 honore *cod.* (*corr.* *D.*) 1036 strenuos *cod.*:
corr. *Loewe* 1038 magis qui sunt *cod.*: *corr.* *Spengel*: m. quis
 sunt *Pius* *vel* mageque obnoxiosi *cod.* liberis *Ital.*: liberi
cod.

- eae miserae etiam ad parietem sunt fixae clauis ferreis,
 1040 ubi malos mores adfigi nimio fuerat aequius.
 CH. lubet adire atque appellare hunc; uerum ausculto
 perlubens
 et metuo, si compellabo, ne aliam rem occipiat loqui. 35
 ST. neque istis quicquam lege sanctumst: leges mori ser-
 uiunt,
 mores autem rapere properant qua sacrum qua publicum.
 1045 CH. hercle istis malam rem magnam moribus dignumst dari.
 ST. nonne hoc publice animum aduorti? nam id genus
 hominum omnibus
 uniuorsis est aduorsum atque omni populo male facit: 40
 male fidem seruando illis quoque abrogant etiam fidem
 qui nil meriti; quippe eorum ex ingenio ingenium horum
 probant.
 1050 hoc qui in mentem uenerit mi? re ipsa modo commonitu'
 sum.
 si quoi mutuom quid dederis, fit pro proprio perditum:
 quom repetas, inimicum amicum beneficio inuenias tuo. 45
 si mage exigere occupias, duarum rerum exoritur optio:
 uel illud quod credideris perdas, uel illum amicum amiseris.
 1055 CH. meus est hicquidem Stasimus seruos. ST. nam ego
 talentum mutuom
 quoi dederam, talento inimicum mi emi, amicum uendidi.
 sed ego sum insipientior qui rebus curem puplicis 50
 potius quam, id quod proximumst, meo tērgo tutelam geram.
 co domum. CH. heus tu, asta ilico! audi. ST. heus tu!
 non sto. CH. te uolo.

1039 ea miserere *cod.*: *corr. Merula* vel misere 1042 et *Acida-*
lius: sed *cod.* (*pro sct*) 1043 istis *Ital.*: isti *cod.* 1045 *accedit A*
 1046 hom. hominibus *Merula* 1049 ex eorum *P* 1050 *mentē*
 (*sic pro mentē, i. e. mentem?*) *B* modo re ipsa commotus sum *A*
 1051 quoi] quid *P* dederit *P* fit propio pe. *A*¹, *corr. A*² proditum
Mueller (Rhein. Mus. 54, 540) 1052 quom *A* inuenias ex beneficio
 tuo *A* 1053 ex genere cupias *P* 1054 miseris *P* (*corr. D*¹) 1055
Meust h. A 1056 quoi] quod *P* 1059 CH. te uolo *om. P*

ST. quid si ego me te uelle nolo? CH. aha nimium, 1060
Stasime, saeuiter!

ST. emere meliust quoi imperes. CH. pol ego emi atque
argentum dedi;

55 sed si non dicto audiens est, quid ago? ST. da magnum
malum.

CH. bene mones, ita facere certumst. ST. nisi quidem es
obnoxius.

CH. si bonus es, obnoxius sum; sin secus es, faciam uti
iubes.

ST. quid id ad me attinet, bonisne seruis tu utare an malis? 1065

CH. quia boni malique in ea re pars tibi est. ST. partem
alteram

60 tibi permitto; illam alteram apud me, quod bonist, apponito.

CH. sí eris meritus, fiet. respice huc ad me. ego sum
Charmides.

ST. hem quis est qui mentionem homo hominis fecit optumi?

CH. ipsus homo optumus. ST. mare, terra, caelum, di 1070
uostram fidem!

satin ego oculis plane uideo? estne ipse an non est?
is est,

65 certe is est, is est profecto. o mí ere exoptatissime,

salue. CH. salue, Stasime. ST. saluom te—CH. scio et
credo tibi.

sed omitte alia, hoc mihi responde: liberi quid agunt mei,

quos reliqui hic filium atque filiam? ST. uiuont, ualent. 1075

CH. nempe uterque? ST. uterque. CH. di me saluom et
seruatum uolunt.

70 cetera intus otiosse percontabor quae uolo.

1060 egomet te *P* uellēt *A* 1062 es *P* da magnum]
damnum *P* (vii, p. 104) 1064 est bis *Lambinus* ut mones *A*
1067 ad me *P* (fort. recte) 1068 fiet *P* ad me huc *P* 1069
facit homo hominis *P* 1070 hohomo *A* 1071 oculis ego *A*
ipsus] hic *A* 1072 is est alterum om. *A* 1074 omitto *P*

camus intro, sequere. ST. quo tu té agis? CH. quonam
nisi domum?

ST. hicine nos habitare censes? CH. ubinam ego alibi
censeam?

1080 ST. iam—CH. quid iam? ST. non sunt nostrae aedes istae.
CH. quid ego ex te audio?

ST. uendidit tuo' natus aedis—CH. perii! ST. praesentariis
argenti minis numeratis—CH. quot? ST. quadraginta. CH. 75
occidi!

quis eas emit? ST. Callicles, quoi tuam rem commenda-
ueras;

is habitatum huc commigrauit nosque exturbauit foras.

1085 CH. ubi nunc filius meus habitat? ST. hic in hoc posticulo.
CH. male disperii! ST. credidi aegre tibi id, ubi audisses,
fore.

CH. ego miserrumeis periclis sum per maria maxuma 80
uctus, capitali periclo per praedones plurimos
me seruauī, saluos rediī: nunc hic disperii miser

1090 propter eosdem quorum caussa fui hoc aetate exercitus.
adimit animam mi aegritudo. Stasime, tene me. ST. uisne
aquam

tibi petam? CH. res quom animam agebat, tūm esse 85
offusam oportuit.

CALLICLES CHARMIDES STASIMVS iv

CA. Quid hoc híc clamoris audio ante aedis meas?

CH. o Callicles, o Callicles, o Callicles!

1095 qualine amico mea commendaui bona?

CA. probo et fideli et fido et cum magna fide.

1078 quo tu] quonam tu A quonam cen A hic desincus in fine
paginae (i. e. quonam censes, nisi domum? Studemund) 1080
aedisste cod., unde aedes. CH. Stasime Schoell 1083 Qui P^{CD}
1089 salus cod. 1090 hoc aetate 'masculini generis' Nonius 192
('i. e. hoc aetatis, solocce' Leo): hac aetate cod. 1092 offusa cod.

- 5 et salve et saluom te aduenisse gaudeo.
 CH. credo, omnia istaec sí ita sunt ut praedicas.
 sed quis iste est tuos ornatus? CA. ego dicam tibi.
 thensaurum ecfodiebam intus, dotem, filiae 1100
 tuae quaé daretur. sed intus narrabo tibi
 10 et hoc et alia. sequere. CH. Stasime. ST. hem!
 CH. strenue
 curre in Piracum atque unum curriculum face.
 uidebis iam illic nauem qua aduecti sumus.
 iubeto Sangarionem quae imperauerim 1105
 curare ut eferantur, et tu ito simul.
 15 solutumst portitori iam portorium :
 nihil est morae. [i], i, ámbula, actutum redi.
 St. illic sum atque hic sum. CA. sequere tu hac me
 intro.—CH. sequor.—
 St. hic meo ero amicus solus firmus restitit 1110
 neque demutauit animum de firma fide,
 20 sed hic unus, ut ego suspicor, seruat fidem.
 quamquam labores multos * * *
 ob rem †laborem† eum ego cepisse censeo.—

ACTVS V

Hic homost omnium hominum praecipuos, 1115
 uoluptatibu' gaudiisque antepotens :

1098 sunt *Ritschl* : st *cod.* (vii, p. 96) 1105 iubeto *Pins* : uideto
cod. (D pro B) Sag- (?) *K. Schmidt* (*Herm.* 37, 205) 1108 vel
 morai morae i i *Taubmann* : moracii *cod.* (c pro e) : moracii *Havet*
 (*Arch. Lat. Lexicogr.* 11, 360) : morae tibi *Mueller* (*Rhein. Mus.* 54,
 542) (cf. *Sjögren* 'part. copul.' p. 150) 1110 amicus *Ital.* : amico *cod.*
 1112 post 1113 *cod.* (ii, p. 38) : traieci 1113 fort. (sollicitudines)
 1114 fort. ob rém alienam eum (ii, p. 38) (sed cf. *Reissinger* 'Präpos.
 ob und propter' p. 17) : quamquam labores multos ob rem et liberos
 (Apsentis mei eri) eum ego cepisse censeo. Sed hic etc. *Ritschl*

ita commoda quae cupio eueniunt,
 quod ago adsequitur, subest, supsequitur,
 ita gaudiis gaudium suppeditat. 5

1120 modo me Stasimus Lesbonicus seruos conuenit (domi);
 is mihi dixit suam erum peregre huc aduenisse Charmidem.
 nunc mi is propere conueniundus, ut quae cum eius filio
 egi, ei rei fundus pater sit potior. eo. sed fores
 hae sonitu suo mihi moram obiciunt incommode. 10

CHARMIDES   CALLICLES   LYSITELES   ii
 LESBONICVS

1125 CH. Neque fuit neque erit neque esse quemquam hominem
 in terra arbitror
 quoi fides fidelitasque amicum erga aequireret tuam;
 nam exaedificauisset me ex his acerbis, apseque te foret.
 CA. si quid amicum erga bene feci aut consului fideliter,
 non uideor meruisse laudem, culpa caruisse arbitror. 5
 1130 nam beneficium, homini proprium quod datur, prosum perit,
 quod datum utendumst, id repetendi copias quando uelit.
 CH. est ita ut tu dicis. sed ego hoc nequeo mirari satis,
 eum sororem despondisse suam in tam fortem familiam.
 CA. Lysiteli quidem Philtonis filio. LY. enim me nominat. 10
 1135 CH. familiam optumam occupauit. LY. quid ego cesso hos
 - conloqui?
 sed maneam etiam opinor, namque hoc commodum orditur
 loqui.
 CH. uah! CA. quid est? CH. oblitus intus dudum tibi
 sum dicere:
 modo mi aduenienti nugator quidam accessit obuiam,

1118 subit *Acidalius*   1119 suppetat *P^{CD}*   1120 domi *add.*
Ritschl   1123-4 eo (quantum potest) Sed fores hae *Leo*   1125 in
 terra *Reiz post Camerarium*: interdum *cod.*   1126 tuam *Ritschl*:
 suum *cod.*   1130 prosum perit *Bo.xhorn*: prospersit *cod.*
 1131 datumst utendum *Mueller, nam datum utendumst displicet (cf. ad*
Merc. 330) uelis *D*   1132 nequeo *Ital.*: metuo *cod.*   1136
 vel opino   1138 accessit *Gulielmius*: accessit *cod.* (*cf. ad Pseud. 250*)

- 15 nimi' pergraphicus sycophanta ; is mille nummum se aureum
 meo datu tibi ferre et gnato Lesbónico aibat meo ; 1140
 quem ego nec qui esset noram neque eum ante usquam
 conspexi prius.
 sed quid rides? CA. meo adlegatu uenit, quasi qui aurum
 mihi
 ferret aps te quod darem tuae gnátae dotem, ut filius
 20 tuo', quando illi a me darem, esse allatum id aps te crederet
 neu qui rem ipsam posset intellegere, [et] thensaurum tuom 1145
 me esse penes, atque eum [a.] me lege populi patrium posce-
 ret.
 CH. scite edepol! CA. Megaronides communis hoc meus
 et tuos
 beneuolens commentust. CH. quin conlaudo consilium et
 probo.
- 25 LY. quid ego ineptus, dum sermonem uereor interrumpere,
 solus sto nec quod conatus sum agere ago? homines conlo- 1150
 quar.
 CH. quis hic est qui huc ad nos incedit? LY. Charmidem
 socerum suom
 Lysiteles salutat. CH. di dent tibi, Lysiteles, quae uelis.
 CA. non ego sum salutis dignus? LY. immo salue, Callicles ;
 30 hunc priorem aequomst me habere : tunica propior palliost.
 CA. deos uolo consilia uostra (uobis) recte uortere. 1155
 CH. filiam meám tibi désponsatam esse audio. LY. nisi tu
 neuis.
 CH. immo hau nolo. LY. sponden ergo tuam gnatam uxo-
 rem mihi?
 CH. spondeo et mille auri Philippum dotis. LY. dotem nil
 moror.

1139 aurum *cod.* : *corr. Camerarius* 1141 nequi es. *cod.* 1145
 quis *cod.* et *del. Bothe* 1146 a *del. Mueller* 1152 Lysteus s. *cod.*
 (*pro -clis*) 1153 dignus salutis *Nonius* 497 ('gen. pro abl.'):
 salute dignus *cod.* 1155 uobis *add. Hermann* 1156 desponsam
B (fort. recte ; cf. ad Mil. 1007) tu neuis *Nonius* 144 : *om. cod.*
 1158 morer *B*

CH. si illa tibi placet, placenda dos quoque est quam dat 35
tibi.

1160 postremo quod uis non duces, nisi illud quod non uis feres.

CA. ius hic orat. LY. impetrabit te aduocato atque arbitro.
istae lege filiam tuam sponden mi uxorem dari?

CH. spondeo. CA. et ego spondeo idem hoc. LY. oh
saluete, adfines mei!

CH. atque edepol sunt res quas propter tibi tamen suscensui. 40

1165 LY. quid ego feci? CH. meum corrumpi quia perpersu's
filium.

LY. si id mea uoluntate factumst, (est) quod mihi suscenseas.
sed sine me hoc aps te impetrare quod uolo. CH. quid id
est? LY. scies.

si quid stulte fecit, ut ea missa facias omnia.

quid quassas caput? CH. cruciatur cor mi et metuo. LY. 45
quidnam id est?

1170 CH. quom ille itast ut esse nolo, id crucior; metuo, si tibi
denegem quod me oras, ne te leuiorem erga me putes.

non grauabor. faciam ita ut uis. LY. probus es. eo, ut
illum euocem.

CH. miserumst, male promerita, ut merita sunt, si ulcisci
non licet.

LY. aperite hoc, aperite propere et Lesbonicum, si domist, 50

1175 [foras] euocate: ita subitost propere quod eum conuentum
uolo.

LE. quis homo tam tumultuoso sonitu me exciuit [subito]
foras?

LY. beneuolens tuos atque amicust. LE. satine salue? dic
mihi.

1165 (etiam 1166, 1167, 1169, 1172, 1174, 1177) LY.] CA. alii
1166 est add. Camerarius 1167 es cod. 1168 missam cod.
1170 istast cod. 1173 sunt si Lindemann: sinis cod.: sint si
Ritschl 1175 foras del: Guictus uocate Bothe 1176 subito
del. Guictus 1177 amicus codd. Donati ad Eun. 5, 5, 8 satinst
salue cod. (pro satine; i. e. satinest ex satine?)

LY. recte. tuom patrem rediisse saluom peregre gaudeo.

55 LE. quis id ait? LY. ego. LE. tun uidisti? LY. et tute
item uideas licet.

LE. o pater, pater mi, salue! CH. salue multum, gnate mi. 1180

LE. si quid tibi, pater, laboris—CH. nihil euenit, ne time :
bene re gesta saluos redeo—si tu modo frugi esse uis.

haec tibi pactast †Callici filia †. LE. ego ducam, pater,
60 et eam et si quam aliam iubebis. CH. quamquam tibi
suscensui,

miseria ⟨una⟩ uni quidem hominist adfatim. CA. immo 1185
huic parumst,

nam si pro peccatis centum ducat uxores, parumst.

LE. at iam posthac temperabo. CH. dicis, si facies modo.

LY. numquid caussaest quin uxorem cras domum ducam?

CH. optumumst. [licet.]

65 tū in perendinum paratus sis ut ducas. CATERVA. plaudite.

1179 item *Bothe* : idem *cod.*

et eam *Bothe* : etiam *cod.*

faciaes *B* : facias *Camerarius*

optumast (-tima est) *Gronovius*

licet del. Guictus

'duplicis recen-

sionis vestigia apparent, Lys. Numquid . . . ducam? CH. Optumumst

et CA. Numquid . . . ducat? CH. Licet? *Ritschl*

1184

1185 una *add. Lambinus*

1187

1188 nunc quid *cod.*

ducat *PCD*

licet del. Guictus

'duplicis recen-

sionis vestigia apparent, Lys. Numquid . . . ducam? CH. Optumumst

et CA. Numquid . . . ducat? CH. Licet? *Ritschl*

PERSONAE

DINIARCHVS ADVLESCENS
ASTAPHIVM ANCILLA
TRVCVLENTVS SERVVS
PHRONESIVM MERETRIX
STRATOPHANES MILES
CYAMVS SERVVS GETA
STRABAX ADVLESCENS RVSTICVS
CALLICLES SENEX
ANCILLA CALLICLIS
SVRA TONSTRIX (ANCILLA PHRONESII)

SCAENA ATHENIS

TRVC.] *adiectivum, non nomen, vix esse potest: STRATILAX Ital., aperto errore qui ex scaen. III. i. titulo in P, ubi STRATILAX pro STRAVAX (i. e. -BAX) scriptum erat, emanavisse videtur; cf. Leo ad v. 256*

SERVVS GETA. *Cf. v. 577*

ANCILLA CALLICLIS. *Cf. ad v. 775*

PROLOGVS

Perparuam partem postulat Plautus loci
 de uostris magnis atque amoenis moenibus,
 Athenas quo sine architectis conferat.
 quid nunc? daturin estis an non? adnuont
 †melior me quidem uobis† me ablaturum sine mora; 5
 quid si de uostro quippiam orem? ábnuont.
 eu hercle! in uobis resident mores pristini,
 ad denegandum ut celeri lingua utamini.
 sed hoc agamus quonia huc uentumst gratia.
 10 Athenis †tracto† ita ut hoc est proscænium 10
 tantisper dum transigimus hanc comoediam.
 hic habitat mulier nomen quoi est Phronesium;
 haec huius saeculi mores in se possidet:
 numquam ab amatore [suo] postulat—id quod datumst,
 15 sed relicuom dat operam—ne sit relicuom, 15
 poscendo atque auferendo, ut mos est mulierum;
 nam omnes id faciunt, quom se amari intellegunt.
 ea se peperisse puerum simulat militi,
 quo citius rem ab eo auerrat cum puluisculo.
 20 quid multa? * * †stuiç superet muliere† 20
 †hiscum anima ad eum habenti erce teritur†.

*corrupti codicum BCD in hac fabula textus id fuisse causae credo quod
 in cod. archetypo nouus scriba inusitata scribendi compendia et insuetas
 litterarum formas adhibuerit (Amer. Journ. Phil. 17, 442) 1-3
 correcta praebent Apuleius Florid. 4, 18 fere et Priscianus 2, 421 1 p.
 artem p. plaudi locu cod. 2 Deum eris cod. (pro deüeris, i. e. de
 uestris) 3 s. arcus pletis cod. 4 adnunt cod. 5 fort.
 meliorem (sc. partem) urbis quidem abiatuum cod. 6 ore PCD
 abduunt cod. 7 eu Spengel: eum cod. (vii. 4) uobis Came-
 rarius: uodiis cod. (? pro uodis; D pro B) 9 quia h. D: qua h.
 BC: huc qua Camerarius 10 traicio Schoell (Rhein. Mus. 55, 495):
 fort. instructo 12 nomine cod. (pro nomē, i. e. nomen?) 14 suo
 del. Weise 15 sed reliquam cod.: corr. Merula 19 auerrat
 Weise: auferat cod. 20 mulierem PCD fort. Quid multa? (uita)
 si huic superet (uel huic supererit) mulieri | Viscum, hamum, laqueum
 habenti, hercle exercebitur (uel hab., exenterabitur)*

ACTVS I

I. i

DINIARCHVS

Non omnis aetas ad perdiscendum sat est
 amanti, dum id perdiscat, quot pereat modis ;
 neque eam rationem eapse unquam educet Venus,
 quam penes amantum summa summarum redit, 25
 5 quot amans exemplis ludificetur, quot modis
 pereat quotque exoretur exorabilis :
 quot illíc blanditiae, quot illic iracundiae
 sunt, quot †sui perclamanda†, di uostram fidem, hui!
 quid peiierandum est etiam, praeter munera : 30
 10 primumdum merces annua, is primus bolust,
 ob eam—tres noctes dantur ; interea loci
 aut aera aut uinum | aut oleum | aut triticum ;
 temptat benignusne an bonae frugi sies : 35
 15 quando abiit rete pessum, adducit lineam ;
 si iniecit rete, piscis ne ecfugiat cauet :
 dum huc dum illuc rete †or† impedit
 piscis usque adeo donicum eduxit foras.
 itidem est, amator sei quod oratur dedit 40
 20 atque est benignus potius quam frugi bonae.

22 est satis *codd. Varronis de L. L. 6, 11* 23 amanti dum hic p.
 quod p. modis *codd. Prisciani 2, 421* : nam antidum id p. [ad] quod p.
 motus *cod. (iv. 3)* 24 eam rationem ea ipsa *codd. Prisciani* : ea
 ratione me abse *cod.* edocuit *codd. Prisciani* 25 penis a.
 suumma B 27 quoque B exoritur *cod.* 28 blanditiae
Ital. : blanditer *cod. (pro blandit̄, i. e. blanditiae ?)* 29 supplicia
 danda *Buechler* 31 miros annua is (miros annuus *P^{CD}*) *cod.* :
corr. Gronovius primos B ebolust *cod.* : *corr. Camerarius* 32
 dantur *Bothe* : dutor (tutor *P^{CD}*) *cod.* 33 aut aera *Ital.* : aut
 ara *cod.* : auctarium *Schoell* ut ui. B vix oleum 36 lineam *Stude-*
mund : finfa (infra *P^{CD}*) *cod.* 37 Siniecit B : Siniecit *P^{CD}* : *corr.*
quidam apud Lambinum : si inierit *Buechler fort. recte* 38 or]
 circumuortit *Buechler (qui alt. dum omittit)* : *fort. oratas* (iii. p. 52)
 39 donicum *Saracenus* : dolium *cod.* foras eduxit *cod.* : *trai.*
Camerarius 40 Ibidem *cod.* set (sed *P^{CD}*) quod *cod.*

adduntur noctes, interim ille hamum uorat ;
 si semel amoris poculum accepit meri
 eaque intra pectus se penetrauit potio,
 45 extemplo et ipse perit et res et fides.
 si iratum scortum fortet amatori suo, 25
 bis perit amator, ab re(d) atque animo simul ;
 sin alter alteri propitiust, fidem† perit :
 si raras noctes ducit, ab animo perit ;
 50 si | increbrauit, ipse gaudet, res perit.
 50^a [intercepta in aedibus lenonis] 30
 priu' quam unum dederis, centum quae poscat parat :
 aut perit aurum aut conscissa pallula est
 aut empta ancilla aut aliquod uasum argenteum
 aut uasum ahenum †aliquod aut lectus laptilest
 55 aut armariola Graeca, aut—aliquid semper (est) 35
 quod †petra† debeatque amans scorto suo.
 atque haec celamus nos clam magna industria,
 quom rem fidemque nosque nosmet perdimus,
 ne qui parentes neu cognati sentiant ;
 60 quos quom celamus si faximus conscios, 40
 qui nostrae aetati tempestiuo temperent,
 unde anteparta demus postpartoribus,

42 hamam B   43 meri *Bothe* : merc *cod.* (pro merei?)   45
 perit *cod.*   46 scortumst forte *Lambinus*, cui amatori suo displicet
 (*cf. ad Merc.* 330)   47 perit *cod.*   de red *cf. Arch. Lat. Lexicogr.*
 10, 550 (ab) an. *Lambinus*   48 propitiust *Buecheler* : potius
 est *cod.*   an fide?   50 sin crebrauit B   vel sin   vel
 increbauit   50^a *sed. Schoell*   intercepta scripsi (vii, p.
 103) : iteca (ita et *PCD*) *cod.*   lenosis *cod.* : corr. *Schoell* : lenoniis
Ital.   viv (perit) intercepta in aedibus lenoniis   52 aurum
 perit *Camerarius*   c. est pallula *codd. Porphyrius ad Hor. ep.*
 1, 17, 55 (i.e. conscissast?)   54 aliquod] antiquom *Buecheler*   electus
 B   electus lapis *Buecheler* : lectus scalptilis (sen-) *Kiessling* : lectus
 dapsilis *Ital.*   55 est add. *Camerarius*   56 praestet *Buecheler* :
 detque *Niemeyer* (*Liter. Centralbl.* 1905, p. 352)   57 celumus
 B   clam] damna *Ital.*   magna *Leo* : mina *cod.* (vii, p. 104)   59
 ne qui *Bugge* : neque *cod.*   60 faximus *Camerarius* : facimus *cod.*
 (i.e. facimus?) : fort. faciamus   conscias *cod.*   61 temperint
cod.   62 unne *cod. ut vid.* (*cf. ad v.* 82 : ut ne *Ital.* fort. recte
 anteparata *cod.* : corr. *Suraenus*

- faxim lenonum nec scortorum plus siet 62^a
 et minu' damnosorum hominum quam nunc sunt siet.
 45 nam nunc lenonum et scortorum plus est fere
 quam olim muscarum est quom caletur maxume. 65
 nam nusquam alibi si sunt, circum argentarias
 †scorti† lenones qui adsident cottidie,
 ea nimia est ratio ; quippe qui certo scio
 50 fere plus scortorum esse iam quam ponderum.
 quos quidem quam | ad rem dicam in argentariis 70
 referre habere, nisi pro tabulis, nescio,
 ubi aera perscribantur usuraria :
 accepta dico, expensa ne qui censeat.
 55 postremo id magno in populo multis hominibus,
 re placida atque otiosa, uictis hostibus : 75
 amare oportet omnis qui quod dent habent.
 nam mihi haec méretrix quae hic habet, Phronesium,
 suom nómen omne ex pectore exmouit meo,
 60 [Phronesium, nám phronesis est sapientia]. 78^a
 nam me fuisse huic fateor summum atque intumum,
 quod amantis multo pessimum est pecuniae ; 80
 eadem postquam alium repperit qui plus daret,
 damnosioremeo exinde immouit loco,
 65 quem infestum, odiosum sibi esse memorabat mala,

62ª nec scripsi : et cod. siet scripsi : est cod. 64 (hic) plus
Ritschl, cui scortorum displicet est ante et colloc. *Bothe* 65 post v.
 66 cod. : corr. *Camerarius* quam[nus] B¹ (cf. v. 66) 67 scorta et
Scaliger : an scortis ? qui assident *Mikkelsen* (*Nord. Tidskr. Fil.* 1897,
 p. 97) : quasi sedent cod. 68 Fa B (F pro E) 69 fere scripsi : eri
 cod. : ibi *Seyffert* iam *Ital.* : eam cod. 70 Quas *Ritschl* equidem
Bentley 72 aera *Camerarius* : ae cod. (haec P^{CD}) (pro aera fer
compend. script. ?) 73 accipiat d. e. neque c. cod. : corr. *Acidalius*
 74 id vix ferendum : ut *Bachrens* populo in B (in) multis
Camerarius : mulier cod. 75 plagida cod. (G pro C) 77
 haec (nunc) *Mueller* 78 omnes cod. : corr. *Camerarius* 78^a
Phronesim Leo, qui versum tuctur (iv. 1) 81 pius (prius P^{CD})
 cod. (I pro L) 82 meo scripsi : mihi cod. (pro meo per *compend. script.* ?)
 exine B ex. me mouit l. *Abraham stud. Plant.* 237, alii 83 (ai
 manifesta [ac] o. cod. (? pro q; mifestum o. cf. ad *Aul.* 784) : corr.
Ital., Lambinius : quem antehac o. *Buecheler*

85 Babyloniensem militem. is nunc dicitur
 uenturus peregre ; eo nunc commenta est dolum :
 peperisse simulat sese, ut me extrudat foras ;
 eum esse simulat militem puero patrem ;
 atque ut cum solo pergraecetur militi, 70
 88^a † eum isti suppositum puerum opus† pessumae.
 mihi uerba retur dare se? án me censuit
 90 celare se potesse, grauida si foret?
 nam ego Lemno aduenio Athenas nudiuertius,
 Legatus quo hinc cum publico imperio fui. 75
 sed haec quidem eiuis Astaphium est ancillula ;
 cum ea quoque etiam mihi fuit commercium.

ASTAPHIVM DINIARCHVS

ii

95 As. Ad fores auscultate atque adseruate aedis,
 nequis aduentor grauior abaeat quam adueniat,
 neu, qui manus attulerit sterilis intro ad nos,
 grauidas foras exportet. noui ego hominum mores ;
 ita nunc adulescentes morati sunt : quinei aut 5
 100 seni adueniunt ad scorta congerrones ;
 consulta sunt consilia : quando intro aduenerunt,

86 Reperisse *cod.* (R *pro* P) 87 *post* 88 *colloc.* -Dousa 87
 cum esse simulant *cod.* : *corr.* *Ital.* puerum B 88 peregre getur
cod. (G *pro* C) 88^a Eo *Ital.* opinor *Dombart*, cui 'opus est illam
 rem' *Nonius* 482) *displacet* 89 *vel* sese ame *cod.* (? *pro* āme, *i. e.*
 an me) 91 adueni *Geppert, Mikkelsen* (*Nord. Tidskr. Fil.* 1897, p. 97)
 92 quo hinc *Bothe* : hinc quod *cod.* *cf. ad Trin.* 628) 93 sed haec
 quibus B *pro* D) melius (*pro* -m eiuis) est a. est a. *cod.* : *corr.* *Seiffert*
vel Astaphiumst 94 c. ea *Ital.* : c. ergo *cod.* : eam erga *Seiffert*
 95-8 *adfert Priscianus de metr. Terent.* 18, *Plautum eodem metro*
usum esse dicens quo usus sit Terentius in Andria (iii. 2), *scilicet 'tro-*
chaico mixto vel confuso cum iambico' 95 adseruate *codd.* *Prisciani* :
 adseruas *cod.* 96 nequi *Hermann* abeat *P^{CD}*, *codd.* *Prisc.*
 qua B 97 quis *codd.* *Prisc.* intero *Schoell* 98 exportet
codd. *Prisc.* : exortet *cod.* 100 seni (-nei) *Schneider* : senec *cod.*
 101 consilio *codd.* : *corr.* *Camerarius*

oenus eorum aliqui osculum amicae usque oggerit, dum illi
 agant ceteri cleptae ;
 sin uident quempiam se adseruare, obludiant qui custodem
 oblectent
 10 per ioculum et ludum ; de nostro saepe edunt : quod
 fartores faciunt.
 fit pol hoc, et pars spectatorum scitis pol haec uos me hau 105
 mentiri.
 † tibi sibus † pugnae et uirtuti de praedonibu' praedam capere.
 at ecastor nos rusum lepide referimu' gratiam furibu' nostris : 107-10
 nam ipsi uident quom eorum agerimus bona atque etiam
 ultro ipsi aggerunt ad nos.
 15 Di. me illis quidem haec uerberat uerbis,
 nam ego huc bona mea degessi.
 As. commemini, iam pol ego eumpse ad nos, si domi erit,
 mecum adducam.
 Di. heus ! manedum, Astaphium, priu' quam abis. 115
 As. qui reuocat ? Di. scies : respice huc. As. quis est ?
 20 Di. uobis qui multa bona esse uolt. As. dato,
 si esse uis. Di. faxo erunt. respice huc modo. As.
 oh !
 enicas me miseram, quisquis es.
 Di. pessuma, mane. 120
 As. optume, odio es.

102 aliquis oculum *cod.* : *corr.* *Camerarius* amicisque *cod.* (n pro u) : *corr.* *Ital.* šš (pro cancellis quibus uerba modum versus excedentia secludi solent ; cf. *Rud.* 927) CETERI CLEPTAE rubricator *B* proprio v. : *om.* (tanquam seacnae tit.) *PCD* 103 obludeant *cod.* : obludunt *Merula* : adludiant (all.) *Mikkelsen* (*Nord. Tidskr. Fil.* 1897, p. 97), fort. recte 104 fartores] fectoř i. e. fectorum) *B* 105 scistis *cod.* poli ec uos me aut *B* 106 ibi usibus *PCD* : ibist ibus *Camerarius* : fort. ius ibust pugna *Buecheler* 107 accedit *A* ecastor *A* : *om.* *P* 111 eorum cum *A* aggerimus *codd.* atque] loqui *P* (i. e. atqui ?) 112 uerberant *A* 113 donea (pro -nāea, i. e. dona mea) decessi *P* (*D* pro *B*, *C* pro *G*) 114 ego *om.* *A* vel eumpsum (eum ipsum *A* : um sum *P*) ad nos *om.* *P* erat *P* 115 astaphius *P* auis *P* (i. e. abis) 118, 119 io tencas *P* 120 pessimam anel *P* 121 vel odio's : odio es *codd.* *Prisciani* 2, 422 : odio est *A* : odiosus es *P*

Diniarchusne illie est? atque is est.

25

Di. salua sis. As. et tu.

Di. fer contra manum et pariter gradere.

125 As. tuis seruiio atque audiens sum imperiis.

Di. quid agis? As. ualeo et ualidum teneo.

peregre quoniam aduenis, cenetur.

30

Di. bene dicis benigneque uocas, Astaphiúm. As.

amabo,

sine me ire era quo iussit. Di. eas. sed quid ais? As.

quid uis?

130 Di. dic quó iter inceptas; quis est? quem arcessis? As.

Archilinem

opstetricem. Di. mala tu femina es, oles únde es discipli-

nam.

manifesto mendaci, mala, teneo te. As. quid iam, amabo? 35

Di. quia te adducturam huc dixeras eumpse, non eampse;

nunc mulier facta est iam ex uiro: mala es praestrigiatrix.

135 sed tandem eloquere, quis is homost, Astaphium? nouos

amator?

As. nimis otiosum te arbitror hominem esse. Di. qui

arbitrare?

As. quia túo uestimento et cibó alienis rebus curas.

40

122 vel illic' st 122, 123 fort. versus *Eupolidicus* isestis ad uas
lissi ituli *P* (ad *pro* al; vi, p. 84) vel sies (colon *Rcizianum*) 124
fert *P* 125 tuis] tibi *P* audies *P* 126 [tute] quid *P*
uade (*B*) vel uale (*PCD*) *P* (ad *pro* al; cf. ad v. 123) 127 cenetur
scripsi: cena detur *A*: centur *P*: cena datur? *Spengel* 128 Be-
nigne dicis astat eum ambo (*om.* ben. uoc.) *P*: benigne dicis bene
uocas *ct.* *Spengel*, ut versus *Rcizianus* fiat 129 era *om.* *P* As.
om. *A* 130 dic] istic *P* qui es *P* archinam *P*: vel Archy-
linem, sed cf. *K. Schmidt* (*Herm.* 37, 178) 131 meretricem *A* (*fort.*
prava emendatio metri causa facta): tonstricem *Bergk*, cui *synaphia*
Archilinem óp || stetricem non *placet* mala femina es soles unies

(*pro* un es, *i. e.* unde es) d. *P*: mala tu femina es oles eam unde tu
es d. *A* (iv. 1?) 132 manifesta *P*: manifestam *Ital.* te teneo

P 133 quate adducituram *P* eum ipsum inonea asc (asae *B*)
P: vel eumpsum non eampsam (-se) 134 iam *om.* *P* est (ē) pres-

tigiator *P* 135 loquere *P* astaphi unous *P* 136 te
om. *P* qui] quinam *P*

DI. uos mihi dedistis otium. As. qui, amabo? DI. ego
expedibo.

rem perdidit apud uos, uos meum negotium apstulistis.

si rem seruassem, fuit ubi negotiosus essem. 140

As. an tu te Veneris publicum aut Amoris alia lege

45 habere posse postulas quin otiosus fias?

DI. illa, haud ego, habuit publicum: peruorse interpre-
taris;

nam aduersum legem meam ob meam scripturam pecudem
cepit.

As. plerique idem quod tu facis faciunt rei male gerentes: 145

ubi non est scripturam unde dent, incusant publicanos.

50 DI. male uortit res pecuaria mihi apud uos: nunc uicissim

uolo habere aratiunculam pro copia hic apud uos.

As. non aruos hic, sed pascuost ager: si arationes

habituris, qui arari solent, ad pueros ire meliust. 150

hunc nos habemus publicum, illi alii sunt publicani.

55 DI. utrosque pergnoui probé. As. em istoc pol tu otiosu's,

quom et illic et hic peruorsus es. sed utriscum rem esse
mauis?

DI. procaciores esti' uos, sed illi peiuriosi;

illis perit quidquid datur neque ipsis apparet quicquam: 155

uos saltem si quid quaeritis, exhibitis et comestis.

60 postremo illi sunt improbi, uos nequam et gloriosae.

As. male quae in nos ais, ea omnia tibi dicis, Diniarche,

138 otiosum *P* qui] quid [iam] *P* (iv. 3) 139 apud uos uos
om. P 141 bene res *P* (i. e. Veneris) 142 posses *P*

q. tu otiosius (osius *B* *P* 144 meam *Schoell ex Charisio* 140 (pecudem
fem. gen.): me *A*: amem *P* (ii. 7) accipit *P* 145-77 *deest A*

145 Plerique *Camerarius*: Fierique *cod.* gerentis *P^{CD}* 148

copia hic *Camerarius*: copiae lic (copiae *P^{CD}*) *cod.* (iii, p. 49) 149

pascus est agere si rationes *cod.*: *corr. Ital., Valla* 150 habituru's
Ital. 152 percognouit trobe *cod.*: *corr. Spengel* (probe *Merula*)

em *Geppert*: idem *cod.* 153 es *Ital.*: esse *cod.* 154 periuriores
Brix 156 etbibitis *cod.* (et pro ex; v, p. 85): fort. ebibitis (cf. ad v.

171) 157 nequam *Merula*: quam *cod.* gloriosi *cod.*: *corr. Valla*

158 ais *scripsi*: illis (pro aiis?) *cod.*: uis *Leo*

et nostram et illorum uicem. Di. qui istuc? As. rationem
dicam :

160 quia qui alterum incusat probri, sumpse enitere oportet.

tu a nobis sapiens nihil habes ; nos nequam aps té habeamus.

Di. o Ástaphium, haud istoc modo solita es me ante 65
appellare,
sed blande, quom illuc quod apud uos nunc est apud méd
haberem.

As. dum uiuit, hominem noueris : ubi mortuost, quiescat.

165 te dum uiuebas noueram. Di. an me mortuom arbitrare?

As. qui potis [est], amabo, planius? qui antehac amator
summus

habitu's[t], nunc ad amicam uenis querimoniam referre. 70

Di. uostra hercle factum iniuria, quae properauistis olim :
rapere otiose oportuit, diu ut essem incolumis uobis.

170 As. amator similest oppidí hostilis. Di. quo argumen-
to[st]?

As. quam primum expugnari potis [est], tam id optimum
est amicae.

Di. ego fateor, sed longe aliter est amicus atque amator : 75

certe hercle quam ueterrimus homini optimumst amicus.

non hercle * occidi, sunt mi etiam fundi et aedes.

159 qui *Camerarius* : quia *cod.* 160 quia quia *al. cod.* : *corr.*
Ital. sumpsit sceniteri *cod.* : *corr. Bergk* 161 ted habemus
Abraham stud. Plaut. 238 162 Ostaphium *P^{CD}* est *cod.*
appellari *cod.* 163 blande *cod.* habebam *Luebbert (cf. 381)*
164 quiescas *cod.* : *corr. Bothe* 165 noueram an me *Ital.* : no-
ueras siat me *cod.* : *fort. n. satin (-ne)* 166 *vel potest (-ist)*
167 habitus st (si *B* : est *P^{CD}*) istunc *cod.* : *corr. Spengel* ueruis
(uerius *P^{CD}*) uerimonia *cod.* : *corr. Buecheler* querimonias *Camera-*
rius deferre *Ital.* 168 properauistis *cod.* : *corr. Camerarius*
170 -st *del. Ital.* 171 *vel potest (-ist)* tam id *Spengel* : amit
(amat *P^{CD}*) *cod.* amica et *cod.* : *corr. Ital.* 172 alter *Acidalius*
(*sed cf. i, p. 29*) 173 homini *Saracenus* : [am] omni *cod.* (*antici-*
pauerat scriba amicus ; *iv. 3*), *unde* tam homini *Studemund* optimus
cod. 174 *vix* hercule (ego omnino) *add. Brix* occide *cod.*
(*pro -dei ?*) : *vix* occecidi mihi *cod.* etiamdum *Spengel*

As. *qur, opsecro, ergo ante ostium pro ignoto alienoque* 175
astas?

(i) *intro, haúd alienus tu quidem es ; nam ecastor neminem*
hodie

80 *mage amat corde atque animo suo, si quidem habes fundum*
atque aedis.

Di. *in melle sunt linguae sitae uostrae atque orationes,*
facta atque corda in felle sunt sita atque acerbo aceto :
eo dicta lingua dulcisa dati', corde amara facitis. 180

As. *amantes si qui non danunt—non didici fabulari.*

85 Di. *tamantis si cui quod dabo non est†—non didici fabulari.* 181^a

As. *non istaec, mea benignitas, decuit te fabulari,*
sed istós qui cum geniis suis belligerant parcepromi.

Di. *mala es atque eadem quae soles inlecebra.* As. *ut*
expectatus

peregre aduenisti ! nam, opsecro, cupiebat te era uidere. 185

90 Di. *quid tandem?* As. *te unum ex omnibus amat.* Di.
eúgae ! fundi et aedes,
per tempus subuenisti'. sed quid ais, Astaphium? As.
quid uis?

Di. *estne intus nunc Phronesiúm?* As. *utut aliis, tibi*
quidem intus.

Di. *ualetne?* As. *immo edepol meliu' iam fore spero, ubi*
te uidebit.

Di. *hoc nobis uitium maxumumst, quom amamus tum* 190
perimus :

175 *ego cod.*   *ignato cod.*   176 *i add. Ital.*   *es Ital. : esse cod.*
 178 *accedit A*   *melie P*   179 *facta] fac P (pro fac, i. e. facta)*
belle P   *aceruo P (i. e. -bo)*   180 *Linguis (om. eo) dicta dulcisa*
d. c. amare factis P   181 *om. A*   *Amantis si quit (i. e. quid)*
non danunt non didici fabulare P (cf. ad Mil. 371)   181^a *om. P*
(cf. ad Merc. 319)   182 *docuit P*   183 *parcepromis (corr.*
-os) A   184 *inlecebru P (u pro a)*   185 *nam] quam Scyffert*
 186 *en omenibus addit A*   *funde P (pro -dei ?)*   187 *sub.*
[mih] P (iv. 2)   *[ut] quid u. P*   188 *estine A*   *utut aliis*
om. P   *fort. intust A*   189 *eam A*   *credo fore P (pro fore*
credo ?)   *te ubi uideret A (R pro B)*

si illud quod uolumus dicitur, palam quom mentiuntur, 95
uerum esse insciti credimus, †ne uias utamur† ira.

As. heia ! haud itast res. Di. ain tu eam me amare? As.
immo unice unum.

Di. peperisse audiui. As. ah, opseco, tace, Diniarche !
Di. quid iam ?

195 As. horresco misera, mentio quotiens fit partionis,
ita paene nulla tibi fuit Phronesium. í intro, amabo, 100
uisse illam. atque opperimino : iam exhibit ; nam lauabat.
Di. quid ais tu ? quae numquam fuit praegnas qui parere
potuit ?
nam équidem illi uterum, quod sciam, numquam extumere
sensi.

200 As. celabat metuebatque te, ne tu sibi persuaderes
ut abortioni operam daret puerumque ut enicaret. 105
Di. tum pol istic est puero pater Babylo niensis miles,
quoius nunc ista aduentum expetit. As. immo ab eo ut
nuntiatumst,
iam hic adfuturum aiunt eum. nondum aduenisse miror.

205 Di. ibo igitur intro ? As. quippini ? tam audacter quam
domum ad te ;
nam tu quidem edepol noster es etiamnunc, Diniarche. 110
Di. quam mox te huc recipis ? As. iam hic ero : propest
profecta quo sum.

192 ne uti nestu mutua mur ^{aestu} P (pro mutuamur ? v. 3) : ne ut iusta
utamur Bugge, Buechler 193 anin tume amaret P (om. eam ;
cf. v. 194) 194 [eam] audiui P (cf. v. 193) iam] eam P
195 Horrisco misera sentio P quotiens] quod diis P : quod *codd.*
Nonii 218 : vix quot dies 196 nulla om. P sibi A i om. P
197 atqui Seyffert opperimino] operire ibi P exiuit nam lau-
abit P 198 tu] li P 199 vel illic ut. illi P scias P (cf.
Amer. Journ. Phil. 17, 444) 200 te ne tu] teu (te *P^{CD}*) aut P
201 ut] lit P (li pro u) 202 i. puero quid est (i. e. quidemst) p.
P 203 expetiti P nuntatust P 204 moror P 205
tam] quam P 206 quidem om. P es etiam] set iam P 207
huc om. P recepisti P

DI. redi uéro actutum. ego interim hic apud uos opperibor. —
bor. —

ACTVS II

II. i

ASTAPHIVM

Hahahae ! requieui,
quia intro abît odium meum. 210
tandem sola sum. nunc quidem meo arbitrato
loquar libere quae uolam et quae lubebit.
5 huic homini amanti mea era apud nos naeniam dixit [de]
bonis,
nam fundi et aedes obligatae sunt ob Amoris praedium.
uerum apud hunc mea era sua consilia summa eloquitur 215
libere,
magi'que adeo ei consiliarius hic amicust quam auxiliarius.
dum fuit, dedit ; nunc nihil habet : quod habebat nos
habemus,
10 iste id habet quod nos habuimus. humanum facinus
factumst.
actutum fortunae solent mutari, uaria uitast :
nos diuitem istum meminimús atque iste pauperes nos : 220
uorterunt sese memoriae ; stultus sit qui id miretur.
si eget, necessesit nos patí : amauit, aequom ei factum est.

208 rede *P* (*pro* -dei?) hic] te *P* apperibor *P* 209 hahahae
requieui *Camerarius* ; ha requieui *A* : ha ha ha ercle quieui *P* 210
auit *B* (iuit *PCD*) *P* (*i. e.* abít) meum *om. P* 212 iubebit *P*
(*pro* lub-) : licebit *A* 213 hominem *P* me era *P* (*pro* meara,
i. e. mea era) homini aput nos mea era amanti nneiam *A* bonis
Spengel : de bonis *codd.* (*sed* naéniam dixit *displicet*) : domi *cod. Festi*
p. 161 (*s. v.* naenia) 214 fundi et] fundit *P* moris prandium
P 215 sua *om. P* 216 *vel* mageque ei *om. A* quam]
qui *B* : quod *PCD* (*pro* quam *per* *compend. script.*) 218 istinc id
P (*conflat. c.v* istic, *vel* ist' nunc, *et* iste id?) 219 mutauit *P* *pro*
mutā, *i. e.* mutari?) 220 istum] eum *P* isti *P* 221 me-
moria est (*memoriat* *PCD*) uitus sit quid ita miretur *P* 222 ei]
me *P*

piaculumst miserere nos hominum rei male gerentum. 15
 bonis ésse oportet dentibus lenam probam, ad-
 225 -ridere ut quisquis ueniat blandeque adloqui,
 male corde consultare, bene lingua loqui.
 meretricem similem sentis esse condecet,
 quemquem hominem attigerit, profecto ei aut malum aut 20
 damnum dari.
 numquam amatoris meretricem oportet caussam noscere,
 230 quin, ubi nil det, pro infrequente eum mittat militia
 domum.
 neque umquam erit probu' quisquam amator nisi qui rei
 inimicust suae.
 dum hábeat, túm amet ; ubi nil habeat, alium quaestum
 coepiat.
 aequó animo, ipse si nil habeat, aliis quí habent det locum. 25
 nugae sunt nisi quoi, modo quom dederit, dare iam lubeat
 denuo ;
 235 is amatur hic apud nos, qui quod dedit id oblitust datum.
 probus est amator, qui relictis rebus rem perdit suam.
 at nos male agere praedicant uiri solere secum
 nosque esse auaras. qui sumus? quid est quód male agimus 30
 tandem?
 nam ecastor numquam sati' dedit suae quisquam amicae
 amator,

223 misereri *codd.* 224-7 *metrica dispositio in A haec est,*
 Bonis—probam (*iamb. senar.*), Adridere—consultare (*iamb. senar. cum*
iamb. clausula ut vid.), Bene—addecet (*troch. septenar.*) 224
 probam *P* 225 adripere *Buecheler*, qui *systema iambicum non*
agnoscit ut om. P quisque *A (i. e. quisq' ?)* 226 consultari
P loqui lingua *P* 227 esse similem sentis *c. P: sentis*
 similem esse addecet *A* 228 attingerit *P* ei *om. P* dare
Bothe et fort. A 230 cum mittas *P* 231 quisquam probus
 erit *P* 232, 233 *post 235 P* 232 dum am. *Lambinus* habet *A*
 233 *vix troch. septenar.* dent *P* 234 quoi modo (?) *Schoell:*
 qui modo *A: quodo modo (quod amodo PCD) P* d'iberit *A*
 iubeat *P* 235 quid quod edit iobi (*iob PCD*) atus d. *P* 238
 qui si numquam alenos *P, pro* qui simus (*i. e. sumus*) qui (*vel quid vel*
quae. vix quia antiqua forma neut. plur.) male nos 239 dedit
 amicae (*sic, nota corruptelae?*) quisqui amator suae *A*

neque pol nos satis accepimus neque umquam úlla sati' 240
poposcit.

nam quando sterilis est amator ab datis,
si negat se habere quod det, soli credimus,
35 nec satis accipimus, sati' quom quod det non habet :
semper datores novos oportet quaerere,
qui de thensauris integris demus danunt. 245

uelut hic agrestis est adulescens qui hic habet,
nimi' pol mortalis lepidus nimi'que probu' dator.
40 sed is clam patrem etiam hac nocte illa per hortum
transiuit ad nos. eum uolo conuenire.

sed est huic unus seruos uiolentissimus, 250
qui ubi quamque nostrarum uidet prope hasce aedis ad-
gredi,

item ut de frumento anseres, clamore apsterret, abigit ;
45 ita est agrestis. sed fores, quidquid est futurum, feriam.
ecquis huic tutelam ianuae gerit? ecquis intus exit? 254-5

ii TRVCVLENTVS ASTAPHIVM

TR. Quis illic est qui tam proterue nostras aedis arietat?

As. ego sum, respice ad me. TR. quid 'ego'? (As.)
nonne 'ego' uideor tibi?

TR. quid tibi ad hasce accessio aedis est prope aut
pultatio?

240 nos *om. P* umquam *om. P* 242 det] et *P* credimus
om. P 245 quin *P^{CD}: om. A* demum occerunt *A* (vel ogge-
runt) 246-50 *quattuor troch. septenarios exhibet A*, Velut—rusticus
Nimis—patrem Etiam—uolo Conuenire—uiolentissimus 246 Vi
ut *P* habit *P* (*pro -et*) hic est adulescens qui habitant (*pro -tat*)
hic agrestis rusticus *A* 247 pol *om. A* datur *P*: amator *A*
(*contra metrum*) 248 pater *P* noctem *P* 249 transiuit *P*:
transit *A i. e. transiit*: *corr. Bergk* 250 hic *P* 251 hasce *om. A*
aedis hac si adgredias *P* hasce aedis *Schoell post Merulam* ad-
gredier *Bergk* 252 ut de] uide *P* 253 ita est] is item est *P*
257 respic *A* n. u. (*om. ego*) *A* [te] tibi *P* (iv. 3) 258
ab *P* ac. est aedis p. aut pultatiost *P*

As. saluo. TR. sat mihi est tuae salutis. nil moror. non
saluo.

260 aegrotare malim quam esse tua salute sanior. 5
sed uolo scire, quid debetur hic tibi nostrae domi?

As. comprime sis iram. TR. eam quidem hercle tu, quae
solita's, comprime,
inpudens, quae per ridiculum rustico suades stuprum.

As. 'iram' dixi: ut excepisti, dempsisti unam litteram.
265 nimi' quidem hic truculentust. TR. pergin male loqui, 10
mulier, mihi?

As. quid tibi ego male dico? TR. quia enim me tru[n]-
cu[m]lentu[m] nominas.
nunc adeo, nisi abis actutum aut dicis quid quaeras cito,
iam hercle ego hic te, mulier, quasi sus catulos pedibus
proteram.

As. rus merum hoc quidemst. TR. pudendumst uero
clurinum pecus.

270 aduenisti huc te ostentatum cum exornatis ossibus, 15
quia tibi suaso infecisti propudiosa pallulam?

an eo bella es, quia accepisti tibi armillas aeneas?

As. nunc places, quom mi inclementer dicis. TR. quid
hoc quod te rogo?

259 sat saluo *A*: non saluo? (*interrogative*) *edd.* (*sed cf. Sacerdos*
433 et 490 *K.*) 260 egyptarem aliquam *P* esse tua-*Ital.*: *isse* tua
A: *essem* suam *P* 261 sed] at *P* in nostra domo *A* 262
comprime spero *P*: reprime sis iram *Sacerdos* 453 et 461 *K.* meam *P*
comprimas *P* 263 inprudens per rid. ut (*pro* ut p. r.) rustico
suadet st. *P* 264 sunt decepisti d. u. l. *A*: ut esse cepisti sidem
sistun alteram *P*: *correx*i dubitanter: 'i' tu excepisti *Buecheler* 265
hic quidem truculentus *P* mihi [es] *P* (ii. 4) 266 ego [aut]
medico *P* (v. 1) *vide ne versus iambicus sit* (tibi ego), *nam ioco*
huic personae tam apto cf. ad v. 674 aegre careo (*sed cf. i. 8*) truc-
lentu[m] nomines *P* 267 aut] ac *P* dicas quem *A* scito *P*
268 mulier *post* catulos *A fort. recte* 269 pudendum et *P* 270
h. sistentatum ex. *P* 271 insuaso ('quidam legunt') *Festus* 302:
resuasu *P* paliuiam *P* 272 est *P* qui accepisti tibi (*vel* quia clepis

tibi) armillas aeneas *et in margine aeneas* *A*: quia accepisti arme (arma
P^{CD}) aduenias *P* (*pro* aduenas?) 273 cum me illi uel in (*pro*
me inle; v. 1) mentiri d. *P* hoc om. *P*

- mancupion qui accipias, gestas tecum ahenos anulos ?
 20 pignus da ni lignee hae sint quas habes Victorias. 275
 As. ne attigas me. Tr. egon te tangam ? ita me amabit
 sarculum,
 ut ego me ruri amplexari mauelim patulam bouem
 cumque ea noctem in stramentis pernoctare perpetim
 quam tuas centum cenatas noctes mihi dono dari.
 25 rus tu mi opprobras ? ut nanta es hominem quem pudeat 280
 probri !
 sed quid apud nostras negoti, mulier, est aedis tibi ?
 quid tu hoc occurras, in urbem quotiensquomque ad-
 uenimus ?
 As. mulieres uolo conuenire uostras. Tr. quas tu mulieres
 mihi narras, ubi musca nulla feminast in aedibus ?
 30 As. nullan istic mulier habitat ? Tr. rus, inquam, abie- 285
 runt. abi.
 As. quid clamas, insane ? Tr. abire hinc ni properas
 grandi gradu,
 iam hercle ego istos fictos, compositos, crispas cincinnos tuos,
 unguentatos usque ex cerebro exuellam. As. quam
 gratia ?
 Tr. quia ad fores nostras unguentis uncta es ausa accedere
 35 quiaque bucculas tam belle purpurissatas habes. 290

274 mancupium *P* gesta *P* henos anuos *P* 275 dignus
 dant lauinie (-iae) *P* hae sint *A* : hic sunt *P* 276 attinga(s) *A* :
 atticas *P* (eg'o nt'e *A* : om. *P* 277 me ruriam exarma ueum
 patulum uoueri *P* 278 ea] ita *P* (pro illa ?) perpetim totam *A*
 (iv. 2) 279 dari] patri *P* (*P* pro *D*) 280 rustum iodbras *P* (*D*
 pro pro per compend. scripto) es *Ital.* : est *A* : esse *P* 281
 apud] ad *A* 282 occurras *P* 283 conuenire uolo *P* 285
 nullam (-an ?) istine m. *P* : nullan m. istic *A* abierunt inquam *A*
 pabi *P* 286 propra *P* gras *P* (pro gra, i. e. gradu ; cf. *Amer.*
Journ. Phil. 17, 443) 287 hercle om. *P* istoc *P* (vix pro
 istosc) 288 uniuentatos *P* expellam *P* gratias *PCD* : grat
B (pro gratia per compend. scripto) 289 ad[co] foras *P* (iv. 3)
 unguant iuncta esse audes (*conflat. ex es ausa et audes ?*) *P* 290
 bucculas] istas buccas *P* purporis satis habeost *P*

As. erubui mecastor misera propter clamorem tuom.

TR. itane? erubuisti? quasi uero corpori reliqueris
tuo potestatem coloris ulli capiendi, mala!

buccas rubrica, creta omne corpus intinxi tibi.

295 pessumae estis. As. quid est quod uobis pessumae haec 40
malefecerint?

TR. scio ego plus quam tu arbitrare scire me. As. quid
id opsecrost

quod scias? TR. erilis noster filius apud uos Strabax
ut pereat, ut eum iniciatis in malam fraudem et probrum.

As. sanus si uideare, dicam: 'dicis contumeliam.'

300 nemo homo hic solet perire apud nos: res perdunt suas; 45
ubi res perdidere, abire hinc si uolunt saluis licet.

ego istunc non noui adulescentem uostrum. TR. ueron
serio?

quid maceria illa ait in horto quae est, quae in noctes sin-
gulas

latere fit minor, qua isto ad uos damni permensus uiam?

305 As. nihil mirum (uetus est maceria) lateres si ueteres ruont. 50

TR. ain tu uero ueteres lateres ruere? numquam edepol
mihi

quisquam homo mortalis posthac duarum rerum creduit,
ni ego ero maiori uostra facta denarrauero.

294 rubrice ceta *P* rubrica *Leo*, cui r̄ubr- *displicet* intinxi
Scaliger: intinxit *P*: int̄çai *A* (*pro* intexti?) 295 malefecerint]
ma *ceteris omissis P* (ii. 5) 296 quam me arbitrarier scire. quid id
est obsecro *P* 297 heriis *P* (*pro* heriis; *I pro L*) uostram
pax *P* 298 pereat ut] per ex tut *P* (*X pro A*) iniciatis *P*
probrum] praemium *P* (vii, p. 104) 300 n. hominem hec perire
solet *P* 301 ubi perdidere res *P* (*sed -erunt, nisi in fine, dis-*
plicet) abire *A* saluis] ut uis *P* (*u pro a*) 302 e. nunc
noui (*om. non*) *P* serion *P* (*vix recte*) 303 Qui in m. *P* (i. 4)
aut *P* (*corr. C*) 304 vel lateri (*antiqua forma*) isto ad *Scyffert*:
is hoc ad *codd. Prisciani* 1, 189: isti *P*: is aput *A* damnis *A*
permensus tuam *P* 305 Non m. *P* etus *A* macere *P* 306
Ain (*i. e. Ain*) tu male (*pro* mala?) lateres ueteres *P* ruere *Prisc.*:
rure *A*: uere *P* 307 tomo *P* postquam *A* dinarum?) *Leo*
308 niese (*pro* nise, *i. e. nisi*) ego uestra ero amari *P* (vii, p. 104)

As. estne item uiolentus ut tu? TR. non enim illé mere-
triculis

55 moenerandis rem cogit, uerum parsimonia 310

duritiaque: quae nunc ad uos clam exportantur, pessumae;
ea uos estis, exunguimini, ebibitis. egone haec mussitem?
iam quidem hercle ibo ad forum atque haec facta narrabo
seni;

neque istuc inuestigi tergo coget examen mali.—

60 As. si ecastor hic homo sinapi uicitet, non censeam 315

tam esse tristem posse. at pol ero beneuolens uisust suo.
uerum ego illúm, quamquam uiolentust, spero immutari potis
blandimentis, hortamentis, ceteris meretriciis;
uidi equidem texinem intu domitor fieri atque alias beluas.

65 nunc ad eam reuidebo. (sed) eccum ódium progreditur 320
meum.

tristis exit. hau conuenit etiam hic dum Phronesium.

iii

DINIARCHVS ASTAPHIVM

DI. Piscis ego credo, qui usque dum uiuont lauant,
minu' díu lauare quam haec lauat Phronesium.
si proinde amentur, mulieres diu quam lauant,
omnes amantes balneatores sient.

325

309 item] ille P ut tu] suum P (pro uuú?) uel ill' 310
moniendis (pro moeniendis) rem cogi u. parsimoniae P 311
durieque quae nunc duo sciam exportatur pessumum P (pro pessum?)
312 em tuos (om. estis) P (M pro A) ex ungula male (pro exun-
guimē; cf. ad v. 266) uiuistis P hic P 313 iam enim exercere
ibi f. P 314 exanimen P v. 8' 316 uisust suo] ut is est suos P
317 uiolentum est pro -tust' A pero P potest codd. 318 orna-
mentis P: oramentis Meursius meretrices P 319-52 deest A
319 intum P^{CD} equom ex indomito domitum Merula. Weise: equi-
dem elephantem Indum domitum Schoell: fort. equidem lyncem Indum
domitum uelbas B 320 reuidebo cod. (corr. C) (B pro D)
sed eccum Camerarius: et cum cod. 321 haud conuenit Came-
rarius, Gulielmius: ad conuenire cod. (pro had conueñ) dum Ital.:
bum cod. (B pro D) 322 qui codd. Varronis de L. L. 9, 105: quit
cod. 323 diu minus codd. Varronis lauere cod. (corr. C):
lauari testatur Varro ('Plauti aut librarii mendum') 324 iuuant
cod. (I pro l, u pro a) 325 amatores P^{CD} (i. 10)

- As. non quis parumper durare opperier? 5
 Di. quin hercle lassus iam sum durando miser :
 mihi quoque prae lassitudine opus est (ut, lauem.
 sed opsecro hercle, Astaphium, (i) intro ac nuntia
 330 me adesse, ut properet suade, iam ut sati lauerit.
 As. licet. Di. audin etiam? As. quid uis? Di. di 10
 me perduint
 qui te reuocau! non tibi dicebam 'i' modo?
 As. quid iam reuocabas, improbe nihilique homo?
 tute tibi mille passum peperisti morae.—
 335 Di. sed quid haec hic autem tam diu ante aedis stetit?
 nescioquem praestolata est; credo, militem. 15
 illum student iam; quasi uolturii triduo
 priu' praediinant quo die essuri sient:
 illum inhiant omnes, illi est animus omnibus;
 340 me nemo magi' respiciet, ubi is huc uenerit,
 quasi abhinc ducentos annos fuerim mortuos. 20
 ut rem seruare suaue est! uae misero mihi!
 post factum flector, qui antepartum perdidit.
 uerum nunc si qua mi optigerit hereditas
 345 magna atque luculenta, nunc postquam scio
 dulce atque amarum quid sit ex pecunia, 25
 ita ego illam edepol seruem itaque parce uictitem,
 ut—nulla faxim cis dies paucos siet;

326 durari *cod.* 328 ut lauem *Camerarius*: laue *cod.* 329
 i *add. Ital.* 330 ut *Kiessling*: tui *cod.* suade *Camerarius*:
 suaue *cod.* 333 quidiam [me] *B*: quidnam *Leo* improbu's
Leo, cui nihili *trisyll. displicet* 334 tute *Leo*: que *cod.* pe-
 peristi *Spengel*: peperit *cod.* moram *Spengel* 336 praesto-
 lata est *Ital.*: presto [ita] lata est *cod.* (iv. 3) 337 uolturii tri-
 duo *Ital.*: uolturi heri duo (*PCD*) vel uolo turiceri duo (*B*) *cod.*
 338 de quoio *Bergk* euri *cod.* (*pro* euri, *i. e.* esuri) 340 nemo
Pylades: nimo *cod.* (nimio *PCD*) vel mage is *Ital.*: is e (vel est)
cod. (iv. 3?): iste *Camerarius* 341 abhinc *Fleckeisen*: hinc *cod.*
 342 ut rem seruare *Studemund*: utrum seruere (*seure B*) *cod.*: ut
 rem inseruire *Seyffert* suaue *Camerarius*: salue *cod.* uae
Merula: ueue *cod.* 343 qui *Bothe*: quia *cod.*

ego istós qui nunc me culpant confutauerim.
 sed aestuosas sentio aperiri fores, 350
 30 quae opsorbent quidquid uenit intra pessulos.

iv PHRONESIVM DINIARCHVS

PH. Num tibi nam, amabo, ianua est mordax mea,
 quo intro ire metuas, mea uoluptas? DI. uer uide:
 ut tota floret, ut olet, ut nitide nitet!
 PH. quid tam inficetu's Lemno adueniens qui tuae 355
 5 non des amicae, Diniarche, sauium?
 DI. uah! uapulo hercle ego nunc, atque adeo male.
 PH. quo te auortisti? DI. salua sis, Phronesium.
 PH. salue. hicine hodie cenas, saluos quom aduenis?
 DI. promisi. PH. ubi cenabis? DI. ubi tu iusseris. 360
 10 PH. hic me lubente facies. DI. edepol me magis.
 nemp' tú eris hodie mecum, mea Phronesium?
 PH. uelim, si fieri possit. DI. cedo soleas mihi,
 properate, auferte mensam. PH. amabo, sanun es?
 DI. non edepol bibere possum iam, ita animo malest. 365
 15 PH. mane, aliquid fiet, né abi. DI. ah! áspersisti aquam.
 iam rediit animus. deme soleas, cedo bibam.
 PH. idem es mecastor qui soles. sed dic mihi,
 benene ambulatumst? DI. huc quidem hercle ad te bene,
 quia túi uidendi copia est. PH. complectere. 370

349 confutauerunt *cod.* (*pro* -ueŕ, *i. e.* -uerum): *corr.* Camerarius
 350 aestuosas *Bothe*: est uos ad *cod.* 351 infra *cod.* (*corr.* *D*¹)
 353 *accedit A* uoluntas *P* 354 olet ut] ole lui *P* 355 qui tam
P (*pro* quittam) facetus *A* qui tuae] quid (*pro* quit) ue *P* 356
 dini archis auium *P* 357 hercule *A* 358 auortistis *P* sim *P*
 359 cenas hodie *A* 360 cenas *A*: cenabist *P* luseris *P* (1 *pro* i)
 361 iubente *B et fort.* *A* 362 promestum *P* 363 uellem *A*
 posset *A* credo *P* mihi] puer *A, fort. recte, nam* puer *voc. casu*
in fine versus non displicet 366 fiet ne] fine *P* (? *pro* fi, *i. e.* fiet, ne)
 ah] ab *P* 367 uiuam *P* 368 ecastor *P* dicat *P* 369
 ambulasti *P* ad te bene] attibent *P* 370 quam *P* (*cf.* ad 488)
 tu *A* uidendum est copia *P* vel copiat

- DI. lubens. heia ! hoc est melle dulci dulcius. 20
 hoc tuis fortunis, Iuppiter, praestant meae.
 PH. dan sauium? DI. immo uel decem. PH. ém istoc
 pauper es :
 plus pollicere quám ego | aps te postulo.
 375 DI. utinam ítem a principio rei reperisisses meae
 ut nunc repercis sauíis. PH. si quid tibi 25
 compendi facere possim, factum edepol uelim.
 DI. iam lauta es? PH. iam pol mihi quidem atque oculis
 meis.
 num tibi sordere uideor? DI. non pol mihi quidem ;
 380 uerum tempestas quondam, dum uixi, fuit
 quom inter nos sordebamus alter de altero. 30
 sed quod ego facinus audiui adueniens tuom
 quod tu hic me apseñte noui negoti gesseris?
 PH. quid id est? DI. primumdum, quom tu es aucta liberis
 385 quomque bene prouenisti salua, gaudeo.
 PH. concedite hinc uos intro atque operite ostium. 35
 tu nunc superstes solus sermoni meo es.
 tibi mea consilia semper summa credidi.
 equidem neque peperí puerum neque praegnas fui ;
 390 uerum adsimulaui me esse praegnatem : hau nego.

371 heia DI. hoc A : ad hoc P (i. e. at hoc) me illi F (? pro melli)
 373 dant P : da A : corr. Camerarius [ut] em P. es] esse P
 (cf. 280, 289, 378) 374 q. abs te posco au (aut A² ut vid.) postulo A,
 sed abs te posco vix Plautinum fort. plus polliceri (-rei) quam ego
 posco hau te postulo (vel quam te posco hau postulo) 375 utinam
 a principio rei ítem P parsissi P (pro -es) : peperisisses A (vix
 Plautinum) 377 factam P (a pro u) 378 iam lauta es
 PH. lauta DI. mihi A (pro PH. lauta mihi, nisi quidem alt. lauta
 glossema est) : iam iauiaisse iam pol mihi P 379 sorbere A (B
 pro D) 380 t. memini quondam f. P (pro t. q. dum m. f.?)
 uiuixi A (pro uixi) 381 sorderemus (fort. recte) alteri P (pro alter
 alteri) 382 quid P 383 hic me absente Lambinus : me
 hic absente A : hic absente me P negotiis P 384 om. P (iii.
 11) 385 prouenisti P (e pro o) gratulor A 386, 387
 om. P 386 operit cod. 388 summas semper crebri P
 389 pregnam P 390 adsimulasse A meis se P ego P
 deficit A

- 40 DI. quem propter, o mea uita? PH. propter militem
 Babylo niensem, qui quasi uxorem sibi
 me habebat annum dum hic fuit. DI. ego senseram.
 sed quid istuc? quoi rei te adsimulare retulit?
 PH. ut esset aliquis laqueus et redimiculum, 395
- 45 reuorsionem ut ad me faceret denuo.
 nunc huc remisit nuper ad me epistulam
 sese experturum quanti sese penderem:
 si quod peperissem id (non) necarem ac tollerem,
 bona sua me habiturum omnia [esse]. DI. ausculto lubens. 400
- 50 quid denique agitis? PH. mater ancillas iubet,
 quoniam iam decumus mensis aduentat prope,
 aliam aliorsum ire, praemandare et quaerere
 puerum aut puellam qui supponatur mihi.
 quid multa uerba faciam? tonstricem Suram 405
- 55 nouisti nostram? DI. quaen erga aedem sese habet?
 noui. PH. haec tut operat circumit per familias,
 puerum uestigat; clanculum ad me detulit,
 datum sibi esse dixit. DI. o mercis malae!
 eum nunc non illa peperit quae peperit prior, 410
- 60 sed tu posterior. PH. ordine omnem rem tenes.
 nunc ut praemisit nuntium miles mihi,
 non multo post hic aderit. DI. nunc tu te interim

391 quem *Bugge*: que *cod.* 393 anno *Lipsius*: anno [um]
cod. 394 te *Ital.*: tem *cod.* (vii. 4) 395 aliquis la-
 queus *Camerarius*: aliqui si aqueust *cod.* (aqueae usque est *P^{CD}*,
unde laqueusque *Scyffert*) 398 penderem *Ital.*: perderem *cod.*
 399 id non necarem *Schoell*: ide carem *cod.* at *P^{CD}* 400 sua
Camerarius: sum *cod.* (*M pro A*) vel med esse *del. Camerarius*,
nam habituram esse minus placet 402 iam *P^{CD}*: non *B* (*pro*
 nunc?) 403 alia maiorsum *cod.* (*pro* maiorsum): *corr. Ital.*
 404 quisupponatur *corr.* quis opponatur *ut vid. cod.*: *corr. Aci-*
dalius 405 qui *cod.* 406 nouisti *Ital.*: nouisi *cod.* quem
cod.: *corr. Spengel*: quae *Ital.*, qui quae... habet *Phroncio* (*cum*
cod.) *continuant* mercede sese alit *Bugge*: mercedem sese
 habet *Lco* 407 data opera *Koch*: *vix* toppe 409 malas
Scyffert 410 prior *Merula*: patior *cod.* 413 non] haud
Kellerhoff, secundum morem *Plautinum* hec *cod.*

- quasi pro puerpera hic procuras? PH. quippini,
 415 ubi sine labore res geri pulchre potest?
 ad suom quemque aequom est esse quaestum callidum. 65
 DI. quid me futurumst quando miles uenerit?
 relictusne aps te uiuam? PH. ubi illud quod uolo
 habebo ab illo, facile inuenio quo modo
 420 diuortium et discordiam inter nos parem :
 postid ego tecum, mea uoluptas, usque ero 70
 adsiduo. DI. immo hercle uero accubuo mauelim.
 PH. dis hodie sacrificare pro puero uolo,
 quinto die quod fieri oportet. DI. censeo.
 425 PH. non audes aliquid dare mihi munusculum?
 DI. lucrum hercle uideor facere mihi, uoluptas mea, 75
 ubi quippiam me poscis. PH. at ego, ubi apstuli.
 DI. iam faxo hic aderit. seruolum huc mittam meum.
 PH. sic facito. DI. quidquid attulerit, boni cónsulas.
 430 PH. ecastor munus te curaturum scio,
 ut quoius me non paeniteat mittatur mihi. 80
 DI. num quippiam aliud me uis? PH. ut quando otium
 tibi sit ad me reuisas, tu ualeas.—DI. uale.
 pro di immortales! non amantis mulieris,
 435 sed sociali unanimantis, fidentis fuit
 officium facere quod modo haec fecit mihi, 85

414 puerpera *Ital.*: puera *cod.* procurast *cod.* 415 pulcri *cod.*
 416 sum *cod.* quaestum esse *cod.*: *trai. Acidalius*: quaesitum e. *Fay*
 419 inueniam *P^{CD}* 421 tecum *Bothe*: [totum] tecum *cod.* (iv. 3)
 uoluntas *cod.* 423 dis *Spengel*: [quin] his *cod.* (iv, p. 62) *se-*
cuntur quasi novus versus Adsido immo hercle uero (*v.* 422) (iv. 3)
 424 fieri oportet *Ital.*: fieri optet *cod.* 425 aliquid (*B*) *vel* aliquid
 (*P^{CD}*) *cod.* mihi dare *cod.*: *trai. Camerarius*, *nam darē ne in hoc*
quidem versus loco placet (ii. 4) munusculum *cod.* (*pro* munusculum
corr. -li?) 426 facerem mihi uoluntas me[hi]ea (meheia *P^{CD}*)
cod. (iv. 3) 427 posces *cod.* (*i. e.* -is?) abstulit *cod.* 429
 sit *B* attulerit *Brix*: ait uierit *cod.* boni *Ital.*: bona *cod.* 431
 mittatur *Buechler*: mitta (*pro* mittā, *i. e.* mittatur?) *cod.* (mitte *P^{CD}*):
 mittas *Camerarius* 432 me uis alium *cod.*: *corr. Geppert* 433
 tu *Camerarius*: t *cod.* (*seq.* u): et *Geppert*: i *Seyffert*, *fort. recte*
 436 ficit *cod.* (facit *P^{CD}*)

- suppositionem pueri quae mihi credidit,
 germanae quod sorori non credit soror.
 ostendit sese iam mihi medullitus :
 se mi infidelem numquam, dum uiuat, fore. 440
- 90 egone illam ut non amem? egone illi ut non bene uelim?
 me potius non amabo quam huic desit amor.
 ego istí non munus mittam? ímmo ex hoc loco
 iubebo ad istam quinque perferri minas,
 praeterea | opsonari dumtaxat mina. 445
- 95 multo illi potius bene erit quae bene uolt mihi
 quam mihimet, omnia qui mihi facio mala.—

V

P H R O N E S I V M

- Puero isti date mammam. ut miserae
 matres sollicitaeque ex animo sunt cruciantque! 449-50
 edepol commentum male, quomque eam rem in corde agito,
 nimio—minu' perhibemur malae quam sumus ingenio.
- 5 ego prima de me, domo docta, dico.
 quanta est cura in animo, quantum corde capio 454-5
 dolorem—dolus ne occidat morte pueri :
 mater dicta quod sum, eo magis studeo uitae ;
 quae | hunc ausa sum, tantundem dólum adgrédíar.
- 10 lucri caussa auara probrum sum exsecuta,
 alienos dolores mihi supposiui. 460

437 pueri quem hic reddidit *cod.* 439 o. mihi iam sese *cod.* :
 ostendisse sciam mihi *codd. Nonii* 139 : *corr. Lambinus* 440 scio
 mi *Buecheler* dum uiuam *codd. Nonii* : ne uiuat *cod.* : se uiua *Camerari-
 rius* 441 illi ut *Camerarius* : illud *cod.* 443 immo
Mueller : iammo *cod.* (iam modo *P^{CD}*) (iv. 3 ; A *pro* M) : iam ego (?)
Lco 444 deferrí *Studemund* 445 *vix* opsonari p. (una)
 d. *Bergk* (*cf. ad* 489) dumtaxat [at] *cod.* (iv. 1), unde *Camerari-
 rius* d. ad minam 447 quam mihi qui mihimet o. *Fleckeisen*, nam
Ital. : suni *cod.* facio *Camerarius* : factó *cod.* 449, 450 sunt
 453 prime *Scyffert* de me modo dicta dicito *cod.* : *corr. Goeller,
 Palmerius, Spengel* 458 hunc *Ital.* : huc *cod.* : nunc *Mueller*
 tantum clam dolum adgrédíri *Camerarius* 459 auare *Scyffert*

nullam rem oportet dolose adgrediri
nisi astute accurateque exsequare.

uosmet iam uidetis ut ornata incedo :

puerperio ego nunc med esse aegram adsimulo. 15

465 male quod mulier facere incepit, nisi (id) ecficere perpetrat,
id illi morbo, id illi seniost, ea illi miserae miseriast ;
bene si facere incepit, eius rei nimi' cito odium percipit.

nimi' quam paucae sunt defessae male quae facere occeperunt,
nimi'que paucae ecficiunt si quid facere occeperunt bene : 20

470 mulieri nimio male facere melius onus est quam bene.

ego quod mala sum, matris opera mala sum et mcapte
malitia,

quae me grauidam esse adsimulaui militi Babylonio :

eam nunc malitiam accuratam miles inueniat uolo.

is hic hau multo post, credo, aderit ; nunc priu' praecauo 25
sciens

475 teumque ornatum ut grauida† quasi puerperio cubem.

date mi huc stactam atque ignem in aram, ut uenerem
Lucinam meam.

hic apponite atque abite ab oculis. eho, Pithecium !

face ut accumbam, accede, adiuta. em sic decet puerperam.

soleas mihi deduce, pallium inice in me huc, Archilis. 30

461 (nam) nullam *Spengel, ut integer tetrameter fiat : an non
ullam? (vii, p. 99)* 462 nisi (si) *Bothe, ut integer tetrameter fiat
astu docte acc. Schoell* exsequere *cod. : corr. Ital.* 463 uidetis
(me) *Mueller* 464 essem *cod.* 465 id *add. Camerarius*
466 morbo *Spengel* senio (*om. est*) *B* 467 si bene *PCD*
eius enim scito (cito *PCD*) *cod. : corr. Spengel* 468 quam *Came-*
rarius : quae cod. occeperunt *cod. (i. e. -rint?)* 469 occepe-
runt (-rint *PCD*) bene facere *cod. : trai. Bothe* 470 melius onus
dispicet leuius *Ital. : mollius Bentley* est onus *PCD* : opus est
Scaliger 474 is hic *Weise : istic cod.* praecauo *Camerarius :*
prece cauco *cod.* 475 Sumque ornata ita ut aegra uidear *Bucheler*
puer perlocubem *cod.* 476 stactam *Camerarius : eiectam cod.*
benerem iucinam (uicinam *PCD*) *cod. : corr. Saracenus* 477 e opi
hecium (opihetium *PCD*) *cod.* 478 adiutare sic *cod. : corr. Pareus,*
Seyffert puerperam *Ital. : pueri eram cod.* 479 deduce *Goppert :*
duce *cod.* inice *Ital. : minice cod.*

ubi's, Astaphium? fer huc uerbenam mi intus et bellaria. 480
date aquam manibus. nunc ecastor tum ueniret tum miles uelim.

vi STRATOPHANES PHRONESIVM ASTAPHIVM

STRAT. Ne exspectetis, spectatores, meas pugnas dum praedicem :

manibus duella praedicare soleo, haud in sermonibus.

scio ego multos memorauisse milites mendacium :

et Homerionida et postilla mille memorari potest, 485

5 qui et conuicti et condemnati falsis de pugnis sient.

[non laudandust quoi plus credit qui audi(i)t quam qui uidet]

non placet quem illi plus laudant qui audiunt quam qui uident.

pluris est oculatus testis unus quam auriti decem ;

qui audiunt audita dicunt, qui uident plane sciunt. 490

10 non placet quem scurrae laudant, manipulares mussitant,

neque illi quorum lingua gladiatorum aciem praestringit domi.

strenui nimio plus prosunt populo quam argute cati :

facile sibi facunditatem uirtus argutam inuenit,

sine uirtuti argutum ciuem mihi habeam pro praefica, 495

15 quae alios conlaudat, eapse sese uero non potest.

480 ubi saphilim *cod.* : *corr. Ital., Pareus* mi intus (?) *Buecheler* :
mihit *cod.* 481 data quam *cod.* adueniat *Mueller* : uenerit
Camerarius : ut ueniat *Guietus* 482 dum pugnas *Bothe, fauente*
allitteratione 483 duella *Gronovius* : duellis *cod.* predicarem
cod. 484 memorauissem *cod.* 485 homerionidam *cod.* : *corr.*
Leo post illam illi *cod.* : *corr. Saracenus, Camerarius* vel pote
486 pugnis *Camerarius* : pugnas *cod.* 487 del. *Brix* auditat
Schoell quam (ille) *Leo, Goetz* 488 del. *Guietus* quem *Acidalius* :
cum *cod.* quam *Ital.* : quia *PCD* (q B) 489 unus
Paulus 179, *Apuleius flor.* 1, 2 : *om. cod.* (vii. 6) auriti decem
Paulus, Apuleius : aurite decet *cod.* (vii. 2) vel auritei 490
audita *Ital.* : auditas *cod.* scient *PCD* 491 mussitan *cod.* (*corr.*
C) 493 argut (-guit *BC* eccati *cod.* (pro argute cati) : arguti et
cati *Merula* 494 argutam *Turubus* : arguta *cod.* 495 vel uirtute
pro praefica *Varro de L. L.* 7, 70 (*cf. Nonius* 67) : profecta *cod.* 496
alios *codd. Nonii* : alias *cod.* vel eapsa c. eapsa (abse *PCD*) se
uero *cod.* : conlaudare a se uero *codd. Nonii* : *corr. Bothe*

- nunc ad amicam decimo mense post Athenas Atticas
 uiso, quam grauidam hic reliqui meo compressu, quid ea agat.
 PH. uide quis loquitur tam propinque. As. miles, mea
 Phronesium,
 500 tibi adest Stratophanes. nunc tibi opust aegram ut te ad-
 simules. PH. tace.
 quof adhuc ego tam mala eram monetrix, me maleficio 30
 uinceres?
 STRAT. peperit mulier, ut ego opinor. As. uin adeam ad
 hominem? PH. uolo.
 STRAT. eugae! Astaphium eecam it mi aduorsum. As.
 salue ecastor, Stratophanes.
 [uenire] saluom <te>—STRAT. scio. sed peperitne, opsecro,
 Phronesium?
 505 As. peperit puerum nimium lepidum. STRAT. ehem, ee-
 quid mei similest? As. rogas?
 quin ubi natust machaeram et clupeum poscebat sibi? 25
 STRAT. meus est, scio iam de argumentis. As. nimium tui
 similest. STRAT. papae!
 iam magnust? iamne iit ad legionem? ecquae spolia rettulit?
 As. tere† nudiusquintus natus ille quidem est. STRAT.
 quid postea?
 510 inter tot dies quidem hercle iam aliquid actum oportuit.

497 ad *codd. Nonii* 457 : *om. cod.* 498 hic *codd. Nonii* : *om. cod.*
 499 uide *Ital.* : uibet *cod. (B pro D)* tam *Acidalius* : iam
cod. propinqua *P^{CD}* 500 ades *cod.* 501 cui a. ego tu mala
 meam emouet ruria me malficio (mafficio *P^{CD}*) uincer est *cod.* : *corr.*
Buecheler, Leo malam monerulam *Schoell* 502 Peperit *Came-*
rarius : Reperit *cod.* vel opino uinadea aut (*pro at*) hominem
 ut uolo *cod.* : *corr. Pius* 503 eugastha phin (euge staphin *P^{CD}*)
 maccam *cod.* : *corr. Ital.* ecastror *cod. (corr. D)* 504 saluom
 te *Kampmann* : uenire saluom *cod.* (v. 1 : bene te s.—*Seyffert*
 505 ehem equid *Mueller* : chec quit (hec quit *P^{CD}*) *cod.* mihi
 si mille est : *corr. Ritschl* 507 n. tui *Brix* : n. quidui *cod.* (iv. 3) :
 nimis quam tui *Spengel (cf. ad 488)* 508 i. iit ad *Buecheler* : i. letat
cod. (lectat *P^{CD}* : iam letat *Schoell* ecquae *Kiessling* : quae *cod.* spolia
 rettulit *Spengel* : spoliaret uelit *cod.* 509 heia *Schoell* : gerrae
 (vel *éppé* *Palmer* quidem ille est *cod.* : *trai. Ritschl* 510 actum
 al. *cod.* : *trai. Bothe*

- 30 quid illi ex utero exitiost priu' quam poterat ire in proclium?
 As. consequere atque illam saluta et gratulare illi. STRAT.
 sequor.
 PH. ubi illa, ópsecro, est quae me hic reliquit, eapse abiit?
 ubist?
 As. adsum, adduco tibi exoptatum Stratophanem. PH. ubi
 is est, opsecro?
 STRAT. Mars peregre adueniens salutat Nerienem uxorem 515
 suam.
- 35 quom tu recte prouenisti quomque es aucta liberis,
 gratulor, quom mihi tibi que magnum peperisti decus.
 PH. salue, qui me interfecisti paene uita et lumine
 †quiquem ibi† magni doloris per uoluptatem tuam
 condidisti in corpus, quo nunc etiam morbo misera sum. 520
- 40 STRAT. heia! haud ab re, mea uoluptas, tibi istic obuēnit
 labos:
 filium peperisti, qui aedis spoliis opplebit tuas.
 PH. multo ecastor magis oppletis tritici opust granariis,
 ne, ille priu' quam spolia capiat, hinc nos extinxit fames.
 STRAT. habe bonum animum. PH. sauium sis †pete† hinc 525
 —ah! nequeo caput
 45 tollere, ita dolet itaque ego †medulot, neque etiam queo
 pedibus mea sponte ambulare. STRAT. si hercle me ex
 medio mari

512 gratulari *cod.* 513 *vel* illace est obsecro *Bothe* ab(iit
 ub)ist *Leo*: abisti *cod.* 514 adduco *Ital.*: adduce *cod.* strato
 pane nubilus est *cod.*: *corr. Ital.* 515 uoxorem *B* (*pro* uex-) 516
 quam qua es *cod.* 517 peperisti *Merula*: deristi *cod.*: *vix* decoristi
 518 uita *Camerarius*: [ut] ulta *cod.* (iv. 3): et uita *Ital.* 519
 uimque mihi *Buecheler*: quique mihi (magnum dolores) *Ital.*: *fort.*
 quiq' mi uim 521 Cela ad ob rem *cod.*: *corr. Camerarius* obuēnit
 labos istec *cod.*: *trai. Goeller* 522 oppleuit *cod.* i. e. -bit) 523
 opus est tritici *cod.*: *trai. Bothe* granarii *PCD* 524 hic
Angelius 525 habe bonum animum *Ital.*: habeo unu ma-
 nunt *cod.* (vii, p. 103) pete hinc sis *Bothe*: an sis petere hinc? ah
Bothe: ab *cod.* (b *pro* h) 526 dolet *Spengel*: do ut *cod.* (*pro* dolit?)
 ego me dolco *Ital.*: egomet d. *Spengel* etiam *Camerarius*: eliam
cod. 527 si hercle me *Luchs*: sih plane (plane) *cod.* maria *PCD*

- sauium petere tuom iubeas, petere haupigeat [me], mel meum.
 id ita esse experta es : nunc experiere, mea Phronesium,
 530 me te amare. adduxi ancillas tibi eccas ex Suria duas,
 is te dono. adduce hoc tu istas. sed istae reginae domi 50
 suae fuere ambae, uerum (earum) patriam ego excidi manu.
 his te dono. PH. paenitetne te quot ancillas alam,
 quin examen super adducas quae mihi comedint cibum ?
 535 STRAT. hoc quidem hercle ingratumst [donum]. cedo tu
 mi istam, puere, perulam.
 mea uoluptas, attuli eccam pallulam ex Phrygia tibi. 55
 tene tibi. PH. hoccin mihi ob labores tantos tantillum dari ?
 STRAT. perii hercle (ego) miser ! iam (mi) auro contra con-
 stat filius :
 etiam nihili pendit addi purpuram. ex Arabia tibi
 540 attuli tus, Ponto amomum. tene tibi, uoluptas mea.
 PH. accepi hoc ; abduc(it)e hasce hinc e conspectu Suras. 60
 STRAT. ecquid amas me ? PH. nihil ecastor neque meres.
 STRAT. nilne huic sat est ?
 ne bonum uerbum quidem unum dixit. uiginti minis

528 tuom petere *Bothe, rhythmo consulens* me *del. Bothe* mel meum
Camerarius : imme (inme *P^{CD}*, inmeum (v. 3, p. 109) 530 ex Syria
Ital. : exuri *cod.* (pro exsuri) 532 earum *add. Seyffert* fuerunt
 (*Bothe*, a. earum p. *Mueller* excida *B* 533 *vel* is (*ita cod.*) quot
 ancillas alam *Gulielmii* : quod ancillam solam *Donatus ad Eun.* 5, 6,
 12 : quod ancilla siam *B* : quod ancillast iam *P^{CD}* 534 examen
Haupt : etiam men *cod.* comet incibum *cod.* : *corr. Camerarius*
 535 hercle i. *Geppert* : hercles (herele si *P^{CD}* ; i. e. hercl' si ?) i. *cod.* :
 herclst ingratum *Goetz, Schoell* (*cf. ad Merc.* 330) donum *del. Bothe*
 puere perulam (-uiam *cod.*) purpuram *Buecheler* 536 mea *Ital.* :
 imea *cod.* attolli *cod.* (pro attoli, *antiqua forma?*) pallulam *Ital.* :
 paluuum (paluuiam *P^{CD} ut vid.*) *cod.* Phrygia *Gronovius* : pari gra
 (g^{ra}, i. e. gratia *P^{CD}*) *cod.* 537 tantillum *Ital.* : tantillis *cod.* 538
 ego *add. Bothe* mi *add. Camerarius* 539 nihili *Ital.* : num mali *cod.*
 addi *scripsi* : addit *cod.* etiam nummuli non pendit pallam (?) *Leo* : an
 etiamnum malipendio addit pu. ? Arabia *Buecheler* : arat *cod.* (*cf. Journ.*
Phil. 17, 443) 540 tuas ponto (tua sponte *B*) amoenas *cod.* : *corr.*
Spengel, Mueller 541 accipe hoc (Astaphium) *Bach* abducite
Bothe : abduce *cod.* 542 ecquid amas me *Camerarius* : ee quidem asme
cod. ecastor *Ital.* : castor *cod.* 543 ne bonum *Buecheler* : neuo-
 num *ut vid. cod.* (nemonum *B* : ne unum *P^{CD}*) num d. *cod.* (*corr. D¹*)

uenire illaec posse credo dona quae ei dono dedi.

uehementer nunc mihi est irata, sentio atque intellego ; 545

65 uerum abibo. quid ais ? nunc tu num neuis mé, uoluptas mea,

quo uocatus sum ire ad cenam ? mox huc cubitum uenero.

quid taces ? planissime edepol perii. sed quid illúc noui est ?

quis (hic) homost qui inducit pompam tantam ? certumst

quo ferant

opseruare. huic credo fertur. uerum iam scibo magis. 550

vii CYAMVS PHRONESIVM STRATOPHANES

CY. Ite, ite hac simul, mulieri damnigeruli,

foras egerones, bonorum exagogae.

satin, siquis amat, nequit quin nihili sit, atque improbis se

artibus exspoliat ?

nam | hoc qui sciam, ne quis id quaerat ex me,

5 domist qui facit improbe facta amator, 555

qui bona sua pro stercore habet,

foras iubet ferri : metuit 556^a

+publicost : mundissimu' fit ;

puras esse sibi uolt aedis : domi quidquid habet cicitur ξξω.

546 adibo *corr.* ab- *ut uid. cod.* (abdibo *B* : adibo *P^{CD}*) 547

nox *Fleckeiscu* m. adhuc *B* uenero *Bugge* : inero *cod.* : iuero

Ital. 548 noui *Spengel* : boni *cod.* (pro uoni?) 549 hic *add.*

Seyffert ducit *Bothe* 551 mulierei *cod.* (antiqua forma) (uel muli

erei) 552 egerones *Bugge* : gerronis *cod.* exagogae *Merula* :

axagoce (maca goce *B*) *cod.* 553 se (pro sei?) quis *cod.* fort.

nequam (del. quin ; cf. ad v. 488, 595) nihilist, nam nec siquis nec

nequit satis placet atque *Saraccnus* : aque *cod.* : fort. delend. ut fiant

duo glyconici cum dochmio inprouisse (-uise *P^{CD}*) partibus *cod.* : *corr.*

Camerarius exspoliat an exspoliat *incert. cod.* 554 (ego) hoc *Mueller*

qui sciam *Ital.* : quis cieam *cod.* 555 domis itque (idque *P^{CD}*)

f. cod. : *corr.* *Camerarius* improbe *scripsi* : improba *cod.* (cf. ad v. 822,

Mil. 894) : (tam) improbe *Schoell* domist qui facit facta improba

amator *Leo* 556, 557 *vix* Q. b. sua (sibi) p. s. h. (anap. dimi.)

F. i. f. (monom.) *vix* metit 556 (domist) qui bona sua pro

stercore habet *Leo* 557 puluisculos *Schoell* m. fit *scripsi* :

mundissimust *Ital.* : mundissimum sit *cod.* 558 sibi esse *cod.* :

traï. *Bothe*, metri causa aedis *Ital.* : asdis *cod.* eicitur *Leo* :

neitur *cod.* (i. e. nititur ?) : fort. mittitur

- quandoquidem ipsus perditum se it, secreto hercle equidem 10
 cum adiutabo
 560 neque mea quidem opera umquam hilo minu' propere quam
 pote[st] peribit.
 nam iam de hoc opsonio de mina deminui una modo
 quinque nummos : mihi detraxi partem—Herculaneam.
 nam hoc adsimile est quasi de fluuio qui aquam deriuat
 sibi :
 nisi deriuetur, tamen ea aqua ómnis abeat in mare : 15
 565 nam hoc in mare abit misereque perit sine bona omni gratia.
 haec quom uideo
 566ª fieri, suffuror, suppilo,
 de praeda praedam capio.
 meretricem ego item esse reor, mare ut est : 20
 quod des deuorat (nec dat)is umquam abundat.
 570 hoc saltem : seruat nec nulli ubi sit apparet :
 des quantumuis, nusquam apparet neque datori neque ac-
 ceptrici.
 572-3 uelut haec meretrix meum erum miserum sua blanditia
 intulit in pauperiem :
 priuabit bonis, luce, honore atque amicis. 25
 575 attat ! eecam adest propinque. credo audisse haec me loqui.
 pallida est, ut peperit puerum. ádloquar quasi nesciam.
 iubeo uos saluere. PH. ét nos te, Geta, quid agis ? ut uales ?

559 se it *Camerarius* : sit *cod.* (i. 3, p. 108) cum *Leo* : illum *cod.*
 560 hilo minus *Lambinus* : nihili omnibus *cod.* : nihili homo minus
Schoell 561 una deminui *cod.* : *trai. Leo* 562 fort. (hercle)
 Hercul. 564 ea aqua *Camerarius* : ea qua *cod.* omnis *post*
lamen cod. : *trai.* (?) *Leo* mari *cod.* 565 abiit *cod.* omnia
gratiam cod. 566^a fieri suffuror suppilo *codd.* *Nonii* 12 (s. v. sub-
 pilare) : [si] fieri susfuror supplicio (pro supplio) *cod.* (iv. 3) 567
 praeda *codd.* *Nonii* : om. *cod.* 568 esse om. *B* 569 deuoratis
cod. (iii. 11 : *corr. Buecheler* 570 versus nondum sanatus (rem)
 se. *Leo* nec ulli (nulli scripsi) ubi sit *Leo* : mecum illi sub este *cod.*
 571 *vix anap. versus cum datori* acceptrice *cod.* (pro -cei?) 572-3
 haec om. *P^{CD}* *vix int. paup.* (*anap. tetram.*) 574 bones
 (bonas *P^{CD}*) *cod.* (pro -cis?) 577 et nos te *Seyffert* : noster *cod.*
 Geta] *Cyame Seyffert*

Cy. ualeo et uenio ad minu' ualentem et melius qui ualeat
fero.

30 eru' meus, ocellus tuos, ád te ferre me haec iussit tibi
dona quae uides illos ferre et has quinque argenti minas. 580

PH. pol hau perit quód illum tantum amo.

Cy. iussit orare ut haec grata haberes tibi.

PH. grata acceptaque ecastor habeo. iube auferri intro, i
Cyame.

35 As. ecquid auditis haec, quae iam (haec) imperat?

Cy. uasa nolo auferant : desiccarí iube. 585

As. inpudens mecastor, Cyame, es. Cy. egone? As. tu.

Cy. bona fide?

tune ais me inpudentem esse, ipsa quae sis stabulum flagiti?

PH. dic, amabo te, ubi est Diniarchus? Cy. domi.

40 PH. dic ob haec dona quae ád me miserit
me illum amare plurimum omnium hominum * ergo, 590

meumque honorem illum habere omnium maximum,

atque ut huc ueniat opseca. Cy. flicet.

sed quisnam illic homost qui ipse se comest, tristis, oculis
malis?

45 animo hercle homost suo miser,

quisquis est. PH. dignust mecastor. nequam est. non 595
nosti, opseco,

578 minu' *cod.* 580 illos] nos *Buecheler* : hos *Bothe* 582
iussit orare *Camerarius* : lus sit operare *cod.* 583 acceptaque
Camerarius : acaque *cod.* (vii, p. 103) chiamo *cod.* 584 heque
tam *cod.* : *corr.* *Camerarius*, *Leo* haec *addidi* 585 Suasa *cod.* (? i. e.
S. eruus) Vasa) iubet *cod.* : *corr.* *Buecheler* 586 Immo pudet
me castor cua mestegori tu b. f. *cod.* : *corr.* *Merula*, *Bothe*, Cuame
restituit Seyffert vel bonan 587 tune asin (ansin *P^{CD}*) puden-
tem me esse ipsa (aipsa *B*) quae sistabulum flagitii *cod.* : *corr.* *Spengel*
fort. i. me, eapse (eapsa) 589 me (modo) *Bergk*, *Abraham stud.*
Plaut. 240, ut *integer tetrameter fiat* 590 omnium plurimum
Spengel (cret.) ergo] merito *Ussing*: *vix* (humanitatis) ergo
591 meque honorem illi *Bothe* 592 reueniat *Spengel* : u. (ad me)
Schoell, ut *integer tetrameter cret. fiat* obseca *Camerarius* : obsecrat
cod. : obsecrare *Ital.* 594 humost *cod.* 595 nequam *Seyffert* :
nequid *cod.* (*cf.* ad 488)

milem, hic apud me qui erat ? huius pater pueri illic est.
 usque adicit oculum, uissit, adit,
 mansit : auscultat, opseruat quem perdam. Cy. noui ho-
 minem nihili.

600 illicinest ? PH. illic est. Cy. me intuetur gemens ; 50
 traxit ex intumo uentre suspirium.
 hoc uide ! dentibus frendit, icit femur ;
 num opsecro nam hariolust qui ipsus se uerberat ?

STRAT. nunc ego meos animos uiolentos meamque iram ex
 pectore iam promam.

604-5 loquere : unde es ? quouis es ? quur ausu's mi inclementer 55
 dicere ? Cy. lubitumst.

STRAT. istuc ne[c] mihi responsis. Cy. hoc. non ego te
 flocci facio.

STRAT. quid tu ? quur ausa es alium te dicere amare homi-
 nem ? PH. lubitumst.

STRAT. ain tandem ? istuc primum experiar. tun tantilli
 doni caussa,

609-10 holerum atque escarum et poscarum, moechum malacum,
 cincinnatum,
 umbraticulum, tympanotribam amas. hominem non nauci ? 60
 Cy. quae haec res ?

596 militem hic apud me qui erat *Schoell* : qui illic (illic *PCD*)
 apud me erat *cod.* (*pro* quilitic, *i. e.* qui militem hic) 597 adicit
 adiecit oculum uisit (*Spengel*) adit (abiit *Spengel*) scripsi : adiecta
 culem iussit alii *cod.* 598 mansi auscultauit obseruauit (-bi *B*) quem
 per nam *cod.* : *correx* quam rem agam *Spengel* nihil
cod. 599 illic que est illic est *cod.* : *corr. Kiessling* 600
 suspirium *Camerarius* : suspensum (-us *B*) *cod.* (*pro* suspim, *i. e.*
 suspirium) 602 ariolus *cod.* 603 uiolentus *B* expector
 etiam *PCD* 604 5 unde est *cod.* inc. m. *PCD* lubitumst
Spengel : lubido (iub- *B*) est *cod.* (*pro* lubitust) 606 istuc-
 ine mihi respondes ? *Camerarius* responsas *Ital.* 608 tun
 tantilli *Ital.* : tum pentilli (pert- *B*) *cod.* : tun petili *Geppert* 61 :
 tympanotribam *codd.* *Priscini* 1, 204 : lymphanotribam *cod* haec
 res *Saracenus* : hercules *cod.*

- tat ! equis intust quis hoc áperit ostium ?
 664-5 As. quid istúe ? a nun es, amabo, mi Strabax, 20
 qui non extemplo turo) ieris ? STRAB. anne oportuit ?
 As. ita te quidem. ui es familiaris. STRAB. ibitur,
 ne me morari cens. s.—As. lepide facis.

TRVCVLENTVS ASTAPHIVM

ii

- TR. Mirum uidetur re erilem filium
 670 Strabacem non re esse ; nisi si clanculum
 conlapsus est hic corrúptelam suam.
 As. iam pol illic iam amabit me si aspexerit.
 TR. nimio minu' s uos iam sum, Astaphium, quam fui, 5
 tiam non sum truncus tust, noli metuere.
 675 (quid ais ?) As. quid uis ? TR. quin tuam exspecto oscu-
 lentiam.
 dic, impera mihi quod lubet quo uis modo.
 nouos ómnis moros habeo, ueteres perdidí.
 uel amare possum quod iam scortum ducere. 10
 As. lepide mecast nuntias. sed dic mihi,
 680 habent—TR. parasum te fortasse dicere ?
 As. intellexisti lepide quid ego dicerem.
 TR. heus tu ! iam postquam in urbem crebro comneo,
 dicax sum factus. quoniam sum caullator probus. 15

663 tatec qui si illa est et quis aperit hoc ostium *cod.* : *corr.*
Camerarius, Spengel, etc. 664-5 es *Lambinus* : est *cod.* 666
 intro ieris *Brix* : ire *cod.* 669 rurier item filium *cod.* : *corr. Ital.*
 672 me inelamauit *sen. cod.* : *corr. Bothe* : me inelamauerit *Seyffert*
vel sei 673 nim inissae uos iam sumas astaphium *cod.* : *corr.*
Ital. (*cf. Amer. Journ. Phil.* 17, 442) 674 non (ego) *Leo* : noe-
 num *Bothe* truncus tust *Ussing, fort. recte* (*cf. ad v. 266*) metuere
Ital. : metueris *cod.* 675 quid ais *add. Schoell* quin *Schoell* :
 qui *cod.* expectorat *osc. cf. Class. Rev.* 10, 334 676 impera
Ital. : incipera *cod.* (v. 3) *vel mi* quid tibi et quo *cod.* : *corr.*
Buecheler 678 et iam *Camerarius* : uellam *cod.* dicere *B.*
 680 habent *Lipsius* : uent *cod.* marsipum *Leo* (*sed cf. Class. Rev.*
 10, 334) te *Ital.* : *cod.* 682 comneo *Camerarius* : commoueo
 (-obeo *B*) *cod.* (v. 8) 683 hic axsum (axum *PCD*) factum *cod.* :
corr. Camerarius : caullator *cod.*

ACTVS III

III. i

STRABAX ASTAPHIVM

STRAB. Rus mane dudum hinc ire me iussit pater, 645
 ut bubus glandem prandio depromerem.
 post illoc quam ueni, aduenit, si dis placet,
 ad uillam argentum meo qui debebat patri,
 5 qui ouis Tarentinas erat mercatus de patre.
 quaerit patrem. dico esse in urbe. interrogo 650
 quid eum uelit * *
 homo cruminam sibi de collo detrahit,
 minas uiginti mi dat. accipio lubens,
 10 condo in cruminam. ille abiit. ego †perperat† minas
 ouis in crumina hac (huc) in urbem detuli. 655
 fuit edepol Mars meo periratus patri,
 nam oues illius hau longe apsunt a lupis.
 ne ego urbanos istos mundulos amasios
 15 hoc ictu exponam atque omnis eiciam foras.
 eradicarest certum cumprimis patrem, 660
 post id locorum matrem. nunc hoc deferam
 argentum ad hanc, quam mage amo quam matrem meam.

646 claudem *PCD* Merula 647 ueni quamadueni *cod.*: *corr. Spengel*,
 649 qui ouis Tarentinas erat *Ital.*: quo uistaret inase-
 rant (-rat *C*) *cod.* ('scil. n. omissa et uscripta locum non suum occupauit'
Leo) 651 uellit *cod.* (concredat mihi si quid uelit) *suppl. Schoell*
 q. e. u. *vix delend.* (iv, p. 62) 652 erumenam *cod.* detrahit
Camerarius: detraxit *cod.* 653 vel mihi middat *B* 654 vel abit
 prope *Ital.*: pera *Spengel* 655 ouis *Merula*: quis *cod.* (Q pro O)
 huc *add. Geppert* urbem detuli *Ital.*: urbe medetuli *cod.* 656
 periratus *Camerarius*: piratus *cod.* (vii, 1) 658 nunc e. i. m. u.
 amaspos *cod.*: stos mundulos amasios *codd. Diomedis* 343 *K.* (s. v.
 amasius): *correx*, nam mundlos non ferendum nec mundulos urb.
 placet: fort. nunc (nunc) e. i. m. a. (*del. urbanos*; iv, 1) 659
 ictu *Merula*: itu *cod.* ieciam *cod.* (*corr. D*) 660 eradicarensi
cod. (-msi *PCD*) 661 locorum *cod.* hoc die (hodie *PCD*) efferam
cod.: *corr. Spengel* 662 ad hanc argentum *cod.*: *trai. Bothe*
rhythmica causa

tat ! ecquis intust ? ecquis hoc áperit ostium ?

- 664-5 As. quid istúe ? alienun es, amabo, mi Strabax, 20
 qui non extemplo (intro) ieris ? STRAB. anne oportuit ?
 As. ita te quidem, qui es familiaris. STRAB. ibitur,
 ne me morari censeas.—As. lepide facis.

TRUCULENTVS ASTAPHIVM

ii

TR. Mirum uidetur rure erilem filium

- 670 Strabacem non rediisse ; nisi si clanculum
 conlapsus est hic in corruptelam suam.

As. iam pol illic inclamabit me si aspexerit.

TR. nimio minu' saeuos iam sum, Astaphium, quam fui, 5
 'fiam non sum truculentust, noli metuere.

- 675 (quid ais ?) As. quid uis ? TR. quin tuam exspecto oscu-
 lentiam.

dic, impera mihi quid lubet quo uis modo.

nouos ómnis mores habeo, ueteres perdidí.

uel amare possum uel iam scortum ducere. 10

As. lepide mecastor nuntias. sed dic mihi,

- 680 haben—TR. parasitum te fortasse dicere ?

As. intellexisti lepide quid ego dicerem.

TR. heus tu ! iam postquam in urbem crebro comneo,

dicax sum factus. iam sum caullator probus. 15

663 tatec qui si nulla est et quis aperit hoc ostium *cod.* : *corr.*
Camerarius, Spengel, Bothe 664-5 *es Lambinus* : est *cod.* 666
 intro ieris *Brix* : ire si *cod.* 669 rurier item filium *cod.* : *corr. Ital.*
 672 me inclamauit se a. *cod.* : *corr. Bothe* : me inclamauerit *Seyffert*
 vel sei 673 nimio inissae uos iam sumas astaphium *cod.* : *corr.*
Ital. (cf. Amer. Journ. Phil. 17, 442) 674 non (ego) *Leo* : noe-
num Bothe truncus lentus *Ussing, fort. recte (cf. ad v. 266)* metuere
Ital. : metueris *cod.* 675 quid ais *add. Schoell* quin *Schoell* :
 qui *cod.* expector *cod.* osc. *cf. Class. Rev. 10, 334* 676 impera
Ital. : incipera *cod. (v. 8)* vel mi quid tibi et quo *cod.* : *corr.*
Buecheler 678 uel iam *Camerarius* : uellam *cod.* dicere *B*
 680 haben *Lipsius* : habent *cod.* marsipum *Leo (sed cf. Class. Rev.*
10, 334) te *Ital.* : et *cod.* 682 comneo *Camerarius* : commoueo
 (-obeo *B*) *cod. (v. 8)* 683 hic axsum (axum *P^{CD}*) factum *cod.* :
corr. Camerarius caullator *cod.*

- As. quid id est, amabo? istaec ridicularia,
cauillationes, uis opinor dicere? 685
- TR. ita, ut pauxillum differt a cauilibus.
- As. sequere intro [me], amabo, mea uoluptas. TR. tene
hoc tibi:
- 20 rabonem habeto, uti mecum hanc noctem sies.
- As. perii! 'rabonem'? quám esse dicam hanc beluam?
quin tu 'arrabonem' dicis? TR. 'a' facio lucri, 690
ut Praenestinis 'conea' est ciconia.
- As. sequere, opsecro. TR. Strabacem hic opperiar modo,
25 si rure ueniat. As. is quidem apud nos [est] hic Strabax,
modo rúre uenit. TR. priu'ne quam ad matrem suam?
eu edepol hominem nihili! As. iamne autem ut soles? 695
- TR. iamne—nihil dico. As. í intro, amabo, cedo manum.
TR. tene. in tabernam ducor deuorsoriam,
30 ubi male accipiar mea mihi pecunia.—

ACTVS IV

IV. i

DINIARCHVS

Neque gnatust neque progignetur neque potest reperirier
quói ego nunc (aut) dictum aut factum melius quam Veneri 700
uelim.

di magni, ut ego (laete) laetus sum et laetitia differor!
ita ad me magna nuntiauit Cyamus hodie gaudia:

684 (tu) istaec (?) *Leo* 685 *vel opino* 686 *Istud Leo*
ita ut pauxillum differant a caulibus *post alios Goeller* 687 *me del.*
Bothe uoluptast (uolupta si *B*) *cod.* hoc *dei. Bothe* 688
habeto (hoc) *Bergk* mecum *ante ut (ita cod.) Camerarius* ac (a *B*)
nocte *cod.*: *corr. Camerarius* 689 *uelbam cod.* 690 *dicista*
facto *cod.*: *corr. Merula, Lambinus* ('*í Truculentum indicaverat ut vr.*
680, 687' Leo) 693 *si Ital.*: *se cod. (pro sei?)* ueniet *B au*
híest? hic apud nos est *Schoell* 694 *rure (huc) (?) Leo* 695
iamne Acidalius: *anne cod.* 696 *i intro Ital.*: *lintro cod.* 697
ducor *Ital.*: *dulor cod.* 699 *potes cod.* 700 *vel quooi dictum*
nunc *Gnietus* aut *add. Bothe* (vii. 5) *Veneri Camerarius*: *bene*
rem cod.: (meae) *V. Mueller* 701 *diui Bothe* *laete add. Spengel*

mea dona deamata acceptaque habita esse apud Phronesium; 5
 quom hoc iam uolup est, tum illuc nimio magnae mellinae
 mihi,

705 militis odiosa ingrataque habita. totus gaudeo.
 mea pila est : si repudiatur miles, mulier mecum erit.
 saluos sum, quia pereo ; si non peream, plane interierim.
 nunc speculabor quid ibi agatur, quis eat intro, qui foras 10
 ueniat ; procul hinc opseruabo meis quid fortunis fuit.
 710 quia nil habeo, nam amoui mi hic omnia, agam precario.

ASTAPHIVM DINIARCHVS

ii

As. Lepide efciam meum ego officium : uide intus modo
 ut tu tuom item efcias.

ama, id quod decet, rem tuam : istum exinani.

nunc dum isti lubét, dúm habet, tempús ei rei secundumst,
 prome uenustatem tuam amanti, ut gaudeat quom perdis.

715 ego hic interim restitrix praesidebo, 5
 istic dum sic faciat domum ad te exagogam ;
 nec quemquam interim istoc ad uos qui sit odio
 intro mittam : tu perge ut lubet ludo in istoc.

703 deamat *cod.* 704 es *cod.* illuc (-oc) *Bach* : hoc *cod.*
 nimium *Langen* (i. 3) *fort.* tum hoc nimium (-io) iam meliniae
cod. : *corr. Merula* 705 habita totus gaudeo *Ital.* : habitato tuca audeo
cod. (C pro G) 706 erit *Ital.* : prit (*antecedente spatio P^{CD}*) *cod.*
 (P pro E) 707 plane (*Ital.*) interierim *Weise* : pane-uriam (urient
P^{CD}) *cod.* (pro hierim, i. e. interierim) : p. perierim *Goeller, fort. recte*
 709 proci hunc *cod.* : *corr. Merula* meis *Acidalius* : miles *cod.*
 (? pro micis, *antiqua forma*) 710 nam amoui *scripsi* : unum a[nimos]
 moui *cod.* (iv. 3 ; v. 8) mihi omnia *P^{CD}* 711 meum *Gulielmius* :
 mea *cod.* (a pro u) ego *Leo* : ero *cod.* (*cf. Asin. 456, Mil. 1353*)
fort. uide delend., nam uide intus displicet tu tuom *Merula* : tutum
cod. 712 istum *Camerarius* : estum *cod.* 713 dum iusti iubet
cod. : *corr. Ital.* *fort.* ei rei *delend., ut bacch. tetram. fiat* secun-
 dumst *Geppert* : secundas *cod.* (a pro u) 714 amanti tuam *cod.* :
traí. Geppert gaudeat *Mueller* : gaudia *cod.* perdis *Leo* : pereis *cod.*
 Nunc dum isti lubét, dum habet, tempust eí rei. Sed cunctam prome
 uenústatem tuam, amanti ut gaudeat cum perdis (?) *Leo* 715
 interim hic *cod.* : *traí. Bothe* restitricis (restiti tricis *B*) *cod.* (pro
 -tris ?) : *corr. Turnebus* 716 iste *cod.* 717 nec *Camerarius* :
 ec *cod.* 718 perce ut iubet ludin istos *cod.* : *corr. Ital.*

DI. quis est iste, Astaphium, indica, qui perit? As. amabo,
hicin tu eras?

10 DI. molestusne sum? As. nunc magis quam fuisti, 720
nam si quid nobis usust nobis molestus.

sed opsecro, da mi operam ut narrem quae uolo.

DI. nam quid est? num mea refert? As. non mussito.
intu' bolos quos dat! DI. quid? amator nouo' quispiam?

15 As. integrum et plenum adortast thensaurum. DI. 725
quis est?

As. eloquar, sed tu taceto. nostin tu hunc Strabacem?

DI. quidni?

As. solus summam habet hic apud nos, nunc is est fundus
nouos.

animo bono male <rem> gerit. DI. perit hercle; ego idem
bona perdididi, mala repperi, [factus] sum extumus a uobis.

20 As. stultus es qui facta infecta facere uerbis postules. 730

Theti' quoque etiam lamentando pausam fecit filio.

DI. non ego nunc intro ad uos mittar? As. quidum quam
miles magis?

DI. quia enim plus dedi. As. plus enim es intro missus
quom dabas:

sine uicissim qui dant [operam] ob illud quod dant operis
utier.

719 qui est iste [ea] ast. *cod.*: *corr. Ital.*: quis istest A. *Bach*
hicinet nere *cod.*: *corr. Merula* 721 si] nisi *Ital.* usui's
Seyffert nobis *alt.*] *fort. non* vix nam si quid (quis?) nobis non
usust, non molestumst? (-tust?) 722 narem *cod.* uolo *Ital.*: uolom
B: uolti C: uolu D 723 num mea *Gubelmus*: nam ea *cod.* mus-
sito *Spengel*: musset *cod.* 723-4 vix mussito in-|tus (*creticum*
systema) 726 eloquar *Ital.*: te loquar *cod.* tu *Camerarius*:
diu *cod.* tun *cod.* (*corr. in B*) (*pro tu*; vii. 4) 727 summa hiabet
B <nunc> hab. *Lco* nouos *Schoell*: nobis *cod.* 728 male rem
Camerarius: malem (male *P^{CD}* *cod.* perii *Ital.* itidem *Geppert*
729 *om. cod.*: hab. *Priscianus* I, 100 s. v. extremus, extimus) hic
reposituit Langen factus *delevi dubitanter, ut versus Reizianus fiat*
730 est *cod.* 731 pausam *Valla*: lausum *cod.*: lausam *Schoell*
(*Arch. Lat. Lex.* 4, 258) 732 qui tu quam *Kiessling* 733 es
Ital.: se *cod.*: <tu> es (?) *Leo*, nam enim | es vix ferendum quom
Saracenus: quam *cod.* 734 operam *del. Lambinus* ob illud
Loman: oblit (oblitus *P^{CD}* *cod.*

- 735 litteras didicisti : quando scis, sine alios discere. 25
 Di. discant, dum mihi adcentare liceat, ní oblitus siem.
 As. quid erit interea magistrae, dum tu commentabere ?
 uolt [interim] illa itidem commentari. Di. quid ? As. rem
 accipere identidem.
 Di. dedi equidem hodie : <iussi> ei quinque argenti defferri
 minas,
 740 praeterea unam in opsonatum. As. idem istoc delatum scio. 30
 de eo núnc bene sunt tua uirtute. Di. ei ! meane [ut]
 inimici mei
 bona istic caedent ? mortuom hercle me quam ut id pátiar
 mauelim.
 As. stultu's. Di. quid est ? aperi re<m>. quid iam,
 <Astaphium> ? As. quia pol mauelim
 mihi inimicos inuidere quam med inimicis meis ;
 745 nam inuidere alii bene esse, tibi male esse, miseria est. 35
 qui inuident egent ; illis quibus inuidetur, i rem habent.
 Di. non licet dimidio opsoni me participem fieri ?
 As. si uolebas participari, auferres dimidium domum.
 nám item ut Accherunti hic <apud nos> ratio accepti scribitur :
 750 intro accipimus ; quando acceptumst, non potest ferri foras. 40

735 discere *Ital.* : dicere *cod.* 736 adcentare liceat *scripsi*
 (v, p. 81) : argentarilliceam (-ri illic eam *F^{CD}* *cod.* : commentari
 liceat *Ital.* 737 qui dedit As. interea magister *cod.* : *corr.*
Buechler 738 interim *del. Bothe* (iv. 3 ?) ididem *cod.* den-
 tidem *cod.* 739 iussi *add. Saracenus* 740 unam *Merula* :
 unum *cod.* una mina obs. *Leo* 741 sunt *Brix, Seyffert* : sum
cod. uirtutem ime me (me *om. P^{CD}*, utini emei mei *cod.* : *corr. Ital.*,
Brix, Leo 742 comedint *Spengel* ut *del. Ital.* 743 *post*
 746 *cod.* : *huc trai. Weise* *supplevi dubitanter* (iii. 2) *vix St.*
 tuquidem es. Di. aperi <vel St. quidem es aperte.> 744
 inimicus inuiderem *cod.* : *corr. Ital.* 745 essem seria mesi *cod.* (esse
 inseria mesi *P^{CD}*) : *corr. Camerarius* 746 qui *Ital.* : quid *cod.*
 747 do *cod.* (pro dō, i. e. dimidio ? *cf. Amer. Journ. Phil.* 17, 443)
 749 idem *cod.* : *corr. Rittershusius* nam itidem hic ut A. *Gruentus*
 <fit> hic *Mueller* (*Herm.* 34, 332) apud nos *add. Schoell* accepti
Ital. : accepit (accepit *P^{CD}*) *cod.* : *fort. accepti <expensi>* (iii. 11) 750
 accipimus *Camerarius* : accipiamur *cod.* : accipitur *Spengel* ferre
cod. (? *pro -rei*)

bene uale. Di. resiste. As. omitte. Di. sine eam intro.
As. ad te quidem.

Di. immo istoc ad uos ⟨uolo⟩ ire. As. non potest, nimium
petis.

Di. sine experiri—As. immo opperire. uis est experirier.

Di. dic me adesse. As. abi, occupatast. res itast, ne
frustra sis.

45 Di. redin an non redis? As. uocat me quae in me potest 755
plus quam potes.

Di. uno uerbo—As. cloquere. Di. mittin me intro? As.
mendax es, abi.

unum aiebas, tria iam dixti uerba atque ⟨ea⟩ mendacia.—

Di. abiit intro, exclusit. egon ut haec mihi patiar fieri?

iam hercle ego tibi, inlécebra, ludos faciam clamore in uia,
50 quae aduorsum legem accepisti a plurumis pecuniam; 760
iam hercle apud nouos [omnis] magistrátus faxo erit nomen
tuom,

postid ego te manum iníciam quadrupuli, uenefica,
suppostrix puerum. ego edepol ⟨iam⟩ tua probra aperibo
omnia.

nihil me ⟨prohibet,⟩ perdidit omne quod fuit: fio inpudens

55 nec mi adeost tantillum pensi iam quos capiam calceos. 765

751 bene ualere siste omittes inea m[itto] intro *cod.* (iv. 3) : *corr.*
Camerarius, Schoell 752 uolo *add.* *Buecheler* irem *cod.* petis
Boeckel: pati *cod.* 753 exp. sine (sinem *B*) *cod.*: *trai. Bothe*:
sine *del. Leo* opperirem *cod.* experire *cod.*: *corr. Camerarius*
754 dicam adesse ubi occupatast resistat et (r. ex ex *B*) frustra sit
cod.: *corr. Spengel* uix ut f. s. 755 non redin si uocat *cod.*:
corr. Camerarius, Geppert si u. me qui *Schoell* potes *Lambinus*:
potest *cod.* quae in me plus quam tu potest *Goeller* 756 mitti
inme *cod.* 757 alebat stridia dixti u. (dixit uerbe *B*) *cod.*: *corr.*
Camerarius ea *add. Gulielmus* 758 exclusit *Spengel*: *includit*
(induit *PCD*) *cod.* egon *Loman*: ego *cod.* 759 clamorem *B*
760 quem *B* accepisti a (ab) *Ital.*: accepistis ad *cod.* (pro ab)
761 nouos (*del. omnis*) *Bergk*: nos omnis *cod.* (pro nos os?) (omnis
tutatur Leo) 762 tibi *Schoell* initiam quadrupis beneficia *cod.*:
corr. Ital., Camerarius 763 iam tua *Camerarius*: itu a *cod.* proba
cod. 764 prohibet *add. Leo* 765 adest *cod.*: *corr. Acidalius*
tantillum *Casaubonus*: ad illum *cod.*

sed quid ego hic clamo? quid si me iubeat intro mittier?
conceptis me non facturum uerbis iurem, si uelit.
nugae sunt. si stimulos pugnīs caedis, manibus plus dolet.
de nihilo nihil est irasci, quae te non flocci facit.

770 sed quid hoc est? pro di immortales! Callicem uideo senem, 60
meu' qui adfinis fuit, ancillas duas constrictas ducere,
alteram tonstricem | huius, alteram ancillam suam.
pertimui: postquam una cura cor meum mouit modo,
timeo ne male facta antiqua mea sint inuenta omnia.

CALLICLES   ANCILLA   CALLICLES   iii
DINIARCHVS   SVRA

775 CA. Egon tibi male dicam? at tibi te mauelim: ut animus
meust,
propemodum expertae estis quam ego sim lenis tranquillus-
que homo.

rogitauī ego uos uerberatas ambas pendentis simul;
commemini, quo quicquid pacto sitis confessae scio;
hic nunc uolo scire eodem pacto sine malo fateamini. 5

780 quamquam uos colubrino ingenio ambae estis, edico prius
ne duplicis habeatis linguas, ne ego bilinguis uos necem,
nisi si ad tintinnaculos uoltis uos educi uiros.

AN. uis subigit uerum fateri, ita lora laedunt bracchia.

766 mittiar *cod.*   767 uerui sirem silcuit *cod.* (ii. 7): *corr.*
Merula, Anglius   769 nihilist *Spengel*   770 hoc *om. B* calic-
tenui desenem *cod.*: *corr. Merula*   771 post 772 *cod.*: *trai.*
Gruterus   771 meusque *cod.*: *corr. Merula*   772 Alteram (Suram)
Mueller   vix huius   774 ne *Camerarius*: ne [me] *cod.* (? *pro*
ne mē, i. e. ne male; iv. 3)   sine inuenia (-am *P^{CD}*) *cod.*: *corr.*
Acidalius   775 at tibi te mauelim *scripsi*: aut tibi adte male
uelim *cod.*   aut tibi adeo *Camerarius*: a. t. Acte *Schoell*   animi
meust (animo meost *P^{CD}*) *cod.*   776 estis *Ital.*: essetis *cod.*   sim
lenis *scripsi*: similes *cod.* (vii, p. 99): sim mitis *Camerarius*   tranquil-
lusque *Camerarius*: tranquillus (-ilus *B*) usque *cod.*   777 uer-
berantis *cod.*: *corr. Spengel*   ambas *Gruterus*: bas (has *P^{CD}*) *cod.*
778 quicquid *scripsi*: quicquam *cod.* (cf. ad vv. 595, 785): quicque
Camerarius   779 pacton *Studemund*   780 colubri non *cod.*
781 linguam ne ego ibi linguis *cod.*: *corr. Ital.*   782 nesi *cod.*
(antiqua forma?   uos uoltis *Gruterus, rhythmo consulens*   783
subegit *cod.* (antiqua forma?))

- 10 CA. at si uerum mi eritis fassae, uinclis exsoluemini.
 DI. etiamnum quid sit negoti falsus incertusque sum, 785
 nisi quia timeo tamen, egomet (quia) quod peccaui scio.
 CA. omnium primum diuorsae state—em sic, istuc uolo ;
 neue inter uos significetis, ego ero paries. loquere tu.
- 15 AN. quid loquar? CA. quid puero factumst, mea quem
 peperit filia,
 meo nepoti? capita rerum expedit. AN. istae dedi. 790
 CA. iam tace. accepistin puerum tu ab hac? SV. accepi.
 CA. tace.
 nil moror praeterea. satis es fassa. SV. infitias non eo.
 CA. iam liuorem tute scapulis istoc concinnas tuis.
- 20 conueniunt adhuc utriusque uerba. DI. uae misero mihi !
 mea nunc facinora aperiuntur clam quae speraui fore. 795
 CA. loquere tu. qui dare te huic puerum iussit? AN. era
 maior mea.
 CA. quid tu, quae eum accepisti? SV. era med orauit minor,
 puer uti ferretur eaque ut celarentur omnia.
- 25 CA. loquere tu. quid eo fecisti puero? SV. ad meam
 eram detuli.
 CA. quid eo puero tua era facit? SV. erae meae extemplo 800
 dedit.

784 uincis exsolue mihi *cod.* : *corr.* Angelius, Camerarius 785
 etiam numquam sit negotii fassis *cod.* : *corr.* Camerarius, Angelius
 786 tamen ego nec (nec *P^{CD}*) quid pece. *cod.* : *corr.* Kiessling, Leo
 787 diuersa est ete em *cod.* : *corr.* Camerarius 788 neue Cam-
 rarius : ne *cod.* l. tu Ital. : loqueretur *cod.* 789 factumst
 Camerarius : datumst (datum sit B) *cod.* 790 (ede) expedit Leo
 (sed cf. Seyffert Berl. Phil. Woch. 1897, p. 715) dedit *cod.* : *corr.*
 Merula 791 accepisti in *cod.* accepit *cod.* 792 est *cod.*
 793 tute se. Camerarius : utē capulis *cod.* (cf. ad 816) : uerbo sc. Leo
 794 adhuc *cod.* utrique (? Leo uae Merula : tuae *cod.* mihi Ital. :
 nisi *cod.* 796 huc *cod.* : *corr.* Merula ira *cod.* 797-8
 sed. Langen 797 era med orauit (uel me rogitaui) Bothe : eram
 ero uit *cod.* 798 ut ita *cod.*) sibi f. Ussing : ut afferretur Camerarius
 omniam B 799 erem *cod.* ut vid. rem *P^{CD}* 800 quiite opuero
 (cui te puero *P^{CD}*) tuo *cod.* : *corr.* Camerarius fecit Ital. mea
cod.

- CA. quoi, malum, erae? AN. duae sunt istae. CA. caue
tu nisi quod te rogo.
ex te exquiro. SV. mater, inquam, filiae dono dedit.
CA. plus quam dudum loquere. SV. plus tu rogitas. CA.
responde ocius:
quid illa quoi (dono) donatust? SV. supposiuit. CA. quoi? 30
SV. sibi.
- 805 CA. pro filiolo? SV. pro filiolo. CA. di, opsecro uostram
fidem!
ut facilius alia quam alia eundem puerum unum parit!
haec labore alieno puerum peperit sine doloribus.
puer quidem beatust: matres duas habet ét auias duas:
iam metuo patres quot fuerint. uide sis facinus muliebre. 35
- 810 AN. magi? pol haec malitia pertinet ad uiros quam ad
mulieres:
uir illam, non mulier praegnatem fecit. CA. idem ego istuc
scio.
tu bona ei custos fuisti. AN. plus potest qui plus ualet.
uir erat, plus ualebat: uicit, quod petebat apstulit.
CA. et tibi quidem hercle | idem áttulit magnum malum. 40
- 815 AN. de istoc ipsa, etsi tu taceas, reapse experta intellego.
CA. numquam te facere hodie quui ut is quis esset diceres.

801 caue *Camerarius*: ea *cod.* (vii. 2) nisi (iste *B* quod te rogo [nisi] *cod.* pro iste *corr.* in marg. nisi): *corr.* Goeller
802 ex *Bothe*: ea *cod.* inquam *cod.*: *corr.* Ital. m. f. d. d. i. *cod.*: *trai.* *Bothe* 803 [inqua] loquere *cod.* (*cf.* ad v. 802): *corr.* *Bothe* 804 dono *add.* *Kampmann* sibi *Ital.*: tibi *cod.* 8c5
pro filio lotoni pro filio lodel (*pro dei*) *cod.*: *corr.* Ital., *Scyffert* 806
unum p. *Buechler*: ut num paret *cod.* 808 beatus *cod.* mater
(*pro ma.*, i. e. matres?) ouas *cod.*: *corr.* Ital. et *del.* *Geppert* 809
muliebri *cod.* 810 *vel* mage pertinet haec malitia ad uiros
Briv: ad ui. mal. h. p. *Bothe.* ne sit *dactylus* pertinet sed *scande*
sic, pertainet ad uirōs quam ad mūl., nam uiros *εμφασιν* habet mu-
lieres *Ital.*: muliebri *cod.* (v. 4) 811 uir illam *Camerarius*: uiri
iam *cod.* idem *Camerarius*: et ide *cod.* 813 abstulit *Camera-*
rins: adstuni adest uni *F^{CD}* *cod.* 814 *vix* hercule idem (uir)
Guitus 815 Idem istuc (-oc, *Kiessling*) reapse *Camerarius*: re
ab *cod.* 816 quui ut is *Camerarius*: ut quuius *cod.* dicere ut
vid. cod. (i. e. diceres) (dicere *B*: diceret *F^{CD}*)

AN. tacui adhuc : nunc (non) tacebo, quando adest nec se
indicat.

DI. lapideus sum, commouere me miser non audeo.

45 res palam omnis est, meo illic nunc sunt capiti comitia.

meum illuc facinus, mea stultitia est. timeo quam mox 820
nominer.

CA. loquere filiam meam quis integram stuprauerit.

AN. uideo ego té, propter male facta qui es patronus parieti.

DI. neque uiuos neque mortuos sum neque quid nunc
faciam scio

50 neque ut hinc abeam neque ut hunc adeam scio, timore
torpeo.

CA. dicin an non? AN. Diniarchus, quóí illam priu' 825
desponderas.

CA. ubi is homost quem dicis? DI. adsum, Callicles. per
te opseco

genua ut tu istuc insipienter factum sapienter feras
mihique ignoscas quod animi inpos uini uitio fecerim.

55 CA. non placet : in mutum culpam confers (qui non) quit
loqui.

nam uinum si fabulari possit se defenderet.

830

non uinum (uiris) moderari, sed uiri uino solent,

qui quidem probi sunt ; uerum qui improbust si quasi bibit

817 t. ad nunc nunc t. *cod.* : *corr.* Seyffert   necesse indice *cod.* :
corr. Seyffert   819 in eo (neo B : *corr.* D) *cod.*   uel illi contia *cod.*
(coptia C¹, coitia *ut uid.* C² : castia D¹, costia D²)   820 illac *cod.* (a
pro u)   stultam (stulta P^{CD}) *cod.* (pro stultā, i. e. stultitia?)   nominer
Saraccus : non miner *cod.*   822 mala *cod.*   est *cod.*   823
neque q. *Ital.* : ne q. *cod.*   824 neque ut hunc *Ital.* : ut neque
hunc B : ut neque ad hunc P^{CD}   825 desponderas Camerarius :
dicis (pro dis?) ponderas *cod.*   826 te Spengel : tuo B (seq. o) : tua P^{CD}
827 genua te ut ist. *Leo*   829 cui pam (quipiam P^{CD}) confer quid
(quod P^{CD}) l. *cod.* : *corr.* *Ital.*, Camerarius, qui non add. *Luchs*   placet
(qui) . . . confert *Fleckeisen*   830 fabularem *cod.* (pro -re? cf. ad
Mil. 371.   posset Camerarius   defenderem *cod.*   831 uiris
add. *Schoell*   uiri uino *Schoell* : uim non *cod.*   hominibus . . .
homines Camerarius   832 probri *cod.* (corr. D)   improbus *Ital.* :
iam probus *cod.* (iv. 3 ; A pro M uel N)

siue adeo caret temeto, tamen ab ingenio improbast.

DI. scio equidem quae nolo multa mi audienda ob noxiam. 60
835 ego tibi me obnoxium esse fateor culpae compotem.

AN. Callicles, uide quaeso magnam ne facias iniuriam :
reu' solutus caussam dicit, testis uinctos attines.

CA. soluite istas. agite, abite tu domum et tu autem
domum.

eloquere haec eras tu : puerum reddat, si quis eum petat. 65
840 eamus tu in ius. DI. quid uis in ius me ire? tú es praetor
mihi.

uerum te opsecro ut tuam gnátam des mi uxorem, Callicles.

CA. eam dem? pol te iudicasse pridem istam rem intellego.

nam hau mansisti, dum ego darem illam : tute sumpstisti tibi.

nunc habeas ut nactu's. uerum hoc ego te multabo bolo : 70
845 sex talenta magna dotis demam pro ista inscitia.

DI. bene agi' mecum. CA. filium istinc tuom te meliust
repetere.

ceterum uxorem quam primum potest abduce ex aedibus.

ego abeo. iam illi remittam nuntium adfini meo,

dicam ut aliam condicionem filio inueniat suo.— 75

850 DI. at ego ab hac puerum repositam, ne mox infitias eat ;
nihil est, nám eapse ultro ut factumst fecit omnem rem palam.

833 improbus (*pro -st*) *codd.* *Nomi* 5: [timidus] est improbus *cod.*
(iv. 3) 834 obnoxia *cod.*; *corr.* *Palmerius* 835 essem *cod.*
cultae compotemi *cod.*; *corr.* *Saraccus* 836 uidē *B* quaeso
magnam ne *Schoell*: quaesomnem *cod.* (vii, p. 104): in quaestione
ne *Leo* 837 dicit ta (tam *P^{CD}*) estis (*pro* taestis, *i. e.* testis) uicto
sati ines *cod.*: *corr.* *Lipsius* 840 tu] t *P^{CD}*: *om.* *Ital.* in ius
. . . in ius *Saraccus*: intus . . . intus *cod.* tu es *Ital.*: et ues *cod.*
841 mi *om.* *P^{CD}* 842 eam dem *Palmer* (*Hermath.* 9, 73): eundem
cod. (u *pro* a) pulte *cod.* pridem *Spengel*: quidem *cod.* qui
admisti eam rem *Leo* 843 dum *Camerarius*: dem *cod.* (idem
P^{CD}) 845 magna *Saraccus*: malana *cod.* dotes (detes *P^{CD}*) *cod.*
istasc (istast *P^{CD}*) insc. *cod.* (iv. 3) 846 tuom *Camerarius*: tum
cod. 847 uxorom *cod.* (*corr.* *P^{CD}*) abdu (abduci *P^{CD}*) *cod.*
(*pro* abdū, *i. e.* abduce?) 848 abeo *Fleckeisen*: adeo *cod.* (D *pro*
B) affini *Camerarius*: adi (*pro* adfi, *i. e.* adfini?) *cod.* 850
ab hac] istanc *Abraham*, qui posco ab non *Plantinum esse monet*
cat *Ital.*: et *cod.* 851 eapse *Seuffert*: ipsa et *cod.* factus *cod.*

sed nimum pol opportuna éccam eapse égređitur foras.
ne ista stimulum longum habet quae usque illinc cor pungit
meum.

iv PHRONESIVM DINIARCHVS ASTAPHIVM

PH. Blitea et luteast meretrix nisi quae sapit in uino ad rem
suam ;

si alia membra uino madeant, cor sit saltem sobrium. 855

nam mihi diuidiaest, [in] tonstricem meam ꝑsicut multant
male.

ea dixit, eum Diniarchi puerum inuentum filium.

5 DI. uidi, audiui, quam penes est mea omnis res et liberi.

PH. uideo eccum qui amans tutorem med optauit suis bonis.

DI. mulier, ad <te> sum profectus. PH. quid agitur, uoluptas 860
mea ?

DI. non 'uoluptas,' aufer nugas, nil ego nunc de istac re ago.

PH. scio mecastor quid uis et quid postules et quid petas :

10 me uidere uis, et me te [amare] postulas, puerum petis.

DI. di immortales ! ut planiloqua est, paucis ut rem ipsam
attigit !

PH. scio equidem sponsam tibi esse et filium ex sponsa tua, 865
et tibi uxorem ducendam iam, esse alibi iam animum tuom ;
et quasi pro derelicta sím, abituru's. sed tamen

852 oportuna ecce ab se *cod.* : *corr. Ital., Bothe* *vix* ecceampse
853 longem longe *PCD* *cod.* : *corr. Camerarius* pugit *cod.* melim
PCD 854 bliteae clautea *codd.* Nonii 80 est Nonius : et *cod.* 856
in *del. Camerarius* sic mulcatam male *Camerarius* : sic conuictam
male *Leo* 857 meum *Bothe* 858 ubiit (-id *PCD*) audiuit *cod.* :
corr. Schoell quam[quam] *cod.* : *corr. Pistoris* : *fort.* eam quam
Vbi id audiui, quam <ego properc potui egressa huc sum foras. DI.
Lubet adire> quam *etc. Leo* 859 manstutorem mea doptauis
bonis *cod.* : *corr. Bothe, Lambinus, Rost* 860 mul. adsum pro-
fectust *cod.* : *corr. Acidalius* 861 nunc *Ital.* : hunc *cod.* 862 uelis
Camerarius : uis *cod.* 863 amare *deleui dubitanter* (iv. 1,
p. 62) uis, te amari (*del.* et *me*) *Bothe* 864 remsam *B* (*forma*
antiqua?) 866 iam *pr. del. Leo* aliena an. *Abraham stud. Plant.* 240
867 et <me> *Camerarius* : ut *me Lambinus* *sim scripsi* : sis *cod.* (*cf. Amer.*
Journ. Phil. 17, 444 : scio *Leo* habiturus *i. e. -ru's*) *cod.* amen *cod.*

- cogitato mus pusillus quam sit sapiens bestia, 15
 aetatem qui non cubili (uni) umquam committit suam,
 870 quia, si unum ostium opsidaeur, aliud perflugium tgeritt.
 Di. otium ubi erit, de istis rebus tum amplius tecum
 loquar.
 nunc puerum redde. PH. immo amabo ut hos dies aliquos
 sinas
 eum esse apud me. Di. minime. PH. amabo. Di. quid 20
 (eo) opust? PH. in rem meamst.
 triduum hoc saltem, dum miles aliquo circumducitur,
 875 sine me habere: siquidem habebō, tibi quoque etiam pro-
 derit;
 si auferes [puerum], a milite omnis [tum] mihi spes animam
 ecclauerit.
 Di. factum cupio, nam refacere si uelim, non est locus;
 nunc puero utere et procura, quando pro cura aes habes. 25
 PH. multum amo te ob istam rem mecastor. ubi domi
 metues malum,
 880 fugito huc ad me: saltem amicus mi esto manubiaris.
 Di. bene uale, Phronesium. PH. iam (me) tuom oculum
 (non) uocas?
 Di. id quoque interatim furtim nomen commemorabitur.

868 uestia *cod.* 869 quin ocubiliū quam *cod.*: *corr. Buecheler*
suum cod. (cf. ad Trin. 1090) 870 quin *Bothe* ostium *Mueller*
(Herm. 34, 335): odium B: om. P^{CD} (et fort. cod.; cf. v. 871) ob-
 sidiator *cod.* alium *cod.* q. si u. op. aliud (iam) p. (ele)gerit *Leo*:
fort. al. p. ci erit 871 odium *cod.* 872 amabo *Bothe post Camerari-*
um: iam abo cod. (iam abio P^{CD}) 873 quid opus iure mea *cod.*:
corr. Studemund, Camerarius, Bothe, Lambinus 874 saltem (unum)
Mueller aliquo milis *cod.*: *trai. Bothe (ii. 1): (mi) al. mil. Schoell*
 aliqui *Spengel: fort. aliqua* 875 In cam rem siquid *cod.*: *corr.*
Buecheler (cf. ad Men. 452) 876 puerum *del. Guictus* tum *del.*
Mueller animam *Merula: anima cod.* 877 nefacere *Ital.* 878
 pro cura aes *Schoell: procures cod.*: quor cures *Leo* 879 amo
Bothe: amabo cod. 880 manubiaris *cod.*: *an mutuaris (-tuit- ?*
 881 me *et non add. Camerarius* tuum *Ital.*: tum *cod.* 882
 interatim furtim *scripsi: interim futatim cod. (ii, p. 38): i. furatim*
Lipsius commemorauit *cod.*: *corr. Camerarius*

- 30 numquid uis? PH. fac ualeas. DI. operae ubi mi erit, ad
te uenero.—
PH. ille quidem hinc abiit, apscessit. dicere hic quiduis licet.
uerum est uerbum quod memoratur: ubi amici, ibidem opes. 885
propter hunc spes etiamst hodie tactuiri militem;
quém ego ecastor mage amo quam me, dum—id quod cupio
inde aufero.
35 quae quom multum apstulimus, hau multum (eius) apparet
quod datum est:
ita sunt gloriae meretricum. AS. aha tace! PH. quid est,
opsecro?
AS. (pater) adest pueri. PH. sine eumpse adire huc. sine, 890
si is est modo.
AS. (ipsus est). PH. sine eumpse adire, ut cupit, ad me.
AS. rectam tenet.
PH. ne istum ecastor hodie †hastist† confectum fallaciis.

ACTVS V

V STRATOPHANES PHRONESIUM STRABAX
ASTAPHIUM

STRAT. Ego minam auri fero supplicium †damnist† ad
amicam meam:

883 fac ualeas *Acidalius*: facultas *cod.*: fac uenias *Mueller* mi
ubi *Bothe* 884 accessit *cod.* hic quis uidelicet *cod.*: *corr. Camerarius*
885 uerum (uetus) est *Goez, Schoell* (ubi)ubi *Mueller*
ibidem (sunt) *Camerarius* opes *Pius*: opus *cod.* 886 etiam
se hodie tantum rimlitem *cod.*: *corr. Palmerius, Petitus* tactum iri
(iterum) *Buecheler*: inanitum iri (?) *Leo* 887 ego *om. P^{CD}* ama
qua me dum (dudum *P^{CD}*) *cod.*: *corr. Ital., Camerarius* aufero
Camerarius: auferue (auferre *P^{CD}*) *cod.* ante 888 talem *versum*
suppl. Buecheler: nam quantumuis dent amantes, semper id nobis
parumst 888 mutum *cod.* haud (id) *Seyffert* mutu *cod.*
eius *add. Leo* 890 pater *add. Guictus* 891 ipse est *add.*
Leo sin *cod.* ad me ad recta si tenent *cod.*: *corr. Leo* (tenet
Pius) 892 astutis conficiam *Camerarius, Geppert*: aspiciam
confectum *Leo*: fort. habuisti (hasti *per compend. script.*) confectum, uerba
Astaphii 893 Eo mihi amare *cod.*: *corr. Buecheler, Seyffert*

ut illud acceptum sit priu' quod perdididi, hoc addam insuper.
 895 sed quid uideo? eram atque ancillam ante aedis. adeundae
 haec mihi.
 quid hic uos agitis? PH. ne me appella. STRAT. nimium
 saeuus fiet.
 PH. potine ut mihi molestus ne sis? STRAT. quid, 5
 Astáphium, litiumst?
 AS. merito ecastor tibi suscenset. PH. egon, atque isti
 etiam parum
 male uoló. STRAT. ego, mea uoluptas, si quid peccaui prius,
 900 supplicium hanc minam fero auri. si minu' credis, re-
 spice.
 PH. manu' uotat priu' quam penes sese habeat quicquam
 credere.
 puero opust cibum, opus est matri autem quae puerum lauit, 10
 opu' nutrici, lact' ut habeat, ueteris uini largiter
 ut dies noctesque potet, opust ligno, opust carbonibus,
 905 fasciis opus est, puluinis, cunis, incunabulis,
 oleum (opust), opus est farina; pu(e)rus est totum diem:
 numquam hoc uno die ecficiatur opu' quin opu' semper 15
 siet;
 non enim possunt militares pueri tetauio† exducier.

damnás *Dousa*: damnis *cod.* 895 uideo *Merula*: uidet *cod.*
 adeunda est haec mihi *cod.*: *corr. Leo*: adeunda haec mihi *Bothe*
 896 appellat nimius eui sic *cod.*: *corr. Ital.* fort. sae. saeuiter
 897 potines *cod.* ecquid (*cum sis*) *Buecheler* ast apilitiumst *cod.*:
corr. Spengel 898 tibi *Ital.*: sibi *cod.* lego natque ne isti *cod.*:
corr. Camerarius 900 hanc *Camerarius* minus *Bugge*: mihi *cod.* (*pro mī,*
i. e. minus?) credis respice *Aeidalius, Muretus*: ri despice *cod.*:
 (si mihi) arrides r. (?) *Goetz, Schoell* 902 cibo *Spengel* (opus
 est) quae *Leo* 903 lact (lacte) ut *Sevffert*: actut *cod.* (attut *B*:
 actute *P^{CD}*) lagiter *cod.* 904 opust ligno *Guietus*: opustic no
 (opus istic non *P^{CD}*) *cod.* 905 fasciis *Ital.*: falciis *cod.* (faciliis *P^{CD}*)
 906 oleo *Spengel* opust *add. Buecheler* puerus *scripsi* (*Harv. Stud.*
 9, 131): purus *cod.*: porro opus *Buecheler* 907 fort. ordo *ver-*
borum mutandus, nam nec die) *ecf. nec die ecficiá. satis pluet*
 908 possum *cod.* dauco *Sevffert*: ut auium *Palmer*

STRAT. respice ergo : áccipe hoc qui ístuc eeficias opus.

PH. cedo, quamquam parum est. STRAT. †ad omnae manuēt 910
istuc post. PH. parumst.

STRAT. tuo arbitrato quod iubebis dabitur. da nunc sauium.

20 PH. mitte me, inquam, odiosu's. STRAT. nihil fit, non amor,
teritur dies.

plus decem pondó—amoris pauxillisper perdididi.

PH. accipe hoc atque auferto intro.

STRAB. ubi mea amica est gentium?

neque ruri neque hic óperis quicquam facio, corrumpor situ, 915
ita miser cubando in lecto hic exspectando obdurui.

25 sed eccam uideo. heús amica, quid agis? STRAT. quis
illic (est) homo?

PH. quem ego ecastor mage amo quam te. STRAT. quam
me? (PH. quam te. STRAT.) quo modo?

PH. hoc modo ut molestus ne sis. STRAT. iam(ne) abis,
postquam aurum habes?

PH. condidi intro quod dedisti. STRAB. ades, amica, te 920
adloquor.

PH. at ego ad te ibam, mea delicia. STRAB. hércle uero serio,
30 quamquam ego tibi uideor stultus, gaudere aliqui me uolo ;
nam quamquam es bella, malo tu tuo, nisi ego aliqui gaudeo.

PH. uin te amplectar, sauium dem? STRAB. quiduis face
(qui) gaudeam.

909 (atque) accipe *Bothe* hoc (sis) *Spengel* [cx]efficias *cod.*
(*scil. varia lectio* efficias' *Leo*) 910 addam unam minam *Bothe* :
fort. addo minam etiam (*Leo*) auri (*cf. ad v. 836*) istuc *Bothe* :
istic *cod.* poste *cod.* (*antiqua forma?*) 911 dabitur *Goeller* :
adabitur *cod.* (ii. 7) addabitur *PCD*) 913 amoris *codd.* *Nonii* 155 :
moris *cod.* pauxillisper *cod.* perdidit *codd.* *Nonii* 914 me
am. e. centium *cod.* 915 facto *cod.* 917 amicam q. a. [mille]
cod. (*pro personae titulo* MILES) est *add.* *W'eise* 918 mage
Ital. : age *cod.* amo (multo) *Guictus* quam te *add.* *Bothe* 919
-ne *add.* *Guictus* 920 adest *cod.*, unde adesdum *Mueller* (*Herm.* 34,
339) 921 ibo ad medelicia *cod.* : *corr. post* *Angeliium et Acidaliium*
Spengel 923 est *cod.* (*cf. Amer. Journ. Phil.* 17, 443) tu *post*
nisi *cod.* (ii. 2) : *huc transposui* iii. 1) : *post* es *Schoell* tuo's *Parcus*
924 uincte *cod.* amplectar [et] *cod.* : *corr.* *Goeller* qui *add.* *Ussing*

- 925 STRAT. meosne ante oculos ego illam patiar alios amplexarier?
mortuom hercle me hodie satiust. apstine hoc, mulier,
manum,
nisi si te mea manu ui in machaera et hunc uis mori. 35
PH. tñihili phiarit satiust, miles, si te amari postulas;
auro, hau ferro deterrere potes (hunc) né amem, Stratophanes.
- 930 STRAT. qui, malum, bella aut faceta es, quae ames hominem
isti modi?
PH. uenitne in mentem tibi quod uerbum in cauea dixit
histrio:
omnes homines ad suom quaestum callent et fastidiunt. 40
STRAT. huncine hominem te amplexari tam horridum ac
tam squalidum?
PH. quamquam hic tqualestt, quam(quam) hic horridus,
scitus, bellus mihi.
- 935 STRAT. dedin ego aurum—PH. mihi? dedisti filio cibaria.
nunc, si | hanc tecum esse speras, alia opust auri mina.
STRAB. malam rem is et magnam magno opere, serua tibi 45
uiaticum.
STRAT. quid isti debes? PH. tria. STRAT. quae tria nam?
PH. unguenta, noctem, sauium.

925 Me eosne *cod.* 926 me hodie satiust *Brix*: medio satius
cod.: me di s. *Ribbeck* manu *cod.* 927 nisi si te mea machaera
uis et hunc una mori *Schoell* 928 nihilphiari *B*: nil alapari
Buecheler: Philippiari *sc.* auro Philippeo uti *Spengel* 929
hau ferro *Merula*: aufero *cod.* potest ne amet *cod.*: *corr.* *Seyffert*
930 faceta es *Pius*: eaci (-ti *P^{CD}*) eta est *cod.* (E pro F) hominem
Ital.: homini *cod.* (i. 10 931 dixi *cod.* 932 et] nec *Bothe*
{qui} ad s. q. c. nihil f. *Ussing* 933 amplexari *Saracenus*:
amplexares *cod.* (? pro -rei) horridum (horri *B*) acta (atque *P^{CD}*)
cod.: *corr.* *Spengel* 934 qualest (*corr.* -is est) *cod.* (qualiest *B*:
qualis est *P^{CD}*): sqalet *Spengel*: squalust *Seyffert*: *vix* squalent
-quam *add.* *Merula* horret *Spengel* citus bellum hi *cod.*: *corr.*
Lipsius bellust *vel* scitust 935 Dedin *Camerarius*: Dedi u
(dedi *P^{CD}*) *cod.* mihi? *Mueller* dedixisti *cod.* (*corr.* *D*¹) cibariam
cod. 936 tecum hanc *Spengel* 937 {In} malam rem is mag-
nam *Acidalius* et *Gnietus* magnam *Merula*: magna *cod.* *vel sic*
distingue magnam, magno opere serua seruat ibi aticum (seruatib
atticum *P^{CD}* *ut vid.* *cod.* iii. 3. : *corr.* *Merula* 938 debes *Goeller*:
debe isi (debet nisi *P^{CD}*) *cod.* nocte (noctes *P^{CD}*) *cod.*

STRAT. par pari respondet. uerum nunc saltem, †sit amas,
dan tu mihi de tuis deliciis †sum quicquid† pauxillulum? 940

PH. quid id, amabo, est quod dem? †dic tum super ferit
50 Campas dicit †auauī consultam† istuc; mi homo,
caue faxis uolnus tibi iam quoi sunt dentes ferrei.

STRAT. uolgo ad se omnis intromittit: apstine istac tu
manum.

STRAB. iam hercle cum magno (malo) tu uapula uir strenuos. 945

STRAT. dedi ego huic aurum. STRAB. at ego argentum.

STRAT. †eat apale puram†.

55 STRAB. at ego ouis et lanam et alia multa quae poscet dabo.
meliust te minis certare mecum quam minaciis.

PH. lepidu's ecastor mortalis, mi Strabax, perge opsecro.

AS. stultus atque insanus damnis certant: nos saluae sumus. 950

STRAT. age prior perde aliquid. STRAB. immo tu prior
perde et peri.

60 STRAT. em tibi talentum argenti. †Philippices† est, tene tibi.

PH. tanto melior: noster esto—sed de uostro uiuito.

STRAT. ubi est quod tu das? solue zonam, prouocator. quid
times?

939 (et) si (istunc) a. *Lco* 940 deliciis *Ital.*: delictis *cod.*
fort. umquam (vel numquam) quid (vel quod) (*cf. ad v. 595*) pusil-
lulum *B* (*pro* paus.) 941 quid ita ababo (alabo *B*: abauo
PCD) est quod idem *cod.*: *corr. Paluerius* fert *PCD* *fort.*
dictatura tu supersede 942 capas *B* ab aui *PCD* *fort.*
i consultum i, mi h.; caue, si dicat, in tuam uitam sit consultum istuc,
mi homo *Buecheler* 943 uomus *B* sum d. *B* 945 cum magno
malo *Bothe*: iam magno *cod.* tut *B* strenuis *B* (PH.)
uir strenuo's *Seyffert* (*Burs. Jahresber.* 1894, p. 324) 946 aurum
Merula: mirum *cod.* at ego pallam et purpuram *Camerarius*: at
ego ancillas tura purpuram *Schoell* 947 et lanam *Camerarius*:
etia nam *cod.* roscet *cod.* dabo] dolum *B* 948 melius *cod.*
minis *Camerarius*: minis[ter] *cod.* (iv. 3) certarem *B* 949-
61 et 967 *paucissima leguntur A* 949 (me)castor *A* mi Strabax
Guetus: [est] strabax mi *P, An. l.* 950 dannis *P, An. l.* sumis
B (iv. 3) 951 perde *Mueller*: tirot *B*: tyro *D*: tyranno *C* (*A*
n. l.) 952 talentum *Ital.*: tale actum *P, An. l.* (*A pro N*)
Philippi hic est, em t. t. *Schoell.*: vix Philippicense est, t. t. 953
de *Camerarius*: et *P, An. l.* 954 xonas *P, An. l.* prouo-
catur *P, An. l.*

- 955 STRAB. tu peregrinu's, hic (ego) habito : non cum zona ego
ambulo :
pecna ad hanc collo in erumina ego obligata defero.
quid dedi ! ut discinxi hominem ! STRAT. immo ego uero 65
qui dedi.
PH. í intro, amabo, i, tú eris mecum : (tum) tu eris mecum
quidem.
STRAT. quid tu ? quid ais ? cum hocin (eris) ? ego (ero)
posterior qui dedi ?
960 PH. tu dedisti iam, (hic) daturust : istuc habeo, hoc expeto.
nerum utrique mos geratur amborum ex sententia.
STRAT. fiat. ut rem gnatam uideo, hoc accipiundumst quod 70
datur.
STRAB. meum quidem te lectum certe occupare non sinam.
PH. lepide ecastor aucupauí atque ex mea sententia,
965 meamque ut rem uideo bene gestam, uostram rusum bene
geram :
†romabo† si quis animatust facere, faciat ut sciam.
Veneris causa adplaudite : eius haec in tutelast fabula. 75
spectatores, bene ualete, plaudite atque exsurgite.

955 ego *add. Angelius* non cum zona ego *Ussing* : nunc meos
nego (nunc meos non ego *PCD*) *P, A n. l.* 956 ne rumina ego *codd.*
Prisciani t, 270 : ego in erumina *P, A n. l.* 957 discinxi *Pius* :
dixtinxi (*B*) *vel* distinxí (*PCD*) *P, A n. l.* 958 i *Merula* : in *cod.*
(vii. 4) i *Leo* : et *cod. pro ci?* tu (*om. PCD*) uergo a mecum
tu *cod. : corr. Leo* 959 eris et ero *add. Ussing* qui *add. Stude-*
mund fort. cum hocin ? ego posterior ? (posterior) dedi ? *vel p.*
(qui prior) dedi. 960 hic *add. Buecheler post Lambinum*
962 cipiundumst *B* quo *cod.* 963 sinem *cod.* 964
ecastor aucupauí atque *codd. Nonii* 467 : mecastor aucupabatque *cod.*
965 meamque] acque *PCD* ut rem debere negestam *cod. : corr.*
Bothe gera *cod.* 966 rem bonam *Buecheler* : Romae habeo
Schoell : nerum (*malim* ergo amabo (*Ital.*) *Camerarius* si quid a.
facere (facire *B*) faciam *cod. : corr. Schoell* (me) ut *Scyffert*
967-8 *exitus duplex etiam in A ut vid.*

FRAGMENTVM

Cf. ad v. 729

VIDVLARIA

PERSONAE

ASPASIVS (?) SERVVS
NICODEMVVS ADVLESCENS
GORGINES PISCATOR
DINIA SENEX
CACISTVS PISCATOR
SOTERIS VIRGO, ETC.

ASPASIVS. *Cf. ad v. 17*

T. MACCI PLAVTI

(NICODEMVS GORGINES)

Ni. Eiusdem Bacchae fecerunt nostram nauem Pentheum. frag. 1 (ix)
 inopiam, luctum, maerorem, paupertatem, algum, famem. II (VIII)
 Go. paupera haec res est. III (XIII)
 haec myrtus Veneris est. IV (VI, 2)

(DINIA NICODEMVS)

est quo * neque (temp)us censeo
 Ni. quid ais? licet(ne? Di. m)axum(e, si) quid est opus.
 sed quid est negoti? Ni. té ego audi(ui di)cere 20
 operarium te uelle ru(s condu)c(ere).
 Di. re(ct)e audiuisti. Ni. quid uis operis (fie)ri?
 Di. qu(id t)u istuc curas? an mihi tutor additu's?
 Ni. dare possum, opinor, sati' bonúm operarium.
 Di. est tibi in mercede seruos quem des quispi(a)m)? 25
 Ni. inopia seruom * * *
 Di. quid? tu locas * * *
 nam equidem te * * * (arb)itror.
 Ni. non sum, siquidem tu * * *
 uerum, si pretium das, du(ces te)cum simul. 30
 Di. laboriosa, adulescens, uita est rustica.
 Ni. urbana egestas edepol aliquanto magis.
 Di. talis iactandis tuae sunt consuetae manus.
 Ni. at qualis exercendas nunc intellego.
 Di. mollitia urbana atque umbra corpus candidumst. 35
 Ni. sol est ad eam rem pictor : atrum fecerit.
 Di. heus * illic estur * *

I Priscianus I, 300 (accus. in -eum) II Priscianus I, 235 (algus)
 III Priscianus I, 152 (paupera), Probus cathol. 16 (item) IV Por-
 phyrus ad Hor. C. I, 38. 7 (myrtus fem. gen.) 24 vel opino
 satis an si uis incert. cod. 25 in del. Goetz 26 seruumst.
 i(ps)e (eg)o me loc(auero) Buecheler: s.i(ta) f(it ut eg)o me loc(em)
 (?) Leo 27 locas (te)? no(n, ut opinor, serio) Leo 28 te
 m(erccennarium haud esse) a. Leo 29 tu n(on uis mercedem
 dare) Leo, Palmer (Hermath. 20, 60) 36 aerum cod. (E pro T)
 37 heus tu a me(is) i. e. (satis duru)s c(ibus) Leo

VIDVLARIA

Nr. misero male esse * * *

Di. quod aps te * * * quaesso ut m(ih)i impertias.

40 Nr. si tibi pudico | (homine) est opus et non malo,

qui * * * quam serui tui

cibique minimi maxumaque industria,

minime mendace, em me licet conducere.

Di. non cdepol equidem credo mercennarium

45 te esse. (Nr. an) non credis? * * *

* * * dicat simul

* * * operarium

iam * * * unde conducam mihi

multum labor(et, p)aullum mereat, paullum edi(t).

50 Nr. minus operis nihilo faciam quam qui plurimum,

nec mihi nisi unum prandium quicquam duis

praeter mercedem. Di. quid merendam? Nr. ne duis

neque cenam. Di. non cenabis? Nr. immo ibo domum.

Di. ubi habitas? Nr. hic apud piscatorem Gorginem.

55 Di. uicinus igitur es mihi, ut tu praedicas.

(GORGINES CACISTVS ASPASIVS)

frag. v (I) Go. Animum aduortite ambo sultis. uidulum hic apponite ;
ego seruabo, quasi sequestro detis ; neutri reddibo,
donicum res diiudicata erit haec.

vi (II) As. hau fugio sequestrum

56 (CA.) ibo et quaeram, si quem possim sociorum nanciscier

38 esse (fuerit) con(senta)ne(um) *Leo* 39 *Nicodemo dant*

alii 41 qui fidci plenior sit quam *Leo* 43 mendacem

em *cod.* 45 esse non *cod.* 50 faciat *cod.* *Inter v.*

55 et v. 56 *interciderunt circ. 150 versus in A, quorum haec frag-*
menta servauerunt grammatici. v (vv. 1-3) vi *Priscianus 1, 224*

(sequestro) i amabo si uultis uitulum *codd. Prisciani 2 Nonius*

508 (reddibo) sequestri *codd. Nonii* neutri reddibo *Priscianus 1,*

226 (neutri) ; *idem cum v. 3 Priscianus 2, 7* (neutri) 3 donicum

testatur gloss. Plant. donicum res reiuudicata (vel res iudicata) erit

haec (vel om.) i, 224 : donicum res diiudicata (deiu.) sit 2, 7 : donicum

haec diiudicata res erit *Ritschl*

T. MACCI PLAVTI

seu quem norim, qui aduocatus adsit. iam hunc noui locum.
 hicine uos habitatis? Go. hisce in aedibus : huc adducito.
 at ego uidulum intro condam in arcam atque occludam
 probe.

tu si quem uis inuenire tibi patronum, quaerita ; 60
 perfidiose numquam quicquam hic agere decretumst mihi.—
 CA. quid, malum, patronum quaeram, postquam litem per-
 didi?

ne * homo miser * * * infelix fui,
 uidulum q(ui) ubi u(id)i, non me circumspexi centiens ;
 uerbero illic, inter mu(r)tos locust, in(de) insidias dedit 65
 tam scio quam med hic stare : captam praedam perdidit,
 nisi quid ego mei simile aliquid contra consilium paro.
 hic astabo atque opseruabo, si quem amicum conspicer.

DINIA NICODEMVS CACISTVS

DI. Ne tu edepol hodie miserias multas tuas
 mihi narrauisti, eoque ab opere maxime 70
 te abire iussi, quia me miserebat tui.

CA. illic est adulescens quem tempe(st)as e mari

* * * * *
 et iam ego audiui * * *
 in opus ut sese collocauit quam (cit)o ! 75

(po)l hau cessauit, postquam * *
 mirum est * * * *

* * * * *
 rem mihi narrauit ; ede(po)l * *
 puer * * * * * 80

63 ne (ego) homo miser e(t scelestus dudum at)que infelix fui
Leo : ne(mo) homo miser e(st adaeque ut ego sum at)que infelix fui
Studemund 65 *suppl. Skutsch* : i. m. latuit, ins. *Leo* (cf. *Palmer*,
Hermath. 20, 63) 67 *concilium cod.* 70 *narauisti cod.* 72
 e mari] *vel immin—* 77 (DI.) *Mirumst ni a(udiui) tuam u(ocem*
u)squa(m gentium) 79 *vel narrauisti* edepol simul (tecum
 fleo) (?) *Leo* 80 *puer i(s mi)hi (periit) (?) Leo*

VIDVLARIA

egentiozem * * * * neminem
aeque esse cred'o neque fuisse) neque f(o)re.

DI. caue tú istuc dixis. immo etiam argenti minam,
85 iam ego adferam ad te. faenus mihi nullum duis.

NI. di tibi illum faxint filium saluom tuom,
quom mihi qui uiuam copiám inopi facis.
sed quin accedat faenus, id non postulo.

DI. defaenerare | hominem egentem | hau decet.
90 quam ad redditurum te mihi dicis diem
caue démutassis. NI. usque donec soluero

rag.vii(iv) CA. ibi ut piscabar, fuscina ici uidulum.
viii(vi^a) nescioqui seruos e myrteta prosil[u]it.
ix(v) quid multa uerba? plurimum luctauimus.
x(vii) nunc apud sequestrum uidulum posiuimus.

xi(x) opposita est calcendix. NI. at ego signi dicam quid siet.
xii(xviii) AS. iube hunc in culleo insui
atque in altum deportari, si uis annonam bonam.

xiii(xvii) CA. malo hunc adligari ad horiam,
ut semper piscetur, etsi sit tempestas maxuma.

xiv(xi) signum recte comparebat ; huius contendi anulum.

81 egentiozem (me ho)mine(m) n(atu)in neminem (?) Leo 82
aeque scripsi : atque cod. : neque Studemund 84 taenori cod. 87
copiam (hanc) Studemund 89 hau concedet Studemund 90
dicis *vix* -es cod. 91 deficit A Hacce fragmenta reliquorum
fabulae versuum seruauerunt grammatici vii Nonius 123 (ici)
uici codd. Nonii viii Priscianus 1, 123 (myrt. fem. gen.), Por-
phyrio ad Hor. C. 1, 38, 7 e] per codd. Porphyriionis myrteta
suspectum prosilit Bothe : prosiluit codd. Prisciani et Porphyriionis
ix Nonius 468 (deluctaui) x Priscianus 1, 528 (posiui) xi
Prisciano 1, 165 in aliquot codd. ascriptum (c. concha qua signum
tegitur) *vel* clac. xii Fulgentius Serm. Ant. 53 (culleum) insui
in culleo codd. Fulgentii : transposui bonam piscibus codd. deteriores
xiii Fulgentius Serm. Ant. 15 (oriam . . Plautus in Cacisto) xii, xiii
coniungit Leo, qui sic legit suis ut a. b. Piscibus (concinnet). CA.
malo etc. xiv Nonius 258 (contendere)

T. MACCI PLAVTI VIDVLARIA

malim moriri meos quam mendicariet : xv (III)
 boni miserantur illum, hunc inridet mali.
 nunc seruos argentum a patre expalpabitur. xvi

(NI.) immo id quod haec nostra est patria et quod hic meu' xvii (xii)
 pater,

illic autem Soterinis est pater.
 nam audiui feminam ego leonem semel parere xviii (xv)
 ubi quamque pedem uiderat, subfurabatur omnis. xix (xiv)

xv *Nonius* 138 (mendicariet) 2 boni ministrantur illum nunc
 irident mali *codd. Nonii: corr. Lipsius, Studemund* xvi *Nonius*
 104 (expalpare); 476 (expalpabitur) nunc *om. codd.* 476 a patre
 argentum *codd.* 476 xvii *Priscianus* I, 317 (Soteris Soterinis)
 xviii *Philargyrus ad Verg. Ecl.* 2, 63 (leonem feminam) xix
Nonius 220 (pedis *fem. gen.*) uiderat *Fleckcisen: uidebat codd. Nonii*

FRAGMENTVM DVBIVM

Aul. frag. vii Vidulariae tribuunt Guetus, Mercerus

- iv . . Terebratus multum sit et supscudes addite.
 v Terebra tu quidem pertundis.
 vi Dare pedibus protinam sese ab his regionibus 15
 vii apluda.

BACARIA

- PARASITVS. Quis est mortalis tanta
 fortuna adfectus umquam
 qua nunc ego sum, quouius haec uentri portatur pompa ?
 uel nunc qui mi in marí acipenser latuit antehac, quouius ego
 5 latus in latebras reddam meis dentibus et manibus. 20

BOEOTIA

- i PARASITVS. Vt illúm di perdant primus qui horas repperit
 quique adeo primus statuit hic solarium,
 qui mihi comminuit misero articulatim diem !
 nam me puero uentér erat solarium,
 5 multo omnium istorum optumum et uerissimum. 25
 ubi is té monebat, esses, nisi quom nihil erat ;
 nunc etiam quod est non estur, nisi Soli lubet.
 itaque adeo iam oppletum oppidum est solariis :
 maior pars populi | aridi reptant fame.
 ii Vbi primum accensus clamarat meridiem. 30

iv *Festus* 306 (subscudes, cuneatae tabellae quibus tabulae inter se
 configuntur) sit et] sit *Ritschl*, ut iam. senarius fiat : fort. siet
 v *Nonius* 62 (exterebrare, curiosius quaerere. Plautus . . cum in curi-
 osum iocaretur) terebra tu *Turnebus*: terebratum *codd.* (tum protú;
 vii. 4) vi *Nonius* 376 (protinam) vii *Gellius* 11, 7, 5 (apludam),
 unde *Nonius* 69 BAC. *Macrobius Sat.* 3, 16. i (acipenser. . Plautus . .
 ex persona parasiti) *Anapaestice descripsit Skutsch* (*Berl. Phil. Woch.*
 1895, 265) i, 2 q. est m. (aut fuit) tantá f. affectus *Seyffert*
 3 quam alii nunc ego scripsi: ego nunc *codd.* 4 uel] uenit *Leo*
 5 manibus] mandibulis *Scaliger* BOE. i *Gellius* 3, 3, 3 (parasitus
 ibi esuriens haec dicit) 4 me pueró uentér *suspectum*: (unum)
 m. p. u. *Hertz.* Cf. *Anm. Marc.* 23, 6. 77 uenter uni cuique uclat
 solarium est 6 esses *Leo*: esse *codd.* 7 quom *Bothe* 8 est
 oppidum *codd.*: *trai. Hermann* 9 pars p. (iam) *Hertz*: populi pars
Cobet arida *Hertz* (cf. *Anm. Marc.* 19, 8, 8 per aestum arida
 siti reptantes) 11 *Varro Ling. Lat.* 6, 89 (accensus) uel meridiem

FRAGMENTA

CAECVS vel PRAEDONES

- Nil quicquam factum nisi fabre nec quicquam positum sine i
loco ;
- auro, ebore, argento, purpura, picturis, spoliis,
 tum statuis
- Neque eam inuito a me umquam abduces. II
- 35 Spectauī ludos magnifice atque opulenter. III
- . . . . Plure altero tanto quanto eius fundust uelim. IV
- Ita sunt praedones : prosum parcut nemini. V
- In peregre [est]. VI
- A. Velim te arbitrari factum. VII
- 40 B. Sedulum ; si summoentur hostes, remouentur lap[id]es. VIII
- . . . Si non strenue fatetur ubi sit aurum,
 membra exsicemus serra. VIII
- Nil feci secus quam me decet. IX
- A. Quis tu es qui ducis me? B. mu. A. perii hercle! x
Afer est.

CALCEOLVS

- 45 Molluscam nucem
 super eius dixit impendere tegulas.

CARBONARIA

- . Ego pernam, sumen. sueres, spetile, callum, glandia. I

CAE. I *Charisius* 199 (fabre) i sine] nisi (?) *Leo* luco *cod.*
 2 post spoliis lacuam sign. *Winter* II *Charisius* 202 (invito,
adverb.) III *Charisius* 209 (opulenter) magn. (confectos) *Leo*,
 ut *anap. septenarius fiat* opulentiter *Weise*, ut *iamb. scarius fiat* IV
Charisius 211 (plure) fundus est *cod.* V *Charisius* 211 (prorsum)
 VI *Charisius* 212 (peregre) in *del. Putsche* in (isne) peregre?
 (*del. est*) *Leo* VII *Charisius* 219 (sedulum, *adverb.*) si (?) *Leo*:
 est *cod.* fustes *Winter* lapes *Buecheler*, ut *troch. septenarius fiat*
 VIII *Charisius* 219 (strenue) IX *Charisius* 220 (secus pro aliter)
 X *Charisius* 240 (mu *interict.*) cf. *Class. Rev.* 12, 364 CALC.
Macrobius Sat. 3, 18, 9 (nucem molluscam, Persicum quod vulgo
 vocatur) CARB. I *Festus* 330 (spetile, infra umbilicum suis quod
 est carnis) sueres] cf. *Heracius* (*Arch. Lat. Lex.* 14, 124) callum
Ursinus: galium *cod.*

T. MACCI PLAVTI

- I Patibulum ferat per urbem, deinde adfigatur cruci.
 III . . Secundum eampse aram aurum apscondidi.

†CESISTIO†

Dis stribula aut de lumbo opscena uiscera.

50

COLAX

- I Batiolam auream octo pondo habebam, accipere noluit.
 II Qui data fide firmata fidentem fefellerint,
 subdoli subsentatores, regi qui sunt proxumi,
 qui aliter regi dictis dicunt, aliter in animo | habent.
 III Si me tu hodie inuitaueris numquam quicquam . . .
 IV Nexum.

55

COMMORIENTES

Saliam in puteum praecipes.

CONDALIVM

- I Tum crepusculo fere ut amant. lampades accendite.
 II Pro !

CORNICVLA

- I Quid cessamus ludos facere? circus noster ecce adest ! 60

II *Nonius* 221 (patibulum *masc. gen.*) adfigatur *vir doctus*
in Nonii ed. Basiliensi: adfigat *codd.* III *Priscianus* I, 516 (*de*
compositorum verbi 'do' perfectis) ipsam *codd.* *Ces. Varro*
Ling. Lat. 7, 67 (stribula . . circum coxendices sunt bovis) dis
 stribula *Buecheler*: distribula *cod.* aut *Scioppius*: ut *cod.* COL.
 I *Nonius* 545 (batiola) habebam *Ritschl*: habebat *codd.* II *M.*
Caesar ad Frontonem 2, 10, p. 33 *Nab.* 3 animos *Ellis* ('*Fronto*'
 p. 25) III *Schol. Vcron. Verg Aen.* 2, 670 numquam hodie
fort. (numquam), numquam IV *Varro Ling. Lat.* 7, 105 (nexum)
Plautinum au Naevianum incertum COMM. *Priscianus* I, 280 (prae-
 cipes) COND. I *Varro Ling. Lat.* 7, 77 (crepusculum, dubium
 tempus noctis an diei sit) vel *ferae* II *Festus* 229 (pro *interiect.*)
sed vide Herm. 40, 247 CORN. I *Varro Ling. Lat.* 5. 153 (circus, in
 Corn. militis aduentu, quem circumeunt ludentes) eccum *Langen*
 ('*Beiträge*,' p. 4)

FRAGMENTA

	Qui regi latrocinatu's annos decem Demetrio.	II
	Pulchrum et luculentum hoc nobis hodie euenit proclium.	III
	Mihi Lauerna in furtis celebrassit manus.	IV
	Qui amant ancillam meam Phidullium oculitus.	V
65	Em te opsecro,	VI
	Lyde, pilleum meum, mí sodalis, mea Salubritas.	
	Face olant aedes arabice.	VII

DYSCOLVS

. Virgo sum : nondum didici nupta uerba dicere.

FAENERATRIX

	Heus tu ! in barbaria quod dixisse dicitur	I
70	libertus suae patronae, id ego dico (tibi) :	
	'Libertas salue ! uapula Papiria.'	
	Quae ego populabo probe.	I

FRETVM

Nunc illud est quód 'responsum Arreti' ludis magnis dicitur :
peribo si non fecero : si faxo, uapulabo.

FRIVOLARIA

75	Commodo dictitemus.	I
	Is mihi erat bilis, aqua intercus, querquera tussis.	II

II *Varro Ling. Lat.* 7, 52 (latro), *Nonius* 134 (latrocinari, militare mercede) latrocinatu's non -tus, nam *Nonius* sic interpretatur 'qui apud regem in latrocinio fuisti, stipendium acceptitasti' - decem annos *cod. Varronis* Demetrio] mercedem in tiberio *cod. Nonii* III *Nonius* 63 (luculentum) IV *Nonius* 134 (Lauerna) mihi Lauerna in *Scaliger*: militaueram nam in *cod.* (ita) mihi L. *Buecheler* (*praec. -ia*) vel celerassit manius *cod.* V *Nonius* 147 (oculitus) fedullium *cod.* VI *Nonius* 220 (pilleus *gen. neutri*) Te an Em te *incert. cod.* VII *Diomedes* 383 (olant) face *Goetz*: facere *cod.*: fac ere *Buecheler* DYSCL. *Festus* 170 (nupta uerba) cum *Paulo* 171 FAEN. I *Festus* 372 (uapula Papiria, *proverb.*) 2 ego d. tibi *Scaliger*: eo dico * * *cod.* 3 Libertas O. *Mueller*: liberta *cod.* II *Diomedes* 401 (populo) proue *cod.* FRET. *Gellius* 3, 3, 7 (historia oraculi Arretini) I r. Arreti *Hertz*: arretini r. *cod.* (v. 4) magis *cod.* FRIV. I *Charisius* 193 (*cf.* 196) (commodo) II *Paulus* 256 (querquera) cum *Festo* 257, *Priscianus* I, 271 (intercus) aqua intercus *om. cod.* *Pauli* querquera tussis *cod.*: querqueratus *cod. Pauli*: tussis febris *cod. Prisciani* (*glossa marginali, ut vid., inculcata*)

iii . . Sequimini me hac sultis legiones omnes Lauernae.
 iv Vbi rorarii estis? B. adsunt. A. ubi sunt accensi? C.
 ecce . .

v Agite nunc, supsidite omnes, quasi solent triarii.

vi Naue agere oportet quod agas, non ductarier. 80

vii Superaboque omnis argutando praeficas.

viii Tunc papillae primulum

fraterculabant—illud uolui dicere,

‘sororiabant.’ <quid> opus est uerbis?

ix * * * agnina tene * * * strebulis. 85

x O amice ex multis mi une, Cephalio.

FVGITIVI

A. †Agerget, specta, uide uibices quantas. B. iam inspexi.
 quid est?

HORTVLVS

Praeco ibi adsit, cum corona, quique liceat, ueneat.

LENONES GEMINI

Dolet huic puello sese uenum ducier.

LIPARGVS

Nil moror mihi fucum in alueo, apibus qui peredit cibum. 90

iii *Festus* 301 (sultis) cum *Paulo* 300 *Ne bacchiace disponamus*
 (om. omnes) *monet sequentium versuum metrum* iv *Varro Ling.*
Lat. 7, 58 (rorarii, qui bellum committebant; accensi ministratores)
 ansunt *cod.* (pro assunt?) v *Varro Ling. Lat.* 5, 89 (triarii . .
 quod hi subsidebant, subsidium dictum), *Festus* 306 (subsidium) vi
Festus 169 (navus) vii *Nonius* 66 (praeficae) viii *Festus*
 297 (sororiare mammae dicuntur puellarum cum primum tumescunt,
 ut fraterculare puerorum) cum *Paulo* 296 (cf. *Herm.* 40, 247) i
 primulum *Ursini*: primum *codd. Pauli* (*cod. Festi n. l.*) 3 quid *add.*
Ursinus, codd n. l. vel opust ix *Festus* 313 (strebulae, coxendices
 hostiarum) <carne Venus> ag. tene(ra, at duris Iuno stre)bulis
 (scil. placatur) (?) *Leo* x *Priscianus* 1, 188 (unus, voc.) FVGI. *Varro*
Ling. Lat. 7, 63 (uibices) age age *Scaliger*: age ergo vel a tergo
L. Spengel: ‘nomen proprium’ (?) *Leo* quid est *Scaliger*: quid (?) qui-
 dem) esset *cod.* HORT. *Festus* 306 (sub corona venire dicuntur, quia
 captivi coronati solent venire) cuique *cod.* ueneat *Ursinus*: uentat
cod. (T pro E) LEN. GEM. *Festus* 249 puelli, *Priscianus* 1, 231 (puel-
 lus) dolet] holim *cod. Festi* hic puellus *codd. Prisciani* LIP.
Priscianus 1, 522 (edo, edis, edit) alueo *Parcus*: aluo *codd.*

FRAGMENTA

NERVOLARIA

Scobina ego illunc actutum adراسي senem.	I
Prohibitque moenia alia. unde ego fungar mea ?	II
Ocissime nos liberi possimus fieri . .	III
Producte prodigum esse amatorem addecat.	IV
95 Vinum sublestissimum	V
Insanum ualde uterque deamat.	VI
Scrattae, scrupedae, strittabillae, sordidae.	VII

P(H)AGO

(PARASITVS). Honos sýncerasto periit, pernis, glandio.

PARASITVS MEDICVS

In conspicio

100 adseruabam pallium, opseruabam.	I
Cum uirgis caseum radi potest.	II
. . . . . Addite lopadas, echinos, ostreas	III
. . . Domi reliqui éxoletam uirginem.	IV

NERV. I *Varro Ling. Lat. 7, 68* (scobina, a scobe) scobinam e. illum *cod.* senem *Lachmann*: enim *cod.* II *Festus* 145 (moenia, officia) cum *Paulo* 144 III *Festus* 181 (ocissime) fier— *cod.* IV *Festus* 229 (prodegeris, consumpseris, perdideris) prodigium esse m. (i. e. Marcus vel Manius) amatorem *cod.*: *corr. Ursinius, Bothe* V *Festus* 294 (sublesta, infirma et tenuia) VI *Nonius* 127 (insanum pro insane) VII *Varro Ling. Lat. 7, 65* (scrat. siccas significat; scrupp. . . a pede ac scrupae; strittab. a strittillando, strittare ab eo qui sistit aegre), *Gellius* 3, 3, 6 (meretricum vitia atque deformitates significant) cum *Nonio* 169 scratie *cod. Varronis*: scratiae *codd. Gellii*: escratiae *codd. Nonii*; cf. *Fest.* 333 scratiae (ita *cod.*) dicebantur nugatoriae ac despiciendae mulieres; cf. *Corp. Gloss. Lat.* 5, 243 scratiae despectae et nugatoriae scrupae ide *cod. Varronis*: scrupedae *codd. Gellii*: crupedae *codd. Nonii*: cf. *Corp. Gloss. Lat.* 5, 631 scrapedus (ita *codd.*) scabiosus strittabillae *cod. Varronis*: strittiuillae *codd. Gellii*: strictibilae *codd. Nonii* tantulae *cod. Varronis* (varia lectio antiqua ?) PHA. *Varro Ling. Lat. 7, 61* (syncerastum, omne edulium . . Plautus in *Pagone*) glandio *Pius*: gradios *corr. gladios cod.* PAR. MED. I *Nonius* 84 (conspicillum, unde corr. capere possis) II *Nonius* 200 (caseus gen neut.) III *Nonius* 551 (lopades, genus conchae marinae: de lopadās cf. *Hopkins* (*Harv. Stud.* 9, 98) IV *Priscianus* 1, 489 (exoletam, grandem quae exoleverat) reliquit *Buecheler*

T. MACCI PLAVTI

PARASITVS PIGER

- 1 Inde hic bene potus primulo crepusculo.
 11 Domum ire coepi tramiti dextra uia. 105
 111 Ambo magna laude, lauti, postremo ambo sumu' non nauci.

PLOCINVS

Nam coloratum frontem habet, petilus(t), habrus.

SATVRIO

- 1 (Catulinam carnem esitauisse Romanos Plautus in Saturione
refert)
 11 Retrahi nequitur quoquo progressa est semel.
 111 'Male tibi euenisse uideo.' glaber erat tamquam rien. 110
 111 Subcenturiatum require qui te delectet domi.

SCHEMATICVS

Nam pater tuo' numquam cum illa étiam limauit caput.

SITELLITERGVS

- 1 Mulier est, uxorculauit, ego noui, scio axitiosa
 quam sit
 11 †Fiteat mihi insignitos pueros pariat postea 115
 aut uarum aut ualgum aut compernem aut paetum aut
 brocchum filium.

PAR. FIG. 1 *Varro Ling. Lat.* 7, 77 (crepusculum) bene *Pius* :
 dene *cod.* primulo *Scaliger* : primo *cod.* 11 *Varro Ling. Lat.* 7, 62
 (trames) tramite *cod.* 111 *Festus* 166 (naucum) Ploc.
Nonius 149 (petilum, tenue et exile), 204 (frontem *masc. gen.*)
 coloratilem *codd.* 204 petilust *Ritschl* : petilis *codd.* habrus
Scaliger : habris (-bis) *codd.* SAT. 1 *Paulus* 45 11 *Festus*
 162 (nequitur) 111 *Festus* 277 (rienes) 111 *Festus* 306
 (succenturiare, explendae centuriae gratia supplere, subicere) sub-
 centuriatum *Dziatzko* : subcenturia centum *cod.* SCH. *Nonius*
 334 (limare) vel illac limabit *codd.* SIR. 1 *Varro Ling. Lat.*
 7, 66 (axitiosae) est *Seyffert* : es *cod.* ax. quam sit *Schoell* :
 ac sitio quam sic *cod.* 11 *Festus* 375 (valgos)

FRAGMENTA

TRIGEMINI

Nisi fugissem [inquit], medium, crêdo, praemorsisset . . .

FABVLARVM INCERTARVM FRAGMENTA

- Epeum fumificum qui legioni nostrae habet coctum cibum. I
 Quod uolt densum, ciccum non interduo. II
 120 Gannit odiosus omni totae familiae. III
 Licet uos abire curriculo. IV (XVII)
 Iam tibi tuis meritis crassus corius redditust. V (XVIII)
 Di bene uortant ! tene cruminam. inerunt triginta minae. VI (XIX)
 Nullam ego rem citiorem apud homines esse quam famam VII (XXI)
 reor.
 125 Stultus est aduorsum aetatem et capitis canitudinem. VIII (XXII)
 . Conruspare tua consilia in pectore. IX (XXIII)
 Numnam mihi oculi caeculant ? estne hic noster Hermio ? X (XXIV)
 Eierauit militiam. XI (XXV)
 Sic me subes cottidie quasi fiber salicem. XII (XXVI)
 130 Init te umquam febris ? XIII (XXVII)
 Neque muneralem legem neque lenoniam XIV (XXIX)
 rogata fuerit necne flocci existumo.
 Perfidiose captus edepol neruo ceruices probat. XV (XXX)
 Muriaticam autem uideo in uasis stagneis XVI (XXXI)
 135 naricam bonam et canutam et †tagumat
 †quinast †fartas, conchas piscinarias.

TRI. *Gellius* 6, 9, 7 (praemorsisse) inquit] in *Winter*: *utrum Plauti sit an Gellii non liquet*
 INC. I *Varro Ling. Lat.* 7, 38
 (Epeum fumificum, cocum) II *Varro Ling. Lat.* 7, 91 (ciccum)
 densum] deus mittat (?) *Leo* III *Varro Ling. Lat.* 7, 103 (ab
 animalium uocibus tralata in homines) IV *Paulus* 49 (curriculo,
 cursim. Pl. licet, inquit, uos etc.) V *Paulus* 60 (corius masc.
 gen.) VI *Paulus* 60 (crumina) VII *Paulus* 61 (citor)
 VIII *Paulus* 62 (canitudinem) IX *Paulus* 62 (conruspari, conquirere)
 X *Paulus* 62 (caeculant, caecis proximi sunt) XI *Paulus* 77
 (eiuratio significat id quod desideretur non posse praestari) XII
Paulus 90 (fiber) vel cott. | Quasi XIII *Paulus* 110 (init,
 introit) (cf. *Pers.* 78) XIV *Paulus* 143 (muneralis lex, qua
 Cincius cavit ne cui liceret munus accipere) existimo *Scaliger*:
 aestimo *codd.* XV *Festus* 165 (nervum, ferreum vinculum) captas
 (?) *Leo* eoepol *cod. ut uid.* XVI *Festus* 166 (narica, genus piscis
 minuti) I muriatica *Scaliger*

T. MACCI PLAVTI

- VII (XXXII) Non ego te noui, naualis scriba, columbar impudens?
 III (XXXIII) Nil deconciliare sibu's nisi qui persibus sapis.
 XIX (XXXIV) . . . Sacrum an profanum hábeas parui penditur.
 XX (XXXVI) Vix super * * * misero mihi ac * * * (regliscit). 140
 XI (XXXVII) * * * surus * * * non est tibi.
 II (XXXVIII) Vlcerosam, compeditam, subuerbustam, sordidam.
 III (XXXIX) Venter suillus * * * scrutillum ego me hodie * * * esa
 farte biberem.

- XXIV (XLIII) Mittebam uinum pulchrum murrinam.
 XXV (XLIV) (Hortos tutelae Veneris adsignante Plauto.)
 XXVI (XLV) Quid est? hoc rugat palliúm : amictus non sum commode. 145
 XVII (XLVI) Exi tu, Daue, age sparge, mundum | esse hoc uestibulum
 uolo.

Venus uentura est nostra, non hoc pulueret.

- VIII (XLVIII) In pellibus periculum portenditur.
 XXIX (XLIX) Cilix, Lycisce, Sosio, Stiche, Parmeno,
 exite et ferte fustis priuos in manu. 150
 XXX (XLVII) (Dulcia Plautus ait grandi minus apta lieni.)
 XXXI (L) Glirium examina.
 XXXII (LI) Quid murmurillas tecum et te discrucias?

xvii *Festus* 169 (navalis scriba, qui in nave apparebat, . . . minimae dignitatis; columbaria in nave appellantur ea quibus remi eminent) *vel non ego te n. | Navális etc. columbari cod. (seq. i): fort. columbare cum Amph. fr. xix coniung. Brandt xviii Festus 217 (persibus, peracutus) vel sibus quid Scaliger persicus cod. xix Paulus 228 (profanum) xx Festus 278 cum Paulo 279 (regliscit, crescit) regiescit codd. xxi Festus 297 cum Paulo 296 (surus, ex quo per deminutionem fit surculus) xxii Festus 309 (subverbustam, verberibus ustam) uicerosam compeditam cod. xxiii Festus 333 (scrutillum, venter suillus condita farte expletus) cum Paulo 332 xxiv *Plinius N. H.* 14, 92 (vina murræ odore condita) xxv *Plinius N. H.* 19, 50 xxvi, xxvii *Gellius* 18, 12, 3 (pulveret, quod ipsum pulveris plenum sit) hoc esse *Ritschl: fort. (mi) esse hoc uestra, vel nostra) codd. non] nolo Ital. xxviii Porphyrio ad Hor. Serm. 1, 6, 22 (quod veteres in pellibus dormirent . . . Plautus, cum de anu ebria iocaretur) in del. Winter pellibus vel pellis cod. xxix Pseudo-ro ad Hor. Serm. 2, 5, 11 (privum, quod unius est) i Sosia (?) Leo 2 fort. ecferte xxx *Serenus Sammonicus de Med.* 425 xxxi *Nonius* 119 (glis) xxxii *Nonius* 143 (murmurillum, murmuratio) vel tecum | Et té**

FRAGMENTA

- Leuior es quam tippula. XXXIII LI
 . . . Nec machaera atúdes dentes frendere. XXXIV LI
 155 Inimicus esto, donicum ego reuenero. XXXV LIV
 . Si qua forte contio est, ubi éúm hietare nondum XXXVI LI
 in mentem uenit.
 Ego illi uenear. XXXVII L
 Vinum precemur, nam hic deus praesens adest. XXXVIII L
 160 Cette patri meo. XXXIX LI
 Haec praesepes mea est. XL LX
 Neque ego ad mensam publicas res clamo neque leges crepo. XLI LXI
 Et ego te conculcabo ut sus catulos suos. XLII LXII
 Hunc sermonem institi. XLIII LXIII
 165 Properate prandium. XLIV LXIV
 Corpus tuum uirgis ulmeis inscribam. XLV, LXV
 Paupera est haec mulier. XLVI LXVI
 Ipsa sibi auis mortem creat. XLVII LXVII
 . . Pro laruato te circumferam. XLVIII LXVIII
 170 Castrum Poenorum. XLIX LXIX

XXXIII *Nouius* 180 (tippula, animal leuissimum, quod aquas non nando sed gradiendo transeat) (cf. *Pers.* 244: XXXIV *Nouius* 447 frendere) machaera *vocativo* *Bothe*: macheram (-ce-) *codd.* XXXV *Charisius* 197 (donicum) XXXVI *Diomedes* 345 (hietare) XXXVII *Diomedes* 368 (uencor) XXXVIII *Diomedes* 458, *Donatus Art. Gramm.* 400, *Pompeius Comm.* 307, *Isidorus Orig.* 1, 36, 9, *Seruius ad Aen.* 1, 724 (precamur *codd.* *Diomedis, Donati, Isidori* XXXIX *Cledonius* 59, *Pompeius Comm.* 240, *Mar. Plotius Sacerdos* 490, *Phocas* 436, (cette) XL *Mar. Plotius Sacerdos* 472 *cum Probi Catholic.* 8 (praesepes feminino) (? cf. *Rud.* 1038) XLI 'Seruius' *ad Aen.* 1, 738 (increpitans, clara voce hortatus) XLII 'Seruius' *ad Aen.* 2, 357 (catuli non solum canum) (*ad Truc.* 268 *respiciens*?) XLIII 'Seruius' *ad Aen.* 4, 533 (insistit) XLIV 'Seruius' *ad Aen.* 9, 399 (properet mortem, *ad Georg.* 4, 170 (fulmina properant) (cf. *Cas.* 766) properant *codd. Schol. Georg.* XLV *Seruius ad Aen.* 1, 478 (inscribitur, dilaceratur) 'du'itare licet an *Seruius respiciat Pseud.* 545' *Leo* XLVI *Seruius ad Aen.* 12, 519 (paupera) (cf. *Aul.* 174. *Vid. fr.* 3) XLVII *Seruius ad Aen.* 6, 205 (viscum de fimo turdelarum nascitur) cacat *Burmam ex Isidor. Orig.* 12, 7, 71 turdela quasi minor turdus, cuius stercore viscum generari putatur. unde et proverbium apud antiquos erat 'malum sibi avem cacare') XLVIII *Seruius ad Aen.* 6, 229 (circumtulit, purgavit) (cf. *Amph.* 776) XLIX *Seruius ad Aen.* 6, 775 (castrum) poenarum (-orum *codd.*

- L LXX Dissupabo te tamquam folia farfari.
 LI LXXI) Facilis oculos habet.
 LII LXXIII) Me(d)icum habet patagus morbus aes.
 LIII LXXIV) Qui talis est de gnatabus suis.
 LIV LXXIX) Probus quidem antea iaculator eras. 175
 LV LXXX) Linna cooperta est ttextrino Galliat.
 LVI LXXXI) Si quid facturus es
 appende in umeris pallium
 et tpergat quantum ualet
 tuorum pedum pernicitas. 180
 LVII LXXXII) Aeneis coculis mi excocta est omnis misericordia.
 LVIII Dub. IV Fortasse ted amare suspicariet.
 LIX (Dub. V vel II) Argentum hinc facite.

VOCABVLA

Acieris ; addues ; ad exitam aetatem ; adfabrum ; aeneolo ;
 aequiter ; aerumnula(s) ; alimodi ; angina(m) uinaria(m) ;
 aristophorum ; asperiter ; bellitudinem (?) ; bellule ; bino-
 minis ; Bitienses ; blandicella ; butubatta ; custoditio ; glos ;
 herbam do ; interluere mare ; prosis lectis ; pullaria(m) ;
 scelerare ; thocum ; uesperna.

FRAGMENTA DVBIA ET SVSPECTA

- I (IV) Amoris imber grandibus guttis

L *Seruius ad Aen.* 7, 715 (Farfarus) L1 *Seruius ad Aen.* 8, 310
 (faciles oculos, mobiles vino LII *Macrobius Sat.* 5, 19, II ad
 rem divinam pleraque aenea adhiberi solita . . in his maxime sacris
 quibus . . exigere morbos volebant medicum *Buecheler* : mecum
codd. pacagus *codd.* : corr. *Canter ex Paulo* 221 patagus, morbi
 genus) LIII *Priscianus* 1, 293 natabus : vel quin LIV *Isidorus*
Orig. 19, 5, 2 funda, genus piscatoriae retis. . . etiam a iactando
 iaculum dicitur LV *Isidorus Orig.* 19, 23, 3 linnac, saga quadra
 et mollia c. est (e) vel c. e textrina gallica docti LVI
Isidorus Orig. 19, 24, 1 pallium, quo ministrantium scapulae conte-
 guntur 3 perge ad (eam) *Leo* : au perge, ait? LVII *Isidorus*
Orig. 20, 8, 1 cocula, omnia vasa coquendi causa parata LVIII
Donatus ad Ter. Hec. 3, 1, 33 fortasse cum infinito modo sus-
 picariet *Ritschl* : suspicauere *codd.* LIX *Donatus ad Ter. Phorm.*
 4, 3, 30 (facesso et facio) Voc. 30 (facesso et facio) Voc. prosis lectis (significari rectis) *Varr.*
ap. Isid. Etym. 1, 37, 1 ; scelerare ad *Pseud.* 817 refert *Heracus*
 (*Herm.* 31, 166 DVB. 1 *Fronto* 2, 2, p. 27 *Nab.* ; sed cf. *Most.* 142

FRAGMENTA

non uestem modo permanauit, sed in medullam ultro fluit.

Pilleum II VI

quém habuit deripuit eumque ad caelum tollit.

Numquam ad ciuitatem uenio nisi quom infertur peplum. III (IX)

Flocci pendo quid rerum geras. IV (VI vel VII)

Cistellam mihi ecfers cum crepundiis. V (VII vel VIII)

(Plautus . . . inducit inter multos amatorem positum dicentem VI (XVI vel XVII)
quod solus sit.)

Pudens qui facit spes in alias VII

VOCABVLA DVBIA ET SVSPECTA

Coquitare ; fucilis : Hannibālem, Hasdrubālem, Hamilcārem ; meminens ; reboo ; penitissima(e) (-me).

II *Nonius* 320 pilleus gen. masculini, Plautus *Captivis* 'pilleum quem' etc.) III *Seruius ad Aen.* 1, 480 peplum; sed cf. *Merc.* 66 sqq. IV *Fulgentius Serm. Ant.* 38 flocci V *Fulgentius Serm. Ant.* 50 (cistella, capsella; crepundia, puerilia ornamenta); sed cf. *Cist.* 665 sq., 709 offers *codd. deteriores* VI *Seruius ad Aen.* 4, 82 sola; sed cf. *Amph.* 640 VII *Commentator Bobiensis in Donati Art. Gramm.* ab impersonali verbo participia, Cf. *Sabbadini Stud. Ital.* II, 169)

Osbernus Panorm. 332 (momarsiculus, stultus qui cito movetur ad iram), 360 Quid tu, o momarsicule (Quid ais, m. homo praesumis? quod ex *Paulo* 140, momar Siculi stultum appellant, *conflatum esse docuit Goetz (Bericht. sächs. Gesellschaft, 1903, p. 144*

essentia, quentia *Quint.* 8, 3, 33 ad *Sergium Plautum refert Schoell (Berl. Phil. Woch. 16. 93)*

SCHEMA METRORVM

- Mil.** Arg. I, II, vv. 1-155 Iamb. Senarii
 156-353 Troch. Septenarii
 354-425 Iamb. Septenarii
 426-80 Troch. Septenarii
 481-595 Iamb. Senarii
 596-812 Troch. Septenarii
 813-73 Iamb. Senarii
 874-946 Iamb. Septenarii
 947-1010 Troch. Septenarii
 1011-93 Anapaest. Tetram. Cat.
 1094-1136 Iamb. Senarii
 1137-1215 Troch. Septenarii
 1216-83 Iamb. Septenarii
 1284-1310 Iamb. Senarii
 1311-77 Troch. Septenarii
 1378-93 Iamb. Senarii
 1394-1437 Troch. Septenarii
- Most.** Arg., vv. 1-83 Iamb. Senarii
 84-101 Bacch. Tetram. Acat. (88 Cat.): sed 90, 98, 102
     Iamb. Dim. Cat.; 94 Anap. Dim. Acat.
 103-4 Iamb. Octonarii
 105-16 Cretici: sed 107 Iamb. Octonarius; 115, 117
     Troch. Septenarii
- 108-9, 113, 116 pro altero hemistichio habent || $\frac{\text{—}}{\text{—}} \cup | \text{—} \cup \text{—}$
 118-9 Iamb. Octonarii
 120-6 Bacch. Tetram. Acat.: sed 123 Anap. Dim. Acat.;
     127 Iamb. Dim. Cat.
 128-9, 131-2 Iamb. Octonarii, 130 Iamb. Dim. Acat.
 133-53 Cretici, sed 142 (?) -3, 146-8 Iamb. Octonarii,
     145 Troch. Septenarius
- 133-6, 141 (149 ?) pro alt. hemist. habent || $\text{—} \cup | \text{—} \cup \text{—}$

SCHEMA METRORVM

- 154-6 Troch. Septenarii
 157-247 Iamb. Septenarii
 248-312 Troch. Septenarii
 313-9 Bacchiaci : sed 315 Cola Cretica,
     - u - u - || - - - u -
 313-4, 317-8 (alt. hemist.) || u u | u u u
 320-45 Cretici : sed 322-324, 326-7, 328^a-9, 331-3, 335^a
     Anapaestici ; 325^a, 334-5 Iambici ; 330, 346-7
     Versus Reiziani
 337-8, 343 (alt. hemist.) || u u | u u u
 336, 339-42 (alt. hemist.) || - u u u -
 344-5 u - | u u u | - u u u -
     | || u u | u u u
 348-407 Troch. Septenarii
 409-689 Iamb. Senarii
 690-739 Cretici : sed 727, 737, 740 Troch. Septenarii ;
     721 Glyconicus (?)
 690-2, 694-5, 698-701, 707-11, 714, 717 (alt. hemist.)
     || u u | u u u
 693, 696-7, 702-3, 706 (alt. hemist.) || - u u u -
     704-5 u u u | u u u || u u u | u u u
 725 u u u | u u || u u u | u u u
 731, 738-9 (alt. hemist.) || u u | u u u
 733 u u | u u u || u u u u | u u u
 741-5 Iamb. Octonarii, 746 Septenarius
 747-82 Iamb. Senarii
 783-803 Bacch. Tetram.
     783-4, 790, 792, 796 (alt. hemist.) || u u | u u u
 805-57 Troch. Septenarii, 804 Octonarius
 858, 863 Versus Reiziani
 859, 861 Anap. Dim. Cat., 860 Trim. Acat.
     862 Anap. Tetram. Acat.
     867 Bacch. Dim. Cat.
 868, 874 Cola Reiziana u u | u u -
 869, 870-5 Bacch. Tetram. (sed 874 duo Cola Reiziana)
     869 - u u | u u || u u u | u u u
     872 (?) - u u | u u || - u u u | u u u

SCHEMA METRORVM

- 876 Anap. Dim. Acat.
 877 Iamb. Dim. Cat.
 878 Anap. Tetram. Acat.
 879, 881 Cret. Tetram. Acat.
 880, 882 Glyconici cum Dochmiis
 (— ∪ — ∪ ∪ — ∪ — || — ∪ — — — et — ∪ — — — ∪ ∪ — || — ∪ ∪ — ∪ ∪ —)
- 883-4 Troch. Septenarii
 885-7 Glyconici
 887^a Dochmii (∪ — — ∪ — | — ∪ ∪ ∪ — ∪)
 888 Troch. Octonarius
 889 Anap. Dim. Acat.
 890 Cola Bacch. et Reiz.
 (∪ √ √ ∪ √ || ∪ ∪ √ ∪ | ∪ √ —)
- 891 Cola Reiziana (∪ ∪ √ | ∪ √ — || ∪ ∪ √ ∪ ∪ √ —)
- 892-5 Versus Reiziani
 896 Anap. Tetram. Acat.
 897-8 Troch. Septenarii
 899 (?) Glyconicus cum Dochmio
 (— — ∪ ∪ — — ∪ — || ∞ — — — ∪ —)
- 900 Iamb. Senarius (Dochmius cum Glyconico?)
 ∪ ∪ ∞ — — — || — ∪ — ∪ ∪ — ∪ —)
- 901, 903 Anap. Dim. Cat.
 902 Anap. Tetram. Cat.
 904-92 Troch. Septenarii
 993-1040 Iamb. Senarii
 1041-1181 Troch. Septenarii
- Pers. Arg. I Iamb. Senarii**
 1 Iamb. Octonarius contract.
 (∪ ∪ √ ∪ — — √ ∪ — || √ — ∪ ∪ | — √ ∪ —)
- 2 Iamb. Septenarius
 3-12 Iamb. Octonarii (sed 7-8 Septenarii)
 13-6 Troch. Octonarii
 17-7^b Cretici
 18 Troch. Septenarius
 19-22 Iamb. Septenarii, 23-5 Octonarii
 26-32 Trochaici : sed 29 Glyconicus
 (∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ — ∪ ∪ ∞)

SCHEMA METRORVM

- 33-4^b Iambici (sed 34 Troch. Septenarius)
 35, 37 Troch. Septenarii, 36 Octonarius
     38 Iamb. Dim. Acat.
 39-42 Iambicum systema
 43-52 Iamb. Septenarii (sed 48^a Dim. Acat.)
 53-167 Iamb. Senarii
 168-74 Anap. Tetram.
 175-80 Anap. Dim. Acat.
     181-2 Anap. Dim. Acat. cum Troch. Dim. Acat. (?)
 183-250 Troch. Septenarii (sed 196, 200-2 Octonarii; 197
     Dim. Cat.)
     251 Anap. Dim. Acat.
     252 Bacch. Trim., 253 Tetram.
     255-6 Iamb. Octonarii
 257-67 Troch. Octonarii et Septenarii
     268 Glyconicus (— — — ∪ ∪ — ∪ —)
     268^a Dochmii (— ∪ ∪ — ∪ ∪ ≅ || — ∪ ∪ — ∪ —)
 269-70 Iamb. Octonarii
     271 Bacch. Trim. Acat. cum duobus Colis Reizianis (?)
         (— ∪ ∪ ∪ | — ∪ ∪ | ∪ ∪ ∪ || — ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ | — ∪ ∪ ∪ —)
     272 Anap. Tetram. Acat.
     273-6 Troch. Octonarius et Septenarii
 277, 278 Iamb. Dim. Acat.
 277^a-7^b Cola Reiziana (∪ ∪ ∪ ∪ ∪ — et — ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ —)
     279 Troch. Dim. Cat.
 280-328 Iamb. Septenarii
 329-469 Iamb. Senarii
 470-489 Troch. Tetram. (sed 485, 486 Iamb. Octonarius cum
     Colo ∪ — —)
     490 Anap. Dim. Cat.
 491-6, 499 Anap. Tetram., 500 Anap. Pentam.
     497-8 Bacchiaci
     501-12 Iamb. Senarii
     513-9 Troch. Septenarii
     520-7 Iamb. Senarii
 528-672 Troch. Septenarii
 673-752 Iamb. Senarii
 753-802 Anapaestici: sed 758, 759 Cret. Tetram.; 771^a,
     775^a Anap. Dim. Acat. cum Colo Reiziano

SCHEMA METRORVM

($\infty \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } -$); 776 Iamb. Dim. Acat.; 776^a duo
 Cola Reiziana ($- \infty \text{ } \cup \text{ } - \text{ } - \text{ } \parallel \text{ } \cup \text{ } \cup \text{ } - \infty \text{ } - \text{ } -$);
 792 Anap. Dim. Acat. cum duobus Dochmiis
 ($- \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } \cup \text{ } - \text{ } | \text{ } - \text{ } - \text{ } - \text{ } \cup \text{ } \cup \text{ } \acute{\text{u}}$); 794 Anap. Dim.
 Acat. cum Dochmio ($- \text{ } \cup \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } -$)

803-6 Cretici

805-6 (alt. hemist.) $\parallel \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } | \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } -$

807-17 Bacchiaci

809, 811, 812 $\acute{\text{u}} \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } | \text{ } \cup \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \parallel \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \cup \text{ } \acute{\text{u}}$

815 Bacch. Dim. Cat. cum Troch. Dim. Cat.

($- \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \cup \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \parallel \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } - \text{ } - \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \cup \text{ } -$)

818 Anap. Dim. Cat.

819-42 Troch. Octonarius et Septenarii

843-8 Anap. Tetram. Acat.

849 duo Cola Reiziana ($\cup \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \cup \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } \acute{\text{u}} \text{ } - \text{ } - \text{ } -$)

850 Anap. Dim. Acat.

851-3 Troch. Octonarius et Septenarii

854 5^a Iamb. Dim. Cat.

856-7 Bacchiaci

858 Iamb. Octonarius

Poen. Arg., Prol., vv. 129-209 Iamb. Senarii

210-60 Bacchiaci: sed 224, 254 Cret. Trim. cum Colo
 Reiziano (?); 231^a Troch. Dim. Cat.; 232
 Troch. Octonarius; 238 Versus Reizianus;
 239 Iamb. Septenarius

261-409 Troch. Septenarii

410-503 Iamb. Senarii

504-614 Troch. Septenarii

615-816 Iamb. Senarii

817-20 Iamb. Octonarii, 821-2 Septenarii

823-929 Troch. Septenarii

930-1173 Iamb. Senarii; sed 1165 Troch. Septenarius

1174-86 Anap. Tetram. et Dim.; sed 1176 Bacch. Trim.
 cum Anap. Dim. (?); 1177 (et 1182 (?)) Cret.
 Trim. cum Anap. Dim. (?); 1181 Anap. Dim.
 cum Cret. Trim. (?); 1183 Anap. Pentam. Cat.

1187-91 Anapaesticum systema

SCHEMA METRORVM

- 1192 Colon Reizianum
 1192^a-5 Iamb. Octonarii
     1196 Iamb. Senarius
     1197 Troch. Septenarius
     1197^a-8 Iamb. Dim. Acat.
 1200 (et 1199?) Anap. Dim. Acat. cum Colo Reiziano
     1201-25 Troch. Septenarii
     1226-73 Iamb. Octonarius et Septenarii
 1274-1303 Troch. Septenarii
     1304-97 Iamb. Senarii
     1398-1422 Troch. Septenarii
Pseud. Arg. I, II, Prol., vv. 3-132 Iamb. Senarii
     133-45 Troch. Octonarii et Septenarii (sed 139 Dim. ;
         140, 141 Septenarius cum Colo Reiziano ?)
     146-60 Iamb. Octonarii et Septenarii
     161-4 Troch. Octonarii
     165-8 Anap. Tetram. Acat.
     169-72 Iamb. Octonarii et Septenarii
         173 Troch. Octonarius
     174-84 Anap. Tetram.
     185-93 Iamb. Octonarii (sed 187 Dim. Cat.)
 194-229 Troch. Octonarii et Septenarii (sed 195,
     202-2^a, 211-13, 216-17, 222, 224, Dim. Cat. ;
     205^a-205^c Iamb. Dim. Acat. ; 208, 227 Iamb.
     Octonarii ; 219 Iamb. Septenarius)
     230-42 Anapaestici
         243 Troch. Octonarius
     244-57 Bacch. Tetram. (sed 249, 255 Troch. Octonarii)
     258-64 Cretici (sed 264 cum Ithyphallico)
         258 $\acute{\text{—}} | \acute{\text{—}} \cup \cup \acute{\text{—}} || \acute{\text{—}} \cup | \acute{\text{—}} \cup \acute{\text{—}}$
         261-3 $\acute{\text{—}} \cup \acute{\text{—}} | \acute{\text{—}} \cup \acute{\text{—}} || \acute{\text{—}} \cup | \acute{\text{—}} \cup \acute{\text{—}}$
         264 $\acute{\text{—}} \cup \acute{\text{—}} || \text{—} \cup \text{—} \text{—} \cup \cup \text{—}$
     265-393 Troch. Septenarii
 394-573^a Iamb. Senarii
     574-5 Anapaestici, item 576-7 (cum Iamb. Monom.),
         578, 580, 583, 586 (cum Colo Reiziano), 587 (?),
         588, 591-3
     579 Trochaicus, item 584-585^a, 590.

SCHEMA METRORVM

- 581-2 Bacch. Octam.
 589 Versus Reizianus
 594-7 Anap. Tetram. Acat.
 598-603 Glyconici ut vid.: sed 601^a Troch. Dim. Acat.;
 603 Priapeus cum Dochmio
 600^a ◡◡◡◡◡◡◡◡-◡◡◡- || - - ◡◡◡- - ◡-
 602 - - - - - ◡◡- || - - - - ◡◡-◡◡- || ≡◡◡- - -
 603 - ◡◡-◡◡-◡◡-◡◡- || - ◡-◡◡- - - || ◡- - - ◡◡-
- 604-766 Troch. Septenarii
 767-904 Iamb. Senarii
 905-13^a Anap. Tetram. et Dim.
 914 Troch. Septenarius
 915 Iamb. Septenarius
 916-8 Anap. Dim.
 919 Iamb. Octonarius
 920 Cret. Tetram.
 921 Cret. Pentam. cum Ithyphallico (- ◡ - ◡ - ◡)
 922-4^a Iamb. Dim. Acat.
 925 Troch. Septenarius
 926-35 Cret. Tetram.: sed 931 Anap. Dim. cum Colo
 Reiziano (≡ ◡ ◡ - ◡ ◡ -)
 935^a Colon Reizianum (- ◡ ◡ - ◡ -)
 936-48 Anap. Tetram. (sed 939-9^a Dim.)
 949-50 Anap. Dim. cum Colo Reiziano (- ◡ ◡ - ◡ ◡ -)
 951-96 Troch. Septenarii
 997 Iamb. Octonarius
 998-1102 Iamb. Senarii
 1103-4 Anap. Tetram. Acat.
 1105-6 Bacch. Tetram.
 1107 Troch. Septenarius
 1108-9, 1112 Cretici
 1109, 1112 ◡ ◡ | ◡ ◡ ◡ || ◡ ◡ | ◡ ◡ ◡
 1110-1 Anap. Dim. Cat.
 1113 Iamb. Octonarius contract.
 ◡ ◡ ◡ ◡ - | - ◡ ◡ - || ◡ ◡ - | ◡ ◡ ◡ -
- 1114 Dochmius cum Iamb. Monom. (?)
 1115 Iamb. Monom. cum Glyconico (?)

SCHEMA METRORVM

- 1116-8 Cret. Tetram., 1119 Trim.
 1120-2 Anap. Tetram. Acat. et Cat. et Monometer
 1123-5 Troch. Septenarii
 1126-30 Bacch. Tetram. : sed 1127 Cret. Trim. cum
 Troch. Monom. (?)
 1131 Dochmius cum Glyconico
 (---υ--- || ---υ---υ---υ---)
 1131^a Troch. Dim. Cat.
 1132-3 Anap. Dim. Acat. et Tetram. Cat.
 1134-1245 Troch. Septenarii
 1246-7, 1251-2 Bacch. Tetram.
 1248-9 Cret. Dim. cum Ithyphall.
 1248 † υ † | † υ υ † || ---υ---υ---
 1249 † υ † | † υ † || ---υ---υ---
 1250 Ithyphallicus (---υ---)
 1253 Anap. Tetram. Cat.
 1254, 1257 Versus Reiziani
 1255 Anap. Dim. cum Colo Reiziano (---υ---)
 1256 Bacch. Dim. Cat.
 1258 Cret. Trim. vel (*cum* dis) Bacch. Trim. Cat.
 1259-60 Troch. Octonarii
 1261-2 Anap. Tetram. Acat.
 1263-7, 1271-2 Tetram. Bacch.
 1264 --- † | † υ † || ---υ--- | --- † †
 1267 --- † | † υ † || --- † † | † υ †
 1268-70 Dochmius cum Glyconico et Ithyphallico
 1268 --- υ --- || --- υ --- υ --- || --- υ ---
 1269-70 --- υ --- || --- υ --- υ --- || --- υ ---
 1272^a-6 Ionici ut vid. : sed 1275^a Bacch. Trim.
 1277-8, 1280-0^a Cretici
 1280 † υ --- | † υ † || † υ † | † υ †
 1280^a † --- | † υ † || † υ † | † υ †
 1278^a Anap. Dim. Cat.
 1279 Troch. Septenarius
 1281-2 Bacch. Tetram.
 1283-4 Troch. Octonarii
 1285-1314 Cretici (sed 1291 Iamb. Dim. Acat. cum Cret.

SCHEMA METRORVM

- Tetram.; 1295 Anap. Tetram. Cat.; 1296-7
 Cret. Tetram. cum Anap. Dim. Cat. (vel Gly-
 conico); 1302 Dochmiorum par; 1305 (?)
 Iamb. Dim. Acat.; 1313 (?) Iamb. Octonarius;
 1314 Cret. Dim. cum Troch. Dim. Acat.
 1285, 1287-8, 1294, 1300, 1309, 1311
 (alt. hemist.) || $\acute{u} \cup | \acute{u} \cup \acute{u}$
 1286, 1301, 1312 (alt. hemist.) || $-- \cup \cup \cup --$
 1291 $-- \acute{u} \cup -- | -- \acute{u} \cup \cup --$ || $\acute{u} \cup \acute{u} | \acute{u} \cup \acute{u} \acute{u} \cup | \acute{u} \cup \acute{u}$
 1292-3, 1308-8^a, 1310-0^a $\infty \cup | \acute{u} \cup \acute{u}$
 1315-28 Anap. Tetram. (sed 1317-9 Dim. Cat.; 1320
 Iamb. Septenarius ut vid.)
 1329 Bacch. Trim. Cat.
 1330-2 Cret. Tetram.
 1333 Iamb. Dim. Cat.
 1334 Cret. Heptam. cum Troch. Monom. ($\acute{u} \cup --$)
Rud. Arg., Prol., vv. 83-184 Iamb. Senarii
 185 Versus Reizianus
 187 Anap. Dim. Acat. cum Colo Reiziano ($-- \acute{u} -- \acute{u} --$)
 186, 188-94 Bacch. Tetram.
 186, 188 (alt. hemist.) || $-- \acute{u} \cup | \cup \acute{u} \acute{u}$
 195-6 Versus Reiziani
 197-7^a Bacchiaci
 198 Anap. Tetram. Cat.
 199-216^a Cretici (sed 204-5 Bacch. Tetram.; 206-6^a
 Iamb. Dim. Acat.; 212 (?), 216^a Anap. Dim.)
 200-1 $\acute{u} \cup \acute{u} | \acute{u} \cup \acute{u} | \cup \cup \acute{u} \acute{u} || \acute{u} \cup \cup -- | \acute{u} \cup \acute{u}$
 203, 209, 215-6 (alt. hemist.) || $-- \cup \cup \cup --$
 217 Troch. Octonarius
 218 (?) Versus Reizianus
 219 Iamb. Septenarius
 220-8 Anap. Tetram.
 229 (coniunct. cum 229^a), 230, 232 Dochmius cum
 Iamb. Monom. (vel Cret. Trim.)
 231-1^a Cret. Dim. ($\acute{u} \cup | \acute{u} \cup \acute{u}$) vel Dochmius
 233-52 Cret. Tetram.: sed 237 Dim. cum Troch.
 Monom. ($\acute{u} \cup \cup -- \cup$)

SCHEMA METRORVM

- 253 Cret. Dim. cum Ithyphallico
 254-6 Iamb. Dim. Acat., Senarius, Octonarius
 257-8 Troch. Septenarii
 259-64 Bacch. Tetram. et Dimeter
 265 Cret. Tetram. (— ∪ | — ∪ — || — ∪ — | — ∪ —)
 265^a Iamb. Dim. Cat.
 266-77 Cret. Tetram.
 278-89 Bacchiaci: sed 283 Troch. Septenarius; 284
 Iamb. Dim. Cat.
 (?) 285 ∪ ∪ — ∪ ∪ | ∪ — — || ∪ — | — ∪ ∪ —
 287, 289 — — — | ∪ — || ∪ — —
 290-413 Iamb. Septenarii
 414-41 Troch. Septenarii
 442-558 Iamb. Senarii
 559-92 Troch. Septenarii
 593-614 Iamb. Senarii
 615-63 Troch. Septenarii
 664-81^a Cret. Tetram. (sed 667 (et 668 ?) Cret. Dim. cum
 Troch. Monom.; 674 Cret. Trim. cum Troch.
 Monom.; 677 Cret. Dim. cum Troch. Dim.
 Cat.; 681^a Troch. Monom.)
 678 — ∪ — | — ∪ || — ∪ — | — ∪ —
 682-705 Iamb. Septenarii
 706-79 Troch. Septenarii
 780-905 Iamb. Senarii
 906-11, 914-8 Bacch. Tetram.
 912, 921-2 Anap. Tetram. Acat., 919 Dim. Acat.
 920 Iamb. Octonarius
 923 Troch. Octonarius
 924-5^a Dochmii ut vid. (vel Cret. Dim.)
 926 Dochmius cum Anap. Monom. (?)
 926^a Anap. Monom. cum Glyconico (*cum consciust*) (?)
 928-37^a Anapaestici
 938-44 Iamb. Octonarii (sed 940 Dim. Acat.)
 945-6 Iamb. Septenarii contracti
 ∪ — — | — — — || — — ∪ ∪ | ∪ — —
 947-8 Glyconici
 949-51 Cret. Tetram.

SCHEMA METRORVM

952 5 Glyconici cum Dochmiis

(— — — — — || — — — —)

956-62^a Anap. Dim. Acat., 962^b Cat.

963-1190 Troch. Septenarii

1191-1204 Iamb. Senarii

1205-26 Troch. Septenarii

1227-64 Iamb. Senarii

1265-80 Troch. Septenarii

1281-1337 Iamb. Septenarii

1338-56 Iamb. Senarii

1357-1423 Troch. Septenarii

Stich. Arg. I, II Iamb. Senarii

vv. 1-3^a Dochmii

4-6, 9 Versus Reiziani

7-7^a — ∞ ∞ — (vel Anap. Monom. vel Colon Reiz.
contractum)

8-8^a Cola Reiziana, 15 bis

10-14 Iamb. 'tripodiae' (?) cum Colo Reiziano

16-17 Glyconici

18-47 Anapaestici (sed 21, 45 Glyconicus (?) cum Anap.
Monom.)

48-57 Iamb. Senarii

58-154 Troch. Septenarii (sed 67 Iamb. Octonarius)

155-273 Iamb. Senarii

274-308 Iamb. Octonarii (sed 275 sqq., 291 sqq. Iamb.
systema, 288^a, 300 Senarii; 280, 302 Troch.
Octonarii, 288 Dim. Cat.)

309-29 Anapaestici

331-401 Troch. Septenarii

402-504 Iamb. Senarii

505-640 Troch. Septenarii

641-72 Iamb. Senarii

673-82 Iamb. Septenarii

683-761 Troch. Septenarii (sed 702-5 Iamb. Octonarii)

762-8 Iamb. Senarii

769-71 Iamb. Octonarius et Septenarii

772-3 Versus Reiziani

774-5 Iamb. Septenarii

Trin. Arg., Prol., vv. 23-222 Iamb. Senarii

SCHEMA METRORVM

- 233-31 Bacch. Tetram., 232 Dim.
 233-4 Iamb. Septenarii
     235 Anap. Dim. Acat.
     236 Versus Reizianus
     237 Anap. Tetram. Acat.
     238 Iamb. Monom. Acat.
     238^a Iamb. Octonarius
     242-4 Anap. Tetram. Acat.
     247-9 Iambici (in tertio metro Choriambus)
 250, 251 Anap. Tetram. Acat. (?)
     252-4 Trochaici
         255 Versus Reizianus (—'—|—'—||'—'—)
- 256-300 Anapaestici: sed 260, 280, 284 Versus Reiziani;
     270, 273-6, 287 Dochmii (275 in Glyconicum(?)
     desinentes); 281, 283 Cretici; 282, 285-6
     Iamb. Octonarii
- 301-91 Troch. Septenarii
 392-601 Iamb. Senarii
 602-728 Troch. Septenarii
 729-819 Iamb. Senarii
 820-42^a Anap. Tetram. (sed 831, 840-2 Dim. Acat., 842^a
     Dim. Cat.)
 843-997 Troch. Septenarii
 998-1007 Iamb. Senarii
 1008-92 Troch. Septenarii
 1093-1114 Iamb. Senarii
     1115-9 Anap. Dim. Acat.
     1120-89 Troch. Septenarii
- Truc.** Arg., Prol., vv. 22-94 Iamb. Senarii
     95-100 vix Bacchiaci
     101 Versus Reizianus
     102-11 Anap. Tetram. Acat., 114 Cat., 112-3 Dim. Cat.
     115, 119 Iamb. Dim. Acat.
- 116-8, 120-2 Cretici (122 cum Troch. Dim.)
     116 '—|—'—||—'—|—'—
     117 '—|—'—||—'—|—'—
     118 '—|—'—||—'—|—'—
     120-1 — — — — —
     122 '—|—'—||—'—|—'—

SCHEMA METRORVM

- 124-7 Anap. Dim. Acat.
 128 (?) Anap. Dim. cum Colo Reiziano (— — — — —)
 129 Versus Reizianus
 130-208 Iamb. Septenarii
 209 Colon Reizianum (— — — — —)
 210 Iamb. Dim. Acat.
 211 2 Bacch. Tetram.
 213-6 Iamb. Octonarii, 217-23 Septenarii, 224-7 Senarii
 228-30 Troch. Septenarii
 231-6 Iamb. Octonarii, 237-40, 251-5 Septenarii, 241-7,
 250 Senarii
 248-9 Bacch. Tetram.
 256 321 Troch. Septenarii
 322 447 Iamb. Senarii
 448-51 Ionici ut vid. (Anapaestici ?)
 452 Versus Reizianus ut vid.
 453-64 Bacch. Tetram.
 461 — — | — — — || — — — | — — —
 462 — — — | — — — || — — | — — —
 465-550 Troch. Septenarii
 551-2, 554-5 Bacch. Tetram.
 553 (?), 558 Anap. Tetram. Acat.
 556-7 Glyconici
 559-65 Troch. Octonarii et Septenarii
 566 Anap. Monom.
 566^a-68 Anap. Dim. (567 Cat.)
 569-70, 574 Bacch. Tetram.
 571 Troch. Octonarius
 572-3 Anap. Trim. cum Colo Reiziano (— — — — —)
 575-80 Troch. Septenarii
 581 Iamb. Dim. Acat. ut vid.
 582, 584-5, 588-9, 591-2 Cret. Tetram.
 589 — — — | — — — || — — | — — —
 592 — — — | — — — || — — — | — — —
 583 Anap. Tetram. Cat.
 586-7, 593, 595-6 Troch. Septenarii, 590 (?) Octonarius, 594 Dim.
 Cat.
 597 Anap. Dim. Acat., 598 Tetram. Acat.

SCHEMA METRORVM

- 599-602 Cret. Tetram.
 603-21 Anap. Tetram.
 622-5 Cret. Tetram.
 626-30 Troch. Septenarii et Octonarii
 631-98 Iamb. Senarii
 699-710 Troch. Septenarii
 711 Anap. Tetram. Acat.
 712, 715-8, 720-1 Bacch. Tetram., 713 (?) Trim. cum Colo
     Reiziano (— ˘ ˘ —)
 714 Anap. Dim. Acat. cum Colo Reiziano
 719 Iamb. Octonarius, 722, 724 Senarii,
 723, 725 Cret. Tetram.
 726-7 Troch. Octonarius et Septenarius
 728-9 Versus Reiziani
 730-968 Troch. Septenarii
Vid. Prol., Iamb. Senarii
     frag. I-II Troch. Septenarii
     18-55 Iamb. Senarii
 frag. v. 56-68 Troch. Septenarii
     69-91, frag. VII-X Iamb. Senarii
 frag. XI-XIV Troch. Septenarii
 frag. XV-XVI Iamb. Senarii
     frag. XIX Iamb. Septenarius
Frag. I, 5 Troch. Septenarii
     3-4 Iamb. Senarii
     6 Iamb. Septenarius
     9-13 Troch. Septenarii
     15 Iamb. Senarius
     16-7 Iamb. Dim. Cat., 18 Septenarius, 19 Octo-
         narius
     20 Versus Reizianus
     21-30 Iamb. Senarii
     31, 36 Iamb. Octonarius
     32 Versus Reizianus
     37 Iamb. Senarius
     40 Troch. Septenarius
     41 Iamb. Septenarius, 44-6 Senarii
     47-8 Troch. Septenarii
     49-50 Iamb. Senarii

SCHEMA METRORVM

- 51-4 Troch. Septenarii
     55 Iamb. Septenarius
 58, 60-2 Troch. Septenarii
     63-4 Iamb. Senarii
 65 6, 68 Troch. Septenarii
     69 71 Iamb. Senarii, 73 Octonarius, 74 Sep-
         tenarius
     76 Anap. Trimeter (?)
     77-8 Troch. Octonarii, 79 Septenarius
     80-4 Iamb. Senarii
     87-8, 90 Troch. Septenarii
 80, 91-2, 94, 97-8 Iamb. Senarii, 93 Septenarius
     99-100 Troch. Octonarii, 103 Septenarius
     102 Iamb. Octonarius, 104 5 Senarii
     106 Troch. Octonarius
     109 Iamb. Senarius
 110-2, 115-7 Troch. Septenarii, 113 Octonarius
     118 Iamb. Octonarius, 120, 122 Senarii
     123-5, 127 Troch. Septenarii
     126, 131-2 Iamb. Senarii
     133 Troch. Septenarius
     134 Iamb. Senarius
     137-9, 142 Troch. Septenarii
     145 6 Iamb. Octonarii, 148-50, 155, 159 Senarii.
         156 Septenarius
     154, 162 Troch. Septenarius
     163 (?) Iamb. Senarius, 177-80 Dim. Acat.
     181 Troch. Septenarius
     182 Iamb. Senarius

OXFORD CLASSICAL TEXTS

GREEK

All prices are net

	<i>Cloth</i>	<i>India Paper</i>
AESCHYLUS. A. Sidgwick. Second edition	4s	6d
ANTONINUS. J. H. Leopold	4s	
APOLLONIUS RHODIUS. R. C. Seaton	4s	
ARISTOPHANES. F. W. Hall, W. M. Geldart		10s 6d
I. <i>Ach., Eq., Nubes, Vesp., Pax, Aves.</i> Second edition	4s	6d
II. <i>Lys., Thesm., Ran., Eccl., Plutus, Fragmenta.</i> Sec. ed.	4s	6d
ARISTOTLE. I. Bywater, F. G. Kenyon		
<i>De Arte Poetica.</i> Second edition	3s	
<i>De Caelo</i>	7s	6d
<i>Ethica.</i> (On quarto writing paper, 10s. 6d.)	5s	
<i>Atheniensium Respublica</i>	3s	6d
BUCOLICI GRAECI. U. v. Wilamowitz-Moellendorff	4s	6s
DEMOSTHENES		
I. <i>Orationes I-XIX.</i> S. H. Butcher	5s	6d
II. i. <i>Orationes XX-XXVI.</i> S. H. Butcher	4s	6d
II. ii. <i>Orationes XXVII-XL.</i> W. Rennie	4s	6d
III. <i>Or. XLI-LXI; Proœmia; Epistolæ.</i> W. Rennie	6s	15s
EURIPIDES. G. G. A. Murray		15s
I. <i>Cyc., Alc., Med., Heracl., Hip., Andr., Hec.</i>	4s	6d
II. <i>Suppl., Herc., Ion, Tro., El., I. T.</i> Third ed.	4s	6d
III. <i>Hel., Phoen., Or., Bacch., Iph. Aul., Rhesus</i>	4s	6d
HELLENICA OXYRHYNCHIA <i>cum Theopompi et</i> } <i>Cratippi fragmentis.</i> B. P. Grenfell, A. S. Hunt }	5s	6d
HERODOTUS. K. Hude. Second edition		
I (Books I-IV)	5s	6d
II (Books V-IX)	5s	6d
HOMER		15s
I-II. <i>Iliad.</i> D. B. Monro, T. W. Allen		
Books I-XII. Second edition	4s	
Books XIII-XXIV. Third edition	4s	
III-IV. <i>Odyssey.</i> T. W. Allen		
Books I-XII. Second edition	4s	
Books XIII-XXIV. Second edition	4s	
V. <i>Hymns, &c.</i> T. W. Allen	5s	6d
HYPERIDES. F. G. Kenyon	4s	6d
LONGINUS. A. O. Prickard	3s	6d

GREEK (cont.)

All prices are net

Cloth India Paper

LYSIAS. K. Hude	4s 6d	
PINDAR. C. M. Bowra	8s 6d	
PLATO. J. Burnet		
I. <i>Euth., Apol., Crit., Ph.; Crat. Tht., Soph., Polit.</i> Ed. 2	7s 6d	} 20s
II. <i>Par., Phil., Symp., Phdr.; Alc. I, II, Hipp., Am.</i> Ed. 2	7s 6d	
III. <i>Thg., Chrm., Laches, Lysis; Euthd., Prot., Gorg., Meno; Hp. Ma. et Min., Io, Mnx.</i>	7s 6d	
IV. <i>Clitopho, Respublica, Timaeus, Critias</i>	8s 6d	} 20s
<i>Republic separately (4to with margin, 12s 6d)</i>	7s 6d	
V. <i>Minos, Leges; Ep., Epp., Def., Spuria</i>	9s 6d	
SOPHOCLES, <i>Fabulae.</i> A. C. Pearson	6s 6d	8s
THEOPHRASTUS, <i>Characteres.</i> H. Diels	4s 6d	
THUCYDIDES. H. Stuart Jones		
Books I-IV	4s 6d	} 10s 6d
Books V-VIII. Second edition	4s 6d	
XENOPHON. E. C. Marchant		
I-V		21s
I. <i>Historia Graeca</i> , Ed. 2, and III. <i>Anabasis</i>	each 4s	
II. <i>Libri Socratici</i> and IV. <i>Institutio Cyri</i>	each 4s 6d	
V. <i>Opuscula</i>	7s 6d	

LATIN

ASCONIUS. A. C. Clark	4s 6d	
CAESAR, COMMENTARII. R. L. A. Du Pontet		10s
I. <i>Bellum Gallicum</i>	3s 6d	
II. <i>Bellum Civile</i>	4s	
CATULLUS. R. Ellis	3s 6d	
With <i>Tibullus</i> and <i>Propertius</i>		10s 6d
CICERO		
EPISTULAE. L. C. Purser		21s
I. <i>ad Fam.</i>	7s 6d	
II. <i>ad Att., Pars i (1-8), Pars ii (9-16)</i>	each 5s 6d	
III. <i>ad Q. F., ad M. Brut., Fragm.</i>	4s	
ORATIONES. A. C. Clark and W. Peterson		
I. <i>Rosc. Am., I. Pomp., Clu., Cat., Mur., Cael.</i> Clark	4s	
II. <i>Pro Milone, Caesarianae, Philippicae.</i> Clark. Ed. 2	4s	
III. <i>Verrinae.</i> Peterson. Second edition	5s	
IV. <i>Quinct., Rosc. Com., Caec., Leg. Agr., Rab. Perduell., Flacc., Pis., Rab. Post.</i> Clark	} 4s	
V. <i>Post Reditum, De Domo, Har. Resp., Sest., Vat., Prov.</i>	} 4s	
<i>Cons., Balb.</i> Peterson		
VI. <i>Tull., Font., Sull., Arch., Planc. Scaur.</i> Clark	3s 6d	

LATIN (*cont.*)

*All prices are net
Cloth India Paper*

CICERO (*cont.*)

RHETORICA. A. S. Wilkins		
I. <i>De Oratore</i>	4s	
II. <i>Brutus, &c.</i>	4s 6d	
HORACE. E. C. Wickham. Ed. 2. H. W. Garrod	4s	6s
ISIDORI ETYMOLOGIAE. W. M. Lindsay. Two vols.	20s	25s
LIVY. R. S. Conway and C. F. Walters		
Books I-V	7s 6d	
Books VI-X	7s 6d	10s 6d
Books XXI-XXV	6s	
Books XXVI-XXX R. S. Conway and S. K. Johnson	8s 6d	
LUCRETIUS. C. Bailey	5s	7s 6d
MARTIAL. W. M. Lindsay	7s 6d	
NEPOS. E. O. Winstedt	3s	
OVID, <i>Tristia, Epistulae ex Ponto, &c.</i> S. G. Owen	4s	
PERSIUS and JUVENAL. S. G. Owen. Second ed.	4s	
PHAEDRUS, <i>Fabulae.</i> J. P. Postgate	6s	
PLAUTUS. W. M. Lindsay		
I. <i>Amphitruo-Mercator</i>	7s 6d	} 16s
II. <i>Miles Gloriosus-Fragmenta</i>	7s 6d	
PROPERTIUS. J. S. Phillimore. Ed. 2. (I.P., see Catullus)	4s	
STATIUS		
<i>Silvae.</i> J. S. Phillimore. Second edition	4s 6d	
<i>Thebais and Achilleis.</i> H. W. Garrod	7s 6d	
TACITUS		
<i>Annales.</i> C. D. Fisher	7s 6d	} 16s
<i>Historiae.</i> C. D. Fisher	5s	
<i>Opera Minora.</i> H. Furneaux	3s	
TERENCE. W. M. Lindsay and R. Kauer. Second ed.	5s	7s 6d
TIBULLUS. J. P. Postgate. Ed. 2 (I.P., see Catullus)	3s	
VELLEIUS PATERCULUS. R. Ellis	5s	
VIRGIL. Sir Arthur Hirtzel	4s 6d	6s
APPENDIX VERGILIANA. R. Ellis	5s	

The Oxford Greek Testament, 5s net (I. P. 7s 6d net; on quarto writing paper 12s 6d net); Dr. Souter's Pocket Lexicon to the above, 3s 6d net (I. P. 5s 6d net); The New Testament in Latin, 3s net (I. P. 4s 6d net).

All prices are subject to alteration without notice

OXFORD UNIVERSITY PRESS
 Amen House   Warwick Square   London, E.C. 4

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

---

574 0 6

3

100

100

100

100

100

100

100

10

10

10

